Sebastjenas Žaprizo

PINKLĖS PELENEI

Sebastjenas Žaprizo

PINKLĖS PELENEI

MOTERIS SU AUTOMOBILIU, AKINIAIS IR ŠAUTUVU

Vilnius 1994

UDK 840-3
Ža 52

ISBN 9986-20-001-6

PINKLĖS PELENEI

Psichologinis detektyvas

Iš prancūzų kalbos vertė
ALGIMANTAS GUDAITIS

Versta iš leidinio:
Sébastien Japrisot.
PIÉGE POUR CENDRILLON.
Denoël, 1962

2-asis leidimas
1-asis leidimas 1968 m.

LYG IR NUŽUDŽIAU

Kartą, labai seniai, gyveno trys mergaitės. Pirmoji buvo vardu Mi, antroji — Do, trečioji — La. Turėjo jos gardžiai gardžiai kvepiančią krikštamotę, kuri niekad nebardavo, kai jos išdykaudavo, ir kurią vadino "krikštamotė Midola".

Kartą mergaitės žaidė kieme. Atėjo krikštamotė ir pabučiavo Mi, bet nepabučiavo Do, nepabučiavo La.

Kartą jos žaidė vestuves. Krikštamotė išsirinko Mi, o ne Do, ne La.

Kartą joms buvo liūdna. Krikštamotė išvykdama paverkė su Mi, nieko nesakė Do, nieko nesakė La.

Pati gražiausia iš visų — Mi, pati protingiausia — Do, o La netrukus mirs.

La laidotuvės — didelis įvykis Mi ir Do gyvenime. Kiek žvakių, kiek skrybėlių ant stalo! La karstelis baltas baltas, kapinių žemė — minkšta minkšta. O žmogaus, kuris kasa duobę, švarkas — su auksinėmis sagomis. Krikštamotė Midola grįžo į laidotuves. Kai ją bučiuoja Mi, ji sako: "Tu mano meilė". O kai Do: "Tu sutepsi man suknelę".

Bėga metai. Krikštamotė Midola, apie kurią žmonės kalba pašnibždomis, gyvena toli ir rašo laiškus su gramatinėmis klaidomis. Iš pradžių — ji neturtinga ir siuva batus turtuolėms. Paskui praturtėja ir siuva batus vargšėms. Paskui susikrauna tiek pinigo, kad perkasi gražius namus. Ir vieną dieną — kadangi mirė senelis — ji atvažiuoja dideliu automobiliu. Ji duoda Mi prisimatuoti savo gražią skrybėlaitę, o į Do žiūri ir nepažįsta. Kapinių žemė minkšta minkšta, o žmogaus, kuris žeria tą žemę į senelio kapo duobę, švarkas su auksinėmis sagomis.

Laikas bėga, ir Do — jau Domenika, o Mi — tolima Mišelė, kuri atvažiuoja tik retkarčiais per atostogas ir duoda pusseserei Do prisimatuoti savo gražias sukneles iš organdino, visi aplinkui taip ir tirpsta, vos tik ji ištaria žodį, o krikštamotė rašo jai laiškus, prasidedančius "mano meilute". Ir ateis diena, kai Mi pravirks ant savo motinos kapo. Kapinių žemė minkšta minkšta, krikštamotė stovi apkabinusi Mi, Miki, Mišelę per pečius ir kužda jai kažką švelnaus, o ką — Do negirdi.

O paskiau Mi — su gedulu, kadangi nebeturi motinos, — sako pusseserei Do: "Man taip reikia, taip reikia, taip reikia, kad mane mylėtų". Dabar jau Mi nori laikyti Do už rankos, kai jos eina pasivaikščioti. Dabar jau Mi sako savo pusseserei Do: "Jei tu mane pabučiuosi, jei tu prie manęs prisiglausi, aš niekam niekam nesakysiu, aš už tavęs tekėsiu".

O dar vėliau, gal po dvejų, o gal po trejų metų, Mi bučiuoja savo tėvą ant betoninio pakilimo tako palei didelį paukštį, kuris nuneš ją toli toli, pas krikštamotę Midolą, į povestuvinių kelionių šalį, į miestą, kurio Do ieško pirštu savo geografijos atlase.

O dar vėliau Mi pamatysi nebent fotografijose kokiam nors žurnale žvilgančiu viršeliu. Čia ji ilgais juodais plaukais, šnarėdama baline suknia, eina į didžiulę salę, vien marmuro ir aukso. Čia su baltu maudymosi kostiumu guli, ištiesusi savo ilgas kojas, balto burlaivio denyje. Čia vairuoja mažytį atvirą automobilį, kuriame įsikibę viens į kitą skeryčiojasi kažkokie jaunuoliai. Kartais jos dailus veidelis rimtas, antakiai virš gražių šviesių akių truputį suraukti, bet tai nuo saulės, atsispindinčios sniege. O kartais ji šypsosi visai iš arti, žiūrėdama tiesiai į objektyvą, ir po nuotrauka itališkai užrašyta, kad vieną gražią dieną ji taps pačia turtingiausia paveldėtoja šalyje.

O dar vėliau krikštamotė Midola mirs, kaip miršta fėjos, savo rūmuose Florencijoje, Romoje ar Adrijos pakrantėje, ir ne kas kitas, o Do sugalvoja šią pasaką, nors gerai žino — juk ji jau ne mažytė, — kad ši pasaka — melas.

Tiesos yra truputėlis, bet ir to užtenka, kad Do prarastų miegą, juk krikštamotė Midola ne fėja, o tik turtinga sena ponia, rašanti laiškus su gramatinėmis klaidomis, kurią ji matė

tik per laidotuves, ir ji Do visai ne krikštamotė, o Mi visai ne pusseserė: tokios kalbos skirtos vien tarnaičių vaikams, tokiems kaip Do, tokiems kaip La — ir gražu, ir niekam bloga nedaro. Do, kuriai, kaip ir ilgaplaukei princesei iš iliustruotų žurnalų, jau dvidešimt metų, kasmet Kalėdoms gauna batelius, siūtus Florencijoje. Galbūt dėl to ji ir laiko save Pelene?

NUŽUDŽIAU

Staiga ryški šviesa lyg peiliu smogteli man į akis. Kažkas ties manim pasilenkia, kažkieno balsas perveria mano smegenis, aš girdžiu riksmus, aidinčius tolimais koridoriais, ir žinau: tai aš rėkiu. Gaudau burna tamsą, pilną nepažįstamų veidų, kažkokių šnibždesių, ir vėl numirštu laiminga.

Po akimirkos — po dienos, savaitės, metų — šviesa vėl plyksteli, tik iš kitos mano užmerktų akių pusės, mano rankos dega, ir burna, ir akys. Mane veža tuščiais koridoriais, aš vėl rėkiu, tamsa.

Retkarčiais skausmas susikaupia viename taške, kažkur pakaušy. Retkarčiais jaučiu, kad mane kilnoja, kažkur veža, ir skausmas tartum ugnis pasrūva gyslomis, džiovindamas kraują. Tamsą užlieja čia ugnis, čia vanduo, tačiau aš jau nebesikamuoju. Ugnies skraistė kelia baimę. O vandens čiurkšlės — šaltos, saldu miegoti po jomis. Kaip būtų gera, kad pranyktų tie veidai, kad nutiltų tie šnibždesiai. Gaudau burna tamsą ir noriu, kad tamsa būtų kuo juodžiausia, noriu kuo giliau panirti į tą ledinį vandenį ir niekad neišnirti.

Staiga, stumiama skausmo visame kūne, prikaustyta akimis prie baltos šviesos, išnyru atgal. Blaškausi, klykiu, girdžiu savo riksmą kažkur labai toli, o šiurkštus balsas gręžia mano smegenis, kažką man sako — nesuprasi.

Tamsa. Veidai. Šnibždesiai. Man gera. Jeigu tu vėl imsi išdykauti, dukrele, gausi nuo tėtuko per nosytę pageltusiais nuo tabako pirštais. Uždek tėtukui cigaretę, kačiuk, ugnį užpūsk, ugnį.

Šviesa. Skauda rankas, burną, akis.

"Nesijudinkit. Nesijudinkit, mažyte. Štai taip, pamažėle. Aš juk nedarau skaudžiai. Deguonį. Pamažėle. Štai taip, štai taip, mano gerute".

Tamsa. Moters veidas. Dukart du — keturi, triskart du — šeši, liniuote per nagus. Rikiuok! Gerai išsižiok, kai dainuoji. Visi veidai išnyra poromis. *Kur slaugė?* Man nepatinka, kai klasė kuždasi. Kai bus gražus oras, eisime maudytis. *Ji kalba? Iš pradžių kliedėjo. Po odos persodinimo skundžiasi, kad skauda rankas, bet ne veidą.* Jūra. Jeigu plauksi per toli, nuskęsi. *Skundžiasi motina, kažkokia mokytoja, kuri ją mušusi per pirštus.* Per mano galvą ritosi bangos. Vanduo, mano plaukai vandenyje, panerk, prisikelk, šviesa.

Aš prisikėliau vieną rugsėjo rytą aukštielninka švariai paklotoje lovoje, mano veidas ir rankos jau nebedegė. Lova stovėjo prie lango, prieš mane ant sienos šokinėjo didelis saulės zuikutis.

Įėjo kažkoks žmogus, labai švelniai su manim pakalbėjo, tik, man pasirodė, per trumpai. Prašė būti protingai, nesistengti judinti galvos ar rankų. Kalbėjo aiškiai tardamas kiekvieną skiemenį. Buvo ramus ir kėlė pasitikėjimą. Jo veidas pailgas, prakaulus, akys didelės, juodos. Tik baltas jo chalatas skaudino akis. Jis tai suprato pastebėjęs, kaip aš merkiuosi.

Antrąsyk jis atėjo apsivilkęs pilku švarku. Vėl su manim kalbėjosi. Liepė užsimerkti, kai norėsiu pasakyti "taip". Man skauda? Taip. Galvą? Taip. Rankas? Taip. Veidą? Taip. Ar suprantu, ką jis sako? Taip. Klausė, ar žinanti, kas atsitiko? Pamatė, kaip aš beviltiškai laikau akis atmerktas.

Jis išėjo, ir slaugė įleido man vaistų, kad miegočiau. Ji didelė, didelėmis baltomis rankomis. Supratau, kad mano veidas ne plikas kaip jos, o aptvarstytas. Stengiausi pajusti ant savo odos tvarsčius, tepalus. Mintimis sekiau tvarstį: jis vyniojosi, ratas po rato, aplink kaklą, ėjo per sprandą, per pakaušį, kaklą, aplenkė akis ir vyniojosi toliau, žemyn, vyniojosi, vyniojosi. Užmigau.

Paskui atėjo dienos, kai aš tapau kažkokiu padaru: jį kilnoja, maitina, vežioja koridoriais, jis užsimerkia, kai sako

“taip”, ir dukart — kai sako “ne”, jis nenori rėkti, tačiau visa gerkle klykia perrišamas, jis negali nei kalbėti, nei judėti, vien tik akimis ieško atsako į kankinamus klausimus; buvau gyvūnas, kurio kūną valo tepalais, o sąmonę — injekcijomis, būtybė be rankų, be veido; buvau — Niekas.

— Po dviejų savaičių nuimsime tvarsčius, — pasakė prakauliaveidis gydytojas. — Atvirai kalbant, truputį gaila: jūs man labai patinkate tokia, panaši į mumiją.

Pasisakė pavardę: Dulenas. Buvo patenkintas, kad po penkių minučių galėjau ją prisiminti, ir dar labiau buvo patenkintas, kad tariau ją teisingai. Iš pradžių, pasilenkęs ties manim, jis sakydavo tiktai “panele”, “mažyte”, “gerute”. Aš kartodavavu: “panokykla”, “gerulasė”, “maliniuotė” — žodžius, kuriuos mano sąmonė suvokdavo esant neteisingus, tačiau suskeldėjusios lūpos tardavo prieš mano valią. Vėliau daktaras Dulenas tai pavadino “traukinių susidūrimu”, sakė, kad tai ne taip jau bloga kaip visa kita ir labai greit praeis.

Ir tikrai mažiau nei per dešimt dienų išmokau atpažinti išgirstus veiksmažodžius ir būdvardžius. Bendriniams daiktavardžiams išėjo dar pora dienų. O tikrinių niekaip negalėdavau įsisąmoninti. Sugebėdavau juos pakartoti teisingai kaip ir kitus žodžius, tačiau jie man nieko nesakydavo — tai buvo tik garsai, kuriuos taria daktaras Dulenas. Išskyrus keletą, kaip “Paryžius”, “Prancūzija”, “Kinija”, “Masenos aikštė” ar “Napoleonas”, — jie likdavo užsisklendę man nežinomoje praeityje. Mokiausi juos iš naujo, ir viskas. Ir bergždžias dalykas buvo man aiškinti, ką reiškia “valgyti”, “vaikščioti”, “autobusas”, “kaukolė”, “klinika” ar koks kitas žodis, jeigu jis nereiškė konkretaus žmogaus, vietos, įvykio. Daktaras Dulenas sakydavo, kad tai normalu ir nesą ko jaudintis.

— Jūs atsimenate mano pvardę?

— Atsimenu viską, ką sakėte. Kada galėsiu pasižiūrėti į veidrodį?

Jis kažkur nuėjo, ir kai norėjau pažiūrėti kur, man suskaudo akis. Grįžo su veidrodžiu. Pasižiūrėjau, štai kokia aš: dvi akys ir burna po pailgu kietu šalmu, apmuturiuotu marle ir baltais tvarsčiais.

— Jus išpakuoti reikia daugiau kaip valandos, o tai, kas paslėpta viduje, atrodo, bus labai gražu.

Jis laikė veidrodį prieš mane. Gulėjau pusiau sėdomis, atsirėmusi į pagalvę, mano rankos, ištiestos palei liemenį, buvo pririštos prie lovos.

— Ar man atriš rankas?

— Greitai. Tik būkit gerutė ir mažiau judėkit. Jas pririš, kai jums reikės miegoti.

— Matau savo akis. Mėlynos.

— Taip. Mėlynos. O dabar — nejudėti, negalvoti. Miegoti. Po pietų vėl ateisiu.

Veidrodis dingo, o su juo ir tas padaras su burna ir mėlynomis akimis. Pailgas prakaulus veidas vėl išdygo prieš mane.

— Čiūčia liūlia, mumija.

Pajutau, kad slystu nuo pagalvių, kad mane vėl guldo. Norėjosi pamatyti daktaro rankas. Veidai, rankos, akys — dabar tai man buvo svarbiausia. Bet jis nuėjo, ir aš užmigau be injekcijos, su nuovargiu visam kūne, kartodama vardą, nepažįstamą kaip ir visi kiti — savo pačios vardą

— Mišelė Izola. Mane vadina Mi arba Miki. Man dvidešimt metų. Lapkričio mėnesį bus dvidešimt vieneri. Gimiau Nicoje. Mano tėvas tebegyvena Nicoje.

— Ramiau, mumija. Pusę žodžių jūs praryjate, pavargsite.

— Aš atsimenu viską, ką jūs sakėte. Keletą metų gyvenau Italijoje su teta. Ji mirė birželio mėnesį. Nudegiau per gaisrą prieš tris mėnesius.

— Aš jums ne tai sakiau.

— Turėjau automobilį. Markė MG. Registracijos numeris TTX-66-43-13. Baltas.

— Puiku, mumija.

Norėjau jį sulaikyti, tačiau mano ranką iki pat pakaušio nusmelkė aštrus skausmas. Jis visada pas mane išbūdavo ne ilgiau kaip porą minučių. Paskui man duodavo gerti, užmigdydavo.

— Mano automobilis buvo baltas. Markė MG. Registracijos numeris TTX-66-43-13.

— O namas?

— Jis stovi ant uolos, Kadė kyšuly. Tai tarp Lasiota ir Bandolio. Dviaukštis, trys kambariai ir virtuvė apačioje, trys kambariai ir dvi vonios viršuje.

— Neskubėkit. Jūsų miegamasis?

— Išeina į jūrą ir miestelį, kuris vadinasi Lekai. Sienos dažytos mėlynai ir baltai. Sakau jums, kad tai kvaila. Atsimenu viską, ką sakote.

— Tai svarbu, mumija.

— Svarbu, kad kartoju. Tai tik žodžiai. Man jie nieko nesako.

— Ar galėtumėt juos pakartoti itališkai?

— Ne. Atsimenu tik *camera, casa, machina, bianca*. Aš jums jau sakiau.

— Šiandien užteks. Kai jums bus geriau, parodysiu fotografijas. Man jų davė tris dideles dėžutes. Aš jus pažįstu geriau nei jūs pati, mumija.

Mane operavo kažkoks daktaras Šaveras trys dienos po gaisro vienoje Nicos ligoninėje. Daktaras Dulenas sakė, kad stebėti, kaip jis operuoja, po dviejų mane iš eilės ištikusių kraujoplūdžių buvęs vienas malonumas, kiekvienas jo pirštų prisilietimas — tikras stebuklas, tačiau jis nelinkęs nė vienam chirurgui to pakartoti.

Aš gulėjau Bulonėje, daktaro Dino klinikoje, kur mane pervežė, praslinkus mėnesiui po pirmos operacijos. Lėktuve mane trečią kartą ištiko kraujoplūdis, kadangi pilotas, likus vos penkiolikai minučių ligi nutūpimo, buvo priverstas vėl pakilti.

— Daktaras Dinas jus gydė po to, kai, persodinus odą, viskas gražiai sugijo. Jis jums padarė dailią nosytę. Mačiau muliažus. Galite patikėti, išėjo tikrai gražiai.

— O jūs?

— Aš daktaro Šavero svainis. Dirbu šventos Onos ligoninėje. Stebiu jus nuo tada, kai tik buvote atvežta į Paryžių.

— Ką man padarė?

— Čia? Dailią nosytę, mumija.

— O prieš tai?

— Tai jau nesvarbu, kadangi esate čia. Jūsų laimė, kad jums dvidešimt metų.

— Kodėl man negalima su niekuo matytis? Jeigu pamatyčiau tėvą ar ką nors iš senų pažįstamų, esu tikra, iškart viską prisiminčiau, nereikėtų laužyti galvos.

— Ir sekasi gi jums parinkti žodžius, mažyte. Kai dėl galvos laužymo, tai jūs jau ir taip ją sulaužėte, kad mes vos ne vos užtaisėme. Juo mažiau ją laužysite dabar, juo bus geriau.

Jis nusišypsojo, lėtai ištiesė ranką ir atsargiai palytėjo man petį.

— Nusiraminkite, mumija. Viskas bus gerai. Ateis laikas, ir prisiminimai sugrįš viens po kito, patyliukais, be skausmo. Amnezijos yra daug rūšių, beveik tiek kiek ir ja sergančių. Bet jūsų amnezija labai labai simpatiška Retrograndinė, dalinė, be kalbos praradimo, netgi be mažiausio mikčiojimo, tačiau tokia pilna, subrendusi, kad spraga jau nebegali daugiau plėstis. Ji ims trauktis, ir liks tik mažytis plyšelis.

Ir parodė man pirštais, koks bus tas plyšelis. Šypsodamas jis tyčia pamažu ėmė keltis, kad ne per staigiai pasukčiau akis.

— Būkite gerutė, mumija.

Atėjo metas, ir tapau tokia "gerutė", kad mane liovėsi slopinę triskart per dieną piliulėmis su sultiniu. Tai buvo rugsėjo pabaigoje, maždaug trys mėnesiai po katastrofos. Galėdavau apsimesti miegančia ir duoti valią atminčiai, kuri beviltiškai imdavo daužytis į savo narvo virbus.

Buvo saulėtos gatvės, palmės pajūry, mokykla, klasė, mokytoja glotniai sušukuotais plaukais, raudonas vilnonis maudymosi kostiumas, žibintų šventiškai apšviestos naktys, kariniai orkestrai, šokoladas, kurį duoda amerikiečių kareivis, ir staiga — spraga.

Paskui — ryškios šviesos blyksnis, slaugės rankos, daktaro Duleno veidas.

Kartais aiškiai, taip aiškiai, kad net baugu darydavosi, matydavau storas mėsininko rankas šiurkščiais, tačiau vikriais pirštais, putnų vyro veidą, plikai kirptą galvą. Daktaro Šavero rankos ir veidas, įstrigę man sąmonės prošvaistėmis, tarp dviejų

komų. Prisiminimas apie Šaverą, reikia manyti, buvo birželio mėnesio, tada jis mane grąžino į šį pasaulį — baltą, abejingą, nesuprantamą.

Padėjusi įskaudusį sprandą ant pagalvės, užmerkusi akis, aš imdavau mintyse skaičiuoti. Skaičių eilės augdavo juodoje lentoje. Man dvidešimt metų. Amerikiečių kareiviai, pasak daktaro Duleno, duodavo mažoms mergaitėms šokolado 1944 ar 1945 metais. Prisimindavau tik pirmuosius penkis ar šešis savo gyvenimo metus. Likusieji penkiolika — lyg į vandenį.

Pamėgau tikrinius vardus, nes tie žodžiai nieko man nepriminė, nebuvo susiję su šiuo nauju gyvenimu, kurį mane vertė gyventi. Žoržas Izola — mano tėvas. Florencija, Roma, Neapolis. Lekai, Kadė kyšulys. Tai buvo bergždžios pastangos, tas pat ką ir galva sieną daužyti, kaip man vėliau sakė daktaras Dulenas.

— Aš jums liepiau gulėti ramiai, mumija. Jeigu tėvo vardas jums nieko nesako, vadinasi, jūs pamiršote tėvą kaip ir visa kita. Tai dar nieko nereiškia, kad jūs neatsimenate jo vardo.

— Bet kai sakau "upė", "lapė", aš žinau, ką tai reiškia. Argi po katastrofos aš mačiau upę ar lapę?

— Klausykite, pupyt, kai tik atsistosite ant kojų, aš jums prižadu, mes apie viską pasikalbėsime plačiau. O dabar prašyčiau nekvaršinti sau galvos. Žinokite viena: jūsų procesas yra nustatytas, ištirtas, galima sakyti, beveik "normalus". Kas rytą matau dešimt senukų, kurie jaučia beveik lygiai tą patį, ką ir jūs, nors jiems niekas nepraskėlė galvos. Jų prisiminimų riba — pirmieji penkeri ar šešeri vaikystės metai. Jie atsimena savo mokytoją, tačiau vaikų ar anūkų — ne. Tai jiems nekliudo lošti kortomis. Atsimena visus ėjimus ir kaip cigaretę susisukti, o šiaip beveik nieko. Taip jau yra. O jūs gadinate mums kraują su senatviško pobūdžio amnezija. Turėtumėt šimtą metų, pasakyčiau: "linkiu pasveikti" ir nurašyčiau į išlaidas. Bet jums tik dvidešimt. Todėl nėra ir vienos galimybės iš milijono, kad liksite tokia, kokia esate. Supratote?

— Kada galėsiu pasimatyti su tėvu?

— Greitai. Po kelių dienų jums nuo veido bus nuimtas šis viduramžių papuošalas. Paskui žiūrėsim.

— Norėčiau sužinoti, kas atsitiko.

— Vėliau, mumija. Yra dalykų, kuriais norėčiau būti visiškai tikras, o jeigu čia užsisėdėsiu, jūs pavargsite. Na, mašinos numeris?

— 66-43-13-TTX.

— Jūs tyčia sakote numerį priešingai?

— Taip, tyčia! Man įkyrėjo! Noriu judinti rankas! Noriu matyti tėvą! Noriu iš čia išeiti! Kiekvieną dieną jūs man liepiate kartoti visokius niekus. Įkyrėjo!

— Nesijaudinkit, mumija.

— Nevadinkit daugiau manęs taip!

— Prašau jus, nusiraminkite.

Aš pakėliau ranką — didžiulį gipsinį kumštį. Tą vakarą mane ištiko "krizė". Atbėgo slaugė. Man vėl pririšo rankas. Daktaras Dulenas stovėjo prie sienos ir įdėmiai žiūrėjo į mane su baisia nuoskauda ir apmaudu.

Klykiau nežinodama, ant ko pykti, — ant jo ar ant savęs. Man įleido vaistų. Mačiau, atėjo dar slaugių, gydytojų. Kaip tik tada, man rodos, pirmąkart iš tikrųjų pagalvojau apie savo išorę. Mane buvo apėmęs jausmas, tarytum matyčiau save iš šalies, kitų akimis, tarytum mes būtume dvi šiame baltame kambaryje, baltoje lovoje. Beformis daiktas su trimis angomis, bjaurus, gėdingas, klykiąs. Klykiau iš pasibjaurėjimo.

•

Kitas dienas mane lankė daktaras Dinas ir kalbėjosi su manim lyg su kokia mažiule, truputį išpaikinta, truputį išdykusia, kurią reikia saugoti nuo jos pačios.

— Jeigu ir vėl pradėsite šitą komediją, daugiau neatsakau už tai, ką mes rasime po tvarsčiais. Galėsite kaltinti tik save.

Daktaras Dulenas neatėjo visą savaitę. Aš pati ne kartą prašiau, kad jį iškviestų. Slaugė, kuriai, matyti, liuvo dėl mano "krizės", atsakinėjo į klausimus nenoriai. Ji man atrišdavo rankas tik dviem valandom per dieną ir tas dvi valandas įtariai ir piktai sekdavo kiekvieną mano judesį.

— Tai jūs prie manęs budite, kai miegu?

— Ne.

— Kas?

— Kita.
— Norėčiau matyti tėvą.
— Jums dar negalima.
— Norėčiau matyti daktarą Duleną.
— Daktaras Dinas neleidžia.
— Pasakykite man ką nors.
— Ką?
— Bet ką. Pasikalbėkite su manim.
— Uždrausta.

Žiūrėjau į jos dideles rankas, man jos atrodė gražios ir patikimos. Galų gale ji pajuto mano žvilgsnį ir susigėdo.

— Nėr čia ko į mane žiūrėti.
— Tai jūs į mane žiūrite.
— Taip reikia, — atsakė ji.
— Kiek jums metų?
— Keturiasdešimt šešeri.
— Kiek laiko aš čia?
— Septynios savaitės.
— Ir tas septynias savaites mane slaugėte jūs viena?
— Taip. Užteks dabar.
— O kokia buvau iš pradžių?
— Negalėjote pasijudinti.
— Kliedėjau?
— Kartais.
— Ką sakydavau?
— Nieko įdomaus.
— Ką, pavyzdžiui?
— Neatsimenu.

Kitos savaitės, kitos amžinybės gale, daktaras Dulenas įėjo į mano palatą su kažkokiu paketėliu po pažastim. Jo lietpaltis buvo purvinas. Šalia mano lovos į langą barbeno lietus.

Nenusivilkęs prisiartino prie manęs, senu papratimu vos vos spustelėjo man petį, tarė:

— Sveika, mumija.
— Seniai jūsų laukiau.
— Žinau, — atsakė jis. — Už tai gavau dovaną.

Ir man papasakojo, kad kažkas iš "anapus" jam atsiuntęs po mano "krizės" gėlių. Puokštė jurginų, — mat juos mėgstanti jo žmona, — o prie puokštės pridėtas brelokėlis su žiedu automobilio raktams. Dulenas man jį parodė. Tai buvo apvalus auksinis daikčiukas, kuris skambino valandas. "Labai patogu, kai stovi mėlynoje zonoje", — tarė Dulenas ir paaiškino, kas ta "mėlynoji zona".

— Tai mano tėvas padovanojo?

— Ne. Viena moteris, ji paėmė jus į savo globą po jūsų tetulės mirties. Pastaraisiais metais jūs su ja susitikdavote kur kas dažniau nei su tėvu. Ji vadinasi Žana Miurno. Atvažiavo paskui jus į Paryžių. Teiraujasi apie jūsų sveikatą tris kartus per dieną.

Atsakiau, kad šis vardas man nieko neprimena. Dulenas prisitraukė kėdę, atsisėdo, užvedė savo žadintuvą brelokėlį ir padėjo jį šalia mano rankos ant lovos.

— Po penkiolikos minučių jis ims skambinti. Man reikės eiti. Jūs gerai jaučiatės, mumija?

— Norėčiau, kad manęs daugiau taip nevadintumėt.

— Rytoj jūsų daugiau taip nevadinsiu. Iš ryto jus nugabens į operacinę. Nuims tvarsčius. Daktaras Dinas mano, kad viskas bus gerai sugiję.

Jis išvyniojo paketėlį. Ten buvo fotografijos, mano fotografijos. Rodė man jas po vieną, stebėdamas mano žvilgsnį. Neatrodė, kad jis lauktų, jog ką nors prisiminsiu. Tarp kitko, taip nieko ir neprisiminiau. Mačiau juodaplaukę mergaitę, vienur šešiolikos, kitur aštuoniolikos metų, ir ji man pasirodė labai daili: tokia laibutė, ilgakojė ir vis besišypsanti.

Nuotraukos buvo ant blizgančio popieriaus, puikios, ir žiūrint į jas, mane ėmė siaubas. Aš netgi nebandžiau prisimint nei to veido šviesiomis akimis, nei tų peizažų, kuriuos man rodė vieną po kito. Jau iš pirmos nuotraukos supratau, kad tai būtų bergždžios pastangos. Godžiai žiūrėjau į save, buvau laiminga ir kartu tokia nelaiminga, kokia dar niekad nebuvau nuo tada, kai atmerkiau akis baltoje lempos šviesoje. Norėjosi ir juoktis, ir verkti. Galų gale pravirkau.

— Na jau na, pupyte. Liaukitės kvailiojus.

Jis pasiėmė fotografijas, nors mielai būčiau dar pažiūrėjus.

— Rytoj parodysiu kitas nuotraukas, kur jūs ne viena, o su Žana Miurno, tetule, tėvu, draugais, juk jūs turėjote draugų prieš tris mėnesius. Kad tai grąžins jums praeitį, per daug tikėtis nereikia. Bet tai padės.

Pasakiau, kad pasitikiu juo. Prie mano rankos suskambo brelokėlis.

Iš operacinės atėjau pati, tik mane prilaikė slaugė ir daktaro Dino asistentas. Trisdešimt žingsnių koridoriumi. Tiesa, iš po rankšluosčio, kuriuo buvo apmuturiuota mano galva, mačiau tik marmurines grindis. Juodas ir baltas plyteles. Mane vėl paguldė į lovą. Pavargo ne tiek kojos, kiek rankos, kurios vis dar gulėjo sunkiame gipso luobe.

Mane pasodino, pakišę po nugara pagalvę. Daktaras Dinas su švarku, be chalato, atėjo paskui mus į palatą. Atrodė patenkintas. Žiūrėjo į mane kažkaip keistai, atidžiai sekdamas kiekvieną mano judesį. Mano plikas veidas man atrodė šaltas kaip ledas.

— Norėčiau pasižiūrėti į veidrodį.

Daktaras Dinas davė ženklą slaugei. Jis buvo nedidukas, apvalus, pliktelėjęs. Slaugė grįžo prie lovos su tuo pačiu veidrodžiu, kuriame prieš dvi savaites pamačiau save su kauke.

Mano veidas. Mano akys, žiūrinčios man į akis. Trumpa tiesi nosis. Ant išsišovusių skruostikaulių — glotni oda. Putniose lūpose vos pastebima šypsena, baugšti, truputį verksminga. Oda ne numirėliškai blyški, kaip tikėjausi, o rausva, tarytum ką tik nuprausta. Žodžiu, malonus veidas, tik kažkoks negyvas, kadangi dar bijojau judinti raumenis po nauja oda; ir atrodė labai jau aziatiškas dėl išsišovusių skruostikaulių ir akių, kurių kampučiai buvo patempti smilkinių linkui. Nejudrus, svetimas man veidas — pamačiau, kaip juo nuriedėjo dvi šiltos ašaros, o paskui dar ir dar, ir dar... Tas veidas, mano veidas, susidrumstė, nebegalėjau daugiau jo įžiūrėti.

— Plaukai jums ataugs greitai, — tarė slaugė, — pažiū-

rėkite, kiek jau pasiūgėjo po tvarsčiais. Blakstienos irgi pailgės.

Ją vadino ponia Raimonda. Ji stengėsi mane sušukuoti kaip įmanydama: tuos skystučius plaukus, kurie dengė randus ant mano galvos, ji dėliodavo kuokštelį po kuokštelio, kad atrodytų tankesni. Nušluostydavo higroskopine vata man veidą ir kaklą. Priglostydavo antakius. Matyt, daugiau ant manęs nebepyko už "krizę". Kiekvieną dieną ji mane iščiustydavo lyg kokią jaunamartę. Sakydavo:

— Jūs panaši į kinų dievuką ir į Žaną d'Ark. Žinote, kas buvo Žana d'Ark?

Man paprašius, ji iš kažkur atnešė didelį veidrodį ir pakabino kojūgalyje. Neatitraukiau nuo jo akių, nebent miegodama.

Ji pasidarė ir šnekesnė, mielai praplepėdavo su manim ištisas popietes. Megzdavo, rūkydavo ir sėdėdavo taip arti, kad, truputėlį pakreipusi galvą, galėdavau matyti veidrodyje mūsų abiejų veidus.

— Jau seniai dirbate slauge?

— Dvidešimt penkeri metai. O čia — dešimt.

— Turėjote tokių ligonių kaip aš?

— Daug yra žmonių, kuriems norisi pakeisti nosį.

— Ne tokius ligonius turiu omeny.

— Kartą slaugiau vieną, kuri nieko neatsiminė. Jau seniai.

— Ji pasveiko?

— Kad buvo labai sena.

— Parodykite dar fotografijas.

Ji paimdavo nuo spintelės dėžutę, kurią mums paliko daktaras Dulenas. Vieną po kitos ji rodydavo nuotraukas, kurios man taip nieko ir nepriminė, net neteikė to malonumo kaip iš pradžių, kada, rodės, štai štai imsiu ir prisiminsiu, kas buvo toliau, po tos scenos, užfiksuotos atvirutės dydžio blizgančio popieriaus gabalėly.

Gal dvidešimtą kartą žiūrėjau į tą nepažįstamąją — kadaise tai buvau aš, — ir dabar man ji patiko mažiau nei mergina trumpais juodais plaukais mano lovos kojūgaly.

Žiūrėjau taip pat ir į storą moterį su pensnė, nudribusiais skruostais. Tai buvo mano teta Midola. Ji niekada nesišypso-

davo, ant pečių būdavo užsimetusi megztus šalikus ir visose nuotraukose sėdėjo.

Žiūrėjau į Žaną Miurno, kuri penkiolika metų ištikimai tarnavo mano tetulei, o pastaruosius šešerius ar septynerius nesiskirdavo su manim, ir kai mane po operacijos Nicoje atgabeno į Paryžių — ji atvažiavo iš paskos. Oda, kurią man persodino, tas 25x25 cm odos lopinys — buvo Žanos. Ir gėlės palatoje, kasdien vis kitos, naktiniai marškiniai — jais kol kas galėjau tik gėrėtis, — ir visokie dažai (man dar neleido dažytis), ir šampano buteliai, išrikiuoti pasieny, saldumynai, kuriuos ponia Raimonda išdalydavo koridoriuje savo draugėms, — viskas buvo Žanos Miurno.

— Jūs ją matėte?

— Tą jauną moterį? Kaipgi, daug kartų, po dvylikos, kai man pietų pertrauka.

— Kaip ji atrodo?

— Kaip nuotraukose. Po kelių dienų galėsite ją matyti.

— Ji su jumis kalbėjosi?

— Taip. Daug kartų.

— Ką sakė?

— "Nenuleiskit akių nuo mano mergaitės". Ji buvo lyg ir jūsų tetulės reikalų patikėtinė, o gal sekretorė ar ekonomė. Ji ir jumis rūpinosi Italijoje. Jūsų tetulė jau iš vietos negalėdavo pajudėti.

Sprendžiant iš nuotraukų, Žana Miurno buvo aukšta, rami, sakyčiau, net graži, elegantiška ir gana griežta. Ir tik vienoje vietoje ji buvo nusifotografavusi kartu su manim. Mes stovime ant sniego. Kojos aptemptos siauromis slidžių kelnėmis, ant galvų — megztos vilnonės kepuraitės su bumbulu. Tačiau nepaisant bumbulų, nepaisant slidžių ir jaunos merginos šypsenos (mergina — tai aš), iš nuotraukos neatrodė, kad mes būtume nerūpestingos draugės.

— Ji čia tartum ko pyksta ant manęs.

Ponia Raimonda pakreipė nuotrauką į save ir lemtingai palingavo galvą.

— Matyt, ne be priežasties. Jūs, žinot, mokėjot meistriškai krėsti kvailystes.

— Iš kur jūs tai ištraukėt?

— Iš laikraščių.

— Šit kaip!

Liepos laikraščiai išspausdino pranešimus apie gaisrą Kadė kyšulyje. Daktaras Dulenas turėjo tuos numerius, kur buvo parašyta apie mane ir dar vieną merginą, tačiau kol kas nenorėjo man jų rodyti.

Ta kita mergina irgi buvo nuotraukų dėžutėje. Jie visi ten buvo, dideli ir maži, malonūs ir nemalonūs, visi man nepažįstami, besišypsantys ta pačia sustingusia šypsena, nuo kurios darėsi koktu.

— Šiandien pakaks, prisižiūrėjau.

— Gal jums ką nors paskaityti?

— Tėvo laiškus.

Nuo jo buvo trys laiškai, o nuo giminių ir draugų, kurių nepažinojau, — visa krūva. Linkėjimai greit pasveikti. Mes gyvename nuolatinėje baimėje. Man nebemielas gyvenimas. Degu iš nekantrumo tave apkabinti. Brangioji! Mi! Mano Miki! Mi, mylimoji! Švelnioji! Vargšas mano vaikeli!

Tėvo laiškai buvo švelnūs, nerimastingi, drovūs, pilni nevilties. Kažkokie du vaikinai rašė man itališkai. Trečias, pasirašęs "Fransua", pareiškė, kad aš esanti jo amžinai, kad su juo pamiršianti šį pragarą.

O Žana Miurno atsiuntė tik raštelį dvi dienos prieš tai, kai man nuo veido nuėmė kaukę. Raštelį man įteikė vėliau, kartu su laiškais. Matyt, jis buvo pridėtas prie konservuotų vaisių dėžutės ar šilkinių baltinių, o gal prie laikrodėlio, kurį nešiojau ant rankos. Jame buvo parašyta: "Mano Miki, mano mylimoji, mano viščiuk, prisiekiu, tu ne viena. Būk rami. Nesisielok. Bučiuoju. Žana".

Šito nereikėjo man skaityti. Žinojau atmintinai.

Nuo mano rankų nuėmė gipsą, nuvyniojo tvarsčius. Užmovė baltas medvilnines pirštines, plonas ir minkštas, neleidę ir žvilgtelėti į savo pirštus.

— Ar visą laiką turėsiu mūvėti tokias pirštines?

— Svarbiausia, kad galėsite naudotis rankomis. Kaulai ne-

pažeisti, sąnarius paskaudės vieną kitą dieną. Laikrodžių narstyti jums nereikės, o paprastus judesius daryti pirštinės jums netrukdys. Blogiausiu atveju liausitės žaidus tenisą.

Su manim kalbėjo ne daktaras Dinas, o vienas iš dviejų gydytojų, kuriuos jis atsiuntė į mano palatą. Jie atsakinėjo taip šiurkščiai, matyt, norėdami man padėti, kad nepraskysčiau.

Jie man liepė keletą minučių lankstyti pirštus, spaudyti jiems rankas. Paskui išėjo pasakę, kad pasirodys po dviejų savaičių kontrolinės rentgenogramos padaryti.

Tai buvo gydytojų rytas. Po anų dviejų prisistatė kardiologas, paskui daktaras Dulenas. Vaikštinėjau po gėlėmis užgriozdintą kambarį su storu mėlynos vilnos sijonu ir balta palaidinuke. Kardiologas atsegė palaidinukę ir klausė širdies, pasak jo, "pirmos rūšies". Galvojau apie savo rankas, kurias greit, likus viena, pamatysiu be pirštinių. Galvojau, jog man visai nekeista ant aukštų kulniukų; o juk jeigu viskas dingo iš mano atminties, jeigu aš tam tikra prasme vėl tapau penkiamete mergaite, tai ar neturėtų manęs stebinti auškštakulniai batukai, kojinės, lūpų dažai, viskas?

— Jūs man įkyrėjote, — pasakė daktaras Dulenas. — Gal dešimt kartų sakiau, kad nėra ko džiaugtis dėl visokių niekų. Jeigu jus dabar pakviesiu pietų ir jūs teisingai laikysite šakutę, ką tai reikš? Kad jūsų rankos atsimena geriau už jus. Net ir tada, jeigu jus pasodinčiau prie savo mašinos vairo, ir jūs, iš pradžių truputį pasikrapščiusi su greičiais, kadangi nesate įpratusi prie "403", imtumėte važiuoti visai pakenčiamai, manote, kad tai mums duotų ką nors nauja?

— Nežinau. Reikėjo man tai išaiškinti.

— Reikėjo taip pat jus palikti dar keletą dienų ligoninėje. Deja, jus būtinai nori pasiimti. Aš neturiu jokių teisėtų būdų jus sulaikyti, nebent pati to norėtumėt. Ir net nežinau, ar turiu teisę jus to prašyti.

— Kas mane nori pasiimti?

— Žana Miurno. Sako, daugiau nebegalinti.

— Aš ją pamatysiu?

— O kodėl čia toks sambrūzdis, kaip jūs manote?

Nežiūrėdamas jis apvedė ranka kambarį: durys atlapotos,

ponia Raimonda dėlioja mano drabužius, kita slaugė nešioja šampano butelius, krūvas knygų, kurių man taip ir neperskaitė.

— Kodėl norite, kad pasilikčiau?

— Jūs išeinate iš čia su mielu veideliu, gerai sureguliuota širdute, rankomis, kuriomis galite naudotis; jūsų trečiasis kairysis kaktos vingis jaučiasi puikiausiai, bet aš tikėjausi, kad jūs išvyksite išsinešdama dar ir savo prisiminimus.

— Trečiasis kas?

— Trečiasis kaktos vingis. Smegenų. Kairysis. Ten buvo jūsų pirmasis kraujoplūdis. Iš ten turėjo kilti ir afazija, kurią pastebėjau pradžioje. Visa kita čia neturi nieko bendra.

— O kas yra "visa kita"?

— Nežinau. Gal paprasčiausiai baimė, kuri jus, matyt, apėmė kilus gairsui. Arba smūgis. Namui degant, jūs šokote bėgti laukan. Jus rado laiptų apačioje su praskeltu pakaušiu daugiau kaip dešimt centimetrų. Ir vis dėlto amnezija, kuria jūs sergate, nėra susijusi su kokiais nors smegenų pažeidimais. Iš pradžių taip ir maniau, bet dabar matau, kad ne.

Sėdėjau ant savo sujauktos lovos, padėjusi pirštinėtas rankas ant kelių. Pasakiau jam, kad noriu iš čia išvažiuoti, kad aš irgi daugiau neišgaliu. Kai pamatysiui Žaną Miurno, kai su ja pakalbėsiu, viską tada prisiminsiu.

Jis skėstelėjo rankas.

— Ji bus čia po pietų. Be abejo, norės jus išsivežti kaip galima greičiau. Jeigu pasiliksite Paryžiuje, aš jus priimsiu arba ligoninėje, arba namie. O jeigu ji išsiveš jus į Pietus, tai būtinai pakvieskite daktarą Šaverą.

Buvo susikrimtęs, mačiau, kad pyksta ant manęs. Pasakiau, jog ateisiu kuo dažniau jam pasirodyti, bet ilgiau čia pasilikti negaliu, nes galų gale išeičiau iš proto.

— Nemanau, — atsakė jis, — tačiau vieną kvailystę jūs tikrai galite padaryti. Galite galvoti: "Prieš mane dar visas gyvenimas, bus tų prisiminimų". Vėliau turėtumėt gailėtis.

Jis išėjo palikęs mane su mintimi, kuri iš tikrųjų man jau buvo nenauja. Nuo to laiko, kai vėl turėjau veidą, mane ne taip slėgė tie penkiolika dingusių metų. Iš viso to liko tik nedidelis skausmas pakaušyje, sunkumas galvoje, bet ir tai, be abejo,

praeis. Kai žiūrėjau į veidrodį, aš buvau aš, mano akys buvo it kinų dievuko, už ligoninės manęs laukė gyvenimas, buvau laiminga ir labai patikau sau. Tiek to "aną", jeigu aš dabar štai kokia!

•

— Kaip viskas paprasta — kai matau save veidrodyje, baisiai sau patinku, tiesiog einu iš proto!

Taip kalbėjau poniai Raimondai, sukiodamasi ant kulniuko, kad išsipūstų sijonas. Mano kojos nelabai pritarė tokiam entuziazmui, aš vos nepargriuvau ir sustojau nustėrusi: Žana čia!

Ji stovėjo ant slenksčio, laikydamasi durų rankenos; jos baltas kostiumėlis buvo nutviekstas saulės, veidas kažkoks keistas, sustingęs, o plaukai — šviesesni, nei buvau įsivaizdavusi. Be to, iš nuotraukų niekad nebūčiau galėjusi pamanyti, kad Žana tokia aukšta, beveik visa galva aukštesnė už mane.

Jos veidas, jos laikysena man, tiesą sakant, nebuvo nepažįstami. Ir akimirką pasirodė, kad praeitis plūstelės ant manęs kaip didžiulė banga ir sutraiškys savo svoriu. Galbūt tas svaigulys užėjo dėl to, kad sukausi, o gal dėl to, kad staiga pamačiau moterį, kuri man buvo taip pažįstama, lyg būčiau ją kada sapnavus. Kritau ant lovos, nesąmoningai užsidengdama pirštinėtomis rankomis veidą ir plaukus, tarytum jų gėdyčiausi.

Po minutėlės, kai ponia Raimonda diskretiškai išėjo iš palatos, pamačiau prasiveriant Žanos lūpas, išgirdau jos balsą, švelnų, gilų ir pažįstamą kaip ir jos žvilgsnis; paskui ji prisiartino ir apkabino mane.

— Neverk.

— Kad negaliu.

Pabučiavau ją į skruostą, paskui į kaklą, man buvo gaila, kad negaliu jos paliesti be pirštinių, atpažinau netgi jos kvepalus — jie irgu buvo is sapno. Padėjusi galvą jai ant krūtinės, gėdydamasi savo plaukų, kuriuos ji švelniai sklaidė, atidengdama randus, pasakiau, kad esu nelaiminga, kad noriu su ja išvažiuoti, kad ji nežinanti, kaip jos laukiau.

— Leisk gi į tave pasižiūrėti.

Nenorėjau, bet ji privertė mane pakelti galvą, ir jos akys, įsmeigtos į manąsias, man vėl įkvėpė tikėjimą, kad viskas grįš.

Jos akys buvo su auksiniu atspalviu, labai šviesios, ir jų gilumoje šmėkščiojo kažkokia abejonė.

Žana irgi susipažino su manim iš naujo. Jos pasimetęs žvilgsnis tyrė mano veidą. Galų gale man pasidarė nepakenčiamas tas tyrinėjimas, tas ieškojimas mano veide kažkokios dingusios mergaitės. Sugriebiau Žaną už rankų ir, dar labiau pravirkusi, atstūmiau nuo savęs.

— Prašau, išvežkite mane iš čia! Nežiūrėkite į mane. Tai aš, Mi! Nežiūrėkite į mane!

Ji vėl ėmė bučiuoti mano plaukus, vadindama mane savo brangiąja, viščiuku, angelėliu. Paskui atėjo daktaras Dinas ir sumišo pamatęs mano ašaras, o kai Žana atsistojo, dar labiau sumišo — tokia ji buvo didelė, didesnė už visus palatoje, už jį, už jo asistentus, už ponią Raimondą.

Gydytojai patarinėjo, ilgai dalijosi nuogąstavimais dėl mano svekatos, bet aš jų negirdėjau, nenorėjau girdėti. Stovėjau prigludusi prie Žanos. Ji apkabino mane per pečius ir kalbėjo su jais nelyginant karalienė, kuri pasiima savo kūdikį, savo Mi, ir man buvo gera, nieko daugiau nebijojau.

Ji pati užsegė man paltą, zomšinį paltą, kurį, matyt, jau nešiojau, nes rankovės buvo apsitrynusios. Ji pati uždėjo man beretę, parišo po kaklu žalią šilkinį šaliką. Ji pati nuvedė mane klinikos koridoriais į stiklines duris, kuriose žaidė akinama saulė.

Gatvėje stovėjo baltas automobilis juodu viršum. Žana mane pasodino, užtrenkė dureles ir apėjusi aplinkui atsisėdo prie vairo. Ji buvo rami, tylėjo, tik retkarčiais pažvelgdavo į mane, nusišypsodavo ir pakštelėdavo į smilkinį.

Pajudėjome. Po ratais žvirgždas. Atsiveria vartai. Plačios alėjos, medžiai abipus.

— Bulonės miškas, — sako Žana.

Pavargau. Vokai apsunko. Pajutau, kad slystu, kad mano skruostas guli ant minkšto Žanos sijono. Prieš pat mano akis šmėkštelėjo kraštelis besisukančio vairo. Kaip puiku, aš gyvenu. Užmigau.

Pabudau didžiuliame kambaryje ant žemos sofos, lig pu-

sės užklota antklode stambiais raudonais langeliais; ant stalų degė lempos, tačiau jos nepajėgė išsklaidyti kampuose tūnančios tamsos.

Aukštame židinyje liepsnojo ugnis, labai toli, už kokių trisdešimties žingsnių. Atsikėliau, galvoje buvo tuštuma, sunki kaip niekad. Priėjau prie židinio, prisitraukiau fotelį, susmukau jame ir vėl nugrimzdau į miegą.

Vėliau sužinojau, kad ties manimi buvo pasilenkusi Žana. Girdėjau jos balsą, šnibždėjimą. Paskui staiga man pasivaideno krikštamotė Midola, ridenama savo krėsle, su oranžiniu šaliu ant pečių, bjauri, baisi... Atmerkiau akis, dar ne visai atsipeikėjusi iš miego, kai viskas matosi miglotai, lyg pro stiklą, plaunamą lietaus.

Tačiau pasaulis vėl pasidarė aiškus. Virš manęs buvo šviesus Žanos veidas, jos šviesūs plaukai. Man toptelėjo, kad ji, matyt, ilgai taip į mane žiūrėjo.

— Kaip jautiesi?

Atsakiau, kad jaučiuosi gerai, ir ištiesiau į ją rankas, norėdama būti arčiau. Už jos plaukų, kutenančių man skruostą, pamačiau didžiulį kambarį, paneliais apmuštas sienas, lempas, šešėlius kampuose, sofą, kur gulėjau. Antklodė buvo man ant kelių.

— Kur aš?

— Namuose, kuriuos man paskolino. Paskui paaiškinsiu. Ar gerai jautiesi? Tu užmigai mašinoje.

— Man šalta.

— Aš tau nuvilkau paltą. Nereikėjo. Palauk.

Prispaudusi prie savęs stipriau, ji ėmė man energingai trinti pečius, juosmenį, norėdama sušildyti. Aš ėmiau juoktis. Ji atsilošė, veidas pasidarė kažkoks svetimas, ir vėl pamačiau abejonę jos akių gilumoje. Paskui staiga ji taip pat susijuokė ir padavė man puoduką, kuris stovėjo ant kilimo.

— Gerk. Tai arbata.

— Aš ilgai miegojau?

— Tris valandas. Gerk.

— Ar mes čia vienos?

— Ne. Čia yra dar virėja ir kamerdineris, kurie nežino, ką

ir manyti. Gerk. Jie tiesiog nustėro pamatę, kaip nešiau tave iš mašinos. Tu suliesėjai. Aš nešiau tave ant rankų. Reikės imtis rimtų priemonių, kad papilnėtum. Kai buvai mažytė, aš tave versdavau valgyti, nors žinojau, kad už tai manęs nekenti.

— Aš jūsų nekenčiau?

— Gerk. Ne, nepasakyčiau, kad nekentei. Tau buvo trylika metų. Po oda styrojo šonkauliai. Kad žinotum, kaip man buvo gėda dėl tų tavo šonkaulių. Tu gersi ar ne?

Vienu atsikvėpimu išgėriau jau spėjusią atvėsti arbatą, kurios skonis buvo man pažįstamas, nors ir nelabai patiko.

— Tu nemėgsti arbatos?

— Nelabai, greičiau — ne.

— O anksčiau mėgdavai.

Nuo dabar mane, matyt, visą laiką lydės tas "anksčiau". Pasakiau Žanai, kad pastaruoju metu klinikoje man duodavo po truputį kavos ir kad nuo jos pasijusdavau geriau. Žana pasilenkė ant mano krėslo ir pažadėjo duoti visko, ko tik įsigeisiu, juk svarbiausia, kad esu su ja, kad aš gyva.

— O ką tik klinikoje jūs manęs nepažinote. Tiesa?

— Ką tu, pažinau. Tik prašau, nesakyk man "jūs".

— Tu mane pažinai?

— Tu mano viščiukas, — tarė ji. — Pirmąkart tave pamačiau Romos aerodrome. Buvai tokia mergytė su didžiuliu lagaminu. Ir tokia pasimetusi kaip ir dabar. Tavo krikšto močia pasakė: "Miurno, jeigu ji nepastorės, aš su tavim atsiskaitysiu". Aš tave maitinau, prausiau, rengiau, mokiau itališkai, žaisti tenisą, šaškėmis, šokti čarlstoną — visko. Ir netgi du kartus išpėriau. Nuo trylikos ligi aštuoniolikos metų tu su manim nesiskirdavai, nebent trims dienoms, ne daugiau. Buvai man kaip tikra duktė. Tavo krikšto močia man sakydavo: "Tai tavo *job*". Dabar aš viską pradėsiu iš naujo. Jeigu tu nepasidarysi tokia, kokia buvai, pati su savim atsiskaitysiu.

Ji klausėsi, kaip juokiuosi, ir apžiūrinėjo mane tokiu įdėmiu žvilgsniu, kad iškart lioviausi.

— Kas tau?

— Nieko, brangute. Kelkis.

Paėmusi už rankos, ji padėjo man atsikelti ir liepė pavaikš-

čioti po kambarį. Pati pasitraukė į šalį ir ėmė stebėti. Žengiau keletą netvirtų žingsnių sunkiomis lyg švino kojomis, jausdama pakaušyje kankinamą tuštumą.

Kai Žana vėl prie manęs priėjo, man pasirodė, jog ji stengiasi paslėpti savo sumišimą, kad neimčiau jaudintis... Jai pavyko nutaisyti patiklią šypseną, tarytum visada būčiau buvusi tokia: skruostikauliai išsišovę, nosis trumpa, plaukai retučiai. Kažkur namuose laikrodis išmušė septynias.

— Aš labai pasikeičiau? — paklausiau.

— Pasikeitė veidas. Be to, tu pavargai, ir nieko nuostabaus, jei tavo judesiai ir eisena dabar ne tokie kaip anksčiau. Man irgi reikės prie to priprasti.

— Kaip visa tai atsitiko?

— Vėliau, brangute.

— Noriu prisiminti. Tave, save, tetą Midolą, tėvą, kitus. Noriu prisiminti.

— Ir prisiminsi.

— Kodėl mes čia? Kodėl tu iškart nenuveži manęs ten, kur viską pažįstu ir kur visi pažįsta mane?

Į šį klausimą Žana atsakė tik po trijų dienų. O dabar ji apkabino mane, priglaudė prie savęs ir, čiūčiuodama lyg mažytę, šnibždėjo, kad aš jos dukrelė, kad niekam nebeleisianti manęs skriausti, niekad daugiau nepaliksianti manęs vienos.

— Tu mane palikai vieną?

— Taip. Savaitę prieš nelaimę. Reikėjo važiuoti į Nicą tavo krikštamotės reikalais. O kai grįžau, radau tave pusgyvę po vilos laiptais. Sakiau, išprotėsiu, kol iškviečiau greitąją pagalbą, policiją, gydytojus.

Dabar mes kalbėjomės valgomajame; tai buvo irgi didžiulis kambarys, apstatytas tamsiais baldais, kur nuo vieno stalo galo ligi kito buvo dešimt žingsnių. Sėdėjome greta. Pečius buvau apsisiautusi ta pačia languota antklode.

— Aš ilgai buvau Kadė kyšulyje?

— Tris savaites, — atsakė Žana. — Iš pradžių aš keletą dienų praleidau kartu su judviem.

— Mudviem?

— Tavimi ir mergina, su kuria draugavai. Valgyk. Jeigu nevalgysi — nepasakosiu.

Už kiekvieną suvalgytą gabaliuką bifštekso man priklausė gabaliukas praeities. Tokius mainus mes darėme su Žana, sėdėdamos greta, didelių niūrių namų valgomajame, Neji rajone; virėja, kuri mums patarnavo, atsirasdavo tyliai tarsi vaiduoklis, ir vadino Žaną tiesiog "Miurno", nepridurdama "panele" ar "ponia".

— Ta mergina buvo tavo vaikystės draugė, — varė toliau Žana. — Jūs augote vienuose namuose, Nicoje. Jos motina eidavo skalbti baltinių tavo motinai. Kai jums buvo aštuoneri ar devyneri metai, išsiskyrėte ir susitikote vėl tik šių metų vasarį. Ji dirbo Paryžiuje. Tu prie jos prisirišai. Ji vadinosi Domenika Loi.

Žana stebėjo mano veidą, laukdama jame pasirodant kokių nors prisiminimo ženklų. Tačiau tai buvo beviltiška. Ji pasakojo man apie žmones, dėl kurių likimo sielojausi, tačiau jie patys man buvo svetimi.

— Tai ta mergina ir žuvo?

— Taip. Ją rado sudegusioje vilos pusėje. Buvo aišku, kad tu ją bandei išvilkti iš miegamojo, kol pradėjai degti pati. Ugnis persimetė į tavo naktinius marškinius. Tu, matyt, norėjai bėgti prie baseino — sode yra baseinas. Po pusvalandžio tave atradau apačioje, po laiptais. Buvo antra valanda nakties. Subėgo kažkokie žmonės su pižamomis, tačiau bijojo tave liesti, blaškėsi, nežinojo, ko griebtis. Tuoj po manęs atvažiavo gaisrininkai iš Lekų. Jie tave nugabeno į Lasiotą, į laivų statyklos medicinos punktą. Naktį iškviesti greitąją buvo galima tik iš Marselio. Galų gale atskrido malūnsparnis. Tave nugabeno į Nicą. Kitą dieną operavo.

— Kas man buvo?

— Tu, matyt, kritai ant apatinių laiptų pakopų, kai šokai bėgti iš namų. O galimas daiktas, norėjai išlįsti pro langą ir nudardėjai nuo antro aukšto. Tyrimas nieko nedavė. Šiaip ar taip, viena aišku — tu kritai galva žemyn ant laiptų. Apdegei veidą ir rankas. Kūną irgi apdegei, tik ne taip, matyt, nepaisant visko, tave apsaugojo naktiniai marškiniai. Gaisrininkai

kažką man apie tai kalbėjo, bet pamiršau. Gulėjai nuoga, visa juoda nuo galvos iki kojų, o rankose ir burnoje — apdegusios medžiagos skutai. Ir nė vieno plauko ant galvos. Žmonės, kuriuos radau susibūrusius aplinkui, manė, kad tu mirusi. Tavo pakaušyje buvo skylė, didumo sulig mano delnu. Daugiausia rūpesčių pirmąją naktį mums ir sukėlė toji žaizda. Vėliau, po daktaro Šavero operacijos, pasirašiau, jog sutinku duoti, kad persodintų odą. Tavo oda nebeataugo.

Ji kalbėjo nežiūrėdama į mane. Kiekvienas jos žodis lyg įkaitintas grąžtas smigo man į galvą. Atsistūmusi su kėde nuo stalo, Žana kilstelėjo sijoną. Pamačiau ant jos dešinės šlaunies, aukščiau kojinės, rudą keturkampį; iš ten buvo paimta oda.

Susiėmiau pirštinėtomis rankomis už galvos ir pravirkau. Žana apkabino mane per pečius, ir mes sėdėjome taip ilgą laiką, kol atėjo virėja ir padėjo ant stalo vazą su vaisiais.

— Aš tau pasakoju todėl, kad taip reikia, — tarė Žana. — Reikia, kad tu žinotum ir prisimintum.

— Žinau.

— Tu čia, tau daugiau nieko neatsitiks. Taigi dabar tai jau nebeturi reikšmės.

— Nuo ko užsidegė namas?

Ji atsistojo. Sijonas nukrito žemyn. Priėjo prie bufeto, užsirūkė cigaretę. Valandėlę laikė degtuką tarp pirštų, taip, kad jį matyčiau.

— Tos merginos miegamajame tekėjo dujos. Keli mėnesiai prieš gaisrą į vilą atvedė dujas. Tyrimas nustatė, kad kažkur vamzdžių sudūrime buvo defektas. Sprogimą sukėlė sugedęs vonios kaistuvo degiklis.

Ji užpūtė degtuką.

— Eikš pas mane, — tariau Žanai.

Ji priėjo, atsisėdo greta. Paėmiau iš jos rankų cigaretę ir užsitraukiau. Tarytum patiko.

— Aš rūkiau anksčiau?

— Kelkis, — tarė Žana. — Važiuosim prasivėdinti. Pasiimk obuolį. Nusišluostyk ašaras.

Miegamajame su žemomis lubomis, kur stovėjo tokia plati

lovą, kad joje iš bėdos galėtų sugulti keturios tokios kaip aš. Žana mane apvilko storu megztiniu atraitoma apykakle, zomšiniu paltu, apmuturiavo mano žaliuoju šaliku.

Ji paėmė mane už pirštinėtos rankos ir nuvedė per tuščius kambarius. Prie išėjimo mūsų žingsniai suskambo į marmurines grindis. Lauke juodavo sodo medžiai. Žana pasodino mane į tą patį automobilį, kuriuo čia atvažiavome dieną.

— Dešimtą valandą eisi gulti. Bet prieš tai noriu šį tą tau parodyti. Po poros dienų galėsi pati važinėtis.

— Prašau, pakartok tos merginos vardą.

— Domenika Loi. Šiaip ją visi vadino Do. O kai buvote mažos, žaidėte dar su viena mergaite, ji anksti mirė, rodos, nuo sąnarių reumatizmo ar kažko panašaus. Jus vadino pusseserėmis, matyt, dėl to, kad kartu augote. Trečioji vadinosi Andžela. Visos trys buvote kilusios iš Italijos. Mi, Do ir La. Dabar supranti, kodėl tetą pravardžiavo Midola?

Ji važiavo greitai plačiomis gatvėmis.

— Iš tikrųjų teta vadinosi Sandra Rafermi. Ji tavo motinos sesuo.

— Kada mama mirė?

— Kai tau buvo aštuoneri ar devyneri metai, jau nebežinau. Tave įtaisė į pensioną. Po ketverių metų tetulė pasiekė, kad tave atiduotų jai. Jaunystėje — anksčiau ar vėliau tu vis tiek sužinosi — ji vos sudurdavo galus su galais. Bet tuo metu ji jau buvo didelė ponia, turtinga. Batukai, kuriuos mudvi nešiojame, pagaminti tetulės fabrikuose.

Ji padėjo ranką man ant kelio ir pridūrė, kad jeigu noriu, galiu sakyti, jog fabrikai mano: juk tetulė mirė.

— Tu nemylėjai mano tetos?

— Nežinau, — atsakė Žana. — Aš myliu tave. Visa kita man nesvarbu. Aštuoniolikos metų pradėjau dirbti pas Rafermi Kulniukų ceche, viename jos fabrike Florencijoje. Gyvenau viena, užsidirbau duoną, kaip mokėjau. Buvo keturiasdešimt antrieji. Atėjo ji kartą į cechą, ir pirmiausia, ką iš jos gavau, — tai antausį, kurį čia pat skėliau atgal. Štai tada ji ir pasiėmė mane pas save. Paskutinė jos dovana irgi buvo antausis, tik dabar jai neskėliau atgal. Tai atsitiko šiemet, gegužės mėnesį, sa-

vaitę prieš jos mirtį. Ji jau seniai jautė, kad mirs, tačiau dėl to nepasidarė geresnė namiškiams.

— Aš mylėjau tetą?

— Ne.

Nutilau ir kurį laiką veltui bandžiau įsivaizduoti tą moterį, matytą fotografijose, — senę su pensnė vežiojamame krėsle.

— Aš mylėjau Domeniką Loi?

— O kas jos nemylėjo? — atsakė Žana.

— O tave mylėjau?

Ji atsisuko, ir aš pamačiau jos akis, kuriose blykčiojo bėgą pro šalį žibintai. Gūžtelėjo pečiais ir atsakė, kad greit būsime namie. Staiga man pasidarė skaudu, taip skaudu, tarsi pati save plėšyčiau, ir aš paėmiau Žaną už rankos. Mašiną mestelėjo į šoną. "Atleisk", — tariau, ir ji tikriausiai pamanė, kad prašau atleisti dėl to, jog paėmiau ją už rankos.

Ji man parodė Triumfo arką, Santarvės aikštę, Tiuilri, Seną. Pravažiavę Mobero aikštę, sustojome nedidelėje gatvelėje, išeinančioje į upę, palei viešbutį, apšviestą neonine iškaba: "Viešbutis Viktorija".

Iš mašinos neišlipome. Tik Žana liepė pažiūrėti į viešbutį, tačiau jis man nesukėlė jokių prisiminimų.

— Kas čia? — paklausiau.

— Tu čia dažnai būdavai. Šitam viešbuty gyveno Do.

— Važiuokime namo, prašau!

Ji atsiduso, tarė "gerai" ir pabučiavo man į smilkinį. Važiuojant atgal, įsikniaubiau į jos sijoną ir dėjausi mieganti.

Ji manę nurengė, liepė išsimaudyti, ištrynė dideliu rankšluosčiu ir padavė porą medvilninių pirštinių, nes anos sušlapo. Susėdome ant vonios krašto — ji su suknele, aš su naktiniais marškiniais. Galų gale pirštines man nutraukė ji, ir aš, vos žvilgtelėjusi į savo rankas, nukreipiau akis į šalį.

Žana paguldė mane į lovą, apkamšė, užgesino šviesą — lygiai dešimtą valandą, kaip ir buvo žadėjusi. Po to, pamačiusi ant mano kūno nudegimų žymes, ji pasidarė lyg nesava. Pasakė tiktai, kad žymių liko nedaug: viena ant nugaros, dvi ant šlaunų, — ir kad aš suliesėjau. Jaučiau, kad ji vis mažiau ir

mažiau matė manyje panašumo su ankstesniąja Mi, tačiau stengėsi neparodyti.

— Neišeik. Aš atpratau būti viena, man baisu.

Ji prisėdo šalia ir kiek pasėdėjo. Aš užmigau, prispaudusi lūpas prie jos rankos. Ji tylėjo. Ir kaip tik tada, pusiau pro miegus, kažkur ant sąmonės ribos, kai viskas absurdiška ir viskas galima, man pirmąsyk dingtelėjo mintis, kad manęs visai nėra, nebent tik Žanos pasakojimuose, ir jeigu Žana meluotų — aš būčiau melas.

— Noriu, kad tu man viską paaiškintum dabar. Jau kelios savaitės tik girdžiu: "Vėliau!" Vakar vakare sakei, kad nemylėjau savo tetos. Sakyk — kodėl?

— Todėl, kad ji nebuvo per daug meili.

— Su manim?

— Su visais.

— Jeigu ji mane pasiėmė trylikametę, vadinasi, turėjo mylėti.

— Aš nesakiau, kad ji tavęs nemylėjo. Ir be to, tai glostė jos savimeilę. Tu šito nesuprasi. Mylėjo, nemylėjo — daugiau nieko ir nežinai!

— Kodėl Domenika Loi buvo su manim nuo vasario?

— Tu ją sutikai vasarį. Ir tik gerokai vėliau ji persikėlė pas tave. O kodėl — žinai tik tu viena! Ką gi tau pasakyti dar? Kas trys dienos tu susižavėdavai vis kuo nors nauju: čia automobiliu, čia šunimi, čia amerikiečių poetu, čia Domenika Loi — kaprizai, daugiau nieko. Kai tau buvo aštuoniolika, tave radau viename Ženevos viešbutyje su kažkokiu valdininkėliu. O kai sukako dvidešimt, tave radau kitame viešbutyje su Domenika Loi.

— Kas ji man buvo?

— Vergė, kaip ir visi.

— Kaip ir tu?

— Kaip ir aš.

— Kas tada buvo?

— Nieko. Kas, tavo manymu, galėjo būti? Paleidai man į galvą lagaminą, po to vazą, už kurią turėjau brangiai užmokėti, ir išdūmei su savo verge.

— Kur tai buvo?

— *Rezidans Vašington*, Lordo Bairono gatvė, trečias aukštas, keturioliktas kambarys.

— Kur paskui dingau?

— Neišmanau. Man ne tai buvo galvoj. Teta tik tavęs ir laukė, kad galėtų ramiai atsisveikinti su pasauliu. Grįžusi gavau antrąjį antausį už aštuoniolika metų tarnybos. Po savaitės ji mirė.

— Ir aš neatvažiavau?

— Ne. Nesakyčiau, kad apie tave nieko negirdėjau, tu tiek visko pridirbai, kad gandai pasiekė ir mane, tačiau pati visą mėnesį man nedavei jokios žinios. Kol neišleidai pinigų. Ir neprisidarei tiek skolų, kad net tavo katinai, ir tie bijojo tau skolinti. Gavau Florencijoje tavo telegramą:

"Atleisk, nelaiminga, pinigų, bučiuoju tūkstantį kartų kaktą, akis, nosį, lūpas, rankas, kojas, būk gerutė, verkiu, tavo Mi". Prisiekiu, tai tikslus tekstas, aš tau jį parodysiu.

Kai apsirengiau, Žana parodė telegramą. Perskaičiau stovėdama, užkėlusi koją ant kėdės, tuo tarpu Žana priseginėjo man kojines, nes pati prisisegti su pirštinėmis negalėjau.

— Baisiai kvaila telegrama.

— Ir vis dėlto tu čia — pats tavo kailis. Žinoma, būdavo ir kitokių. Kartais tik pora žodžių: "Pinigų, Mi". O kartais per vieną dieną ateidavo kokia penkiolika iš eilės ir vis apie tą patį. Tu išvardydavai mano savybes. Arba pažerdavai būdvardžius, apibūdinančius vieną ar kitą mano bruožą, priklausomai nuo tavo nuotaikos. Tai buvo baisios išlaidos, ir dar tokiai kvaišei, prasišvilpusiai lig paskutinio siūlo, tačiau ko ko, o vaizduotės tau netrūko.

— Kalbi, lyg manęs nekęstum.

— Aš juk nesakau, kokiais žodžiais tu žarstydavaisi savo telegramose. Mokėdavai įskaudinti. Kitą koją!.. Kai mirė teta, aš tau nepasiunčiau pinigų. Atvažiavau pati. Užkelk koją ant kėdės!.. Atvažiavau į Kadė kyšulį sekmadienį po pietų. Iki pat vakaro tu buvai girta — dar iš vakarykščio. Pakišau ta-

ve po dušu, iškuopiau katinus iš namų ir pelenus iš peleninių. Man padėjo Do. Tris dienas iš eilės tu nepravėrei burnos. Štai.

Buvau pasiruošusi. Ji užsagstė mano pilką demisezoninį paltą, iš gretimo kambario pasiėmė savo, ir mes išėjome. Jaučiausi lyg blogam sapne. Netikėjau daugiau nė vienu Žanos žodžiu.

Mašinoje apsižiūrėjau, kad vis dar laikau rankoje tą nelemtą telegramą. Bet juk telegrama kaip tik ir buvo įrodymas, kad Žana nemelavo. Ilgą laiką važiavome tylėdamos; toli priekyje, po apniukusiu dangum, dunksojo Triumfo arka.

— Kur tu mane veži?

— Pas daktarą Duleną. Skambino, dar buvo tamsu. Įkyrėjo.

Ji pažvelgė į mane, šyptelėjo:

— Na ko tu, viščiuk, ko taip apsiblausei?

— Aš nenorėčiau būti ta Mi, kurią man nupiešei. Nesuprantu. Negaliu paaiškinti, iš kur tai žinau, bet aš ne tokia. Nejaugi galėjau taip pasikeisti?

Ji atsakė, kad aš labai pasikeičiau.

Tris dienas praleidau skaitydama senus laiškus, peržiūrinėdama lagaminus, kuriuos Žana atvežė iš Kadė kyšulio.

Atkakliai stengiausi save atpažinti pati, ir Žana, kuri nuo manęs neatstodavo, kartais pati negalėdavo paaiškinti, iš kur gavau vieną ar kitą daiktą. Nežinojo, pavyzdžiui, kaip į mano lagaminą pateko vyriški baltiniai, arba mažytis užtaisytas revolveris perlamutrine rankena, — Žana jį matė pirmąkart — arba kažkokie laiškai — kieno jie, ji nežinojo.

Nors spragų netrūko, pamažu atkūriau savo pirmykštį paveikslą, ir jis visai nesutapo su dabartiniu. Aš nebuvau tokia kvaila, tokia tuščia, tokia žiauri kaip ankstesnioji Mišelė. Visai nesinorėjo nei pasigerti, nei mušti neįtikusią tarnaitę, nei šokti ant automobilio viršaus, nei pulti į glėbį švedų bėgikui ar pirmam pasitaikiusiam berniukui gražiomis akimis ir švelniomis lūpomis. Bet visa tai man galėjo atrodyti nesuprantama dėl patirtos katastrofos, tai buvo dar nieko. Tačiau man niekaip netilpo galvoj toks mano beširdiškumas, kad aš, sužinojusi apie krikštamotės Midola mirtį, tą pat vakarą nuėjau lėbauti ir net

į laidotuves nesiteikiau nuvažiuoti.

— Ir vis dėlto tu čia — pats tavo kailis, — pakartojo Žana. — Pagaliau niekas ir nesako, kad buvai beširdė. Aš tave gerai pažinojau. Tu galėjai būti labai nelaiminga: raitydavaisi pykčio priepuolyje, tiesiog mirk iš juoko, o pastaruosius dvejus metus — guldavai su pirmu pasitaikiusiu. Širdies gilumoje tu tikriausiai manei, kad viskas apgaulė. Kai mums trylika, tuos dalykus vadina gražiais žodžiais: švelnumo troškimas, našlaičio dalia, motinos rankų ilgesys. O kai mums aštuoniolika, vietoj gražių žodžių vartoja šlykščius medicinos terminus.

— Ką aš padariau tokio baisaus?

— Tai buvo ne baisu, tai buvo vaikiška.

— Tu niekados neatsakai į mano klausimus! Verti mane įsivaizduoti bala žino ką, ir aš, be abejo, įsivaizduoju visokias baisybes. Tu tyčia taip darai!

— Gerk savo kavą, — atsakė Žana.

Ji irgi man rodėsi kitokia nei pirmąją mūsų susitikimo dieną. Buvo užsidariusi ir tolo nuo manęs vis labiau ir labiau. Kažkas mano žodžiuose, mano elgesy jai nepatiko, ir aš mačiau, kad tai ją kankina. Ji ilgai žiūrėdavo į mane tylom, paskui kad pasileisdavo kalbėti, vis grįždama prie pasakojimo apie gaisrą arba apie tą dieną, mėnuo prieš nelaimę, kai ji mane rado girtą Kadė kyšulyje.

— Būtų geriausia, jei ten nuvažiuočiau!

— Važiuosim po kelių dienų.

— Noriu matyti tėvą. Kodėl man negalima matyti tų žmonių, kuriuos anksčiau pažinojau?

— Tavo tėvas Nicoje. Jis senas. Susitikimas su tavim tokia, kokia esi dabar, jam neišeitų į sveikatą. O dėl kitų tai aš būčiau linkusi truputį palaukti.

— O aš — ne!

— O aš — taip! Paklausyk, viščiuk: praeis diena, kita ir galbūt tau išsyk viskas grįš. Manai, man lengva neleisti tėvui tave aplankyti? Jis įsivaizduoja, kad tu dar klinikoje. Manai, man lengva vaikyti nuo tavęs visus tuos šakalus? Aš noriu, kad tu jau būtum sveika, kai su jais susitiksi.

Sveika... Jau tiek apie save sužinojau, nors taip nieko ir

neprisiminiau, kad daugiau nebetikiu, jog pasveiksiu. Pas daktarą Duleną manęs laukė injekcijos, žaidimai su vielos gabaliukais, spiginanti šviesa, automatinis rašymas. Į dešinę ranką suleisdavo vaistų ir uždengdavo ją nedideliu skydu, kad nematyčiau, ką rašau. Nejausdavau nei pieštuko, kurį man įdėdavo tarp pirštų, nei kaip vedžioju ranka. Kol taip keverzodavau, pati nežinodama ką, daktaras Dulenas ir jo asistentas kalbėdavo su manim apie pietų saulę, apie pajūrio malonumus. Iš to bandymo, kurį atlikome dusyk, mes nesužinojome nieko naujo, nebent tik tai, kad pirštinės baisiai sudarkė mano rašyseną. Daktaras Dulenas, kuriuo aš dabar tikėjau ne daugiau kaip Žana, tvirtino, kad šitie seansai neva išvaduoją iš kažkokio nerimo mano "pasąmonę", kuri kaip tik viską ir prisimenanti. Skaičiau tą savo "raštą". Ten buvo padriki neužbaigti žodžiai, daugiausia, anot daktaro Duleno, "traukiniams susidūrus", kaip ir sunkiausiomis mano dienomis klinikoje. Dažniausiai pasitaikydavo tokie žodžiai kaip "nosis", "akys", "lūpos", "rankos", "plaukai", kad man imdavo rodytis, tarytum aš skaitau savo telegramą Žanai.

Tai buvo nepaprastai kvaila.

Ketvirtą dieną įvyko "didysis pokalbis". Virėja buvo kitame namo gale, kamerdineris kažkur išėjo. Mes su Žana sėdėjome foteliuose svetainėje prie židinio, kadangi man nuolat būdavo šalta. Buvo penkta valanda po pietų. Vienoje rankoje laikiau laiškus ir fotografijas, kitoje — tuščią puodelį.

Žana pajuodusiais paakiais rūkė ir jau kuris kartas atmetė mano prašymą pasimatyti su senais pažįstamais.

— Nenoriu, ir viskas. Kas, tavo manymu, tie seni pažįstami? Angelai, nusileidę iš dangaus? O, jie nepraleis tokio lengvo grobio!

— Aš — grobis? Kodėl?

— Todėl kad tu — skaičius su daug nulių. Lapkričio mėnesį tau sukaks dvidešimt vieneri. Tada ir bus paskelbtas Rafermi testamentas. Tačiau ir be to galima paskaičiuoti, kiek milijardų pereis į tavo rankas.

— Galbūt paaiškintum man visa tai?

— Maniau, kad žinai.

— Nežinau, nieko nežinau! Tu gi matai, kad nieko nežinau!

Čia ji padarė pirmąją klaidą:

— Jau nesuprantu, ką tu žinai ir ko nežinai! Visai pasimečiau. Naktį negaliu užmigti. Tau taip lengva vaidinti komediją!

Ji sviedė cigaretę į ugnį. Aš pašokau iš fotelio, ir kaip tik tuo metu laikrodis vestibiulyje išmušė penkias.

— Komediją? Kokią komediją?

— Ogi amneziją! — atsakė ji. — Neblogai sumanyta, tikrai neblogai! Aišku, jokių pažeidimų, jokių žymių, tad kas gali žinoti, kad ligonė — visai ne ligonė, jeigu ne ji pati?

Ji irgi pašoko, jos negalima buvo pažinti. Ir staiga ji vėl tapo Žana: šviesiaplaukė, auksaakė, rami, su plačiu sijonu, laiba, aukšta, visa galva už mane aukštesnė.

— Mieloji, aš jau pati nebežinau, ką kalbu.

Mano dešinė užsimojo anksčiau, nei išgirdau Žanos žodžius. Smogiau jai į lūpų kertelę. Pakaušį nusmelkė skausmas, ir aš kniūbsčia kritau ant jos. Ji sugriebė mane už pečių, apsuko, prispaudė prie krūtinės, neleisdama nė krustelėti. Mano rankos buvo lyg švininės, ir aš nė nesistengiau ištrūkti.

— Nusiramink, — tarė ji.

— Leisk mane! Kam man vaidinti komediją? Kam? Gal bent tai man pasakysi, ką?

— Prašau tave, nusiramink.

— Aš kvailė, tu man ne kartą tai sakei! Bet ne tokia jau didelė! Tai kam gi aš vaidinu? Paaiškink! Leisk mane!

— Nurimsi tu pagaliau? Nerėk!

Nepaleisdama manęs, ji klestelėjo į fotelį taip, kad aš atsidūriau jai ant kelių ir, viena ranka užgniaužusi burną, kita laikydama už pečių, ji prakošė man į pakaušį:

— Aš nieko nesakiau. O jeigu ir pasakiau, tai pati nežinau ką. Nerėk, dar išgirs. Tas tris dienas aš einu iš galvos. Kad tu žinotum!

Čia Žana padarė antrąją klaidą; prisikišusi prie ausies, ji tarė man pašnibždomis, bet su tokiu įsiūčiu, kad nusigandau labiau, nei ji būtų riktelėjusi:

— Negalėjai gi tu per tris dienas padaryti tokią pažangą, pati to nenorėdama! Jeigu nieko neatsimeni, tai kaip tu gali vaikščioti, juoktis, kalbėti visai taip, kaip ji?

Aš suklykiau jai į delną, ant manęs siūbtelėjo tamsa, ir kai atsipeikėjau, pasijutau begulinti ant kilimo. Žana pasilenkusi vilgė man kaktą šlapia nosine.

— Nesijudink, mieloji.

Ant jos veido pamačiau savo smūgio žymę. Iš lūpų kertelės sunkėsi kraujas. Vadinasi, tai ne košmaras. Ji atsegė mano sijono diržą ir apkabinusi pasodino. Aš nenuleidau nuo jos akių. Jai irgi buvo baisu.

— Išgerk, mieloji.

Vienu ypu išgėriau kažką stipraus. Pasijutau geriau. Žiūrėjau į ją ir buvau rami. "O juk iš tikrųjų, — tariau sau, — dabar galėčiau vaidinti komediją". Kai ji, klūpodama prieš mane ant kilimo, tarė: "Taika", — aš mašinaliai apkabinau jos kaklą. Labai nustebau, ir pyktis beveik praėjo, kai staiga ant lūpų pajutau jos ašarų skonį.

Užmigau vėlai naktį. Ilgas valandas lovoje galvojau apie Žanos žodžius, stengiausi atspėti, kas, jos manymu, galėjo mane paskatinti simuliuoti amneziją. Šito negalėjau paaiškinti. Juo labiau negalėjau atspėti, ko ji taip bijojo, tačiau buvau tikra, kad ji turi svarbių priežasčių laikyti mane uždarytą namuose, kur nei virėja, nei kamerdineris manęs nepažįsta. O tas priežastis galėsiu sužinoti kad ir rytoj: Žana dar nenori, kad aš susitikčiau su savo senais pažįstamais, vadinasi, man belieka tik kai ką iš jų aplankyti, ir įvyks būtent tai, ko ji bijo. Viskas tada ir paaiškės.

Reikėjo surasti kokį nors draugą, gyvenantį Paryžiuje. Pasirinkau vieną vaikiną, kuris man rašė, kad aš "jo amžinai", — adresas buvo kitoje voko pusėje.

Jis vadinosi Fransua Šansas, gyveno Siušė bulvare. Pasak Žanos, jis esąs advokatas ir, nepaisant savo pavardės, neturėjęs jokių šansų patikti tai Mi, kuri kadaise buvau aš.

Kol užmigau, mintyse vis kartojau savo rytdienos pabėgimo iš Žanos priežiūros planą. Ši dvasios būsena buvo tokia panaši į kažkokį kitą momentą iš mano gyvenimo, kad, rodės,

dar truputis, ir jį prisiminsiu. Tačiau, kai aš gal jau kokį dvidešimtą kartą buvau belipanti iš balto "Fiato" kažkokioje Paryžiaus gatvėje, mane staiga suėmė miegas.

Aš užtrenkiau dureles.

— Iš proto išėjai! Palauk!

Ji irgi išlipo iš mašinos ir pasivijo mane ant šaligatvio. Atstūmiau jos ranką.

— Apsieisiu ir be tavęs. Noriu tik truputėlį pasivaikščioti, pažiūrėti į vitrinas, pabūti viena! Nejaugi tu nesupranti, kad man reikia pabūti vienai?

Parodžiau jai aplanką, kurį laikiau rankoje. Iš jo ant šaligatvio pabiro laikraščių iškarpos. Žana padėjo jas surinkti. Tai buvo straipsniai, pasirodę po gaisro. Juos man davė daktaras Dulenas po savo įprasto seanso su šviesomis, su visokiomis ten dėmėmis. Tik nereikalingas vargas. Verčiau per tą be naudos dingusią valandą aš būčiau jam pasipasakojusi savo tikruosius nuogąstavimus. Deja, Žana neatstojo nuo manęs net ir pas daktarą Duleną.

Ji apkabino mane per pečius — aukšta, elegantiška, auksu blizgančiais plaukais vidurdienio saulėje. Vėl atstūmiau jos ranką.— Tai neprotinga, brangioji, — tarė ji. — Netrukus pietūs. O po pietų pavežiosiu tave po mišką.

— Ne. Prašau, Žana. Man reikia.

— Gerai. Tada aš važiuosiu iš paskos.

Ji grįžo į mašiną. Buvo nepatenkinta, tačiau nesupyko, kaip aš tikėjausi. Paėjau šaligatviu kokį šimtą metrų, susidūriau su būreliu merginų, skubančių iš kontoros ar fabriko, perėjau gatvę ir sustojau prie baltinių parduotuvės. Apsidairiusi pamačiau mūsų "Fiatą", kuris sustojo antroje srauto eilėje, netoli manęs. Prasiskverbiau prie Žanos. Ji pasilenkė per tuščią sėdynę ir nuleido stiklą.

— Duok pinigų, — tariau.

— Kam?

— Noriu šį tą nusipirkti.

— Šitoj krautuvėj? Aš juk galiu tave nuvežti į daug geresnes parduotuves.

— O aš noriu čia. Duok pinigų. Daugiau. Man baisiai daug ko reikia.

Ji kilstelėjo antakius — ką padarysi. "Ar tik nesakys, kad man jau ne dvylika metų", — pagalvojau, bet ne. Atidariusi rankinuką, ji išėmė visus pinigus ir padavė man.

— Tu nenori, kad padėčiau išsirinkti? Niekas geriau už mane nežino, kas tau tinka.

— Apsieisiu ir be tavęs.

Įeidama į krautuvę, išgirdau už savęs Žanos balsą: "Brangute! Dydis keturiasdešimt antras!" Pardavėją, pasitikusią mane ant slenksčio, paprašiau duoti suknelę nuo medinio manekeno ir apatinukus, baltinius bei megztinį — iš vitrinos. Pasakiau, kad neturiu laiko matuotis suknelės ir paprašiau supakuoti kiekvieną daiktą atskirai. Paskui atidariau duris ir šūktelėjau Žaną. Ji išlipo iš mašinos, veidas buvo nuvargęs.

— Trūksta pinigų. Gal duosi man čekį?

Žana įėjo į parduotuvę. Aš nusekiau iš paskos. Kol ji rašė čekį, paėmiau tuos paketus, kuriuos pardavėja spėjo paruošti, ir tarusi, kad nešu juos į mašiną, išėjau.

Mašinoje ant prietaisų skydo palikau raštelį, kurį iš anksto buvau įsikišusi į palto kišenę:

"Žana, nesijaudink, neieškok manęs, grįšiu namo arba paskambinsiu. Tau nėra ko manęs bijoti. Nežinau, dėl ko tu būgštauji, tačiau bučiuoju į tą vietą, kur tau sudaviau, nes tave myliu ir man skaudu, kad taip padariau: aš darausi panaši į tavo melą".

Man beeinant nuo "Fiato", prisistatė policininkas ir pasakė, esą negalima palikti automobilio vidury gatvės. Atsakiau, kad mašina ne mano ir kad man tai nerūpi.

BŪČIAU NUŽUDŽIUS

Taksi mane išlaipino Siušė bulvare, palei namą dideliais langais, matyt, neseniai pastatytą. Ant lentelės prie paradinių

durų suradau reikiamą pavardę. Užlipau į ketvirtą aukštą — lifto kažkodėl bijojau — ir negalvodama paskambinau. Draugas ar šakalas, meilužis ar tik įsimylėjęs — argi ne vis tiek?

Duris atidarė kokių trisdešimties metų vyriškis pilku kostiumu, aukštas, gražus. Buto gilumoje buvo girdėti kažką ginčijantis.

— Fransua Šansas?

— Jis namie nepusryčiauja. Norėjote jį matyti? Man nesakė, kad turi pasimatymą.

— Aš nepaskyriau pasimatymo.

Kiek pasvyravęs ir palikęs duris atviras, jis mane įleido į erdvų vestibiulį plikomis sienomis, be jokio baldo. Man neatrodė, kad būčiau jį kur jau sutikusi, tačiau jis kažkaip keistai mane nužvelgė nuo galvos ligi kojų. Paklausiau, kas jis toks.

— Kaip tai — kas aš? O jūs kas?

— Aš Mišelė Izola. Ką tik išėjau iš ligoninės. Su Fransua mes pažįstami. Norėjau su juo pasikalbėti.

Vyriškis irgi pažinojo Mišelę Izola — tai matėsi iš jo sutrikusio žvilgsnio. Jis lėtai pasitraukė į šalį, linktelėjo dusyk galva, lyg abejodamas tarė "atleiskite" ir puolė į kambarį vestibiulio gilumoje. Pasirodė iš ten su kitu vyriškiu. Šis buvo vyresnis už jį, stambesnis, ne toks gražus ir išbėgo tiesiog su servetėle rankoje ir kąsniu burnoje.

— Miki!

Jam, matyt, buvo jau per penkiasdešimt, smilkiniai praplikę, veidas papurtęs. Įbrukęs servetėlę į rankas vaikinui, kuris mane įleido, jis prišoko prie manęs.

— Įeik, nestovėsim gi čia. Kodėl nepaskambinai telefonu? Įeik gi.

Jis įstūmė mane į kambarį ir užrakino duris. Padėjęs rankas ant pečių, jis ėmė atidžiai mane apžiūrinėti. Tai truko keletą sekundžių.

— Na, na! Jau kad netikėta tai netikėta! Aš, žinoma, tave vos ne vos pažinau, bet tu atrodai nuostabiai ir, matyt, visai sveika. Sėskis. Pasakok. Kaip tavo atmintis?

— Jūs viską žinote?

— Be abejo, žinau! Miurno man dar užvakar skambino. Argi ji neatvažiavo kartu?

Šis kambarys, matyt, buvo jo kabinetas. Jame stovėjo didelis raudonmedžio stalas, užverstas aplankais, paprasti kieti foteliai, knygos įstiklintose lentynose.

— Kada išėjai iš klinikos? Šįryt? Tikiuosi, nepridirbai kvailysčių?

— Kas jūs?

Atsisėdęs priešais, jis paėmė man už pirštinėtos rankos. Klausimas jį sutrikdė, bet iš jo veido — nustebusio, pralinksmėjusio ir vėl apsiniaukusio — galėjau matyti, kokiu greičiu jis daro sprendimus.

— Tu nežinai, kas aš toks, ir ateini manęs aplankyti? Kas čia darosi? Kur Miurno?

— Ji nežino, kad aš čia.

Jaučiau, kad jo nustebimas didėja, kad viskas, matyt, yra paprasčiau, nei maniau. Jis paleido mano ranką.

— Jeigu tu manęs neatsimeni, tai iš kur žinai adresą?

— Iš jūsų laiško.

— Kokio laiško?

— Kurį gavau klinikoje.

— Aš tau nerašiau.

Dabar jau aš išverčiau akis. Jis žiūrėjo į mane taip, lyg būčiau koks gyvūnas, iš veido mačiau, kad abejoja jau ne mano atmintimi, o protu.

— Luktelėk, — tarė jis staiga. — Sėdėk ramiai.

Pašokau kartu su juo ir užtvėriau kelią prie telefono. Nesivaldydama ėmiau rėkti:

— Nedarykite to! Aš gavau laišką, ant voko buvo nurodytas jūsų adresas. Atėjau pas jus sužinoti, kas esate, kad pasakytumėte, kas aš!

— Nusiramink. Nesuprantu, ką čia paistai. Jeigu Miurno nieko nežino, turiu jai paskambinti. Nesuprantu, kaip tau pavyko išeiti iš tos klinikos, tačiau, matyt, išėjai nieko neklausus.

Jis vėl paėmė mane už pečių, stengdamasis pasodinti į fotelį, iš kurio buvau pašokusi. Jo smilkiniai buvo blyškūs kaip

numirėlio, tačiau skruostus staiga užliejo raudonis.

— Aš jus maldauju, paaiškinkite! Man visokios kvailos mintys lenda į galvą, bet aš ne pamišėlė. Maldauju jus!

Taip ir nepasodinęs į fotelį, jis mane paleido. Bet kai vėl puolė prie telefono, esančio ant stalo, griebiau jį už rankos.

— Nusiramink, — tarė jis. — Aš nelinkiu tau bloga. Juk pažįstu tave jau tiek metų.

— Kas jūs?

— Fransua! Advokatas. Tvarkau Rafermi reikalus. Įtrauktas į "Didžiąją knygą".

— "Didžiąją knygą"?

— Tai pajamų ir išlaidų knyga. Ten buvo įtraukti visi, kas jai dirbo. Tie, kam mokėjo pagal algalapius. Aš tavo draugas, bet tai ilgos kalbos. Ne kas kitas, o aš tvarkiau jos sandėrius Prancūzijoje, supranti? Sėskis.

— Jūs man nerašėte po nelaimės?

— Ne. Miurno prašė to nedaryti. Aš, kaip ir visi, teiravausi apie tavo sveikatą, bet rašyti nerašiau. Ką gi aš galėjau tau pasakyti?

— Kad būsiu amžinai jūsų.

Tardama šiuos žodžius supratau, koks absurdas būtų manyti, kad juos parašė šis žmogus riebiu pagurkliu, kuris galėtų būti man tėvas.

— Ką? Juokinga! Niekad to nedaryčiau! Kur tas laiškas?

— Čia neturiu.

— Klausyk, Miki. Neturiu supratimo, kas dedasi tavo galvoje. Tavo dabar tokia būklė, kad bala žino, ką gali prikurti. Prašau, leisk paskambinti Miurno.

— Bet kaip tik Žana ir pakišo man mintį pas jus atvažiuoti. Aš gavau jūsų meilės laišką, paskui Žana sakė, kad jūs neturėjote jokių šansų man patikti, — ką aš čia, jūsų manymu, prikūriau?

— Miurno skaitė tą laišką?

— Nežinau.

— Nesuprantu, — tarė jis. — Jeigu Miurno sakė, kad neturėjau šansų tau patikti, tai pirmiausia dėl to, kad mėgdavai pasišaipyti iš mano pavardės, o paskui ji turėjo omeny visai

ką kita. Tiesą sakant, tu man prikrėsdavai aibes nemalonumų.

— Nemalonumų?

— Palikim tai, prašau. Čia ir tavo lengvabūdiškos skolos, ir aplamdyti automobiliai, dabar tai jau nesvarbu. Būk gera, sėskis ir leisk man paskambinti. Tu bent papusryčiavai, tikiuosi?

Man trūko drąsos jį dar kartą sulaikyti. Leidau jam apeiti stalą, surinkti numerį. Pati iš lėto, atatupsta traukiausi prie durų. Klausydamasis telefono signalų, jis nenuleido nuo manęs akių, tačiau buvo aišku, kad manęs nemato.

— Ji dabar pas tave, nežinai?

Jis padėjo ragelį ir iš naujo surinko numerį. Pas mane? Vadinasi jam, kaip ir kitiems, Žana nesakė, kur mane slepia: juk jis patikėjo, kad išėjau iš klinikos tik šįryt. Supratau, kad Žana, kol pasiėmė mane iš klinikos, matyt, keletą savaičių gyveno kitur, tai ir buvo "pas mane": kaip tik ten Šansas ir skambino.

— Ten neatsako.

— Kur jūs skambinote?

— Į Kurselės gatvę, suprantama. Argi ji pusryčiauja ne namie?

Išgirdau, kaip jis riktelėjo man iš paskos: "Miki!" — bet jau buvau vestibiulyje ir vėriau duris į laiptinę. Dar niekad mano kojos nebuvo tokios pavargusios, tačiau pakopos buvo plačios, o krikštamotės batukai patogūs, ir aš neparpuoliau bėgdama žemyn.

Gal ketvirtį valandos klaidžiojau tuščiomis gatvėmis aplink Port d'Otejį. Apsižiūrėjau, kad vis dar laikau po pažastimi laikraščių iškarpų aplanką, kurį man davė daktaras Dulenas. Sustojau prieš veidrodį vitrinoje pasižiūrėti, ar vietoje mano beretė, ar aš nepanaši į nusikaltėlę. Pamačiau merginą ištįsusiu veidu, tačiau ramią, gerai apsirengusią ir staiga už jos — vyriškį, kuris mane įleido pas Fransua Šansą.

Nesąmoningai pakėliau ranką prie burnos ir atsisukau taip staiga, kad pečius ir pakaušį nusmelkė skausmas.

— Nebijok, Miki, aš tavo draugas. Eime. Man reikia su tavim pasikalbėti.

— Kas jūs?

— Nusiramink. Prašau tave, eime. Man nereikia nieko, tik pasikalbėti.

Jis švelniai paėmė man už rankos. Nesipriešinau. Mes buvome taip toli nuo Fransua Šanso namų, kad jėga jis vis tiek nebūtų ten nutempęs.

— Jūs mane sekėte?

— Taip. Kai tik tu atėjai, aš pamečiau galvą. Nepažinau tavęs, ir tu, rodos, manęs nepažinai. Laukiau palei namą mašinoje, kol išeisi, bet tu išbėgai taip greit, kad nespėjau ir šūktelėti. Paskui tu pasukai į vienpusio eismo gatvę, ir aš tave vos suradau.

Stipriai laikydamas už parankės, jis nuvedė mane prie savo mašinos: dengtas juodas automobilis stovėjo aikštėje, kurią ką tik buvau perėjusi.

— Kur jūs mane norite vežti?

— Kur tik nori. Tu dar be pusryčių? Atsimeni "Pas Karalienę?"

— Ne.

— Tai restoranas. Mes ten dažnai su tavim būdavom. Dviese. Miki, patikėk, tau nėra ko bijotis.

Jis spustelėjo man ranką ir išpoškino:

— Juk šįryt tu ėjai pas mane. Tiesą sakant, netikėjau, kad tu kada nors grįši. Nežinojau, kad tau ta... Na, kad nieko neatsimeni. Neišmaniau, ką ir galvoti.

Jo akys buvo labai tamsios ir labai blizgėjo, duslokas, tačiau malonus balsas jam baisiai tiko, kai jis jaudinosi. Pats atrodė stiprus, bet graužiamas kažkokio nerimo. Nežinau kodėl, jis man nepatiko, bet bijoti jo daugiau nebijojau.

— Jūs klausėtės prie durų?

— Aš viską girdėjau iš vestibiulio. Sėskis į mašiną. Laišką parašiau aš. Aš taip pat Fransua. Fransua Rusenas. Tave suklaidino adresas...

Kai atsisėdau greta jo į mašiną, jis paprašė, kad sakyčiau jam "tu", kaip anksčiau. Mano mintys buvo be jokio ryšio. Žiūrėjau, kaip jis išsitraukia mašinos raktus, įjungia motorą, stebėjausi, kad jam dreba ranka. Dar labiau stebėjausi, kad ne-

drebu pati. Matyt, mylėjau šitą žmogų, jeigu jis buvo mano meilužis. Natūralu, kad mane sutikęs jis jaudinosi. O aš tiesiog sustingau nuo galvos ligi kojų. Ir jeigu drebėjau, tai tik nuo šalčio. Tik šaltis ir buvo realus, daugiau niekas.

Palto nenusivilkau. Man rodės, kad nuo vyno sušilsiu, ir aš daug išgėriau, tačiau mano mintys nepraskaidrėjo.

Susipažinau su juo pernai pas Fransua Šansą, kur jis dirbo. Tai buvo rudenį. Paryžiuje praleidau dešimt dienų. Iš to, kaip jis nupasakojo mūsų santykių pradžią, buvo galima spręsti, kad tai man buvo ne pirmiena, kad aš jį tiesiog priverčiau mesti visus darbus ir užsidaryti su manim viešbutyje, kažkur Mily la Forė. Paskui grįžtu į Florenciją ir rašau jam aistringus laiškus, kuriuos jis man neva galįs parodyti. Be abejo, aš jį apgaudinėjau, bet tik šiaip sau, išdykaudama, nes man buvo koktus tas idiotiškas gyvenimas toli nuo jo. Man nepavyksta išrūpinti jam fiktyvios komandiruotės į Italiją tetulės reikalais, ji nesutinka. Antrąkart susitinkame šįmet sausio mėnesį, kai atvažiuoju į Paryžių. Didelė aistra.

Istorijos galas — nori nenori, ji turėjo baigtis (gaisras) — man atrodo ypač miglotas. Iš dalies tai galbūt dėl vyno, tačiau man viskas dar labiau susimaišo, kai tik scenoje pasirodo naujas veikėjas — Domenika Loi.

Buvo kažkoks ginčas su Fransua, pasimatymai, į kuriuos aš neatėjusi, paskui vėl ginčas, jis gauna nuo manęs antausį, trečią kartą kai susibaru — kliūna Domenikai, tik aš ne šiaip sau vožiu jai antausį, o primušu, apimta tokio pykčio, kad ji ant kelių prašo pasigailėti ir visą savaitę vaikšto su mėlynėmis. Paskui dar vienas epizodas, rodos, nieko bendra neturįs su visu tuo, kas buvo, kažkoks netaktas iš jo, mano ar Do pusės. Ir pagaliau vyksta kažkas jau visai nesuprantama: pavydas, "knaipė" Žvaigždės aikštėje, mane įtartinai veikia demoniška asmenybė (Do), kuri nori jį (Fransua) su manim sukiršinti, staigiai išvykstu automobiliu liepos mėnesį, laiškai be atsako, grįžta Ragana (Žana), vis įtartiniau ir įtartiniau demoniška asmenybė veikia tą Raganą, kažkoks nerimas balse (mano), kurį jis neva girdėjęs per pasikalbėjimą telefonu Paryžius-

Kadė kyšulys, trukusį ištisas dvidešimt penkias minutes ir kainavusį jam krūvą pinigų.

Jis kalbėjo be perstojo, todėl nieko nevalgė. Užsisakė antrą butelį vyno, labai jaudinosi, daug rūkė. Įtarė, kad viskas, ką jis pasakoja, man atrodo netiesa. Galų gale prieš kiekvieną sakinį ėmė kartoti: "Patikėk!" O man į krūtinę lyg ledo kas būtų įdėjęs. Staiga prisiminiau Žaną, ir mane apėmė noras užsikniaubti ant staltiesės, užsidengti rankomis veidą ir užmigti, o gal pasisriūbaujant paverkti. Ji tai mane rastų, užmaukšlintų man ant galvos beretę ir nuvestų kur nors toli toli nuo šito bjauraus duslaus balso, indų skimbčiojimo, nuo dūmų, graužiančių man akis.

— Eikim iš čia.

— Pakentėk truputėlį. Tik nepabėk! Man reikia paskambinti į kontorą.

Kad ne toks tingulys ar koktumas, būčiau pabėgusi. Užsirūkiau cigaretę, bet ji man pasirodė tokia šleikšti, kad tučtuojau užgesinau į savo lėkštę. Ši istorija, papasakota kitaip, pagalvojau, gal ir nebūtų man pasirodžiusi tokia bjauri, ko gero, ir save būčiau joje atpažinusi. Iš viršaus viskas čia grynas melas. Bet kas, be manęs, galėjo žinoti, kas dedasi šios padūkusios mergiotės širdyje? Kai man grįš atmintis, aš tikriausiai prisiminsiu tuos pačius dalykus, tik papasakosiu apie juos kitaip.

— Eime,— tarė jis. — Tu tiesiog ant kojų nebepastovi. Nemesiu gi tavęs.

Jis vėl paėmė mane po ranka. Atidarė stiklines duris. Krantinės skendėjo saulėje. Vėl sėdėjau jo mašinoje. Važiavome kažkokiomis gatvėmis į pakalnę.

— Kur mes važiuojame?

— Pas mane. Klausyk, Miki, man rodos, kad apie viską tau papasakoju labai blogai, užmiršk, prašau. Pokalbį tęsime, kai truputį pamiegosi. Aš suprantu, tie sukrėtimai, nuolatiniai išgyvenimai tave išmušė iš vėžių. Neskubėk apie mane blogai galvoti.

Viena ranka vairuodamas jis, kaip ir Žana, padėjo antrąją man ant kelio.

— Kaip puiku, — tarė, — kad vėl tave sutikau.

Kai pabudau, jau temo. Man dar niekad taip neskaudėjo galvos, nebent pirmąsias dienas, kai atgavau sąmonę klinikoje. Fransua purtė mane už peties.

— Aš tau išviriau kavos. Tuoj atnešiu.

Buvau kambaryje, užtrauktomis ant langų užuolaidomis, apstatytame, kaip papuolė. Lova, kurioje gulėjau su sijonu ir megztiniu, lig pusės užklota pledu, pasirodė esanti lova-sofa, ir aš prisiminiau, kaip Fransua ją taisė. Ant staliuko prieš akis pamačiau savo, teisybę sakant, tos, kokia buvau "prieš tai", fotografiją sidabro rėmeliuose. Palei fotelį, stovintį prieš lovą, ant kilimo mėtėsi daktaro Duleno laikraščių iškarpos. Matyt, Fransua jas skaitė, kol miegojau.

Jis grįžo su puoduku garuojančios kavos. Nuo kavos man pasidarė geriau. Vienmarškinis, susikišęs rankas į kelnių kišenes, Fransua žiūrėjo, kaip geriu, ir šypsojosi, matyt, labai savimi patenkintas. Dirstelėjau į savo laikrodėlį. Buvo sustojęs.

— Aš ilgai miegojau?

— Jau šešios. Tau geriau?

— Rodos, miegočiau ir miegočiau be galo. Man skauda galvą.

— Gal reikia ką padaryti? — paklausė jis.

— Nežinau.

— Gal pakviesti gydytoją?

Jis atsisėdo šalia manęs ant lovos ir, paėmęs iš mano rankų tuščią pouduką, padėjo ant kilimo.

— Jau verčiau pakviesti Žaną.

— Mūsų name gyvena gydytojas, tik nežinau jo telefono. O Žanos matyti, prisipažinsiu, neturiu jokio noro.

— Tu jos nemyli?

Jis nusijuokė ir apkabino mane.

— Atpažįstu tave, — tarė. — Tu iš tiesų nepasikeitei. Į vieną pusę — kuriuos myli, į kitą — kurių nemyli. Nesimuistyk. Turiu aš teisę ar ne bent jau apkabinti tave po tokios ilgos pertraukos.

Palenkęs man galvą, jis perbraukė ranka plaukus, švelniai pabučiavo į pakaušį.

— Ne, aš jos nemyliu. Tavęs pasiklausius, reikėtų mylėti visus žmones. Net tą vargšelę, nors ji, vienas Dievas žino...

Nesiliaudamas bučiuoti, jis mostelėjo į laikraščių iškarpas ant kilimo.

— Aš skaičiau. Man apie tai jau pasakojo, bet visos tos smulkmenos... Baisu! Džiaugiuosi, kad tu norėjai ją iš ten ištempti. Leisk gi pažiūrėti į tavo plaukus.

Greitai prisidengiau galvą ranka.

— Nereikia, prašau.

— Tu visados turi nešioti pirštines? — paklausė jis.

— Prašau tave.

Jis palietė lūpomis mano pirštinėtą ranką, švelniai ją nukėlė ir pabučiavo man į galvą.

— Labiausiai tave keičia plaukai. Kai šiandien mudu restorane pusryčiavome, man kartais rodės, kad kalbu su nepažįstama.

Paėmęs už skruostų, jis ilgai žiūrėjo į mane iš arti.

— Ir vis dėlto tai tu, Miki. Žiūrėjau į tave miegančią. Žinai, aš dažnai žiūrėdavau į tave miegančią. Ir dabar tavo veidas buvo toks pat.

Jis pabučiavo mane į lūpas. Iš pradžių probėgšmiais, tik norėdamas išbandyti, kaip reaguosiu, paskui bučiniai pasidarė ilgi. Mane vėl apėmė tingulys, tik visai ne toks kaip šiandien per pusryčius, o kažkaip saldžiai ėmė mausti visus sąnarius. Tai buvo jausmas "prieš tai", prieš kliniką, prieš baltos šviesos blyksnius. Nesijudinau. Suklusau visa ir — kokia kvailystė! — vyliausi, kad pabučiavimas viską grąžins. Atsitraukiau nuo jo tik tada, kai jau pradėjo trūkti kvapo.

— Dabar tu manim tiki? — paklausė.

Jis šyptelėjo patenkintas, ant kaktos jam užkrito tamsų plaukų sruoga. Štai šitas sakinys viską ir sugadino. Pasitraukiau nuo jo toliau.

— Aš dažnai ateidavau į šitą kambarį?

Nelabai. Aš eidavau pas tave.

— Kur?

— Į viešbutį *Rezidans* Lordo Bairono gatvėje, o paskui į Kurselės gatvę. O štai ir įrodymas!

Jis pašoko, ėmė raustis stalčiuose ir, išėmęs nedidelį raktų ryšulėlį, ištiesė jį man.

— Juos man davei, kai įsikūrei Kurselės gatvėje. Būdavo vakarų, kai tu nepietaudavai su manim, ir tada mes ten susitikdavome vėliau.

— Tai butas?

— Ne. Vila. Labai daili. Miurno tau ją parodys. Arba, jei nori, važiuokim ten dviese. Kaip mums tada buvo gera!

— Papasakok.

Jis vėl nusijuokė apglėbdamas mane rankomis. Išsitiesiau ant lovos, kieti raktai įsirėžė man į delną.

— Apie ką pasakoti?

— Apie mus. Žaną. Do.

— Apie mus pasakoti įdomu. Tik ne apie Žaną. Ir ne apie Do. Dėl jos aš ir nustojau pas tave vaikščioti.

— Kodėl?

— Ji tave kurstė. Kai tik pasiėmei ją pas save, tarp mūsų viskas iširo. Tu tiesiog pašėlai. Ėmei paistyti nei šį, nei tą.

— Kada tai buvo?

Jau nebeatmenu. Bet dar prieš tai, kai jūs abi išvykote į pietus.

— Kokia ji buvo?

— Klausyk, ji jau mirusi. Nemėgstu blogai kalbėti apie mirusius. Tarp kitko, argi ne vis tiek, kokia ji buvo? Tau ji atrodė visai kitokia: miela, puiki, galvą už tave būtų atidavusi. O kokia protinga! Ji iš tikrųjų turėjo būti protinga. Darė su tavim ką norėjo, su Miurno — irgi. Būtų pasitaikiusi proga, tai ir tetą Rafermi būtų apvyniojusi apie pirštą.

— Ji buvo pažįstama su mano teta?

— Laimė, ne. Bet jeigu tavo teta būtų mirusi nors mėnesiu vėliau, Do būtų su ja susipažinusi ir atsiėmusi savo dalį, galį neabejoti. Tu buvai gatava ją ten nuvežti. Juk ji taip norėjo pamatyti Italiją!

— Kodėl tu sakai, kad ji mane kurstė prieš tave?

— Aš jai trukdžiau.

— Kodėl?

— Ką aš žinau! Matyt, manė, kad už manęs ištekėsi. Ne-

reikėjo jai pasakoti apie mūsų planus. Dabar irgi nereikia apie visa tai kalbėti. Taškas.

Jis ėmė bučiuoti mane į kaklą, į lūpas, bet man buvo vis tiek, nieko daugiau nebejaučiau, tik stengiausi susikaupti.

— Kodėl tu sakai, kad džiaugiesi, jog per gaisrą bandžiau ištempti Do iš jos kambario?

— Mat, tavim dėtas, būčiau ją ten palikęs, tegu stimpa. Ir pagaliau dėl daug ko. Užteks, Miki.

— Dėl ko? Aš noriu žinoti.

— Apie tai sužinojau, kai buvau Paryžiuje. Gerai ir nesupratau, kas ten atsitiko. Įsivaizdavau bala žino ką. Netikėjau, kad tai nelaimingas atsitikimas. Bent jau kad jis įvyko atsitiktinai.

Aš netekau žado. Jis pakvaišo! Pasakoja tokius baisius dalykus, o pats viena ranka palengva smaukia man sijoną, kita atseginėja megztinio apykaklę. Pabandžiau atsikelti.

— Leisk mane.

— Iš tikrųjų? Mesk visa tai iš galvos.

Jis šiurkščiai bloškė mane ant lovos. Jo ranka ėmė slysti mano šlaunimis, norėjau ją nustumti, tačiau jis buvo stipresnis. Man suskaudo.

— Leisk mane!

— Paklausyk, Miki!..

— Kodėl tu manei, kad tai nebuvo nelaimingas atsitikimas?

— Po šimts! Žinant, kas per diegas ta Miurno, tik visiškas vėpla gali patikėti, kad tai nelaimingas atsitikimas. Tik vėpla ir gali pamanyti, kad per tris mėnesius, kuriuos Miurno ten praleido, ji būtų nepastebėjusi blogo dujų vamzdžių sudūrimo! Gali būti tikra, kaip nežinau kas, dujos buvo atvestos be priekaišto!

Priešinausi, kaip galėjau. Jis manęs nepaleido. Juo toliau, juo įžūlesnis darėsi. Atsitokėjo tik tada, kai perplėšė mano megztinio apykaklę. Pamatęs, kad verkiu, jis mane paleido.

Susiieškojau savo paltą ir batus. Negirdėjau, ką jis ten paistė. Susirankiojau laikraščių iškarpas, sudėjau jas į aplanką ir pajutau, kad vis dar laikau rankoje raktus, kuriuos jis man davė. Įsikišau juos į palto kišenę.

Fransua stovėjo tarpdury, užtverdamas man kelią, kažkoks nusižeminęs, lyg nesavas. Nusišluosčiau atgalia ranka akis ir pasakiau, kad jeigu nori mane dar kada nors pamatyti, tai dabar tegu leidžia išeiti.

— Juk tai kvaila, Miki. Tikrai kvaila. Visą tą laiką tik apie tave ir galvoju. Pats nežinau, kas man pasidarė.

Jis stovėjo laiptų aikštelėje ir žiūrėjo, kaip lipu žemyn. Apgailėtinas, bjaurus, godus, melagis. Šakalas.

Ilgai vaikščiojau po miestą. Pasukdavau čia į vieną gatvę, čią į kitą. Juo daugiau galvojau, juo labiau drumstėsi mano mintys. Skausmas iš pakaušio perėjo į nugarą ir pasklido išilgai stuburo. Matyt, taip atsitiko dėl to, kad pavargau.

Iš pradžių vaikščiojau ieškodama taksi, paskui šiaip sau, kad tik nereikėtų grįžti namo, matyti Žanos. Norėjau jai paskambinti, bet paskui pergalvojau: būčiau nesusilaikiusi ir pasakiusi jai apie tuos dujų vamzdžius. Bijojau, kad nepatikėsiu, jei ims teisintis.

Man pasidarė šalta. Įėjau į kavinę apšilti. Užsimokėjusi pastebėjau, kad man dar liko gana daug pinigų, su jais, be abejo, bus galima pragyventi kelias dienas. Šią akimirką gyventi man reiškė tik viena: atsigulti į lovą ir pamiegoti. Nebloga, žinoma, būtų ir nusiprausti, pakeisti drabužius, pirštines.

Patraukiau toliau ir pagaliau užėjau į kažkokį viešbutį prie Monparnaso stoties. Manęs paklausė, ar neturiu bagažo, ar noriu numerio su vonia, ir davė užpildyti blanką. Užsimokėjau iš anksto.

Jau buvau belipanti laiptais paskui kambarinę, kai iš kontoros mane šūktelėjo administratorius:

— Panele Loi, jūsų rytą nereikės pažadinti?

— Ačiū, prašau, nesivarginkite, — atsakiau ir atsigręžiau, lyg šaltu vandeniu perpilta, sustingusi iš siaubo, — juk žinojau tai anksčiau, žinojau seniai, žinojau visada.

— Kaip jūs mane pavadinote?

Jis dirstelėjo į blanką.

— Panelė Loi. Argi ne taip?

Nulipau žemyn, priėjau prie jo. Dar bandžiau pasmaugti sa-

vyje seniai pažįstamą baimę. Negali būti, tai tik "traukinių susidūrimas", dėl to, kad prieš dvi valandas apie ją kalbėjau, kad esu nuvargusi...

Ant to geltono popiergalio štai ką buvau parašiusi: *Loi Domenika-Lela-Mari, gimusi 1939 metais liepos 4 dieną Nicoje (Pajūrio Alpės), prancūzė, banko tarnautoja.*

Parašas Doloi labai gerai įskaitomas, vardas ir pavardė parašyti kartu ir apvesti ovalu, negrabiai ir paskubomis.

Nusirengiau, prileidau į vonią vandens. Nusimoviau pirštines ir vėl užsimoviau, nes mintis, kad turėsiu tokiomis rankomis liesti savo kūną, man buvo nemaloni.

Viską dariau lėtai, beveik ramiai. Kai esi taip sugniužęs, atbukimas mažai kuo tesiskiria nuo ramybės.

Nebežinojau, ką ir galvoti, todėl negalvojau nieko. Man buvo bloga ir kartu gera šiltam vandeny. Taip pragulėjau gal kokią valandą. Pamiršau užvesti savo laikrodėlį ir kai išlipusi iš vonios pasižiūrėjau, jis vis dar rodė tris valandas po pietų.

Nusišluosčiau viešbučio rankšluosčiais, užsivilkau marškinius, pirštinės buvo šlapios, rankos degte degė. Spintos veidrodyje atsispindėjo kažkoks robotas, trypinėjąs po kambarį, — dubuo siauras, veidas nė iš tolo nepanašus į žmogaus. Priėjusi arčiau, pastebėjau, kad bjaurios siūlės po antakiais, po šnervėmis, po smakru ir už ausų išsimaudžius pasidarė itin ryškios. O pro skystus plaukus prasišvietė randai, išpampę, raudoni it plyta.

Kritau ant lovos ir ilgai gulėjau susiėmus galvą, ir viena vienintelė mintis nedavė man ramybės — mergaitė savo noru panardina veidą ir rankas į ugnį.

Negali būti. Kas galėtų turėti tiek drąsos? Staiga mano žvilgsnis krito ant gulinčio čia pat, per keletą centimetrų nuo mano ausies, daktaro Duleno aplanko.

Kai šįryt peržiūrėjau tuos straipsnius, viskas juose sutapo su Žanos pasakojimu. Tačiau dabar, skaitant pakartotinai, man krito į akis tokios detalės, kurios tada atrodė visai nereikšmingos, o dabar mane tiesiog pribloškė.

Nei Domenikos Loi gimimo data, nei kiti du jos vardai

niekur nebuvo paminėti. Tik pasakyta, kad jai dvidešimt vieneri metai. Tačiau kadangi gaisras kilo liepos ketvirtosios naktį, reporteriai pridūrė, kad vargšė žuvusi savo gimimo dieną. Iš pradžių man dingtelėjo mintis, kad aš galėjau žinoti ne blogiau už pačią Do jos vardus ir gimimo datą, kad galėjau parašyti Loi vietoj Izola: visa tai galima paaiškinti mano nuovargiu ir tuo, kad visą laiką tik apie ją ir galvojau. Tačiau tai nepaaiškina tokio, galima sakyti, visiško persikūnijimo, aš juk ne tik smulkiai užpildau blanką, bet ir jos naivų vaikišką parašą suraizgau.

Mano galvą užplūdo kitos prieštaringos mintys. Žana negalėjo apsirikti. Jau nuo pirmo vakaro ji man padėdavo praustis, pažinojo mane daugelį metų, kaip motina savo vaiką. Pasikeitė mano veidas, o kūnas, eisena, balsas liko tie patys. Do galėjo būti vienodo ūgio su manim, gal ir akys mūsų buvo tokios pat spalvos ir plaukai abiejų tamsūs, tačiau kad apsiriktų Žana — negalimas daiktas. Mane būtų išdavę koks nors nugaros ar peties išlinkis, kojų forma.

Susimąsčiau ties žodžiu "išdavę". Ir keista, mano mintys tarytum pačios prieš mano valią surado paaiškinimą, su kuriuo nenorėjau sutikti, kaip nenorėjau pastarąsias dienas sutikti ir su nuojauta, kuri pasitvirtino, pakartotinai skaitant viešbučio blanką.

Aš buvau ne aš! Dėl to ir negalėjau atkurti savo praeities. Kaip galėjau atkurti praeitį tos, kuria nebuvau?

O juk Žana manęs nepažino. Ją stebino mano juokas, eisena ir kitos man nežinomos smulkmenos, dėl kurių ji, galimas daiktas, kaltino ligą, tačia visa tai jai kėlė nerimą ir pamažu nuo manęs tolino.

Kaip tik tai ir bandžiau išsiaiškinti šiandien, kai nuo jos pabėgau. "Aš negaliu užmigti". "Kaip tu gali būti tokia į ją panaši?" Taip, po šimts, aš panaši į Do! Žana, kaip ir aš, nenorėjo to pripažinti, tačiau kiekvienas mano judesys jai draskė širdį, po kiekvienos abejonių nakties dar labiau pajuosdavo jos paakiai.

Ir vis dėlto šiuose samprotavimuose buvo silpna vieta: gaisro naktis. Žana buvo ten. Ji mane rado po laiptais ir tikriausiai

lydėjo į Lasiotą, į Nicą. Ją prašė taip pat atpažinti žuvusios kūną, kol atvyksią tėvai. O mane, nors ir apdegusią, irgi galima buvo atpažinti. Apsirikti galėjo svetimi žmonės, tik ne Žana.

Vadinasi, viskas išeina priešingai. Baisiau, bet kur kas paprasčiau.

"Kas man pasakys, kad tu nevaidini komedijos?" Žana bijojo — bijojo manęs. Ne dėl to, kad dariausi vis labiau ir labiau panaši į Do, *o dėl to, kad ji žinojo, jog aš — tai Do!*

Ji tai žinojo jau nuo gaisro nakties. Kodėl ji tylėjo, kodėl melavo, spėlioti man buvo bjauru. Bjauru buvo net įsivaizduoti, kad Žana, niekieno neverčiama, gyvąją laiko mirusia, kad tik, nepaisant nieko, būtų gyva teisėta paveldėtoja, kol bus paskelbtas testamentas.

Žana tylėjo, tačiau juk liko jos melo liudininkas: gyvoji. Štai dėl ko ji prarado miegą. Ji slėpė nuo žmonių liudininką, kuris galbūt vaidino komediją, o gal ir ne, ir Žana nori nenori turėjo meluoti toliau. Ji pati dabar jau nebuvo labai tikra nei tuo, kad apsiriko, nei savo atmintimi — niekuo. Argi lengva atpažinti juoką ar apgamėlį po trijų mėnesių išsiskyrimo ir paskui, po trijų dienų naujos pažinties? Žanai visko reikėjo bijoti. Pirmiausia žmonių, kurie gerai pažinojo žuvusiąją ir galėjo atskleisti apgaulę. O ypač ji bijojo manęs, jeigu taip slėpė nuo visų. Ji nežinojo, kaip aš į tai pažiūrėsiu, kai man sugrįš atmintis.

Tačiau buvo ir kita silpna vieta: vakaras prieš gaisrą. Žana galėjo tada rasti merginą be veido, be rankų, bet ar galėjo jai ateiti į galvą, kad ta mergina bus tik idealus automatas be praeities ir ateities. Sunku patikėti, kad ji būtų ryžusis tokiai rizikai. Nebent...

Nebent liudininkė pati būtų ne mažiau suinteresuota tylėti (kodėl ne, aš juk pati padariau tokias siaubingas ir absurdiškas prielaidas), ir Žana, tai žinodama, buvo įsitikinusi, kad galės mane laikyti savo rankose. Man toptelėjo Fransua įtarinėjimai dėl dujų vamzdžio. Kaip ir jam, man dabar atrodė, kad toks didelis naujo įrengimo defektas, galįs sukelti gaisrą, iš tiesų negalėjo praslysti Žanos nepastebėtas. Taigi vamzdis buvo geras. Vadinasi, kas nors iš tiesų jį turėjo sugadinti vėliau.

Jeigu tardytojai ir draudimo agentai palaikė nelaimingo atsitikimo versiją, vadinasi, vamzdis buvo sugadintas ne iš karto, o tiesiog padarius jame įpjovą. Daugelyje straipsnių radau tyrimo smulkmenas: tarpiklį ilgą laiką graužusi drėgmė, vamzdžio kraštai prarūdiję. Tam reikėjo pasiruošimo, kruopštaus darbo. Visa tai galima pavadinti tik vienu žodžiu: žmogžudystė.

Išeina, gyvoji dar prieš gaisrą nusprendė užimti mirusios vietą! Mi neturėjo jokio pagrindo tai daryti, vadinasi, gyvoji — Do. Aš — gyva. Vadinasi, aš — Do. Nuo viešbučio blanko ligi dujų kolonėlės vamzdžio žiedas užsisklendė nelyginant tas manieringas ovalas aplink parašą "Doloi".

Atsipeikėjau po savo kambario praustuvu — pati nežinau, nei kaip, nei kada ten atsidūriau. Klūpodama ant kelių, visa išsitepusi dulkėmis, čiupinėjau vamzdžius. Jie, be abejo, buvo visai ne tokie kaip Kadė kyšulyje, mat ten buvo dujų vamzdžiai, tačiau aš, matyt, neaiškiai vyliausi rasti juose įrodymą, kad mano prielaidos — absurdas. Sakiau sau: netiesa, tu skubi su išvadomis, juk ir gerai padarytas sudūrimas galėjo pats sugesti. Ir atsakydavau: tai neįmanoma, juk dujos buvo įvestos vos prieš trejetą mėnesių, tarp kitko, niekas tuo ir netikėjo, jeigu nusprendė, kad defektas buvo paliktas iš pradžių.

Buvau tik su apatinuku, man vėl pasidarė labai šalta. Užsisegiau sijoną ir apsivilkau sudraskytą megztinį. Kojinių man taip ir nepavyko užsimauti. Susukau jas į gumulą ir įkišau į palto kišenę. O kadangi mano galva tik tuo ir buvo užimta, tai net šiame geste įžvelgiau savo hipotezės patvirtinimą: Mi to nebūtų padariusi. Kojinių pora jai nieko nereiškė. Būtų numetusi jas kur nors į kampą, ir tiek.

Palto kišenėje apčiuopiau raktus, kuriuos davė Fransua. Rodos, šiandien gyvenimas trečiąsyk man suteikė malonę. Antrąsyk — bučinys, kol jis nepaklausė: "Dabar tu manim tiki?" O pirmąsyk — Žanos žvilgsnis, kai aš paprašiau išrašyti čekį ir ji išlipo iš mašinos: pavargęs, piktokas žvilgsnis, tačiau jame perskaičiau, kad ji mane myli iš visų jėgų, ir vos tik apie tai pagalvojau čia, viešbučio numeryje, vėl ėmiau tikėti, kad visa tai netiesa, kad man tik taip pasirodė.

Namas Kurselės gatvėje telefonų knygutėje buvo pažymėtas

Rafermi vardu. Mano pirštas, apmautas šlapia pirštine, praleido penkiasdešimt keturis numerius, kol surado tą, kurio reikėjo.

Taksi mane išlaipino palei penkiasdešimt penktą numerį: aukšti grotiniai vartai, juodai dažyti. Mano laikrodis, kurį užvedžiau išvažiuodama iš Monparnaso viešbučio, rodė be trupučio vidurnaktį.

Sodo, apsodinto kaštonais, gilumoje stovėjo namas, baltas, grakštus, ramus. Šviesa viduj buvo užgesinta, ir langinės, atrodė, buvo uždarytos.

Pravėriau vartus — jie net negirgžtelėjo — ir nuėjau alėja per gazoną. Mano raktai paradinėms durims netiko. Apsukau aplinkui ir įėjau pro šalines duris.

Viduje į mane padvelkė Žanos kvepalais. Ėjau iš vieno kambario į kitą ir uždeginėjau šviesas. Jie buvo nedidukai, dažniausiai išdažyti baltai ir, mano manymu, jaukiai ir patogiai apstatyti. Antrajame aukšte aptikau miegamuosius. Jie išėjo į koridorių, pusiau baltą, pusiau spalvotą, mat sienos dar nebuvo baigtos dažyti.

Pirmasis kambarys, į kurį įėjau, buvo Miki miegamasis. Iš kur žinau, kad miegamasis Miki, man ir klausimo nekilo. Viskas kalbėjo apie ją: kaip papuolė sukabinėtos graviūros ant sienų, brangūs baldų apmušalai, didelė lova su baldakimu ir muslino užuolaidomis, kurias vėjas, įsiveržęs iš koridoriaus man įeinant, išpūtė nelyginant bures. Kalbėjo apie Miki ir teniso raketės ant stalo, ir kažkokio vaikino fotografija, pakabinta ant lempos gaubto, ir didžiulis pliušinis dramblys, atsidrėbęs fotely, ir vokiečių karininko kepurė, užmaukšlinta ant akmeninio biusto, kuris, matyt, turėjo vaizduoti krikštamotę Midola.

Atitraukiau užuolaidas ir keletą sekundžių pagulėjau lovoje; paskui ėmiau atidarinėti įvairius stalčius, norėdama rasti kokį nors įrodymą, kad miegamasis priklausė man. Išėmiau iš stalčių baltinius, daiktus, neturinčius man jokios reikšmės, popierius, kuriuos greitomis peržvelgiau ir numečiau ant kilimo.

Palikau miegamąjį apverstą aukštyn kojom. Bet kas man darbo? Žinojau, kad paskambinsiu Žanai. Atiduosiu savo praeitį, dabartį ir ateitį į jos rankas, o pati miegosiu. Tegu ji čia viską sutvarko ir kvaršina sau galvą, kas ką užmušė.

Antrasis kambarys buvo niekieno, trečiajame, matyt, miegojo Žana, kai aš buvau klinikoje. Ir kvepalų aromatas gretimais vonios kambaryje, ir drabužių dydis spintoje neleido tuo abejoti.

Pagaliau atidariau tą kambarį, kurio ieškojau. Jame buvo likę tik baldai, šiek tiek baltinių komodoje, chalatėlis žaliais ir mėlynais langeliais (ant viršutinės kišenės išsiuvinėta: "Do") ir trys lagaminai palei lovą.

Lagaminai buvo pilni. Iškračiusi juos ant kilimo, supratau, kad Žana atvežė lagaminus iš Kadė kyšulio. Dviejuose buvo Mi daiktai, kuriuos Žana nuo manęs nuslėpė. Jeigu jie buvo šiame kambaryje, tai galbūt dėl to, kad Žanai stigo drąsos įeiti į mirusios kambarį. O gal ir ne dėl to.

Trečiajame lagamine, kuris buvo mažesnis, drabužių pasirodė labai nedaug, užtat ten gulėjo Do laiškai ir popieriai. Nesinorėjo tikėti, jog tai viskas, bet man dingtelėjo, kad kitus daiktus, išlikusius po gaisro, tikriausiai atidavė senukams Loi.

Atmezgiau virvutę, kuria buvo perrištas laiškų pundelis. Tai buvo krikštamotės Midola laiškai (ji taip ir pasirašydavo) kažkam, ką iš pradžių spėjau esant Mi, kadangi jie prasidėjo žodžiais: "Mano brangute", *"Carina"*, "Mano mažyte". Skaitydama aš supratau, kad nors ir daug juose kalbama apie rašybą, bet laiškai, man rodos, knibždėte knibždėjo klaidų. Tačiau jie buvo labai švelnūs ir nuo to, ką skaičiau tarp eilučių, man vėl ėmė stingti kraujas gyslose.

Lioviausi peržiūrinėti savo turtą ir nuėjau ieškoti telefono. Radau jį Mi miegamajame. Paskambinau į Neji. Buvo gal pirma valanda nakties, tačiau Žana, matyt, neatitraukė rankos nuo ragelio, nes iškart atsiliepė. Nespėjau ir žodžio ištarti, ir Žana ėmė rėkti, kad miršta iš baimės; pasipylė įžeidinėjimai pakaitomis su maldavimais. Tada irgi riktelėjau:

— Liaukis!

— Kur tu?

— Kurselės gatvėje.

Staiga stojo tyla, ji užsitęsė ir galėjo reikšti ką nori: nuostabą, prisipažinimą. Pagaliau aš tariau:

— Atvažiuok, laukiu.

— Kaip jautiesi?

— Blogai. Atvežk man pirštines.

Pakabinau ragelį. Grįžusi į Do miegamąjį, vėl ėmiau knistis *s a v o* popieriuose. Paskui paėmiau kelnaites, apatinuką — jie buvo *mano*, — languotą chalatėlį ir persirengiau. Net ir batus nusimoviau. Basomis nulipau į pirmą aukštą. Tos "kitos" pasilaikiau tik pirštines, tačiau tai juk buvo *mano* pirštinės.

Valgomajame uždegiau visas lempas ir gurkštelėjau konjako tiesiai iš butelio. Paskui ilgai krapščiausi su patefonu, kol supratau, kaip jis įtaisytas. Uždėjau kažką triukšmingo. Nuo konjako pasidarė geriau, bet daugiau gerti bijojau. Tačiau eidama į gretimą kambarį, kur, man rodos, buvo šilčiau, pasiėmiau ir butelį ir, atsigulusi tamsoje, prispaudžiau jį prie krūtinės.

Gal dvidešimt minučių po to, kai paskambinau Žanai, išgirdau, kaip girgžtelėjo durys. Dar valandėlė — ir valgomajame nutilo muzika. Žingsniai artėjo prie mano kambario. Žana neuždegė šviesos. Tarpdury pasirodė jos aukštas siluetas, laikydamasis durų rankenos, — visai kaip negatyvas tos jaunos moters, kuri atėjo tada pas mane į kliniką. Keletą sekundžių ji nepratarė nė žodžio, paskui kreipėsi savo švelniu, giliu ir ramiu balsu:

— Labas vakaras, Do.

NUŽUDYSIU

Viskas prasidėjo vieną vasario popietę banke, kur dirbo Do, prasidėjo tuo, ką Mi vėliau vadino (čia, žinoma, visiems derėjo juoktis) "laimingu šansu". Čekis buvo kaip ir visi čekiai, kurie ėjo per Do rankas nuo devynių ryto iki penkių vakaro, išskyrus keturiasdešimt penkias minutes pietų pertraukos. Ant jo buvo einamosios sąskaitos turėtojo Fransua Šanso parašas, ir tik atlikusi debeto operaciją, Domenika perskaitė kitoje čekio pusėje: Mišelė Izola.

Ji nejučiomis žvilgtelėjo per savo bendradarbių galvas ir pamatė prie kasos langelio merginą ilgais juodais plaukais, mė-

lynakę, su smėlio spalvos paltu. Do taip ir liko besėdinti, pritrenkta ne tiek Mi pasirodymo, kiek jos grožio. Vienas Dievas težino, kiek kartų ji vaizdavosi šį susitikimą: kartais ji sutikdavo Mi keleivinio laivo denyje (ištaigingo laivo!), kartais teatre (į teatrą ji niekada nevaikščiodavo) arba kur nors pliaže Italijoje (Italiją ji matė nebent sapne). Vienu žodžiu, tai atsitikdavo bet kur pasaulyje, kuris buvo nerealus, kaip ir pati Do jame, pasaulyje ant sapnų karalijos slenksčio, kai gali be jokios rizikos įsivaizduoti, ką tik širdis geidžia.

O dabar prie to stalo, kurį Do mato kasdien jau dveji metai, kai iki skambučio, skelbiančio darbo dienos pabaigą, liko penkiolika minučių, susitikimas buvo dar nerealesnis, ir vis dėlto jis nekėlė nuostabos. Tačiau Mi buvo tokia graži, tokia švytinti — tikras laimės įsikūnijimas, kad ją pamačius išsisklaidė visos svajonės.

Svajonėse gyvenimas daug paprastesnis. Atsitiktinai sutikusi savo draugę našlaitę, Do būdavo už ją pranašesnė visais punktais: ir ūgiu (168 cm), ir išsilavinimu (brandos atestatas su "gerai" iš visų dalykų), ir sveiku protu (ji didindavo Mi kapitalą kažkokiomis nelabai aiškiomis operacijomis biržoje), ir drąsa (sudužus laivui, gelbėdavo krikštamotę Midola, o Mi galvodavo tik apie save ir nuskęsdavo), ir pasisekimu tarp vyrų (Mi jaunikis, kažkoks italų kunigaikštis, likus vos trims dienoms iki vestuvių, staiga pasiūlydavo savo ranką neturtingai "pusseserei" — baisūs sąžinės priekaištai), žodžiu, Do būdavo pranašesnė viskuo. Ir, savaime suprantama, grožiu.

Mi buvo tokia žavi, kad žiūrėdama į ją per galvas, kurios judėjo šen bei ten, Do pajuto beveik fizinį skausmą. Ji norėjo atsistoti, tačiau negalėjo. Matė, kaip čekis atsidūrė bendrame pundelyje, pundelis — vienos tarnautojos rankose, paskui — pas kasininką. Mergina su smėlio spalvos paltu — iš tolo ji atrodė vyresnė nei dvidešimties metų ir labai pasitikinti savimi — paėmė iš kasos pinigus, įsidėjo juos į rankinę, šyptelėjo ir pasuko prie išėjimo, kur jos laukė draugė.

Domenika spraudėsi pro stalus apimta kažkokio keisto vidinio pasibjaurėjimo. Ji kalbėjo sau: "Aš ją išleisiu iš akių, aš jos daugiau nepamatysiu. O jeigu ir pamatysiu, jeigu ir išdrįsiu

ją prakalbinti, ji mandagiai šyptelės ir čia pat pamirš abejinga".

Maždaug taip ir atsitiko. Ji pavijo abi merginas Sen Mišelio bulvare, už kokių penkiasdešimties metrų nuo banko, kai jos ketino sėsti į baltą "MG", pastatytą draudžiamoje vietoje. Mi pažiūrėjo nepažindama, tačiau mandagiai susidomėjusi į tą merginą viena palaidinuke, kuri įsikibo jai į rankovę ir, matyt, sustirusi į ožio ragą (taip ir buvo), kalbėjo uždususi nuo bėgimo.

Do pasisakė, kad ji — Do. Po ilgų aiškinimų Mi tarytum prisiminė savo vaikystės dienų draugę, pasakė: "Kaip malonu, kad susitikom". Daugiau nebuvo apie ką kalbėti. Tęsti pokalbį pasistengė pati Mi. Ji paklausė, ar seniai Do gyvena Paryžiuje ir dirba banke, ar jai patinka šis darbas. Ji supažindino Do su savo drauge, neskoningai išsidažiusia amerikiete, kuri jau spėjo atsisėsti į mašiną. Paskui Mi tarė:

— Skambtelėk man kada nors. Buvo malonu su tavim susitikti.

Mi sėdo prie vairo, ir automobilis nurūko, suburzgęs visais savo plaučiais. Kai Do grįžo atgal, banką jau uždarinėjo. Buvo apmaudu, galvoje dūzgė visokios mintys. *Kaip jai paskambinti, aš net nežinau, kur ji gyvena. Nuostabu, mes vienodo ūgio, kadaise ji buvo daug mažesnė. Aš irgi būčiau tokia graži, jeigu taip apsirengčiau. Kokios sumos buvo čekis? Jai nusispjaut, paskambinsiu aš ar ne. Ji kalba be itališko akcento. Aš kvaila, juk ji pati stengėsi kalbėti. Matyt, jai atrodžiau kvaila ir nuskurusi. Nekenčiu. Galiu sau sprogti iš neapykantos, jai dėl to nei šilta, nei šalta.*

Ji dar pasiliko valandžiukę padirbėti. Čekį pasiėmė, kai tarnautojai pradėjo skirstytis. Mi adreso ten nebuvo. Tada ji nusirašė Fransua Šanso adresą.

Paskambino jam po pusvalandžio iš "Diupon-Lateno". Pasisakė esanti Mi pusseserė, ką tik su ja kalbėjusi, bet jai ir į galvą neatėję paklausti jos telefono numerio. Žmogus kitame laido gale atsakė, kad kiek jis žinąs, panelė Izola pusseserės neturinti, tačiau galų gale sutiko duoti jos telefono numerį ir adresą: *Rezidans Vašington*, Lordo Baireno gatvė.

Išėjusi iš telefono būdelės restorano pusrūsy, Do nusprendė

skambinti Mi tik po trijų dienų. Ji grįžo į salę, kur jos jau laukė draugai: dvi bendradarbės iš banko ir vaikinas, su kuriuo prieš šešis mėnesius susipažino, prieš keturis — pirmą kartą pasibučiavo ir prieš du — atsigulė. Jis buvo nieko sau, liesas, simpatingas, truputį užsisvajojęs draudimo agentas.

Do atsisėdo į savo vietą šalia vaikino, pažiūrėjo į jį, ir jis pasirodė jai ne toks jau simpatingas, ne toks jau gražus, ne toks jau užsisvajojęs — draudimo agentas, ir tiek. Ji vėl nusileido žemyn ir paskambino Mi, tačiau nerado namie.

Mergina, kalbėjusi be itališko akcento, atsiliepė tik po penkių dienų, po daugelio mėginimų jai prisiskambinti kiekvieną vakarą nuo šešių ligi dvylikos. Tą vakarą Do skambino iš draudimo agento Gabrielio buto, kuris miegojo greta, pakišęs galvą po pagalve. Buvo vidurnaktis.

Nepaisant viso Do skepticizmo, Mi prisiminė susitikimą. Ji atsiprašė, kad nebuvo namie. Vakare ją esą sunku pagauti. Tarp kitko, rytą taip pat.

Do, kuri iš anksto buvo prisigalvojusi įvairiausių gudrybių, kad tik būtų dingstis pasimatyti su Mi, tepasakė:

— Man reikia su tavim pasikalbėti.

— Ką gi, — tarė Mi, — ateik, tik greičiau, nes noriu miego. Aš tave labai myliu, bet rytoj man reikia anksti keltis.

Ji pakštelėjo lūpomis ir padėjo ragelį. Do keletą minučių sėdėjo kaip apdujusi su rageliu rankoje ant lovos krašto. Paskui puolė rengtis.

— Tu išeini? — paklausė Gabrielis.

Pusiau apsirengusi ji puolė jį bučiuoti leipdama juokais. Gabrielis pamanė, ar tik ji visai nepakvaišo, ir pakišo galvą po pagalve. Jam irgi reikėjo anksti keltis.

Viskas ten buvo didinga, tylu, labai anglosaksiška. Panašu į viešbutį: uniformuotas šveicorius, prie tamsių stalų — juodai apsirengę tarnautojai. Vienas paskambino Mi, kad Do jau čia.

Holo gilumoje Do matė barą, į kurį vedė žemyn trys pakopos. Ten sėdėjo žmonės, matyt, tie patys, kokius gali sutikti

ištaiginguose laivuose, madinguose pliažuose, teatro premjerose: "Žmonės iš sapnų karalijos".

Liftininkas sustabdė liftą ketvirtame aukšte. Keturioliktas numeris. Koridoriuje Do sustojo prie veidrodžio, dar kartą save peržvelgė, ar ko netrūksta, pasitaisė plaukus, susuktus į sunkų kuodą: jie buvo tokie ilgi, kad antraip jai būtų reikėję ilgai krapštytis. Kuodas ją truputį sendino, teikė rimtumo. Kaip tik tai, ko reikia.

Duris atidarė kažkokia senė, kuri vilkosi paltą ir ruošėsi išeiti. Ji šūktelėjo kažką itališkai į gretimą kambarį ir išėjo.

Kaip ir apačioje, čia viskas buvo labai angliška: dideli foteliai, stori kilimai. Mi išbėgo tik su trumpu apatinuku, plikais pečiais ir kojomis, su pieštuku dantyse ir lempos gaubtu rankoj. Paaiškino, kad sugedusi lempa.

— Kaip sekasi? Gal tu visų galų meistras? Dirstelėk, kas ten yra.

Kambaryje kvepėjo amerikietiškomis cigaretėmis ir stovėjo atklota lova. Do, nenusivilkdama palto, įtaisė lempos gaubtą į vietą. Mi tuo tarpu knisosi dėžutėje ant staliuko, paskui išbėgo į kitą kambarį. Grįžo iš ten su trimis banknotais po 10 000 frankų vienoje rankoje ir rankšluosčiu — kitoje. Ji ištiesė pinigus Do, kuri sutrikusi mašinaliai juos paėmė.

— Užteks? — paklausė Mi. — Viešpatie, žinai, aš tavęs už jokius pinigus nebūčiau pažinusi!

Ji žiūrėjo į Do meiliai ir atidžiai savo gražiomis lyg porceliano akimis. Iš arti ji neatrodė daugiau nei dvidešimties metų. Mi iš tikrųjų buvo labai daili. Nepraėjo ir dvi sekundės, kai ji pašoko, lyg prisiminusi kažką labai skubaus, ir puolė prie durų.

— *Čiao!* Tai skambink, gerai?

— Bet aš nesuprantu...

Do ėjo paskui ją ištiesusi banknotus. Prie vonios kambario, kur iš atsuktų čiaupų tekėjo vanduo, Mi staiga atsisuko.

— Aš nenoriu pinigų! — pakartojo Do.

— Argi tu man ne tai sakei, kai kalbėjomės telefonu?

— Sakiau, kad noriu su tavim pasikalbėti.

Mi veide pasirodė lyg ir nuoširdus liūdesys, lyg ir apmaudas ar nustebimas, o gal viskas kartu.

— Pasikalbėti? Apie ką?

— Apie šį bei tą, — atsakė Do. — Na, pasimatyti su tavim, pasikalbėti. Kas čia tokio?

— Tokiu metu? Klausyk, pasėdėk porą minučių, aš viens du ir ateisiu.

Do laukė visą pusvalandį Mi miegamajame, atsisėdusi priešais pinigus, kuriuos ji padėjo ant lovos, nesiryždama nusivilkti palto. Mi grįžo su frotiniu chalatu, energingai trindama rankšluosčiu savo šlapius plaukus. Ji pasakė kažką nesuprantamo itališkai, paskui paklausė:

— Ar nieko, jei atsigulsiu? Truputį paplepėsime. Tu toli gyveni? Jeigu tavęs niekas nelaukia, gali miegoti čia, jei nori. Čia marios lovų. Tikrai baisiai džiaugiuosi tave matydama, ko taip nukorei nosį!

Įdomu, kaip ji dar galėjo atkreipti dėmesį į žmonių nosis. Kaip buvo su chalatu, stryktelėjo į lovą, užsirūkė, pasakė Do, kad jeigu ji nori išgerti, tai kažkur kitam kambary stovi buteliai. Užmigo ji iš karto, su degančia cigarete tarp pirštų, staiga, lyg kokia lėlė. Do netikėjo savo akimis. Ji palietė lėlę už peties, ta sujudėjo, sumurmėjo kažką ir išmetė cigaretę ant parketo.

— Cigaretė, — suinkštė Mi.

— Aš užgesinsiu.

Lėlė pakštelėjo lūpomis ir vėl užmigo.

Rytojaus dieną Do atėjo į darbą pavėlavusi, pirmąkart per dvejus metus. Ją pažadino senė, kuri, pasirodo, visai nenustebo, radusi ją miegančią ant sofos. Mi jau buvo išėjusi.

Viename bistro netoli banko, kur duodavo kompleksinius patiekalus, Do išgėrė pusryčiams tik kavos tris puodukus. Valgyti nenorėjo. Jautėsi nelaiminga, lyg kas ją būtų nuskriaudęs. Toks jau gyvenimas: viena ranka duoda, kita atima. Ji nakvojo pas Mi, suartėjo su ja taip greit, kaip ji ir svajot nesvajojo, tačiau šiandien dar mažiau nei vakar buvo dingsčių su ja pasimatyti. Mi buvo nepasiekiama.

Vakare išėjusi iš banko, Do nuėjo ne į pasimatymą su Gabrieliu, o tiesiai į *Rezidans Vašington*. Iš holo paskambino į ke-

turioliktą numerį, bet panelės Izola nebuvo namie. Do visą vakarą prasitąsė po Eliziejaus laukus, užsuko į kiną, paskui grįžo prie viešbučio ir vaikštinėjo po keturiolikto numerio langais. Apie vidurnaktį, dar kartą apklaususi šveicorių su juodu fraku, ar negrįžo Mi, Do pasidavė.

Po kokių dešimties dienų — tai atsitiko trečiadienio rytą ir vėl banke — "laimingas šansas" pasikartojo. Šįsyk Mi buvo tik su mėlynu kostiumėliu — oras pasitaikė šiltas — ir ją lydėjo kažkoks vaikinas. Do pasivijo ją prie kasos langelio.

— Kaip tik ruošiausi tau paskambinti, — išpoškino ji. — Radau senas fotografijas, maniau, pakviesiu tave pietų ir kartu pažiūrėsime.

Mi, kaip matyt, netikėtai užklupta, netvirtai tarė, kad tai būtų puiku, kad reikės tai kaip nors sutvarkyti. Ji vėl atidžiai pasižiūrėjo į Do, kaip ir aną vakarą, kai pasiūlė jai pinigų. Nejaugi ji domėjosi žmonėmis labiau, nei atrodė? Galbūt ji perskaitė Do akyse maldavimą, viltį, baimę, kad neatstumtų.

— Klausyk, — tarė Mi, — ryt vakare man trūks plyš reikia būti vienoj vietoj, tačiau aš ilgai neužtruksiu, ir mes galėsim kartu papietauti. Tiktai kviečiu aš. Susitikime kur nors apie devintą. Nori, "Floroje". Aš niekada nevėluoju. *Čiao carina!*

Jos palydovas nutaisė Do abejingą šypseną. Išeidamas iš banko, jis viena ranka apkabino juodaplaukę princesę per pečius.

Buvo be penkių devynios, kai ji įėjo į "Florą", užsimetusi ant pečių paltą, veidą apsimuturiavusi baltu šaliku. Do, jau gal kokį pusvalandį laukusi po terasos langais, akimirką prieš tai pamatė privažiuojant "MG" ir apsidžiaugė, kad Mi atvyko viena.

Mi išgėrė taurelę sauso martinio, papasakojo apie priėmimą, iš kurio atvažiavo, apie knygą, perskaitytą praėjusią naktį, užsimokėjo ir, tarusi "mirštu iš alkio", paklausė, ar Do patinka kinų restoranai.

Jos pietavo dviese Kiuža gatvėje, užsisakiusios įvairių patiekalų, kuriuos dalijosi pusiau. Mi pastebėjo, kad palaidi plau-

kai tinka Do labiau nei susukti į kuodą. Mi plaukai buvo daug ilgesni: baisus vargas, kol juos sušukuoji. Nejuokai kasdien po du šimtus kartų perbraukti šepečiu. Kartais Mi žvelgdavo į Do tylėdama, susikaupusi, kad Do beveik imdavo varžytis. Kartais imdavo kalbėti; tai būdavo ilgas padrikas monologas ir, rodėsi, jai vis tiek, kas prieš ją sėdi.

— Na, tai kur fotografijos?

— Jos pas mane namie, — tarė Do. — Aš gyvenu čia pat. Maniau, užbėgsime paskui.

Sėsdama į savo baltą "MG", Mi pareiškė, kad jaučiasi kuo puikiausiai ir yra labai patenkinta praleistu vakaru. Ji įėjo į "Viktorijos" viešbutį sakydama, kad tai labai mielas rajonas ir, matėsi, iškart pasijuto Do kambary kaip namie. Ji nusivilko paltą, nusiavė batukus ir susirangė ant lovos. Jos žiūrėjo nuotraukas mažosios Mi, paskui mažosios Do ir dar kažkieno veidus — užmirštus, keliančius graudulį. Do klūpojo čia pat ant lovos priešais Mi, ir jai norėjosi, kad taip tęstųsi amžinai. Nuo Mi dvelkė kvepalais, ir Do galvojo, kad štai Mi išeis, o jos kvapas pasiliks įsigėręs į daiktus, į jos drabužius. Viena ranka ji apkabino Mi per pečius ir jau nebeskyrė, ar ta šiluma, kurią ji juto, sklinda iš rankos, ar iš pečių. Kai žiūrėdama fotografiją, kur jos abi buvo nusitraukusios pajūry ant tobogano krašto, Mi susijuokė, Do nebeišlaikė ir ėmė beviltiškai bučiuoti ją į plaukus.

— Geri buvo laikai, — tarė Mi.

Ji nepasitraukė, bet ir nežiūrėjo į Do. Jau visos nuotraukos buvo peržiūrėtos, tačiau Mi nesijudino, matyt, truputį sumišusi. Staiga ji atsisuko į Do ir tarė labai greitai:

— Važiuojam pas mane.

Ji pakilo ir apsiavė batukus. Do sėdėjo kaip sėdėjusi; tada Mi atsiklaupė prieš ją ant kelių ir savo švelnia ranka paglostė jai skruostą.

— Aš norėčiau visada būti su tavim, — tarė Do.

Ir ji prisispaudė kaktą prie mažosios princesės peties, kuri dabar nebuvo viskam abejinga, o švelni ir bejėgė, kaip kažkada vaikystėje, ir atsakė jai virpančiu balsu:

— Tu per daug išgėrei tame kinų restorane, pati nežinai, ką kalbi.

Mašinoje Do apsimetė smalsiai žiūrinti į Eliziejaus laukus, bėgančius pro šalį. Mi nekalbėjo. Keturioliktame numeryje laukė užsnūdusi fotelyje ta pati senutė. Mi liepė jai eiti, skambiai pabučiavo į abu žandus, uždarė duris, bloškė per visą kambarį batukus į kampą, o paltą — ant sofos. Ji juokėsi, atrodė laiminga.

— Kas ten tavo per darbas? — paklausė.

— Ar banke? O, tai per daug sudėtinga, išsyk nepapasakosi. Be to, visai neįdomu.

Mi jau buvo beveik nusivilkusi suknelę, puolė prie Do ir ėmė atseginėti jai paltą.

— Kadgi tu ir netikusi! Nusivilk paltą, jauskis kaip namie! Negaliu į tave žiūrėti, kai tu tokia! Pasijudinsi tu ar ne?

Baigėsi tuo, kad jos susipešė, griuvo susikibusios į fotelį, nučiuožė ant kilimo. Mi pasirodė stipresnė. Gaudydama kvapą, ji laikė juokdamasi Do už riešų.

— Sakai, tavo darbas sudėtingas? Aišku, tu ir pati atrodai sudėtinga. Nuo kada ėmei kankinti žmones?

— Aš visada buvau tokia, — atsakė Do. — Aš tavęs nepamiršau. Ištisas valandas žiūrėdavau į tavo langus. Įsivaizduodavau, kaip traukiu tave iš vandens, laivui sudužus. Bučiuodavau tavo nuotraukas.

Do nutilo. Argi beiškalbėsi, kai tau ant krūtinės, lyg replėmis sugniaužusi riešus, guli Mi.

— Tik pamanykit, — užbaigė Mi.

Ji pašoko ir nubėgo į miegamąjį. Po akimirkos Do išgirdo čiurlenant vonios kambaryje vandenį. Tada ji irgi pasikėlė, nuėjo į miegamąjį, ėmė ieškoti sau pižamos ar naktinių marškinių. Rado pižamą. Ji buvo kaip tik.

Tą naktį ji miegojo prieškambaryje ant sofos. Mi gulėjo gretimam kambary, kalbėjo daug ir garsiai, kad Do ją girdėtų. Šį kartą ji nevartojo migdomųjų. Ji vartodavo juos dažnai, dėl to aną vakarą taip staigiai ir užmigo. Ji dar ilgai po to, kai

pasakė "Čiūčia liūlia, Do!" (čia irgi derėjo juoktis), tęsė savo monologą.

Apie trečią valandą ryto Do pabudo ir išgirdo Mi verkiant. Pribėgusi prie jos lovos pamatė, kad Mi miega kaip užmušta, paplūdusi ašaromis, nusispardžiusi. Do ją užklojo, užgesino šviesą ir vėl atsigulė.

Rytoj vakare pas Mi turėjo "kažkas" ateiti. Skambindama iš "Diupon-Lateno", Do išgirdo, kaip tas "kažkas" klausė, kur jos cigaretės. Mi atsakė: "Ant stalo, po tavo nosim".

— Aš tavęs šiandien nematysiu? — paklausė Do. — Kas jis? Tu išeini su juo? O paskui man negalima bus tavęs matyti? Aš galiu ir palaukti. Galiu iššukuoti šepečiu tau plaukus. Galiu daryti viską viską.

— Tu mane kankini, — atsakė Mi.

Naktį, apie pirmą valandą, Mi pabeldė į Do kambario duris "Viktorijos" viešbuty. Ji, matyt, daug gėrė, rūkė ir malė liežuviu. Buvo nuliūdusi. Do ją nurengė, davė savo pižamą, paguldė į savo lovą, ir kol sučirškė laikrodis, ji nesumerkdama akių liūliavo Mi savo glėby, klausydamasi jos lygaus kvėpavimo, sakydama sau: "Dabar tai ne sapnas, ji su manim, ji mano, kai išeis, aš būsiu visa jos prisigėrusi, aš esu ji".

— Ar tau būtinai reikia ten eiti? — paklausė Mi pramerkusi vieną akį. — Pagulėk dar. Aš įtraukiu tave į "Didžiąją knygą".

— Ką?

— Krikštamotės išlaidų knygą. Gulkis. Aš užmokėsiu.

Do jau apsirengė pasiruošusi eiti. Ji atsakė, kad tai neprotinga, kad ji ne žaisliukas: noriu — žaidžiu, noriu — metu šalin. Bankas jai mokąs algą, kurią ji gaunanti kiekvieną mėnesį, iš tos algos ji gyvenanti. Mi įdūkusi atsisėdo lovoje, jos veidas buvo šviežias, pailsėjęs, akys aiškios.

— Tu kalbi visai kaip vienas mano pažįstamas. Jeigu sakau, kad užmokėsiu, tai užmokėsiu. Kiek gauni iš to savo banko?

— Šešiasdešimt penkis tūkstančius per mėnesį.

— Gausi daugiau, — tarė Mi. — Eik gulti, arba aš su ta-

vim atsiskaitysiu.

Do nusivilko paltą, užkaitė kavą, pažiūrėjo pro langą į savo Austerlico saulę, kuri dar nebuvo aukštai pakilusi. Kai ji padavė Mi į lovą puoduką kavos, žinojo, kad jos egzaltacija neapsiribos tik šiuo rytu, kad nuo šiol viskas, ką ji darys ar sakys, kada nors gali būti panaudota prieš ją pačią.

— Tu labai mielas žaisliukas, — tarė Mi. — Tavo kava gardi. Seniai čia gyveni?

— Keletas mėnesių.

— Susirink daiktus.

— Miki, suprask. Juk tai, ką man liepi daryti, dalykas rimtas.

— Įsivaizduok, aš tai supratau jau užvakar. Kaip tu manai, ar daug yra žmonių, kurie mane gelbėjo, laivui sudužus? Be to, esu tikra, kad tu nemoki plaukti.

— Nemoku.

— Aš tave išmokysiu, — tarė Mi. — Tai nesunku. Žiūrėk: rankomis reikia daryti šitaip, matai. O kojomis jau sunkiau...

Leipdama juokais ji parvertė Do ant lovos ir ėmė lankstyti jai rankas, paskui staiga nutilo, atidžiai pasižiūrėjo į Do ir pasakė, jog žinojo, kaip visa tai rimta, bet nemanė, kad taip jau labai.

Ateinančias naktis Do praleido *Rezidans Vašington* keturiolikto numerio prieškambary ant sofos — taip sakant, lyg ir saugojo Mi, kuri gretimam kambary garbino Venerą su gana tuščiu ir nemaloniu tipu. Tuo pačiu, kurį Do matė banke. Vadinosi jis Fransua Rusenas, tarnavo sekretorium pas kažkokį advokatą ir, reikia pripažinti, truputį imponavo. O kadangi jis, kaip ir Do, slapta puoselėjo neaiškius kėslus, tai jie iškart ėmė viens kito atvirai neapkęsti.

Mi tvirtino, kad jis gražus ir geras. Do gulėjo pernelyg arti, kad negirdėtų, kaip Mi inkščia to pasiutėlio glėby. Ji dėl to kankinosi kaip iš kokio pavydo, nors žinojo, kad tas jausmas daug paprastesnis. Ir kai kartą vakare Mi paklausė, ar jos kambarys "Viktorijos" viešbuty dar neužimtas, mat ji ten norin-

ti praleisti naktį su kitu vaikinu, Do pasijuto beveik laiminga. Už kambarį buvo užmokėta ligi kovo. Mi buvo pradingusi tris vakarus. Fransua Rusenas labai susikrimto, o Do tas vyriškis, apie kurį ji žinojo tik tiek, kad jis bėgikas, nekėlė jokio nerimo. Ir jis greit buvo pamirštas.

Pasitaikydavo ir tokių vakarų, kai Mi sėdėdavo namie. Do tai būdavo patys maloniausi vakarai. Mi negalėjo pakęsti vienatvės. Kas nors turėjo du šimtus kartų perbraukti šepečiu per jos plaukus, numazgoti nugarą, užgesinti cigaretę, jei ji užmigtų, klausytis jos monologų: tam ir buvo Do. Tokiais vakarais ji pasiūlydavo papietauti viengungiškai ir liepdavo atnešti į numerį pačių keisčiausių patiekalų (pavyzdžiui, plaktos kiaušinienės) sidabriniuose induose. Ji mokydavo Mi iš servetėlės išlankstyti žvėrių figūras, vos ne kas trečias sakinys vadindavo ją savo meile, savo gražuole. Ji ypač mėgdavo paglostyti jai galvą, petį arba apkabinti per juosmenį: to fizinio artumo ji ieškodavo kiekviena proga. Tai ir buvo svarbiausia, juk Mi reikėjo, kad ją kas prieš miegą užliūliuotų — migdomieji vaistai, meilužiai ar pagaliau jos pačios plepalai; tas jos poreikis buvo ne kas kita, kaip sena tamsos baimė, kurią vaikai jaučia, kai mama išeina iš kambario. Šie du ryškiausi Mi bruožai (Do manymu — patologiški) buvo vaikystės palikimas.

Kovo mėnesį Do ėmė visur lydėti Mi (vėliau ji, kaip ir visi, pradėjo ją vadinti Miki), tik pas Fransua Ruseną Mi eidavo viena. Jos važinėdavo automobiliu po Paryžių, iš parduotuvės į parduotuvę, iš svečių į svečius arba žaisdavo tenisą dengtame korte, o kartais tuščiai maldavo liežuviais kur nors restorane su neįdomiais žmonėmis. Dažnai Do pasilikdavo mašinoje viena ir sukinėdama radiją mintyse kurdavo laišką, kurį vakare parašys krikštamotei Midola.

Pirmąjį laišką ji pasiuntė tą pačią dieną, kai stojo į naują "tarnybą". Rašė, kad turėjusi laimės sutikti Mi, kad joms sekasi neblogai, palinkėjo to paties krikštamotei, kuri juk "truputį giminė" ir pačiai Do. Daugiau buvo naujienos iš Nicos, keletas gerai užmaskuotų dygių žodelių Mi adresu ir pažadas išbučiuoti, kai tik atvažiuos į Italiją.

Vos tik įmetusi laišką, Do ėmė gailėtis, kam parašė ant Mi.

Labai jau žymu. Krikštamotė Midola gudri — ne veltui ji iš Nicos lūšnų įsigudrino patekti į itališkus rūmus, — išsyk pastatys ausis. Nieko panašaus. Atsakymas atėjo po keturių dienų, ir dar toks, kad Do net kvapą užgniaužė. Ją, girdi, pats Dievas siuntęs. Ji ir pasilikusi visai tokia, kokią ją prisimenanti krikštamotė Midola: švelni, protinga, atsidavusi. Deja, Do, matyt, pastebėjusi, kad "jų" Miki labai pasikeitė. Baigdama ji išreiškė viltį, kad šis nuostabus susitikimas teigiamai paveiksiąs Miki, ir pridėjo čekį.

Do grąžino čekį antru laišku, pažadėjo daryti visa, ką galės dėl "jų" nutrūktgalvės, kuri esanti tiesiog didelė nenuorama, nors kartais ir gali atrodyti, kad jai trūksta širdies; "bučiuoju, jums atsidavusi..."

Kovo pabaigoje Do gavo penktą laišką. Jis buvo pasirašytas "Tavo krikštamotė".

Balandžio mėnesį ji išleido nagučius. Kartą vakare, sėdint restorane, ji prie Miki atvirai užsipuolė FransuaRuseną dėl meniu, kurį jis pasiūlė jos "globotinei". Reikalas buvo ne tas, kad Miki blogai miegotų po vištienos su vyno padažu, o tas, kad Fransua niekšas, palaižūnas, veidmainys, kad Do iš tolo jo negalinti pakęsti.

Po dviejų dienų dalykai pakrypo į blogesnę pusę. Restoranas buvo jau kitas, ginčo priežastis irgi kita, bet Fransua koks buvo niekšas, toks ir liko — jis atsikirto. Do išgirdo, kad ji vagišė, kad piktnaudžiaujanti draugės jausmais, kad jai nesvetimos ydos, paplitusios mergaičių koležuose. Tariant paskutinę repliką, ką ir sakyti šiurkščią, Mi užsimojo. Do jau pasiruošė gauti antausį, tačiau suprato, kad laimėjo, kai Mi ranka kirto niekšui per veidą.

Ji vis tiek savo atsiėmė. Kai jie grįžo į *Rezidans*, Fransua iškėlė sceną, girdi, jis ir nemanąs miegoti su kvaiše ir iškrypėle. Trenkė durimis ir išėjo. Scena tęsėsi toliau tarp Do, kuri teisindamasi dar labiau koneveikė Fransua, ir Miki, įsiutusios dėl to, kad teko išklausyti daug nemalonių žodžių. Dabar jos susipešė nejuokom, ne taip kaip aną vakarą, žiūrėdamos fotografijas. Tikras antausių lietus iš dešinės, iš kairės pasipylė ant Do, kuri traukėsi atatupsta per kambarį, parkrito ant lo-

vos, vėl atsistojo, verkė, maldavo ir šniurkščiodama kraujais visa apipešiota suklupo ant kelių palei duris. Mi ją pakėlė, nutempė žliumbiančią į vonią ir šįvakar nors kartą ir ji prileido vandens ir padavė rankšluosčius.

Tris dienas jos nesikalbėjo. Fransua atėjo kitą dieną po barnio. Jis kritiškai nužvelgė aptinusį Do veidą, tarstelėjo: "Tai ką, vištele, prastoki tavo reikalai", — ir išsivedė Miki atšvęsti šį įvykį. Antros dienos vakare Do susirado plaukų šepetį ir netardama nė žodžio vėl ėmėsi savo "pareigų". O atėjus trečios dienos vakarui supratusi, kad tylėdama ji tik pralaimės, Do įsikniaubė veidu Mi į sterblę ir prašė atleisti. Jos sudarė taiką, sutvirtino ją ašaromis ir sūriais pasibučiavimais, ir Miki ištraukė iš savo spintų krūvą žeminančių ir apgailėtinų dovanų. Norėdama išsiblaškyti, ji tris dienas bėgiojo po parduotuves.

Ir reikėjo gi, kad dar tą pačią savaitę Do sutiktų Gabrielį, kurio nebuvo mačiusi visą mėnesį. Ji ėjo iš kirpyklos. Ant jos veido dar buvo žymu Miki isterijos pėdsakai. Gabrielis pasisodino Do į savo "Dofinę", abejingai pasakė, jog esąs daugiau ar mažiau susitaikęs su mintimi, kad ji pametusi jį, jam tik rūpi, kas jai atsitiko, ir viskas. O dabar, pamatęs ją taip išmargintą, jis dar labiau imsiąs rūpintis. Kas ją taip išgražinęs? Do nerado jokio reikalo meluoti.

— Ji tave mušė? Ir tu gali pakęsti?

— Aš negaliu tau paaiškinti. Man gera su ja. Man ji reikalinga kaip oras. Tu nesuprasi. Vyrai gali suprasti tik vyrus.

Gabrielis iš tiesų lingavo galvą, tačiau jis kažką nuvokė, ir nuvokė teisingai. Do stengiasi įtikinti, kad ji tiesiog įsimylėjusi ilgaplaukę pusseserę. Bet jis pažįsta Do. Do nieko negali įsimylėti. Jeigu ji pakenčia isterikės mergšės antausius, tai, matyt, turi įsikalusi į galvą kokią nors kvailą, tačiau aiškią mintį, kuri gali būti daug pavojingesnė nei ta jos tariamoji meilė.

— Iš ko tu gyveni nuo to laiko, kai išėjai iš banko?

— Ji duoda man viską, ko aš noriu.

— O kas bus toliau?

— Nieko aš nežinau. O ji ne tokia jau bloga, kaip tu manai. Ji mane labai myli. Aš keliuosi kada noriu, turiu daug rū-

bų, visur su ja vaikštau. Argi tu suprasi.

Ji atsisveikino su Gabrieliu galvodama, ar jis iš tiesų nieko nesuprato. Bet jis irgi ją labai mylėjo. Ją visi labai mylėjo. Niekas negalėjo išskaityti jos akyse, kad po to vakaro, kai ją mušė, joje tarsi kažkas nutrūko, kad jai reikėjo ne tos vėjavaikės, bet gyvenimo, kuriuo Do pernelyg ilgai mėgavosi tik svajonėse. O ta vėjavaikė, argi taip ji gyvena? Do gyventų kitaip. Ji jau mokėtų pasinaudoti ta prabanga, tais lengvai įgyjamais pinigais, žmonių vergiškumu ir silpnybėmis. Na, o už smūgius Miki kada nors užmokės, juk ji žadėjo už viską užmokėti. Bet svarbiausia ne tai. Ji turės gerai užmokėti taip pat ir už iliuzijas smulkios banko tarnautojos, kuri niekuo nepasikliovė, iš nieko neprašė meilės, nemanė, kad pasaulis taps gražesnis, jeigu ją paglamonės.

Jau kelios dienos Domeniką kankino nuojauta, kad ji nužudysianti Mi. Atsisveikindama tada ant šaligatvio su Gabrieliu, ji tiesiog tarė sau, kad dabar bus dar viena dingstis. Ji padarys galą ne tik nenaudingam, beširdžiui vabzdžiui, bet ir savo pažeminimui, savo pagiežai. Ji išsiėmė iš rankinės juodus akinius. Pirmiausia todėl, kad iš tikrųjų kiekvienas bala žino ką gali perskaityti tavo akyse. O antra todėl, kad po jos akimi buvo mėlynė.

Gegužės mėnesį Miki savivaliavimas peržengė visas ribas. Paklausius Fransua Ruseno, kuris buvo įpratęs žarstyti visokias nesąmones, ji nusprendė apsigyventi krikštamotės Midola viloje Kurselės gatvėje. Sinjora Rafermi ten niekada negyveno. Miki stačia galva puolė viską pertvarkyti. Tačiau kadangi ji buvo užsispyrusi, o kito pinigų šaltinio, be tetos, neturėjo, tai santykiai tarp Paryžiaus ir Florencijos kaipmat paaštrėjo.

Miki gavo pinigų, apsimokėjo vekselius, užsisakė dailininkus ir baldus, tačiau jai užkorė ir reikalų patikėtinį — Fransua Šansą, ir tučtuojau iškvietė tą raganų raganą, asmenybę legendinę ir nuožmią, juo labiau, kad ji pati perdavo Mi kailį.

Ragana vadinosi Žana Miurno. Mi kalbėdavo apie ją mažai ir tokiais bjauriais žodžiais, kad nesunku buvo įsivaizduoti, kokį siaubą kėlė jai Miurno. Numauti Mi kelnaites ir atpliauš-

kinti delnu per minkštą vietą, kai jai jau keturiolika, buvo tikras žygdarbis. Tačiau sakyti "ne", kai Mi, dvidešimtmetė, sako "taip", ir priversti ją paklusti — tokie dalykai dedasi tik pasakose.

Tarp kitko, ne viskas čia buvo tiesa. Do tai suprato, kai tik pamatė Raganą. Ji buvo aukšta auksaplaukė, rami. Nesakytum, kad Mi jos bijojo ar nekentė — blogiau. Ji negalėdavo pakęsti jos artumo. Mi buvo taip sudievinusi Žaną, taip aiškiai pasimesdavo jos akyse, kad Do buvo sukrėsta. Pasirodo, ne tik banko tarnautojos laisto ašaromis pagalves. Miki, matyt, jau seniai svajojo apie tokią Miurno, kokios ir būti negalėjo, kiek ji dėl jos prisikankindavo, o jai atvažiavus — tiesiog pašėldavo. Do, žinojusi apie Raganą tik iš nuogirdų, buvo apstulbinta jos reikšmės Mi gyvenime.

Buvo vakaras kaip ir visi vakarai. Miki persirenginėjo ketindama kažkur eiti su Fransua. Do sėdėjo fotely, skaitė: ji ir nuėjo atidaryti durų. Žana Miurno pažiūrėjo į Do, tarytum prieš ją būtų atkištas užtaisytas pistoletas, nusivilko paltą ir šūktelėjo nekeldama balso:

— Miki, tu eini?

Miki pasirodė su maudymosi chalatu, bandydama nusišypsoti drebančiomis lūpomis, tarsi pagauta nusikaltimo vietoje. Po to ėjo trumpas dialogas itališkai, iš kurio Do suprato tik tiek, kad Mi buvo labai riesta: po kiekvieno Žanos žodžio ji gūžėsi vis labiau, visa persimainiusi mindžikavo nuo kojos ant kojos.

Žana dideliais žingsniais priėjo prie jos, pabučiavo į smilkinį, paskui, laikydama už alkūnių, ilgai į ją žiūrėjo. Matyt, tai, ką ji kalbėjo, nebuvo labai malonu. Jos balsas buvo gilus, ramus, tačiau žodžiai skambėjo sausai lyg botago kirčiai. Miki tik purtė savo ilgus plaukus ir tylėjo. Pagaliau Do pamatė, kaip ji perbalusi išsiplėšė iš Raganos gniaužtų ir atšoko siaustydamasi chalatą.

— Aš tavęs neprašiau atvažiuoti! Galėjai kiurksoti namie! Taip, aš nepasikeičiau, bet tu irgi ne. Kaip buvai Smarvė Miurno, taip ir likai. Skirtumas nebent tas, kad dabar mane vemt verčia tave pamačius.

— Jūs Domenika? — staigiai atsigręžusi į ją, paklausė Žana. — Nueikit gi, užsukit tuos čiaupus vonioje.

— Tik pabandyk judintis! — įsikišo Miki, užtverdama Do kelią. — Stovėk, kur stovi. Jeigu nors kartą paklausysi šitos bobos, tai ir galo nebus.

Do, pati nežino kaip, atsitraukė tris žingsnius. Žana truktelėjo pečiais ir nuėjo į vonią užsukti čiaupų. Kai ji grįžo, Miki, įdrėbusi Do į fotelį, stovėjo greta. Jos lūpos tebedrebėjo. Žana sustojo tarpdury, didžiulė, šviesiaplaukė, ir baksnodama ištiestu pirštu, be atokvėpio ėmė berti žodžius, bijodama, kad jos nepertrauktų. Do išgirdo keletą kartų ir savo vardą.

— Kalbėk prancūziškai, — tarė Miki. — Do nesupranta. Tu sprogsti iš pavydo! Jai viskas taptų aišku, jeigu suprastų itališkai. Bet tu tik pasižiūrėk į save, tu juk sprogsti iš pavydo! Kad tu matytum savo veidą! Gražuolė, tikra gražuolė, nei pridėsi, nei atimsi!

Žana šyptelėjo ir atsakė, kad Do čia niekuo dėta. Jeigu Do malonėtų kelioms minutėms išeiti iš kambario, tai būtų geriau visiems.

— Do niekur neis! — tarė Miki. — Ji viską puikiai supranta. Ji klauso manęs, o ne tavęs. Ji mano, ir aš ją myliu. Štai žiūrėk.

Mi pasilenkė, paėmė Do už galvos, prisitraukė ir ėmė bučiuoti ją į lūpas — kartą, du, tris. Do nesipriešino, sulaikiusi kvapą, nustėrusi, sakydama sau: "Aš ją užmušiu, aš jau sugalvosiu, kaip ją užmušti, bet kas čia per italė, kad Mi dėl jos taip darkosi?" Miki lūpos buvo švelnios, virpančios.

— Kai nustosi maivytis, — ramiai tarė Žana Miurno, — apsirengsi ir susidėsi daiktus. Rafermi nori tave matyti.

Mi išsitiesė — iš visų trijų ji labiausiai jautėsi nekaip — ir žvilgsniu ėmė ieškoti lagamino: jis buvo kažkur čia, kambaryje, Mi ką tik jį matė. Kurgi jis dingo? Lagaminas, atdaras ir tuščias, gulėjo už jos ant kilimo. Mi čiupo jį abiem rankom ir sviedė į Žaną Miurno, tačiau nepataikė.

Mi, rėkdama kažką itališkai, tikriausiai keiksmažodžius, žengė porą žingsnių, griebė nuo židinio vazą, dailią mėlyną vazą, didumo per kokius tris sprindžius, ir sviedė ją taip pat į

auksaplaukės milžinės galvą. Ir šįsyk Žana išvengė smūgio, nors stovėjo kaip įbesta. Vaza trinktelėjo į sieną ir subyrėjo. Miurno aplenkė stalą, dideliais žingsniais priėjo prie Miki, paėmė ją viena ranka už smakro, o antrąja vožė antausį.

Paskui ji apsivilko paltą, pasakė nakvosianti Kurselės gatvėje, o rytoj per pietus išskrisianti ir kad paėmusi bilietą taip pat ir Miki. Ant slenksčio ji pridūrė, kad Rafermi ruošiasi mirti. Vargu ar ji ištrauks dar dešimtį dienų, ir jeigu Miki nori ją pamatyti, tegu paskuba. Kai tik Žana išėjo, Miki krito į fotelį ir apsipylė ašaromis.

Do paspaudė skambutį prie Kurselės gatvės vilos vartelių, kai, jos manymu, Mi ir Fransua jau buvo įėję į teatrą. Žana Miurno nelabai nustebo ją pamačiusi. Paėmusi Do paltą, pakabino jį ant durų rankenos. Name visur buvo pristatyta kopėčių, kibirų su dažais, ant grindų voliojosi nudraskyti popieriniai apmušalai.

— Šiaip ar taip, skonį ji turi, — tarė Miurno. — Reikia manyti, čia bus labai gražu. Tik nuo to dažų kvapo man ima skaudėti galvą, o jums nieko? Eime į antrą aukštą, ten dar galima šiaip taip gyventi.

Viršuje, pusiau įrengtame miegamajame, jos susėdo greta ant lovos.

— Kuri kalbės pirmoji, jūs ar aš? — paklausė Žana.

— Kalbėkite jūs.

— Man trisdešimt penkeri. Prieš septynerius metus man ant kaklo užkorė šitą bėdą. Didžiuotis tuo, kas iš jos išėjo, man nėra ko, kaip nebuvo ko didžiuotis ir tada, kai man ją patikėjo. Jūs gimėte tūkstantis devyni šimtai trisdešimt devintaisiais liepos ketvirtą. Tarnavote banke. Šių metų vasario aštuonioliktą jūs pažiūrėjote į Miki savo didelėmis švelniomis akimis ir po to pakeitėte profesiją. Dabar jūs vietoj lėlės, kurią gali mušti ar bučiuoti — nė akimi nemirktelės, jums nesunku apsimesti labai miela, jūs, pasirodo, esate ne tik gražesnė, bet ir įkyresnė, nei aš maniau. Jums galvoje tūno viena vienintelė mintelė, o lėlės, kaip žinoma, minčių neturi.

— Nesuprantu, apie ką jūs kalbate.

— Tada klausykitės toliau. Šita jūsų mintis sena kaip pasaulis. Tarp kitko, tai netgi ne mintis, o kažkas neaiškaus, neapibrėžto, kažkoks knietėjimas. Tai patyrė daugelis dar prieš jus, iš dalies ir aš pati, tačiau jūs nepalyginamai kvailesnė ir ryžtingesnė. Norėčiau, kad mane suprastumėt iš karto: man kelia nerimą ne mintis, o tai, kad jūs neimtumėt ją nešioti tarytum vėliavą. Jūs jau pridirbote tiek kvailysčių, kad sukruto mažiausiai dvidešimt žmonių. O kadangi tie žmonės tokie pat buki kaip Fransua Rusenas, pripažinkite, kad padėtis rimta. Rafermi šiokia ar tokia, bet galvoja ji blaiviai. O Mi laikyti kvailute — absurdas. Jūs manotės esanti už visus gudresnė, ir mane tai pykina.

— Vis tiek aš nesuprantu, — tarė Do.

Jai išdžiūvo gerklė ir ji sakė sau: “Tai nuo dažų kvapo”. Norėjo atsistoti, bet auksaplaukė milžinė ją ramiai pasodino atgal ant lovos.

— Aš skaičiau jūsų laiškus sinjorai Rafermi.

— Ji jums rodė?

— Jūs sapnuojate. Mačiau, ir tiek. Ir prie jų prisegtą trumpą charakteristiką: “Brunetė, ūgis — 168 cm, gimusi Nicoje, tėvas — buhalteris, motina — ateinanti tarnaitė, turėjo du meilužius, vieną — kai jai buvo aštuoniolika, tris mėnesius, — antrą — po dvejų metų, kol susitiko su Miki, gauna šešiasdešimt penkis tūkstančius frankų per mėnesį, išskaitant socialinio draudimo mokestį, ypatingos žymės: kvaila”.

Do ištrūko iš jos rankų ir puolė į duris. Nubėgusi į apačią, ji neberado savo palto. Iš gretimo kambario pasirodė Žana Miurno ir padavė jį Do.

— Nebūkit mažvaikė. Man reikia su jumis pasikalbėti. Tikriausiai jūs dar nepietavote. Papietausime kartu.

Taksi Žana Miurno liepė šoferiui važiuoti į vieną restoraną netoli Eliziejaus laukų. Kai jos susėdo viena prieš kitą abipus stalinės lempos, Do pastebėjo, kad Žana savo judesiais truputį primena Miki, tik kažkaip sukarikatūrintą, kadangi buvo už ją daug stambesnė. Žana pagavo jos žvilgsnį ir apmaudžiai, lyg nepatenkinta, kad taip lengvai skaito iš akių Do mintis, tarė:

— Tai ji mane mėgdžioja, o ne aš ją. Ką valgysite?

Pietų metu ji visą laiką sėdėjo kaip Miki, truputį palenkusi galvą į šoną, alkūne atsirėmusi į stalą. Dažnai ji atgniauždavo savo didžiulę, tačiau dailią plaštaką ir atkišusi smilių imdavo rėžti pamokslą. Tai irgi buvo Miki gestas, tik ryškesnis.

— Dabar kalbėk tu.

— Aš neturiu ką jums pasakyti.

Tai ko gi tu pas mane atėjai?

— Norėjau paaiškinti. Dabar tai jau nebeturi prasmės. Jūs manimi nepasitikit.

— Ką paaiškinti? — paklausė Žana.

— Kad Miki jus labai myli, kad ji verkė, kai jūs išėjote, kad jūs per griežta jai.

— Tikrai? Noriu pasakyti: tikrai tu tik dėl to atėjai? Matai, kol tavęs nebuvau sutikusi, man dar ne viskas buvo aišku, dabar pradedu suprasti. Tu baisiai geros nuomonės apie save. Kaip sau nori, bet galvoti taip kaip tu, kad visi žmonės baisūs neišmanėliai, tai jau per daug.

— Aš vis dar jūsų nesuprantu.

— O štai močiutė Rafermi suprato, gali patikėti, kvailute tu! Ir Miki šimtąsyk už tave gudresnė! Jeigu nesupranti, tai tuoj suprasi. Tu statai ne už tikrą Miki, o už tą, kurią išsigalvojai. Kol kas ji truputį apakusi, mat tu — jos meilė iš pirmo žvilgsnio. Bet, kaip matyt, tu jai nusibosi dar greičiau nei kiti jos kaprizai. Yra dalykų ir blogesnių. Rafermi, gavusi tavo laiškus, ir piršto nepajudino. Kai skaitai tuos tavo laiškus, plaukai ant galvos šiaušiasi. Ir, reikia manyti, ji tau atsakinėja maloniai? Tau neatrodo keista, a?

— Laiškai, laiškai! Kuo jie taip jau ypatingi?

— Jie turi vieną trūkumą: kalba tik apie save. "Kaip aš norėčiau būti Miki, kaip jūs mane vertintumėt, jeigu būčiau jos vietoje, kaip aš mokėčiau pasinaudoti tomis sąlygomis, kurias jai suteikiate!" Argi ne taip?

Do užsidengė veidą rankomis.

— Tau nekenktų kai ką žinoti, — tęsė Žana Miurno. — Svarbiausias tavo koziris dėl daugybės priežasčių, kurių tu nesupranti, tai patikti Miki. Ir būti šalia jos reikiamu momen-

tu. Be to, tau niekados nepavyks sukurstyti Rafermi prieš Miki. Šito tu irgi nesupranti, bet taip jau yra. Taigi tau neverta nertis iš kailio. Be to, per pusantro mėnesio Rafermi turėjo tris priepuolius. Jei ne po savaitės, tai po mėnesio ji mirs. Tavo laiškai nenaudingi ir pavojingi. Pasiliks Miki, ir viskas.

Žana Miurno atstūmė lėkštę — ji taip nieko ir nevalgė, — paėmė iš gulinčio ant stalo pakelio itališką cigaretę ir pridūrė:

— Na ir aš, žinoma.

Į *Rezidans* viešbutį jos grįžo pėsčios. Ėjo tylėdamos. Auksaplaukė milžinė laikė Do už parankės. Kai jos priėjo Lordo Bairono gatvės kampą, Do sustojo ir paskubomis tarė:

— Aš jus palydėsiu, man nesinori eiti namo.

Jos sėdo į taksi. Kurselės gatvės viloje dažų kvapas atrodė dar aštresnis. Beeinant koridoriumi, Žana Miurno sustabdė Do, kuri žengė tiesiai po kopėčiomis. Paėmusi tamsoje ją už pečių, atgręžė veidu ir, tarsi norėdama sulyginti su savimi, net truputį ją kilstelėjo taip, kad Do turėjo pasistiebti ant pirštų galų.

— Tau teks nurimti. Kad man jokių laiškų, jokių ginčų, jokių kvailysčių. Po poros dienų jūs abi persikelsite čionai. Rafermi mirs. Aš iškviesiu Miki į Florenciją. Iškviesiu taip, kad ji neatvyks. Ir prieš Fransua aš tau surasiu gerą kozirį. O tada nebus ko cackintis, pašalinsi Fransua ir nugabensi Miki kuo toliau nuo jo. Koziris bus švarus. Aš tau pasakysiu, kur nugabenti Miki. Dabar supratai? Tu klausai manęs?

Pro langą krintančios mėnesienos juostoje Do linktelėjo galvą. Didelė auksaplaukė moteris vis dar laikė ją už pečių. Do daugiau nesistengė ištrūkti.

— Viskas, kas tau belieka daryti, tai nurimti. Nemanyk, kad Miki kvaišelė, anksčiau aš irgi taip maniau — ir apsirikau. Kartą vakare aš ją laikiau, kaip kad vakar tave, ir gavau tokį atkirtį, kokio niekad iki tol nebuvau gavusi. Jai buvo šešiolika — beveik tiek kiek man, kai mane pasiėmė Rafermi, ir beveik tiek kiek dabar tau. Aš tave pažįstu tik iš tavo laiškų — jie labai kvaili, tačiau aš irgi anuo metu būčiau tokius rašiusi. Kai man ant kaklo užkorė Miki, aš ją su malonumu bū-

čiau nuskandinusi. Mano jausmai jai nuo to laiko nepasikeitė. Bet aš jos neskandinsiu. Aš turiu būdą ja atsikratyti: tai tu. Kvaišelė, ji dreba iš baimės, tačiau padarys viską, ką įsakysiu, kadangi ne mažiau kaip aš nori ja atsikratyti.

— Leiskite mane, prašau.

— Klausyk. Prieš Miki pas Rafermi buvo kita tokia pat mergiotė. Aštuoniolikmetė ir keliais centimetrais aukštesnė — tai aš. Aš tepliodavau klijais batų kulniukus, tai buvo Florencijoje. O paskui viskas, ko pavydėdavau, man buvo duota. Ir viskas vėl atimta. Atsirado Miki. Norėčiau, kad tu pagalvotum apie tai ir nurimtum. Ką tu dabar išgyveni, aš jau išgyvenau. Tik aš per tą laiką šio to pasimokiau. Tai pagalvosi apie tai? O dabar gali nešdintis.

Ji nutempė Do per vestibiulį. Patamsy kluptelėjo ant kibiro su dažais. Prieš ją atsidarė durys. Do atsisuko, bet milžinė, netarusi nė žodžio, išstūmė ją lauk ir užrakino duris.

Rytojaus dieną dvyliktą valandą Do paskambino Žanai iš kavinės netoli Eliziejaus laukų. Žana jau buvo išvykusi. Telefono skambutis beviltiškai aidėjo visuose tuščio namo kambariuose.

IR AŠ NUŽUDŽIAU

Mano ranka, apmauta balta pirštine, jai užgniaužė burną. Ji švelniai ją atstūmė ir atsistojo — aukštas tamsus siluetas pro duris krintančios šviesos stačiakampyje. Kartą mes taip jau kalbėjomės vakaro prieblandoje. Padėjusi rankas ant pečių, ji man tada pasiūlė nužudyti ilgaplaukę princesę.

— Iš kur tu visa tai žinai? Yra dalykų, apie kuriuos tu negali žinoti, kad ir apie tą naktį, kai ji miegojo pas mane, arba tą vakarą, kai aš basčiausi po jos langais. Pagaliau kad ir apie susitikimą su tuo vaikinu, su Gabrieliu...

— Juk tu pati man apie tai pasakojai! — atsakė Žana. — Birželį mes dvi savaites gyvenome kartu.

— Tu buvai sutikusi Miki po jūsų kivirčo *Rezidans* viešbuty?

— Ne. Man dėl to buvo nei šilta, nei šalta. Aš visai ir neketinau jos vežtis į Italiją. Rytojaus dieną nuėjau pas Fransua Šansą, sutvarkiau Rafermi reikalus ir išskridau. Grįžusi į Florenciją, išgėriau savo taurę ligi dugno. Rafermi tiesiog pasiuto iš pykčio. Negalėčiau prisiekti, kad Miki jai neskambino, man išėjus. Tu visą laiką tvirtinai, jog ne. O jeigu ir skambino, tai nepagerino dalykų padėties. Priešingai. Rafermi taip ir neatlyžo ligi pat mirties.

— Kada ji numirė?

— Po savaitės.

— Ir tu man daugiau nieko nepasakei prieš išvykdama?

— Ne. Man nebeliko ką daugiau pridurti. Tu puikiai žinojai, ką aš turėjau omeny. Tu pati tik apie tai ir galvojai dar prieš mūsų pažintį.

Staiga kambarys nušvito. Ji uždegė lempą. Aš užsidengiau ranka akis.

— Prašau, užgesink!

— Gal vis dėlto tau padėti? Žinai, kiek valandų? Tu miršti iš nuovargio. Aš tau atvežiau švarias pirštines. Nusimauk šitas.

Dabar, kai ši šviesiaplaukė, aukšta, rūpestinga moteris, pasilenkusi movė nuo mano rankų pirštines, man vėl pasirodė, kad viskas, ką ji pasakojo, tik piktas sapnas. Ne, ji gera ir kilni, o aš negalėjau paruošti Miki tokios mirties. Visa tai netiesa.

Greitai turėjo švisti. Žana paėmė mane ant rankų ir nunešė į viršutinį aukštą. Koridoriuje pastebėjusi, kad ji eina į buvusios Domenikos miegamąjį, aš tik galvą papurčiau. Ji suprato ir nunešusi į kambarį, kur gyveno pati, kai aš buvau klinikoje, paguldė mane į savo lovą. Po akimirkos, nuvilkusi man chalatėlį ir davusi kažko išgerti, ji pasilenkė ant manęs, virpančios iš šalčio po antklodėmis, apkamšė ir netardama nė žodžio ilgai žiūrėjo pavargusiomis akimis į mano veidą.

Apačioje, besiklausydama jos pasakojimo, kažkaip jai pasakiau, kad noriu mirti. Tačiau dabar, kai mano sąnarius ėmė kaustyti miegas, pajutau tiesiog juokingą baimę.

— Ko tu man davei gerti?

— Vandens. Su migdomaisiais milteliais.

Matyt, kaip ir visada, ji perskaitė mano akyse tai, ką aš turėjau galvoje, nes uždengė jas ranka. Išgirdau ją sakant: "Tu beprotė, beprotė, beprotė, beprotė", jos balsas tolo sulig kiekvienu žodžiu, ir aš jau nebejaučiau jos rankos ant savo veido, paskui staiga amerikiečių kareivis su nusmaukta ant šono pilote ištiesė man plytelę šokolado, mokytoja ėmė artintis prie manęs, norėdama sudrožti liniuote per nagus, ir aš užmigau.

Rytą likau lovoje. Žana apsirengusi prigulė šalia, ir mes nusprendėme persikelti į Kurselės gatvę. Ji man papasakojo apie žmogžudystę, aš jai — apie savo vakarykščius ieškojimus. Dar man rodės visiškai neįtikėtina, kad Fransua būtų nepastebėjęs pakeitimo.

— Tai ne taip jau paprasta, — tarė Žana. — Iš išorės tu dabar nepanaši nei į save, nei į Miki. Aš kalbu ne tik apie veidą, bet ir apie bendrą įspūdį. Tu ir vaikštai ne taip kaip Miki, bet ir ne taip, kaip vaikščiojai anksčiau pati. Be to, jūs ilgai gyvenote kartu. Kad galėtum paskui pamėgdžioti, paskutines dienas tu ją taip atidžiai stebėjai, kad tai matyti iš kiekvieno tavo gesto. Klausydamasi pirmą vakarą tavo juoko, jau nebežinojau, kas juokiasi: ji ar tu. Blogiausia, kad aš jau nebeatsiminiau, kokia buvo ji, kokia buvai tu, man viskas susipainiojo. Kad tu žinotum, kas per mintys man lįsdavo į galvą! Tave maudydama tarytum nusikeldavau į praeitį, nes tu liesesnė už Miki — maždaug tokia ji buvo prieš kokį ketvertą metų. Ir kartu sakydavau sau, kad tai neįmanoma. Jūs buvote vienodo ūgio, tačiau visai nepanašios. Negalėjau gi aš taip apsirikti. Bijojau, kad tu prieš mane vaidini komediją.

— Kam?

— Ką aš žinau! Galbūt kad manęs atsikratytum, kad liktum viena. Mane labiausiai varė iš proto tai, kad *aš apie nieką negalėjau su tavim kalbėti, kol tu visko nesužinosi*. Komediją teko vaidinti man. Elgiausi su tavim taip, lyg tu iš tiesų būtum Miki, ir visai pasimečiau. Per tas keturias dienas aš patyriau vieną baisų dalyką, tačiau jis mums pravers ateityje: kai tik išgirstu tavo balsą, negaliu prisiminti, koks buvo Miki balsas; kai tik pamatau tavo apgamą, užmirštu, kuri tokį apga-

mą turėjo — tu ar Miki. Kur čia viską beatsiminsi. Staiga tu padarai kokį nors gestą, o aš matau prieš save Miki. Ir tas gestas man tol neduodavo ramybės, kol aš savęs neįtikindavau, kad supainiojau. Tu iš tiesų retkarčiais įterpdavai Miki gestus, juk paskutiniu metu tik ir kalei sau į galvą: ateis diena, ir man reikės viską daryti lygiai taip, kaip daro ji.

— Nejaugi to užteko suklaidinti Fransua? Negali būti. Aš praleidau su juo pusę dienos. Iš pradžių jis manęs nepažino, bet paskui vakare ant sofos jis mane bučiavo ir glamžė daugiau kaip valandą.

— Tu buvai Mi. Jis kalbėjo su tavim apie Mi. Jam rodės, kad savo glėbyje jis laiko Mi. O be to, jis — maitvanagis. Ar daug jis kreipė į ją dėmesio? Ne su Miki jis miegojo, o su palikimu. Daugiau tu jo nematysi, ir baigta. O štai tavo vizitas pas Fransua Šansą man kelia kur kas didesnį nerimą.

— Jis nieko nepastebėjo.

— O aš ir neduosiu jam daugiau progos ką nors pastebėti. Dabar mes imsimės darbo kaip reikiant.

Ji pasakė, kad daugiausia pavojų mūsų tyko Florencijoje. Ten visi pažinojo Mi nuo pat vaikystės. O Nicoje esą mums reikia saugotis tik jos tėvo. Ir staiga man toptelėjo, kad turėsiu susitikti su žmogumi, kurio dukterį aš nužudžiau, ir pulti jam į glėbį, kaip būtų padariusi ji. O juk ten pat, Nicoje, mano tėvai apraudа savo žuvusią dukrą; jie, be abejo, norės mane matyti, norės su manim pasikalbėti apie Do, pažiūrės į mane ir — o siaubas! — pažins.

— Nepaistyk niekų! — sušuko Žana, sugriebusi man už rankų. — Tau nėra ko jų matyti! Štai Miki tėvą — nori nenori teks. Jei truputį ir paverksi — nieko, sakys, iš susijaudinimo. O savo tėvus geriau pamiršk. Nors kaži, ar tu iš viso kada nors juos prisimeni?

— Ne. O jeigu prisiminsiu?

— Tada jau būsi kitokia. Tu ir dabar nebe ta. Tu — Miki. Mišelė-Marta-Sandra Izola, gimusi 1939 metais, lapkričio keturioliktą. Tu penkiais mėnesiais pajaunėjai, praradai pirštų atspaudus ir ūgtelėjai vienu centimetru. Baigta.

Tai buvo dar ne viskas. Mane pradėjo kankinti nauja baimė. Per pietus Žana nuvyko į Neji mūsų daiktų ir juos parvežė — krūvą lagaminų ir ant jų suverstus kaip papuolė drabužius. Aš išėjau tik su chalatu į sodą norėdama padėti juos sunešti, tačiau Žana mane pavarė sakydama, kad taip esą nesunku "ir galą gauti".

Kad ir apie ką mes kalbėtume, aš vis grįždavau mintimis prie tos nakties Kadė kyšulyje, apie kurią man Žana buvo papasakojusi. Aš nenorėjau apie tai galvoti, atsisakydavau žiūrėti filmus, juodviejų susuktus per atostogas, o juk jie man būtų padėję pamėgdžioti Miki. Menkiausias žodelis įgydavo dvejopą prasmę ir mano smegenyse sukeldavo vaizdus, dar labiau nepakenčiamus nei visi filmai.

Žana mane aprengė, privertė suvalgyti pusryčius, išreiškė apgailestavimą, kad turi palikti mane kokias dvi valandas vieną, mat jai reikią važiuoti pas Fransua Šansą atitaisyti įspūdžio, kurį aš vakar sukėlusi savo kvailystėmis.

Visą popietę negalėjau rasti sau vietos. Čia viename fotely pasėdėsiu, čia kitame, čia imsiu spoksoti į veidrodį ar nusimovusi pirštines apžiūrinėti savo rankas. Prislėgta aš su siaubu stebėjau tą svetimą merginą, kuri tūnojo manyje ir buvo man niekas, tik tušti žodžiai, padrikos mintys.

Labiau nei nusikaltimas, kurį aš padariau, mane gąsdino tai, kad aš tarsi pasiduodu kažkieno įtakai, darausi nelyginant tuščias žaisliukas, marionetė trijų nepažįstamų moterų rankose. Kuri iš jų timptelės siūlus stipriau? Smulki, pavydi banko tarnautoja, kantri lyg voras? Ar mirusi princesė, — kada nors ji būtinai pažvelgs į mane iš veidrodžio, juk argi ne ja aš noriu būti? O gal aukšta auksaplaukė moteris, kuri ištisas savaites iš tolo man vadovavo ruošdama žmogžudystei?

— Kai krikštamotė Midola mirė, — pasakojo Žana, — Miki ir girdėti nenorėjo apie važiavimą į Florenciją. Laidotuvės įvyko be jos, ir ji net nesiteikė paaiškinti sinjoros Rafermi artimiesiems savo elgesio.

Tą vakarą, kai sužinojo apie krikštamotės mirtį, Miki nusprendė pasilinksminti su Fransua ir savo draugais. Aš buvau su jais. Miki pasigėrė, sukėlė triukšmą vienoje Žvaigždės aikš-

tės knaipėje, išplūdo policininkus, atėjusius mūsų išmesti, ir norėjo parsivesti į savo kambarį ne Fransua, o kitą vaikiną. Ji užsispyrė, ir Fransua turėjo eiti namo.

Tačiau nepraėjus nė valandai, kai išėjo Fransua, anas vaikinas taip pat buvo išprašytas lauk, ir tada jau man teko ją guosti likusią nakties dalį. Ji verkė, prisiminė savo mirusią motiną, vaikystę, sakė, kad su Žana viskas baigta, kad ji nenorinti daugiau ir girdėti nei apie ją, nei apie nieką, kad ir man kada nors ji parodysianti. Teko jai duoti migdomųjų.

Keletą dienų ji buvo visų dėmesio centre. Jai reiškė užuojautą, kvietė į svečius. Miki elgėsi pavyzdingai, kaip ir derėjo Rafermi milijardų paveldėtojai. Ji tučtuojau persikėlė į Kurselės gatvę, nors vilos remontas dar buvo nebaigtas.

Kartą vakarop, kai sėdėjau viena mūsų naujuose namuose, gavau iš Žanos telegramą. Joje buvo tik jos pavardė ir telefono Florencijoje numeris. Nedelsdama jai paskambinau. Iš pradžių ji mane išvadino idiote, kad skambinu iš Miki namų, po to priminė, kad jau laikas pašalinti Fransua. Aš turinti paprašyti Miki — mat man nei iš šio, nei iš to kilęs įtarimas, — kad ji patikrintų vilos remonto darbų sąmatą ir pažiūrėtų, ar nesą ten kokių machinacijų tarp jos meilužio ir tiekėjų. Ji liepė paskambinti tuo pačiu numeriu ir tą pačią valandą po savaitės, tik šįsyk ne iš namų, o geriau iš pašto.

Jau rytojaus dieną Miki atliko tyrimą, pasikalbėjo su tiekėjais ir, kaip ji ir manė, nerado nieko įtartina pateiktose sąskaitose. Aš klausiau savęs, ką Žana turėjo omeny. Juk Fransua, savaime aišku, tikėjosi pasiglemžti kur kas daugiau nei procentus nuo dažymo darbų ar baldų, jam ir į galvą nebūtų atėję taip nevykusiai apgaudinėti Miki.

Aš supratau, kur šuo pakastas, stebėdama sceną, kurią Mi iškėlė Fransua, mums grįžus namo. Pasirodo, jis viską tvarkęs vienas. Ir dar prieš tai, kol Miki pati pranešė į Florenciją apie savo ketinimą remontuoti vilą, jis ten pasiuntęs sąmatų ir sąskaitų kopijas. Fransua gynėsi, kaip mokėjo: jis dirbąs pas Šansą, todėl kas čia nuostabaus, jeigu jis koresponduoja su Rafermi. Miki jį išvadino palaižūnu, skundiku, šaukė, kad jam rūpįs tik jos kraitis, ir išvijo lauk.

Tikriausiai ji vis tiek būtų su juo kitą dieną susitikusi, bet aš dabar jau žinojau, ko norėjo Žana, ir man liko tik varyti toliau jos pradėtą darbą. Miki apsilankė pas Šansą, bet tam niekas nebuvo žinoma. Tada ji paskambino į Florenciją vienam iš Rafermi sekretorių ir išsiaiškino, kad Fransua, norėdamas užsitarnauti Rafermi malonę, apie viską jai pranešinėdavo. Juokingiausia, kad jis kaip ir aš, grąžindavo jai čekius, kuriais Rafermi norėdavo jį papirkti.

Aš paskambinau Žanai, kaip buvo susitarta. Buvo gegužės pabaiga. Paryžiuje buvo nuostabus oras, pietuose dar nuostabesnis. Žana man liepė prisimeilinti Miki — taip mokanti tik aš — ir ją įkalbėti, kad nuvežtų mane į pietus. Prie jūros Rafermi turinti vilą. Vieta vadinasi Kadė kyšulys. Ten mes ir susitiksiančios, kai ateis laikas.

— Kam ateis laikas?

— Užsičiaupk, — atkirto Žana. — Aš padarysiu, kas reikia, kad tau būtų lengviau ją įtikinti. Tu tik manęs klausyk, o aš galvosiu už abi. Iškviesi mane vėl po savaitės. Tikiuosi, jūs būsite jau pasiruošusios išvykti.

— Ar testamento dar nepaskelbė? Gal yra nemalonumų? Juk man galima žinoti...

— Padėk ragelį, — tarė Žana. — Įkyrėjai.

Po dešimties dienų, birželio pradžioje, mes su Miki jau buvome Kadė kyšulyje. Keliavome visą naktį jos nediduku automobiliu, kimšte prikimštu lagaminų. Rytą Ivetė, tenykštė moteris, pažinojusi “Miurno”, atidarė vilą.

Vila buvo erdvi, saulėta, pilna pušų aromato. Mes nusileidome į tuščią, smulkiais akmenėliais nusėtą paplūdimį, prisišliejusį prie aukštos uolos, kurios viršūnėje stūksojo namas, ir išsimaudėme. Miki mokė mane plaukti. Paskui, kaip buvom su šlapiais maudymosi kostiumais, taip ir virtome ant lovos ir pramiegojome susiglaudusios ligi pat vakaro.

Aš pabudau pirmoji. Ilgai žiūrėjau į Miki, miegančią greta, stengiausi įsivaizduoti, kas per sapnai sklando už tų ilgų, užmerktų blakstienų. Prasižergiau ir paliečiau jos koją: ji buvo šilta ir gyva. Mane apėmė pasibjaurėjimas savimi. Sėdau į mašiną, nuvažiavau į Lasiotą, artimiausią miestelį, paskambinau

Žanai ir pasakiau, kad bjauriuosi savimi.

— Tai drožk, iš kur atėjusi. Susirask kitą banką. Eik skalbti baltinių, kaip ir tavo motina. Atstok nuo manęs.

— Jeigu jūs būtumėt čia, viskas būtų kitaip. Kodėl neatvažiuojate?

— Iš kur skambini?

— Iš pašto.

— Tada atidžiai klausykis. Aš tau siunčiu į Lasiotą telegramą Miki vardu, adresu "Deziradės kavinė". Tai pati paskutinioji kavinė paplūdimio gale, prieš posūkį iš kairės į Kadė kyšulį. Važiuodama pro šalį perspėk, kad lauki telegramos, o rytoj rytą pasiimsi. Paskui man paskambinsi. O dabar kabink ragelį.

Sustojau prie kavinės, užsisakiau koka kolos ir paprašiau šeimininko priimti korespondenciją, kuri gali ateiti Izola vardu. Jis manęs paklausė, ar ta korespondencija dalykinė, ar meilės. Jeigu meilės, tai jis sutinkąs.

Tą vakarą Miki buvo nuliūdusi. Po pietų, kuriuos mums padavė Ivetė, mes pririšome jos dviratį prie mašinos kėbulo ir nuvežėme Ivetę į Lekus, kur ji gyveno. Paskui Miki nusprendė patraukti į labiau civilizuotas vietas, nuvežė mane į Bandolį, šoko ten ligi antros valandos nakties, pareiškė, kad pietų vaikinai nuobodūs, ir mes grįžome namo. Išrinkusi miegamąjį sau, paskui man, ji mieguista pabučiavo man į žandą ir išėjo sakydama, kad "mes tik jau neimsime trūnyti šitame užkampyje". O kadangi aš norėjau pamatyti Italiją, Miki pažadėjo mane nuvežti, parodyti Neapolio įlanką, Kastelamarę, Sorentą, Amalfį. "Tai būtų liuks. Labos nakties, viščiuk".

Įdienojus užvažiavau į "Deziradės kavinę". Žanos telegrama buvo kažkokia nesuprantama: "Klarisės tarpiklis. Bučiuoju". Aš vėl iškviečiau Florenciją iš Lasiota pašto.

— Jai čia nepatinka. Nori vežtis mane į Italiją.

— Vargu ar jai užteks pinigų, — atsakė Žana. — Čia ji nieko nepažįsta, teks būtinai kreiptis į mane. Kol ji neiškvietė, atvažiuoti negaliu — ji to nepakęstų. Tu gavai mano telegramą?

— Taip, bet aš nieko nesuprantu.

— Aš ir nesitikėjau, kad suprasi. Aš turiu omeny antrąjį aukštą, pirmas duris iš dešinės. Patariu tau apsidairyti ten ir pagalvoti. Galvoti visados geriau, kaip kalbėti, ypač telefonu. Atsukti, sudrėkinti kiekvieną dieną — štai ir viskas, ką turi daryti. Pakabink ragelį ir pagalvok. Savaime suprantama, apie kelionę į Italiją nėra ko ir svajoti.

Ragelyje dūzgė, traškėjo, girdėjosi padriki, prislopinti balsai, sklindantys iš tarpinių stočių nuo Lasiota ligi Florencijos. Be abejo, užtektų kam nors pasiklausyti... Bet ką jau tokio įtartino jis būtų išgirdęs?

— Jums vėl paskambinti?

— Po savaitės. Būk atsargi.

Vakarop, kai Miki gulėjo paplūdimyje, įėjau į vonios kambarį šalia savo miegamojo. Pasirodo, "Klarisė" buvo vonios dujų kaistuvo markė. Dujas, matyt, įvedė neseniai — vamzdis dar buvo nedažytas. Jis ėjo palube aplink visą kambarį. Prie vamzdžio alkūnės pastebėjau sudūrimą. Nubėgau į garažą veržlėrakčio. Radau jį mašinos įrankių krepšyje. Ivetė plovė akmenines pirmojo aukšto grindis. Ji buvo plepi, ir aš per ją sugaišau keletą minučių. Grįžau į vonios kambarį drebėdama iš baimės, kad tik neateitų Miki. Kiekvieną kartą, kai Ivetė apačioje pastumdavo kėdę, aš krūptelėdavau.

Vis dėlto atsukau jungiamąją veržlę ir išėmiau tarpiklį. Tai buvo stora plokštelė iš medžiagos, panašios į impregnuotą kartoną. Padėjusi jį į vietą, vėl užsukau veržlę, atsukau dujas ir uždegiau degiklį, kurį buvau užgesinusi.

Dėdama veržlėraktį atgal į įrankių krepšį, pastebėjau keliuku nuo pliažo ateinančią Miki.

Žanos planas man buvo tik pusiau aiškus. Drėkinti kasdien tarpiklį reikia, kaip aš supratau, kad jis lėtai, lyg pats savaime, suirtų. Paskui galima būtų paaiškinti, kad kartonas ištižo veikiamas vonios garų. Aš nusprendžiau maudytis kaip galima dažniau, kad perdrėktų lubos ir sienos. Bet ką mes tuo pasieksime? Žana nori, kad sugadinčiau dujų vamzdį, dujos, išsiveržusios pro vamzdį, gali sukelti sprogimą, bet juk dujų niekad nepritekės tiek, kad įvyktų sprogimas: veržlė neleis.

Sakykim, Žanos planas paruoštas geriau, nei aš manau, ir

gaisras gali kilti, ką mes iš to laimėsim? Jeigu Miki žus, aš irgi neteksiu šito prabangaus gyvenimo, grįšiu iš kur atėjus. Visą savaitę aš vykdžiau Žanos įsakymą, nedrįsdama jo svarstyti. Šlapindavau tarpiklį vandeniu, ardydavau jį pirštais ir jaučiau, kaip kartu su juo irsta ir mano ryžtas.

— Nesuprantu, ką jūs norite tuo pasiekti, — pasakiau Žanai telefonu. — Taigi klausykite: arba jūs tučtuojau atvažiuosite, arba aš viską mesiu.

— Tu padarei, ką sakiau?

— Taip, bet aš noriu žinoti, kas bus toliau! Nesuprantu, ko jūs tikitės iš šio sumanymo, užtat gerai žinau, kad aš tikrai negausiu nieko.

— Nesąmonė. Kaip Miki?

— Gerai. Maudosi. Baseine žaidžiam rutuliais. Vandens prileisti nepavyko. Niekas nežino kaip. Nusibeldžiame kur automobiliu.

— Vaikinai?

— Nė vieno. Laikau ją už rankos, kol užmiega. Ji sakosi nebegalinti daugiau mylėti. Kai nors truputį išgeria, kalba apie jus.

— Tu moki kalbėti kaip Miki?

— Aš nesuprantu klausimo.

— Tai, mieloji, kaip tik tai, dėl ko tau apsimoka tęsti. Supratai? Ne? Na, tiek to. O dabar pakalbėk su manim kaip Miki, pamėgdžiok ją, o aš paklausysiu.

— *Argi tai gyvenimas? Juk Žana kuoktelėjusi. Žinai, po kokiu ženklu ji gimė? Po Tauro. Saugokis Tauro, viščiuk, tai tikra karvė raguota. Viskas galvoje, nieko širdyje. Tu po kokiu ženklu gimei? Vėžys, tai neblogai. Tavo akys vėžiškos. Aš pažinojau vieną žmogų, jo buvo štai kokios akys, žiūrėk — didžiulės didžiulės. Jau kad juokinga! O Žanos man gaila, vargšelė: dešimčia centimetrų ilgesnė, negu reikia, užtat ir paspaudusi uodegą. Žinai, ką ji vaizduojasi?*

— Užteks, — tarė Žana. — Nenoriu žinoti.

— O juk įdomu. Tiesa, telefonu to nepasakysi. Tai kaip, gerai išėjo?

— Ne. Tu ją ne vaidini, o tik jos žodžius kartoji. O jei-

gu tau prireiktų ją suvaidinti? Pagalvok apie tai. Atvažiuosiu po kokios savaitės, kai tik ji man duos ženklą.

— Būtų gerai, jeigu kartu atsivežtumėt svarių argumentų. Tik ir girdėdama iš jūsų "pagalvok", ėmiau galvoti.

Vakare mums važiuojant į Bandolį, kur Miki norėjo papietauti, ji pasisakė sutikusi šiandien keistą vaikiną. To keisto vaikino mintys irgi esančios keistos. Ji dirstelėjo į mane ir pridūrė, kad galų gale jai čia imsią patikti.

Apie savo piniginius sunkumus ji su manim nekalbėdavo. Kai man reikėdavo pinigų, kreipdavausi į ją. Kitą dieną, nepaaiškinusi kodėl, ji sustabdė automobilį prie Lasiota pašto. Kai įėjome vidun, aš buvau nei gyva, nei mirusi iš baimės. O skyriaus vedėja dar kaip tyčia manęs paklausė:

— Jums į Florenciją?

Laimė, Miki neatkreipė dėmesio arba pamanė, kad kreipiasi į ją. Ji iš tikrųjų norėjo pasiųsti į Florenciją telegramą. Ją kurdama ji netvėrė linksmumu. Paskui parodė tekstą man, ir aš perskaičiau, kad ji prašanti pinigų, vadinasi, netrukus Žana bus čia. Tai ir buvo ta garsioji telegrama su "akimis, rankomis, lūpomis" ir prašymu "būk gerutė".

Po trijų dienų, birželio septynioliktą, atvažiavo Žana savo baltu "fiatu". Jos šviesius plaukus gaubė skepetaitė. Vila buvo pilna svečių — vaikinų ir merginų, kuriuos Miki atsivedė iš vietinio paplūdimio. Aš išbėgau pasitikti Žanos. Pastačiusi mašiną, ji įbruko man į rankas lagaminą ir netardama nė žodžio nusitempė į vidų.

Jai pasirodžius, įsiviešpatavo tyla, paskui visi suskubo skirstytis. Netarusi Žanai nė žodžio, Miki skubėjo atsisveikinti sode su svečiais, maldaudama visus grįžti, kai ateisią geresni laikai. Ji buvo girta ir labai susijaudinusi. Žana, kuri su savo lengva suknute man atrodė jaunesnė, kaip visada, jau tvarkė kambarius.

Grįžusi iš sodo, Miki, kaip buvo su stiklu rankoje, taip ir krito į fotelį, pasakė, kad nėr čia ko man vaidinti valytoją (aš padėjau Žanai), ir priminė tai, ką jau buvo kažkada sakiusi: jeigu aš nors kartą paklausysianti šitos kumelės, tai ir galo nebūsią.

Paskui ji tarė Žanai:

— Aš tavęs prašiau atsiųsti čekį, o ne atvažiuoti. Duok šen čekį, pernakvok čia, jei nori, bet kad rytoj tavo kvapo čia nebūtų.

Žana priėjo prie Miki, gerokąvalandėlę į ją žiūrėjo, paskui pasilenkė, paėmė ją ant rankų ir nunešė į dušą. Po kiek laiko Žana išėjo pas mane — aš sėdėjau ant baseino krašto, sode, — ir tarusi, kad Miki nusiramino, pasiūlė pasivažinėti.

Sėdau į jos mašiną, ir mes nuvažiavome. Pušyne, tarp Kadė kyšulio ir Lekų, Žana sustojo.

— Liepos ketvirtą tavo gimimo diena, — tarė ji. — Jūs pietausite restorane, o paskui truputį paūšite. Vėliau, kai jau bus po visko, tai nesukels jokio įtarimo. Kaip tik tą naktį viskas ir įvyks. Kaip tarpiklis?

— Pasidarė purus lyg papjė-mašė. Tačiau jūsų planas niekam tikęs: dujas sulaikys veržlė.

— Kvailute, veržlė, kuria tą naktį bus užsuktas vamzdis, nekliudys dujoms išeiti! Aš turiu kitą veržlę. Lygiai tokią pat. Nukniaukiau iš to paties darbininko. Ji įtrūkusi, ir plyšys visiškai aprūdijęs. Tu manęs klausai? Gaisras, tyrimai, ekspertizės — visa tai vieni juokai. Dujas įvedė šįmet. O veržlė, kurią ras, įtrūkusi ir kiek reikia aprūdijusi. Namo draudimo suma juokingai maža: tuo jau aš pasirūpinau, ne veltui pati jį išrinkau. Net draudimo kompanija, ir ta numos ranka. Didžiausia problema — tu.

— Aš?

— Taip. Kokiu būdu tu užimsi jos vietą?

— Aš maniau, jūs ir čia turite planą. Bent jau ne tokį, kokį įsivaizduoju aš.

— Kitokio nėra.

— Aš viską turėsiu padaryti viena?

— Jeigu per gaisrą būsiu čia, niekas manim netikės, kai tave atpažinsiu. O tave atpažinti būtinai turiu aš pirmoji. Kaip tau atrodo, ką galėtų pamanyti, jeigu per gaisrą būčiau čia?

— Nežinau.

— Nepraeitų nė dvi dienos, ir viskas iškiltų aikštėn. O jeigu jūs būsite tik dviese, jeigu tu darysi viską taip, kaip sakiau, niekam nekils jokių klausimų.

— Aš turėsiu smogti Miki?

— Miki bus girta. Be to, duosi jai dar vieną migdomąją tabletę viršaus. O kadangi vėliau Miki tapsi tu, ir, be abejo, bus padarytas skrodimas, tai pasistenk jau dabar, kad visi aplinkui žinotų, jog tu vartoji migdomuosius. O pati tą dieną valgyk ir gerk žmonėms matant viską, ką valgys ir gers ji.

— Ir aš turėsiu nusideginti?

Ar po šių žodžių Žana priglaudė prie krūtinės mano galvą norėdama paguosti, ar ne? Kaži? Kai ji man pasakojo apie šią sceną, tvirtino, kad taip ir buvo. Sakė, kad kaip tik nuo tos minutės ėmė prie manęs prisirišti.

— Tai vienintelė problema. Jeigu tavyje atsiras nors menkiausias požymis, kurį būsiu priversta atpažinti, — mes žuvusios, viskas bus baigta, nes man teks patvirtinti, kad tu — Do.

— Aš niekados neištversiu.

— Ištversi. Jeigu padarysi viską, ką sakau, prisiekiu, tai truks ne ilgiau kaip penkias sekundes. Paskui tu nieko nebejausi. O kai atsipeikėsi, aš būsiu šalia tavęs.

— Kas manyje turės būti neatpažįstama? Iš kur galiu žinoti, kad nežūsiu pati?

— Veidas ir rankos, — atsakė Žana. — Tik penkios sekundės nuo to momento, kai pajusi karštį, o paskui tau joks pavojus nebegrės.

Aš ištvėriau. Žana praleido su mumis dvi savaites. Prieš liepos pirmą ji pasakė išvykstanti į Nicą, neva su reikalais. Aš ištvėriau visas tas tris dienas viena su Miki. Buvau su ja tokia kaip visados. Ištvėriau iki galo.

Liepos ketvirtosios vakarą Miki mašiną matė Bandolyje. Matė, kaip Miki ir jos draugė Do geria kokio pustuzinio atsitiktinių pažįstamų kompanijoje. Pirmą valandą nakties nedidelis baltas automobilis su Domenika prie vairo dūmė į Kadė kyšulį.

Dar po valandos viloje kilo gaisras iš tos pusės, kur buvo garažas ir Domenikos vonios kambarys. Gretimame kambaryje gyva sudegė dvidešimtmetė mergina. Iš pižamos, kuria ji buvo apsivilkusi, ir žiedo ant dešinės rankos nustatė, kad tai aš. Kitai merginai nepavyko jos ištraukti iš ugnies, tačiau

kilo įspūdis, kad ji mėgino ją išgelbėti. Žemutiniame aukšte, kur persimetė ugnis, marionetė darė paskutinius savo judesius: uždegė susuktus į gniužulą Miki naktinius marškinius ir, sugriebusi plikomis rankomis, klykdama užsidengė jais veidą. Po penkių sekundžių iš tikrųjų viskas buvo baigta. Nepajėgdama pasiekti baseino — jame jau nebežaidė rutuliais, tik nukritus kibirkščiai, suribuliuodavo vanduo, — ji susmuko laiptų apačioje.

Aš ištvėriau.

— Kelintą valandą tu pirmą kartą atvykai į vilą?

— Gal kokią dešimtą vakaro, — atsakė Žana. — Jūs jau seniai buvote išvažiavusios pietauti. Aš pakeičiau veržlę ir atsukau degiklį, bet dujų neuždegiau. Kai tu užlipai į viršų, tau beliko tik numesti į vonią kuokštelį degančios vatos. Turėjai jį numesti po to, kai Miki davei migdomųjų. Manau, kad taip tu ir padarei.

— O kur buvai tu?

— Aš grįžau į Tuloną, kad mane ten matytų. Užsukau į restoraną, pasakiau, kad grįžtu iš Nicos ir važiuoju į Kadė kyšulį. Kai vėl atvažiavau į vilą, ji dar nedegė. Buvo antra valanda nakties, ir aš supratau, jog tu vėluoji. Mes apskaičiavome, kad antrą valandą nakties viskas bus baigta. Tikriausiai Miki dar nenorėjo grįžti namo. Nežinau. Buvome susitarę, kad tau staiga pasidarys bloga. Ir pirmą nakties Miki tave parveš į vilą. Įvyko kažkoks nesklandumas, nes grįžtant namo vairavai tu. Galbūt liudininkai apsiriko, nežinau.

— Ir ką tu darei?

— Laukiau ant kelio. Gal penkiolika trečios pamačiau pirmuosius liepsnos liežuvius. Palaukiau dar. Nenorėjau prisistatyti pirmoji į įvykio vietą. Kai tave pakėliau nuo laiptų priešais namą, ten jau stovėjo koks pustuzinis žmonių — kas su pižama, kas su chalatu. Jie nežinojo, ką daryti. Paskui atvažiavo gaisrininkai iš Lekų ir užgesino ugnį.

— Ar buvo numatyta, kad aš bandysiu ją ištempti iš miegamojo?

— Ne. Bet mintis buvo visai nebloga. Policijos inspektoriams iš Marselio tai sukėlė stiprų įspūdį. Tačiau tai buvo pa-

vojinga. Manau, kad kaip tik dėl to ir buvai juoda nuo galvos ligi kojų. Ir kaip tik dėl to, matyt, tu galų gale atsidūrei miegamajame nelyginant spąstuose ir gavai šokti pro langą. Naktinius marškinius turėjai uždegti žemutiniame aukšte. Mes gal šimtą kartų perskaičiavome, kiek žingsnių tau reikės nubėgti ligi baseino. Septyniolika. Be to, turėjai palaukti, kol subėgs kaimynai, ir tik tada uždegti naktinius marškinius, taip, kad pultum į baseiną, kai jie pasirodys. Matyt, nesulaukei. O gal tiesiog išsigandai, kad tavęs nesuspės ištraukti iš vandens, todėl ir nešokai į baseiną?

— Juk aš galėjau iškart prarasti sąmonę, vos tik užsidengiau galvą marškiniais. Ir čia pat nugriūti.

— Nežinau. Žaizda tavo pakaušyje buvo labai plati ir gili. Daktaras Šaveras mano, kad tu iššokai iš antro aukšto.

— Aš galėjau numirti su tais marškiniais ant galvos, taip ir nepasiekusi baseino! Žinai, tavo planas labai keistas.

— Kur tau! Išbandymui mes sudeginome ketverius tokius marškinius. Nė vieni iš jų nedegė ilgiau kaip septynias sekundes — ir visai be vėjo. Septyniolika žingsnių pėsčiomis — ir baseinas. Per penkias, na, tegul per septynias sekundes tu nebūtum mirusi. Juk nudegti turėjai tik veidą ir rankas. Ta žaizda galvoje nebuvo numatyta. Kaip ir kūno nudegimai.

— O argi aš galėjau pasielgti kitaip, negu buvo numatyta? Kodėl staiga aš būčiau tavęs nepaklausiusi?

— Aš tau pasakoju, kaip man atrodo, — tarė Žana. — Galbūt nelabai tu manęs ir klausei. Viskas buvo daug sudėtingiau. Tu bijojai to, ką turėjai padaryti, bijojai padarinių, bijojai manęs. Aš manau, tu paskutinį momentą norėjai kažką padaryti savaip. Ją rado prie miegamojo durų, o ji turėjo būti arba savo lovoje, arba palei lovą. Gal kokią akimirką tau iš tikrųjų dingtelėjo mintis ją išgelbėti? Nežinau.

Šį mėnesį — o buvo jau spalis — aš dešimt, o gal ir penkiolika naktų iš eilės sapnavau vis tą patį sapną: tarytum iš visų jėgų stengiuosi išnešti iš ugnies kažkokią merginą ilgais plaukais, ištraukti ją skęstančią iš vandens ar tiesiog iš po ratų milžiniškos, niekieno nevairuojamos mašinos... ir veltui. Pabusdavau išpilta šalto prakaito, gerai žinodama, kad esu nie-

kinga bailė. Tokia bailė, kad daviau vargšei merginai veronalio, o paskui sudeginau ją gyvą. Pernelyg didelė bailė, nes negaliu liautis melavusi net pačiai sau, kad norėjau ją išgelbėti. Mano amnezija — tai tiesos baimė. Jeigu man negrįžta atmintis, tai tik todėl, kad aš, vargšelė, nieku gyvu negalėčiau pakelti prisiminimų naštos.

Mes pasilikome Paryžiuje iki spalio pabaigos. Gal kokius dvidešimt ar net trisdešimt kartų žiūrėjau kino juostas, kuriose buvo nufilmuota Miki atostogų metu. Išmokau pamėgdžioti jos judesius, eiseną, manierą ūmai mesti žvilgsnį į mano pusę — į objektyvą.

— Ji tokia pat ūmi buvo ir pokalby, — tarė Žana. — Tu kalbi pernelyg lėtai. Ji ryte rydavo sakinius. Dar nebaigusi pirmojo, jau pradėdavo kitą, šokinėdavo nuo vienos minties prie kitos, tarytum žodžiai jai tik tuščias garsas, tarytum tu jau viską būtum supratusi.

— Reikia manyti, ji buvo už mane protingesnė.

— Aš to nesakiau. Pabandyk dar.

Aš bandydavau. Išeidavo panašiai. Žana duodavo man cigaretę, paskui ugnies, atidžiai sekdavo kiekvieną mano judesį.

— Rūkai kaip ji. Nebent tik rūkai. Ji užsitraukdavo porą kartų ir gesindavo cigaretę. Gerai įsidėk į galvą: vos tik ji ką nors palies, tuoj ir meta. Kokia nors mintis ją domindavo ne ilgiau kaip kelias sekundes, sukneles keisdavo triskart per dieną, berniukus mylėdavo ne daugiau kaip savaitę. Šiandien jai patinka pamplemuso sultys, ryt — rusiška degtinė. Porą sykių užsitrauki — ir gesink. Tai nesunku. Paskui gali iškart užsirūkyti naują cigaretę, išeis labai gerai.

— Tai juk išlaidu, ar ne?

— Čia tai jau tu prabilai, ne ji. Niekados taip nesakyk.

Žana pasodino mane prie "fiato" vairo. Truputį pasitreniravusi, galėjau vairuoti automobilį be didesnės rizikos.

— Kas atsitiko su Miki mašina?

— Sudegė. Rado garaže tik apanglėjusius griaučius. Po šimts, tu laikai vairą visai kaip ji. Ne tokia jau buvai kvaila — mokėjai stebėti. Tiesa, reikia pasakyti, kad, be Miki ma-

šinos, jokios kitos tu nesi vairavusi. Jeigu būsi protinga, aš tau nupirksiu automobilį, kai važiuosim į pietus. Už "tavo" pinigus.

Ji mane rengė kaip Miki, dažė kaip Miki. Aš nešiojau šiurkščiavilnius plačius sijonus, baltus, žalzganus ar žydrus baltinius, Rafermi firmos batukus.

— Kaip tau sekėsi, kai tu dirbai kulniukus?

— Neklausk kaip bjauriai. Pasisuk, noriu į tave pasižiūrėti.

— Kai aš sukiojuosi, man skauda galvą.

— Tavo gražios kojos. Jos irgi, rodos, buvo gražios, jau neprisimenu. Galvą ji laikydavo aukščiau, štai taip, žiūrėk. Na, pavaikščiok.

Aš vaikščiodavau. Sėsdavausi. Stodavausi. Darydavau keletą figūrų valso. Ištraukdavau stalčių. Kalbėdama pakeldavau smilių. Juokdavausi skambiau, gardžiau. Sustodavau labai tiesi, atkišusi koją į priekį — taip, kad viena pėda būdavo statmena kitai. Sakydavau: "Miurno, tegu tave galas, *čiao*, galima išeiti iš proto, iš tiesų kokia aš vargšelė, čia myliu, čia nemyliu, kad tu žinotum, čia tas, čia kitas, kažkokia velniava". Žiūrėdama iš padilbų, aš su abejone linguodavau galvą.

— Neblogai. Kai sėdi su tokiu sijonu, nerodyk kojų daugiau, negu reikia. Suglausk ir pakreipk jas truputį į šalį. Štai taip. Kartais jau nebegaliu prisiminti, kaip ji darydavo.

— Žinai: geriau negu aš.

— Aš to nesakau.

— Bet galvoji. Tu pyksti. Aš stengiuosi, kiek galiu. Žinai, visi šie triukai man visai susuko galvą.

— Aš, rodos, ją girdžiu, kalbėk, kalbėk.

Apgailėtinas Miki revanšas: išstūmusi senąją Domeniką, ji gyveno manyje, valdė mano apsunkusias kojas, mano išsekusias smegenis.

Kartą Žana mane nusivedė pas velionės Mi draugus. Ji nesitraukė nuo manęs, pasakojo, kokia aš nelaiminga, ir viskas sekėsi gerai.

Rytojaus dieną ji man leido atsiliepti į telefono skambu-

čius. Kažkokie žmonės reiškė man užuojautą, tvirtino baisiai nerimaują, maldavo priimti nors penkioms minutėms. Žana klausydavosi per kitą ragelį ir paskui man paaiškindavo, kas kalbėjo.

Tačiau tą rytą, kai paskambino senosios Do meilužis Gabrielis, Žanos nebuvo namie. Jis pasisakė žinąs apie mano nelaimę ir paaiškino, kas toks esąs.

— Noriu jus matyti, — pridūrė jis.

Nežinojau, kokiu balsu jam atsakyti. Iš baimės, kad galiu lepteléti ką nors ne taip, man visai užkando žadą.

— Jūs mane girdite? — paklausė jis.

— Aš negaliu jūsų dabar priimti. Man reikia pagalvoti. Jūs neįsivaizduojate, kokia dabar mano būklė.

— Klausykite, aš turiu jus matyti. Jau trys mėnesiai, aš niekaip negaliu pas jus patekti ir dabar jūsų tikrai nepaleisiu. Man reikia kai ką sužinoti. Ateinu.

— Aš jūsų neįleisiu.

— Tada saugokitės, — tarė jis. — Aš turiu vieną bjaurią savybę: esu užsispyręs. Jūsų bėdos man nė motais. Do ištiko didesnė bėda: ji žuvo. Tai man ateiti ar ne?

— Maldauju! Jūs nesuprantate. Aš nenoriu nieko matyti. Leiskit man truputį atsikvėpti. Prižadu, kad priimsiu jus truputį vėliau.

— Ateinu, — tarė jis.

Žana parėjo anksčiau ir jį priėmė. Girdėjau jų balsus pirmojo aukšto vestibiulyje. Gulėjau ant lovos, prispaudusi pirštinėtą kumštį prie burnos. Po kelių minučių laukujės durys užsidarė, įėjo Žana ir apkabino mane.

— Jis nepavojingas. Matyt, mano, kad būtų niekšas, jei neateitų tavęs pasiteirauti, kaip žuvo jo bičiulė, bet jis tuo ir apsiribos. Nusiramink.

— Nenoriu jo matyti.

— Ir nematysi. Viskas baigta. Jis išėjo.

Mane kviesdavo į svečius. Susitikdavau su žmonėmis, kurie nežinodavo, ką su manim kalbėti, ir pasitenkindavo uždavę keletą klausimų Žanai, o man palinkėję nenusiminti.

Kartą lietingą vakarą Žana suruošė net nedidelį priėmimą

Kurselės gatvėje. Jis įvyko kokios dvi ar trys dienos prieš mūsų kelionę į Nicą ir buvo lyg koks egzaminas ar generalinė repeticija prieš paleidžiant mane į naują gyvenimą.

Aš buvau nuo Žanos toli, kai pamačiau, kad į vieną iš žemutinio aukšto salių, kur sėdėjau, eina niekieno nekviestas Fransua Rusenas. Žana taip pat jį pamatė ir, eidama nuo būrelio prie būrelio, ramiai artinosi prie manęs.

Fransua man paaiškino atėjęs čia ne kaip įkyrus meilužis, o kaip sekretorius, lydįs savo šeimininką. Ir vis dėlto, atrodė, jis buvo labai nusiteikęs kalbėti apie meilę, tačiau prie mūsų priėjo Žana.

— Palikite ją ramybėje, arba išmesiu jus lauk, — tarė ji.

— Niekados negrasinkite žmonėms tuo, ko nesugebėsite įvykdyti. Klausykite, Miurno, aš jus kaipmat patiesčiau vienu smūgiu. Ir tikrai taip padarysiu, jeigu neatstosite nuo manęs!

Jie kalbėjosi tyliai ir iš toliau atrodė, lyg kalbėtųsi geri draugai. Aš paėmiau Žaną už rankos ir liepiau Fransua išeiti.

— Man reikia su tavim pasikalbėti, Miki, — neatstojo jis.

— Mes jau kalbėjomės.

— Aš tau ne viską pasakiau.

— Tu man pakankamai prišnekėjai.

Aš nutempiau Žaną toliau nuo jo. Jis tučtuojau išėjo. Mačiau dar jį kalbant su Fransua Šansu, o kai vestibiulyje vilkosi paltą, mūsų žvilgsniai susidūrė. Jo akyse nebuvo nieko, tik begalinis įniršis, ir aš nusisukau.

Vėlią naktį, svečiams išsiskirsčius, Žana ilgai mane glėbesčiavo, sakė, kad aš pateisinusi jos viltis, kad mums pavyksią, kad mums jau pavykę.

Nica.

Miki tėvas Žoržas Izola buvo labai liesas, labai išblyškęs ir labai senas. Mieguistai kinkuodamas galvą, jis žiūrėjo į mane ašarų pilnomis akimis, nedrįsdamas pabučiuoti. O kai jis vis dėlto mane pabučiavo, neištvėriau ir pravirkau. Tai buvo kažkokia absurdiška akimirka: nesijaučiau nei išsigandusi, nei nelaiminga, priešingai, tiesiog svaigau iš laimės, matydama jį tokį

laimingą. Rodos, kelias minutes buvau net pamiršusi, kad aš — ne Miki.

Pažadėjau vėl jį aplankyti. Tikinau, kad esu visai sveika. Palikau jam dovanų ir cigarečių jausdama, kad bjauriau pasielgti jau nebegalima. Žana mane nusivedė. Mašinoje ji leido man lig valios išsiverkti, paskui atsiprašiusi pasakė turėsianti pasinaudoti mano susijaudinimu: ji paskyrusi pasimatymą su daktaru Šaveru. Žana mane nuvežė tiesiai pas jį, nes manė, kad būsią visais atžvilgiais geriau, jeigu jis mane pamatysiąs tokios būklės.

Šaveras, matyt, iš tiesų nusprendė, jog pasimatymas su tėvu mane taip sukrėtė, kad gali sulėtinti mano taisymąsi. Jis nustatė, kad esu tiek fiziškai, tiek dvasiškai labai išsekusi, ir liepė Žanai dar kurį laiką mane laikyti toliau nuo žmonių. Kaip tik to ji ir norėjo.

Daktaras Šaveras buvo toks, kokį jį ir prisiminiau: stambus, skusta galva, storomis mėsininko rankomis. O juk jį buvau mačiusi tik vieną kartą, tarp dviejų šviesos blyksnių, prieš operaciją ar po jos. Jis tarė, kad jo svainis daktaras Dulenas labai nerimaująs dėl manęs, ir parodė mano ligos istoriją, kurią tas jam atsiuntęs.

— Kodėl jūs liovėtės pas jį vaikščiojus?

— Po tų seansų, — įsiterpė Žana, — jos būklė baisiai pablogėdavo. Aš jam paskambinau, ir jis pats nusprendė, kad geriau juos nutraukti.

Šaveras, vyresnis ir galbūt ryžtingesnis už daktarą Duleną, pasakė Žanai, kad kreipiasi ne į ją ir būtų dėkingas, jeigu ji paliktų mus vienus. Žana atsisakė.

— Aš noriu žinoti, kas su ja daroma. Aš jumis pasitikiu, tačiau jos vienos nepaliksiu su niekuo. Jūs galite kalbėtis ir man esant.

— Ką jūs čia išmanote? — tarė Šaveras. — Iš ligos istorijos matyti, kad jūs iš tikrųjų dalyvavote visuose pacientės pokalbiuose su daktaru Dulenu. Jis nepasiekė jokių rezultatų, kai ji išėjo iš klinikos. Tai norite ją išgydyti ar ne?

— Aš noriu, kad Žana pasiliktų, — tariau. — Jeigu išeis ji, išeisiu ir aš. Daktaras Dulenas pažadėjo, kad atmintis man

grįšianti labai greitai. Aš darydavau viską, ką jis liepdavo. Žaisdavau su kubais ir vielomis. Ištisas valandas pasakodavau jam savo bėdas. Jis padarė man keletą injekcijų. Jeigu jis klydo, tai Žana dėl to nekalta.

— Taip, jis klydo, — atsiduso Šaveras, — tačiau aš pradedu suprasti kodėl.

Savo ligos istorijoje pamačiau puslapius, kuriuos buvau prirašiusi per "automatinio rašymo" seansus.

— Argi jis klydo? — nustebo Žana.

— Ach, aš visai ne ta prasme pavartojau šį žodį, kaip jūs manote. Šitai mergytei nėra pažeistas joks vidaus organas. Jos atmintis, kaip ir suvaikėjusių senių, nesiekia toliau pirmųjų penkerių ar šešerių gyvenimo metų. Tačiau išliko kai kurie įpročiai. Bet koks atminties ir kalbos ligų specialistas tai palaikytų daline amnezija. Šokas, susijaudinimas... Jos amžiuje tai gali trukti trejetą savaičių, kartais trejetą mėnesių. Jeigu daktaras Dulenas klydo, jis gerai žinojo, kad klysta, priešingu atveju apie tai nieko nežinočiau. Aš chirurgas, o ne psichiatras. Jūs skaitėte, ką ji čia parašė?

— Skaičiau.

— Kas ypatingo žodžiuose: *rankos, plaukai, akys, nosis, lūpos?* Jie visą laiką kartojasi.

— Nežinau.

— Įsivaizduokite, aš irgi. Aš tik žinau, kad mergytė buvo nesveika dar *prieš* nelaimingą atsitikimą. Ar ji nebuvo egzaltuota, karštakošė, egocentrikė? Ar ji nebuvo linkusi gailėtis savęs, verkti per miegus? Ar nekankindavo jos košmarai? Argi jums neteko patirti pačiai staigių jos pykčio priepuolių, kaip tą dieną, kai ji sugipsuota ranka užsimojo ant mano svainio?

— Nesuprantu. Miki labai jautri, jai dvidešimt metų ir, galimas daiktas, iš prigimties ji karštoka, tačiau ji nebuvo ligonė. Ji net pasižymėjo labai sveiku protu.

— Dieve mano! Argi aš sakiau, kad ji buvo nesveiko proto! Supraskite mane teisingai. Mūsų mergytė dar prieš gaisrą buvo linkusi į isteriją, o tokių žmonių yra kur kas daugiau nei, sakysim, tokių, kurie rūko pypkę ar kolekcionuoja pašto

ženklus. Aš, tiesa, sakiau, kad ji buvusi nesveika, tačiau tai pirmiausia mano subjektyvus požiūris į tą stadiją, kai prasideda liga. Antra, būna, kad amnezija ar afazija — įprasti isterijos *požymiai*.

Jis pakilo ir, apėjęs aplink stalą, prisiartino prie manęs; aš sėdėjau odiniame jo kabineto fotelyje šalia Žanos. Paėmęs už smakro, jis pasuko mano galvą į ją.

— Argi ji panaši į suvaikėjusią senę? Jos amnezija ne dalinė, o elektyvinė. Kad jums būtų aišku, pasakysiu paprasčiau: ji užmiršo ne kažkokį periodą iš savo gyvenimo — tegu patį didžiausią, tačiau užimantį tam tikrą laiko tarpą, — ne, ji *atsisako* kažką prisiminti. Žinote, kodėl daktaras Dulenas priėjo tokią išvadą? Todėl kad net iki ketvirtų ar penktų metų jos atmintyje yra spragų. Tas kažkas, matyt, yra daugiau ar mažiau susijęs su tokia daugybe pačių ankstyvųjų jos prisiminimų, kad ji išbraukė juos vieną po kito iš savo atminties. Jums aišku, ką aš noriu pasakyti? Ar teko kada nors mėtyti akmenukus į vandenį? Ratilai, kurie sklinda į visas puses, ir yra kažkas panašaus.

Jis paleido mano smakrą ir ėmė rankomis brėžti ore ratus.

— Paimkite mano rentgenogramas ir operacijos ataskaitą, — kalbėjo jis, — ir jūs pamatysite, kad visas mano vaidmuo buvo ją sulopyti. Šimtas keturiolika siūlių! Patikėkite, tą naktį mano ranka buvo lengva, ir savo darbą aš išmanau gerai, todėl žinau, kad smegenų nepaliečiau. Čia visai ne trauma, net ir ne fizinio šoko reakcija, apie tai mums širdis pasakytų aiškiau nei galva. Čia yra charakteringa psichinė reakcija, kokia būna žmonėms, kurie *jau* sirgo.

Daugiau neištvėriau. Pašokau ir paprašiau Žaną mane išvesti. Šaveras sugriebė mane už rankos.

— Aš *tyčia* tave gąsdinu, — tarė jis keldamas balsą. — Tu galbūt ir pati išgysi, o gal ir ne. Bet jei aš galiu tau duoti patarimą, nuoširdų, gerą patarimą, tai klausyk: ateik pas mane dažniau. Ir dar įsikalk į galvą: gaisras kilo ne dėl tavo kaltės, ir mergina žuvo ne per tave. Nori ją prisiminti ar ne — ji vis tiek gyveno. Buvo graži, tavo vienmetė, ir vadinosi Domenika Loi. Ji tikrai mirė, ir čia tu nieko nepadarysi.

Jis sulaikė mane už rankos anksčiau, nei spėjau jam suduoti. Paskui pasakė Žanai, kad norėtų dar kartą mane pamatyti ir tikisis jos pagalbos.

Mes praleidome Nicoje tris dienas, viešbutyje prie jūros. Baigėsi spalis, tačiau pliaže vis dar gulinėjo vasarotojai. Aš žiūrėjau į juos pro mūsų numerio langą ir vis labiau įsitikinau, kad atpažįstu šį miestą, šį druskos ir jūros dumblių kvapą, kurį man atnešė vėjas.

Žana už nieką pasaulyje nebūtų manęs vedusi dar kartą pas daktarą Šaverą. Pasak jos, tai kretinas ir storžievis. Ir visai ne isterikas, o paranoikas. Per tą galvų siuvinėjimą jo smegenys pavirtusios pagalvėle adatoms. Jo paties galva skylėta.

Man vis tiek norėjosi jį dar kartą pamatyti. Žinoma, jis elgėsi storžieviškai, bet aš gailėjausi, kad jį pertraukiau. Jis ne viską man papasakojo.

— Jis mat įsivaizduoja, kad tu nori pamiršti pati save! — šaipėsi Žana. — Argi ne taip?

— Jeigu jis žinotų, kas aš, tai viską pakreiptų kita linkme. Nevaidink kvailutės. Aš tik norėčiau pamiršti Miki, ir tiek.

— Jeigu jis viską pakreiptų kita linkme, iš jo gražių žodžių kaipmat nieko nebeliktų, tai jau tikrai. Nežinau, ką jis turi galvoje sakydamas "isterija", nors iš bėdos galėčiau sutikti, kad Miki būtų nekenkę retkarčiais pasigydyti. Tačiau tu buvai visiškai normali. Niekados nesu mačiusi, kad tu būtum pernelyg susijaudinusi ar taip siustum kaip ji.

— O kas norėjo suduoti daktarui Dulenui, o kas sudavė tau? Juk aš, ar ne?

— Tavim dėtas, manau, kiekvienas būtų taip pasielgęs. Tu gi ligonė. Kad taip man, aš būčiau gelžgalį pasičiupusi. Tačiau kai ta pasiutėlė tave taip išgražino, kad paskui visą savaitę vaikščiojai su mėlynėmis, tu ir piršto nepajudinai apsiginti, nors Miki nė gramo už tave daugiau nesveria. O juk tai buvai tu, ne Miki!

Trečią dieną ji man pranešė, kad grįžtame į Kadė kyšulį. Artinosi testamento paskelbimo diena. Jai būtinai reikėjo dalyvauti ceremonijoje, taigi aš turėsianti keletą dienų pasilikti viena su tarnaite. Žanos manymu, aš dar per silpna atlikti savo

naują vaidmenį Florencijoje. Kadė kyšulyje vilos remontas prasidėjo vos dvi savaitės po gaisro, ir dabar netinkamas gyventi buvo tik Domenikos miegamasis. Aš ten būsianti toli nuo žmonių ir, žinoma, tokioje aplinkoje greičiau pasveiksianti.

Pirmą kartą po to, kai aš pabėgau nuo jos vienoje Paryžiaus gatvėje, mes susikivirčijome. Mintis, kad reikės grįžti į vilą, kur tikriausiai dar yra likę gaisro pėdsakų, ir ypač mintis, kad aš ten galėsianti pasitaisyti, mane varė iš proto. Bet kaip visada aš nusileidau.

Po pietų Žana valandėlę paliko mane vieną viešbučio terasoje. Grįžo ji ne savo baltu automobiliu, o žydru kabrioletu "Fiat-1500" ir pasakė, kad jis mano. Ji man įteikė mašinos dokumentus ir raktus, ir aš ją pavežiojau po Nicą.

Kitos dienos rytą mes jau dūmėme Tulono keliu — Žana su savo automobiliu priekyje, aš su savo "Fiatu" iš paskos. Saulei krypstant vakarop, atvykome į Kadė kyšulį. Ten mūsų jau laukė Ivetė, energingai šlavinėdama tinką ir šiukšles, paliktas mūrininkų. Ji neišdrįso prisipažinti, kad manęs nepažino, apsipylė ašaromis ir išbėgo į virtuvę, kartodama savo ryškiu pietietišku akcentu: "Nelaimingas pasaulis, nelaimingas mūsų pasaulis!"

Namas buvo žemas, beveik plokščiu stogu. Iš lauko dažymas buvo dar nebaigtas, ir ant sienų, gaisro nekliudytoje pusėje, juodavo plačios suodžių juostos. Garažas ir valgomasis, kuriame Ivetė mums padavė vakarienę, buvo jau suremontuoti.

— Nežinau, gal jau nebemėgstate šitos žuvelės, — tarė ji, — padarysiu, sakau, jums malonumą. Tai kaip, patinka, kad vėl čia atvažiavote? Čia taip puiku!

— Palik ją ramybėje, — burbtelėjo Žana.

Aš paragavau žuvies ir pasakiau, kad ji labai gardi. Ivetė truputį įsidrąsino.

— Žinai, Miurno, laikas tau būtų įgyti proto, — tarė ji Žanai. — Juk nesuėsiu tavo mergaitės.

Atnešusi vaisius, ji pasilenkė ir pabučiavo mane sakydama, kad ne vien Miurno išgyvenusi dėl manęs. Visus šiuos tris mėnesius nebuvo dienos, kad Lekuose kas nors nesiteirautų apie mano sveikatą.

— O vienas toks berniukėlis tai buvo net užėjęs vakar po pietų, kai aš valiau viršutinius kambarius. Jūs, matyt, buvote jam per daug bloga.

— Kas, kas toks?

— Berniukėlis, toks jaunutis, gal jūsų metų. Kokių dvidešimt dvejų ar trejų, ne daugiau. Žinokite, jums nėra ko dėl jo rausti. Jis gražus lyg koks karalaitis, o jau kvepia taip gardžiai kaip jūs. Aš jį pažįstu, nes kartais jam patvarkau rūbelius, juk pažinojau jį, kai dar žeme rėplinėjo.

— Ir Miki buvo su juo pažįstama? — paklausė Žana.

— O, reik manyt!.. Tik ir klausinėja, kada grįšite ir kur jūs dabar.

Žana piktai į ją pažiūrėjo.

— Jis dar ateis, nesijaudinkit, — užbaigė Ivetė. — Jam netoli, dirba čia pat, Lasiota pašte.

Buvo jau pirma valanda nakties, tačiau aš, gulėdama kambaryje, kur vasaros pradžioje gyveno Miki, niekaip negalėjau užmigti. Ivetė išėjo namo, į Lekus. Kelios minutės prieš vidurnaktį išgirdau Žanos žingsnius savo buvusiame miegamajame ir naujai išremontuotame vonios kambaryje. Nors ten jau spėjo pabuvoti teismo ekspertai ir mūrininkai, ji, matyt, tikrino, ar neliko kokių nors įrodymų prieš mus.

Paskui ji nuėjo į trečią kambarį koridoriaus gale ir atsigulė. Aš atsikėliau ir nuėjau pas ją. Ji gulėjo ant sujauktos lovos su vienu baltu apatinuku ir skaitė kažkokio Delė knygą “Atminties ligos”.

— Nevaikščiok basomis kojomis, — tarė ji. — Sėskis arba apsiauk mano batus. Tarp kitko, kažkur mano lagaminuose turėtų būti šlepetės.

Paėmusi iš Žanos knygą, padėjau ją ant staliuko ir klestelėjau ant lovos.

— Kas tas vaikinas, Žana?

— Iš kur aš galiu žinoti?

— Ką aš kalbėjau telefonu?

— Nieko baisaus. Dėl to gali puikiausiai miegoti. Jis būtų pavojingas tik tada, jei žinotų ir telegramos, ir mūsų pasikal-

bėjimų telefonu turinį. Tai mažai įtikima.

— Lasiota paštas didelis?

— Nežinau. Reikės rytoj ten užsukti. O dabar eik gulti. Tarp kitko, dar neaišku, ar telefono ryšys eina per Lasiota.

— Čia yra telefonas. Mačiau stovi apačioje. Galima būtų tuojau sužinoti.

— Nepaistyk niekų. Eik gulti.

— Gal man galima gultis pas tave?

Užgesinus šviesą, ji man staiga prisipažino, kad esąs dar kai kas, ko reikią bijotis labiau už viską.

— Vonioje, tarp apdegusių daiktų, radau veržlėraktį. Skalbimo mašinos dugne. Tai ne mano. Raktą, kuriuo tą naktį naudojausi, išmečiau. Gal tu kur nors pirkai kitą, norėdama kasdien atsukinėti veržlę?

— Aš tau būčiau pasakiusi ir užmetusi kur norint.

— Nežinau. Aš apie tai negalvojau. Maniau, kad tu ėmei raktą nuo automobilio įrankių krepšio. Šiaip ar taip, teismo ekspertai jo nepastebėjo, o jeigu ir matė, tai neatkreipė dėmesio.

Po kiek laiko pasislinkau arčiau Žanos, norėdama sužinoti, ar ji dar nemiega. Nakties tamsoje klausiau jos, kodėl ji prisirišo prie manęs nuo tos dienos, kai pirmąsyk ją pamačiau klinikoje — gal tik dėl testamento. Ji tylėjo, ir aš tada pasakiau, kad iš visos širdies norėčiau viską prisiminti ir jai padėti, kad labai džiaugiuosi savo žydruoju automobiliu ir viskuo, ką iš jos gaunu.

— Aš jau miegu, — atsakė Žana.

Aš ir toliau dariau tai, ką Žana vadino mano “treniruote”. Apie savo pasiekimus galėjau spręsti iš įspūdžio, kurį kėliau Ivetei. Keliskart per dieną ji vis sakydavo: “Ach, jūs visai nepasikeitėt!”

Stengiausi būti gyvesnė, smarkesnė, nes Žana kartais imdavo mane kaltinti išglebimu arba sakydavo:

— Ach tu, ištiža, puiku, dar truputėlį pasistenk, o tada galėsime sau šlifuoti Pietų Amerikos šaligatvius. Prancūzijos kalėjimuose nelabai linksma.

Kadangi Ivetė beveik ištisą dieną būdavo viloje, turėdavome išeiti. Žana veždavosi mane į Bandolį — taip tikriausiai mane veždavosi Miki prieš tris mėnesius — arba gulėdavom pajūry prieš jau blėstančią rudenio saulę. Kartą, kai mes taip šildėmės, pro šalį yrėsi kažkoks žvejys. Koks turėjo būti jo nustebimas, matant tokią vėlyvą vasarotoją su maudymosi kostiumu ir baltomis pirštinėmis.

Vaikinas, apie kurį kalbėjo Ivetė, nesirodė. Lasiota paštas, mūsų akimis žiūrint, buvo gana didelis, ir kažin, ar kas nors galėjo klausytis mūsų pokalbio, tačiau telefono ryšys su Kadė kyšuliu iš tikrųjų ėjo pro ten.

Likus keturioms dienoms iki testamento paskelbimo, Žana įmetė lagaminą į savo "Fiato" bagažinę ir išdūmė. Vakar vakare mes važinėjome pietauti į Marselį su mano mašina. Prie stalo ji visai nelauktai aiškiu, linksmu balsu ėmė man pasakoti apie savo tėvus (gimusi Kazertoje, ir nors jos pavardė neitališka, esanti italė), apie tai, kaip pradėjusi dirbti pas Rafermi, apie "geruosius laikus", kurie jai buvę tarp aštuoniolikos ir dvidešimties metų. Grįžtant namo, tarp Kasi ir Lasiota (tas kelio ruožas — vieni vingiai), ji paguldė galvą man ant peties ir, viena ranka apkabinusi mane per liemenį, padėdavo posūkiuose išlyginti mašiną.

Ji pažadėjo grįžti iš Florencijos tuojau, kai tik sutvarkysianti kai kuriuos formalumus, susijusius su testamentu. Savaitę prieš savo mirtį Rafermi pridėjo prie jo atskirame voke dar vieną punktą, kuriame buvo nurodyta paskelbti testamentą tik tada, kai aš būsianti pilnametė — tuo atveju, jeigu ji mirtų anksčiau. Tai buvo arba vaikiškas senės noras įgelti Miki (Žanos teorija), arba ji, jausdama artėjančią mirtį, tiesiog norėjo, kad jos žmonės turėtų pakankamai laiko atlikti apyskaitą (Fransua Šanso teorija). Mano nuomone, tai neturėjo jokios reikšmės, tačiau Žana manė, kad testamento prierašas galįs sudaryti daugiau sunkumų negu papraščiausias senojo testamento pakeitimas nauju; šiaip ar taip, gausi Rafermi giminė gali pasinaudoti šiuo trūkumu ir pridirbti mums nemalonumų.

Po apsilankymo pas Miki tėvą mes su Žana susitarėme, kad ji pasiims jį važiuodama pro Nicą. Atsisveikindama ji man nedavė jokių nurodymų, — čia pat stovėjo Ivetė — tik kaip

paprastai: "Eik gulti kuo anksčiau ir būk gerutė".

Ivetė įsitaisė Žanos kambaryje. Tą pirmąjį vakarą negalėjau užmigti. Nulipau žemyn į virtuvę atsigerti vandens. Paskui, pamačiusi, kad naktis graži, užsimečiau virš naktinių marškinių Žanos švarkelį ir išėjau. Tamsoje apėjau aplink vilą. Švarkelio kišenėje užčiuopiau pakelį cigarečių. Išsitraukiau vieną ir, atsirėmusi į garažo sieną, pakėliau prie burnos.

Kažkas kyštelėjo man ugnies.

ŽUDAU

Jaunuolis išdygo prieš Miki birželio saulės spinduliuose tuo metu, kai ji, išsitiesusi aukšto rago papėdėje ant smulkių nediduko paplūdimio akmenėlių, ketino užversti iliustruotą žurnalą. Iš pradžių tas jaunuolis, apsivilkęs baltais marškiniais ir išblukusiomis drobės kelnėmis, pasirodė jai tikras milžinas, mat jis stovėjo visai prie pat jos, tačiau paskui ji įsitikino, kad jis yra vidutinio, ar net, ko gero, mažo ūgio. Tačiau tai jo nė kiek negadino — jis buvo labai gražus, didelėmis akimis, tiesia nosimi, moteriškomis lūpomis ir laikėsi kažkaip labai tiesiai pakėlęs pečius, rankas susikišęs į kišenes.

Jau kokios dvi ar trys savaitės Miki su Do gyveno viloje, Kadė kyšulyje. Tą dieną Miki buvo viena. Po pietų Do sėdo į mašiną ir išvažiavo į Lasiota kažko pirkti — ar kelnių (Miki jas matė — labai bjaurios), ar auskarų (irgi labai bjaurūs). Bent taip ji vėliau pasakojusi tam vaikinui.

Jis prisiartino tyliai, net akmenėlis negirgžtelėjo po kojomis. Buvo lieknas, vikrus ir atsargus kaip katinas.

Norėdama geriau jį matyti, Miki užsidėjo tamsius akinius ir truputį kilstelėjo, viena ranka prilaikydama atsegtą liemenėlę. Lygiu, be jokios išraiškos balsu jis paklausė, ar ji ir esanti Miki. Paskui, nelaukdamas, kol ji atsakys, jis atsisėdo prieš ją truputį šonu taip laisvai ir natūraliai, lyg visą savo gyvenimą tik tai ir būtų daręs. Miki tik šiaip sau jam pasakė, kad čia privatus paplūdimys ir kad ji būtų labai dėkinga, jeigu jis išsinešdintų.

Pastebėjęs, jog jai sunku užsisegti ant nugaros liemenėlę, jis vikriai pasilenkė ir, dar nespėjus jai atsitokėti, užsegė pats.

Paskui pareiškė, kad eina maudytis. Nusimetęs marškinius, kelnes, sandalus, jis nuėjo prie jūros su bjauriomis chaki spalvos kareiviškomis glaudėmis ir įbrido į vandenį.

Plaukiojo jis, kaip ir vaikščiojo — tyliai, neskubėdamas. Išlipęs į krantą, vėl prisėdo šalia jos, net nenubraukęs prilipusių ant kaktos tamsių plaukų sruogų, ir ėmė ieškoti kelnių kišenėse cigarečių. Radęs pasiūlė vieną sumaigytą, pusiau išbyrėjusią "goluazą" Miki. Kai davė ugnies, jai ant kojos takštelėjo vandens lašelis.

— Žinote, ko atėjau?

Miki atsakė, kad atspėti esą nesunku.

— Pats stebėčiausi, jeigu taip būtų, — tarė jis. — Merginų turiu per akis. Aš jus stebiu visa savaitė, bet, patikėkite, visai ne tam. O jeigu man kas ir patinka, tai jūsų draugė. Tarp kitko, ji nieko sau, tačiau mane domina visai kas kita, ko nesimato. Štai čia.

Jis dūrė pirštu sau į kaktą, griuvo aukštielninkas ir, padėjęs ranką už galvos, išsitiesė saulėje su cigarete dantyse. Gerokai patylėjęs, jis pasuko akis į Miki, išsiėmė iš burnos savo "goluazą" ir pareiškė:

— Po šimts, jūs visai nesmalsi.

— Ko jūs norite?

— Pagaliau! Ko aš, jūsų manymu, noriu? Dešimt ilgų šimtų? Penkių šimtų ilgų? Kiek verta jūsų plakanti širdelė? Kai kurios žvaigždės yra apsidraudusios: vienos rankas, kitos kojas ir taip toliau. O kaip jūs, apdrausta?

Miki su palengvėjimu atsiduso ir, nusiėmusi akinius, kad po akimis neliktų baltų ratų, atsakė, jog ją sykį jau bandę pagauti ant tokios meškerės. Jis galįs, tikrąja žodžio prasme, susirinkti savo skudurus.

— Nepainiokit, — tarė jis. — Aš ne draudimo agentas.

— O man tai aišku.

— Aš neblogas vyrukas. Turiu akis ir ausis ir noriu jums suteikti šiokią tokią informaciją, kuria galėsite pasinaudoti. Be to, aš ne kažin kiek teuždirbu. Šimtas ilgų — ir gėlytė jūsų

rankose!

— Jeigu aš nuo to laiko, kai mane liovėsi vedžioję už rankos, būčiau kibusi ant tokių kabliukų ir mėčiusi pinigus, seniai būčiau išėjusi ubagais. Tai kaip, susirinksite savo skudurus ar ne?

Jis kilstelėjo ir, atrodė, baigs maivytis. Nekrypuodamas į šonus, tik šiek tiek sulenkdamas kojas, jis vikriai užsimovė kelnes. Miki į jį bežiūrint dingtelėjo mintis, kad jo judesiai nepaprastai grakštūs, vėliau tai jam ir pasakė. Tačiau dabar ji nekalbėjo nieko, tik stebėjo jį iš po nuleistų blakstienų.

— *Juk Žana kuoktelėjusi!* — prašneko jis, sėdėdamas nelyginant sfinksas, įsmeigęs akis į jūrą. — *Žinai, po kokiu ženklu ji gimė? Po Tauro. Saugokis Tauro kaip maro, viščiuk, tai tikra karvė raguota. Viskas galvoje, nieko širdyje...*

Miki vėl užsidėjo akinius. Jis žvilgtelėjo į ją, nusišypsojo, apsivilko marškinius, įsispyrė į sandalus ir atsistojo. Ji sugriebė jį už kelnių kiškos.

— Iš kur jūs tai sužinojote?

— Šimtas ilgų!

— Jūs girdėjote mane tai sakant. Bandolyje, restorane. Jūs klausėtės mūsų pokalbio?

— Bandolyje nebuvau nuo pernai vasaros. Aš dirbu Lasiota. Pašte. Darbą baigiu pusę penkių. O tai girdėjau šiandien, nebus ir valandos. Jau ruošiausi eiti namo. Tai ką nusprendėte? Taip ar ne?

Miki atsiklaupė ir, matyt, norėdama laimėti laiko, paprašė dar vienos cigaretės. Pirma pridegęs — tikriausiai matė filmuose, — jis padavė Miki cigaretę.

— Pašte? Tai buvo pokalbis telefonu?

— Su Florencija, — tarė jis. — Tai ji skambino, jūsų draugė. Ta, su kuria kalbėjo, sako taip: "Pagalvok. Užteks. Padėk ragelį". Čia Miki išgirdo privažiuojant prie vilos mašiną: grįžo Do. Nuleidusi ant akių savo juodus akinius, Miki dar sykį nužvelgė iš apačios į viršų vaikiną ir pasakė sutinkanti duoti, ko jis prašąs, jeigu tik informacija būsianti to verta.

— Informaciją gausite, kai pamatysiu monetas, — tarė jis. — Šiandien vidurnaktį būkite Lekuose prie tabako krautuvė-

lės. Ten kieme, po atviru dangum, rodo filmą. Aš būsiu ten.

Daugiau nieko nesakęs, jis nuėjo. Miki nusprendė palaukti Do. O kai Do su maudymosi kostiumu ir rankšluosčiu per petį priėjo linksma ir nerūpestinga prie jos, Miki tarė sau, kad neis į tą tabako krautuvę nei šiąnakt, nei rytoj. Buvo vėlus metas, ir saulė jau leidosi.

— Ką tu ten veikei?

— Nieko, — atsakė Do. — Valkiojausi. Vanduo šiltas?

Do ausyse kabojo rausvi auskarai. Įbridusi į vandenį, ji kaip visados iš pradžių rūpestingai susišlapino visą kūną, paskui, pergalingai sušukusi indėnų kovos šūkį, staiga pasinėrė.

Pakeliui į Bandolį, kur jos važiavo pietauti, Miki Lekuose žvilgtelėjo iš mašinos į tabako krautuvėlę. Už jos kieme ji pastebėjo šviesas, o ant sienų kino afišas.

— Šiandien sutikau keistą vaikiną, — tarė ji. — Ir to keisto vaikino mintys irgi keistos.

Ir kai Do nieko neatsakė, Miki pridūrė, kad galų gale jai čia imsią patikti.

Tą vakarą ji parvežė Do į vilą be dvidešimt dvyliktą ir pasakė užmiršusi užsukti į vaistinę, bet Lasiota vaistinė tikriausiai dar būsianti atidaryta. Miki vėl įjungė šviesas ir išvažiavo.

Be dešimties dvyliktą, pastačiusi mašiną skersgatvyje už tabako krautuvėlės-baro kampo, ji įėjo į kiemą, atitvertą brezentinėmis uždangomis ir, nepastebėjusi tarp publikos savo sukto vaikinuko, atsisėdo ant sudedamosios kėdės ir pažiūrėjo paskutinius nuotykių filmo kadrus.

Jis laukė jos prie išėjimo, palei baro bufetą, užsimetęs ant pečių savo mėlyną megztinį, kurio rankovės buvo parištos po smakru, ir dėjosi žiūrįs televizorių.

— Prisėskim, — tarė jis imdamas nuo bufeto savo stiklinę.

Tuščioje terasoje, kurios languose be perstojo blykčiojo pravažiuojančių mašinų šviesos, Miki ištraukė iš savo megztos sportinės palaidinės kišenės du banknotus po dešimt tūkstančių ir vieną penkių tūkstančių frankų.

— Jeigu tai, ką jūs turite man pasakyti, bus labai įdomu, gausite ir likusius.

— Aš neblogas vyrukas. Visados tikiu žmonėmis. Be to, man yra žinoma, kad šiomis dienomis jūs laukiate papildymo.

Jis paėmė pinigus, rūpestingai juos sulankstė ir įsikišo į kišenę. Paskui papasakojo, kad prieš kelias dienas jis priėmė iš Florencijos telegramą. Kadangi berniukas, kuris jas išnešiodavo, buvo išėjęs visam pusdieniui, jis pats apsiėmė ją pristatyti.

— Į "Deziradės kavinę" Lasiota.

— Kuo čia dėta aš? — paklausė Miki.

— Telegrama buvo adresuota jums.

— Aš negaunu savo korespondencijos kavinėse.

— O jūsų draugė gauna. Ji ir pasiėmė telegramą. Aš žinau, nes, truputį luktelėjus, ji užėjo į paštą. Reikia pasakyti, jau buvau apie tą telegramą beveik užmiršęs. Merginą įsidėmėjau todėl, kad ji užsakė pasikalbėjimą su Florencija. O telefonistė, kuri ją sujungė, — gera mano draugė. Taigi girdėjau viską ir supratau, kad telegrama buvo tai merginai.

— Kas atsakė iš Florencijos?

— Nežinau. Telegrama buvo be parašo. Tačiau kalbėjo moteris. Ji, kaip man pasirodė, žino, ko nori. Jeigu gerai supratau, jūs kaip tik į ją ir kreipiatės, kai reikia pinigų. Jums aišku, kas ji?

Truputį išblyškusi Miki linktelėjo galvą.

— O kas buvo telegramoje?

— Čia ir prasideda visa painiava, — tarė vaikinas išsišiepdamas. — Man rodos, jus ruošiasi apmauti. Į jūsų kapšą taikosi, ar ką, bet jeigu čia kas nors rimčiau, norėčiau apsidrausti. Sakykim, aš prašoviau pro šalį, ir jūs turėsite kreiptis į faraonus, taip? O man kur dėtis? Į valdiškus namus? Nenorėčiau, kad mano paslaugą palaikytų šantažu.

— Apie policiją negali būti ir kalbos.

— Ir aš taip manau! Daug triukšmo! Ir vis dėlto, ko aš norėčiau — tai apsidrausti.

— Šiaip ar taip, pasižadu jūsų neminėti. Jūs patenkintas?

— Šposijat, — tarė vaikinas. — Jūsų darbeliuose nieko nenutuokiu ir man į juos nusispjaut. Į jūsų pažadus irgi. Mane gali apdrausti tik jūsų parašiukas, ir niekas daugiau. Pasirašykite knygoje, kad gavote telegramą, ir mudu kvit.

Jis paaiškino, kad gautoms telegramoms sužymėti esąs specialus registras. Paprastai laiškanešys nereikalauja iš gavėjo parašo, tik pažymi įteikimo datą ir grafoje padeda kryžiuką.

— Brūkštelėsite parašiuką virš kryželio, lyg būtumėt pati gavusi telegramą "Deziradės kavinėje". Tada, jeigu jums kad kokios toptelės mane įkišti į maišą, visados galėsiu apsiginti.

Miki atsakė, kad jis nerimtas, kad ją nuo šitų plepalų jau vemt verčia. Tegu jis mano, kad jam ir šiaip jau labai pasisekė: uždirbo dvidešimt penkis tūkstančius frankų tik liežuviu maldamas. O dabar ji norinti miego. Už išgertą tegu užsimoka pats.

Ji pakilo ir išėjo iš terasos. Jis pasivijo ją prie mašinos, skersgatvyje, kur šviesos jau buvo užgesintos. Taręs "šekit!" jis grąžino jai pinigus, pasilenkė, greitai pabučiavo ją į lūpas, atidarė mašinos dureles, pakėlė nuo sėdynės nežinia kaip ten patekusį storą juodą sąsiuvinį, vienu atsikvėpimu išpoškino: "Klarisės tarpiklis. Bučiuoju." — ir dingo.

Išvažiavusi už miestelio, ji vėl jį pamatė. Šis ramiai sau sėdėjo pakelėj laukdamas, kol kokia nors mašina jį pavėžės. Miki tarė sau, kad jis labai jau suktas. Tačiau vis tiek sustabdė truputį toliau savo kabrioletą ir luktelėjo, kol jis įsės. Ir vėl jo primerktos akys buvo suktos, judesiai katiniški, pečiai pakelti, tačiau jis negalėjo paslėpti savo pasitenkinimo. Miki paklausė:

— Ar turite kuo rašyti?

Jis ištiesė jai pieštuką ir atvertė juodąjį sąsiuvinį.

— Kur pasirašyti?

— Čia.

Jis atidžiai apžiūrėjo parašą silpnoje prietaisų skydo šviesoje ir taip arti pasilenkė prie Miki, kad ji pajuto jo plaukų kvapą ir paklausė, kuo jis išsikvėpinęs.

— Yra toks vyriškas odekolonas. Galima gauti tik Alžyre. Aš ten atlikau karinę tarnybą.

— Kvepia gana bjauriai. Pasitraukit toliau ir pakartokit telegramos tekstą.

— "Klarisės tarpiklis. Bučiuoju." — tarė jis.

Paskui tris kartus atpasakojo viską, ką prisiminė iš pirmojo telefono pokalbio. Dar pridūrė, kad kaip tik tą dieną, kai buvo nusprendęs pasikalbėti su ja pliaže, girdėjęs ir antrąjį pokalbį. Visą savaitę nuo penkių vakaro ligi tol, kol ji išvažiuodavo pietauti, jis tykodavęs jos prie vilos.

Miki tylėjo. Pagaliau nutilo ir jis. Suraukusi antakius ji pamąstė geroką valandėlę, paskui įjungė pirmąjį greitį ir nuvažiavo. Sustojo Lasiota uoste. Kavinėse dar degė šviesos, o jūroje tarp valčių snaudė didelis laivas. Prieš išlipdamas vaikinas paklausė:

— Jums kelia nerimą tai, ką pranešiau?

— Dar nežinau.

— Norite, aš išsiaiškinsiu, kur čia šuo pakastas?

— Eikit sau ir pamirškit.

Burbtelėjęs "okei", jis iššoko iš mašinos, pasilenkė uždaryti durelių, ištiesė jai ranką.

— Sutinku pamiršti, — tarė, — bet ne viską.

Ji davė jam dvidešimt penkis tūkstančius frankų.

Kai ji antrą valandą nakties užlipo į savo miegamąjį, Domenika miegojo. Miki iš koridoriaus įėjo į pirmąjį vonios kambarį. Žodis "Klarisė" jai kažką priminė. Ką — ji nežinojo, tačiau tai siejosi su vonios kambariu. Uždegusi šviesą, ji pastebėjo vonios kaistuvo markę. Jos žvilgsnis nuslydo dujų vamzdžiu, einančiu palube.

— Ką tu ten veiki? — paklausė Domenika, vartydamasi savo lovoje už sienos.

— Ieškau tavo dantų pastos.

Miki užgesino šviesą, vėl per koridorių grįžo į savo kambarį ir atsigulė.

Kitą dieną, truputį prieš pietus, Miki perspėjo Ivetę, jog važiuos su Do pietauti į Kasi, atsiprašė pamiršus apie tai pasakyti anksčiau ir uždavė jai visam pusdieniui kažkokio darbo.

Ji sustabdė mašiną prie Lasiota pašto ir tarė Do:

— Eime. Aš jau seniai rengiuosi išsiųsti vieną dalykėlį. Ir kaskart tai man vis išlekia iš galvos.

Įeinant į paštą, Miki vogčiomis stebėjo draugės veidą: Do

buvo aiškiai ne savam kaily. O čia dar paštininkė mandagiai ją paklausė:

— Jums į Florenciją?

Miki apsimetė neišgirdus, paėmė nuo stalo blanką ir sukūrė telegramą Žanai Miurno. Vakar, kol užmigo, ji apgalvojo kiekvieną žodį:

Atleisk, nelaiminga, pinigų, bučiuoju tūkstantį kartų kaktą, akis, nosį, lūpas, rankas, kojas, būk gerutė, verkiu, tavo Mi. Jeigu telegrama Žanai pasirodytų keista ir sukeltų nerimą, ji gal atsisakytų savo planų. Miki davė Žanai galimybę apsigalvoti.

Ji parodė telegramą Do, tačiau ta nerado joje nieko nei labai juokingo, nei keisto.

— O mano manymu, telegrama gana juokinga, — tarė Miki. — Kaip tik tai, ko reikia. Būk gera, perduok ją į langelį. Aš palauksiu tavęs mašinoje.

Už vieno langelio vakarykštis Miki pažįstamas, vėl su tais baltais marškiniais, štampavo kažkokius lapus. Jis pastebėjo merginas, kai tik jos įėjo į paštą, ir dabar nusekė paskui Miki.

— Ką jūs ketinate daryti?

— Nieko, — atsakė Miki. — Jeigu norite gauti likusius pinigus, tai "daryti" turėsite jūs. Penktą valandą, kai tik išeisite iš darbo, maukite į vilą. Tarnaitės nebus. Užlipsite į antrą aukštą, pirmos durys iš dešinės. Jums reikės veržlėrakčio.

— Ką jos sumanė?

— Nežinau. Jeigu teisingai supratau, suprasite ir jūs. Pranešite šį vakarą prie tabako krautuvės. Apie dešimtą, gerai?

— Kiek atnešite?

— Galiu jums duoti dar dvidešimt penkis tūkstančius. Paskui galbūt teks porą dienų palaukti.

— Klausykit, iki šios dienos maniau, kad tai tik bobų rietenos. Bet jeigu dalykas rimtesnis — tai jau be manęs!

— Jeigu aš perspėta, tai nieko rimto ir negali būti, — tarė Miki. — Tarp kitko, jūs manėte teisingai: tai tik bobų rietenos.

Vakare jis laukė jos skersgatvyje, kur ji praėjusį kartą buvo

pastačiusi savo mašiną.

— Neišlipkite, — tarė jis, — maukim iš čia. Aš nenoriu, kad mus matytų dusyk toje pačioje vietoje.

Jie pravažiavo Lekų pliažą, paskui Miki pasuko į Bandolį.

— Prie tokių darbelių aš nagų nekišu, — tarė jis mašinoje, — nors duotumėt ir dešimtkart tiek.

— Jūs man reikalingas.

— O jūs nieko nelaukite ir maukit į policiją. Paskui viskas bus aišku ir be jūsų. Faraonams užteks atsukti vamzdį ir perskaityti telegramą. Jos kėsinasi jums kailį nudirti.

— Reikalas ne toks jau paprastas, kaip jūs manote, — tarė Miki. — Kreiptis į policiją negaliu. Jūs man reikalingas visa tai sukliudyti, tačiau Domenika man kur kas reikalingesnė ir bus reikalinga dar labai ilgai. Nesistenkite suprasti, neturiu jokio noro jums aiškinti.

— O kas ta moteris iš Florencijos?

— Tai Žana.

— Ir ji taip pasigviešė jūsų pinigų?

— Kaip tik to aš nemanau. Arba tikroji priežastis visai ne ta, bet čia niekuo dėta nei policija, nei jūs, nei Domenika.

Miki nutilo ir neprasižiojo iki pat Bandolio. Jie privažiavo kazino, stūksantį pačiame paplūdimio pakrašty, tačiau nors Miki ir išjungė motorą, iš mašinos neišlipo.

— O jūs ar suprantate, ką jos ketina daryti? — atsisukusi į vaikiną, paklausė Miki.

Šįvakar ji buvo su šviesiai mėlynomis kelnėmis, sandalais ir ta pačia megzta sportine palaidine. Ištraukusi iš kontakto raktus, ji keletą kartų kalbėdama priglaudė juos prie skruosto.

— Aš pabuvau dešimt minučių toje vonioje, — tarė vaikinas. — “Klarisė” — tai dujų kaistuvo markė. Atsukau nuo sudūrimo veržlę ir pamačiau, kad tarpiklis visas šlapias, ištižęs. Koridoriuje yra ir daugiau sudūrimų, bet neverta buvo nė žiūrėti. Joms užteks ir vieno. Bereikia tik uždaryto kambario ir kaistuvo degiklio. Kas montavo įrengimą? Darbas atliktas visai neseniai.

— Šaltkalvis iš Lasiota.

— Bet kas čia buvo, kai vyko darbai?

— Žana turėjo čia atvažiuoti vasario ar kovo mėnesį. Ji ir prižiūrėjo darbus.

— Vadinasi, ji gali turėti tokią pat veržlę. Tai specialios veržlės. Sakykim, tarpiklis nueina po velnių, ji vis tiek neleistų dujoms ištekėti, bent jau tiek, kad būtų galima sukelti sprogimą. Jeigu jos įskeltų veržlę, tai būtų žymu. Jos turi kitą.

— Jūs man padėsite?

— O kiek už tai gausiu?

— Tiek, kiek užsiprašėte: dešimt kartų daugiau.

— Kad žinočiau, ką jūs turite galvoje, — tarė jis, minutėlę pagalvojęs. — Tas pamėgdžiojimas — tada telefonu — tai numeris, nors iš koto virsk, bet suprasti galima. Aš išstudijavau tą merginą kaip niekas. Stebėjau ją ištisas valandas. Kas kas, o ji tai jau tikrai eis iki galo.

— Nemanau, — tarė Miki.

— Ką jūs manote daryti?

— Aš jums jau sakiau: nieko. Jūs man reikalingas tęsti stebėjimams. Greit atvažiuos Žana. Norėčiau dabar žinoti tik viena: kada jos ruošiasi padegti namą?

— Gal jos ir pačios dar nenusprendusios.

— Kai tik jos nuspręs, aš noriu būti perspėta. Jeigu žinosiu, pasižadu, nieko neatsitiks.

— Tiek to. Pabandysiu. Ko dar?

— Vakarais vila paprastai lieka ilgai tuščia. Galite, mums išvykus, patikrinti, kaip ten tarpiklis? Gal šį tą sužinosime. Sukliudyti jai negalėsiu. Užsirakins besimaudydama, ir viskas.

— Kodėl jums atvirai su jomis nepasikalbėjus? — paklausė vaikinas. — Jūs žinot, su kuo žaidžiate?

— Su ugnimi, — atsakė Miki.

Ji nelinksmai sukikeno ir užvedė motorą.

Grįžtant atgal, Miki kalbėjo daugiausia apie jį, apie jo judesių grakštumą, kuris jai taip patinkąs. O jis galvojo apie tai, kad ji graži, daug patrauklesnė už visas jo pažįstamas merginas, tačiau jis turįs suimti save į rankas. Tegu šią minutę ji ir sutiktų kur nors su juo patraukti ar net paragauti meilės, jis nė už ką nekeistų į tai savo dešimties šimtų ilgų, kurie jam duos nepalyginamai ilgesnį malonumą nei ta akimirka, praleista

su ja.

Tarsi skaitydama jo mintis, Miki paleido viena ranka vairą ir ištiesė pinigus, kuriuos buvo žadėjusi jam šįvakar atvežti. Be to, jis gyveno su tėvais, ir kiekvieną kartą būdavo tikras vargas susirasti kokią nors užuoglaudą.

Jis padarė viską, ko Miki prašė. Tą savaitę Miki ir Do keturis kartus išvažiavo su savo mašina ir praleido vakarus dievai žino kur. Per garažą, kuris visados būdavo neužrakintas, jis įsigaudavo į vilą ir apžiūrėdavo tarpiklį.

Jaunąją paveldėtoją ilgais juodais plaukais jis sutiko dar du sykius: kartą dieną, kai ji viena gulėjo paplūdimyje uolos papėdėje, o antrą kartą vakare vienoje Lasiota uosto alinėje. Miki atrodė nusiraminus, lyg būtų tikra, kad surado išeitį. Tvirtino, jog nieko neatsitiksią.

Tačiau ji iškart pasikeitė, kai tik į Kadė kyšulį atvyko auksaplaukė milžinė.

Jis stebėjo jas visas tris dar vieną savaitę, kol Miki davė ženklą, kad nori su juo pasikalbėti. Dažniausiai jis stovėdavo pakelėj už namo, bet kartais prieidavo arčiau, įsiklausydavo į balsus, sklindančius iš kambarių. Kartą vakare Miki grįžo iš paplūdimio viena — basa, su maudymosi kostiumu — ir paskyrė jam pasimatymą tą patį vakarą.

Jie susitiko Lasiota uoste. Ji neišlipo iš mašinos, davė jam penkis banknotus po dešimt tūkstančių frankų ir pareiškė, kad jo paslaugų jai daugiau nereikią. O ir Žana keliskart jį pastebėjusi sukiojantis aplink vilą. Be to, jos draugių sumanymas, pasirodo, esąs tik pokštas, dabar ji tai gerai žinanti. Taigi tegu jis paklauso jos draugiško patarimo, pasitenkina gautais pinigais ir pamiršta šią istoriją. O jeigu imsiąs jai įkyrėti, tai ji jau rasianti būdų, kaip jį nuo to atpratinti, tą tvirtai nusprendusi.

Prieš nuvažiuodama Miki pavarė mašiną kokius dešimt metrų pirmyn, sustojo, įjungė atbulinį bėgį ir, grįžusi atgal tuos pačius dešimt metrų, vėl atsidūrė šalia vaikino. Išsikišusi pro langelį, ji tarė:

— O juk aš net nežinau, koks jūsų vardas.

Jis atsakė, kad jai nesą reikalo žinoti.

Jis pasisakė esąs Seržas Repo. Iš pradžių, kai bandžiau šauktis pagalbos, jis man užgniaužė burną ir įstūmė į garažą. Paskui, supratęs, kad neketinu daugiau rėkti, jis užlaužė man už nugaros dešinę ranką, įspraudė tarp mašinos ir sienos ir stipriai prispaudė prie savęs. Taip jis laikė mane gal kokį pusvalandį, spustelėdamas dar stipriau, kai tik mėgindavau ištrūkti, ir kalbėjo prislopintu neramiu balsu. Aš ko neužvirtau aukštielninka ant "Fiato" gaubtuvo, o kojų visai nebejaučiau.

Garažo vartai buvo pusiau praviri, ir pro tarpą vidun krito platus mėnesienos ruožas. Vaikinas kalbėjo taip arti prisikišęs, kad jam judinant galvą, atrodė, juda kartu ir šešėliai.

— Po to, — tęsė jis, — aš viską mečiau. Liepos penktą sužinojau, kad per gaisrą kažkas vis dėlto žuvo. Tad reikalas pakrypo kitaip. Iš pradžių maniau, kad Domenika jus pergudravo, paskui ėmiau abejoti. Perknisau visus laikraščius, išklausinėjau čionykščius žmones, bet taip nieko ir nesužinojau. O čia dar ta amnezija mane visai supainiojo.

Jis vėl giliai atsikvėpė — paskutines minutes jis ėmė vis dažniau ir dažniau dūsauti — ir stipriai suspaudęs dar labiau mane užvertė ant automobilio. Jis, be abejo, buvo vyresnis, nei sakė Ivetė, o gal jį sendino raukšlelės akių kampučiuose, kai ant jo veido užkrisdavo mėnesiena.

Aš vos galėjau atgauti kvapą. Kad ir būčiau dabar norėjusi surikti, man būtų neužtekę jėgų.

— Trys mėnesiai, — tarė jis. — Kaip sau norite, tai nemažai. Ir štai jūs grįžote. Kai pamačiau jus su ta ilgše blondine, supratau: ta, kita, neišsisuko, jūs — Miki. Žinoma, mane ėmė ir šiokios tokios abejonės, juk jūs gerokai pasikeitėt nuo liepos mėnesio. Šitie plaukai, šitas veidas, pažink, kad geras! Tačiau pastarąsias dienas aš jus abi stebėjau. Tos jūsų repeticijos: "vaikščiok taip", "užsisek švarkelį šitaip..." — tik muilo burbulas. Tiesą sakant, aš ir neketinau kažkiek iš jūsų imti... Bet dabar neturiu jokių skrupulų. Juk be manęs jums būtų išėję šnipšt. Taigi aš noriu tik to, kas man priklauso, aišku?

Aš beviltiškai papurčiau galvą, ir jis, matyt, suprato ne tai,

ką aš norėjau pasakyti.

— Nevaizduokit kvailutės! — tarė jis ir taip stipriai mane spustelėjo, kad net šonkauliai subraškėjo. — Kad jums praskėlė galvą, aš beveik linkęs tikėti. Jeigu tai tik akių muilinimas, jis seniai būtų iškilęs aikštėn. Tačiau jūs pati puikiai žinote, kad ją nužudėte!

Šį kartą aš linktelėjau galvą.

— Maldauju, paleiskite mane.

Aš pasakiau pašnibždomis, ir jis ne tiek išgirdo, kiek atspėjo iš mano lūpų.

— Tačiau jūs bent supratote?

Aš vėl linktelėjau galvą, leisgyvė. Jis kiek pasvyravo, paleido mano riešą, truputį atsitraukė, bet lyg bijodamas, kad nepabėgčiau, ir toliau laikė ranką man ant klubo. Ta ranka mane ir sulaikė, kai susmukau ant mašinos gaubtuvo. Pro naktinius marškinius jaučiau suprakaitavusį jo delną.

— Kada grįžta jūsų draugė?

— Nežinau. Po poros dienų. Prašau, paleiskite manę. Aš nešauksiu ir nebėgsiu.

Atstūmiau jo ranką. Jis atsilošė į garažo sieną, ir mes kurį laiką tylėjome. Atsirėmiau į mašiną, norėdama išsitiesti. Garažas ėmė suktis man akyse, bet aš nepargriuvau. Tik dabar pajutau, kad mano kojos kaip ledas — kai jis stūmė mane į garažą, aš pamečiau šlepetes. Paprašiau, kad jas atneštų.

Jis padavė man šlepetes, ir kai tik jomis apsiaviau, vėl priėjo arčiau.

— Nenorėjau jūsų gąsdinti. Priešingai, aš labai suinteresuotas, kad mes susitartume. Jūs pati kalta, kad buvau priverstas jus čia įstumti. O šiaip dalykas labai paprastas. Aš galiu jums pridaryti nemalonumų, bet galiu ir palikti ramybėje. Kam gi tie nemalonumai? Jūs man kadaise žadėjote tūkstantį ilgų. Duosite du. Vieną už save, vieną už ilgšę blondinę. Teisinga, ar ne?

Į viską atsakinėjau "taip". Nieko daugiau netroškau, tik pasilikti viena, kuo toliau nuo jo ir atsikvošėti. Būčiau jam viską pažadėjusi. Matyt, jis tai suprato, nes pareiškė:

— Įsikalkit sau į galvą: jūsų parašas telegramų knygoje yra

ir bus. Aš išeinu, bet žinokit, jūsų iš akių neišleisiu, geriau nekrėskit kvailysčių. Kartą jūs mane jau apmovėte, bet man ir to užtenka, pasimokiau.

Jis pasitraukė nuo manęs dar toliau ir atsistojo visu ūgiu mėnesienoje ant slenksčio.

— Galiu tikėtis?

— Taip, taip. Išeikite.

Jis pridūrė, kad mes dar susitiksime, ir dingo. Aš negirdėjau jo žingsnių. Kai po valandėlės išėjau iš garažo, aplinkui nebuvo nė gyvos dvasios, tik švietė mėnuo. Galėjau pamanyti, kad man pasivaideno naujas košmaras.

Nesumerkiau akių lig ryto. Man vėl ėmė skaudėti sprandą, mausti nugarą. Nors gulėjau po šilta antklode, visa virpėjau iš šalčio.

Stengiausi prisiminti žodis į žodį, ką jis man sakė. Tačiau dar garaže, nors ir kokia nepatogi buvo mano padėtis, kiekvienas sakinys, kurį jis šnibždėjo tiesiai man į veidą, kėlė mano smegenyse vaizdus. Su jo pasakojimu pynėsi mano pačios vaizdiniai, ir aš nieko negalėjau padaryti. Viskas buvo netikra.

Kuo tikėti? Tarp kitko, aš nieko ir neišgyvenau. Gyvenau svetimais sapnais. Žana pasakodavo man apie Miki savaip — tai buvo sapnas. Aš suprasdavau jos žodžius irgi savaip, o kai paskui galvodavau viena apie tuos pačius įvykius, apie tą patį žmogų, tai būdavo jau kitas sapnas, tik dar labiau nutolęs nuo tikrovės.

Žana, Fransua Rusenas, Seržas Repo, daktaras Dulenas, Ivetė — tai tik veidrodžiai, atsispindį kituose veidrodžiuose. Išeina, viskas, ką tikėjau iš tikrųjų esant, egzistavo tik mano galvoje.

Tą naktį net nesistengiau išsiaiškinti keisto Miki elgesio, Miki, atsispindėjusios Seržo Repo vaizduotėje. Juo labiau nesistengiau vėl atkurti atmintyje tos kitos nakties, kai degė namas.

Iki pat aušros nelyginant arklys, įkinkytas į manieže, grįždavau ir grįždavau vis prie tų pačių bereikšmių smulkmenų. Pavyzdžiui, įsivaizduodavau, kaip Seržas lenkiasi norėdamas

paimti iš mano mašinos juodą sąsiuvinį (kodėl juodą? Juk jis man to nesakė). Ar pabučiavo jis Miki? (*Aš jus net pabučiavau vogčiomis.*) Į skruostą? Į lūpas? Pasilenkęs? Atsilošęs? Ir apskritai, ar tiesa tai, ką jis pasakojo?

Ir dar vienas dalykas nedavė man ramybės: jaučiau, kad nuo manęs bjauriai trenkia pigiu odekolonu, kuriuo jis kvėpinosi plaukus. Miki taip pat buvo pastebėjusi tą jo kvapą.

"*Jūsų parašas,* — tarė man Repo, — *buvo labai aiškus, aš jį patikrinau ten pat, prietaisų skydo šviesoje. Jūs manęs net paklausėte, kuo aš kvėpinuosi plaukus. Tai specialus odekolonas, jo galima gauti tik Alžyre. Aš ten atlikau karinę tarnybą. Pati matote, tokių dalykų neišsigalvosi!*"

Galbūt jis ir pasakė Miki, kaip vadinasi tas odekolonas. Tačiau man garaže jis to nesakė — tai buvo kažkoks odekolonas. Ir labiau nei mintis apie nelaimę, kurią Repo galėjo mums su Žana užtraukti, tas kvapas, įsigėręs (ar man tik taip atrodė) į mano pirštines, į rankas, kėlė man tokį siaubą, kad turėjau uždegti šviesą. Tikriausiai šantažistas bastosi aplink namą, aplink mane. Saugo mane kaip savo gerą; saugo mano atmintį, mano protą, kurie dabar priklauso jam.

Nuėjau į vonią, nusiprausiau ir vėl atsiguliau, taip ir neatsikračiusi tos baimės. Nežinojau, kur ieškoti migdomųjų. Kai užmigau, pro langinių plyšius jau skverbėsi saulės spinduliai.

Kai jau visai įdienojus mane pabudino sunerimusi Ivetė, man rodės, kad vis dar atsiduodu tuo kvapu. Mano pirmoji mintis buvo: ar tik jis nemano, kad bandysiu perspėti Žaną? Jeigu tai padarysiu, jis vis tiek sužinos, supyks ir mus abi įskųs. Prasti tada būtų mūsų popieriai.

Po pusryčių išėjau į lauką. Jo nesimatė. Manau, kad būčiau jį prašiusi leidimo paskambinti į Florenciją.

Kitas dvi dienas sukau galvą, kurdama absurdiškiausius planus, kaip atsikratyti Repo neperspėjus Žanos. Basčiausi be tikslo tarp paplūdimio ir sofos pirmame aukšte. Jis nesirodė.

Trečią dieną — tai buvo mano gimimo diena — Ivetės iškeptas pyragas man priminė, kad šiandien turi būti paskelbtas testamentas. Žana pati man paskambins.

Ji paskambino po pietų. Seržas tikriausiai dar buvo pašte.

Jis gali klausytis. Supras, kad aš — Do. Nežinojau, kaip geriau būtų Žanai pasakyti, kad ji atvažiuotų. Pasakiau, kad jaučiuosi sveika, kad labai jos pasiilgau. Žana atsakė, kad ir ji labai manęs pasiilgusi.

Aš taip buvau susirūpinusi, kad kažkas trečias klausosi mūsų pokalbio, jog iš karto ir nepastebėjau, koks keistas Žanos balsas. Man toptelėjo tai tik baigiantis pokalbiui.

— Menkniekis, — tarė ji. — Pavargau. Turiu truputį nemalonumų. Reikės čia pasilikti dar dieną kitą.

Liepė man nusiraminti. Paaiškinsianti sugrįžus. Kai kabinau ragelį, mane apėmė jausmas, lyg skirčiausi su ja visam laikui. Tačiau tik pakštelėjau senu papratimu į mikrofoną ir nieko jai nesakiau.

Vėl rytas — vėl baimė.

Žvilgtelėjusi pro savo miegamojo langą, pamačiau palei garažą du vyriškius, kurie kažką užsirašinėjo. Jie pakėlė galvas ir linktelėjo man. Buvo panašūs į policininkus.

Kai nulipau žemyn, jų jau nebuvo. Ivetė man paaiškino, kad tai iš Lasiota gaisro apsaugos valdybos. Atėję kažko patikrinti, o ko — ji nežinanti. Kalbėję apie kažkokį vėją, apie gegnes.

Pagalvojau: "jie" tiria viską iš naujo.

Užlipau į savo kambarį ir apsirengiau. Nebežinojau, kas man darosi. Mane purtė drebulys, mačiau, kaip dreba mano rankos. Ir vėl, nors jau buvau beveik išmokusi, niekaip negalėjau pati užsimauti kojinių. O mano protas kažkaip atbuko, tarsi sustingo.

Basa, su kojinėmis rankoje, ilgai stovėjau vidury kambario ir staiga išgirdau, kaip kažkas manyje sako: "Kad taip tavo vietoje Miki, ji gintųsi. Ji už tave stipresnė ir nebūtų žuvusi, jeigu būtum veikusi viena. Tas vyrukas meluoja". O kažkas kitas sakė: "Seržas Repo jus jau įskundė. Juk tie žmonės atėjo čia trys mėnesiai po gaisro ne dėl malonumo tave pagąsdinti. Bėk pas Žaną."

Pusnuogė išėjau į koridorių. Kojos pačios atvedė mane lyg lunatikę į apdegusį Domenikos miegamąjį.

Ant palangės sėdėjo nepažįstamas žmogus šviesiai žaliu lietpalčiu. Iš karto aš, matyt, pamaniau, kad tai Seržas, bet prieš mane sėdėjo jaunuolis, kurio anksčiau niekados nebuvau mačiusi, — liesas, liūdnomis akimis. Jis nenustebo mane išvydęs, nei kad aš neapsirengusi, nei kad išsigandusi. Atsirėmiau į duris ir apmiriau, prispaudusi prie lūpų susuktas į gniužulą kojines. Netardami nė žodžio, mes ilgai viens į kitą žiūrėjome.

Dabar viskas aplink buvo tuščia, plika, išdeginta. Kambarys be baldų, parketas išlaužtas — čia nustojo plakusi mano širdis. Mačiau iš akių, kad jis mane niekina, kad jis mano priešas ir taip pat žino, kaip mane pražudyti.

Už jo nugaros trinktelėjo apdegusi langinė. Jis pakilo ir lėtai išėjo į vidurį kambario. Prabilo. Kartą jis su manim jau kalbėjęs telefonu. Jis — Gabrielis, Domenikos draugas. Jis žinąs, kad Domeniką nužudžiusi aš. Jis tai įtaręs jau iš pirmos dienos. Dabar esąs tuo įsitikinęs, rytoj turėsiąs įrodymų. Tai buvo beprotis, tačiau jo balsas skambėjo ramiai.

— Ką jūs čia veikiate?

— Ieškau, — atsakė jis. — Jūsų ieškau.

— Jūs neturite teisės brautis į mano namus.

— Tą teisę man duosite jūs.

Jis laukęs. Jam nebuvę ko skubėti. Ir gerai padaręs, kad laukęs. Nuo vakar dienos jis žinąs, už ką aš nužudžiusi Domeniką. Jis netgi turįs tarnybinį pretekstą, duodantį jam teisę įeiti į mano namus. Ir kol neįrodysiąs žmogžudystės, jis iš čia neišvažiuosiąs, tačiau visos išlaidos jam būsiančios apmokėtos.

Tuo pretekstu buvo draudimo polisas, kolektyvinė gyvybės draudimo sutartis, sudaryta tarnautojų to banko, kur anksčiau dirbo Domenika. Per tą sutartį jie ir susipažinę. Čia jis manęs paklausė, ar man neatrodo, kad gyvenimas — keistas dalykas. Juk jis laukęs tris mėnesius, nes gerai žinojęs, jog vienas draudimo sutarties paragrafų jam suteikiąs teisę atlikti Kadė kyšulyje savo tyrimus. O kai tik sužinojęs apie Do mirtį, tai net sumokėjęs iš savo kišenės mėnesinį draudimo įnašą. Jeigu jo vyresnybė tai suuostų, jis niekados neberastų darbo iš

savo specialybės. Tačiau kol kas nors paaiškėsią, jis spėsiąs atkeršyti už savo draugę.

Aš kiek nusiraminau. Jis stengiasi mane sugluminti, pasipuikuoti savo užsispyrimu. Jis nieko nežino.

Jis man paaiškino, kad Italijoje būtų visai kas kita. Ten jį sutiktų išskėstomis rankomis. Prancūzijoje Do pasirašiusi tik vieną polisą, įpareigojantį įmokėti po du tūkstančius frankų kas mėnesį per dešimtį metų, tačiau Sandra Rafermi sudariusi daugybę visokiausių sutarčių dešimtims milijonų frankų. Jeigu jau čia ieškoma priekabių dėl tokio menko poliso kaip Do, tai ką ir kalbėti apie italų draudimo kompanijas.

Priekabių? Rafermi draudimo polisai? Aš nieko nesupratau. Mane vėl apėmė baimė. Gabrielis atrodė net truputį nustebęs, bet paskui, matyt, susiprotėjo, kad nuo manęs kai ką bus nuslėpę. Ir jo veide pirmą ir paskutinį kartą nušvito šypsena, ne tiek linksma kiek ironiška.

— Šiandien vakare arba rytoj, jeigu tik man trukdysite dirbti savo darbą, šie namai knibždėte knibždės visokių knisių, dar didesnių už mane, — tarė jis. — Man pakaktų tik pasiskųsti raporte, kad mergiščia šiaušiasi, nes, matyt, nori kažką nuslėpti. Aš dar sykį apeisiu namą. Patariu jums apsirengti. Paskui pasikalbėsime.

Jis apsisuko ir ramiai nužingsniavo į apdegusį vonios kambarį. Ant slenksčio atsigręžė ir, lėtai tardamas žodžius, pasakė, kad mano bičiulė Miumo turinti didelių sunkumų Florencijoje: *pagal testamentą paveldėtoja yra Do.*

Po pietų bandžiau iškviesti Florenciją. Skambinau visais telefonų numeriais, kuriuos radau Žanos popieriuose. Vakarop kažkas atsiliepė. Niekas nežinojo, kur surasti Žaną, bet man patvirtino, kad dešimt dienų prieš savo paskutinį priepuolį Rafermi nei iš šio, nei iš to surašiusi naują testamentą. Itališkai žinojau tik keletą posakių, kuriuos buvau išmokusi pastarąsias savaites, o Ivetė buvo prasta vertėja. Pasikalbėjimas išėjo labai neaiškus, ir aš pasiguodžiau sakydama sau, kad, matyt, mes blogai supratome.

Domenikos draugužis sukosi po namus. Jis nieko nevalgė

ir netgi nenusivilko lietpalčio. Kartais jis prieidavo prie manęs ir, nepaisydamas Ivetės, berdavo lyg koks policininkas man klausimus, į kuriuos negalėdavau atsakyti.

Jis tebesisukinėjo aplinkui, o aš nedrįsau jo išvaryti — bijojau kitiems atrodyti dar labiau įtartina ir jaučiausi lyg patekusi į jo žingsnių sūkurį.

Ir staiga, kai jis žingsniavo palei namą, mano galvoje blykstelėjo viena vienintelė mintis, beprotiška mintis, ir sūkurys sustojo: *Miki irgi turėjo pretekstą — lygiai tokį kaip ir aš: užimti mano vietą, kad susigrąžintų palikimą!*

Užlipau į savo kambarį, paėmiau paltą ir pinigus, kuriuos man buvo palikusi Žana, pakeičiau pirštines. Imdama iš spintos švarias pirštines, pamačiau mažytį revolverį perlamutrine rankena — mes jį radome Miki lagamine. Ilgai svyravau. Bet vis dėlto paėmiau.

Apačioje, prie garažo, vyriškis su lietpalčiu tylėdamas žiūrėjo, kaip užvedu mašiną. Jau buvau bevažiuojanti, kai jis man šūktelėjo. Pasilenkęs prie langelio, jis paklausė, ar man dabar neatrodą, kad gyvenimas keistas dalykas: mane pražudysianti graži mašina.

— Jūs žinojote, kad Do taps paveldėtoja, — šaukė jis. — Žinojote, nes jums tai pranešė jūsų tetulė. Jūs skambinote jai iš Paryžiaus, kai guvernantė atvažiavo jūsų pasiimti. Tai parašyta juodu ant balto testamente. Jūs šventėte Do gimimo dieną, o grįžusi namo, uždavėte jai migdomųjų, užrakinote miegamajame ir sukėlėte vonios kambaryje gaisrą.

— Jūs visai pakvaišote!

— Jūs viską numatėte. Išskyrus dvi galimybes: pirma, kad jūs galite netekti atminties ir pamiršti net savo sumanymą dėtis Domenika; antra, kad miegamasis gali neužsidegti. Ir jis neužsidegė!

— Nenoriu daugiau jūsų klausytis! Nešdinkitės!

— Žinote, kuo aš užsiiminėjau šiuos tris mėnesius? Nagrinėjau gaisrų bylas nuo mano draudimo kompanijos įsteigimo laikų. Namo padėtis, vėjo kryptis tą vakarą, sprogimo jėga, gaisro židiniai vonios kambaryje — viskas rodo, kad ta šlykštynė ugnis nebūtų pasiekus Domenikos miegamojo! Gaisras bū-

tų sunaikinęs tik dalį namo, prieš vėją jis nebūtų galėjęs plėstis. Jums teko dar kartą padegti, dabar jau garažą, po jos miegamuoju!

Žvilgtelėjau į jį. Iš mano akių jis suprato, kad pasiduodu jo įtikinama. Jis sugriebė mane už peties, bet aš nubloškiau jo ranką.

— Traukitės šalin, sutraiškysiu!

— Ir sudeginsite šitą mašiną, kaip sudeginote aną? Tad klausykit, šį kartą duosiu jums patarimą: nepersūdykit, nepameskit galvos, *nebūkit tokia atgrubnagė, kai vėl imsitės kiurdinti mašinos baką!* Atidžiau pažiūrėjus, iš karto gali kristi į akis.

Aš trūktelėjau pirmyn. Užpakalinis mano "Fiato" sparnas bloškė Gabrielį į šalį, ir jis pargriuvo. Išgirdau, kaip suriko Ivetė.

Po operacijos aš nekaip jaučiausi prie vairo, greitai važiuoti man buvo sunku. Mačiau, kaip tirštėja sutemos ir palei įlanką užsidega Lasiota šviesos. Jeigu Seržas Repo išeina iš darbo penktą valandą, kaip vasarą, jo jau neberasiu. O reikėjo užčiaupti jam burną.

Pašte jo nebuvo. Dar sykį iškviečiau Florenciją. Žanos neradau. Kai vėl sėdau prie vairo, jau buvo naktis, šalta, o man net neužteko drąsos mašinos viršui pakelti.

Kurį laiką sukinėjausi po Lasiotą lyg tikėdamasi sutikti Seržą Repo, ir iš tiesų viena mano pusė to tikėjosi. Antroji pusė galvojo tik apie Miki — Miki tai aš, o gal ir ne aš — ir apie Žaną. Negalėjo ji taip apsirikti, negalėjo manęs apgauti. Seržas melavo. Miki nieko nežinojo. Aš esu Do ir užmušiau už nieką, už palikimą, kuris man ir taip būtų atitekęs, o dabar jo vis tiek nematysiu. Kad būčiau palaukusi. Juokinga. Reikėtų juoktis. Kodėl nesijuokiu?

Grįžau į Kadė kyšulį. Jau iš tolo pamačiau prie namo daug mašinų su uždegtomis šviesomis. Policija. Sustojau kelio pakrašty. Dar kartą pabandžiau susikaupti, sudaryti kokį nors planą, dar kartą pagalvoti apie tą gaisrą.

Irgi juokinga. Tris mėnesius iš eilės be atvangos ieškojau, knisausi, tyrinėjau kaip tas akiplėša draudimo agentėlis, bet pa-

siekiau daugiau už jį: šiame reikale, kurio jis taip aistringai ėmėsi, kur pažvelgsi — visur buvau aš. Aš ir teismo ekspertas, ir žudikas, ir auka, ir liudininkas — viskas kartu. O kaip įvyko iš tikrųjų, niekas to neatskleis, nebent tik kinų dievukas trumpai kirptais plaukais — šįvakar, rytoj arba niekad.

Pasiekiau namus pėsčiomis. Tarp juodų automobilių — jų šeimininkai buvo plūste užplūdę visą pirmąjį aukštą — pastebėjau baltą Žanos mašiną atidengtu viršumi, lagaminą, pririštą užpakaly, ant priekinės sėdynės pamirštą šaliką... Žana čia!

Įsigūžusi į paltą, apčiuopdama pro pirštinę gulintį kišenėje Miki revolverį, iš lėto nuėjau šalin. Nusileidau žemyn, į paplūdimį. Seržo nebuvo. Vėl išėjau į plentą. Ten jo irgi nebuvo. Tada sėdau į mašiną ir grįžau į Lasiotą.

Radau jį po valandos kavinės terasoje, sėdintį su kažkokia rudaplauke mergina. Pamatęs, kad lipu iš mašinos, jis apsidairė aplinkui, matyt, nenorėdamas čia su manim susitikti. Aš ėjau tiesiai į jį, ir jis atsistojo. Jis netgi žengė man priešais du žingsnius — du paskutinius nelemtos katės žingsnius. Šoviau į jį iš penkių metrų, nepataikiau, tačiau nesustojau, ėjau toliau, vis šaudydama iš savo mažiuko revolverio. Jis krito veidu ant grindinio prie pat šaligatvio. Po ketvirto šūvio dar du kartus paspaudžiau gaiduką, tačiau šoviniai jau buvo pasibaigę. Tarp kitko, tai neturėjo jokios reikšmės, žinojau, kad jis nebegyvas.

Pasigirdo riksmai, bėgančių kojų trepsėjimas. Įlipau į "Fiatą". Kol užvedžiau motorą, ant manęs siūbtelėjo žmonių lavina. Minia prasiskyrė prieš mašiną. Kalbėjau sau: dabar Žanos niekas nelies, ji paims mane ant rankų, liūliuos, kol užmigsiu, nieko daugiau jos neprašysiu, tik kad mane visados mylėtų. Mano automobilio prožektoriai šlavė nuo kelio šakalus, ir jie lakstė į visas puses.

Žana stovėjo atsirėmusi į sieną vilos valgomajame ir ramiai laukė, išblyškusi kiek daugiau nei paprastai.

Ji pirmoji mane pastebėjo lipančią laptais. Mačiau tik jos veidą, staiga apsiniaukusį, paskui vėl nušvitusį ir kartu sutrikusį. Tik daug vėliau, kai mane nuo jos atplėšė, pastebėjau ki-

tus žmones: Ivetę, įsikniaubusią į prijuostę, Gabrielį, du policininkus su uniforma, tris civiliniais rūbais ir vieną vyriškį, kurį šįryt mačiau prie garažo.

Žana pasakė, kad mane įtaria nužudžius Domeniką Loi, kad mane dabar išsivesią ir apkaltinsią, bet tai absurdas: aš turinti ja pasitikėti, aš juk žinanti, kad ji neleis jiems manęs skriausti.

— Žinau, Žana.

— Tau niekó neatsitiks. Tau nieko negali atsitikti. Jie stengsis tave paveikti, bet tu nieko neklausyk.

— Aš klausysiu tik tavęs.

Jie mus išskyrė. Žana paprašė leidimo nueiti su manim į miegamąjį, ji norinti padėti man susirinkti daiktus. Kažkoks policijos valdininkas, kalbėjęs marselietišku akcentu, pasakė eisiąs kartu. Jis pasiliko koridoriuje. Žana uždarė miegamojo duris ir atsirėmė į jas. Ji pažiūrėjo į mane ir pravirko.

— Sakyk man, Žana, kas aš?

Pilnomis ašarų akimis ji papurtė galvą ir atsakė, kad nežino. Nieko ji daugiau nežinanti, tik tai, kad aš — jos viščiukas, jos dukrelė. O kas aš — jai dabar vis tiek.

— Tu taip gerai pažinojai Miki, tu negalėjai apsirikti. Tu žinai, kas aš... Juk tu ją gerai pažinojai, ar ne?

Žana dar labiau ėmė purtyti galvą, sakyti ne, ne, tai gryna teisybė, ji Miki nepažinojusi, per pastaruosius ketverius metus ji pažinojusi ją mažiau nei kas kitas. Miki bėgdavusi nuo jos lyg nuo maro, vos tik ją užmačiusi, ji tiesiog nebegalėjusi jos atpažinti.

Kas ten buvo prieš ketverius metus?

Ji nesiliovė verkusi, glaudė mane prie savęs, kartojo:

— Nieko, nieko, nieko ten nebuvo, kvailystė, aš ją kartą pabučiavau, tik vieną kartą, bet ji nesuprato, ji nesuprato, bėgdavo nuo manęs kaip nuo maro, ji nieko nesuprato.

Staiga ji mane šiurkščiai atstūmė, nusišluostė atgalia ranka ašaras ir ėmė dėti mano daiktus į lagaminą. Aš atsisėdau ant lovos greta jos.

— Aš dedu tris megztinius, — tarė ji, jau ramesnė. — Jeigu tau ko prireiks, paprašysi manęs.

— Žana, Miki viską žinojo.

Bet Žana tik purtė galvą:

— Ne, ne, prašau tavęs, prašau tavęs, ji nieko nežinojo, jeigu būtų žinojusi — tavęs čia nebebūtų. Ne ji — tu būtum žuvusi.

— Kodėl tu norėjai ją nužudyti? — paėmusi ją už rankos, pusbalsiu paklausiau aš. — Dėl pinigų?

Ji papurtė galvą:

— Ne, ne, aš negalėjau daugiau jos pakęsti! Spjaut man į tuos pinigus! Maldauju tavęs, tylėk.

Aš daugiau neklausinėjau. Prisiglaudžiau skruostu prie jos rankos. Ji jos neatitraukė. Dėjo į lagaminą mano drabužius viena ranka. Ji jau nebeverkė.

— Išeina, kad likai man tik tu viena. Nei palikimo, nei svajonių prieš miegą — tik tu viena.

— O kas tai per "svajonės prieš miegą"?

— Tu juk pati man apie tai kalbėjai: pasakos, kurias sekdavau sau prieš miegą, kai dar dirbau banke.

Jie mane tardė. Uždarė į kalėjimo ligoninės kamerą. Ir vėl mano gyvenimas suskilo į dvi dalis: tamsią, kai miegodavau, ir akinamai šviesią, kai mane išvesdavo į kiemą pasivaikščioti.

Aš mačiau Žaną pro grotas ligoninės priimamajame du kartus. Daugiau jos nekankinau. Ji buvo išblyškusi ir prislėgta nuo to laiko, kai sužinojo apie Seržo Repo nužudymą. Žana suprato daug dalykų, įvykusių jai išvažiavus, ir net šypsena, kuria ji bandė mane paguosti, buvo kažkokia užgesusi.

Lasiota automobilių kapinėse jie atliko mano "MG" likučių ekspertizę, kruopščiai ištyrė Seržo Repo gyvenimą. Ant sprogusio benzino bako liekanų jie rado tyčia išmuštą skylę, tačiau telegramos pėdsakų taip ir neaptiko. Tarp kitko, aš sužinojau, kad šantažistas muilino akis: jokio telegramų registro nebuvo. Tikriausiai jis pakišo Miki pasirašyti pirmą po ranka pasitaikiusį sąsiuvinį.

Aš nušoviau Seržą Repo, norėdama sukliudyti jam papasakoti apie Žanos vaidmenį, tačiau netgi antroji mano žmogžudystė buvo beprasmiška. Už visus mums likusius pinigus ji pasisamdė advokatus ir pati viską papasakojo.

Sužinojusi apie Žanos parodymus, aš irgi prisipažinau. Man buvo pateiktas kaltinimas žmogžudyste, tačiau ir Žanai taip pat.

Mačiau ją keletą sekundžių išeidama iš tardytojo. Mes susidūrėme ant jo kabineto slenksčio.

— Pasikliauk manim, gerai? — tarė ji. — O tu tiktai būk su jais maloni ir galvok.

Ji paglostė man plaukus ir pasakė, kad jie labai ataugo. Paskui tarė, kad tardymui reikią papildomų duomenų ir mane vešią į Italiją.

— Elkis kaip geroji Miki, — pridūrė ji. — Būk tokia, kaip tave mokiau.

Tardytojui Žana papasakojo viską, ką jis norėjo, ir netgi daugiau, tačiau nė karto neprasitarė, ir niekas niekados taip ir nesužinojo, kad ji buvo susitarusi su Domenika Loi. Aš supratau kodėl: jeigu aš tylėsiu, jeigu aš — Miki, man priteis mažiau. Žana mano auklėtoja, vadinasi, ji ir bus tikroji kaltininkė.

Kai mane vėl apgaubia tamsa, ilgas valandas pasilieku viena ir galvoju galvoju...

Kartais esu visai tikra, kad aš — Mišelė Izola. Sužinau, kad tetulė atėmė iš manęs palikimą, kad Domenika ir Žana susitarė mane nužudyti. Iš pradžių nusprendžiu tik išardyti jų planus, paskui, stebėdama jas iš arti, pakeičiu savo ketinimą ir, pasinaudojusi jų pačių planu, nužudau Domeniką ir pati užimu jos vietą.

Kartais užimu Do vietą dėl palikimo, kurį kerštinga krikštamotė, jausdama artėjančią mirtį, neteisėtai iš manęs atėmė. Kartais užimu jos vietą, norėdama susigrąžinti prarastą Žanos švelnumą. Kartais — iš keršto. Kartais — trokšdama pradėti viską iš naujo. Kartais — norėdama ir toliau kankinti. O kartais — kad tas kančias užmirštų. Kartais — ir šį kartą, be abejo, tikriausiai — dėl visko kartu paėmus: kad pasilikčiau tokia, kokia buvau, turtinga, ir kad tapčiau nauju žmogumi šalia Žanos.

Kartais naktį būna ir tokių momentų, kai aš ir vėl Domenika. Seržas Repo melavo: Miki nežinojo nieko. Aš ją nužudžiau. Tačiau ugnis nepersimetė į jos miegamąjį, ir aš padegiau garažą. Ir net visai neįtardama užėmiau vietą tos, kuri iš tikrųjų turėjo pretekstą mane nužudyti.

Tačiau ar aš Domenika, ar Mišelė, paskutinę akimirką patenku į savo pačios paspęstus spąstus ugnies apimtame kambaryje. Stovėdama prie lango antrame aukšte, laikau rankose degančius naktinius marškinius, užsidengiu jais veidą ir iš skausmo juos kandžioju — juk paskui mano burnoje rado apdegusios medžiagos skiautelių. Persisveriu per langą ir krintu ant laiptelių. Subėga kaimynai. Ties manim pasilenkia Žana ir — juk taip buvo sutarta — tame pajuodusiame kūne be plaukų ir odos ji atpažįsta ne ką kitą, o Do.

Paskui — akinama klinikos šviesa. Aš — trečioji. Aš nieko nedariau, nieko nenorėjau daryti, nenoriu būti nė viena iš tų dviejų. Aš — tai aš. O kiti... Ką gi, mirtis atpažins savo vaikus.

Mane gydo. Mane tardo. Kalbu kuo mažiau. Pas tardytoją, prieš savo gynėjus ar psichiatrus, kuriems mane atiduoda antrąją dienos pusę, tyliu arba sakausi nieko neatsimenanti. Atsakinėju Mišelės Izola vardu ir palieku Žanai tvarkyti mūsų likimus, kaip jai atrodysią geriau.

Net pikta krikštamotės Midola ironija manęs daugiau nejaudina: testamente ji paskyrė Miki rentą — lygiai tiek, kiek gaudavo buvusi banko tarnautoja Domenika Loi; ji turėsianti kas mėnesį Miki išmokėti nurodytą sumą.

Miki... Ta, kuri po du šimtus kartų kasdien braukdavo šepečiu per plaukus. Mesdavo, vos užsitraukusi, cigaretę. Miki, kuri užmigdavo staiga, nelyginant lėlė. Miki, kuri verkdavo per miegus... Kas aš, Miki ar Domenika? Jau nežinau.

O jeigu Seržas Repo melavo tada garaže, jeigu jis, perskaitęs laikraščius ir prisiminęs telegramą, viską išsigalvojo? Viską: ir susitikimą su Miki paplūdimyje, ir vakarą tabako krautuvėje Lekuose, ir šnipinėjimą, kurį ji neva jam pavedusi prieš žmogžudystę... Tada aš esu Do, ir viskas įvyko taip, kaip mes su Žana buvome numačiusios. O Gabrielis, užsispyręs atkeršyti už savo draugę, ją pražudė, aš irgi save pražudžiau, užimdama Miki vietą, juk tik viena Miki turėjo pretekstą įvykdyti žmogžudystę.

Domenika ar Miki?

Jeigu Seržas Repo nemelavo, tai gaisro naktį suklydo Žana, klysta dabar ir klys visados. Aš esu Miki, o ji to nežino.

Nežino.

Nežino.

Arba žinojo jau nuo pat pirmutinės akimirkos, kai buvau dar be plaukų, be odos, be atminties.

Aš beprotė.

Žana žino.

Žana visada žinojo.

Todėl, kad viską tada galima paaiškinti. Kai tik, blykstelėjus baltai šviesai, atmerkiau akis, Žana vienintelė palaikė mane Do. Visi kiti, kuriuos sutikau, net meilužis, net tėvas palaikė mane Miki. Todėl, kad aš ir esu Miki.

Seržas Repo nemelavo.

Žana su Do susitarė man padaryti galą. Aš sužinojau jų ketinimus ir pati nužudžiau Do, norėdama užimti jos vietą, mat krikštamotė mane perspėjo, kad supykusi ji pakeitė testamentą.

O Žana visai ir nebuvo apsirikusi. Jau tą naktį, kai kilo gaisras, ji pamatė, kad jos planas žlugo.

Ji žinojo, kad aš esu Miki, tačiau nieko nesakė. Kodėl?

Apsirikau aš, kai pildžiau viešbučio blanką, todėl, kad prieš gaisrą mokiausi būti Do. Aš niekados nebuvau Do. Nei Žanai, nei kam nors kitam.

Kodėl Žana nieko nesakė?

Bėga dienos.

Esu viena. Viena bandau rasti tiesą. Viena stengiuosi suprasti.

Jeigu aš Miki, aš žinau, kodėl Žana norėjo mane nužudyti. Berods žinau, kodėl ji jau vėliau vis dėlto mane įtikino, jog mes bendrininkės. "Spjaut man į pinigus, maldauju, tylėk."

Jeigu aš Domenika — man nieko nebelieka.

Kai mane išveda į kalėjimo kiemą pasivaikščioti, stengiuosi pamatyti savo atspindį lango stikle. Šalta. Man visad šalta. Miki, matyt, irgi būdavo visad šalta. Iš dviejų seserų, kuriomis nenorėčiau būti, man artimesnė kaip tik ji, Miki. Argi Dome-

nikai būdavo šalta, argi ji šiurpdavo iš godulio ir apmaudo, kai bastydavosi po savo ilgaplaukės aukos langais?

Mane vėl apgaubia tamsa. Prižiūrėtoja uždaro kamerą, kurioje gyvena trys šmėklos. Guliu lovoje, kaip pirmąjį vakarą klinikoje. Nusiraminu. Dar vieną naktį galiu būti kuo noriu.

Būti Miki, kurią mylėjo taip karštai, kad net norėjo nužudyti? Ar būti kita?

Kartais aš nieko prieš pabūti ir Domenika. Galvoju, kad mane išveš toli toli, visai dienai, savaitei, o gal ir ilgesniam laikui ir kad galų gale kai kas teks ir mano daliai: aš pamatysiu Italiją.

Nusikaltėlė atgavo atmintį vieną sausio popietę, dvi savaitės po to, kai grįžo iš Florencijos, — ji kėlė prie lūpų stiklinę vandens. Stiklinė nukrito ant grindų, bet vienas Dievas žino, kodėl nesudužo.

Tais pačiais metais ją teisė prisiekusiųjų teismas Eks an Provanse. Seržo Repo nužudymo bylą, atsižvelgdamas į teisiamosios būklę nusikaltimo metu, teismas nutarė nutraukti. Tačiau kaip Žanos Miurno bendrininkę, nužudant Domeniką Loi, ją nuteisė dešimt metų kalėti.

Viešos teisminės apklausos metu ji stengėsi likti nuošaly, dažniausiai palikdama savo buvusiai auklei atsakinėti į joms pateikiamus klausimus.

Klausydama nuosprendžio, ji truputį išblyško ir prispaudė balta pirštine apmautą ranką prie lūpų. Žana Miurno, kuri gavo trisdešimt metų, įprastu judesiu švelniai atitraukė jos ranką ir kažką pasakė itališkai.

Žandarui, lydėjusiam merginą iš salės, pasirodė, kad ji truputį nusiramino. Ji atspėjo, kad jis tarnavo kariuomenėje Alžyre. Galėjo net pasakyti, kokį jis vartoja odekoloną. Kažkada ji pažinojusi vaikiną, kuris juo kvėpindavęsis plaukus. Vieną vasaros naktį mašinoje jis pasakęs jai to vyriško odekolono pavadinimą; kažkoks mielas, kareiviškas, o apskritai, kaip ir pats kvapas, gana bjaurus: "Pinklės Pelenei".

1962 m. vasaris, Paryžius

MOTERIS SU AUTOMOBILIU, AKINIAIS IR ŠAUTUVU

Psichologinis detektyvas

Iš prancūzų kalbos vertė
ALGIMANTAS GUDAITIS

Versta iš leidinio:
Sébastien Japrisot.
LA DAME DANS L'AUTO AVEC DES
LUNETTES ET UN FUSIL.
Paris, Editions Denoël, 1966

2-asis leidimas
1-asis leidimas 1980 m.

Aš niekada nemačiau jūros.

Juodų ir baltų plytelių grindys raibuliuoja lyg vanduo prieš pat mano akis.

Taip skauda, kad rodos, mirsiu.

Bet aš gyva.

Kai mane užpuolė — aš ne beprotė, kažkas, kažkoks žmogus mane užpuolė, — man dingtelėjo: aš niekada nemačiau jūros. Visą dieną bijojau. Kad mane suims policija, visko. Prisigalvojau aibę kvailų pasiteisinimų, o dabar toptelėjo pats kvailiausias: neskriauskit manęs, aš tikrai niekuo nenusikaltau, tik norėjau pamatyti jūrą.

Dar atsimenu, kad rėkiau, rėkiau iš visų jėgų, bet riksmas neišsiveržė iš mano krūtinės. Kažkas mane plėšė nuo grindų, smaugė.

Vis rėkdama, rėkdama ir rėkdama aš dar pagalvojau: tai ne tiesa, tai tik slogus sapnas, šit atsibusiu savo kambary, bus jau šviesu.

O paskui...

Aš tai išgirdau aiškiau negu riksmą: traškėjo mano plaštakos kaulai — man plaštaką kažkas laužė.

Skausmas nei juodas, nei raudonas. Tai akinamos šviesos šulinys, kuris yra tik jūsų sąmonėje. Ir vis dėlto jūs krintate į tą šulinį.

Kakta jaučiu grindų plytelių vėsą. Matyt, ir vėl buvau apalpusi.

Nejudėti. Svarbiausia — nejudėti.

Aš ne guliu ant grindų paslika, o klūpau, prispausta prie

pilvo mano kairė ranka dega lyg ugny, aš klūpau susirietusi dvilinka iš skausmo,— norėčiau jį numaldyti, bet jis užplūsta pečius, sprandą, strėnas.

Prieš pat mano akis, anapus išsidraikiusių plaukų uždangos, balta plytele ropoja skruzdėlė. Toliau — kažkas pilka, vertikalu, turbūt prausyklės vamzdis.

Neatsimenu, kad būčiau nusiėmusi akinius. Matyt, nukrito, kai mane griebė iš užpakalio — aš nekuoktelėjau, kažkas, kažkoks žmogus mane griebė iš užpakalio ir užgniaužė burną, — reikia susiieškoti akinius.

Kiek laiko klūpau šitame apytamsiame tualete dviejų žingsnių pločio ir trijų ilgio? Kelias valandas ar tik kelias sekundes? Dar niekad gyvenime nebuvau apalpusi. Nesakyčiau, kad atminty būtų spraga, tiktai plyšelis.

Jeigu aš čia būčiau jau seniai, kas nors lauke būtų ėmęs nerimauti. Aš juk stovėjau prie kriauklės, ploviausi rankas. Priglaudžiau prie skruosto savo dešinę — dar drėgna.

Reikia susiieškoti akinius, reikia stotis.

Kai pakeliu galvą — staigiai, pernelyg staigiai, — plytelės sukasi, ir aš bijau, kad vėl apalpsiu, bet viskas nurimsta — ūžimas ausyse ir netgi skausmas. Jis suplūsta į mano kairę ranką, nežiūriu į ją, bet man rodos, ji tarsi akmeninė, baisiai sutinusi.

Reikia dešine įsikibti į prausyklę, reikia stotis.

Stoviu prie veidrodžio — miglotas mano atspindys juda kartu su manim — ir jaučiu, kad laikas vėl ima tekėti.

Žinau, kur esu: degalinės tualete, prie Avalono kelio. Žinau, kas esu: kvailė, bėganti nuo policijos. Veidas veidrodyje, prie kurio kišu savo veidą, beveik priglaudžiu; skaudama ranka, kurią pakeliu prie akių, apžiūrinėju; ašara, riedanti mano skruostu ir lašanti ant tos rankos; alsavimas taip keistai tyliam pasauly — tai aš.

Ant staliuko prie veidrodžio, kuriame save matau, įeidama padėjau rankinuką. Jis ten ir yra.

Dešine ranka ir dantimis šiaip taip jį atidarau, ieškau kitų akinių, tų, kuriuos užsidedu rašydama mašinėle.

Veidrodyje dabar jau aiškiai matau savo veidą: dulkėtas, verksmingas, persikreipęs iš baimės.

Nebedrįstu žiūrėti į savo kairę ranką, kurią laikau prispaudusi prie balto supurvinto kostiumo.

Tualeto durys uždarytos. O įeidama tikrai jas palikau atviras.

Aš ne beprotė. Sustabdžiau automobilį. Paprašiau, kad pripiltų pilną baką benzino. Norėjau susišukuoti, nusiplauti rankas. Man parodė baltą namuką už degalinės. Viduje buvo pernelyg tamsu, tad neuždariau durų. Nebežinau, ar tai atsitiko išsyk, ar man susišukavus. Tiktai prisimenu, kad atsukau čiaupą, kad vanduo buvo šaltas — taip, susišukavau, tikrai susišukavau — ir staiga pajutau lyg oro dvelktelėjimą, kažkokią gyvą ir žiaurią esybę už savo nugaros. Mane pakėlė nuo žemės, ir aš ėmiau šaukti iš visų jėgų, bet balsas įstrigo gerklėje, nespėjau nė suvokti, kas man dedasi, rankos skausmas nutvilkė mane visą, ir aš klūpėjau, buvau viena, esu čia.

Reikia dar kartą atidaryti rankinuką.

Pinigai yra kur buvę, voke su firmos ženklu. Nieko iš manęs nepaėmė.

Absurdas, negalimas daiktas.

Skaičiuoju banknotus, susipainioju, pradedu iš naujo, širdį sugniaužia šaltukas: nei pinigai, nei kitkas čia niekuo dėti, kažkas norėjo tik viena — išprotėjau, tuoj išprotėsiu, — norėjo man sulaužyti ranką.

Žiūriu į kairę ranką, ištinusius, pamėlusius pirštus, ir staiga nebeištveriu: parkrintu ant kelių palei prausyklą ir staugiu. Staugsiu kaip žvėris iki pasaulio pabaigos, staugsiu, verksiu ir trypsiu kojomis, kol kas nors ateis, kol išvysiu dienos šviesą.

Girdžiu skubius žingsnius lauke, balsus, gurgždantį žvyrą.

Klykiu.

Staiga durys atsidaro, ir vidun plūsteli akinama šviesa.

Liepos saulė — ten pat, virš kalvų. Įeina vyrai ir pasilenkia prie manęs, kalbėdami visi kartu, — tai tie patys, kuriuos mačiau lipdama iš mašinos. Atpažįstu degalinės savininką, du klientus, tikriausiai vietinius, kurie irgi užvažiavo benzino.

Kol vyrai man padeda atsikelti, o aš pasikūkčiodama verkiu, iš galvos neišeina kvaila smulkmena: iš čiaupo vis dar te-

ka vanduo. O aš tik dabar išgirdau. Noriu užsukti čiaupą, turiu jį užsukti.

Užsuku čiaupą, o vyrai žiūri ir nieko nesupranta. Nei kad aš nežinau, kiek laiko esu čia. Nei kad turiu dvejus akinius: kiša man tuos, kurie gulėjo ant grindų, o aš gal dešimtą kartą jiems tvirtinu, kad tai mano akiniai, tikrai mano. "Nusiraminkite, nusiraminkite", — sako jie ir galvoja, kad man pasimaišė protas.

Lauke taip šviesu, taip ramu, visi daiktai tokie baisiai realūs, kad man ašaros kaipmat išdžiūsta. Paprasčiausia degalinė, kaip daugelis kitų. Benzino kolonėlės, žvyruotas kelias, baltos sienos, prie lango stiklo priklijuota akį rėžianti reklama, ožekšnių ir oleandrų gyvatvorė. Vasaros vakaras, šešta valanda. Kaip aš galėjau klykti, raičiotis po žemę?

Automobilis stovi ten, kur jį buvau palikusi. Pažvelgiu į jį, ir mane vėl apima pažįstama baimė. Dabar mane kamantinės, klaus, iš kur važiuoju, ką veikiu; aš atsakinėsiu kaip pakliuvo, ir jie supras, ką slepiu.

Mane veda į kontorą, kurios tarpdury laukia moteris mėlyna prijuoste ir kokių šešerių ar septynerių metų mergaičiukė; jos žiūri kiek sunerimusios, bet smalsiai, kaip į įdomų reginį.

Vakar vakare, tuo pačiu laiku, maža mergaitė ilgais plaukais, su lėle ant rankų irgi žiūrėjo, kaip aš artinuosi.

Vakar vakare irgi man buvo gėda. Dabar nebežinau kodėl.

Ne, žinau. Puikiai žinau. Negaliu pakelti vaiko žvilgsnio. Visad jame matau mažą mergaitę — save pačią, tokią, kokia buvau kadaise, — ir ta mergaitė į mane žiūri.

Jūra.

Jeigu pateksiu į bėdą, jeigu mane areštuos ir turėsiu įrodyti — kaip ten sako? — savo alibi, tai nuo jūros ir reikia pradėti.

Tai bus ne visai tiesa, bet aš kalbėsiu ilgai, vienu atsikvėpimu, pasikūkčiodama, dėsiuosi naivia tuščių svajonių auka. Sugalvosiu bet ką, kad tik atrodytų įtikimiau: asmenybės dvilypumą, priepuolius, alkoholikus senelius ar kad maža nukritau

nuo laiptų. Noriu, kad tie, kurie mane tardys, manimi pasibjaurėtų, noriu juos paskandinti sentimentalių nesąmonių sraute.

Pasakysiu jiems: pati nežinojau, ką darau, buvau aš ir ne aš, suprantate? Maniau, kad štai puiki proga pamatyti jūrą. Kalta ta, antroji.

Jie, žinoma, atrėš, kad jeigu man taip magėjo jūrą pamatyti, seniai galėjau. Argi sunku nusipirkti bilietą į traukinį ir atvykus apsistoti Palava-le-Flo pensionate? Kitos taip daro, ir neima jų galas, tam yra mokamos atostogos.

Atsakysiu, kad ne kartą taip norėjau padaryti, bet negalėjau.

Beje, tai tiesa. Jau šešeri metai aš kas vakarą rašau įvairioms turistinėms kompanijoms, viešbučiams, gaunu prospektus, stoviniuoju priešais vitrinas, apžiūrinėju maudymosi kostiumus. Kartą vos neištiesiau rankos — taip tiesia ranką į skambutį, bet jo nepaspaudžia — ir neužsirašiau į kažkokį atostogų klubą. Dvi savaitės prie jūros Balearų salose, kelionė lėktuvu į abu galus, sustojant Palmoje, orkestras, plaukymo treneris ir jachta visam poilsio laikui, gražus oras, garantuotas Junjon-Vi kompanijos, nežinau, kas ten dar, — žodžiu, galima nudegti vien skaitant programą. Kas supaisys kodėl, bet kiekvieną vasarą pusę savo atostogų aš praleidžiu didžiausiame ir vieninteliame Monbriano viešbutyje, Ot Luaros departamente, o kitą pusę — netoli Kompjenos, pas mokslo draugę, kuri turi "nuosavą vyrą" ir kurčią anytą. Ir mes lošiame bridžą.

Tai dar nereiškia, kad aš savo įpročių vergė ar kad aistringai mėgstu kortas. Ar kad esu tokia jau drovi. Anaiptol, reikia būti velniškai įžūliai, kad galėtum pažįstamiems skiesti apie savo nuotykius Sen Tropezo paplūdimy, kai iš tiesų grįžti iš Kompjenos miško. Taigi nė nežinau, kaip čia yra.

Nekenčiu tų, kurie jūrą matė, nekenčiu tų, kurie jos nematė; man rodos, nekenčiu viso pasaulio. Štai ir viskas. Ko gero, nekenčiu nė pati savęs. Jeigu tai ką nors paaiškina — puiku.

Vadinuosi Dani Longo. Tiksliau — Mari Viržini Longo. Išsigalvojau Danjelės vardą, kai buvau maža. Aš melagė iš prigimties. Dabar man labiau patiktų Viržini, bet kažin, ar patiktų kitiems? Šaukštai po pietų.

Pagal dokumentus — man dvidešimt šešeri, pagal protinį

išsilavinimą —vienuolika-dvylika, mano ūgis — šimtas šešiasdešimt aštuoni, plaukai gana šviesūs, be to, kas mėnesį juos plaunu trisdešimties procentų vandenilio peroksidu; aš nebjauri, tik nešioju akinius dūminiais stiklais — tai mano gudrybė, — kad paslėpčiau savo trumpareges akis — kvaišė, vis tiek visi pastebi, — o jeigu ką nors ir moku daryti, tai tylėti.

Beje, aš niekada nieko neužkalbinu, nebent paprašau paduoti man druskos. Tiesa, du kartus sulaužiau savo taisyklę ir abu kartus turėjau bėdos. Nekenčiu žmonių, kurie iš pirmo sykio nesupranta, kad gavo per nagus. Nekenčiu savęs.

Gimiau Flandrijoje, miestelyje, iš kurio man liko tik vienas prisiminimas — kvapas sumaišytos su purvu anglies, kurią moterims leidžia rinkti prie šachtų. Mano tėvas — italas emigrantas; jis dirbo geležinkelio stotyje — žuvo, kai man buvo dveji metai: pateko po vagonu, iš kurio prieš tai pavogė dėžę segtukų drabužiams kabinti. Manau, jis neįžiūrėjo užrašo ant dėžės — buvo trumparegis kaip ir aš.

Tai atsitiko per okupaciją, ir traukinio sąstatas buvo skirtas vokiečių armijai. Taigi po kelerių metų tėvas buvo, taip sakant, reabilituotas. Jam atminti kažkuriame komodos stalčiuje aš saugau sidabro, o gal tik pasidabruotą medalį, kur pavaizduota liekna mergaitė, traukanti grandines lyg mugės stipruolis. Kiekvieną kartą, kai gatvėje pamatau klajojantį cirkininką, rodantį savo triuką, norom nenorom prisimenu tėvą.

Bet mano šeimoje didvyriai ne visi. Dar nebuvo praėję nė dveji metai, kai žuvo vyras, jau vokiečiams pasitraukus, mano motina iššoko pro merijos langą po to, kai jai nuskuto galvą. Jai prisiminti aš neturiu nieko. Jeigu vieną dieną kam nors apie tai pasakosiu, pridursiu: neturiu nė plaukų sruogelės. Ir tegu išverčia akis iš siaubo — man nusispjauti.

Per porą metų aš mačiau tą bėdulę kokius du ar tris kartus našlaičių prieglaudos pasimatymų kambary. Negalėčiau pasakyti, kaip ji atrodė. Matyt, skurdžiai, kaip ir visi vargšai. Ji irgi buvo italė. Vadinosi Renata Kastelani. Gimė San Apolinare, Frozinonės provincijoje. Jai buvo dvidešimt ketveri, kai mirė. Turiu motiną už save jaunesnę.

Visa tai aš sužinojau iš savo metrikų. Mano auklėtojos vie-

nuolės griežtai atsisakydavo kalbėti su manim apie motiną. Kai išlaikiau bakalauro egzaminus ir tapau savarankiška, grįžau į savo miestelį. Man parodė kapinėse vietą, kur ji palaidota. Norėjau susitaupyti pinigų ir ką nors jos labui padaryti, bent antkapį su jos vardu užsakyti, bet man neleido — mat ji guli bendrame kape.

Galų gale man nusispjauti.

Keletą mėnesių aš dirbau Manse sekretore žaislų fabrike, paskui Nuajone pas notarą. Man buvo dvidešimt, kai radau vietą Paryžiuje. Darbą pakeičiau, bet Paryžiuje gyvenu iki šiol. Dabar aš reklamų agentūroje, kur dirba dvidešimt aštuoni žmonės, ir gaunu, atskaičius mokesčius, tūkstantį du šimtus septyniasdešimt frankų per mėnesį už tai, kad spausdinu mašinėle, tvarkau dokumentaciją, atsiliepiu į telefono skambučius ir retkarčiais išmetu šiukšles iš popierių dėžės.

Tokia alga man leidžia valgyti bifšteksą su keptomis bulvėmis per pietus, kefyrą ir uogienę vakare, rengtis maždaug taip, kaip man patinka, nuomoti vieno kambario butą su vonia, virtuve ir tualetu Grenelės gatvėje, semtis dvasinio peno iš žurnalo *Marie-Claire* kas dvi savaitės, o kas vakarą — iš dviejų kanalų televizijos dideliu, pernelyg ryškiu ekranu — už jį beliko įmokėti tris įnašus. Miegu gerai, beveik negeriu, rūkau saikingai. Turėjau keletą romanų, bet ne tokių, kurie galėtų užrūstinti konsjeržę. Tiesa, konsjeržės mano name nėra, bet yra laiptinės kaimynai. Aš laisva, gyvenu be rūpesčių ir esu baisiai nelaiminga.

Galimas daiktas, visi, kurie mane pažįsta — tiek mūsų agentūros dailininkai, tiek mano kvartalo bakalėjininkė, — išsižiotų sužinoję, kad aš kuo nors galiu skųstis. Bet kaipgi man nesiskųsti? Dar nė vaikščioti neišmokusi supratau, kad niekas tavęs nepagailės, jei pati savęs nepagailėsi.

Viskas prasidėjo vakar vakare, penktadienį, liepos dešimtą dieną. Tačiau man rodos, kad tai buvo prieš šimtą metų kažkokiame kitame pasaulyje.

Iki darbo pabaigos buvo likę ne daugiau kaip valanda. Mūsų agentūra įsikūrus prie Trokadero aikštės, name su kolonomis

bei įmantriais lipdiniais, ir užima du aukštus, kur anksčiau buvo butai. Beveik visur ten išlikusios krištolinės liustros, kurios skimbčioja patraukus skersvėjui, marmuro židiniai, išblukę veidrodžiai. Mano kambarys yra trečiame aukšte.

Man už nugaros pro langą plieskė saulė, spinduliai krito ant išmėtytų po stalą popierių. Aš patikrinau Frozejo firmos reklaminės kampanijos planą (gaivus kaip rasa odekolonas), gal dvidešimt minučių prakalbėjau telefonu su vieno savaitraščio redakcija, prašydama padaryti nuolaidą mūsų nevykusiai įdėtam skelbimui, parašiau mašinėle du laiškus. Prieš tai, kaip ir kasdien, su vienu gražuoliu iš žemės sklypų prekybos skyriaus ir dviem redaktorėm nuėjau į greta esantį barą išgerti puoduko kavos. Tas gražuolis ir paprašė skambtelėti dėl to sugadinto skelbimo. Kai tik jis imasi kokio reikalo pats vienas, jį būtinai apmauna.

Žodžiu, įprasta darbo dienos pabaiga, nors nevisiškai. Studijoje dailininkai kalbėjo apie automobilius ir Kiki Karoną, neturinčios ką veikti mergiotės užbėgdavo pas mane kaulyti cigaretės, šefo pavaduotojo pavaduotojas, kuris paprastai šūkauja arba lankstosi norėdamas parodyti, jog ne veltui duoną valgo, laidė gerklę koridoriuje. Viskas, rodės, buvo kaip kasdien, bet kiekvieno elgesy galėjai jausti tą nekantrumą, tą slopinamą džiaugsmą, kuris paprastai apima žmogų prieš ilgai trunkančias šventes.

Šiemet Liepos 14-oji bus antradienį, ir jau sausio mėnesį (kitaip sakant, tada, kai mums išdavė darbotvarkės knygutes) mes žinojome, kad turėsime keturias laisvas dienas. Už pirmadienį, kai dar niekas, išskyrus mane, nebuvo išėję atostogų, dirbo du šeštadienius po pusę dienos. Aš atostogavau birželį. Ne dėl to, kad padaryčiau paslaugą kam nors, kas norėjo atostogauti liepą, o dėl to — tegu nubaudžia mane Dievas, jei meluoju! — kad kitus vasaros mėnesius netgi Monbriano didžiausiame viešbutyje, Ot Luaros departamente, nėra vietų. Na ir kvailumas tų žmonių!

Jeigu mane areštuos, reikės paaiškinti dar štai ką: grįžusi iš atostogų, praleistų neva Viduržemio pajūry, o iš tikrųjų nudegusi nuo 220 voltų (gimimo dienai pasidovanojau ultra-

violetinę lempą už šimtą aštuoniasdešimt frankų; sako, ji sukelianti vėžį, bet man nusispjaut), aš atsidūriau tarp žmonių, kurie tik ruošėsi atostogauti. Tuo tarpu man viskas buvo baigta, kaput ištisą amžinybę, iki kitų metų, bet mano atostogos yra bent tuo pranašesnės, kad aš galiu jas užmiršti, labai lengvai ir be gailesčio, vos peržengusi savo kabineto slenkstį. Bet atleiskit, kai visi lyg susitarę tik apie tai ir kalba, kokia čia gali būti užmarštis, greičiau lėta jos agonija.

Vyrai paprastai traukia į Jugoslaviją. Nežinau, kaip jiems tai pavyksta, bet jie prakiša jugoslavams konservų etiketes ir visada prasimano ten pinigų. Anot jų, tai ašaros, bet už penketą volterų[1] per dieną gali sau gyventi kaip nabobas, kartu su žmona, žmonos seserimi ir visais vaikas, tokiame pajūrio kurorte, kad neklausk, o jeigu sugebėsi pergudrauti muitininkus, dar ir suvenyrų parsiveši: kokių nors gėrimų ar valstiečio šakes — tai liuks gembė rūbams kabinti. Iš galvos man neišėjo Jugoslavija.

Moterys — tik į Kap d'Antibus. (Jei ten būsi, užsuk pas mane, netoliese gyvena draugelis, jis turi baseiną, tai įpila tokio skysčio, kuris sutankina vandenį, ir nors plauki kaip akmuo, vis tiek nenuskęsi.) Per pietų pertrauką jos lakstydavo iškišusios liežuvius po Priziunik ar Ino Pasi[2] su sviestainiu vienoj rankoj ir su voku su premija už liepą antroj. Matydavau, kaip jos grįžta, įraudusios nuo bėgiojimo ir peštynių prie nupigintų prekių; jų akyse jau banguodavo jūra, o rankas tempdavo žemyn radiniai: vakarinė nailono suknelė, telpanti cigarečių dėžutėje, tranzistorius made in Japan su magnetofonu — galima klausytis ir čia pat užrašyti stoties "Europa I" laidas — ir nemokamas priedas: dvi kasetės ir dėklas, kuris gali atstoti pliažinį krepšį arba, jį išpūtus, pagalvį. Viena — kad prasmegčiau, jei meluoju! — net į tualetą buvo kartą mane nusitempusi parodyti savo naujo maudymosi kostiumo.

Dvidešimt šešeri metai man sukako praėjusį šeštadienį, liepos ketvirtąją, kai priešatostoginis šurmulys jau buvo nutilęs.

[1] Dešimties frankų banknotas su Voltero atvaizdu.
[2] Universalios parduotuvės.

Visą dieną prasėdėjau namie viena, susitvarkiau butą. Jaučiausi sena, niekam nereikalinga, baisiai sena, liūdna, žliba ir kvaila. Ir nežmoniškai pavydi. Net jeigu manai, kad nebetiki į Dievą, toks pavydas — tikriausiai nuodėmė.

Vakar vakare irgi buvo ne geriau. Prieš akis — ilgiausia šventė, kai nebežinai, kaip prastumti laiką, ir girdi per sieną — o tai svarbiausia — kitų planus, pirma dėl to, kad visi kalba garsiai, antra, kad aš — sumauta mazochistė ir jų klausausi. Kiti visada turi kokių nors planų. O aš niekaip negaliu iš anksto pasiruošti, skambinu paskutinę akimirką, ir devyni iš dešimties man neatsako, o dešimtas jau turi sumanęs ką kita. Būna dar blogiau: kartą pasikviečiau pietų žurnalistę, kuri darbe man daro paslaugų, jos meilužį — gana garsų aktorių — ir dailininką iš mūsų agentūros, kad pačiai būtų jaukiau. Susitarėm prieš dvi savaites, aš pasižymėjau dieną visuose — keturiolikoj — savo kalendoriaus puslapiuose ir vis tiek užmiršau, o kai atėjo svečiai — sveika, kaip sekasi? — aš galėjau juos pavaišinti tik kefyru ir uogiene; tada nuėjom pietauti į kinų restoraną, bet kai atnešė sąskaitą — neleidžia man mokėti. Tikras cirkas!

Kodėl aš tokia, nežinia. Gal dėl to, kad aštuoniolika savo gyvenimo metų man tereikėjo eiti į koją paskui kitus. Atostogas ar net paprastą sekmadienį suplanuodavo už mane, ir planai visada būdavo tie patys: kartu su auklėtinėmis, kurios, kaip ir aš, neturėjo jokių artimųjų už prieglaudos sienų, dažydavau koplyčią (beje, dažyti baisiai mėgau), pasiėmusi sviedinį, šlaistydavausi po tuščią mokyklos kiemą, kartais mane nuveždavo į Rube, kur Motinėlė, mūsų vyresnioji, turėjo brolį vaistininką. Ten keletą dienų sėdėdavau prie kasos, ir kiekvieną kartą prieš valgį man duodavo ampulėse kažkokių stiprinamųjų, paskui atvažiuodavo Motinėlė ir išsiveždavo mane atgal.

Kai man sukako šešiolika metų, per vieną savo kelionę į Rube aš kažką padariau ar pasakiau, ir tai ją nuliūdino, — nebeatsimenu, kaip ten buvo, kažkokia smulkmena, — o kadangi traukinys, kuriuo ketinome grįžti, turėjo tuoj pat išeiti, ji nutarė palaukti kito. Ji nusivedė mane į alinę ir pavaišino midijomis, o paskui mes patraukėme į kiną. Rodė “Sutemų bulvarą”. Iš-

ėjus laukan, Motinėlė nebežinojo, kur akis dėti iš gėdos. Ji pasirinko šį filmą todėl, kad širdyje tebebuvo gyvas neišdildomas Glorijos Svenson prisiminimas, kai ta dar vaidino nekaltas mergaites; jai nė į galvą neatėjo, kad kine mažiau nei per dvi valandas aš sužinosiu apie šlykštybes, kurias prieglaudoje stengdavosi nuo manęs nuslėpti.

Grįždama į stotį (mes bėgome lyg patrakusios, kad nepavėluotume į paskutinį traukinį), aš irgi verkiau, tik ne iš gėdos, o iš susižavėjimo; mane buvo apėmęs kažkoks nuostabus liūdesys, aš duste dusau iš meilės. Tai buvo pirmasis filmas mano gyvenime, pirmasis ir pats gražiausias. Kai Glorija šauna į Viljamą Holdeną, o jis, kulkoms zvimbiant, svyruodamas eina prie baseino, kai Erikas fon Štroheimas suka dokumentinę juostą, o Glorija leidžiasi laiptais įsitikinusi, jog vaidina naują vaidmenį, aš maniau, kad numirsiu čia pat, tiesiai ant kėdės Rube kino teatre. Negaliu paaiškinti kodėl. Buvau juos įsimylėjusi, norėjau būti jų vietoje, visų trijų — ir Holdeno, ir Štroheimo, ir Glorijos Svenson. Net mažytė Holdeno mylimoji, ir ta man patiko. Žiūrėjau, kaip ji vaikščioja su juo tuščiame paviljone tarp dekoracijų, ir mane apėmė beviltiškas noras atsidurti ten, pas juos, ir dar žiūrėti šį filmą, žiūrėti be galo.

Traukinyje Motinėlė vis guodėsi tuo, kad, dėkui Dievui, šiame nuodėmių filme didžiausios bjaurastyš buvo parodytos užuominomis, kurių nė ji pati nesupratusi, o aš tai jau tikrai ne. Bet per tą laiką, kai gyvenu Paryžiuje, mačiau šį filmą dar keletą kartų ir galiu pasakyti: nors ir smarkiai tada buvau susijaudinusi, tačiau tai, kas svarbiausia, pagavau.

Vakar vakare, bekišant į vokus tuos du laiškus, kuriuos išspausdinau mašinėle, man dingtelėjo nueiti į kiną. Tikriausiai taip ir būčiau padariusi, jei turėčiau bent dešimtąją dalį to sveiko proto, kurį man kartais priskiria, nors tai ir nerimta. Būčiau nukėlusi telefono ragelį ir galų gale, kelios valandos prieš seansą, o ne paskutinę akimirką, būčiau susiradusi sau kompanioną. O tada — save aš pažįstu — net jeigu vandenilinė bomba būtų sprogusi virš Paryžiaus, savo sprendimo nebūčiau pakeitusi, ir nieko nebūtų atsitikę.

Antra vertus, kas žino? Juk, tiesą sakant, vis tiek kažkas

panašaus man turėjo atsitikti — jei ne vakar, ne šiandien, tai po pusės metų. Širdies gilumoje aš fatalistė.

Telefono ragelio nenukėliau. Užsirūkiau cigaretę ir išėjau į koridorių įmesti laiškų į pašto dėžutę. Paskui nulipau į antrą aukštą. Ten keletą minučių praleidau sandėliuke, kuriame sukraunami laikraščiai ir kuris pompastiškai vadinamas "Archyvu". Žoržetė, ten dirbanti mergina, iškišusi liežuvį iškirpinėjo skelbimus. Rytiniame Le Figaro numeryje peržiūrėjau kino programą, bet nieko, kas man patiktų, neradau.

Grįžusi į savo kabinetą, radau laukiantį šefą. Kai atidariau duris, manydama, kad ten nieko nėra, ir pamačiau jį, stovintį vidury kambario, man net širdį nudiegė.

Mano šefas — žmogus kokių keturiasdešimt penkerių metų, o gal vyresnis, gana aukštas ir sveria ne mažiau kaip šimtą kilogramų. Apsikirpęs labai trumpai, kone plikai. Jo veidas papurtęs, bet malonus, netgi sako, kad kai jis buvęs jaunesnis ir ne toks storas, atrodęs gražus. Jis vadinasi Mišelis Karavajus. Tai mūsų agentūros steigėjas. Reklama — jo pašaukimas, jis geba aiškiai pasakyti, ko nori, ir mūsų darbe, kur reikia įtikinti ne vien reklamos užsakovą, kuris mums moka, bet ir pirkėją, jis aukščiausios klasės meistras.

Jo santykiai su tarnautojais ir domėjimasis jais yra grynai dalykinio pobūdžio. Aš pati jo beveik nepažįstu. Matau tik kartą per savaitę, pirmadienio rytą, per pusvalandžio susirinkimą jo kabinete, kai jis susumuoja einamuosius reikalus. Be to, dalyvauju ten vien kaip sekretorė.

Prieš trejus metus jis vedė mano bendraamžę, vardu Anita, kurios sekretore aš buvau, kai ji dirbo kitoje reklamų agentūroje. Mudvi draugavome, jeigu tai įmanoma, kai praleidi keturiasdešimt valandų per savaitę viename kambaryje, kiekvieną dieną kartu pietauji savitarnos kavinėje La Boesi gatvėj ir kada ne kada šeštadieniais nueini drauge į miuzikholą.

Anita man ir pasiūlė, kai ištekėjo, pereiti pas Karavajų. Ji ten dirbo jau keletas mėnesių. Dabar aš atlieku maždaug tą patį darbą, kurį atlikdavo jinai, bet neturiu nei jos didelio talento, nei ambicijų ir, savaime suprantama, negaunu jos atlygi-

nimo. Man dar niekad neteko sutikti žmogaus, kuris brautųsi aukštyn su tokiu atkaklumu ir egoizmu kaip ji. Anita vadovavosi principu: šiame pasaulyje, kur žmonės mokosi nusilenkti audrai, reikia ją tyčia sukelti, kad galėtum eiti jų nugaromis. Ją praminė "Anita-Man nusispjaut". Ji tai žinojo ir netgi taip pasirašinėdavo tarnybiniuose raštuose, kai norėdavo kam ištrinkti galvą.

Kokios trys savaitės po vestuvių Anita pagimdė dukrelę. Nuo to laiko ji nebedirba, ir aš, tiesą sakant, jos nematau. Na o Mišelis Karavajus tai maniau (maniau iki vakar vakaro) jog visai pamiršo, kad esu pažįstama su jo žmona.

Tą dieną Karavajus atrodė kažkoks pavargęs ar susirūpinęs, o jo veidas buvo balkšvas kaip po ilgos dietos, kurios jis retkarčiais laikosi norėdamas sulieséti. Pavadinęs mane vardu, jis pasisakė turįs bėdą.

Pamačiau, kad lankytojų fotelis prie mano stalo užverstas aplankais. Aš juos nuėmiau, bet jis nesisėdo. Dairėsi aplinkui, lyg būtų pirmą kartą užėjęs į mano kabinetą.

Jis pasakė, kad rytoj skrendąs į Šveicariją. Ženevoje esąs svarbus mūsų užsakovas: firma "Milkabi", pieno milteliai kūdikiams. Kad gautų užsakymą kitai reklamos kampanijai, Karavajus turėsiąs valandą ar dvi ginti savo interesus prieš tuziną direktorių ir jų pavaduotojų lediniais veidais, manikiūruotais nagais, parodyti jiems maketus, atspaudus kreidiniame popieriuje, spalvotas fotografijas — žodžiu, gėdos sau nepadarysiąs. Tik bijąs, kad nepavėluotų į lėktuvą literatūrinė dalis — mūsų smogiamoji jėga. Nė nešyptelėjęs jis man paaiškino (jeigu aš negirdėjau tokių aiškinimų bent šimtą sykių, tai jau atleiskit), kad esąs sudarytas ištisas pranešimas apie mūsų ir mūsų konkurentų reklaminę taktiką, bet paskutinę akimirką jam tekę viską keisti ir dabar tai jau nebe pranešimas, o subraukytas juodraštis, vienu žodžiu, reikėsią skristi tuščiomis rankomis.

Karavajus kalbėjo greitai, į mane nežiūrėdamas — jis varžėsi prašyti paslaugos. Pasakė negalįs ten vykti be nieko. Negalįs ir atidėti susitikimo su "Milkabi", nes jau du kartus jį atidėjęs. Net šveicarai iš trečio karto suprasią, kad mes —

sukčių šutvė, ir verčiau išnešiosią savo sausą pieną po namus veltui.

Aš puikiai mačiau, kur jis suka, bet tylėjau. Jis taip pat nutilo ir mašinaliai žaidė miniatiūriniais žaisliukais, išdėliotais ant mano stalo. Atsisėdau. Užsirūkiau naują cigaretę. Atkišau ir jam pakelį, bet jis atsisakė.

Pagaliau jis mane paklausė, ar nieko nesu numačiusi šį vakarą. Jis dažnai taip kalba užuolankomis, kartais net apmaudu. Man rodos, jis tiesiog nesugeba įsivaizduoti, jog vakarais aš galiu veikti ką nors kita, užuot ėjusi miegoti, kad kitą dieną žvali sėsčiau prie darbo. O aš, nelaiminga kvailė, nežinojau, ar atsakyti jam "taip", ar "ne", ir abejingai paklausiau:

— Kiek puslapių reikia išspausdinti?

— Apie penkiasdešimt.

Aš išpūčiau gražų dūmų kamuolį, kuris turėjo parodyti šefui, kad nepritariu, galvodama (tai viską, beje, sugadino): tu pūti dūmus lyg filme, jis pamatys, kad daraisi įdomi.

— Ir jūs norite, kad išspausdinčiau šiandien? Bet aš nepajėgsiu! Parašau per valandą po šešis puslapius. Neištiesdama nugaros. Paprašykite ponią Blondo, gal ji ir padarys.

Jis man atsakė, kad lėktuvas išskrenda tik vidurdienį. Be to, šio darbo jokiu būdu negalima patikėti poniai Blondo: ji, nors ir greitai spausdina, nesusigaudys tekste, kur mirgėte mirga pataisos, išnašos, nebaigti sakiniai. O man viskas aišku.

Jis man pasakė dar vieną dalyką, kuris, manau, ir paskatino mane sutikti. Jis nenorėjo — visada buvo prieš, — kad tarnautojai liktų agentūroje po darbo, juo labiau kad likę tarškintų mašinėle. Mat viršutiniuose aukštuose gyvena žmonės, o mūsų patalpų nuomos sutartis ir taip sudaryta kažkokiomis machinacijomis. Šefas pasakė, jog aš spausdinsiu jo namuose, o jeigu nebaigsiu vakare, kad negaiščiau laiko, pas juos ir pernakvosiu. Rytą užbaigsiu kaip tik prieš jam išvykstant.

Aš niekada nebuvau buvusi pas Karavajus. Pabūti pas juos, pasimatyti su Anita — tokiai pagundai negalėjau atsispirti. Per porą sekundžių, kol jis, netekęs kantrybės, pasakė pats: "Puiku, tai sutarta!" — aš dievai žino ką įsivaizdavau. Na ir kvailė!

Vakarienė trise, tik pamanyk, didžiulė svetainė, lempų švie-

sa pritemdyta. Prisiminimai, slopinamas juokas. Nagi, prašom įsidėti dar krabų. Anita, truputį susijaudinusi ir sentimentali nuo išgerto vyno, veda mane už rankos į man skirtą miegamąjį. Už atviro lango naktis, vėjelis judina užuolaidas.

Karavajus mane lyg šaltu dušu perliejo. Dirstelėjo į laikrodį ir tarė, kad aš galėsianti sau ramiai dirbti — jų tarnai išvažinėję namo, į Ispaniją, atostogų, o juodu su Anita, nors ir labai nenorį, turį eiti į Šajo rūmus, į reklaminių filmų festivalį.

— Anita apsidžiaugs jus pamačiusi, — vis dėlto pridūrė jis. — Juk jinai, rodos, kažkada trupučiuką jus globojo?

Bet jis tai pasakė jau eidamas durų link, į mane nežiūrėdamas, tartum manęs nė nebūtų, — aš noriu pasakyti, tartum būčiau ne žmogus, o elektrinė rašomoji mašinėlė su "prezidento" šriftu.

Prieš išeidamas jis atsigręžė, nežymiai mostelėjo į mano stalą ir paklausė, ar man nelikę dar kokių nors svarbių reikalų. Aš ketinau taisyti vienos pramoninės reklamų brošiūros korektūras, bet tai buvo neskubu, ir staiga toptelėjo protingas atsakymas, tad aš tariau:

— Turiu atsiimti pinigus.

Tai buvo mėnesinės algos dydžio premija, kuri mums išmokama per du kartus: pusė — gruodį, o pusė — liepą. Tie, kurie atostogauja, gavo šiuos pinigus kartu su birželio atlyginimu. Kiti gauna prieš Liepos 14-osios šventę. Premiją, kaip ir atlyginimą, išmoka patsai vyriausiasis buhalteris — jis vaikšto po kabinetus ir kiekvienam asmeniškai įteikia pinigus. Mane paprastai aplanko likus ne daugiau kaip pusvalandžiui iki darbo pabaigos. Pirmiausia jis užeina į redakciją, kur jo pasirodymas sukelia nelyginant audrą, bet šį sykį aš dar negirdėjau, kad redaktorės būtų užpuolusios vargšą žmogelį.

Šefas stovėjo nejudėdamas, nusitvėręs durų rankenos. Paskui pareiškė važiuojąs namo ir norįs pasiimti kartu ir mane. O voką su premija įteiksiąs man pats ir, beje, galėsiąs dar šiek tiek pridurti, kokį trejetą šimtų, jeigu aš neprieštarausianti.

Jo akyse pamačiau palengvėjimą, be abejo, aš irgi buvau patenkinta, tik jo džiaugsmas truko labai trumpai, tarytum mane

pamačius, jam būtų staiga išsisprendęs keblus klausimas.

— Tad ruoškitės, Dani. Po penkių minučių aš jūsų lauksiu apačioje. Mano mašina prie paradinių durų.

Jis išėjo ir uždarė duris. Tačiau staiga ir vėl pasirodė ant slenksčio. Aš tuo tarpu dėjau į vietą žaisliuką, kuriuo jis žaidė. Tai buvo šarnyrinis drambliukas, rausvas lyg saldainis. Pamatęs, kaip kruopščiai tvarkau savo stalą, Karavajus burbtelėjo: "Atleiskite". Jis, girdi, pasikliauja mano diskretiškumu, tikisi, kad niekas nesužinos apie šį darbą už agentūros sienų. Supratau, kodėl jis nenori, kad pasakočiau — mat jautėsi dėl to pavėluoto pranešimo truputėlį kaltas. Norėjo dar kažką pasakyti, gal pasiteisinti, bet tik dirstelėjo į rausvąjį drambliuką ir išėjo šį kartą visai.

Aš pasėdėjau valandėlę prie stalo galvodama, kas bus, jeigu nesuspėsiu iki jo išvykimo išspausdinti tų penkiasdešimties puslapių. Man kėlė nerimą ne laikas — galėsiu padirbėti ir naktį, bet nežinia, ar atlaikys tokį apkrovimą mano akys. Nuo ilgesnės įtampos jos parausta, ašaroja, raibsta ir kartais man taip bloga, kad nieko net nematau.

Galvojau taip pat apie Anitą ir apie daugybę visokių niekų: jei būčiau rytą žinojusi, kad su ja susitiksiu, būčiau apsivilkusi baltą kostiumą. Būtinai reikia užsukti namo persirengti. Kadaise, kai dirbau pas ją, aš dar nešiojau sijonus, kuriuos buvau pati pasisiuvusi prieglaudoje. Ji sakydavo: "Žiūrėdama į tavo kūrinius, aš imu bjaurėtis nelaimingais vaikais". Norėjau jai pasirodyti su pačiais geriausiais savo rūbais, kad pamatytų, kaip aš pasikeičiau. Paskui staiga prisiminiau, kad šefas davė man susiruošti penkias minutes. O jam penkios minutės — trys šimtai sekundžių. Jis toks punktualus — labiau nei laikrodžio gegutė.

Aš brūkštelėjau savo bloknoto lapelyje: "Išvažiuoju švenčių. Iki trečiadienio".

Bet čia pat suplėšiau, ką parašiau, į skutelius ir kitame lapelyje, šį kartą dailiai, išvedžiojau: "Turiu per šventes išskristi. Iki trečiadienio".

Dabar užsimaniau išsipasakoti. "Išskrendu" — per maža. Galėjau parašyti: "Išskrendu į Monte Karlą". Bet žvilgtelėjau

į laikrodį, didžioji rodyklė artinosi prie pusės penkių, antra vertus, aš tikriausiai vienintelė iš mūsų agentūros, dar neskridusi lėktuvu, taigi nieko tuo nenustebinsiu.

Segtuku prisegiau lapuką prie savo stalinės lempos gaubto. Kiekvienas jį pamatys vos tik įėjęs. Atrodo, buvau puikiausios nuotaikos. Kaip čia paaiškinus? Jeigu norite, mane irgi buvo apėmęs panašus nekantrumas kaip, jaučiau, ir kitus visą tą ilgą popietę.

Vilkdamasi paltą prisiminiau, kad Anita ir Mišelis Karavajus turi dukrelę. Tad paėmiau rausvąjį drambliuką ir įsikišau kišenėn.

Atsimenu, kad pro langą vis dar švietė saulė ir krito ant išmėtytų po stalą popierių.

Mašinoje, juodame "Sitroene" odinėmis sėdynėmis, Karavajus pats pasiūlė užvažiuoti iš pradžių pas mane, kad pasiimčiau naktinius marškinius ir dantų šepetėlį.

Dar nebuvo atėjusi spūsties valanda, ir mes važiavome gana greitai. Pasakiau Karavajui, kad atrodo pavargęs. Jis atsakė, jog pavargę atrodo visi. Užvedžiau kalbą apie jo mašiną, kokia ji patogi, bet tai jo nedomino, ir aš daugiau jo nekalbinau.

Seną pervažiavome Alma tiltu. Grenelės gatvėje jis rado mašinai pastatyti vietą — palei fotoreikmenų parduotuvę, beveik po mano langais. Kai aš išlipau, jis ėjo iš paskos. Nei jis manęs klausė, ar galima užeiti, nei ką. Įėjo iš paskos pro duris, ir viskas.

Aš nesigėdiju savo buto — bent taip man atrodo — ir buvau tikra, kad nepalikau virš dujinio radiatoriaus džiūti baltinių. Ir vis dėlto man buvo nei šis, nei tas, kad jis pas mane eina. Jis bus kambary, ir aš turėsiu persirengti vonioje, o ten taip ankšta, kad nėra kur nė apsisukti. Be to, aš gyvenu penktame aukšte ir nėra lifto.

Pasakau, kad jam nebūtina mane lydėti, aš susiruošianti per porą minučių. Bet jis atsakė palydėsiąs, baisus čia daiktas. Ką jis vaizdavosi, nežinau. Gal manė, kad pasiimsiu pilną lagaminą?

Laiptinėje nieko nesutikome, ir bent jau čia man pasisekė. Mano kaimynės vyras užsidirbo nemokamas atostogas Busiko ligoninėje, pervažiavęs prieš plauką Pranciškaus I gatvę, ir dabar ji labai niršta, kai ją sutikęs, nepasiteirauji apie vyro sveikatą, o jei pasiteirauji — šnekos kaip vandens. Aš įėjau pirmoji ir, vos tik Karavajus peržengė slenkstį, uždariau duris. Jis apsidairė, bet nepratarė nė žodžio. Buvo matyti, kad nežino, kur save, tokį gremėzdą, dėti. Čionai jis man pasirodė daug jaunesnis ir, kaip čia pasakius, gyvesnis ir tikresnis negu agentūroje.

Iš sieninės spintos pasiėmiau baltą kostiumą ir užsidariau vonioje. Girdėjau Karavajų vaikštant visai šalia. Nusirenginėdama pasakiau pro duris, kad išgerti jis rasiąs spintelėje po langu. Ir dar paklausiau, ar aš spėsianti nusiprausti po dušu. Jis tylėjo. Dušo atsisakiau, tik paskubomis apsitryniau tualetine pirštine.

Kai grįžau į kambarį jau apsirengusi, susišukavusi ir pasidažiusi, tik basa, jis sėdėjo ant sofos ir skambino Anitai. Sakė jai, kad mes netrukus atvažiuosime. Kalbėdamas apžiūrinėjo mano kostiumą. Aš atsisėdau ant fotelio ranktūrio ir ėmiau autis baltus batukus, žiūrėdama jam į akis. Jose neįžvelgiau nieko, vien susirūpinimą.

Jis kalbėjo su Anita, — žinojau, kad tai ji, nes sakė: “Taip, Anita, ne, Anita”, — dabar nė neatsimenu, ką ten jai pasakojo, rodos, kad aš nepasikeičiau, ne, kad aš greičiau aukšta, taip, greičiau plonutė, taip, kad aš graži, taip, kad mano šviesūs plaukai, labai šviesūs, ir dar kad aš nudegusi, — ir taip toliau, ir panašiai, tikriausiai kalbėjo malonius žodžius, be abejo, malonius, tik jo balsas iškraipė jų prasmę. Iki šiol jis skamba mano ausyse: monotoniškas stropaus teismo vykdytojo balsas. Karavajus atsakinėjo į Anitos klausimus, kantriai tenkino jos kaprizą. Ji norėjo, kad jis mane nupasakotų, ir jis pasakojo. Anita — tai žmogus, o aš, Dani Longo, — tas pat kas skalbimo mašina, išstatyta reklamai Rotušės aikštės universalioje parduotuvėje.

Jis pasakė dar vieną dalyką. O ne, ne užuomina, kad manęs neįžeistų, o išdrožė tiesiai, kad aš darausi vis labiau ir la-

biau žliba. Jis kuo tiksliausiai pasakojo tai, ką matė, tiesiog konstatavo faktą. Dar pridūrė, kad akiniai slepia mano akių spalvą. Aš susijuokiau. Ir netgi nusiėmiau akinius — tegu mato, kokia ta spalva. Mano akys ne šviesiai mėlynos ir permainingos lyg jūra, kaip Anitos, kai ji man leisdavo nunešti ir savo padėklą savitarnos kavinėje La Boesi gatvėj, bet tamsios, įdėmios ir neišraiškingos tartum nyki šiaurės lyguma, o be akinių — nieko nereginčios.

Nežinau, ar čia dėl savo akių, ar dėl to, kad staiga supratau, jog šitai gerai išauklėtai porelei visada būsiu tik dingstis nuobodokam pokalbiui telefonu, bet staiga, nors vis dar juokiausi, man pasidarė liūdna ir koktu, ir aš panorau, kad šis vakaras būtų jau praėjęs, o juodu jau išvykę į tą savo sumautą reklaminių filmų festivalį ir kad jų apskritai nė būti nebūtų, kad Anitos nebūtų, žodžiu, kad jie eitų po velnių.

Išvažiavome. Kaip jis man buvo liepęs, į rankinę įsidėjau naktinius marškinius ir dantų šepetėlį. Važiavome Senos krantine iki Otejo tilto. Staiga jis kažką prisiminė ir, įvairavęs mašiną į antrąją eilę, sustojo kažkokioje prekybinėje gatvėje.

Jis davė man penkiasdešimt frankų sakydamas, kad nei jis, nei Anita niekada nevakarieniauja, taigi namie tikriausiai man nieko neatsirasią užkąsti. Jei būčiau turėjusi nors kruopelytę humoro, būčiau plyšus iš juoko, prisiminusi kvailas savo svajones apie intymią vakarienę, pritemdytas šviesas, vėjo judinamas užuolaidas. Bet aš tik išraudau lyg uoga. Atsakiau, kad irgi nevakarieniauju, tačiau jis nenorėjo tikėti ir pakartojo: "Eikite, prašau jus".

Šefas pasiliko mašinoje, o aš užėjau į duonos parduotuvę ir nusipirkau porą pyragaičių bei plytelę šokolado. Jis mane paprašė "tuo pačiu" užbėgti į vaistinę jam vaistų. Kol vaistininkas štampavo receptą, aš perskaičiau užrašą ant dėžutės su buteliuku, kad tai širdies lašai. Laikosi bado dietos, o kad nenualptų, ryja digitalį. Genialu!

Mašinoje, kai dėjo į piniginę grąžą, jis paklausė nežiūrėdamas į mane, kur aš pirkusi savo kostiumą. Tai toks vyras, kuris negali pakęsti, kad kita moteris, ne tik jo žmona, padoriai apsirengusi. Atsakiau gavusi jį veltui kaip agentūros darbuo-

toja už fotografijas, kurias padarėme vienam mūsų klientui iš Fobur Sent Onorė gatvės. Jis palinkčiojo galvą, lyg norėdamas pasakyti: "O kaipgi, atsimenu", bet, stengdamasis man būti malonus, regis, pasakė: "Kaip gatavas rūbas — labai efektingai atrodo".

Aš dar niekad nebuvau Otejo rajone, Monmoransi viloje. Tikriausiai dėl to, kad gyvendama pačiame Paryžiuje, vaizdavausi šią vietą tarsi provincijos miesčiuką senamadiškai nuobodžiomis gatvėmis, kur leidžia savo dienas pensininkai. Karavajai gyveno Drebulių gatvėje. Buvo čia ir Liepų gatvė, ir, manau, Kaštonų. Jų namas pasirodė toks, kaip aš ir maniau: didelis, gražus, apsuptas gėlynų. Buvo pradžia septintos. Medžių lapuose akinamai mirgėjo saulė.

Prisimenu, kaip mes atvykome, mūsų žingsnių aidą apyvakario tyloje. Prieškambary ant raudonomis plytelėmis išklotų grindų buvo patiestas didelis kilimas su išaustais jame vienaragiais, degė visos lempos, nors buvo diena: į viršų vedė akmeniniai laiptai, ant kurių apatinės pakopos, spausdama prie krūtinės nuplikusią lėlę, stovėjo šviesiaplaukė mergytė lakuotais batukais — viena kojinaitė buvo apsmukusi, — melsvo aksomo suknute su mezginėliais ir išgąstingai į mane žiūrėjo.

Ėjau prie jos ir ant savęs pykau, kad nemoku į viską žiūrėti paprastai, be komplikacijų. Pasilenkusi pabučiavau ją ir pataisiau apsmukusią kojinaitę. Ji nieko nesakė — stovėjo ir žiūrėjo į mane. Tokios pat didelės mėlynos akys kaip Anitos. Paklausiau, kuo ji vardu. Mišelė Karavaj. Ji ištarė "Klavaj". Paklausiau, kiek jai metų. "Tlys metai". Atsiminiau rausvąjį drambliuką, kurį ketinau jai padovanoti, bet jis liko palto kišenėje, o paltą pamiršau namie.

Šefas tuoj pat mane pakvietė į didelį kambarį, iš kurio, tiesą sakant, aš daugiau beveik neišėjau. Sofa ir foteliai buvo aptraukti juoda oda, baldai tamsūs, pasieniais iki lubų — knygos. Ant pastovo, vaizduojančio arklį, — didelė lempa.

Aš užsidėjau kitus akinius ir išmėginau mašinėlę. Tai buvo keturiasdešimtųjų metų laidos pusiau portatyvinis Remingtonas su anglišku šrifto išdėstymu. Ir vis dėlto ja galėjai visai padoriai spausdinti iškart šešis egzempliorius, bet Karavajus pa-

sakė, kad užteksią keturių. Jis atvertė "Milkabi" aplanką, išėmė lapus, išmargintus mikroskopine rašysena (nesuprantu, toks jautis ir taip smulkiai rašo), ir paaiškino sunkiausiai įskaitomas vietas. Prieš eidamas į Šajo rūmus, jis, velniai žino kodėl, dar turįs pasimatyti su vienu spaustuvininku. Palinkėjęs man sėkmės, pridūrė, kad greit ateisianti Anita, ir išvažiavo.

Aš sėdau prie darbo.

Anita atėjo po pusvalandžio. Jos šviesūs plaukai buvo susukti ant pakaušio į mazgą, rankoje smilko cigaretė. "Šimtą metų nesimatėm, kaip gyveni, turiu siaubingą migreną", — išpoškino ji vienu atsikvėpimu, nužvelgdama mane nuo galvos iki kojų tokiu veidu, lyg kas ją verstų tai sakyti. Beje, ji visada taip kalbėdavo.

Ji atidarė duris kambario gilumoje ir parodė, kur aš miegosiu. Paaiškino, kad kartais ten miegąs jos vyras, kai užsisėdįs prie darbo lig vėlumos. Aš pamačiau didžiulę lovą, užtiestą baltu kailiu, o ant sienos — padidintą Anitos fotografiją, kur ji sėdi nuoga ant fotelio ranktūrio, — fotografija buvo puikaus išdirbio, matėsi net odos poros. Aš kvailai sukikenau. Ji apsuko fotografiją mediniais rėmeliais į sieną ir pasakė, kad Karavajus įsirengęs palėpėje mėgėjišką fotolaboratoriją ir kad ji esanti vienintelis jo modelis. Tai sakydama Anita atvėrė dar vienas duris, palei lovą, ir parodė išklotą juodais kokliais vonią. Mūsų žvilgsniai akimirką susitiko, ir aš supratau, kad jai visa tai mirtinai nuobodu.

Aš vėl kibau į darbą. Kol rašiau, Anita išdėliojo ant žemo staliuko valgymo reikmenis, atnešė dvi riekeles rostbifo, vaisių ir nugertą butelį vyno. Ji buvo dar neapsirengusi festivaliui. Paklausė, ar man nereikia daugiau ko nors, ir nelaukdama atsakymo taip pat palinkėjo sėkmės, burbtelėjo "iki" ir dingo.

Kiek vėliau ji vėl pasirodė su juodu atlaso paltu, užsegtu pasmakrėje didele sege, ir sustojo ant slenksčio, laikydama už rankos dukrelę. Pasakė užvešianti mergaitę pas savo motiną, kuri gyvenanti čia pat, Siušė bulvare (buvau ten nuėjusi porą sykių), paskui susitiksianti su vyru Šajo rūmuose. Grįšią anksti, kadangi rytoj skrendą į Šveicariją, bet jeigu aš pavarg-

sianti, tai nebūtinai turinti jų laukti. Mačiau, kad prieš palikdama mane vieną, ji stengiasi man surasti kokį malonų žodelį, bet niekaip neišeina. Aš atsistojau, kad geriau matyčiau Mišelę ir palinkėčiau mažytei labos nakties. Išeidama mergaitė vis gręžiojosi ir žiūrėjo į mane. Prie krūtinės, kaip ir pirmiau, ji glaudė nuplikusią savo lėlę.

Joms išėjus, aš ėmiau tratinti kaip kulkosvaidis. Porą kartų užsirūkiau cigaretę, o kadangi nemėgstu traukti dūmo dirbdama, vaikščiojau po kambarį, apžiūrinėjau knygų nugarėles. Ant sienos kabojo kažkoks negirdėtas neregėtas, bet labai įdomus daiktas: matinio stiklo ekranas 30 x 40 paauksuotame korpuse, kurio viduje įmontuotas prietaisas rodė spalvotas skaidres. Matyt, Karavajus įsitaisė namuose aparatą, skirtą reklamuoti prekes vitrinose. Skaidrės keitėsi kas minutę. Peržiūrėjau keletą kadrų — saulės nutvieksti žvejų uostai, vandeny atsispindi įvairiaspalvės valtys. Nežinau, nė kaip jie vadinasi. Galiu pasakyti, kvailė nelaiminga, tik tiek, kad skaidrės padarytos juostoje “agfa kolor”. Pernelyg seniai aš valgau šitą duoną, kad suabejočiau, kieno tokia raudona spalva.

Kai pavargo akys, nuėjau jų praskalauti šaltu vandeniu į juodų koklių vonią. Lauke nebuvo girdėti nė garso, Paryžius, rodės, kažkur toli toli, ir aš pajutau, kad mane slegia šis tuščias namas, tamsūs jo kambariai.

Pusę pirmos nakties buvau parašiusi trisdešimt puslapių. Ėmiau be atvangos daryti klaidas, tartum mano galvoje būtų buvusios ne smegenys, o pieno milteliai. Suskaičiavusi likusius puslapius — gal penkiolika, — aš uždengiau mašinėlę.

Buvau išalkusi. Suvalgiau pyragaitį, kurį nusipirkau pakeliui, riekelę rostbifo, obuolį ir išgėriau truputį vyno. Nenorėjau palikti neplautų indų ir nuėjau ieškoti virtuvės. Ji buvo erdvi, apstatyta lyg fermos valgomasis, su akmenine kriaukle, kur pelijo dvi aukštos rietuvės lėkščių. Pažįstu savo Anitą. Tarnams išvažinėjus atostogų, ji tikriausiai nė tosterio nesugebėjo įsijungti.

Nusivilkau švarką ir išploviau savo lėkštę, stiklinę, šakutę ir peilį. Paskui užgesinau visas šviesas ir atsiguliau. Buvo karšta, bet aš nedrįsau — vienas Dievas težino kodėl — atverti lan-

go. Niekaip negalėjau užmigti. Prisiminiau, kokia buvo Anita, kai dirbau pas ją. Nusirengdama nesusilaikiau ir atverčiau fotografiją, kur ji nuoga sėdi ant fotelio. Pykau ant savęs, kad taip kvailai tada sukikenau. Nenoriu pasakyti, kad kvaila leipti juokais pamačius, jog namų šeimininkas fotografuoja ir kabinėja ant sienų pliką savo žmonos užpakalį, — tiesiog pats mano juokas buvo kvailas.

Kai dirbau pas Anitą, ji ne kartą pas mane nakvojo. Tada gyveno su motina ir sykį mane paprašė — taip, kaip ji viena temokėdavo: čia meilikaudama, čia grasindama, bet su tokiu atkaklumu, — kad leisčiau jai savo bute susitikti su vienu vaikinu. Paskui vaikinai keitėsi, bet susitikimo vieta liko ta pati, mat, vieną kartą nusileidusi, aš nebedrįsau jai atsakyti. Švenčių dienomis eidavau į kiną. Grįžusi rasdavau ją išsirengusią, degančiais skruostais; nukorusi kojas nuo fotelio ranktūrio, beveik kaip fotografijoje, ji arba skaitydavo, arba klausydavosi radijo ir traukdavo dūmą. Jai niekad nė į galvą neateidavo pakloti lovą. Mano ryškiausias prisiminimas — tai iki grindų nukarusios, suglamžytos paklodės, ant kurių aš turėdavau miegoti nakties likutį šalia Anitos. Jeigu padarydavau jai priekaištą, ji mane išvadindavo “pašvinkusia davatkpalaike”, liepdavo grįžti į vienuolyną ir sprogti ten iš pavydo. Arba, dėdamasi baisiai susikrimtusi, pažadėdavo kitą kartą mylėtis mano virtuvėje ant stalo. Rytojaus dieną darbe ji vėl atvirsdavo “Anita-Man nusispjaut”, elegantiška mergina iš prabangių kvartalų, blaivaus proto, dalykiška, santūria.

Galų gale aš užmigau arba tik užsnūdau, kadangi netrukus išgirdau šeimininkų balsus. Karavajus skundėsi per daug išgėręs ir sutikęs daug kvailių. Paskui tyliai paklausė pro duris: “Dani, jūs miegate? Kaip sekasi?” Atsakiau, kad sekasi gerai, kad liko penkiolika puslapių. Kažkodėl, jį mėgdžiodama, aš kalbėjau pašnibždomis, lyg būčiau bijojusi ką nors pažadinti šitame prakeiktame name.

Paskui vėl užmigau. Ir, rodos, tą pat akimirką kažkas pakrebždeno duris, buvo jau rytas, šios dienos rytas. Pro langą švietė saulė, ir aš išgirdau šeimininką sakant: “Išviriau jums kavos, pastačiau puoduką ant stalo”.

Paklojusi lovą ir išsimaudžiusi vonioje, aš apsirengiau, išgėriau šaltą kavą, padėtą šalia mašinėlės, ir vėl kibau į darbą.

Porą kartų užėjo šeimininkas pažiūrėti, ar dar daug man likę. Tada su baltu apatinuku, vieną ranką prispaudusi prie vakarykštės migrenos, o kita kratydama pelenus nuo savo pirmos cigaretės ir ieškodama, ko nepametusi, pasirodė Anita. Jai reikią važiuoti į Siušė bulvarą pasiimti dukros. Mat jie norį pasinaudoti susitikimu su "Milkabi" ir kartu praleisti šventes Šveicarijoje. Ji nervinosi prieš kelionę ir bent jau dabar man atrodė pasikeitusi. Anksčiau ji sakydavo, kad klientai, kaip ir meilužiai, kuo ilgiau laukia, tuo labiau jus vertina, ir gadinti sau kraują dėl to, kad pavėluosi į lėktuvą, kai puikiausiai galima skristi kitu, — žema klasė.

Nervinosi, beje, visi — ir ji, ir aš, ir Karavajus. Paskutinius puslapius išspausdinau kaip tos mašininkės, kurių negaliu pakęsti: nė nebandydama suprasti, ką rašau. Tikriausiai praleidau aibę nesąmonių, rašiau beveik tik kaire ranka (aš kairė ir, jeigu darbas skubus, taip įsitraukiu, kad pamirštu turinti dešinę), gaišau begalę laiko, sakydama sau: "Galvok, ką darai, dešine, kvaile, dešine", kaip boksininkas, gavęs į paširdžius kvapą gniaužiantį smūgį. O smūgis, kurį gavau aš, — didelio daikto, kad tai kvaila, jeigu mane klausinės, taip ir pasakysiu, — buvo žinia, kad Karavajai važiuoja švenčių į Šveicariją. Ciūriche kartą buvau, prisimenu su siaubu. Ženevoje — niekad, bet įsivaizduoju, kad ten yra, bent jau tokiems kaip Karavajus, prabangūs viešbučiai, plačios terasos, kur mėnesėtomis naktimis švelniai ir liūdnai griežia smuikai; ten dienos skaisčios, o vakarai mirga nuo šviesų — žodžiu, gyvenimas, kokio man niekada neteks patirti, ir ne tik todėl, kad visa tai kainuoja krūvą frankų ar dolerių. Nekenčiu savęs, kad esu tokia — taip, taip, taip! — aš tokia, o kodėl — pati nežinau.

Baigiau darbą apie vienuoliktą.

Pradėjau dėlioti lapus į keturias krūveles, bet įėjęs Karavajus pasakė, kad nereikia. Jis buvo su šviesiai mėlynu vasariniu kostiumu ir bjauru kaklaraiščiu baltais žirneliais. Mane tiesiog gniuždė jo ūgis ir energija. Jis jau buvo užbėgęs į agen-

tūrą maketų ir atnešė man voką su premija: su tuo trejetu šimtų, kuriuos buvo žadėjęs; aš suskaičiavau daugiau nei tūkstantį frankų, beveik mėnesio alga. Pasakiau — niekada nepamirštu padėkoti — labai dėkui, puiku, bet čia per daug.

Jis įkišo mano triūsą į juodą odinį portfelį ir šnopuodamas pasiteiravo, ar aš turinti vairuotojo teises. Dar klausia! Anita žino, ar turiu, ir tikriausiai jam pasakė. Kai ji nusipirko savo pirmą mašiną, padėvėtą "Simką" su atlošiamu viršum, taip bijojo, kad mašiną iš garažo išvairavau aš. Ir vėliau man tekdavo kokį ketvertą ar penketą kartų per dieną ją įvairuoti į mėlynąją zoną.

Tačiau iš tikrųjų savo gyvenime aš vairavau tik vieną mašiną — mažalitražį prieglaudos furgonėlį. Mano teises apmokėjo Motinėlė ("tai bus naudinga, be to, privers tave išsirinkti ratuotą vyrą, o ne kokį driskių dėl gražių akių"), ir kai važiuodavo su reikalais, mašiną vairuoti patikėdavo tik man. Aš tada mokiausi paskutinėje klasėje. Prieglaudoj buvo du panašūs furgonėliai, ir man teko senesnysis. "Gali jį sudaužyti, — kalbėjo Motinėlė, — įgysi patirties, ir tada mes paimsime naująjį iš sesers Marijos Gailestingosios". Bet jau važiuojant trisdešimt per valandą, ji įsikibdavo rankomis į sėdynę, o pasiekus keturiasdešimt, šaukdavo: "Užmuš, užmuš!" Kartą taip išsigando, kad patraukė rankinį stabdį, ir mudvi vos neišlėkėm pro priekinį stiklą.

Pasilenkęs prie savo portfelio, Karavajus vienu atsikvėpimu man išpoškino, kad šeštadienio rytą gauti taksi neįmanoma, o telefoną paprašęs išjungti, kad galėčiau ramiai dirbti, ir dabar nenorįs vėl viską pradėti, kad dar dukrą reikią paimti, ir aš jam padarysianti didelę paslaugą, jeigu nuvešianti juos į Orli. Aš nesupratau. Jis atsitiesė visas raudonas ir paaiškino, kad jeigu aš važiuosianti, tai parvarysianti mašiną.

Jis iš proto išėjo.

Pasakiau, kad Orli yra mašinų stovėjimo aikštelės, bet jis tik truktelėjo pečiais ir atsakė: "Dėkui, žinau".

— Na, eime, Dani.

Atsakiau, kad tai neįmanoma.

— Kodėl?

Dabar jis žiūrėjo tiesiai man į veidą, truputį pasilenkęs prie manęs, ir aš mačiau, kad jis pilnas jėgos ir nekantrumo. O jeigu kas stovi pernelyg arti manęs, aš pasimetu, negaliu suregzti žodžio. Po kelių minučių pralemenau:

— Nežinau! Taip sau!

Kvailiau atsakyti negalėjau. Jis vėl patraukė pečiais, burbtelėjo, kad nereikia kvailioti, ir išėjo, nešinas portfeliu. Jam problema buvo išspręsta.

Aš negalėjau jų lydėti į Orlį. Negalėjau parvaryti mašinos. Reikėjo jam pasakyti, kad gyvenime esu vairavusi vien išklerusį furgonėlį ir kad Motinėlė būdavo rami tik tada, kai matydavo netoliese bažnyčią: vis šioks toks šansas gauti paskutinį patepimą. Nuėjau paskui Karavajų į prieškambarį. Laiptais leidosi Anita. Nesakiau nieko.

Jie turėjo trejetą lagaminų. Paėmiau vieną ir nunešiau į sodą. Akimis ėmiau ieškoti "Sitroeno", Karavajaus mašinos, ir, o siaubas, ką pamačiau! Jie ketino važiuoti visai ne "Sitroenu", o ilgu plačiu amerikietišku limuzinu atloštu viršum, — jį Anita dabar vairavo iš garažo. Tikras tankas.

Grįžau į holą, paskui į kambarį, kur dirbau. Aš net negalėjau iš karto prisiminti, ko atėjau. A, rankinės. Paėmiau ją. Vėl padėjau ant stalo. Ne, aš negaliu vairuoti tokios mašinos.

Karavajus paskubomis uždarinėjo duris. Pamatęs, kad aš stoviu lyg įbesta, matyt, suprato, jog čia kažkas negerai, ir priėjo artyn. Paėmęs man už riešo tarė:

— Tai Anitos mašina. Ten tik akseleratorius ir stabdys, daugiau nieko. Ją labai lengva vairuoti.

Ir pridūrė:

— Nereikia būti tokiai.

Aš atsigręžiau į jį. Pamačiau, kad jo akys mėlynos, šviesiai šviesiai mėlynos ir pavargusios. Mėlynos. Anksčiau to nepastebėjau. Ir staiga man toptelėjo, pirmą kartą, kad aš jam — ne tuščia vieta. Mergelė, žinoma, proto nedidelio, bet simpatiją jis man jaučia. Bent taip man pasirodė. Nesupratau, ką jis turėjo galvoj sakydamas: "Nereikia būti tokiai". Ir iki šiol nesuprantu. Kaip ir prieš valandėlę, jis buvo taip arti manęs, atrodė toks didelis ir stiprus, kad aš pajutau žemę slystant iš po

kojų. Po ilgos tylos — o gal man tik pasirodė, kad ilgos, tokia ji buvo nepakenčiama, — jis pridūrė, kad jeigu aš nenorinti jų lydėti, tiek to, kaip nors apsieisiąs, mašiną pastatysiąs aikštelėj. Galų gale tai nesvarbu.

Aš nuleidau galvą. Pasakiau, kad sutinku.

Mergaitę pasodino užpakaly, šalia manęs. Ji buvo su raudonu paltu aksomine apykakle, sėdėjo labai tiesiai, laikydama savo šaltą rankutę mano saujoje, ir tylėjo. Anita su vyru irgi nesikalbėjo. Buvo be dvidešimt dvylika, kai mes prie Orleano vartų pasukome iš periferinio bulvaro į Pietų autostradą. Prie vairo sėdėjo jis.

Aš paklausiau, kur pastatyti mašiną. "Sode". Reikėjo šaukti, mat jis važiavo greitai ir vėjo gūsiai nusinešdavo jo žodžius. "Dokumentai — pirštinių dėžėj, o vartų raktas — kartu su mašinos", — pasakė jis ir pirštu pajudino raktų pundelį, tabaluojantį uždegimo jungikly. Paklausiau, kur juos palikti. Pagalvojęs jis atsakė, kad laikyčiau raktus pas save ir atiduočiau jam darbe trečiadienį po pietų, kai bus grįžęs iš Šveicarijos.

Anita, išėjusi iš kantrybės, atsisuko ir, nužvelgusi mane, kaip tada, kai aš dar pas ją dirbau, suriko: "Ar tu užsičiaupsi pagaliau, nejaugi čia taip sudėtinga? Ar žinai, kokiu greičiu važiuojam?" Mergaitė, pamačiusi, kad motina ant manęs pyksta, ištraukė rankutę iš mano saujos.

Be dešimt dvylika — lėktuvas skrido penkios minutės pirmos — Karavajus sustojo palei aerouosto šaligatvį. Jie šokte iššoko iš mašinos. Anita — bežiniu paltu su žalio šilko pamušalu — kilstelėjo mergaitę, ištraukė iš mašinos ir prisispaudusi prie krūtinės pasilenkė manęs pabučiuoti. Šefas skubino nešiką. Jis man padavė ranką, ir aš beviltiškai norėjau ją sulaikyti, mat į galvą šovė begalė klausimų. O jeigu lis? Iki trečiadienio gali lyti. Juk negaliu palikti mašinos atloštu viršum. O kaip ją uždengti? Karavajus sutrikęs žvilgtelėjo į skaistų dangaus skliautą, į mane, paskui į prietaisų skydą.

— Neturiu supratimo! Tai Anitos mašina.

Jis šūktelėjo Anitą, kuri nekantravo prie įėjimo į aerouosto salę. Kai ji suprato, ko noriu, tiesiog pasiuto iš pykčio. Vie-

nu vieninteliu žodžiu pasakė, kas aš tokia, ir, plačiai išskėtusi vasarine pirštine apmautą ranką, dūrė pirštu į kažkokį mygtuką, kaip man pasirodė, kažkur visai žemai, gerokai žemiau vairo, bet taip piktai, kad nė nepastebėjau, į kurį. Anita laikė ant rankos dukrelę, ir, matyt, jai buvo sunku, be to, mergaitė savo batukais murzino paltą. Karavajus ėmė tempti ją į stotį. Prie durų jis grįžtelėjo ir atsisveikindamas nežymiai pamojavo.

Likau viena šioje siaubingoje mašinoje. Mano galvoje, rodės, buvo visiška tyla.

Prabėgo turbūt kelios minutės, kol apsižiūrėjau, kad variklis vis dar neišjungtas ir į mane dairosi praeiviai. Paskui priėjo policininkas ir pasakė, kad čia stovėti negalima. Norėdama paslėpti sumišimą ir duoti tvarkos saugotojui laiko nueiti toliau, aš nusirišau skarelę, kuria buvau apsigobusi prieš išvažiuodama iš Karavajų namų, ir rūpestingai sulanksčiau. Tai buvo biriuzinė šilko skarelė, pirkta Manse pirmaisiais mano savarankiško gyvenimo metais, kaip tik tą dieną, kai atėjo telegrama apie Motinėlės mirtį. Aš beveik visada ją nešiojuosi rankinėje.

Ir tą tylą, kuri spengė mano galvoje, staiga sutrikdė Motinėlės balsas: "Nenusimink, nuvaryk mašiną į aikštelę — ligi jos viso labo penkios dešimtys metrų — ir tada turėsi laiko pagalvoti".

Išlipau iš mašinos. Ji buvo balta ir spindėjo saulėje, o kadangi nenorėjau, negalėjau iš karto sėsti prie vairo, nuėjau pažiūrėti jos markės ant kapoto. Tai buvo "Tenderberdas", didelis baltas paukštis danguje, audros paukštis.

Sėdau prie vairo. Durelės, rodės, pačios užsitrenkė. Smėlio spalvos odinės sėdynės tvaskėjo auksu, visas vidus buvo smėlio spalvos, chromuotos detalės žilpino akis. Prietaisų skyde ir netgi tarp sėdynių buvo visokių rankenėlių ir mygtukų. Stengiausi į juos nežiūrėti. Karavajus sakė tiesą: po kojomis neradau jokio sankabos pedalo. Pasilenkiau norėdama pamatyti, kaip jungiami bėgiai. Be neutralaus taško ir atbulinės eigos, ten buvo dvi padėtys: išsijudinti, kita — važiuoti. Mano kaktą išmušė prakaitas, gerklė išdžiūvo, bet tai buvo ne vien baimė, pati nežinau

kas. Buvau tikra, kad visada prisiminsiu šią akimirką, gailėsiuos, kad ji niekad nepasikartos. Nusiaviau dešinės kojos batuką, kad kulniukas nekliudytų spausti akseleratorių, pasakiau Motinėlei "važiuojam" ir lėtai pajudėjau iš vietos.

Iš pradžių mašina kad trūktelėjo, mat pernelyg stipriai paspaudžiau akseleratorių, bet greit nusiramino ir lengvai, iškilmingai nuplaukė pirmyn. O paskui prasidėjo cirkas. Išmaišiau visas gatves palei aerouostą, nuolat užšokdama ant "plytos", gal penketą sykių pravažiavau pro tas pačias vietas, gal penketą sykių susidūriau su tuo pačiu policininku, rodančiu man ženklą "draudžiama"; kažkoks automobilininkas, važiavęs iš paskos, išvadino mane šykštuole dėl to, kad neįjungiau posūkio šviesų, o kol suradau tas šviesas, nors tai buvo labai paprasta, įjungiau stiklo valytuvus, šilto oro ventiliatorių, Monte Karlo radiją ir nuleidau dešinės pusės durelių stiklą. Mane buvo beištinkąs nervų priepuolis, kai galų gale pastačiau mašiną aikštelėje, į kurią tiek laiko bergždžiai mėginau patekti, o jeigu dar laikiausi ant kojų, tai tik todėl, kad tokia buvo mada.

Reikia pasakyti, aš truputį savim didžiavausi, ir nors mane purtė nervinis drebulys, žinojau, kad baimė praėjo, jaučiausi galinti važinėti šita mašina, kiek panorėsiu. Tik dabar išgirdau pakilimo takuose griaudžiant lėktuvus. Į automatinį stovėjimo aikštelės skaitiklį įmečiau dvi monetas po dvidešimt santimų, ištraukiau iš uždegimo jungiklio raktus, pasiėmiau rankinę, skarelę ir nutariau paėjėti pėsčia, kad atsigautų širdis. Man einant per gatvę palei aerouosto pastatą, į dangų pakilo saulės nutvieksta šveicarų aviakompanijos "Karavelė". Ko gero, ta pati, kuria skrido Anita.

Aerouosto hole gavau bilietą ir įėjau vidun. Buvo daug žmonių, triukšmo, ir aš pasijutau kaip nesava. Eskalatorium pasikėliau į viršutinę terasą. Pakilimo taku riedėjo baltas su mėlyna juosta "Er Franso" kompanijos "Boingas", aikštelėje krutėjo žmonės geltonais lyg kanarėlės kombinezonais. Keleiviai eilute paklusniai ėjo prie didelio lėktuvo, o vienas iš lakūnų, susibrukęs rankas į kišenes, vaikščiojo šen bei ten spardydamas akmenuką.

Nusileidau aukštu žemiau. Ėmiau pro langą dairytis, bene

vėl pamatysiu tą savo lakūną futbolininką, bet nepamačiau, tikriausiai įsėdo į savo lėktuvą. Kurį laiką žiopsojau į visokias įdomybes vitrinose, tačiau įdomiausias man pasirodė blankus atspindys kažkokios merginos baltu kostiumu, aukso spalvos plaukais: ne, ten tikrai ne aš. Nusipirkusi *France-Soir*, užsukau į barą ir pabandžiau peržvelgti bent jau stambiąsias antraštes: gal dešimt kartų perskaičiau, kad kažkas kažką padarė, bet kas ir ką — nesupratau. Išgėriau stikliuką aperityvo "Diubonė", surūkiau cigaretę. Žmonės keldavosi, pasiimdavo nuo staliukų grąžą ir išskrisdavo į kitą pasaulio kraštą. Ar man buvo gera, ar bloga, nebeatsimenu. Išgėriau dar vieną stikliuką, paskui trečią, tada pasakiau sau: "Mergaite, ar tik nesiruoši į automobilių kapines? Ko tu, tiesą sakant, nori?" Ir man rodos, kad aš jau tada žinojau, ko noriu.

Tiesa, tas noras dar neturėjo ryškių kontūrų, tai buvo tik savotiškas dvasios maudulys, lyg kažkoks nerimas, lyg baimė. Aš klausiausi, kaip iš garsiakalbio prislopintas, beveik intymus moters balsas be paliovos kartoja, pro kurias duris reikia išeiti, kad patektum į Argentiną ar Portugaliją. Pasižadėjau, jog kada nors dar čia grįšiu, atsisėsiu prie to paties staliuko, ir kad... nežinau, nežinau. Užsimokėjau už aperityvą. Tariau sau, kad jį išgėriau į savo gražuolio "Audros paukščio" sveikatą. Ir viskas. Atsikėliau, susirinkau nuo staliuko grąžą ir išvažiavau prie jūros.

O, aš ne iš karto sau prisipažinau, ką ketinu daryti. Esu sandėrių su pačia savimi meistrė. Sėsdama į mašiną, tiktai pagalvojau, kad nieko baisaus neatsitiks, jeigu kokią valandėlę ja pasivažinėsiu, na ir kas, jei sužinos Karavajus — juk turiu teisę pakelėje papietauti. Apsuksiu ratą po Paryžių, sustosiu kur nors, suvalgysiu bifšteksą su keptomis bulvėmis, išgersiu puoduką kavos, palengvėle pervažiuosiu Bulonės mišką ir, tarkim, apie ketvirtą valandą pastatysiu mašiną jo sode. Taip? Taip.

Neskubėdama ištyrinėjau skyde visus prietaisus. Radusi mygtuką, pakeliantį ir nuleidžiantį viršų, aš su pasibjaurėjimu pagalvojau apie Anitos pykčio priepuolį. Labai ištęsto ovalo formos spidometre su stambiais metaliniais skaitmenimis mak-

simalus greitis buvo šimtas dvidešimt mylių. Sumečiau, kad tai bus apie du šimtus kilometrų per valandą, ir tariau sau: "Laikykis, vaikuti". Tada dirstelėjau į pirštinių dėžutę. Ten buvo tik baudos kvitas už stovėjimą draudžiamoj vietoj, grąžų sąskaitos ir kelių žemėlapiai. Techninis mašinos pasas ir draudimo polisas, sukišti į permatomą polietileno futliarą, buvo apiforminti kažkokios Karavajaus bendrovės vardu, įsikūrusios tuo pačiu adresu kaip ir jis, Drebulių gatvėje. Girdėjau, kad jis turi keturias daugiau ar mažiau fiktyvias bendroves, kurioms padedant, manipuliuoja su agentūros sąskaitomis, bet aš čia nieko neišmanau, o vyriausiasis buhalteris viską laiko didžiausioj paslapty. Sužinojus, kad mašina apiforminta ne Anitos vardu, man pasidarė ramiau. Mat daiktą, kuris niekam nepriklauso, — tikriau sakant, nepriklauso konkrečiam asmeniui, — lengviau pasiskolinti.

Išlipau iš mašinos pažiūrėti, kas yra bagažinėje: skudurai, augalinė kempinė ir "Tenderberdo" firmos reklaminis prospektas. Dėl visa ko jį pasiėmiau. Vėl sėsdama prie vairo — jis pasislenka į dešinę, kad būtų patogiau įsitaisyti, ir paleidus variklį užsiblokuoja, puikumėlis! — pamačiau, kad visi atsisuka ir žiūri į mane. Žvilgsniai buvo ne tokie kaip paprastai, net jeigu turėsime galvoje, kad mano siauras sijonas ar kad aš jį užplėšiau aukščiau negu derėtų. Supratau, kad visa tai neilgai truks, bet vis dėlto malonu, kai kitų akyse esi ne šiaip sau mirtingasis. Taip? Taip.

Kaip karalienė išvažiavau atbula iš aikštelės, padariau grakštų posūkį priešais aerouosto pastatą ir prie pirmosios sankryžos sustojau. Viena rodyklė rodė į Paryžių. Kita — į Pietus. Norėdama susikaupti, ėmiau rištis ant galvos skarelę. Užpakaly kažkoks vairuotojas sutūtavo. Mostelėjau ranka, siųsdama po velnių ir jį, ir save, ir pasukau į Pietus. Koks įdomumas pietauti Paryžiuje, jeigu aš tai darau kiekvieną dieną! Važiuosiu į Miji la Forė — gražus pavadinimas, be to, dar nesu ten buvusi. Užsisakysiu ne bifšteksą su keptomis bulvėmis, o ko nors nepaprastai skanaus su avietėmis, rasiu tokį restoraną, kur man padengs stalą sode, — taigi viskas nuspręsta, tu jau užmetei už ausies trejetą "Diubonė", būk atsargi, antraip avarinė tar-

nyba tave vilkte parvilks. Nepaisant to, aš spaudžiau kaip akis išdegusi.

Pirmą mašiną aplenkiau kryžkelėje, taigi man neliko nieko kita, tik važiuoti toliau, kitaip sakant, tiesiai į Miji la Forė. Nors ir taip būčiau važiavusi. Vairas mano rankose buvo toks švelnus, tokia švelni saulė glostė man veidą, tokie švelnūs šilto vėjo gūsiai posūkiuose, o posūkių ilgumas, o nuokalnių gilumas! — mano svajonių paukštis, mano bendras, mano bičiulis toks didelis, tylus, paklusnus, dūmė kiek įkabindamas keliu tarp laukų, ir mane sustabdyti buvo galima tik jėga, tik prievarta. Mašinose, kurios važiavo ta pačia kryptimi, sėdėjo vaikai, prispaudę nosis prie stiklo, tegalvodami apie atostogas; suveržtos virvėmis, perpildytos bagažinės buvo prigrūstos pliažinių sviedinių, iš paskos jūros link riedėjo priekabos su valtimis paguldytais stiebais, o kažkokios porelės žvilgsnis, kai lenkiau ir mūsų mašinos susilygino, tarytum sakė, kad jie su manim išvien. Bent jau kol važiavau autostrada, aš norėjau save įtikinti — ir, be abejo, įtikinti kitus! — kad ir toliau važiuosiu kartu su visais, o vakare apsistosime tam pačiam viešbuty, kur nors tarp Valanso ir Avinjono. Kvankšt!

Kai sulėtinau greitį, norėdama išsukti iš kelio, Motinėlė tarė man: “Prašau dabar klausyti manęs, tu tik prisidarysi bėdų, grąžink mašiną”. Mintyse prisiekiau, kad važiuosiu ne toliau kaip iki pirmo restorano, arba iki pirmo padoraus, ir kai tik apsimokėsiu sąskaitą, iškart grįšiu į Paryžių. Motinėlė atsakė, kad tai girtuoklio priesaika, kad kuo toliau, tuo sunkiau man bus susilaikyti nuo kvailysčių. Pakelės stende pamačiau nuvažiavusi penkiasdešimt kilometrų. Pajutau, kaip žnybtelėjo širdį baimė. Nuo tos akimirkos praėjo vos keletas valandų, penketas ar šešetas, bet man viskas atrodo lyg pro rūką ir tolima, kaip sapnas pabudus.

Sustojau prie pakelės restorano, netoli Fontenblo. Nikelio ir plastiko pasaulis, didžiuliai atdari langai. Vienas langas buvo beveik palei mano staliuką, jame lyg įrėmintas stovėjo “Tenderberdas”. Žmonių mažai, daugiausia porelės. Kai įėjau, mane ilgai lydėjo žvilgsniai, be abejo, dėl mašinos, o gal ir dėl to, kad laikiausi pernelyg išdidžiai. Restorane buvo labai šviesu,

ir aš galėjau pasilikti su tamsiais akiniais.

Užsisakiau avienos kepsnį su provansišku pomidorų padažu, pienių salotų ir pusbutelį — mažų buteliukų nebuvo — sauso rausvojo vyno, mat rausvasis man ne taip muša į galvą kaip raudonasis, ar ne, vaikuti? Paprašiau laikraščio, ir man atnešė tą patį *France-Soir*, kurį skaitinėjau Orli. Nebeskaičiau, tik probėgšmiais pamėginau surasti tyčia dailininko padarytas piešinėlyje septynias klaidas ir prisiminiau, kaip Anita ant manęs širsdavo, nerasdama bent vienos iš septynių; paskui pagalvojau, kad banke mano sąskaitoje turėtų būti apie porą tūkstančių frankų. Išsiėmiau užrašų knygutę ir patikrinau. Du tūkstančiai trys šimtai frankų, bet iš jų reikia atskaityti įnašą už televizorių ir du šimtus frankų, kuriuos kas mėnesį siunčiu į prieglaudą. Kartu su tuo, ką turėjau piniginėje ir voke, kurį gavau šįryt, paskaičiavau turinti daugiau kaip tris tūkstančius. Už juos Negresko viešbutyje metų nepagyvensi, bet ketvertą dienų — aš užlenkiau pirštus: šeštadienį sekmadienį, pirmadienį ir antradienį — būsiu turtinga, velniškai turtinga. Valgyti nelabai norėjau ir beveik viską palikau lėkštėje. Užtat vyną išgėriau visą — daugiau nei kartais išgeriu per ištisą savaitę.

Kažkokia porelė pakilo eiti ir pakeliui stabtelėjo prie mano staliuko. Kokių penkiasdešimties metų vyras nuplikusiais smilkiniais, įdegusio ramaus veido ir jauna moteris bežiniu kostiumu. Vyriškis pasiteiravo, ar aš patenkinta savo "Tenderberdu". Aš kilstelėjau galvą, pirštu spausdama akinius toje vietoje, kur nuo rėmų lieka ant nosies žymė, ir atrėžiau, kad jeigu kada nors būsiu savo mašina nepatenkinta, nedelsdama jam apie tai pranešiu. Jo šypsena dingo, ir jis tarė: "Atleiskite". Man pasidarė nesmagu, kad taip karingai atkirtau, ir aš jį šūktelėjau. Jo veide vėl nušvito šypsena.

Neatsimenu, ką jiems sakiau apie mašiną, bet jie atsisėdo prie mano staliuko. Aš baigiau valgyti avietes, pabarstytas cukrumi. Jie jau buvo gėrę kavą, bet užsisakė dar po puoduką, kad turėtų dingstį pavaišinti mane. Sakėsi mane stebėję valgydami pietus ir tikrai mane pažįstą, bent jau kažkur matę. Moteris paklausė, ar aš kartais ne aktorė. "O, Viešpatie! — aiktelėjau. — Ne, mano specialybė — reklama, aš vadovauju

reklamų agentūrai". Ar tik nebus mane mačiusi per televiziją, interviu ar kažkas panašaus? Atsakiau, kad visai galimas daiktas. Tada ji atsigręžė į savo vyrą ir tarė: "Matai, ar aš nesakiau!" Aš važiuojanti į Pietus ar grįžtanti iš ten? Atsakiau, kad noriu aplankyti draugus Kap d'Antibuose ir kartu švenčių proga sutvarkyti vieną reikalą Nicoje. Tada aš esanti laiminga, o jie jau grįžtą. Kelias buvęs pakenčiamas iki Montelimaro, o ten jie išlaukę daugiau nei dvi valandas, užblokuoti kilometrus nusidriekusio mašinų srauto iš priešingos pusės. Liono reikią vengti — neišsikapstysianti iki mirties. Geriausias kelias — šeštasis, tik paskui reikią velnių užkaboriais įsukti į septintąjį. "Be abejo, aš visada tik taip važiuoju", — atsakiau. Jis buvo pulkininkas, karo gydytojas. "Mano tėvas irgi buvo gydytojas, tik vokiečių kariuomenėje per okupaciją, — skiedžiau aš, — motina jį labai mylėjo, o paskui, suprantate, nuskusta galva ir taip toliau". Jie pastebėjo, kad aš labai sąmojinga, brūkštelėjo man adresą ant užrašų knygutės lapelio ir atsisveikino. Užsidegiau cigaretę ir sudeginau adresą peleninėje.

Motinėlė įspėjo, kad aš jau ganėtinai įkaušusi, kad atmosfera ima kaisti, ir kol dar neapsižliumbiau, geriausia būtų man pasislėpti tualete. Bet aš neverkiau. Tariau sau, kad parvarysiu mašiną antradienio vakarą ar trečiadienio rytą. Pakeliui nuplausiu kokiame nors garaže. Anita ne iš tų žmonių, kurie žiūri į skaitiklį. Niekas nieko nesužinos.

Išėjusi užsirūkiau dar vieną cigaretę. Truputį pavaikštinėjau kelio pakraščiu. Saulė metė po mano kojomis trumpą šešėlį, ir kai vėl sėdau prie vairo, sėdynės tiesiog spirgėjo. Nuvažiavau į Fontenblo. Susiradau vietą palei šaligatvį, apsiaviau dešinę koją, išlipau. Vitrinoje pamačiau gražią suknelę ir nusipirkau. Kai ją matavausi, ji pasirodė dar gražesnė: iš balto muslino, o sijonas — lyg migla. Toj pačioj kratuvėj įsigijau dar purienų spalvos maudymosi kostiumą, liemenėlę, porą kelnaičių, biriuzines kelnes, baltą berankovį golfą, porą didelių frotinių rankšluosčių ir porą priderintų tualetinių pirštinių. Kol krautuvėje taisė suknelę pagal mano figūrą, perėjau į kitą gatvės pusę ir nusipirkau prie kelnių basutes auksiniais dirželiais. Nieku gyvu nebūčiau grįžusi šių daiktų namo, į Grenelės

gatvę. Ne tiek dėl tų poros valandų, kurias būčiau sugaišusi važiuodama ten ir atgal, kiek iš baimės, kad, ko gero, persigalvosiu ir man pritrūks drąsos vėl išvažiuoti.

Su pirkiniais dideliuose popieriniuose krepšiuose aš įėjau į galanterijos parduotuvę, išsirinkau juodą odinį lagaminą ir viską į jį sukroviau. Pasirašinėjau čekius nė nemanydama jų skaičiuoti. Tarp kitko, mano galvoje yra aibė signalų, kurie kaip tik ir susidarė iš įpročio viską daryti atsargiai, ir jeigu išlaidų dydis būtų ėmęs grėsti mano kelionei, kuris nors iš tų signalų, be jokios abejonės, būtų mane įspėjęs.

Įmečiau lagaminą į bagažinę, bet man staiga pasidarė gaila, kad jo neturiu šalia savęs. Išėmiau jį ir padėjau ant užpakalinės sėdynės. Prietaisų skydo laikrodis rodė keturias valandas. Išskleidžiau Anitos kelių žemėlapį ir paskaičiavau, kad jei važiuosiu iki sutemstant, galėsiu nakvoti kur nors netoli Šalono prie Sonos ar Makono. Dirstelėjau į žemėlapio apačią ir perskaičiau pavadinimus, nuo kurių staiga ėmė smarkiau plakti širdis: Oranžas, Provanso Salonas, Marselis, Sen Rafaelis. Užsirišau ant galvos skarelę, nusimoviau dešinės kojos batelį ir — pirmyn.

Važiuodama iš Fontenblo, prisiminiau, ką man sakė karo gydytojas, ir paklausiau moterį, prekiaujančią kioske gėlėmis, kur pasukti į šeštąją autostradą. Nusipirkau puokštelę žibuoklių ir padėjau palei priekinį stiklą. Kiek toliau, sankryžoje, prie savo motociklų stovėjo policininkai ir šnekučiavosi. Kaip tik tada man toptelėjo: “O jeigu Karavajus grįš anksčiau? Jeigu dėl kokios nors priežasties grįš dar šį vakarą?” nejučiomis sulėtinau greitį.

Pamatęs, kad nėra mašinos, jis pamanys, ar neatsitiko nelaimė, ir, žinoma, paskambins man į namus (tik kažin, ar jis turi mano telefono numerį?), o nieko neradęs, kreipsis į policiją. Įsivaizdavau: mano ir mašinos aprašymas išsiuntinėtas į visus policijos skyrius, keliuose išstatyti žandarų patruliai. Bet ne, tai kvaila. Kiti žmonės paprastai ką sako, tą ir daro — ne taip kaip aš. Karavajus iki trečiadienio negrįš. Išvažiavo su žmona ir dukra, negi gadins joms tas kelias švenčių dienas? Eis irstytis po ežerą, sakys mergaitei: “Giliau kvėpuok”. Antra

vertus, kodėl gi turėčiau grįžti į Paryžių? Ten viskas apmirė iki trečiadienio. Gyvenimas tenai nėra tikras gyvenimas, o aš pagrobiau automobilį tik labai trumpam — kol sušoksiu šventinį Liepos 14-osios valsą, ir kam čia save gąsdinti ir dėtis nusikaltėle. Padidinau greitį. Dangus buvo giedras, mėlynas mėlynas, kone violetinis. Kviečių laukai tarsi papudruoti šilta šviesą, saulės dulkėmis. Tačiau, rodės, jau aprimusi baimė, kurią pajutau tada, kai sukau iš plento, vėl atkakliai ėmė skverbtis į mano sielą, įsitaisė pačiame tyliausiame, pačiame jautriausiame mano sąmonės kamputyje ir tarpais dėl menkiausios priežasties arba ir visai be priežasties staiga imdavo blaškytis lyg erzinamas žvėris, lyg kažkokia tūnanti manyje antroji Dani, kankinama košmarų.

Pervažiavau Jonos slėnį. Atsimenu, kad sustojau Žuanji prie bistro nusipirkti cigarečių ir užeiti į tualetą. Virš baro kabojo trispalvė afiša, skelbianti Liepos 14-osios pramogas, ir katastrofos ištiktų sunkvežimių nuotraukos. Prie baro plepėjo keli vairuotojai, siurbčiodami alų. Man įėjus, jie nutilo, ir vienas, pamatęs, kad aš, išgėrusi vaisių sulčių, duodu pinigus, tarė šeimininkui, kad už mane mokąs. Aš ėmiau prieštarauti, bet vairuotojas — jis kalbėjo su pietietišku akcentu — pyktelėjo: "Atsisako, dar to betrūko", ir aš įsikišau pinigus į rankinę. Kai jungiau variklį, jis kartu su draugu išėjo iš bistro ir, užuot drožęs tiesiai prie sunkvežimio, sustojo šalia manęs. Juodi plaukai, amžius maždaug kaip ir mano, nerūpestingas veidas ir šypsena "Džibs" [3]. Nukreipdamas žvilgsnį nuo mašinos gaubto į mano kostiumo iškirptę, jis tarė su tuo savo akcentu: "Su tokiu varikliu tai bent duodate garo". Aš linktelėjau galvą. "Gaila, — tarė jis, — tada mes daugiau nesusitiksime". Kai mašina pajudėjo iš vietos, jis atidarė savo sunkvežimio dureles ir įlipo į kabiną. Pamojavo ranka. Šūktelėjo: "Jei susitiksime, aš jums grąžinsiu!" Kažką laikė tarp pirštų, bet ką — neįžiūrėjau, jau buvau per toli. Supratau, pažvelgusi į priekinį stiklą. Jis nukniaukė mano žibuoklių puokštelę.

[3] Dantų pasta.

Už Osero pasukau į dar nebaigtą tiesti plentą ir ėmiau taip spausti, kad net pati nustebau. Į pietus nuo Avalono vėl išvažiavau į šeštąją autostradą. Saulė jau buvo žemiau, bet karštis vis dar laikėsi, o mane kažkodėl krėtė šaltis. Galva buvo tuščia ir ūžė. Tikriausiai iš susijaudinimo ar iš baimės, kuri buvo mane apėmusi, vis stipriau ir stipriau spaudžiau basa koja akseleratorių. Matyt, dėl to paties po valandėlės suteikiau pernelyg daug reikšmės vienam nedideliam įvykiui. Jeigu mane ims kamantinėti, neverta apie jį prasitarti. Tai tik viską supainiotų, jie, ko gero, manytų, kad man ne visi namie, ir nebetikėtų mano žodžiais.

Tai atsitiko pirmame miestelyje, kurį pervažiavau, pasukusi iš plento. Tiesa, man pasirodė, kad jame esu jau buvusi. Kas tiesa, tai tiesa. Tačiau juk kiekvienas miestelis su savo pilkais namais, su varpine, šaunančia į mėlyną dangų, su kalvomis tolumoje ir vasaros saule, kuri staiga plyksteli tau į veidą, kai įvažiuoji į ilgą gatvę — tokią ilgą, kad net akys įskaudo ir aš turėjau sustoti, — kiekvienas toks miestelis man būtų padaręs įspūdį, tarytum jame jau būčiau buvusi, tik seniai, labai seniai, pernelyg seniai, kad būtų galima išplėšti iš atminties kokią smulkmeną ar kieno nors vardą.

Prie kavinės durų, siauručių, panašių į tamsų plyšį, ant sudedamosios kėdės sėdėjo liesa senutė juoda prijuoste, raukšlių išvagotu veidu. Saulės apakinta, važiavau labai lėtai, tik staiga, tarsi kažkam paliepus, atsigręžiau ir pamačiau, kad ta senutė moja ranka, šaukia mane. Sustojau palei šaligatvį. Vos vilkdama kojas, moteris pamažu artinosi. Išlipau. Kalbėjo ji labai garsiai, bet kimiu, švilpiančiu balsu, kaip astmatikė, aš ją vos supratau. Sakė, kad rytą aš pas ją užmiršusi savo paltą. Atsimenu, rankoje ji laikė žaliųjų žirnelių ankštis, o kai sėdėjo, ant kelių jai buvo pintinė. Atsakiau, kad ji klysta, kad jokio palto pas ją nepamiršau, jau vien dėl to, kad čia esu pirmąkart gyvenime. Ji tvirtino savo: "Atnešiau jums kavos, sumuštinių ir supratau, kad jūs kažko lyg nesava, tai nė nenustebau, pamačius vėliau ant kėdės jūsų paltą". Aš atsakiau, kad tai klaida, bet vis tiek dėkui, ir skubiai sėdau į mašiną.

Senė kėlė man baimę. Jos akys kažkaip piktai šmirinėjo

mano veidu. Ji neatstojo nuo manęs. Savo raukšlėta, pajuodusia ranka su išsišovusiais sąnariais įsikibo į mano mašinos dureles. Tvirtino, kad aš gėrusi pas ją kavą ir valgiusi sumuštinius, kol degalinėje "tvarkę" mano mašiną.

Niekaip negalėjau įkišti starterio raktelio. Norom nenorom teko teisintis: rytą aš buvusi Paryžiuje, dievai žino kiek kilometrų nuo čia, ji tiesiog painiojanti du panašius automobilius. Tai, ką ji atsakė, buvo siaubinga, bent jau tą akimirką man pasirodė siaubinga:

— Taigi mašiną tvarkė, aš jos nė nemačiau. O jus mačiau.

Nežinau, kas man pasidarė. Nuplėšiau jos ranką nuo durelių, surikau, kad duotų ramybę, kad jos nepažįstu, kad ji manęs net akyse nemačiusi ir tegu nepasakoja, kad mane matė, niekados, niekados, niekados... Tada man dingtelėjo, kad mano balsą gali išgirsti ir kiti miestelio gyventojai. Kai kas jau žiūrėjo į mūsų pusę. Nuvažiavau.

Šit kaip viskas buvo. Tai atsitiko prieš ketvirtį valandos, o gal dar mažiau. Važiavau nosies tiesumu. Stengiausi galvoti apie Motinėlę, apie dalykus, kurie mane nuramintų, pavyzdžiui, apie savo butą, jūrą. Bet negalėjau. Kairėje kelio pusėje pamačiau degalinę. Kai Orli aerouoste patikrinau benzino lygį, rodyklė buvo pačiame skalės viršuje. Dabar ji stovėjo ties viduriu, bet aš galėjau sukarti dar daug kilometrų. Vis dėlto nutariau sustoti.

Žmogus, prisiartinęs manęs aptarnauti, linksmai plepėjo su dviem vairuotojais. Buvo be uniforminės kepurės, be specdrabužių. Aš nuėjau į baltą namuką. Nusirišau skarelę. Atsimenu žvyro gurgždėjimą po kojomis, bet labiausiai — saulę, mirguliuojančią tūkstančiais blyksnių jau pro medžių šakas ant kalvų. Viduje buvo prieblanda, šilta, tylu. Aš susišukavau, atsukau čiaupą. Ir tada mano antrasis "aš", mano baimė, pabudo ir ėmė klykti klykti... Mane griebė iš užpakalio taip staigiai, kad nespėjau nė krustelėti, ir šaltakraujiškai, atkakliai — aš žinau, taip, taip, žinau, supratau tai akies mirksniu, kuris truko ištisą amžinybę, ir maldavau, maldavau to nedaryti — man ėmė laužti ranką.

Manuelis būtų jiems galėjęs kuo tiksliausiai pasakyti, kas per mašina: paskutinės laidos “Tenderberdas”, visiškai automatizuotas, variklis 8 cilindrų, 300 AJ, maksimalus greitis — 180, bako talpa — 100 litrų. Jis dirbo su mašinomis nuo keturiolikos metų — o dabar jam per keturiasdešimt — ir domėjosi viskuo, kas rieda ant keturių ratų, ne mažiau kaip ir tomis, kurios vaikšto dviem kojom ant aukštų kulniukų. Skaitė jis tik “Automobilių apžvalgą” ir moterų kosmetikos prospektus, jeigu jie pakliūdavo jam po ranka vaistinėje ant prekystalio.

Amerikoje rodydamas savo žinias, jis būtų bent turėjęs malonumą. Ten žmonės moka klausytis. Net jeigu blogai kalbate angliškai ir ištisą amžinybę ieškote reikiamo žodžio. Manuelis, pagal tautybę baskas, visą savo jaunystę dirbo Amerikoje, daugiausia Tolede, Ohajo valstijoje. Ir dabar ten dar gyvena jo brolis, vyresnysis ir pats mylimiausias. Amerikoje labiausiai jam buvo gaila brolio ir rudaplaukės merginos, su kuria irstėsi laiveliu per šventę, surengtą baskų kolonijos. Tarp jų nieko rimto nebuvo, nebent tiek, kad kitą dieną ji atėjo į jo kambarį ir Manuelis pabandė kyštelėti ranką jai po sijonu, bet ji nesileido.

Daug meilužių turėjo, kai dirbo Tolede, bet dažniausiai tai būdavo gatvės merginos arba ištekėjusios moterys — prisimindavo jas be gailesčio. Dabar jis galvojo, kad tuomet buvo per daug karštas, per daug nekantrus, kad jeigu būtų šiek tiek pasistengęs, Morin būtų nusileidusi kaip ir kitos. Vadindavo ją Morin, svajodamas apie tą šventę prie upės, kadangi šis vardas skambėjo beveik kaip Momi ir buvo panašus į airišką, bet kaip ji vadinosi iš tikrųjų, jis pamiršo. Gal ji visai nė nebuvo airė. O kartais, kai nuo vyno apninka liūdnos mintys, jis netgi ima abejoti, ar tikrai ji buvo rudaplaukė. Savo žmonos dukrą — mergaitei buvo dveji metai, kai Manuelis tapo jos tėčiu — jis irgi pavadino Morin, bet visi ją įprato šaukti Momo arba Riri, net mokykloje mokytoja, ir jis nieko negalėjo padaryti. Taip visada būna gyvenime: kad ir kaip stengtumeisi išsaugoti

savo duonos plutelę, vis tiek įsigudrins ją iš tavęs atimti.

Manuelis nemėgo girtis savo žiniomis, juo labiau klientams, ir iš patirties žinojo, kad jeigu žmogus, išlipęs iš prancūziškos mašinos, tavęs teiraujasi apie importinę, jis nori žinoti tik jos kainą. Jis jau iš anksto įsitikinęs, kad techniniu atžvilgiu — tai šlamštas, savaime suprantama, išskyrus žinovus, bet šie klausimų neuždavinėja, patys mėgaujasi savo gražbylyste. Taigi kai jį paklausė apie "Tenderberdą" smėlio spalvos sėdynėmis, jis tik burbtelėjo:

— Už jį sukišo, ko gero, penkmilijonį senais. Mažiausiai.

Manuelis pripylė baką benzino ir dabar valė priekinį stiklą. Šalia jo stovėjo vietinis vynuogių augintojas Šarlis Boliu ir nekilnojamojo turto pardavimo agentas iš Soljė, liesas ilgšis, kuris užsukdavo pas jį su savo "Pežo" tris kartus per savaitę, bet kokia jo pavardė, Manuelis nežinojo. Kaip tik tada ir pasigirdo riksmas. Visi trys kurį laiką stovėjo netardami nė žodžio, nors Manuelis nebūtų galėjęs tvirtinti, kad jis iš tikrųjų nustebo. Bent jau ne taip, jei tai būtų atsitikę kitai moteriai.

Kai tik ją pamatė, kažkodėl jam iškart dingtelėjo, kad ji ne visai normali. Galbūt taip pasirodė dėl jos tamsių akinių ar tylėjimo (ji ištarė tik keletą būtiniausių žodžių), o gal dėl to, kad vaikščiojo palenkusi galvą į šoną, kažkaip tingiai, apatiškai. Jos buvo labai graži, labai savotiška eisena, tarsi kiekvienas kojų žingsnis būtų prasidėjęs kažkur nuo strėnų. Manuelis nejučia pagalvojo apie sužeistą žvėrelį, gal antilopę, gal panterą — apie kokį, to nebūtų galėjęs pasakyti, tačiau apie žvėrelį, ištrūkusį iš nakties pasaulio, mat po šviesiais moters plaukais jautė slypint tamsias, niūrias mintis.

Ir štai trejetas vyriškių ją lydi į Manuelio kontorą. Išeinant iš tualeto, vyrai norėjo ją prilaikyti, bet ji atšoko lyg įgelta. Daugiau neverkė. Spaudė prie krūtinės savo ištinusią ranką su violetine mėlyne per visą delną. Jos eigastis, jos glotnus profilis su trumpa tiesia nosimi, sučiaupta burna vėl buvo kaip buvę. Bet ir dabar, su išdrikusiais plaukais ir dėmėtu nuo dulkių baltu kostiumu, ji atrodė Manueliui kaip grakštus žvėrelis, priklausantis kokiam nors piniguočiui.

Manuelis suvokė, kad šią moterį ne jam, bėdžiui, sugun-

dyti ir apskritai tokios — ne jam. Bet dar labiau jį liūdino kitkas. Ant kontoros slenksčio, šalia savo motinos, stovėjo ir žvelgė į juos mergaitė. Geriau ji čia nebūtų stovėjusi. Jai buvo septyneri metukai, ir nors Manuelis nė valandėlės nepamiršdavo, kad ji netikra jo duktė, tačiau mylėjo ją labiau už viską pasaulyje. Mergaitė mokėjo jam tuo pačiu. Netgi juo didžiavosi, mat jos klasės draugių tėvai, sugedus mašinoms, nuolankiai prašydavo Manuelį padėti, ir jis vien savo penkiais pirštais sugebėdavo jas pataisyti. Baisiai nenorėjo, kad mergaitė matytų jį tokį sutrikusį.

Kontoroje pasodino moterį iš "Tenderberdo" prie didelio lango. Visi tylėjo. Manuelis nedrįso išvaryti mergaitės, bijodamas, kad ji nesupyktų. Nuėjo į virtuvę, paėmė iš sieninės spintos butelį konjako, o nuo kriauklės — švarų stikliuką. Mjetė, jo žmona, nusekė iš paskos.

— Kas atsitiko?

— Nieko. Nežinau pats.

Virtuvėje jis gurkštelėjo tiesiai iš butelio. Mjetė, kaip visada, subambėjo, kad jis per daug geriąs, ir Manuelis baskiškai atšovė, kad greičiau tada numirsiąs ir ji galėsianti dar kartą ištekėti. Jos pirmasis vyras buvo kažkoks ispanas iš besitraukiančios armijos, apie jį Manuelis nė girdėti nenorėjo, bet ne iš pavydo. Žmonos jis nemylėjo, o gal nebemylėjo. Kartais jam atrodydavo, kad ji savo ispanui įtaisė ragus ir vaiką jai padaryti galėjo bet kas. Bet kas.

Ant apmušto skarda kontoros stalo Manuelis pastatė pusę stikliuko konjako, į kurį visi tylėdami sužiuro. Moteris iš "Tenderberdo" tik papurtė galvą. Manueliui buvo nemalonu pradėti pokalbį dėl mažytės ir dar dėl to, kad suvokė, jog jo akcentas juos nustebins — tokiu momentu jis bus tiesiog juokingas. Norėdamas sušvelninti smūgį, jis irzliai mostelėjo ranka:

— Jūs sakote, kad jus užpuolė, betgi ten nieko nebuvo. Tik mes, visi, kurie esame čia. Nežinau, ponia, sakote, kad jus užpuolė, tiesiog nežinau.

Ji žiūrėjo į Manuelį pro tamsius akinius, ir jis nematė jos akių. Boliu ir nekilnojamojo turto agentas vis tylėjo. Matyt, galvojo, kad ji epileptikė ar kažkas panašaus, ir jiems buvo ne-

patogų. Bet Manuelis žinojo, kad čia visai kas kita. Kartą naktį, kaip tik tais metais, kai jis grįžo į Prancūziją, degalinėje netoli Tulūzos iš jo pavogė krepšį su instrumentais. Ir dabar jam rodės, nors nebūtų galėjęs pasakyti kodėl, kad jis vėl įkliuvo į panašią istoriją.

— Kažkas įėjo, — tvirtino moteris. — Jūs turėjote jį matyti, juk buvote netoliese.

Ji kalbėjo iš lėto, kaip ir vaikščiojo, bet aiškiai ir visiškai nesijaudindama.

— Jeigu kas nors būtų įėjęs, žinoma, mes būtume matę, — tarė Manuelis. — Betgi, ponia, ten tikrai niekas neįėjo, tikrai niekas.

Ji atsisuko į Boliu ir nekilnojamojo turto agentą. Boliu truktelėjo pečiais.

— Ar tik nenorite pasakyti, kad ten buvo kuris nors iš mūsų? — paklausė Manuelis.

— Nežinau. Aš jūsų nepažįstu.

Visi trys stovėjo be žado ir kvailai į ją spoksojo. Manuelis dar labiau ėmė būgštauti, kad vėl gali atsitikti taip kaip tą naktį prie Tulūzos. Tiesa, jis guodėsi tuo, kad visą laiką, kol ji buvo tualete, — penkias ar šešias minutes, — jis nė sekundės nepaliko savo klientų, ir iš nejaukios tylos suprato, kad anie irgi ja nepasitiki. Pirmasis prabilo nekilnojamojo turto agentas.

— Gal jūsų žmonai derėtų išvesti mergaitę? — tarė jis Manueliui.

Manuelis baskiškai pasakė žmonai, kad Riri čia nesą ko veikti, o ir ji pati geriau tegu išeinanti pakvėpuoti grynu oru, antraip užkursiąs jai tokią pirtį, kad ilgai atsiminsianti. Mjetė jam atrėžė, irgi baskiškai, kad jis paprasčiausiai ją išprievartavęs, ją, tokio puikaus žmogaus našlę, nė gedulo suknelės nenuvilkęs, ir jos nė kiek nestebina, kad taip padaręs ir kitai. Vis dėlto ji išėjo išsivesdama ir mergaitę, kuri gręžiojosi čia į moterį, čia į Manuelį, stengdamasi suprasti, ką ir kuo čia kaltina.

— Nė vienas iš mūsų trijų ten nebuvo įėjęs, — tarė Boliu moteriai. — Neišsigalvok nebūtų dalykų.

Tai buvo stiprus vyras, ir jo balsas buvo stiprus. Kai miestelyje lošdavo kortomis maniliją, jis šaukdavo už visus garsiausiai. Manuelis pagalvojo, kad Boliu sako kaip tik tai, ką reikia sakyti: nėra čia ko išsigalvoti nebūtų dalykų.

— Ar pinigus iš jūsų pavogė? — paklausė Boliu.

Moteris nesvyruodama, labai aiškiai papurtė galvą. Manuelis vis mažiau ir mažiau suprato, ko ji iš tikrųjų nori.

— Kaip čia dabar? Tai dėl ko jus užpuolė?

— Aš nesakiau — užpuolė.

— Na, na! Juk būtent tai jūs norėjote pasakyti! — atkirto Boliu ir žingtelėjo prie jos.

Staiga Manuelis pamatė, kad moteris iš visų jėgų glaudžiasi prie kėdės atkaltės, ir suprato, jog ji bijo. O paskui iš po akinių ištryško dvi ašaros ir ėmė lėtai, tiesiai riedėti jos skruostais. Ji atrodė ne daugiau kaip dvidešimt penkerių metų. Manuelis pasijuto nesmagiai ir kartu ėmė jos geisti. Jis irgi norėjo prieiti arčiau, bet nedrįso.

— Pirmiausia nusiimkite tuos akinius! — kalbėjo toliau Boliu. — Nemėgstu kalbėtis su žmogum, kai nematau jo akių.

Manuelis būtų prisiekęs, kad ji to nepadarys; be abejonės, taip manė ir nekilnojamojo turto agentas, o gal net ir Boliu, kuris tyčia dėjosi piktesnis, nei buvo iš tikrųjų. Bet ji pakluso. Pakluso iškart, lyg išsigandusi, kad ją verste privers tai padaryti, ir tarsi apsinuogino — taip bent atrodė Manueliui. Jos akys buvo didelės, liūdnos, visiškai bejėgės, matėsi, kad ji vargais negalais įstengia sulaikyti ašaras, ir tikrai, velniai griebtų, be akinių atrodė dar gražesnė ir kažkaip nuogesnė.

Matyt, ir kitiems ji padarė tokį pat įspūdį, nes vėl stojo ilga tyla. Paskui, netardama nė žodžio, ji pakėlė savo ištinusią ranką ir parodė vyrams. Tada Manuelis, kurio be akinių ji gerai neįžiūrėjo, pastūmęs į šalį Boliu, žingtelėjo artyn.

— Tai? — paklausė jis. — O, ne! Kaip galite tvirtinti, kad jums tai padarė čia? Jau šį rytą tai jums buvo!

Tuo pat metu jis pagalvojo: "Čia kažkas ne taip". Ką tik manė perpratęs šitą komediją — ji bando šantažuoti. Staiga jis suvokė, kad tai nesąmonė, kad visa jo teorija skatiko neverta. Iš tiesų, jeigu, pavyzdžiui, ji būtų norėjusi įtikinti, kad ją

sužeidė čia, pas Manuelį, ir ištraukti iš jo truputį pinigų, žadėdama nepranešti policijai (nebūtų užkibęs ant meškerės, nors jau kartą ir sėdėjo), tai kurių velnių būtų pasirodžiusi rytą su ta savo sužeista ranka?

— Tai netiesa!

Smarkiai purtydama galvą, ji bandė atsistoti. Manuelis mėgino ją sulaikyti, ir Boliu prišoko jam padėti. Pro kostiumo iškirptę jie pamatė, kad ji be apatinuko, tik su balta nėrinių liemenėle, ir kad jos krūtų oda tokio pat auksinio atspalvio kaip ir visas kūnas. Galų gale ji sutiko sėdėti, ir vyrai pasitraukė į šalį. Dėdamasi akinius, ji vis kartojo, kad tai netiesa.

— Kas? Kas netiesa?

— Šįryt mano ranka buvo sveika. Ir be to rytą manęs negalėjote matyti — aš buvau Paryžiuje.

Jos balsas vėl buvo ramus, ji laikėsi išdidžiai. Bet Manuelis suprato, kad tai visai ne išdidumas, o tik pastangos sulaikyti ašaras ir atrodyti tikra ponia. Ji apžiūrėjo savo bejėgę kairę ranką ir keistą mėlynę delne, prie pat pirštų.

— Ponia, jūs nebuvote Paryžiuje, — ramiai tarė Manuelis. — Niekas tuo nepatikės. Nežinau, ko norite, bet nė vieno iš čia esančių neįtikinsite, kad aš melagis.

Ji pakėlė galvą, bet žvilgtelėjo ne į jį, o pro langą. Jie irgi žvilgtelėjo ir pamatė, kaip Mjetė pila benziną į kažkokio furgonėlio baką. Manuelis tarė:

— Šįryt aš taisiau jūsų "Tenderberdo" užpakalinius žibintus. Buvo atsijungę laidai.

— Netiesa.

— Aš niekada nekalbu netiesos.

Ji atvažiavo auštant. Jis gėrė virtuvėje kavą su konjaku ir staiga išgirdo jos automobilio signalus. Kai išėjo, ji atrodė kaip ir dabar: iš pažiūros ramiame veide buvo tokia įtampa, tartum ji ims ir pravirks dėl menkniekio ir tartum sakyte sakė: "Tik pabandykit lįsti, tai žinosit!" Pro tamsius akinius ji žiūrėjo, kaip Manuelis kiša savo pižamos skvernus į kelnes. "Atleiskite. Kiek jums įpilti?" — tarė jis, mat manė, kad jai reikia benzino. Tačiau ji trumpai paaiškino, kad sugedę užpakaliniai žibintai ir kad ji užeisianti mašinos po pusvalandžio. Tada pa-

siėmė nuo sėdynės baltą vasarinį paltą ir nuėjo.

— Jūs mane laikote kita moterimi, — tarė ji. — Aš buvau Paryžiuje.

— Kurgi ne, — atsakė Manuelis. — Ta kita moteris buvote jūs.

— Jūs galėjote supainioti mašinas.

— Jeigu aš kartą taisiau mašiną, jos nesupainiosiu su jokia kita, nors būtų panašios kaip du vandens lašai. Tai jūs, ponia, laikote Manuelį kuo kitu. Jeigu norite žinoti, tvirtindamas laidus, aš pakeičiau varžtus, ir dabar ten varžtai — Manuelio, galite patikrinti.

Tai pasakęs, jis ūmai pasuko į duris, tačiau Boliu jį sulaikė už rankos.

— Tu tikriausiai turi kokį nors kvitą, kad padarei remontą?

— Kad, žinai, man nėra laiko rašinėti sąskaitas, — atsakė Manuelis (norėjo būti iki galo nuoširdus). — Imsiu mat užrašinėti porą varžtelių, kad Ferantas pasiimtų savo dalį!

Ferantas buvo mokesčių inspektorius, gyveno miestelyje, ir vakarais jie kartu gerdavo aperityvą. Jeigu jis būtų buvęs čia, Manuelis būtų tai pasakęs ir jam girdint.

— Bet jai daviau popierėlį.

— Kvitą?

— Panašiai. Lapelį iš užrašų knygutės, bet su antspaudu, kaip pridera.

Ji žiūrėjo čia į Boliu, čia į Manuelį, prilaikydama dešine ranka savo sutinusį delną. Tikriausiai jai skaudėjo. Nematant jos akių, sunku buvo atspėti, ką ji galvoja ir jaučia.

— Tarp kitko, — tarė Manuelis, — yra vienas žmogus, kuris gali paliudyti.

— Jeigu ji ketina jums pridaryti nemalonumų, — atsakė nekilnojamojo turto agentas, — tai nei jūsų žmona, nei duktė negali būti liudytojais.

— Nekaišiokit čia mano dukters, imsiu dar ją, po velnių, painioti į šią istoriją! Aš kalbu apie Pako.

Miestelyje Pako laikė kavinę. Pas juos paprastai pusryčiaudavo Osero kelio darbininkai, ir motina su marčia keldavosi anksti. Tenai Manuelis ir pasiuntė moterį baltu kostiumu, kai

ji paklausė, kur galima tokiu metu užkąsti. Jis nustebo pamatęs, kad moteris naktį keliauja viena ir kad dar su tamsiais akiniais (jam nė į galvą neatėjo, kad ji trumparegė ir nori tai nuslėpti), jis taip tada nustebo, kad tik paskutinę akimirką pamatė tvarstį ant jos kairiosios rankos. Baltą tvarstį ryto prieblandoje.

— Man skauda, — tarė moteris. — Leiskite man važiuoti. Aš noriu pas gydytoją.

— Luktelėkit, — sustabdė ją Manuelis. — Labai atsiprašau, bet jūs buvote pas Pako, jie galės patvirtinti. Aš tuoj jiems paskambinsiu.

— Tai kavinė? — paklausė moteris.

— Kavinė.

— Jie irgi painioja.

Stojo tyla. Moteris sėdėjo nejudėdama ir žvelgė į vyrus. Jeigu jie būtų galėję matyti jos akis, būtų įžiūrėję žvilgsnyje užsispyrimą, ir Manuelis dabar galutinai įsitikino, kad ji trenkta ir iš tiesų neketina jam daryti nieko bloga, tiesiog trenkta, ir viskas. Ir jis pasakė jai taip švelniai, kad net pats nustebo:

— Tikrai šįryt jums ant rankos buvo tvarstis.

— Bet kai dabar užvažiavau pas jus, jo nebuvo!

— Nebuvo? — Manuelis klausiamai žvilgtelėjo į vyrus. Tie truktelėjo pečiais. — Mes neatkreipėme dėmesio. Na, ir kas? Sakau jums, kad rytą tvarstis buvo!

— Rytą aš čia nebuvau.

— Tai kodėl tada grįžote?

Ir vėl jos skruostais nuriedėjo dvi ašaros.

— Leiskite man važiuoti. Aš noriu pas gydytoją.

— Aš pats jus nuvešiu pas gydytoją, — tarė Manuelis.

— Nesivarginkit.

— Aš noriu žinoti, ką jūs ten jam pripasakosit. Ar tik neketinat privirti man košės? Ką?

Ji piktai papurtė galvą ir atsistojo. Šį kartą jie pasitraukė į šalį.

— Jūs sakote, kad painioju aš, painioja Pako, painioja visi, — tarė Manuelis. — Nesuprantu, ko jūs norite.

— Duok jai ramybę, — įsikišo Boliu.

Kai jie visi išėjo, pirmiausia ji, paskui nekilnojamojo turto

agentas, o dar paskui Boliu su Manueliu, pamatė, kad prie degalinės susidariusi automobilių eilutė. Mjetė, kuri niekada nebuvo darbe greita, suplukusi bėgiojo nuo mašinos prie mašinos. Mergaitė žaidė su vaikais ant smėlio krūvos pakelėj. Pamačiusi, kad Manuelis kartu su ponia iš Paryžiaus sėda į savo seną "Fregatą", ji priėjo tabaluodama rankomis. Jos veidukas buvo murzinas.

— Eik žaisti, — tarė jai Manuelis. — Aš tik nuvažiuosiu į miestelį ir grįšiu.

Bet mergaitė ne nuėjo, o tylėdama stovėjo prie mašinos, kol jis šildė variklį. Ji nenuleido akių nuo moters, sėdinčios prie patėvio. Sukdamas palei benzino kolonėles, Manuelis pastebėjo, kad nekilnojamojo turto agentas ir Boliu pasakoja apie įvykį susirinkusiems vairuotojams. Mašinos veidrodėlyje buvo matyti, kaip jie visi žiūri jiems įkandin.

Saulė pasislėpė už kalvų, bet Manuelis žinojo, kad kitoje miestelio pusėje vėl pasirodys ir tada bus lyg antrasis saulėlydis. Norėdamas nutraukti slogią tylą, jis papasakojo moteriai, kad miestelis, matyt, dėl to ir vadinasi Avalonas Dvivakaris. Bet, sprendžiant iš visko, moteris jo nesiklausė.

Manuelis ją nuvežė pas daktarą Gara, kurio kabinetas buvo aikštėje prieš bažnyčią. Daktaras buvo senas, labai aukštas ir tvirtas kaip ąžuolas, jau daug metų nešiojąs tą patį ševiotinį kostiumą. Manuelis jį gerai pažinojo, kadangi daktaras buvo puikus medžiotojas, kaip ir Manuelis laikė save socialistu ir retkarčiais važinėdavo jo "Fregata" pas pacientus, kai jo mašiną — 1948 metų laidos "Sitroeną" — ištikdavo, anot jo, "širdies priepuolis". Iš tikrųjų, nors nuolat būdavo remontuojami jos vožtuvai, ji nebeturėjo nei širdies, nei kitų organų ir būtų neįstengusi pati nuvažiuoti nė į geležies sąvartyną.

Daktaras Gara apžiūrėjo moters ranką, liepė jai pajudinti pirštus, pasakė, kad, jo manymu, kaulų lūžio nesą, bet dėl visa ko jis padarysiąs rentgenogramą. Sužaloti delno raumenys. Jis paklausė, kaip tai atsitikę. Manuelis stovėjo palei duris, nes gydytojo kabinetas darė jam tokį pat įspūdį kaip ir bažnyčia kitapus aikštės, be to, niekas nė nepasiūlė jam prieiti arčiau. Truputį pasvyravusi, moteris trumpai atsakė, kad tai esąs nelai-

mingas atsitikimas. Daktaras Gara žvilgtelėjo į jos dešinę, bet ši buvo sveika.

— Jūs kairiarankė?

— Taip.

— Apie dešimtį dienų negalėsite šia ranka nieko daryti. Duoti jums atleidimą nuo darbo?

— Nereikia.

Jis nusivedė pacientę į kitą kambarį, išdažytą baltai, kur buvo apžiūros stalas, stikliniai mėgintuvėliai ir didelė sieninė spinta su medikamentais. Manuelis nuėjo paskui juos iki durų. Moteris — aukštas baltas siluetas baltos sienos fone — pusiau nusivilko švarkelį, apnuogindama tik kairę ranką, bet Manuelis akimirksnį matė aukso spalvos aksominę plono jos liemens odą, o pro liemenėlės nėriniuś — pilnas, standžias, neregėtai dideles tokiam lieknam kūnui krūtis. Paskui nebedrįso nei žiūrėti, nei trauktis, netgi seilės nuryti, jis pasijuto kvailai, ir — nežinia kodėl — jam pasidarė liūdna liūdna kaip nuskriaustam šuniui.

Daktaras Gara padarė rentgenogramą, išėjo jos ryškinti ir grįžęs patvirtino, kad jokio lūžio nėra. Tada suleido skausmą malšinančių vaistų, iš abiejų plaštakos pusių uždėjo po standų įtvarą ir ėmė vynioti tvarsčiu: iš pradžių tarp pirštų, paskui, smarkiai veržsaid delną iki pat riešo. Procedūra truko ketvirtį valandos, ir per tą laiką nė vienas iš trijų nepratarė nė žodžio. Gal moteriai ir skaudėjo, bet ji neišsidavė. Žiūrėjo čia į savo tvarstomą ranką, čia į sieną ir dešinės rankos pirštu vis kilstelėdavo smunkančius akinius. Neatrodė, kad būtų sutrikusi labiau nei normalūs žmonės, netgi priešingai, ir Manuelis nusprendė verčiau nesukti galvos dėl jos elgesio.

Ji niekaip negalėjo įkišti rankos į rankovę — buvo per siaura iš galo, — ir kol gydytojas tvarkė savo instrumentus, Manuelis pasakė, kad su daktaru atsiskaitysiąs pats. Ji truktelėjo pečiais — ne iš piktumo, o iš nuovargio, jis tai suprato — ir įsikišo pinigus ir receptą į rankinę.

— Kada aš tai pasidariau?

Daktaras Gara pažiūrėjo į ją nesuprasdamas, tada pakėlė akis į Manuelį.

— Ji klausia, kada susižeidė.

Gara dar mažiau suprato, spoksojo į sėdinčią prieš jį jauną moterį taip, lyg būtų tik dabar ją pamatęs.

— Argi jūs to nežinote?

Ji neatsakė nei žodžiu, nei gestu.

— Aš manau, kad jūs atėjote pas mane, kai tik susižeidėte, ar ne?

— O šis ponas tvirtina, kad šįryt tai jau buvo, — tarė ji, pakėlusi sutvarstytą ranką.

— Visai galimas daiktas, bet juk jūs pati geriau turite žinoti!

— Sakote, galimas daiktas?

— Kodėl gi ne?

Ji atsikėlė, padėkojo. Jai einant pro duris, Gara sulaikė Manuelį už rankos ir klausiamai į jį pažiūrėjo. Manuelis bejėgiškai skėstelėjo rankomis.

Jis vėl sėdo prie vairo ir, veždamas moterį prie jos "Tenderberdo", galvojo, ką ji toliau darys. Žinoma, ji galėtų grįžti namo traukiniu ir atsiųsti ką nors paimti mašinos. Temo. Manueliui prieš akis vis dar stovėjo jos pilnos krūtys, jis niekaip neįstengė atsikratyti jų vaizdo.

— Jūs negalėsite vairuoti sužeista ranka.

— Galėsiu.

Pažvelgė jam tiesiai į akis, ir nors dar nepravėrė burnos, Manuelis žinojo — taip jam ir reikia! — ką ji pasakys:

— Argi aš blogai vairavau šįryt, kai jūs mane matėte? O mano ranka, argi mano ranka nebuvo kaip dabar? Tai kas tada pasikeitė?

Jie daugiau nesikalbėjo iki pat degalinės. Mjetė jau buvo uždegusi šviesas. Ji stovėjo ant kontoros slenksčio ir žiūrėjo, kaip jie lipa iš "Fregatos".

Moteris nuėjo prie savo "Tenderberdo", kurį kažkas, tikriausiai Boliu, pastatė atokiau nuo benzino kolonėlių. Nusviedė ant priekinės sėdynės rankinę ir sėdo prie vairo. Manuelis pamatė, kaip iš už namo išbėgo dukrelė ir, sustojusi lyg įbesta, įsmeigė į juos akis. Jis prisiartino prie mašinos. Variklis jau buvo įjungtas.

— Aš nesumokėjau už benziną,— tarė moteris.

Jis nebeprisiminė, kiek ji jam skolinga, ir pasakė sumą iš akies. Moteris padavė penkiasdešimties frankų banknotą. Jis negalėjo leisti, kad ji išvažiuotų be niekur nieko, juo labiau matant mergaitei, bet nesumojo, ką pasakyti. Ji užsirišo skarelę, įjungė užpakalinius žibintus. Ją purtė drebulys. Nežiūrėdama į jį tarė:

— Čia ne aš buvau šį rytą.

Pasakė tyliu, įtemptu, kone maldaujamu balsu. Ir tą akimirką ji pasirodė Manueliui lygiai tokia, kokią jis matė rytą auštant. Bet dabar tai nebeturėjo reikšmės. Jis atsakė:

— Nežinau. Galbūt apsirikau. Kiekvienas gali apsirikti.

Ji, matyt, jautė, kad jis pats netiki tuo, ką sako. Jam už nugaros Mjetė baskiškai riktelėjo, kad jau bene trejetą kartų kažkas jam skambinąs telefonu dėl avarijų.

— Ką ji sako?

— Nieko. Ar galėsite vairuoti tokia ranka?

Ji linktelėjo galvą. Manuelis ištiesė jai virš durelių ranką, sakydamas labai tyliai ir labai greitai:

— Būkit maloni, paspauskit man ranką, dėl dukrelės, antai ji žiūri.

Moteris pasuko galvą į mergaitę, kuri stovėjo už poros žingsnių nuo jų, žibintų šviesoje, su savo prijuoste raudonais langeliais,murzinais keliukais, ir paspaudė ranką; ji suprato taip ūmai, kad Manueliui net ėmė smarkiai plakti širdis; ji suplakė dar smarkiau, kai jis staiga, visai netikėtai, pirmąsyk pamatė jos veide šypseną. Moteris jam šypsojosi. Nors ir purtė ją drebulys. Manuelis norėjo jai padėkoti, pasakyti ką nors nepaprasta, ką nors gera, kad iš atminties išdiltų ta nemaloni istorija, bet ištarė tik šiuos žodžius:

— Ji vardu Morin.

Moteris įjungė bėgį, išvažiavo į kelią ir pasuko Soljė link. Manuelis žingtelėjo keletą žingsnių jai įkandin, kad ilgiau galėtų matyti porą tolstančių skaisčiai raudonų šviesų. Priėjo Morin; jis pakėlė ją ant rankų ir tarė:

— Matai tas šviesas? Matai? Žinok, jos nedegė, ir jas pataisė Manuelis, tavo tėtė!

Rankos jai nebeskaudėjo, nieko neskaudėjo, ji visa buvo tartum sustingusi. Buvo šalta, baisiai šalta mašinoje atloštu viršum, ir dėl to ji dar labiau stingo. Žvelgė tiesiai prieš save į ryškiausiai mašinos žibintų apšviestą kelio ruožą, šiapus dulkių uždangos, už kurios šviesa nyko nakties tamsoje. Pasirodžius iš priekio kitoms mašinoms, ji sugaišdavo pusę sekundės, norėdama dešine įjungti pažibinčius, ir tą pusę sekundės laikydavo vairą tik savo sutvarstytos rankos svoriu. Ji važiavo atsargiai, bet nemažino greičio. Spidometro rodyklė visą laiką buvo ties keturiasdešimta mylia, vos vos lietė didelį metalinį ketvertuką. Kol ji nuo jo nenukrypo, dar niekas neprarasta. Vairas nejudėjo nė per nago juodymą, Paryžius tolo vis labiau ir labiau, galvoti buvo per šalta, ir tai buvo puiku.

Žinojo praradimo skonį, ir dar kaip. Tau rodos, kad ką nors myli, kad mėgsti kokį nors dalyką, ir staiga, vos tik rodyklė nukrypsta nuo ketvertuko, vos tik pajunti nuovargį, vos tik atsikvepi, vos tik sau pasakai: "Aš negalėsiu amžinai būti to kažkieno, amžinai tą dalyką mėgti", durys užsitrenkia, tu lakstai gatvėmis ir gali tuomet lieti karštas ašaras, gali mėnesių mėnesius stengtis visa tai išdildyti iš savo atminties, vis tiek praradai, praradai, praradai.

Šviesios dėmės, tamsios dėmės, žemyn vingiuojantis kelias, aukštas bazilikos siluetas — tai Soljė. Ji važiavo viena gatve, kita, paskui staigiai sustabdė mašiną vos per metrą nuo pilkos tos pačios bazilikos sienos. Išjungusi variklį, padėjo kaktą ant vairo ir davė sau valią. Akys buvo sausos, tik krūtinę draskė rauda, ir nors moteris nesistengė jos numaldyti, ji niekaip negalėjo prasiveržti, tik sukėlė juokingą žagsėjimą. Burna ant tvarsčio. Plaukai užkritę ant tų prakeiktų pelėdos akinių. Štai dabar tu tokia, kokia esi iš tiesų, turi tik dešinę ranką ir iškankintą širdį, bet važiuok toliau, neuždavinėk sau klausimų, važiuok toliau.

Ji išbuvo taip beviltiškai keletą minučių — tris, keturias, gal dar mažiau, — tada ryžtingai atsilošė į sėdynės atkaltę ir tarė sau, kad pasaulis didelis, gyvenimas ilgas, be to, ji nori valgyti, gerti ir rūkyti. Virš galvos plytėjo giedras, nuostabus nakties dangus. Žemėlapyje, kurį ji galėjo išsiimti sveikąja ran-

ka, kaip ir anksčiau buvo tokie pavadinimai: Provanso Salonas, Marselis, Sen Rafaelis. Vargšele mano, juk tu — tipiška ciklotimikė. Taip, aš ciklotimikė. Drebanti iš šalčio ciklotimikė.

Ji paspaudė mygtuką, ir mašinos viršus lyg užburtas pakilo, uždengdamas Soljė dangų, gesindamas žvaigždes, ir atskyrė ją, Dani Longo, nuo pasaulio. Ji pasijuto tarsi palapinėje, kurią vaikystėje pasidarydavo iš paklodžių prieglaudos miegamajame. Dani užsidegė cigaretę, su malonumu patraukė dūmą, ir jai ėmė žnaibyti gerklę, kaip tada, kai, būdama penkiolikos metų, ji tose palapinėse rūkydavo savo pirmąsias cigaretes — užsitraukia kartą, perduoda kitai, raitosi nuo kosulio, o sesers prižiūrėtojos pakalikės šnypščia: "Tyliau, tyliau!" Plyksteli šviesa, įlekia sesuo storais medvilniniais marškiniais, užsisiautusi bet ką, kad tik nebūtų matyti skustos galvos, ir ima duoti niuksus į visas puses, tačiau mergaitės susiriečia, pritraukia prie smakrų kelius, atkiša alkūnes, ir jai pačiai skauda dar labiau negu joms.

Pro šalį praėjo kažkokie žmonės, jų žingsniai aidėjo tyloje, laikrodis dusliai išmušė pusę. Pusę kelintos? Pagal mašinos laikrodį — devintos. Dani Longo įjungė vidaus lemputę — viskas švietė šioje mašinoje, kad ir kokį mygtuką paspausi, vis kas nors plyksteli — ir išnaršė pirštinių dėžutę, dar kartą skubiai peržvelgdama popierius, kuriuos jau buvo apžiūrėjusi prieš keletą valandų. Kvito už remontą, atliktą Avalono Dvivakario degalinėje, ji nerado. Nė nesitikėjo rasti.

Išvertė viską ir iš rankinės ant sėdynės, šalia savęs. Irgi nieko. Jai pasidarė truputį nejauku. Ir ko, pagalvojo ji, aš čia iš kailio neriuosi? Juk puikiai žinau, kad niekada mano nė kojos nebuvo pas tą žmogutį su baskišku akcentu. Bet kodėl? Ir vėl viską sudėjo į rankinę. Kiek amerikietiškų kabrioletų šiandien nuvažiavo keliais iš Paryžiaus į Marselį? Dešimtys, o gal net šimtai. Kiek moterų birželio mėnesį rengiasi baltai? Kiek jų — o Viešpatie! — nešioja tamsius akinius? Jeigu ne sužeista ranka, visa tai būtų tiesiog juokinga.

Beje, tas baskų tipelis visą laiką melavo. Jeigu kas ir yra teisybė, tai sužeista ranka — šit tvarstis prieš akis — tėra vie-

nintelis paaiškinimas, bent jau kitoks jai neateina į galvą. Kuris nors iš tų dviejų vairuotojų, o gal ir pats degalinės savininkas, įėjo paskui ją į tualetą, norėdamas atimti pinigus ar kitokiu tikslu — jai buvo sunku tuo tikslu patikėti, — bet nejaugi tas žvilgsnis gydytojo kabinete, kai ji nusimovė švarkelio rankovę, nejaugi tas žvilgsnis, šlykštus ir kartu pasigailėtinas, jai irgi pasivaideno? Tikriausiai ji mėgino ištrūkti, ir pajutęs, kad laužia jai ranką, jis išsigando. Paskui, norėdamas išteisinti savo draugus ar pats išsiteisinti, jis ėmė kontoroje pasakoti nebūtus dalykus. O konjako stikliukas ant stalo? O to raudonsnukio storulio grasinimai? Jie puikiai matė, kad ji išsigandusi, ir tuo naudojosi. Ir žinoma, kad ir nesuprato, jog mašina ne jos, visi trys numanė, jog dėl kokios nors priežasties ji bijo kreiptis į policiją, nors turėjo tai padaryti.

Taip ir buvo. Tikrai taip. Ji jautė, kad truputėlį save apgaudinėja, mat negalėjo užmiršt raukšlėto veido ir piktų akių tos senės ilgoje, saulės nutviekstoje gatvėje, bet tai irgi tik aplinkybių sutapimas, kažkokia painiava. Atsiklaupusi ant sėdynės, ji atidarė juodąjį lagaminą, gulintį užpakaly jos, ir ištraukė baltą megztinį, kurį nusipirko Fontenblo. Jis buvo labai minkštas, kvepėjo nauju daiktu, ir tai ją ramino. Užgesino šviesą ir, žiūrėdama į mašinos veidrodėlį, pasitaisė aukštą apykaklę. Kiekvienas judesys, labai lėtas ir atsargus, — nes dešine nebuvo įpratusi ką nors veikti, — vis tolino nuo jos senę, degalinę ir tą nelemtą popietę. Ji vėl buvo Dani Longo, graži blondinė baltu kostiumu (jį reikėtų išskalbti, bet pora valandų — ir jis jau sausas), kuri važiuoja į Monte Karlą ir miršta iš alkio.

Išvažiuojant iš Soljė, pakelės skydas rodė, kad iki Šalono — aštuoniasdešimt penki kilometrai. Ji neskubėjo. Kelias kopė į kalną, buvo labai vingiuotas, taigi į Šaloną nusigaus mažiausiai po pusantros valandos. Važiuojančiųjų priešaky užpakaliniai žibintai nušviesdavo posūkius, ir ji, žinoma, daugiau niekur nesustos. Bet kaip tik tada, kai pasižadėjo daugiau nesustoti, buvo priversta tai padaryti, ir kraujas sustingo jai gyslose.

Pirmiausia toje vietoje, kur autostradą kerta kelias į Dižoną,

ji išvydo kairėje, po medžiais, du stambius, kresnus motociklininkų siluetus. Ji netgi nebuvo tikra, ar matė uniformas. O jeigu tai iš tiesų žandarai ir ją persekioja? Kai buvo jau už poros šimtų metrų, veidrodėlyje pamatė, kaip vienas iš motociklininkų staigiai apsigręžė ir pasileido jai iš paskos. Ji girdėjo motociklo burzgimą, žiūrėjo, kaip didėja veidrodėlyje jo figūra: štai jau aiškiai matyti šalmas, dideli apsauginiai akiniai, ir jai rodės, kad ją vejasi kažkoks negailestingas robotas — taip jis buvo nepanašus į žmogų. Ji guodėsi: "Ne, negali būti, jam manęs nereikia, tuoj mane aplenks ir važiuos savo keliu". Motociklas, suurzgęs kaip žvėris, ją pasivijo, aplenkė, tada žandaras atsigręžęs pakėlė ranką ir nuspaudė stabdį. Ji sustojo šalikelėje, už kokių dvidešimt metrų nuo jo; o jis pastatė motociklą, nusimovė pirštines ir ėmė artintis prie mašinos. Žibintų šviesoje jis ėjo lėtai, tyčia lėtai, lyg norėdamas ištampyti jai nervus. Taigi viskas baigta, nors dar nė neprasidėjo. Pastebėta, kad dingo "Tenderberdas", jos pavardė, žymės — viskas tikriausiai žinoma policijai. Ir nors ji niekad gyvenime nesikalbėjo su policininku, nebent paklausdavo kelio Paryžiuje, jai rodės, kad visa tai jau matyta, lyg ji būtų iš anksto įsivaizdavusi šią sceną ar išgyvenusi ją antrąsyk.

Prisiartinęs žandaras pirmiausia pasuko galvą į mašinas, kurios riaumodamos dūmė pro šalį į tamsą, tada atsiduso, užkėlė ant šalmo akinius ir, visu svoriu atsirėmęs į dureles, tarė:

— O, panelė Longo? Važinėjamės?

Tai buvo Tusenas Nardi, labai pareigingas žandaras. Turėjo žmoną, trejetą vaikų, taikliai šaudė tire iš pistoleto ir garbino Napoleoną; turėjo ir keturių kambarių butą kareivinėse su karštu vandeniu ir šiukšlių kanalu, taupomąją knygutę, nežemišką kantrybę semtis iš knygų tai, ko nespėjo pasisemti mokykloje, viltį gauti policijos karininko laipsnį ir ramiai baigti dienas anūkų būry kur nors saulėtame miestelyje.

Jis garsėjo kaip žmogus, kuriam verčiau piršto burnon nekišti, ir apskritai buvo šaunus vyras, jeigu tik žandaras gali būti šaunus. Per penkiolika tarnybos metų jam taip ir nepasitaikė progos parodyti savo taiklumą kitur, kaip tire šaudant į taikinius ar mugėse — į molines pypkes, ir jis tuo džiaugėsi. Ran-

kos prieš nieką irgi nepakėlė, nei vilkėdamas civiliais rūbais, nei uniforma, tik vyresniajam sūnui keletą kartų išpėrė kailį, kai jis, trylikametis paršas, sumanė plaukus nešioti kaip bitlai ir ėmė praleidinėti matematikos pamokas. Nesutvarkysi laiku — išaugs chuliganas. Taigi vienintelis jo rūpestis buvo neįsivelti į jokias istorijas, o svarbiausia — gerai užlaikyti motociklą. Pirmiausia to reikalauja disciplina, o antra, dėl sugedusio motociklo gali prieš laiką pakratyti kojas.

Beje, kaip tik apie motociklus jis ir kalbėjo su savo kolega Raparu šeštos ir septyniasdešimt septintos bis autostradų kryžkelėje, kai pamatė važiuojant pro šalį baltą "Tenderberdą" juodu viršum. Iš visų bendradarbių jis labiausiai mėgo Raparą, kadangi buvo laiptinės kaimynas, be to, Raparui, kaip ir jam, nesisekė su sūnum. Dienos budėjimo metu nepasikalbėsi, o štai naktį — visai kas kita. Be motociklų, buvo trys pakenčiamos pokalbių temos: viršininko kiaulystės, žmonų trūkumai, kitų moterų lengvabūdiškumas.

Nardi iškart pažino "Tenderberdą". Mašina važiavo gana lėtai, ir jis spėjo įsidėmėti numerį — 3210 RX 75. Tokį numerį lengva atsiminti — jis primena atvirkštinį skaičiavimą paleidžiant raketas. Pastarąsias dvi valandas Nardi turėjo miglotą nuojautą, kad vėl pamatys šią mašiną. Kodėl — nebūtų galėjęs paaiškinti. Jis tiktai pasakė Raparui: "Važiuok į aštuoniasdešimtąją, pažiūrėk, kokie ten reikalai, susitiksime čia". Jau buvo apžergęs savo motociklą, ir jam beliko tik jį kilstelėti ir, spūstelėjus koja, įjungti variklį. Praleidęs kažkokį sunkvežimį, jis taip staigiai apsisuko, kad net nuėjo paskliundom, ir nubirzgė pirmyn. Po trijų sekundžių jam akis jau žilpino "Tenderberdo" užpakalinės šviesos, didžiulės, skaisčiai raudonos. Tokios šviesos gali sugadinti gyvenimą kokiam nors aistringam automobilininkui.

Jis nematė, kas sėdi prie vairo. Lenkiant mašiną, jam prieš akis šmėstelėjo tvarstis ant kairės rankos, ir jis suprato, kad tai ji. Kai stabdydamas pakėlė ranką, nors ir puikiai įsidėmėdavo pavardes, jokiu būdu negalėjo prisiminti, kaip ji vadinasi, o juk perskaitė jos ir pavardę, ir gimimo datą, ir visa kita. Prisiminė eidamas artyn — Longo.

Dabar buvo kitokia negu rytą, tačiau kuo skyrėsi, nebūtų galėjęs pasakyti, svarbiausia, žiūrėjo į jį lyg matydama pirmą kartą. Paskui jis suprato, kad rytą ji nebuvo po švarku pasivilkusi balto kaip ir kostiumas golfo, nuo kurio jos veidas atrodė apvalesnis ir labiau įdegęs. Bet šiaip moteris buvo tokia kaip ir rytą: keistai susijaudinusi, vos išspaudžia žodį, ir jam vėl dingtelėjo, kad prieš jį nešvarios sąžinės žmogus.

Bet kuo ji nusikalto? Sustabdė ją auštant netoli Soljė, Avalono kelyje, dėl to, kad nešvietė užpakaliniai žibintai. Jo budėjimas ėjo į pabaigą, o per naktį jis tiek prigaudė kvailių, pažeidusių geltonas juostas, lenkusių prieš kalną, trumpai tariant, spjaunančių į kitų vairuotojų gyvybę, kad jam jau buvo gana, taigi jis tik pasakė: "Jūsų užpakaliniai žibintai nešviečia, pataisykite juos, viso labo ir kad daugiau to nebūtų". Netgi moteris, nors ir kokia būtų emocionali, negali pulti į tokią paniką vien dėl to, kad vos ant kojų besilaikantis iš nuovargio žandaras liepia jai pataisyti žibintus.

Tik vėliau, kai nustebintas keisto moters elgesio, jis paprašė parodyti dokumentus, pastebėjo tvarstį ant kairės jos rankos. Ir visą laiką, kol tikrino jos vairuotojo teises — gavo jas būdama aštuoniolikos metų, šiaurėje, kai gyveno vienuolyno našlaičių prieglaudoje, — jautė, nors moteris sėdėjo susigūžusi ir tylėjo, kad jos nervingumas vis auga ir tuoj pasieks ribą, kada gali būti jam pavojingas.

Taip, paaiškinti nelengva, nebūtų galėjęs paaiškinti, nors ruošdamasis egzaminams, kimšte prikimšo galvą žinių iš visų tų psichologijos vadovėlių — kad jie prasmegtų, — tačiau juto, labai aiškiai juto gresiant pavojų. O kas bus, jeigu ji, netekusi savitvardos, atidarys pirštinių dėžutę, išsitrauks pistoletą ir pasiųs jį pas kolegas, kurie žuvo eidami tarnybines pareigas. Nereikėjo jam pasilikti vienam, bet jis sutiko paleisti Raparą anksčiau, kad tas išsimiegotų iki savo dukterėčios krikštynų. Žodžiu, pakliuvo į istoriją, ir netgi su ne visai gryna sąžine.

Dokumentai, rodės, buvo kaip reikiant. Jis paklausė: "Kur važiuojate?" — "Į Paryžių". — "Profesija?" — "Reklamų agentūros sekretorė". — "Iš kur važiuojate?" — "Iš Šalono.

Ten nakvojau viešbutyje". — "Kokiame?" — "Renesanso". Atsakinėjo, rodės, nesvyruodama, bet lyg nesavu balsu, vos girdimu. Dar buvo neišaušę, ir ryto prieblandoje jis negalėjo jos gerai įžiūrėti. Norėjo pasakyti jai, kad nusiimtų akinius, bet pasakysi, juo labiau moteriai, būsi, ko gero, panašus į faraoną iš televizijos laidų. Nardi kaip ugnies bijojo atrodyti juokingas.

Automobilis priklausė reklamų agentūrai, kur ji dirbo. Pasakė savo šefo telefono numerį, galįs patikrinti, jis dažnai duodąs jai mašiną. Ji visa virpėjo. Jokių signalų, kad keliais klaidžioja pavogtas "Tenderberdas", nebuvo, ir jeigu jis be jokios priežasties prirems moterį prie sienos, gali turėti nemalonumų. Taigi leido jai važiuoti. Paskui gailėjosi. Reikėjo įsitikinti, kad ji tikrai neturi ginklo. Ir kodėl atėjo į galvą, kad ji gali turėti ginklą? Ta absurdiška mintis jam labiausiai nedavė ramybės.

Dabar jis visiškai nieko nesuprato. Tai buvo ta pati mergina — išsigandusi, keista, bet per dieną kažkas įvyko, ir tas kažkas ištrynė, jeigu taip galima pasakyti, jos agresyvumą. Ne, tai ne visai tas žodis. Neviltį? Irgi ne. Kaip čia pasakyti, kad auštant ji buvo netoli kažokios kritinės ribos, o dabar tą ribą jau peržengė? Nardi galėjo prisiekti, kad jeigu rytą mašinoje ir buvo ginklas, tai dabar jo nebėra.

Tiesą sakant, Nardi pasijuto truputį kvailai, kai išsimiegojęs vėl pagalvojo apie jaunąją moterį iš "Tenderberdo". Jis tyčia nepaėmė Raparo, kai vėl pamatė mašiną, — bijojo atsidurti dar kvailesnėj padėty. Dabar džiaugėsi, kad taip pasielgė.

— Atrodo, panele Longo, kad mums abiem skirta naktimis budėti. Kaip jūs manote?

Ji nemanė nieko. Netgi jo nepažino.

— Matau, jūsų užpakaliniai žibintai pataisyti. (Tyla.) Tikriausiai trumpas sujungimas? (Tyla.) Šiaip ar taip, jie šviečia. (Tyla, trukusi amžinybę.) Taisėte Paryžiuje?

Įdegęs veidas po tamsiais akiniais, apšviestas prietaisų skydo lempučių, mažos putnios lūpos, kurios virpėjo tarsi nuo tramdomų ašarų, šviesių plaukų sruoga, išsipešusi iš po biriuzinės skarelės. Ir tyla. Kas jai slegia sąžinę?

— Ei, aš su jumis kalbu! Ar Paryžiuje taisėte žibintus?

— Ne.
— Kur?
— Nežinau. Netoli Avalono.

Pagaliau! Prašneko! Jam netgi pasirodė, kad, palyginti su rytu, dabar jos balsas tvirtesnis ir garsesnis. Vadinasi, ji truputį nusiramino.

— Bet jūs buvote Paryžiuje?
— Manau, kad taip.
— Jūs nesate tikra?
— Esu tikra.

Nardi pasitrynė pirštu lūpas, stengdamasis šį kartą kaip reikiant ją įžiūrėti, nors visada varžėsi taip įžūliai apžiūrinėti moteris, netgi prostitutes.

— Kokios nors bėdos?

Ji tik iš lėto papurtė galvą.

— Ar galiu paprašyti, kad nors valandėlei nusiimtumėt akinius?

Ji nusiėmė ir skubiai paaiškino, lyg jam to būtų reikėję:

— Aš trumparegė.

Ji buvo tokia trumparegė, kad nusiėmusi akinius, nieko nematė. Tiesiog nesistengė matyti. Užuot prisimerkusi, kaip Raparo dukrelė, kuri, persirgusi sunkios formos tymais, irgi pasidarė tokia trumparegė, kad be akinių buvo visai bejėgė, ši moteris išsyk plačiai atmerkė akis — jų žvilgsnis buvo kažkoks tolimas, tuščias ir labai keitė jos veidą.

— Ir jūs galite vairuoti naktį su tokiu regėjimu?

Paklausė kaip galėdamas švelniau, bet vis tiek ant savęs supyko už šią tipišką bukagalvio faraono frazę. Laimė, ji vėl nedelsiant užsidėjo akinius ir, užuot atsakiusi, linktelėjo galvą. Γ ar liko tas tvarstis ant rankos.

— Nelabai protingai elgiatės, panele Longo, ypač su tokia ranka. (Jokio atsakymo.) Be to, kiek suprantu, jūs visą dieną prie vairo? (Jokio atsakymo.) Į abu galus kiek išeina? Šešetas šimtų? (Jokio atsakymo.) Ar jums būtinai reikia važiuoti? Kur dabar traukiate?

— Į Pietus.
— Kur į Pietus?

— Į Monte Karlą.

Nardi švilptelėjo.

— Ar tik neketinate sukarti tokį kelią nesustodama?

Ji energingai papurtė galvą. Pagaliau pirmą kartą gana aiškiai atsakė į jo klausimą:

— Truputį toliau apsistosiu kokiame nors viešbutyje.

— Šalone?

— Taip, Šalone.

— "Renesanse"?

Ir vėl pažiūrėjo į jį lyg iš dangaus iškritusi.

— Taigi sakėte nakvojusi "Renesanse". Gal tai netiesa?

— Tiesa.

— Kambarys užsakytas?

— Ne, nemanau.

— Nemanote?

Ji papurtė galvą ir nusisuko, vengdama jo žvilgsnio. Uždėjusi sutvarstytą ranką ant vairo, sėdėjo nejudėdama, bet nebuvo panaši į kitus vairuotojus, kurie klauso su arogantiška kantrybe ir galvoja sau: "Kalbėk, kalbėk, baisiai įdomu; kai baigsi pamokslauti, pagaliau galėsiu važiuoti toliau". Ne, ji buvo lyg nesava, pasimetusi, negalėjo suregzti nei žodžio, nei minties, atrodė tokia bejėgė, kaip nusiėmusi akinius. Lieptų jai dabar važiuoti į žandarmeriją, ji neprieštarautų, ko gero, nė neklaustų kodėl.

Jis uždegė savo elektrinį žibintuvėlį ir panaršė spinduliu po mašinos vidų.

— Galima pažiūrėti į pirštinių dėžutę?

Ji atidarė. Ten buvo tik dokumentai, ir ji prispaudė juos ranka, parodydama, kad daugiau nieko nėra.

— Į jūsų rankinę?

Ji atidarė rankinę.

— Bagažinėje kas nors yra?

— Ne. Mano lagaminas čia.

Jis žvilgtelėjo pradaręs į jos juodą lagaminą: drabužiai, rankšluosčiai ir dantų pasta. Įkišęs galvą pro atviras dureles, užsikniaubė ant priekinės sėdynės. Ji pasislinko duodama jam vietos. Jautėsi esąs chamas, įkyrus chamas, bet jo nepaliko

nuojauta, kad čia dedasi kažkas keista, rimta, ką jis privalėtų suprasti.

Atsidusęs užtrenkė dureles.

— Panele Longo, man rodos, jūs turite nemalonumų?

— Esu pavargusi, ir viskas.

Nardi už nugaros burgzdamos važiavo mašinos, nuo jų žibintų šviesos judėjo šešėliai jaunosios moters veidu, ir jis atrodydavo vis kitoks.

— Žinote, ką padarysim? Jūs man pažadėsite apsistoti Šalone, o aš skambtelėsiu į "Renesansą" ir užsakysiu jums kambarį.

Šitaip jis galės patikrinti, ar ji iš tiesų ten buvusi praėjusią naktį, ar nemelavo jam. Neišmanė, ką galėtų padaryti dar.

Ji linktelėjo galvą. Nardi patarė jai važiuoti atsargiai — prieš šventes keliai pilni mašinų — ir, pridėjęs pirštą prie šalmo, nuėjo, bet visą laiką jam nedavė ramybės mintis: "Nepaleisk jos, sutvarkė tave kaip šiltą vilną, greit įsitikinsi".

Ji net neatsisveikino. Jis atsistojo plačiai išsižergęs ant kelio, kad mašinos, važiuojančios ta pačia kryptimi kaip ir ji, sulėtintų greitį. Grįždamas prie savo motociklo, lydėjo ją akimis. Galų gale, kalbėjo jis sau, ko čia man graužtis, juk negaliu už visus atsakyti. O jeigu ji nori baigti gyvenimą su nuotrauka laikraštyje, tai kur nors toliau, šeštoje ar septintoje autostradoje, tikriausiai atsiras reiklesnis už jį policininkas ir jai sutrukdys tai padaryti. Po penkiolikos tarnybos metų Nardi tikėjo bene vienintele savo kolegų vertybe, bet tikėjo šventai, kaip Evangelija: jų daug. Ir visi jie — vienas už kitą reiklesni.

Įjungusi ilgąsias šviesas, ji dūmė tarsi per sapną. Sapnas buvo nei geras, nei blogas. Kaip visi sapnai. Ne kartą tokius regėdavo, pabudusi jų neatsimindavo. O dabar žinojo, kad netgi nepabus savo kambary, nes nemiegojo. Ir sapnas buvo ne jos, kito žmogaus.

Argi taip nebūna: žengi vieną žingsnį, paprasčiausią, kaip ir visi tavo žingsniai gyvenime, ir staiga, pati to nesuvokdama, atsiduri anapus tikrovės, tačiau lieki pati savimi — gyva, turinti sąmonę, tik esi kito žmogaus sapne, pavyzdžiui, savo

draugės iš gretimos lovos prieglaudos miegamajame? Ir tu eini toliau įsitikinusi, kad niekados iš ten negrįši, kad tu — belaisvė kažkokio absurdiško pasaulio, kuris, suvoki, yra tikroji kopija, bet tau kelia siaubą, mat kiekvieną akimirką gali dingti iš tavo draugės galvos, o su juo — ir tu.

Kaip ir sapne, kur elgesio motyvai kinta kartu su įvykiais, Dani nebežinojo, kodėl ji kelyje, kodėl važiuoja naktį. Įeini kambarin — spragt! — spusteli mygtuką ir ekrane matai žvejų uostą, bet čia yra Motinėlė, o tu atėjai prisipažinti, kad išdavei Anitą, nori jai pasiaiškinti, tik niekaip nerandi žodžių, kadangi tai nepadoru; tada imi Motinėlę mušti, imi ją mušti, bet žiūri, kad čia nebe ji, o ta sena moteris, pas kurią palikai savo baltąjį paltą, tu nori jį atsiimti, ir taip toliau, ir taip toliau. Dabar jai buvo aišku viena — reikia važiuoti į viešbutį, kuriame ji neva nakvojusi, kol dar žandarui nepasakė, kad ten niekada nebuvo apsistojusi. Sako, kai žmogus išeina iš proto, jam rodos, kad bepročiai kiti, o ne jis. Matyt, taip ir yra. Ji išėjo iš proto.

Už Arnė le Diuko ilga virtinė sunkvežimių riedėjo vėžlio greičiu. Ji turėjo vilktis iš paskos įkalnėn, kuriai, rodės, galo nebus. Kai pagaliau juos aplenkė — iš pradžių vieną, paskui du, dar paskui visus kitus, — pajuto didžiulį palengvėjimą. Ne tiek dėl to, kad aplenkė sunkvežimius ir prieš ją vėl plytėjo laisvas kelias ir juoda naktis, kiek iš džiaugsmo, nors ir pavėluoto, kad jos nepasodino į kalėjimą už automobilio vagystę. Vadinasi, "Tenderberdo" neieško. Ji išgelbėta. Jai atrodė, kad tik dabar išsiskyrė su policininku. Buvo taip sutrikusi, kad nė nepastebėjo, kaip prabėgo laikas ir ji nuvažiavo jau dvidešimt kilometrų.

Baigta, užteks kvailysčių, reikia nedelsiant grįžti į Paryžių. Apie jūrą nė kalbos negali būti. Nuvažiuos kitą sykį. Traukiniu. Arba už likusias santaupas nusipirks "Sitroeną", trečdalį įmokės iš karto, o kitus — dalimis per pusantrų metų. Seniai reikėjo taip padaryti. Ir važiuos ne į Monte Karlą, o į kokią nors skylę, skirtą tokiems bevaliams mėmėms. Ne į didelį svajonių viešbutį su baseinu, tylia muzika ir rinktine publika, o į paprasčiausią šeimyninį pensioną su vaizdu į daržą, kur di-

džiausias malonumas — intelektualus pašnekesys popiečio valandą apie Anujo pjeses su dešrininko žmona, prieš kurią nedera pasirodyti neišmanėle, arba geriausiu atveju su jaunu vyruku toliaregėmis akimis, vis kliūvančiu už šezlongų: taigi jis ir ji, Dani Longo, būtų puiki pora, ir kokia nors sąvadautoja, žiūrėdama į juos, susigraudinusi pasakytų: "Kaip gražu, tik liūdna — jeig bus vaikų, tėvai visą turtą iššvaistys akiniams". Taip, ji gali iš viso to tyčiotis, gali visa tai niekinti, bet tai ir yra jos pasaulis, kitokio ji nenusipelnė. Kvailė ir tiek, o dedasi nežinia kuo. Jeigu leidi į kelnes vien pamačiusi savo šešėlį, verčiau tūnok namie.

Šanji. Burgundiški stogai, didžiuliai sunkvežimiai, išsirikiavę prie pakelės restorano. Iki Šalono — septyniolika kilometrų. Dieve, kaip ji galėjo taip save įbauginti sudilusio skatiko nevertais samprotavimais? Kad ir Karavajus. Nejaugi ji iš tiesų mano, kad jis, per kažkokį stebuklą grįžęs iš Šveicarijos, galvotrūkčiais bėgs į policiją, kad visi sužinotų tarp jo darbuotojų esant nusikaltėlių? Ką ten policija, nejaugi ji mano, kad Karavajui pakaks drąsos šį įvykį sudramatinti? Juk Anita jį negailestingai išjuoktų. Oi juoktųsi Anita, vaizduodamasi, kaip jos baikščioji pelėdžiukė dumia pasimėgauti gyvenimu trisdešimties kilometrų per valandą greičiu.

Į beprotnamį! Į beprotnamį! Kuo ji rizikuoja? Blogiausiu atveju, jai grįžus, Karavajus pasakys: "Džiaugiuosi jus matydamas, Dani, jūs nuostabiai atrodote, bet, kaip pati gerai suprantate, jeigu visi agentūroje užsimanys važinėtis mano mašina, turėsiu įsirengti automobilių parką". Ir išmes ją pro duris. O gal ne. Lieps pasiaiškinti ir atlyginti nuostolius. Tada maloniai paprašys rašyti prašymą savo noru. Puiku, eis į kitą agentūrą, kuri kas metai vis ją kviečiasi; jai bus dar geriau, mat ten atlyginimas didesnis. Štai ir viskas, mulke neraliuota.

Policininkas žinojo jos pavardę. Tvirtino ją matęs rytą toje pačioje vietoje. Na ir kas, galima paaiškinti ir tai. Jeigu ji būtų elgusis su juo ir su tuo mažiu iš degalinės kaip normalus žmogus, jau žinotų, kur šuo pakastas. Dabar, kai ji gali blaiviai mąstyti, pradeda šį tą nutuokti. Tiesa, negalima sakyti, kad jau

viskas aišku kaip dieną, bet ji jautė, kad čia nėra ko išsigąsti nė kiškiui. Jai buvo gėda, ir tiek.

Prie jos priėjo, truputį pakėlė balsą, o ji kone apalpo. Liepė nusiimti akinius — nusiėmė. Ji taip įsibaugino, kad ir drabužius būtų nusivilkusi, jei tik būtų jai liepęs. Ir būtų ėmusi verkti, maldauti. Tik tam ji ir tinka.

Tačiau ji ir dantis moka parodyti, apsiginti, ir dar kaip, tuo ne sykį įsitikino. Kartą, kai jai buvo dar tik trylika metų, ji Gailestingajai Marijai, vienuolyno seseriai, kuri toli gražu ne su gailesčiu skaldydavo savo auklėtinėms žandus, trenkė tokį antausį, kad ta vos nenuvirto. Net ir Anitai, kuri jos žmogumi nelaikė, kartą taip davė į kailį, kad ši motinos ėmė šauktis, ir išmetė į laiptinę pirmiau ją, paskui jos rankinę su paltu. Vėliau ji, žinoma, bliovė kelias dienas iš eilės, bet ne dėl to, kad apkūlė Anitą, o visai dėl kitos priežasties: suprato, kad jau niekad negalės būti tokia kaip anksčiau. Šiaip ar taip, apie šias ašaras niekas, išskyrus ją, nežinojo. Niekas, išskyrus ją, nežinojo ir to, kad per kelias minutes, rodos, be jokios priežasties, jos giedriausia nuotaika gali virsti visiška neviltim. Tiesa, ir nevilties apimta, ji niekuomet neužmiršdavo (taip jau buvo įpratusi), kad reikia tikėti savimi, kad netrukus ji vėl tartum feniksas prisikels iš pelenų. Kiti — ji buvo tuo įsitikinusi — matyt, mano, kad ji nekalbi, varžosi savo akinių, tačiau — su charakteriu.

Netoli Šalono jai vėl ėmė skaudėti ranką. Gal nejučia stipriau sugniaužė vairą, o gal baigėsi vaistų, kuriuos suleido, veikimo laikas. Iš tikrųjų tai dar nebuvo skausmas, bet ji ėmė jausti ranką po tvarsčiu. O buvo ją ir pamiršusi. Žibintų šviesoje išnirdavo didžiuliai skydai, reklamuojantys jai gerai žinomas prekes. Vienos iš jų, kažkokio mineralinio vandens, reklama agentūroje ėjo kaip tik per jos rankas. Buvo nemalonu matyti ją pakelėj. Viešbutyje išsimaudysiu, pagalvojo ji, ir eisiu miegoti. Pailsėjusi grįšiu į Paryžių. Dabar ir išaiškės, ar ji su charakteriu. Ji dar turi galimybę priremti prie sienos tuos, kurie tvirtina ją pažįstą. Ta galimybė — "Renesanso" viešbutis, į kurį ją pasiuntė žandaras. Pavadinimas simboliškas, kaip tik ten ir atgims feniksas.

Buvo tikra, kad tenai pasakys ją matę vakar. Netgi buvo tikra, kad jau ir pavardę jos žino. Kur nežinos, juk žandaras paskambino. Bet šį kartą ji nepasimes, tvirtai įsikals į galvą, kad dėl mašinos jai niekas negresia, ir pati ims pulti. "Renesansas"? Gerai, tegu bus "Renesansas". Jautė, kaip ją apima šaltas, nuostabus pyktis. Iš kur žandaras sužinojo jos pavardę? Gal ją pasisakė pas gydytoją, o gal ir degalinėje? Nors nebuvo plepė — bent taip jau manė, — bet vis ką nors leptelėdavo. O kad incidentas su ranka siejasi su kitais įvykiais, čia ji klysta. Ranka nebuvo numatyta šioje... — jai atėjo į galvą tinkamas žodis — komedijoje. Kažkas nusprendė iš jos pasijuokti, pamaustyti ją.

Kur visa tai prasidėjo? Avalone Dvivakaryje? Pas senę? Ne, anksčiau, be abejo, anksčiau. Iki tol ji kalbėjosi tik su porele pakelės restorane, pardavėjomis krautuvėse, vairuotoju, kuris taip žaviai šypsojosi ir nukniaukė iš jos žibuoklių puokštelę ir... Oi Dani, Dani, nejaugi nešioji galvą tik tam, kad apsirištum skarele? Žinoma, vairuotojas! Iš žemės iškas tą vyrioką su šypsena "Džibs", nors tektų visą gyvenimą ieškoti, prisidės į rankinę švino ir suradusi išbarstys jam dantis.

Šalone jau pradėjo puošti gatves trispalvėmis vėliavėlėmis iš popieriaus ir lempučių girliandomis. Dani pervažiavo miestą iki pat Sonos krantinės. Priešais matė upėje saleles, pačioje didžiausioje stūksojo kažkokie pastatai, turbūt ligoninė. Ji užvažiavo ant šaligatvio palei upę, išjungė variklį ir užgesino pažibinčius.

Ją buvo apėmęs keistas jausmas, kad visa tai ji jau matė, išgyveno. Valtis juodame vandeny. Kavinės šviesos kitoje gatvės pusėje. Netgi "Tenderberdas", tylus ir šiltas, stovįs tarp kitų išrikiuotų mašinų tą vasaros vakarą Šalone, dar labiau sustiprino įspūdį, kad ji žino, kas atsitiks po akimirkos. Tikriausiai tai dėl nuovargio, didžiulės nervų įtampos kiaurą dieną, visų tų įvykių.

Po akimirkos ji nusirišo skarelę, krestelėjo plaukus, perėjo gatvę, vėl jausdama malonumą vaikščioti, ir įžengė į šviesos užlietą kavinę; Alenas Barjeras dainavo apie savo gyvenimą, lankytojai pasakojosi apie savuosius, nors vieni kitų ne-

girdėjo, skambčiojo elektrinis biliardas, ir Dani, klausdama kasininkę, kaip rasti "Renesanso" viešbutį, irgi turėjo pakelti balsą.

— Banko gatvė; važiuosite tiesiai, paskui į kairę, bet turiu perspėti, kad tai brangus viešbutis.

Paprašė vaisių sulčių, tačiau persigalvojo ir išgėrė stikliuką konjako, tokio stipraus, kad net kvapą užgniaužė, — juk reikia pataisyti nuotaiką. Stikliuko šone buvo skalė su įvairaus dydžio kiaulytėmis. Ji buvo tik maža kiaulytė, visai dar paršelis. Kasininkė suprato, kas per mintis už merginos akinių, nes skambiai, labai maloniai nusijuokė ir tarė:

— Nekreipkit dėmesio, išgėrusi jūs dar gražesnė.

Dani nedrįso paprašyti antro stikliuko, nors labai norėjo. Paėmė nuo baro krepšelį tešlainių ir ėmė valgyti, ieškodama sąraše prie muzikos automato Žilberto Beko plokštelės "Vienas savo žvaigždėje", ir kasininkė pasakė, kad ta daina ją irgi kažkaip keistai veikia — čia! — ir pirštų galiukais palietė kairiąją krūtinės pusę.

Kai Dani išėjo gatvėn, į veidą padvelkė vėsi Šalono naktis. Valandėlę ėjo pėsčia, paskui sustojo prie upės galvodama, kad neturi jokio noro eiti į viešbutį. Norėjo mesti į vandenį tešlainių krepšelį — metė, norėjo valgyti spageti, norėjo būti laiminga, norėjo būti Kanuose ar kur kitur su balto muslino suknia, kurią pirko Fontenblo, arba visai nuoga mielo vaikino glėbyje — jis ją paguostų ir būtų taip pat nuogas, o ji bučiuotų jį, bučiuotų iš visų jėgų. Tokio vaikino kaip tas pirmasis, po kurio daugiau nė vienas jai nepatiko; susipažino būdama dvidešimties metų (iš tikrųjų tai tęsėsi tarp dvidešimtų ir dvidešimt antrų), bet jis jau turėjo, kaip sakoma, sutvarkytą gyvenimą: žmoną, kurią vis tiek beviltiškai mylėjo, bamblį — matė jį nuotraukose... Dieve, kokia ji pavargusi! Kažin, kelinta dabar valanda?

Ji grįžo prie "Tenderberdo". Krantinės pakrašty bolavo pienių burbuliukai, vadinami "angelėliais". Kai ji buvo dar vaikas, mėgdavo į juos pūsti; balti pūkeliai skrisdavo pavėjui, ir jai rodės, kad ji moteris iš Laruso žodyno viršelio. Ji nusiskynė vieną, bet pro šalį ėjo žmonės, žiūrėjo į ją, ir ji nedrįso pa-

pūsti. Norėjo sutikti angelą kelyje, vyriškos lyties, be sparnų, bet gražų, malonų, linksmą, vieną iš tų, į kuriuos Motinėlė kreivai žiūrėdavo; jis laikytų ją glėbyje visą naktį, ir žinai ką? Kitą dieną ji užmirštų tą blogą sapną, ir jie važiuotų kartu į Pietus "Audros paukščiu". Na, liaukis, vištele.

Jos maldos nedažnai būdavo išklausomos, tačiau kai atidarė "Tenderberdo" dureles, vos nesuspigo. Angelas ar ne angelas, bet mašinoje sėdėjo nepažįstamas vyras, juodbruvas, gana aukštas, matyt, velnio neštas ir pamestas; patogiai atsidrėbęs ant sėdynės šalia vairo, pakėlęs kojas, mokasinų padais įsispyręs į priekinį stiklą, jis čiulpė cigaretę su filtru — iš pakelio, kurį ji buvo palikusi ant prietaisų skydo — ir klausėsi radijo; atrodė maždaug jos amžiaus, buvo su šviesiom kelnėm, baltais marškiniais ir megztiniu be apykaklės. Savo didelėm juodom akim jis nužvelgė ją nuo galvos iki kojų ir tarė dusliu, gana maloniu, tačiau truputį suirzusiu balsu:

— Ar jūs ten užmigote? Dabar jau nevažiuosim!

Filipas Filanteris, pravarde Filu Filu — mat du geriau negu vienas, — turėjo bent vieną iš didžiausių dorybių; žinojo, kad jam mirus, nebebus nė pasaulio, kad kiti žmonės nieko nereiškia ir neverta dėl jų sukti galvos — jie yra tik tam, kad parūpintų viską, ko reikia Filu Filu; tikrai būtų kvaila sukti dėl ko nors galvą, juk smegenų apkrovimas veikia širdį ir gali sutrumpinti gyvenimą, o Filipas vylėsi išgyventi mažiausiai šešiasdešimt ar net septyniasdešimt metų.

Vakar jam sukako dvidešimt šešeri. Buvo jėzuitų auklėtinis. Prieš keletą metų mirė jo motina, ir tai buvo vienintelis dalykas, dėl kurio jis liūdėjo, dėl kurio liūdi net dabar. Filipas dirbo reporteriu viename Elzaso laikrašty. Kišenėje turėjo bilietą į laivą iki Kairo, sutartį su tenykščiu radiju ir, galima sakyti, nė grašio. Jo nuomone, moterys jau iš prigimties yra antrarūšės būtybės ir paprastai nereikalauja didelių proto pastangų, taigi jos — tinkamiausia kompanija tokiam vyrukui kaip jis, kuriam reikia porą kartų per dieną valgyti, retkarčiais pasimylėti ir iki liepos keturioliktosios pasiekti Marselį.

Vakar, savo gimimo dieną, jis buvo Bar le Diuke. Atsibel-

dė ten su viena mokytoja nuo Meco, didele Elizabetos Teilor ir Malarmė gerbėja, kuri savo "Sitroenu" važiavo į Sen Dizjė, Ot Marnos departamentą, aplankyti tėvelių. Diena ėjo vakarop. Lijo, paskui švietė saulė, paskui vėl lijo. Jie pasuko iš kelio, sustojo už apleistos lentpjūvės ir nei šiaip, nei taip pasikuitė ant užpakalinės sėdynės — jai tai buvo kažkas nauja, o jam liko koktus prisiminimas. Tačiau mergina buvo patenkinta. Iki pat Bar le Diuko važiavo linksmai niūniuodama, norėjo, kad Filipas laikytų ranką jai ant kelių. Turėjo dvidešimt dvejus ar dvidešimt trejus metus, pasakojo, kad yra susižadėjusi, bet skirsis, ir dėl to nei vienas, nei antras nesikrims, kad šiandien nuostabiausia diena jos gyvenime, ir taip toliau, ir panašiai.

Skaitydamas *France-Soir*, Filipas suvalgė porciją troškintų kopūstų, tada pasiėmė savo lagaminą, įšoko į autobusą ir nuvažiavo į priemiestį išgerti kavos. Kavinė buvo gana padoriame viešbutyje. Didelis židinys valgomajame, padavėjos juodomis suknelėmis su baltomis prijuostėmis. Jis užmezgė pažintį su dailia juodbruve, baltos kaip sniegas odos, kokių keturiasdešimt metų, ir jos svainiu, notaru iš Longijono, nugirdęs, kad naktį juodu važiuoja į Muleną. Jie buvo bebaigią pietauti. Filipas pliauškė, kas užėjo ant seilės: jis, girdi, norįs paskirti savo gyvenimą nepilnamečiams nusikaltėliams auklėti ir jau gavęs paskyrimą į Sent Etjeną.

Kiek jis suprato, moteris buvo ne iš tokių, kurias paimsi panašiais blėniais. Suvalgė braškes su grietinėle, užsirūkė cigaretę ir, rodės, galvojo apie kitką. Tada jis ėmėsi svainio, raudonveidžio storulio, vilkinčio vasariniu blizgančios medžiagos kostiumu, ir pasakė jam pirmąkart matąs tokį elegantišką notarą. Išmušus vienuoliktą, Filipas su savo naujais pažįstamais sėdo į juodą, truputį dusulingą "Pežo", ir jie išvažiavo.

Pirmą valandą nakties jis jau žinojo apie jų gyvenimą viską: apie tėvų žemę, kurią jie per savo kvailumą pardavę, apie pikčiurną paralitiką senelį ir apie būdą moters vyro bei kito svainio brolio, pas kurį jie vakar važiavo į Muleną. Notaras sustojo pakelėj, norėdamas valandėlę snustelėti, o Filipas su ja išlipo iš mašinos, ir abu užsirūkė po silpną anglišką cigaretę. Rąžydamasi moteris pasakė, kad gamtoje, kai tokia graži

naktis ir visi miega, ji pasijuntanti jauna. Jie pasuko į laukus keliuku, vedančiu tikriausiai į kokią nors fermą. Moteris vis stodinėjo, bandydama tamsoje atpažinti gėles. Iš jos truputį virpančio balso jis suprato, kad jai gniaužia gerklę, kad ji visa degte dega iš aistros ir galvoja tik apie tą dalyką.

Paėmė ją po medžių guotu. Ji nesiliovė veblenusi, kad tai daranti pirmą kartą gyvenime, kad nereikią jos už tai smerkti, kad ji visa esanti tik jo vieno — net koktu buvo klausytis, — ir Filipas, praėjus geismui, iš tikrųjų negalėjo be pasibjaurėjimo žiūrėti į jos plikus sėdmenis, tokius baltus, kad rodės, švytėjo tamsoje. Paskui tvarkydamasi sijoną paklausė, ar jis ją mylįs. Lyg nebūtų buvę aišku savaime.

Kai jie grįžo, svainis vis dar miegojo mašinoje. Pažadino jį Tereza — toks buvo jos vardas — norėjo, kad Filipas sėstų šalia jos, ant užpakalinės sėdynės, ir svainis, matyt, viską suprato, bet nieko nesakė. Vėliau, važiuojant per Bono miestelį, ji užmigo. Filipui atidarant jos rankinę, pasigirdo trakštelėjimas, ir notaras sulėtinęs greitį tarė silpnu balsu: “Jūs jaunesnis ir stipresnis, bet aš jus perspėju, kad ginsiuos, ir visa tai gali blogai baigtis”. Filipas uždarė rankinę ir išlipo. Tereza nepabudo.

Jam dar buvo likę truputį daugiau nei dešimt frankų, lagaminas ir didelis noras miegoti. Jis nuėjo per tuščią miestelį į geležinkelio stotį, orientuodamasis pagal traukinių švilpukus. Laukiamajame snūduriavo skaudama galva, o apie aštuntą valandą ryto nusiskuto tualete, išgėrė kavos ir nusipirko pakelį cigarečių. Bet pagalvojęs, kad jam reikėtų būti taupesniam, cigaretes grąžino.

Įdienojus jis sėdo į autobusą, važiuojantį į Šaloną prie Sonos. Frankų nebeturėjo, bet negi taip jau sunku šeštojoj autostradoj pasičiupti piningingą bobšę? Nebent pats velnias koją pakištų. Ir pakišo. Velnias ar dar blogiau. Nuo pietų lig vakaro jis davėsi po Paryžiaus prospektą ir Citadelės gatvę, bet nieko taip ir nerado, o neturėjo už ką nė į bistro užeiti. Plėšti kumščiais ir peiliu buvo ne jo stilius. Kol dar yra laiko — jis nusistatė terminą iki vidurnakčio, — geriau vengti sunkvežimių vairuotojų ir kitokių vyriškos lyties mulkių, mat pradedi

vaidinti šaunų medicinos studentą, galvodamas apie jų pinigus, o baigi teisiamųjų suole. Be to, jei moterį galima ir netgi patariama, reikalui esant, patiesti ant žemės, stuktelėjus kiek per ausį, tai su vyru nesusidorosi, neuždėjęs jam guzo ant pakaušio ar — jeigu jis už tave stambesnis — nespyręs į kiaušus. Galva — trapus daiktas, kiaušai irgi. Nedera statyti ant vienos kortos pakaušio ir piniginės storio.

Jeigu dabar būtų rytas ir ne šeštadienis, jis užeitų į bet kurį daugiabutį pastatą, susipažintų su kokia nors namų šeimininke, nusikamavusia, nesuprasta, de Golio šalininke, ir kol vyras neparėjo iš darbo, o vaikai iš mokyklos, ji duotų jam — laikraščio Le Progrès de Lyon korespondentui — interviu, užbaigtų jį sutuoktuvinėj lovoj, o paskui aiškintųsi vyrui, kad pametusi piniginę "Junipri" universalinėje parduotuvėje. Beje, jis ir pats galėtų apsilankyti "Junipri" ir užkabinti kokią nors pardavėją, bet šeštadieniais, ir dar po pietų, jos taip perkrautos darbu, taip išerzintos įkyrių pirkėjų ir kasininkų klaidų, kad verčiau jų nekliudyti.

Apie penktą valandą, užkalbinęs belgų turistus, kurie, deja, grįžo į tėvynę, jis tarė sau: na, vyruti, šį kartą įkritai į sūrų rasalą, būsi priverstas imti į nagą sunkvežimio vairuotoją, kokį nors keturių vaikų tėvą, ir taip toliau, ir panašiai. Prieš sėdant keturioliktosios rytą Marselyje į laivą, jam dar reikėtų užsukti į Kasisą. Ten gyvena draugelis, atsikėlęs iš Meco; jis turi nuosavą automobilių remonto dirbtuvę ir galėtų tikra to žodžio prasme paremontuoti jam kišenę. Šiandien vienuolikta. Tokiais tempais kaip dabar jis prisikas iki Marselio ne anksčiau negu mėnesio gale.

Jam į galvą atėjo mintis, žinoma, ne iš genialiųjų, bet tai buvo vis geriau negu nieko: kaip tik šiuo metu koležuose ir licėjuose baigiasi pamokos. Vos vilkdamas kojas iš nuovargio, jis išnaršė keletą gatvių, kol suprato, kad jau atostogos ir mokyklose pamokų nėra. Vis dėlto rado kažkokius mergaičių prekybos kursus. Prie durų laukė būrelis motinų. Ak, tas lagaminas, kad jis prasmegtų! Su juo atrodė kaip koks bastūnas.

Kai kregždutės išskrido, jam tiesiai į akis plieskė saulė iš už gamyklos stogo, ir jis tik vargais negalais išsirinko tą, kuri

tiko jo sumanymui. Tai buvo šviesbruvė paauglė, aukšta ir stambi; ji ėjo pasikišusi po pažastim knygas, suveržtas odiniu dirželiu, itin garsiai kalbėjo ir juokėsi. Filipas davė jai šešiolika metų — iš principo, nes būtų pasijutęs lyg ir pažemintas savo akyse, jei būtų davęs mažiau. Ir — pirmyn! Ji ėjo su draugėmis. Plepėdavo ilgiausiai, sustojusios prie kiekvieno kampo, kol pagaliau kuri nors viena iš jų atsiskirdavo. Sužinojo, kad ji vardu Dominika, bet ją pravardžiuoja Gran šan[4]. Mergina pastebėjo, kad jis eina iš paskos. Retkarčiais jis sugaudavo kvailą mėlynų jos akių žvilgsnį, kuris vis nuslysdavo į lagaminą.

Prie stadiono, Garibaldžio gatvėje, ji liko viena. Filipas griebė jai už rankos ir pasakė tik: "Dominika, tu turi mane išklausyti, juk aš irgi žmogus", paskui staiga ją paleido, leisgyvę iš baimės, ir atsisėdo ant žemos mūrinės tvoros, juosiančios futbolo aikštę. Mergaitė pasvyravo gal pusę minutės ir atsistojo greta jo. Žiūrėdamas į žemę, Filipas ėmė skiesti, kad jau seniai ją mylįs ir kartu neapkenčiąs, kad dėl jos susimušęs — nes iš jo meilės juokęsi — ir netekęs darbo, bet prieš išvykdamas norįs jai pasakyti, nors ji taip pat gal iš to pasijuoksianti, ką jautęs, kai pirmąkart ją pamatęs. Tada pakėlė akis. Mergaitė stovėjo nustėrusi, raudonais veidais, bet jau nebijojo, o jis plekšnojo ranka šalia savęs, kviesdamas ją sėstis, ir suko galvą, kiek ji turi kišenėje pinigų arba kiek galėtų parūpinti, kiek laiko jis sugaiš, kol ją sugundys.

Bleizerio kišenėje ji turėjo du banknotus po dešimt frankų ir vieną penkių frankų monetą, kurią nešiojo kaip talismaną. Atidavė juos po trejeto valandų savo namo koridoriuje. Namas buvo niūrus, atsidavė kopūstais, mergaitė tyliai verkė, vadino jį Žoržu — jis sakėsi, kad jo toks vardas, — bučiavo susičiaupusi, vaikiškai, sūriomis nuo ašarų lūpomis, o jam rodės, kad jis bjauriai kažką nužudė, ir pyko ant savęs, kad nužudė už kelis skatikus, prisiekinėjo niekad jos nepaliksiąs, lauksiąs ryt po pietų prie kažkokio paminklo, kurį dėjosi žinąs. Kai ji užlipo laiptais ir paskutinį kartą atsuko į jį kvailą savo veidą — vargšelė dar tikėjo savo laime, — jis tarė sau: po šimts, jam

[4] Grand champ — didelis laukas. (*Pranc.*)

taip pat niekas nedavinėjo dovanų, jo motiną tas šūdžius tėvas irgi laikė trenktą, ir visą gyvenimą. O juk tai buvo jo motina! Et, nusispjaut į viską.

Jis užėjo į barą ir, žiūrėdamas pro langą į tamsą, suvalgė hamburgerį. Baras buvo Mesarži krantinėje. Sėdėjo ten ilgai, nes kitur būtų buvę dar brangiau, be to, iš patirties žinojo, kad sutemus reikia tik mokėti laukti, laukti atkakliai, vienoj vietoj, antraip pražiopsosi savo laimės žvaigždę. Apie vienuoliktą pamatė, kaip kitoje gatvės pusėje sustojo baltas "Tenderberdas". Jis kaip tik valgė antrą hamburgerį ir gėrė antrą ketvirtį vyno. Mašinoje pastebėjo vien žalią ar mėlyną skarelę, o iš užpakalio — Senos departamento numerį. Kaip tik pačiu laiku, pagalvojo jis.

Kai jis išėjo, moteris lipo iš mašinos. Aukšta, baltai apsirengusi. Nusirišo skarelę, ir auksiniai jos plaukai sužvilgo krantinės lempų šviesoje. Kairė ranka buvo aptvarstyta. Ji perėjo gatvę ir dingo kavinės tarpdury, už kelių žingsnių nuo baro. Žengė dideliais žingsniais, tačiau atsargiai — malonu buvo žiūrėti.

Prieš užeidamas į kavinę, Filipas irgi perkirto gatvę, tik priešinga kryptimi, apsuko aplink mašiną žiūrėdamas, ar nėra ko viduje. Mašina buvo tuščia. Jis atidarė dureles iš vairo pusės. Viduje dvelkė moteriškais kvepalais. Ant prietaisų skydo jis rado pakelį "Žitan" cigarečių su filtru, paėmė vieną ir užsidegė automobilyje įtaisytu žiebtuvėliu. Atidarė pirštinių dėžutę, paskui gulintį ant užpakalinės sėdynės lagaminą: dvejos nėrininės nailono kelnaitės, šviesi suknelė, kelnės, dviejų dalių maudymosi kostiumėlis, naktiniai marškiniai, dvelkiantys tais pačiais kvepalais, nors kiti daiktai dar kvepėjo kaip nauji. Dėl visa ko jis įmetė vidun ir savo lagaminą.

Į kavinę jis neužėjo, tik pažvelgė pro langą. Mergina stovėjo prie muzikos automato ir rinkosi plokštelę. Burnoje laikė įsikandusi tešlainį. Jis pastebėjo, kad tamsūs jos akiniai išgaubti ir ypatingai atspindi šviesą. Trumparegė. Dvidešimt penkerių metų. Nevikriai valdo dešinę ranką. Ištekėjusi arba turi meilužį, galintį Kalėdų proga jai padovanoti "Tenderberdą". Kai pasilenkė, norėdama uždėti plokštelę, sijonas glaudžiai aptempė

jos apvalų, standų užpakaliuką, ilgas šlaunis; jis taip pat pastebėjo, kad sijonas keliose vietose suteptas. Kukli šukuosena, maža burnikė, maža nosytė. Kažką kalbėjo su ručke (čia tai bent bobikė!) kasininke, ir Filipas iš liūdnos jos šypsenos suprato, kad merginą slegia rūpesčiai, o gal net sielvartas. Vyrai, kitaip sakant, visi kavinės klientai, vogčiomis, bet atkakliai į ją žvilgčiojo, tik ji to nepastebėjo. Klausėsi Beko dainos. (Jis girdėjo pro langą.) Beko merginai dainavo, kad ji vieniša savo žvaigždėje. Aišku, ką tik pamesta. Ne, su tokiomis verčiau neprasidėti.

Nėra turtinga, o jeigu ir prie pinigo, tai neseniai. Nebūtų galėjęs pasakyti, iš kur žino. Gal todėl, kad turtinga mergina nesivalkios viena po Šaloną vienuoliktą valandą vakaro. Tarp kitko, kodėl gi ne? O gal dėl to, kad lagamine buvo tik dantų šepetukas ir visai nedaug daiktų? Jis tikrai žinojo tik viena: jeigu jau pataikė ant tokios, tai puikiausiai gali nors ir dabar stabdyti sunkvežimį. Su tokiomis irgi verčiau neprasidėti.

Filipas įsitaisė mašinoje ir ėmė laukti. Užsuko bangą "Europa I", užsirūkė antrą cigaretę. Jis pamatė, kaip ji išėjo iš kavinės, perkirto gatvę ir sustojo prie upės, gana toli nuo automobilio. Kai grįžo, jis, žiūrėdamas į keistą ir gražią jos eiseną, sumetė, kad tai, matyt, mergina rimta, protinga, tačiau jai būtų labai smagu, kad kas nuvilkęs jos kostiumą ją paglamžytų. Šita nuo jo nepaspruks.

Atidariusi mašinos dureles ir išgirdusi jo priekaištą, kad privertė ilgai laukti, ji truputį atšoko atgal, bet neatrodė ypač nustebusi. Atsisėdo prie vairo, timptelėjo sijoną, kad uždengtų kelius, ir tarė ieškodama raktų rankinėje:

— Tik nesakykit, kad mane jau matėte. Įkyrėjo.

Ji kalbėjo taip aiškiai, kad rodės, kiekvieną garsą taria atskirai. Nieko geresnio nesugalvodamas, jis atsakė:

— Gerai, gerai, pakalbėkim važiuodami. Ar žinot, kelinta valanda?

Labiausiai jį varžė jos akiniai. Du ovalūs tamsūs stiklai, už kurių slėpėsi nežinia kas. Tuo pačiu balsu ji tarė:

— Lipkit iš mašinos.

— Mašina ne jūsų.

— Taip?
— Taip. Mačiau dokumentus pirštinių dėžutėje.
Ji truktelėjo pečiais.
— Būk toks malonus, išlipk. Ir vikriai.
— Aš važiuoju į Kanus.
— Puiku. Bet vis tiek išlipk. Žinai, ką padarysiu, jeigu neišlipsi?
— Nuvešite mane į Kanus.
Ji net nenusišypsojo. Pliaukštelėjo jam per kojas, kadangi vis dar buvo įrėmęs padus į priekinį stiklą, ir jis atsisėdo kaip pridera. Tada pažiūrėjo į jį atidžiau:
— Aš negaliu tavęs nuvežti į Kanus.
— Man labai liūdna.
— Ko tau, tiesą sakant, iš manęs reikia?
— Nagi, po velnių, kad jūsų sumautas drandaletas pasijudintų iš vietos!
Ji linktelėjo galvą, lyg sutikdama, ir pasuko starterio raktelį. Bet jis žinojo, kad tai dar toli gražu ne sutikimas. Jo nė kiek nestebino, kai ji dailiai apsigręžė ant šaligatvio ir pasuko į miesto centrą. Jis pagalvojo, kad ko gero, gali nieko nesakiusi jį nuvežti į policijos nuovadą, bet ne, tai ne jos stilius.
Ji pasuko kairėn, į kažkokią gatvę ir sustojusi ėmė skaityti jos pavadinimą. Ji taip ištiesė savo ploną kaklą, kad iš kitos pusės važiuojanti mašina irgi turėjo sustoti. Vairuotojas pravėrė dureles ir ėmė šaipytis, bet nei ji, nei Filipas neatsikirto. Pavažiavo truputį toliau ir sustojo prie neoninės iškabos: "Renesanso" viešbutis". Jam tikriausiai į galvą atėjo paprasta ir kartu drąsi mintis, bet jis ją nuvijo.
— Man likti mašinoje ar eiti su jumis?
— Gali eiti, gali neiti, daryk kaip nori.
Jis išlipo ir atsistojo šalia jos. Buvo visa galva už ją aukštesnis. Pasakė kvailai, kad jeigu ji ir toliau jam sakys "tu", jis irgi taip sakys.
— Pabandyk. Prikelsiu visą Makoną.
— Mes juk dar ne Makone, o Šalone.
— Žinau. Bet mane girdės ir Makone.
Ji pakėlė į jį savo veidą, abejingą, viskam pasiruošusį, ir

jis suprato, kad šios merginos niekuo nenustebinsi, tačiau buvo įsitikinęs — kone fiziškai jautė, kad dar šiąnakt ją turės savo glėbyje, pamatys jos akis, o rytoj visą dieną praleis kartu. Ji neryžtingai stovėjo prie stiklinių durų. Matyt, galvojo apie tą pat kaip ir jis, kadangi staiga, nenuleisdama nuo jo akių, tarė pasikeitusiu, lyg pavargusiu balsu:

— Na, eik, aš tavęs nesuėsiu.

Ir atidarė duris.

To, kas dėjosi viduje, jis niekaip negalėjo suprasti. Mergina klausinėjo sėdintį už pertvaros elegantišką vyrą ir jo žmoną, atėjusią vėliau, ar buvo jai telefonu užsakytas kambarys — jos pavardė Longo — ir ar tikrai ji čia nakvojusi praėjusią naktį. Šeimininkas su žmona sumišę kvailai vienas į kitą žvalgėsi.

— Bet, panele, argi pati nežinote?

Ne, jie tai jos nematę. Ją priėmęs budintysis, bet šiandien, kaip ir kiekvieną šeštadienį, jis turįs laisvą dieną. Mergina atkirto:

— Tikrai? Kaip viskas paprasta.

— Argi vakar vakare ne jūs atvažiavote?

— To aš ir klausiu jūsų.

Filipas stovėjo šalia jos ir mašinaliai suko aplink tušinio plunksnakočio stovą pelenínę, kurią buvo paėmęs nuo pertvaros. Tai, matyt, merginą erzino, ir ji, nė nežvilgtelėjusi į jo pusę, uždėjo savo dešinę ranką jam ant riešo. Prisilietė švelniai, tarytum sesuo. Jos pirštai buvo labai ploni, labai ilgi, nagai trumpai apkarpyti ir nelakuoti. "Mašininkė", — dingtelėjo Filipui. Jeigu ji iš tiesų nakvojusi viešbutyje, kalbėjo mergina, tai turinti būti kortelė arba jos pavardė svečių registracijos knygoje.

— Mes turime jūsų kortelę, jau sakėme žandarui, kai jis skambino. Tiesa, jūs atvažiavote taip vėlai, kad joje pažymėta šios dienos data.

Šeimininkė, jau truputį pyktelėjusi, ėmė raustis tarp popierių ant lentynėlės po pertvara. Padėjo prieš merginą balto standaus popieriaus kvadratėlį, bet ji prie jo nė neprisilietė, tik probėgšmiais į jį pažvelgė.

— Tai ne mano rašysena.

— Iš kurgi bus jūsų rašysena, — įsiterpė šeimininkas, — jeigu kortelę užpildė budintysis? Sakėte jam, rodos, esanti kairiarankė, o jūsų kairė buvo aptvarstyta. Taigi ir dabar aptvarstyta. Argi ne tiesa, kad jūs kairiarankė?

— Tiesa.

Šeimininkas paėmė kortelę ir ėmė ją skaityti truputį drebančiu balsu:

— Longo. Danjelė Mari Viržini. Dvidešimt šešerių metų. Reklamų agentūra. Atvyko iš Avinjono. Gyvena Paryžiuje. Prancūzų tautybės. Argi tai ne jūs?

Dabar jau ji atrodė sutrikus:

— Iš Avinjono?

— Taip sakėte budinčiajam.

— Nesąmonės!

Šeimininkas tylėdamas skėstelėjo rankomis. Čia ne jo kaltė, jeigu klientė kalba nesąmones. Filipas sugniaužė šiltą jo plaštaką — ji buvo įsikibusi į jo megztinio rankovę.

— Jūs vakar čia nebuvote? — paklausė jis tyliai.

— Žinoma, ne! Meistriškai surežisuota!

— Jeigu norite, galima surasti budintįjį.

Ji pažiūrėjo į jį susimąsčiusi, paskui truktelėjo pečiais, pasakė, kad neverta, ir neatsisveikinusi tylėdama pasuko stiklinių durų link.

— Tai jūs neimate kambario? — šaižiai paklausė šeimininkas.

— Imu, — atsakė ji. — Kaip vakar. Miegosiu kitur, bet būsiu čia. Kad atrodyčiau įdomesnė.

Mašinoje ji užsirūkė, vangiai išpūtė dūmus ir nugrimzdo į savo mintis. Filipas nusprendė, kad dabar jam verčiau patylėti. Po kokių dviejų minučių ji įjungė variklį ir, pavažinėjus gatvėmis, atvežė jį į tą pačią vietą, kur jie susitiko.

— Neturiu jokio noro važiuoti šiąnakt. Ir negaliu tavęs nuvežti į Kanus. Labai nemalonu, kad per mane sugaišai. Taip jau išėjo.

Ji guviai pasilenkė ir atidarė dureles iš jo pusės. Jis nė nebandė apkabinti jos per pečius, juo labiau pabučiuoti — bū-

tų gavęs porą antausių, o kai žmogus negali jų grąžinti, labai nemalonu. Tada pasakė jai pamelavęs — į jokius Kanus nevažiuojąs.

— Kaip negražu.

— Keturioliktą turiu sėsti į laivą Marselyje. — Ir vėl pamelavo: — Išplaukiu į Gvinėją.

— Atsiųsi man atviruką. O dabar išlipk.

— Aš turiu sutartį dėl darbo Gvinėjoje. Reaktyvinių lėktuvų varikliai. Gavau diplomą, kai tarnavau kariuomenėje. Galiu jums papasakoti aibę dalykų apie reaktyvinius variklius. Žinote, tai baisiai įdomu.

— Kuo tu vardu?

— Žoržas.

— Kas tu, čigonas ar ispanas?

— Pusiau čigonas, pusiau makaronas, pusiau bretonas. Aš iš Meco. Galiu papasakoti aibę dalykų apie Mecą.

— Aš turiu alergiją egzotikai. O tie reaktyviniai varikliai — tai teisybė?

Jis pakėlė dešinę ranką, apsimetė, kad spjauna ant žemės, ir tarė:

— Jiems reikia technikų.

— Aš maniau, kad jie samdo tik kinus.

Jis pirštais timptelėjo akių merteles.

— Aš truputį ir kinas.

— Klausyk, šiąnakt aš niekur nevažiuosiu. Miegosiu. Ir ilgai.

— Galiu jūsų palaukti mašinoje.

— Apie tai nė kalbos negali būti.

— Žinoma, galiu miegoti ir su jumis.

— Nieko neišeis. Per miegus aš vartausi, spardausi. Argi maža mašinų važiuoja į Pietus? Nori, kad duočiau patarimą?

— Aš pilnametis.

Ji palingavo galvą, atsiduso ir vėl įjungė variklį. Filipas pasisiūlė, jeigu ji nieko prieš, rytoj ją pavaduoti. Tikriausiai sunku vairuoti skaudama ranka. Ji atsakė, kad gražuolėlis galįs būti ramus — iki rytojaus kaip nors juo atsikratysianti.

Miesto pakrašty ji sustojo kažkokio prabangaus viešbučio

sode, kimšte prikimštame automobilių su Senos departamento ir užsieniniais numeriais. Ji išlipo, o jis liko mašinoje.

— Tu neturi pinigų užsimokėti už kambarį?

— Ne.

— Valgei?

— Ketinau. Pamačiau jus ir netekau apetito.

Ji žengė porą žingsnių apšviestų durų link. Pro didelius atvirus langus buvo matyti keletas vėlyvų klientų, vakarieniaujančių prie stalo. Ji sustojo ir atsisuko į "Tenderberdą".

— Na? Tai eisi ar ne?

Jis išlipo ir nuėjo su šia pavargusia, žavinga, ilgakoje blondine. Ji gavo kambarį su vonia sau ir kitame aukšte, kuklesnį, jam. Lifte jis tarė:

— Man irgi reikia vonios.

— Apsieisi. Rytoj rytą nusimaudysi pas mane. Jeigu norėsi, nutrinsiu nugarą. Nesuk man galvos.

Jis įėjo kartu su ja į didelį kambarį užtrauktomis užuolaidomis. Jiems iš paskos viešbučio tarnautojas mėlyna prijuoste nešė bagažą. Pamačiusi Filipo lagaminą, ji nusistebėjo:

— Tai ne mano! Jūs jį radote mašinoje?

— Tai mano, — tarė Filipas.

— Pamanyk tiktai, kaip jis savim pasitiki.

Ji davė žmogeliui arbatpinigių — ilgai krapštėsi, kol juos išėmė iš rankinuko dešiniąja ranka — ir paprašė užsakyti jiems restorane ko nors užvalgyti, kad ir šalto. Dviem. Jie nulipsią žemyn po penkiolikos minučių. Kai žmogelis pasišalino, ji paspyrė koja Filipo lagaminą ir parodė į atviras duris.

Jis išėjo. Buvo jau po vidurnakčio, tačiau iš apačios dar sklido kažkokio naktibaldos garsus juokas. Filipo kambarys, mažesnis negu jos ir toli gražu ne toks jaukus, buvo į sodo pusę. Jis dirstelėjo į "Tenderberdą", susimąstė, atidarė lagaminą, nusiprausė veidą, išsivalė dantis, bet pagalvojo, kad persirengti neverta — kvailai atrodys. Uždarė duris, tačiau žemyn lipti neskubėjo ir ėmė skaityti iškabintas čia pat, virš galvos, viešbučio taisykles.

Kai jis nepasibeldęs įėjo į jos numerį, ji stovėjo basa, tik su baltomis kelnaitėmis bei liemenėle ir rūpestingai džiaustė

prie lango, ant dviejų sustumtų kėdžių, išskalbtą kostiumą. Buvo su paprastais akiniais metaliniais apsodais, kurie dengė mažiau jos veido. Dabar ji dar labiau jam patiko. Ir jos kūnas buvo toks, kokį vaizdavosi — liaunas, nuostabus. Ji paklausė, ar matąs kerčiuotą stiklo vazą prie vonios durų. Jis atsakė, kad matąs.

— Jei tučtuojau neišeisi, sudaužysiu ją į tavo galvą.

Jis nulipo žemyn ir ėmė laukti mis Keturakės restorane. Ji atėjo apsimovusi biriuzinėm kelnėm, kurias matė jos lagamine, begėdiškai siauromis, kaip, beje, ir baltas megztinis, ir vėl užsidėjusi tuos savo barbariškus akinius.

Valgyti jis nenorėjo. Žiūrėjo, kaip ji, sėdinti prieš jį nuogomis rankomis, kabina šaukšteliu sucukruotą agurotį, ir pjaustė smulkias gabalėliais jai mėsą. Ji kalbėjo lėtai, truputį liūdnu balsu. Vadovaujanti reklamų agentūrai. Važiuojanti pas draugus į Monte Karlą. Papasakojo jam kažkokią painią istoriją, kaip kelyje žmonės ją visur pažindavę ir tvirtindavę matę vakar. Jis pastebėjo, kad ji jo nebetujina.

Kai jis galų gale daugmaž susigaudė jos nuotykiuose, prapliupo juoktis. Ir gerai padarė. Iškart suvokė, kad ji už tai jam dėkinga.

— Jums irgi tai atrodo juokinga, ar ne?

— Na, žinoma. Jus tiesiog maustė. Kur tas vairuotojas nukniaukė iš jūsų žibuokles?

— Netoli Osero autostrados.

— Matyt, jis dažnai važinėja šita autostrada ir turi ten daug pažįstamų. Paskambino į degalinę ir suruošė pramogą už jūsų pinigus.

— O žandaras? Jūs manote, kad žandaras irgi gali užsiiminėti tokiais niekais?

— O jeigu jis degalinės šeimininko draugelis ar giminaitis? Kodėl gi ne? Manote, kad jeigu jau žandaras, tai ir protingas?

Ji žiūrėjo į savo aptvarstytą ranką. Jos veido išraiška buvo tokia pat kaip tada, kai jis ją stebėjo pro kavinės langą Šalone. Restoranas ištuštėjo. Filipas pasakė, kad juokai kartais blogai baigiasi ir kad tikriausiai ten, degalinėje, kai ją norėjo pagąsdinti, ji smarkiai priešinosi ir pati susižeidė. Arba apalpo ir

pargriuvo ant kairės rankos.

— Aš niekad gyvenime nebuvau apalpusi.

— Tai dar nereiškia, kad negalite apalpti.

Ji linktelėjo galvą. Filipas matė, jog ji tik ir laukia, kad ją kas nuramintų. Buvo jau pirma valanda nakties. Jeigu jie nesiliaus kalbėję apie šitą absurdišką istoriją, jis neįlįs į jos lovą. Ir jis pasakė, kad liautųsi krimtusis — viskas jau praėjo, kad tie, kurie iš jos juokėsi, būtų labai patenkinti, jeigu žinotų, kad ji iki šiol apie tai suka galvą.

— Aš dar nemačiau, kaip jūs šypsotės.

Ji nusišypsojo, stengdamasi užmiršti, kas jai šiandien nutiko, tik ar galės užmiršti ranką, kurią, be abejo, skauda? Ranka, ko gero, jam gali būti didelė kliūtis. Jos dantys buvo smulkūs, kvadratiniai, labai balti, tarp priekinių — tarpelis. Filipas atsargiai paklausė:

— O jūsų akis irgi galiu pamatyti?

Ji linktelėjo galvą, bet šypsena jos veide dingo. Filipas ištiesė per stalą ranką ir nuėmė jai akinius. Ji nesipriešino, net nesistengė į jį žiūrėti; jos akys buvo neįžvelgiamos, jose atsispindėjo tik lempų šviesa. Jam sugniaužė gerklę, bet reikėjo ką nors pasakyti, ir jis tarė:

— Kaip aš dabar atrodau?

Ji galėjo atsakyti: neryškus, beformis, Pikasas ar pikų asas, bet kaip, kad tik apsigintų. Tačiau ji pasakė:

— Prašau jus, pabučiuokite mane.

Filipas davė ženklą prikišti veidą. Ji prikišo. Jis švelniai pabučiavo į šiltas, suglebusias lūpas. Uždėjo jai akinius. Ji žiūrėjo į staltiesę. Jis paklausė ją, vis keistai sugniaužta gerkle, kiek numeryje yra vazų, kurias galima sudaužyti į jo galvą. Užuot atsakiusi, ji tik šyptelėjo, lyg šaipydamasi pati iš savęs, ir pasikeitusiu balsu jam prisiekė būsianti gera — "tikra tiesa, pažadu jums", — paskui staiga pakėlė akis, ir jis suprato, kad nori kažką pasakyti, bet niekaip negali. Pasakė tik tai, kad jis kinas — čigonas — bretonas iš Meco, visų miestų puikiausio.

Kambaryje nuo žemos lempos ant lubų buvo šviesus plotas lyg didelė žvaigždė. Ji leido save nurengti, laikydamasi dešine ranka jam už kaklo. Paskui jis ilgai ją bučiavo ir glamonėjo

ant lovos, kol nuvilko megztinį, kol atklojo antklodę, kol nusirengė pats; nesitraukė nuo jos, laikė ją apkabinęs čia viena, čia kita ranka; šviesūs jos plaukai kuteno jam veidą, ji kažką tyliai šnibždėjo, priglaudusi lūpas prie jo peties, ir jis jautė karštą jos kvėpavimą, girdėjo, kaip plaka jos širdis, matė, kaip iš malonumo užsiveria jos blakstienos.

Vėliau ji bučiavo ilgą ir gražią jo nugarą, o jis miegojo, padėjęs galvą jai ant dešinės rankos. Paskui atsargiai, kad jo nepažadintų, užgesino lempą ir taip pat užmigo. Jai rodės, kad ji kas valandą atsibunda, bet, matyt, dėl to, kad miegojo priglaudusi lūpas vaikinui prie peties ir visą laiką jautė jį esant šalia. O dar vėliau, kai buvo jau prašvitę ir į kambarį pro užuolaidas smelkėsi melsva šviesa, ji neatsimerkusi pajuto ant savo veido jo žvilgsnį. Lūpos prie lūpų, karštu kūnu prigludęs prie jos, jis šnibždėjo: "Dani, Dani, kaip gyvuoji?" Ji skambiai nusijuokė, o jis vėl užmigo, nors ir kaip stengėsi laikytis, bet akys užsimerkė ir galva tartum paniro į rūką.

Kuo atsargiau, kad tik nepažadintų, ji išsliuogė iš jo glėbio, užsidėjo akinius paprastais stiklais ir, uždariusi vonios duris, paleido plona srovele vandenį. Su nuostaba apžiūrinėjo veidrodyje savo veidą — atrodė jai svetimas. Jokių vakarykštės dienos pėdsakų, tik šešėliai paakiuose, ir netgi jau įdegęs. Eidama per kambarį, surinko išmėtytus ant kilimo drabužius. Pakabino ant pakabo kelnes, marškinius ir pilką megztinį to, kaip čia jis vadinasi, Žoržo be pavardės. Vienoje kišenėje užčiuopė piniginę, ir atėjo jai į galvą bjauri mintis pažiūrėti, kas yra viduje, bet greit jos atsikratė. Pasielgė kaip gatvės merga, tačiau tai dar nereiškia, kad gali nusileisti iki pavydžios žmonos lygio. Nors, tiesą sakant, ji norėtų sužinoti tik vieną dalyką.

Apsivyniojusi frotiniu rankšluosčiu, ji grįžo į kambarį, pasilenkė prie jo ir pažadinusi paklausė, ar tikrai keturioliktąją važiuosiąs velniai žino kur. Jis sumurmėjo, kad pajuokavęs, kad norėjęs suminkštinti jai širdį, ir pasakė "labanakt". Ji liepė jam prisiekti, kad niekur nekeketinąs plaukti. Jis kilstelėjo dešinę ranką virš pagalvės ir tarė: "Prisiekiu, tu baisiai imi man įkyrėti", — ir vėl užmigo.

Ji išsimaudė. Tyliai užsakė telefonu kavos. Paėmė prie durų padėklą iš kambarinės ir davė jai išlyginti savo išdžiūvusį kostiumą. Išgėrė du puodukus prėsko skystimo, žiūrėdama į gulintį jos lovoje svetimą vyriškį, jau tapusį jai artimu. Paskui neištvėrusi užsidarė vonioje ir ėmė apžiūrinėti jo piniginę. Pasirodo, jis visai ne Žoržas, o Filipas Filanteris, gimęs Paryžiuje, už ją lygiai šešetu dienų jaunesnis. Jai buvo malonu, kad abu gimė po tuo pačiu Zodiako ženklu — bent jų horoskopai nesiskirs, bet ji pamatė bilietą į laivą, ir ją apėmė panika. Jis iš tiesų išplaukia keturioliktąją (vienuoliktą valandą, Žoljetės krantinė), tik ne į Gvinėją, o į Kairą. Taip jai ir reikia, nėra ko landžioti į svetimas kišenes.

Ji paruošė jam vonią, liepė atnešti gausius pusryčius, kuriuos jis sutašė su dideliu apetitu gulėdamas vandeny. Dani, apsivyniojusi rankšluosčiu, sėdėjo ant vonios krašto, o jis retkarčiais pakštelėdavo jai į šlaunį. Buvo ramus. Ji žiūrėjo į jo šlapius plaukus, dideles juodas viliūgiškas akis, neregėtas blakstienas ir ilgus raumenis, slankiojančius po oda. Stengėsi kaip galėdama atvesti save į protą. Juk jis neturi nė skatiko, ir jeigu ne ji, būtų susiradęs kitą moterį. Tai ko gi jinai nori? Kalbėjo sau: Dieve mano, šiandien jau sekmadienis, dvylikta, bet jis dar gali apsigalvoti, kol garlaivis plauks — juk vaikinai, kaip ir merginos, kai šitaip daro, vis tiek nors trupučiuką myli, ir apskritai...

Telefonu jis paprašė atnešti jo lagaminą, kurį buvo palikęs savo numeryje. Išėmė iš jo truputį susiglamžiusį šviesų vasarinį kostiumą, užsirišo juodą kaklaraištį. Paaiškino, kad dabar dėvįs tik juodus kaklaraiščius, nes mirusi jo motina. Paskui padėjo apsirengti jai. Paprašė jos nenusiimti paprastų akinių, bet ji sumelavo, kad tai neįmanoma, nes matanti su jais tik arti. Atsakė galįs mašiną vairuoti pats, ir jinai sutiko akinių nekeisti. Kai ji jau susiruošė, jis ilgai spaudė ją glėbyje prie durų, glostė jos šlaunis, bučiavo ją kava kvepiančiomis lūpomis, šnibždėjo, kad jam bus ilgu laukti kito viešbučio.

Naktį lijo, ir ant "Tenderberdo" kėbulo lyg perlai spindėjo stambūs rasos karoliukai. Važiuojant pro Turniu, blykstelėjo pirmieji saulės spinduliai. Makonas juos sutiko varpais —

skambino sumai. Dani pasakė, kad jeigu jis norįs, ji galinti nevažiuoti pas draugus į Monte Karlą, o būti su juo, kol išplauks laivas. Jis pakartojo niekur neketinąs plaukti.

Už Vilfranšo jie atlošė mašinos viršų, ir jis, nenorėdamas važiuoti pro Lioną, pasuko į aplinkinį kelią, vingiuojantį tarp uolų. Iš priekio praūždavo beveik vieni sunkvežimiai. Jis gerai orientavosi šiame kelyje, matyt, ne kartą buvo važiavęs. Netoli Tasen la Demi Liuno ji pagalvojo apie tą porelę, kurią buvo sutikusi pakelės restorane prie Fontenblo, ir staiga prisiminė vakarykščius nuotykius. Nors dabar tai atrodė labai nerealu, tačiau ji vėl pajuto bundant baimę. Ji pasislinko prie savo kelionės draugo, padėjo galvą jam ant peties, ir viskas praėjo.

Jis kalbėjo mažai, bet daug klausinėjo. Ji kaip įmanydama stengėsi neatsakyti į pačius kebliausius klausimus — kieno mašina, kas jos laukia Monte Karle. Miglotai pasakojo apie savo "reklaminį darbą", apie agentūrą, neminėjo Karavajaus pavardės. Norėdama pakeisti temą, imdavo kalbėti apie prieglaudą, ir kai tik paminėdavo Motinėlę, jis prapliupdavo kvatotis. Na ir juokinga ta senutė, jis būtų ją mylėjęs. Tik ar ta meilė būtų buvusi abipusė? Ką? Dani atsakė, kad nežinia, kaip būtų buvę, tačiau kažkur, jos sielos gilumoje, Motinėlė tvirtino: "Jei būčiau gyva, jis neatrodytų toks gražuolis, gali neabejoti, ir bausčiau jį ne už tai, kad tu labai greitai virsti prieš jį aukštielninka, o už tai, ką jis ketina tau iškrėsti. Dabar pasakyk jam, kad taip nelėktų, nes užsimušit abu negavę nuodėmių atleidimo ir dar vogtoje mašinoje".

Už Živoro jie perkirto Roną ir atsidūrė septintojoje autostradoje, kuri ėjo palei upę per nedidelius, šventiškai išdabintus miestukus: Sen Ramber d'Alboną, Sen Valję, Ten Ermitažą. Už keleto kilometrų nuo Valanso sustojo papietauti.

Saulė buvo vis karštesnė, balsuose — vis daugiau pietietiško akcento. Dani iš visų jėgų stengėsi nei gestu, nei žvilgsniu neišsiduoti, kad ją užplūdo kažkas nesutramdoma, galbūt laimė. Jie sėdėjo prie staliuko sode, kaip ji svajojo vakar, ir net rado valgiaraštyje spageti. Jis pasakojo jai apie vietas, apie kurias ji, prisipažino, nė girdėti nebuvo girdėjusi, — jie ten galėsią vakare mylėtis, maudytis, o rytoj vėl mylėtis, ir tiek, kiek

ji norėsianti. Dani paprašė aviečių ir pasakė važiuosianti į Sent Mari de la Merą, kadangi tai tinkamiausia vieta čigonui, nors netikram ir netgi įtartinam.

Jis paliko ją porai minučių vieną ir nuėjo paskambinti "draugeliui". Kai grįžo, ji pamatė, kad jis kažko susirūpinęs. Net šypsena buvo visiškai kitokia. Apmokėdama sąskaitą, ji suprato, kad jis skambino ne į Mecą ir ne į Paryžių — tai būtų kainavę daug brangiau. Nevikriai krapštydamasi dešine ranka, ji negalėjo nuslėpti, kad traukia pinigus iš firminio voko su atlyginimu, bet jis nieko jos neklausinėjo, tikriausiai nė nematė. Ji priekaištavo sau, kad anksčiau nesusiprotėjusi ir neišsiėmusi iš voko pinigus, užuot kaišiojusi nosį į svetimą piniginę.

Jie paliko Valansą, šviesų miestą su aukštais platanais, ir kraštas, pro kurį dabar važiavo, buvo saulėtesnis ir kažkoks artimesnis nei visi kiti, iki šiol matyti. Kelias vingiavo virš Ronos, nusekusios, džiūstančios tarp smėlėtų paplūdimių, o už Montelimaro ir žemė, ir uolos, ir medžiai atrodė tarsi šiurkštūs saulės kūriniai.

Dani rankos nebeskaudėjo, bet buvo sunku ją laikyti Filipui ant peties. Jis važiavo greitai, atidžiai žvelgdamas į kelią, — ji visam laikui įsimins jo profilį. Degiojo cigaretes, kartais ir pati patraukdavo dūmą, išėmusi jam iš burnos. Jai patiko vietos, kur jis turėdavo sulėtinti greitį, mat tada atsigręžęs ją bučiuodavo arba raminamai dėdavo jai ant kelių ranką.

Oranžas. Ilgas ir tiesus kelias po platanais — važiavo juo aplenkę Avinjoną. Platus keleto eilių tiltas per Diuranso upę. Atsisegiojęs ant krūtinės marškinius, Filipas kalbėjo apie automobilius ("Ferari"), arklius (Želinotė, Si Berdas), filmus (Lola Montes, Žiulis ir Džimis), bet nė žodžio apie save patį. Ji ir toliau vadino jį Žoržu. Salone jie sustojo prie baro, ir kol pylė į automobilį benzino, išgėrė stovėdami po stikliuką. Jo plaukai buvo prilipę prie kaktos, jos irgi. Žiūrėdami vienas į kitą, jie susijuokė, nes abu pagalvojo apie praėjusią naktį.

Jie nuvažiavo dar kokius dešimt ar dvidešimt kilometrų, bet dabar jis taip nelėkė, dažniau ją bučiavo ir smagiau čiupinėjo kelius. Ji pagalvojo, kad tai neišvengiama. Mašinoje ji dar niekad to nedarė, ir jos širdis ėmė smarkiau plakti.

Bet, pasirodė, jo ketinimai buvo truputį kitokie. Tiesa, jis pasuko į šoninį kelią, kuris vedė į Miramasą, bet sustabdė "Tenderberdą" jo pakrašty ir paprašė Dani išlipti. Jis gerai pažinojo šias vietas, buvo aišku ir be žodžių, tačiau vis tiek tai pasakė. Kai jie ėjo per pušyną, lyg pašėlę čirškė žiogai, o kai atsidūrė kalvos viršūnėje, pamatė tolumoje Bero tvenkinį, plytintį tarsi didelė saulės dėmė.

Dani mintys ėmė drumstis. Jai buvo karšta. Gėda. Baisu. Pati nesuprato, kodėl jai baisu, bet kai tik paliko "Audros paukštį", prieš akis stovėjo vaizdas, neryškus, tarsi perlaikytoje fotojuostoje, ir ji niekaip negalėjo jo atpažinti. Tai buvo kambarys, lyg jos, lyg tas, kuriame ji nakvojo pas Karavajus. Šiaip ar taip, jame buvo Anita, ne dabartinė, o ta, kurią ji kartą vakare paliko likimo valiai, — seniai seniai, taip seniai, kad jau turi teisę nė neprisiminti, — Anita, praradusi auštant sielą, Anita, kurią ji pirmąkart matė verkiančią, kurią mušė ir išmetė laukan. Kada gi žiogai liausis čirškę?

Jis pasisodino ją šalia, ant didelio akmens, apžėlusio sausomis kerpėmis. Kaip ji ir tikėjosi ir netgi tam pasiruošė, kad neatrodytų lyg įžeista nekaltybė, jis atsegė jai švarką, švelniai perbraukė ranka per liemenėlę. Ir viskas. Kažko paklausė, bet taip tyliai, kad ji vos išgirdo. Tačiau viską suprato, ir jis nepakartojo savo klausimo. Nesuprato tik, kodėl jis tokį klausimą davė, tai buvo labai jam nebūdinga, ir dar, kodėl jo veidas staiga užsisklendė — ji negalėjo jo atpažinti, — kodėl jis vengia jos žvilgsnio. Norėjo žinoti, keletui vyrų ji priklausiusi iki jo — jis pavartojo būtent šį žodį.

Ji atsakė — vienam. Jis truktelėjo pečiais. Ji paaiškino, kad kiti nesiskaito. Jis vėl truktelėjo pečiais. Ji tarė, kad buvo dar du, bet tikrai jie nesiskaito.

— Tada papasakok apie pirmąjį.

— Nenoriu apie tai kalbėti.

Dešine ranka ji pabandė užsisegti švarką, bet jis neleido.

— Kada tai buvo?

— Seniai.

— Tu jį mylėjai?

Ji žinojo, kad, pokalbiui taip pakrypus, šitaip atsakyti ne-

derėtų, tačiau negalėjo tylėti, negalėjo visko neigti.

— Aš ir dabar jį myliu.

— Jis tave metė.

— Niekas nieko nemetė.

— Tai kaip čia yra? Kodėl jums nesusituokti ir neturėti krūvos vaikų?

— Dvipatystė uždrausta.

— Yra skyrybos.

— Taigi kad nėra.

Ji pamatė, kaip jo žvilgsnis pasidarė kone piktas. Užsimiršusi griebė jam už alkūnės aptvarstyta ranka.

— Yra dar vienas dalykas, — tarė ji tyliai. — Vaikų jis jau turėjo.

— Ilgai tai truko?

— Dvejus metus.

— Kuo jis vardu?

— Liaukis, prašau tave.

— O kas per moteris jo žmona?

— Labai puiki. Labai maloni. Niekada jos nemačiau.

— Iš kur tada žinai, kad ji maloni?

— Žinau.

— O jį po to matei?

— Taip, taip, taip! Du kartus! (Ji taip pat nervinosi — visa tai buvo itin kvaila — ir niekaip negalėjo užsisegti švarko.) Nori tiksliai žinoti kada? Rugsėjo vienuoliktą, prieš dvejus metus, ir pernai, rugpjūčio septynioliktą. Patenkintas?

— Ir vis dėlto jis nemetė dėl tavęs žmonos! Ji ne gatvės mergšė! Ne nimfomanė iš Šalono, kuriai po dviejų pažinties valandų užverti sijoną! Patenkinta?

Tai buvo siaubinga, bet ji neįsižeidė taip, kaip jis tikėjosi. Ją įskaudino kitkas: ji negalėjo suprasti, kodėl jis viską griauna, kodėl tyčia sukėlė šį beprasmišką ginčą.

— Na, sakyk!

— Ką sakyti?

— Kad aš niekšas!

Ji nieko nesakė. Nuo kaitros aprasojo akiniai, ji nusiėmė juos ir, išsitraukusi iš rankinės nosinę, nušluostė. Sėdėjo ne-

judėdama su akiniais dešinėje rankoje, stengdamasi apie nieką negalvoti. Jautė, kad jis žiūri į ją, paskui išgirdo jį sakant neatpažįstamu balsu:

— Atleisk man, Dani. Eisiu pasiimti cigarečių iš mašinos. Mums reikia nusiraminti.

Jis pasilenkė, užsagstė jos švarkelį ir švelniai, kaip vakar viešbučio restorane, pabučiavo į lūpas.

Jos lūpos buvo šiltos ir glebios, akys neįžvelgiamos, kaip tada restorane. Jis nuėjo neatsigręždamas. Tik kai medžiai jį paslėpė nuo Dani, ėmė bėgti. Dabar viską lėmė greitis. Dani ne iškart susizgribs, kad jis negrįžta. Iš pradžių pamanys, kad dėl ginčo. Jo apskaičiavimu, ji pastebės, kad mašina dingo, ne anksčiau kaip po ketvirčio valandos. Be to, — jis gerai pažinojo šias vietas, — kol ji pasieks artimiausią telefoną, sugaiš dar apie trisdešimt ar keturiasdešimt minučių.

Jeigu jis apsiriko, jeigu mašina tikrai jos, ji kreipsis tiesiai į policiją. Tada jis sveikas dingęs. Dar dešimt minučių praeis, kol sukels ant kojų pirmuosius žandarus, o patys pirmieji bus tie, kurie budi Šiaurės autostradoje ir Marselio prieigose. Jie būtini matys pravažiuojantį "Tenderberdą", jo nepastebėti negalima. Vadinasi, jį sučiups Kasiso kelyje.

Taigi geriausiu atveju jis turi vieną valandą sėkmei išbandyti. Maža. Vienintelis jo koziris buvo tai, kad Dani Longo nesikreips į policiją, o jeigu ir kreipsis, — ne tuoj pat. Istorija, kurią ji naktį pasakojo jam prie stalo, buvo visiškai nesuprantama, žinoma, jeigu ji ko nors nenuslėpė. Kai žmogui laužo ranką, jis netyli. Kai žandaras tvirtina tave matęs rytą, o tai netiesa, tu jam ir sakai, kad tai netiesa.

Ir daugiau keistenybių turi mis Keturakė. Pinigai rankinėje įdėti į firminį algos voką. Paskui visą laiką tas asmenybės dvilypumo įspūdis: čia gudri, gyva, pasitikinti savimi, čia išsigandusi, kažkokia mazochistė. Per miegus kalbėjo. Vis kartojo "Motinėle Motinėle" ir dar kažkokio sakinio nuotrupas, kurios jį ne juokais išgąsdino. Tarytum "nužudyk" ar "tu žudyk", o gal "nežudyk" — ji pasakė tai du kartus, prisikišusi prie jo lūpų, ir jis nebuvo tikras, ar gerai suprato šių trijų

skiemenų prasmę. O gal snūduriuodama sakė jam: "Nežadėk", bet jis tuo netikėjo. Mergina atrodė lyg po kokio sukrėtimo.

Filipas, mažumėlę uždusęs, sėdo į "Tenderberdą", įkišo raktelį į uždegimo jungiklį ir beveik tuo pat metu spustelėjo akseleratorių. Už medžių sienos, apkurtinta žiogų čirškimo, ji tikrai negalėjo girdėti variklio burzgimo. Jis tyliai apsigręžė, dukart įvažiuodamas į griovį, nes mašina buvo per ilga. Pagalvojęs, kad tarp Dani daiktų nėra nieko, kas galėtų jam praversti, o ją našta apsunkintų ir užlaikytų dar ilgiau, jis ištraukė jos lagaminą, atidarė jį ir nubloškė kaip galima toliau nuo mašinos. Drabužiai išsibarstė pakelėj ant žolės. Kelnės, kuriomis ji mūvėjo vakar, atrodė lyg keista biriuzinė dėmė; jam buvo nemalonu ją matyti. "Esi trenktas, netgi blogiau", — tarė jis sau, bet vis dėlto išlipo iš mašinos, paėmė nuo žemės kelnes, susuko, norėdamas įkišti į lagaminą, ir žado neteko: prieš jį stovėjo Dani, jis negirdėjo jos ateinant. Paskui suprato, kad tai tik jos balta muslininė suknelė, pakibusi ant dygliuoto krūmo. Nusikeikęs sviedė kelnes šalin, sėdo prie vairo ir nurūko.

Mašinos laikrodis rodė pusę penkių. Maždaug tą pačią valandą, toje pačioje vietoje ir tuo pat būdu pernai jis pavogė naują "Sitroeną". Tada sugaišo valandą ir penkiolika minučių, kol pasiekė Kasisą, kur savo draugelio iš Meco, Storulio Polio, garaže rado patikimą prieglobstį. "Tenderberdas" galingesnis už "Sitroeną", be to, dabar jis neklaidžios kaip pernai. Taigi jo naudai penkios ar dešimt minučių. Drąsindamasis tarė sau "penkiolika minučių", nors žinojo, kad tai tik iliuzija.

Išvažiavęs į autostradą, jis apsidžiaugė, kad kelyje, kur paliko Dani, nesutiko nė vienos mašinos. Už kokių poros kilometrų į pietus ėjo kitas kelias į Miramasą, platesnis ir geriau prižiūrimas, todėl visi noriau važiavo juo. Gal mis Keturakė sugaiš dar daugiau laiko, negu jis numatė, kol ją paims kokia nors mašina.

Apie moterį, "Sitroeno" savininkę, jis nieko daugiau negirdėjo. Nežinojo, kaip ji į tai reagavo. Ir gerai, kad nežinojo, bet dabar jis truputį dėl to apgailestavo — mat būtų, be abejo, pagerinęs savo planą šiandien. Juo labiau kad ir rizika dabar didesnė. Moteris iš "Sitroeno" buvo Arlio gydytojo žmona ir

tikriausiai padėjo kryžių ant savo mašinos, kad tik išvengtų skandalo. Filipas sutiko ją Roane, kur ji atvažiavo kažko aplankyti — jis jau pamiršo ko — į senelių prieglaudą. Tai buvo putli, drovi moterėlė, visai nepatyrusi meilės dalykuose; ji taip suglumo, pirmąkart sulaužiusi ištikimybę, kad pakeliui — Tararoje, jis tiksliai prisimena — ji nusipirko prabangų "Ponios Bovari" leidinį: aukščiausios kokybės popierius, celofanuotas viršelis. Jos tai jis nepasigailėjo: išrengė plikai po medžiais ant kalvos ir taip nukamavo, kad vyras gydytojas jokiu būdu negalėjo apsirikti nustatydamas diagnozę, nebent būtų kvailas, paskui, smogęs kumščiu į pilvą, parbloškė ją ant žemės, uždengė suknele ir nuvažiavo. Jos baltinius, batukus ir rankinę, iš kurios išėmė tik pinigus, jis išmetė į šiukšlių dėžę Marselyje.

Dabar jis nejautė tokios baimės kaip tada, nors ir nesiėmė kokių nors atsargumo priemonių. Jam trūko drąsos išrengti mis Keturakę, juo labiau smogti jai. Pakalbėjęs telefonu su Storuliu Poliu, jis visą laiką įtikinėjo save, kad turi tai padaryti, bet negalėjo. Jis niekino moteris, visas moteris už tai, kad jos godžios, egocentrikės, smulkmeniškos. Niekino visas, be išimties, mažiau bjaurėjosi nebent tomis, kurios buvo paprastesnės. O Dani Longo jis netgi tris kartus pajuto simpatiją. Pirmą kartą, kai eidama į viešbutį, ji pasakė: "Na, eik, aš tavęs nesuėsiu". Paskui, kai viešbučio priimamajame ji uždėjo ranką jam ant riešo, lyg jie būtų buvę brolis ir sesuo, atsidūrę tarp priešų. O labiausiai tada, kai prie stalo jis nuėmė akinius. Dani veidas buvo toks beginklis, kaip ir jo motinos širdis: motina mirė keturiasdešimties metų, neištekėjusi, ir vienintelė paguoda mirties valandą jai buvo sėdintis ligoninėje prie jos lovos tas šiukšlė pavainikis sūnus, kuris nė susnos apnikto gatvės šuns nebūtų galėjęs paguosti.

Reikia kuo greičiau užmiršti Dani Longo (Mari Viržini), jis ir taip jau buvo gana dosnus. Padovanojo jos rankinę, kad ji galėtų išsikapanoti iš šios istorijos, ginčą, kad ateityje netikėtų viskuo, kas jai sakoma, ir ištisą valandą, kad atkeršytų. Tegu naudojasi galimybe.

Jis žaibiškai nusileido Šiaurės autostrada, kuri ėjo žemyn

iki pat Marselio, apvažiavo miestą ir nukūrė Obanės plentu. Paprastą dieną būtų pasukęs į Kasisą trumpesniu keliu, Žinestės perėja, bet sekmadienį ir dar vakarop šis kelias kimšte prikimštas marseliečių. Filipas nenorėjo rizikuoti: ko gero, paklius į šliaužiančią it sraigė mašinų koloną arba į kamšatį dėl kokios nors avarijos.

Begaliniai Bedulės vingiai per pušynus. Jis galvojo apie tą nepažįstamą vyrą, kurį vis dar ištikimai mylėjo Dani Longo. Prisiminė, kokia ji buvo viešbučio numeryje: nuo lempos ant lubų krito šviesi žvaigždė, o ji gulėjo lovoje, jo glėby, tik su baltu megztuku, kurį jis dabar numetė į krūmus. Ką tai reiškia — vis dar mylėti?

Gana, keisk plokštelę.

Pernai vasarą Storulis Polis davė jam už naują "Sitroeną" šimtą po tūkstantį. Šiandien telefonu pasiūlė už "Tenderberdą" tris šimtus, bet užuominomis liepė prisiekti, kad Filipas nenukniaukė mašinos gatvėje ar šiaip kur nors ir kad ta mergina, kaip ir pernykštė, niekur nesiskųs. Jis, girdi, mielai padidintų Afrikos valstybių automobilių parką, bet tik be rizikos, kaip mėgėjas. Filipas pastebėjo, kad į telefono ragelį kalba patsai sveikas protas. Kai jis Pa de Bel Fij miestely pasuko į Kasisą, žandarai žiūrėjo į "Tenderberdą", bet nieko nesakė. Buvo dvidešimt minučių šeštos. Jam nušvito viltis, kad keturioliktą dieną jis sės į laivą su pinigais kišenėje, be teistumo ir įsitaisys pas kokią nors bobikę pirmos klasės kajutėje.

Mažiau nei po ketvirčio valandos jis nebeturėjo jokios vilties. "Tenderberdas" stovėjo mašinų eilėje palei jūrą, netoli prieplaukos, šalia didžiulio Kanaj kyšulio. Atsirėmęs rankomis į automobilio kėbulą, Filipas iš visų jėgų stengėsi nugalėti šleikštulį. Akies mirksniu jo gyvenimas pavirto košmaru, jis buvo vienui vienas pasaulyje, draskomas siuto ir baimės. Jis bus nuteistas, tikrai bus. Rafinuotas išprievartavimas, automobilio vagystė, nužudymas.

Ji susirinko išmėtytus daiktus. Kruopščiai juos sudėjo į juodąjį lagaminą. Nuėjo tuščiu keliu, kuriuo jie čia atvažiavo, bet vėl užlipo į kalvą ir ant plokščio akmens, ant kurio ji sėdėjo,

perplėšusi iš šono, patiesė popierinį maišelį nuo basučių. Lūpų dažais drebančia ranka išvedžiojo didžiosiomis raidėmis: "ŠĮ VAKARĄ, KANBJERO G-VĖ, NAMAS NR. 10". Tai buvo viskas, ką ji žinojo apie Marselį — šios gatvės pavadinimą ir kad žmonės čia melagiai kaip, beje, visur. Ji prislėgė savo laišką dideliu akmeniu. Žinojo, kad tai beprasmiška, bet gal tas vaikinas grįš, kai ji nueis.

Po kokių penkių minučių, nulipusi nuo kalvos iš kitos pusės, ji išėjo į kelią, kurį buvo pastebėjusi pro medžius iš viršaus. Keliu važiavo daug mašinų. Pirmoji, kuri sustojo, buvo kraujo spalvos "Reno" ar "Simka". Joje sėdėjo vyras ir moteris, o ant užpakalinės sėdynės drobiniame lopšelyje miegojo kūdikis. Dani su lagaminu ant kelių atsisėdo šalia vaiko.

Ją išsodino palei kavinukę, šalia autostrados į Marselį. Dėkodama ji stengėsi nusišypsoti. Prie baro išgėrė stiklinę mineralinio vandens. Parodė barmenui restorano netoli Valanso — ji ten pietavo su Filipu — sąskaitą ir paprašė iškviesti šį restoraną prie telefono.

Kabinos nebuvo. Turėjo kalbėti girdint lankytojams, kurie pritilę klausėsi, ką ji sako. Ragelį kitame gale pakėlė, matyt, pati šeimininkė. Taip, ji prisimena merginą baltu kostiumu ir jauną vyriškį su ja. Taip, prisimena, baigiantis pietums, vyriškis išėjo paskambinti. Skambino į Kasisą, į Buš diu Ronos departamentą, bet popieriukas, kur buvo užrašytas telefono numeris, kažkur nusimetė. Labai gaila.

Pakabinusi ragelį, Dani paprašė Buš diu Ronos departamento telefonų knygos. Abonento, pavarde Filanteris, Kasise nebuvo. Bet Dani buvo tikra mačiusi pavadinimą "Kasis siur Meras", kai šįryt, graužiama sąžinės, rausėsi Filipo piniginėje. Tačiau prisimena tik tiek, kad tai buvo spausdinta, o ne rašyta ranka. Jai šovė į galvą mintis perskaityti nuo pradžios iki galo visų miestelio abonentų sąrašą, bet paskui nusprendė negaišti veltui laiko.

Ji paklausė barmeną, ar kas nors iš lankytojų nevažiuoja į Marselį. Vienmarškinis vyriškis šviesiais ūsais priėmė ją į savo "Pežo 404" ir pakeliui vardijo visus jam žinomus Paryžiaus bistro: ...stinėje jis praleidęs trejetą mėnesių, atlikęs ten ka-

rinę tarnybą. Marselyje — ji matė tik purvinus jo priemiesčius, nors šiaip miestas turbūt jaukus ir malonus gyventi — vyriškis ją išsodino didelėje, saulės nutviekstoje aikštėje, pasakęs, kad tai Ron Puen diu Prado. Už aikštės buvo parkas, o į visas puses nuo jos tiesėsi ilgos ir plačios gatvės. Vyriškis paaiškino, kad iš čia ji galinti nukakti į Kasisą autobusu. Jam nuvažiavus, Dani perskaitė iškabintą stotelėje ant stulpo autobusų tvarkaraštį ir pamatė, kad dar reikia laukti pusę valandos. Ji perėjo aikštę, nešdama lagaminą dešinėje rankoje, ir sėdo į taksi. Vairuotojas, raudonveidis milžinas uniformine kepure, ją perspėjo: "Oi mažyte, brangiai kainuos", — bet pastebėjęs, kad ji nelinkusi leistis į kalbas, įjungė variklį.

Pirmą kartą gyvenime ji pamatė Viduržemio jūrą, kai jie važiavo Žinestės vingiais — pavadinimą perskaitė taksi pakilus į pačią perėjos viršūnę. Mėlyna kaip atvirukuose jūra raibuliavo, plačiai išsidriekusi ligi pat akiračio, kuris buvo už ją šiek tiek blyškesnis, ir atrodė dar gražesnė, negu ji vaizdavosi. Dani přisivertė žiūrėti į kitą pusę.

Į Kasisą, nedidelį pajūrio miestelį, jie atvyko pusę septynių, praėjus truputį daugiau nei dviem valandoms po Judo pabučiavimo ant kalvos, virš Bero tvenkinio. Abipus ilgos gatvės, šaligatviais ėjo žmonės — basi, su šortais arba maudymosi kostiumais, — jų buvo daugiau negu Paryžiuje, prie universalinės parduotuvės "Galeri Lafajet". "Oi vargšele, — tarė vairuotojas, — matai, kas darosi paprastą dieną, o jau sekmadienį — siaubas!"

Dani paprašė sustoti uoste, netoli valčių su įvairiaspalvėmis vėliavomis nukabinėtais stiebais. Kai stovėdama ant kelio su lagaminu prie kojų, apkvaitusi nuo saulės ir balsų gausmo ji mokėjo už taksi, raudonveidis vairuotojas skėstelėjo rankomis ir tęsdamas žodžius tarė:

— Nenusimink, vaikuti, viskas bus gerai, pamatysi.

Jis dar nebaigė sakinio, o Dani jau apžvelgė tai, kas tikriausiai ir buvo Kasiso centras, iškart pamatė baltuojant pažįstamą "Tenderberdą", ir jai net akyse aptemo. Kabrioletas stovėjo už kokių poros šimtų metrų nuo jos, tarp kitų mašinų, išrikiuotų palei paplūdimį, bet Dani būtų atpažinusi saviškę tarp

tūkstančio panašių jau vien iš to, kad žiūrint į ją suplastėjo jos širdis. Jai taip sugniaužė gerklę, kad ji negalėjo kvėpuoti, tačiau ją apėmė ir nuostabus jausmas, savotiškas dėkingumas viskam: Kasisui, jūrai, saulei, storuliui taksi vairuotojui ir sau pačiai, kad ji nepraliejo nė vienos ašaros ir atvyko tiesiai ten, kur reikėjo.

Nieko nematydama aplinkui, Dani ėjo prie savo "Audros paukščio". Nuovargį kaip ranka nuėmė, ir ji lyg sulėtintame filme žengė per atsivėrusią tuštumą. "Tenderberdas" stovėjo su nuleistu viršum. Filipas Filanteris jo nebuvo pakėlęs. Sprendžiant iš visko, jis paliko mašiną ne dėl avarijos. Dani padėjo lagaminą ant užpakalinės sėdynės ir pagaliau atidžiai apsidairė. Prieš ją, nuo uosto palei paplūdimį, driekėsi plati esplanada. Ji žiūrėjo, kaip bangų putose maudosi žmonės. Girdėjo jų šauksmus ir juoką. Miestelis glūdėjo prie milžiniškos uolos, kurios smaili viršūnė buvo pasvirusi į jūrą.

Uždegimo jungikly raktų nebuvo. Ji atidarė dėžutę: ten gulėjo visi raktai ir mašinos dokumentai. Ji sėdo prie vairo ir keletą minučių mąstė, stengdamasi suprasti, kas dėjosi to vaikino iš Meco galvoje. Jis neturėjo pinigų, bet paliko jai rankinę. Pavogė mašiną, bet už kelių dešimčių kilometrų ją metė. Ne, ji nieko nesupranta. Matyt, čia yra kokia nors priežastis, bet jos tai daugiau nedomina. Galbūt jis su savo drobiniu kostiumu ir juodu kaklaraiščiu vaikšto kur nors miestely, gal dar grįš, bet tai irgi jos daugiau nedomina. Staiga įtampa atslūgo, tarsi krūtinėje būtų švelniai atsileidusi kokia spyruoklė, ir ji save pamatė lyg iš šalies, tokią, kokia buvo dabar, čia, toli nuo namų, — apvogtą, kvailą, vienišą, su kietu įtvaru ant rankos. Dani pravirko.

— Nori sulošti kortomis? — išgirdo ji kažkieno balsą.

Dani buvo su tamsiais akiniais, ir mažas berniukas, kuris stovėjo šalia jos, prie mašinos durelių, jai atrodė dar labiau įdegęs. Buvo kokių penkerių metukų. Plaukučiai šviesūs, akys didelės ir juodos, labai gražus, su jūros mėlynumo elastiškomis kelnaitėmis plačiais baltais dryžiais ir raudonos spalvos frotiniais marškinėliais; jis stovėjo basas, laikydamas vienoje rankoje sviestainį, o kitoje — miniatiūrinių kortų kaladę. Dani nu-

sišluostė ašaras.

— Kuo tu vardu? — paklausė berniukas.

— Dani.

— Nori sulošti kortomis?

— O tu kuo vardu?

— Titu, — atsakė jis.

— O kur tavo mama?

Jis mostelėjo kažkur ranka su sviestainiu.

— Ten, pliaže. Ar man galima įlipti į tavo mašiną?

Ji atidarė dureles ir pasislinko, palikdama jam vietos prie vairo. Tai buvo labai orus, labai rimtas žmogutis, kuris atsakinėjo į klausimus trumpai ir santūriai. Tačiau ji vis dėlto sužinojo, kad jo tėvas irgi turįs mašiną, mėlyną — netgi su stogu! — kad vandeny jis radęs jūrų ežį ir uždaręs stiklainyje. Jis išmokė ją savo žaidimo taisyklių, kurios pasirodė baisiai sudėtingos: kiekvienas gauna po tris kortas, ir tas, kuriam pakliūna daugiau "žmonių", išlošia. Jie sulošė pirmąją partiją šiaip sau, ir laimėjo berniukas.

— Suprantate? — paklausė jis.

— Rodos, taip.

— Iš ko lošime?

— Ar būtinai reikia lošti iš ko nors?

— Kitaip neįdomu.

— O ką statysi tu?

— Aš? — tarė jis. — Nieko. Statyti turi tu. Statyk savo akinius, gerai?

Kruopščiai parinkęs, jis davė Dani tris kortas: dvi septynakes ir vieną aštuonakę. Sau išsitraukė tris karalius. Ji pasakė, kad šitaip labai jau lengva išlošti, kad dabar dalysianti pati. Tačiau jis ir vėl išlošė. Ji nusiėmė akinius ir uždėjo jam ant nosies, prilaikydama iš abiejų pusių, kad neslystų. Jis pasakė, kad viskas atrodo kaip sumaigyta. Tada vietoj akinių ji davė berniukui penkiasdešimt santimų.

— O dabar valgyk savo sviestainį.

Jis suvalgė du kąsnius, nenuleisdamas nuo jos akių. Paskui paklausė:

— O kas per žmogus tavo mašinoje?

Ji mašinaliai dirstelėjo į užpakalinę sėdynę.

— Ten nėra jokio žmogaus.

— Yra. Ten, kur deda lagaminus. Tu juk žinai.

Ji nusijuokė, bet jos širdis krūptelėjo.

— Koks žmogus?

— Kur miega.

— Ką tu čia pasakoji?

Berniukas atsakė ne iš karto. Atlošęs galvą į sėdynės atkaltę, jis valgė sviestainį ir pro mašinos stiklą liūdnai žiūrėjo į priekį. Paskui atsiduso ir tarė:

— Man rodos, jis miega.

AKINIAI

Motinėlė.

Kartą vakare, Rubė mieste, aš žiūrėjau į raukšlių išvagotą jos veidą pro Elzaso vyno bokalą. Mes sėdėjome kavinėje, netoli geležinkelio stoties. Ūkčiojo traukiniai.

Nužudykite mane.

Ciūrichas, spalio aštuntoji. Spalio aštuntąją bus ketveri metai. Ir vėl traukiniai. Ir vėl viešbučių kambariai. Taip šviesu.

Kaip ten dainuodavo, kai aš buvau maža? "Šviesūs plaukai, tamsios akys, juoda siela, šaltas vamzdis". Ką aš čia paistau!

Nuo vakar dienos mačiau šitiek kiparisų. Provansas — tai kapinės. Ilsėsiuos čia ramybėje, toli nuo pasaulio tuštybių.

Viešbutis "Bela Vista" netoli Kasiso. Vienoje gatvelėje vandens lašas papt man ant kaktos. Marselio autobusų stotis. Vilnevo aukštumos, dantyti mūrai. Viešpatie, kaip aš ieškojau, o radau tik save.

Mano akinių stiklai, ir šiaip tamsūs, buvo aprasoję, ir aš atidariusi bagažinę nieko nepamačiau. Vakaro saulės spinduliai krito išilgai esplanados, plieskė tiesiai man į veidą, ir bagažinės viduje buvo tamsu lyg šuliny. Iš šios siaubingos tamsos mušė neapsakoma smarvė.

Grįžusi prie berniuko, vardu Titu, paprašiau jį paduoti man

rankinę ir pakeičiau akinius. Ant kojų stovėjau tvirtai, bet pirštai truputį virpėjo. Negalvojau apie nieką. Mintys buvo tarsi paralyžuotos.

Vėl atidariau bagažinę. Žmogus gulėjo susuktas į kilimą, sulenktomis per kelius kojomis, basas. Jo galva kyšojo iš raudonų kilimo kutų, prispausta profiliu prie bagažinės sienelės. Pamačiau jo atmerktą akį, lygius plaukus, pražilusius smilkinius, kone permatomą odą ant išsišovusių veido kaulų. Jis atrodė kokių keturiasdešimties metų, o gal ir ne — sunku buvo nustatyti amžių. Veltui stengiausi nekvėpuoti, vis tiek dusau. Sutvarstyta ranka atverčiau kilimo kraštą, norėdama žvilgtelėti į lavoną. Jis vilkėjo kažkokiu drabužiu, matyt, chalatu, šviesaus šilko, lyg mėlynu, lyg žaliu, tamsesnė stačia apykaklė atlapota ant pamėlusios krūtinės. Dvi baisios skylės tarp spenelių buvo tokios ryškios, tarsi padarytos kirtikliu, ir kraujas, ištryškęs iš žaizdų, juoda pluta dengė viršutinę kūno dalį iki pat gerklės.

Užtrenkiau bagažinės dangtį ir, netekusi pusiausvyros, griuvau ant jo. Atsimenu, kaip bandžiau atsikelti, kaip kepurnėjausi, kaip dešine ranka, skruostu jaučiau saulės įkaitintą mašinos kėbulą. Paskui susivokiau, kad berniukas, vardu Titu, stovi greta, kad jis išsigandęs, norėjau jam pasakyti: “Palauk, palauk, nieko baisaus neatsitiko”, bet neįstengiau.

Jis verkė. Girdėjau jo kūkčiojimą ir tolumoj, paplūdimy, aidintį garsų juoką. Merginos su bikiniais gainiojo viena kitą po esplanadą. Pasilenkiau ir ramindama ėmiau bučiuoti jam į plaukučius.

— Žiūrėk, man nieko neatsitiko. Aš tik koją nikstelėjau ir vos nepargriuvau.

Uždarius bagažinę, jis vargu ar galėjo užuosti smarvę, kuri mane vis dar pykino. Dėl visa ko nuvedžiau berniuką prie “Tenderberdo” priekio. Jis liepė grąžinti kortas ir penkiasdešimt santimų, kuriuos buvau jam davusi. Aš jas surinkau. Kai vėl priėjau, jis ant mašinos sparno pirštu piešė kažkokius ratukus. Man paaiškino, kad tai jūros ežiai.

Atsisėdau ant šaligavio karšto, kad būčiau su berniuku lygi, prisitraukiau jį ir paklausiau, kaip jis galėjęs matyti bagažinės

vidų. Kalbėjau labai tyliai, meiliai, beveik kuždomis. Tikriausiai jis geriau girdėjo, kaip plaka mano širdis.

— Tu pats juk negalėjai atidaryti bagažinės, ar ne? Kas ją atidarė?

— Kitas žmogus.

— Koks kitas?

— Kitas.

— Tas, kuris vairavo mašiną?

— Nežinau.

— Ir judu kartu žiūrėjote ten?

— Ne, aš buvau už tos mašinos.

Jis parodė geltoną "Dofinę", stovinčią šalia "Tenderberdo".

— Seniai tai buvo?

— Nežinau.

— Tu paskui grįžai pas mamą?

Berniukas susimąstė. Aš pirštais nutryniau nuo jo skruosto ašarų pėdsakus.

— Taip. Du kartus.

— O žmogus, kuris atidarė bagažinę, ar matė, kad tu žiūri?

— Matė. Sakė man: "Eik šalin!"

Truputį nustebau, nes laukiau visai kitokio atsakymo, paskui staiga, nors buvo karšta, mane nupurtė drebulys. Buvau tikra, kad Filipas Kasise, kad jis mus stebi.

— Jis tave matė? Tikrai žinai?

— Jis man sakė: "Eik šalin!"

— Klausyk, kaip tas žmogus atrodė? Su kaklaraiščiu? Juodais plaukais?

— Su juodu kaklaraiščiu. Ir lagaminu.

— Kur jis nuėjo?

Berniukas vėl susimąstė. Patraukė pečiais kaip suaugęs ir mostelėjo ranka kažkur uosto ar miestelio link, ar dar kur kitur.

— Eime, tau laikas grįžti pas mamą.

— O rytoj tu ateisi?

— Sutarta.

Aš nusipurčiau nuo sijono dulkes ir, paėmusi berniuką už rankos, nuvedžiau per esplanadą. Jis man parodė savo moti-

ną, pačią jauniausią iš moterų, gulinčių paplūdimy su maudymosi kostiumais. Ji buvo labai šviesiais plaukais, labai įdegusi, girdėjau, kaip ji juokiasi su savo draugėmis. Aplink jas mėtėsi žurnalai ir stovėjo flakonai su kremu. Pamačiusi sūnų, ji kilstelėjo ant alkūnės ir pašaukė jį. Pabučiavau Titu ir padėjau jam nulipti laiptukais į paplūdimį. Kai jis pribėgo prie motinos, aš nuėjau. Mane buvo apėmęs toks jausmas, tarytum mano kojos nelinktų per kelius — kaip manekenų vitrinose.

Nenorėjau grįžti prie mašinos, pas tą žmogų pramušta krūtine. Mačiau tik vieną protingą išeitį: reikia kreiptis į policiją ir viską pasakoti. O kol kas turiu kuo greičiausiai dingti iš paplūdimio. Galvojau taip: "Jeigu Filipas žino, kad Titu matė bagažinėje žmogų, jam tikriausiai neramu, taigi jis klaidžioja kur nors netoliese ir jį stebi. Galimas daiktas, jis dar čia ir seka mane. Aš jį priversiu pasirodyti".

Tuo pat metu suvokiau, koks absurdiškas mano samprotavimas. Juk jeigu Filipas įkišo lavoną į mašiną galvodamas, kad ji mano, vadinasi, jam nusispjauti į tai, ką aš vėliau galėsiu papasakoti. Juo labiau jam nusispjauti į penkiamečio vaiko parodymus.

Ėjau prieplauka per abejingą minią, ir širdis man kaskart apmirdavo, kai kas nors netyčia mane stumtelėdavo. Paskui klaidžiojau tuščiomis gatvėmis, iš kurių saulė jau seniai pasitraukė, ir man buvo šalta. Languose džiūvo baltiniai. Sustojau, norėdama apsidairyti, ir man ant kaktos nukrito vandens lašas. Aš krūptelėjau ir vos nesurikau. Tačiau netrukus įsitikinau, kad manęs niekas neseka.

Paskui, pasiklaususi kelio, radau policijos skyrių. Jis buvo prie nedidelės aikštės, apsodintos platanais. Iš tolo žiūrėjau į duris: ant slenksčio stovėjo du uniformuoti vyrai ir rūkė. Man rodės, kad aš dar atsiduodu tuo siaubingu, šleikščiu kvapu, kuris tvoskė iš nepažįstamo lavono "Tenderberde". Trūko drąsos prisiartinti. Ką galėjau jiems pasakyti? "Paėmiau savo šefo mašiną, vaikinas, apie kurį nieko nežinau, iš manęs ją pavogė, paskui radau ją čia su lavonu bagažinėje. Nieko negaliu jums paaiškinti, bet aš nekalta". Kas gi manim patikės?

Italų kavinėje priešais policijos skyrių, sėdėdama prie lango

antrame aukšte, aš laukiau, kol sutems. Tikėjausi truputį nusiraminti, įsivaizduoti, kas galėjo nutikti per tas dvi valandas, kai Filipas mašinoje buvo vienas. Greičiausiai įvyko kažkas nenumatyta, nelaukta, nes priešingu atveju, kai jis ėjo, norėdamas mane palikti, aš būčiau tai mačiusi iš jo akių. Esu tuo tikra. Beveik tikra. Galų gale niekuo nesu tikra.

Užsisakiau konjako, bet kai pakėliau taurelę prie lūpų, man pasidarė bloga, ir aš negėriau.

Jeigu dabar pereisiu aikštę, į kurią žiūriu pro langą, manęs nebepaleis, kol nepasibaigs tardymas, o jis gali užtrukti daug dienų ar net savaičių. Man prieš akis vienas po kito kilo vaizdai: mane veža į Marselio kalėjimą, išrengia, apvelka pilku chalatu, kokius nešioja kardomosios kalinės, dešinės rankos pirštus ištepa rašalu, paskui mane įmeta į tamsią kamerą. Ima knistis mano praeityje, iš kurios ištraukia tik vieną nusikaltimą — toks nusikaltimas tikriausiai graužia sąžinę daugeliui moterų, — bet jo užteks apjuodinti ir mano pažįstamiems, ir žmogui, kurį myliu.

Ne, neisiu.

Man rodos, labiausiai aš stengiausi save įtikinti tuo, kad visa, kas man atsitiko, — netiesa. Ar bent jau, kad staiga kažkas įvyks, ir šitas košmaras dings.

Prisiminiau vieną vakarą Rubė mieste, ką tik buvau išlaikiusi žodžiu brandos atestato egzaminus. Rezultatus iškabino labai vėlai. Kelis kartus peržiūrėjau sąrašus, bet savo pavardės neradau. Ilgai klaidžiojau gatvėmis baisiausiai nusiminusi, bet širdyje ruseno beprotiška viltis: įvyko klaida, neteisybė bus ištaisyta. Jau buvo po dešimtos, kai aš atėjau pas Motinėlę, į jos brolio vaistinę. Ji leido man lig valios išsiverkti, tada tarė: "Eime, pažiūrėsim sąrašus abi, aš matau geriau už tave". Tuščio licėjaus kieme vidury nakties mes degėme degtuką po degtuko ir iš naujo skaitėme sąrašus, ieškodamos mano pavardės, įsitikinusios, kad ji ten turi būti, kad galų gale rasime ją. Ir radome, netgi su pagyrimu.

Kaip tik tą vakarą, restorane palei Rubė geležinkelio stotį, po vakarienės, kurios metu gėrėme Elzaso vyną "šio įvykio proga", aš pažadėjau Motinėlei ir po jos mirties tartis su ja

lyg su gyva. Taip visada ir dariau, išskyrus vieną kartą, kai prieš ketverius metus vykau į Ciūrichą, — man tada buvo gėda ir, guosdamasi Motinėlei, būčiau sau atrodžiusi dar šlykštesnė.

Sėdėdama italų kavinėj prie lango, aš galvojau apie ją, apie Ciūrichą, galvojau apie to žmogaus, kurį myliu, sūnų ir, žinoma, apie mažąjį Titu, kuris gal nė penkerių metukų dar neturi; viskas susipynė į krūvą, ir aš mačiau Anitos dukrelę ir netgi mergaitę iš Avalono Dvivakario degalinės — tėvas sakė, kuo ji vardu, bet neatsiminiau... Ir pagalvojau, kad šie vaikai, kuriuos sutikau savo kelyje, jų žvilgsniai, jų žaislai — plika lėlė, kortų kaladė — yra manęs laukiančios siaubingos bausmės ženklai.

Atnešusi man konjaką moteris stovėjo prie mano staliuko. Tikriausiai aš ją pastebėjau ne iš karto. Kantriai, matyt, kartodama savo žodžius, kuriuos girdėjau ne iš tolo, o tiesiog iš kito pasaulio, ji klausė:

— Atleiskite, ar jūs panelė Longo?

— Taip.

— Jus kviečia prie telefono.

— Mane?

— Jūs panelė Longo?

Nežinau, kaip aš dar įstengiau nustebti, juk viskas man atrodė beprasmiška. Atsistojau ir nusekiau paskui moterį. Tik eidama per salę, kur prasėdėjau daugiau nei valandą, staiga pamačiau lankytojus — jų buvo labai daug, — staltieses raudonais langeliais, užuodžiau šiltos tešlos ir mairūno kvapą. Telefono būdelė stovėjo pirmame aukšte, prie pat krosnies, kur kepė pizza[5], ir oras čia buvo sausas, slogus, tartum išretėjęs.

Jo balsas man atrodė pasikeitęs, bet tai buvo jis, Filipas.

— Tu dar ilgai ten sėdėsi, Dani? Man jau nusibodo, einu. Dani? Tu mane girdi?

— Taip.

— Galima susitarti, Dani.

— Kur tu?

[5] Pizza — pica, pyragas. (*It.*)

— Netoli.
— Tu matei, kaip aš čia įėjau?
— Taip.
— Filipai, prašau pasakyti, kur tu.
Jis neatsakė. Girdėjau ragelyje jo kvėpavimą. Supratau, kad jis bijo kaip ir aš. Pagaliau prabilo švilpiančiu balsu, nuo kurio ėmė virpėti membrana.
— Iš kur tu žinai mano vardą?
— Šįryt žvilgtelėjau į tavo piniginę.
— Kodėl?
— Kad žinočiau.
— Ir ką gi tu žinai?
Dabar neatsakiau aš.
— Klausyk, Dani, jeigu tu tiksliai darysi taip, kaip aš tau sakysiu, mes galime kur nors susitikti.
— O jeigu ne?
— Jeigu ne, tai aš nedelsdamas eisiu į skyrių, kurį matai priešais. Tu mane girdi?
— Girdžiu. Bet nesuprantu.
Vėl tyla.
— Filipai?
— Nevadink manęs vardu.
— Kur tu nori susitikti?
— Prieplaukos gale yra kelias į Por Miju užutekį. Pasiklausi, jeigu nežinai. Už poros kilometrų nuo miestelio pamatysi viešbutį, viešbutį "Bela Vista". Ten tau užsakytas kambarys.
— Man?
— Aš skambinau ten. Norėjau užsakyti kambarį čia, Kasise, bet nėra nė vieno laisvo. Važiuok ten mašina.
— Aš nenoriu sėstis į šitą mašiną.
— O aš noriu, kad tu ją iš ten paimtum ir kad tave joje matytų. Viešbutyje persirengsi, nusivilksi kostiumą. Po dvidešimties minučių aš paskambinsiu, ar tu jau ten. Tada susitiksime.
— Kur?
— Pirmiausia važiuok ten. Ir įsidėmėk, Dani, nebandyk manęs apgaudinėti, tu rizikuoji kur kas labiau už mane.

— Tu taip manai?

— O kaipgi. Ir nepamiršk: nusivilk šitą kostiumą, persirenk.

— Nieko panašaus aš nedarysiu.

— Kaip nori. Aš paskambinsiu po dvidešimties minučių. Nerasiu, juo blogiau tau.

— O kodėl mes negalime susitikti čia, dabar?

— Tu nori susitikti? Taigi sąlygas keliu aš, o ne tu.

— Vis tiek nieko nesuprantu.

— Juo geriau.

Jis pakabino ragelį. Aš irgi, drebančia ranka.

Buvo jau visai tamsu, kai aš sėdau į "Tenderberdą". Man už nugaros didžiulės aikštės pakraščiais mirgėjo mugės balaganų šviesos. Skambant Vienos valsui, tire poškėjo šūviai. Toliau buvo orkestro estrada, jau papuošta rytdienos vakarui lempučių girliandomis.

Iš lėto važiavau prieplauka. Kavinių terasos buvo nusitiesusios net ant plento. Nerūpestinga minia nenoromis prasiskirdavo prieš mašiną. Oras kvepėjo jūra ir anyžiais. Paklausiau kelio. Už miestelio jis staigiai kilo aukštyn, suko pro naujus namus, kur balkonuose vakarieniavo žmonės, toliau ėjo virš skendinčio mėnesienoje tuščio paplūdimio, nusėto baltais akmenukais.

Viešbutis "Bela Vista" su pseudomauriškojo stiliaus bokšteliais stovėjo kyšuly tarp pušų ir palmių. Buvo daug žmonių, daug šviesos. Pastačiau "Tenderberdą" prie įvažiavimo į sodą. Lagaminą atidaviau portjė su auksiniais galionais, pakėliau mašinos viršų, užrakinau abejas dureles ir bagažinę.

Priimamajame kažkokia jauna moteris man padėjo užpildyti kortelę. Atsakydama į klausimą, kas esu ir iš kur atvykau, prisiminiau Šalono viešbutį, ir man prieš akis staiga iškilo Filipas, kurį ten sutikau, toks gražus, toks vyriškas, kad aš net truputį padrąsėjau. Tikrai aš trenkta.

Kambarys buvo nedidelis, su vonia, išklota gėlėtais porceliano kokliais, su naujais baldais, ventiliatoriumi, kuris tik maišė karštą orą, ir atviru langu į jūrą. Pažiūrėjau žemyn, į apšviestą

baseiną, kur garsiai šūkaudami pliuškenosi kažkokie vaikinai su merginomis, tada nusirengiau ir atsistojau po dušu, saugodama nuo vandens plaukus ir aptvarstytą ranką.

Man bedžiūstant, kambaryje suskambo telefonas.

— Tu pasiruošusi? — paklausė Filipas.

— Po kelių minučių. Kuo man apsivilkti? Aš nieko neturiu.

— Kuo nori, tik ne kostiumu.

— Kodėl?

— Mane ir taip gana daug matė su tavim, taip apsirengusia. Po valandos susitinkame Marselyje.

— Marselyje? Juokauji! Kodėl ne čia?

— Mane tose vietose irgi pakankamai matė. Be to, aš dabar Marselyje.

— Aš tavim netikiu.

— Tiki ar netiki, bet taip yra. Marselį pažįsti?

— Ne..

— Šūdas. Leisk pagalvoti.

Leidau jam pagalvoti. Žiūrėjau į mėlynę, kurią jis man padarė tą naktį, kai mane mylėjo ir stipriai spaudė prie savęs; atrodė tada pasimetęs, kaip vaikelis mano glėby.

— Filipai, — tariau aš tyliai, — aš tau paskyriau pasimatymą ant kalvos, kur tu mane metei. Palikau raštelį.

— Pasimatymą?

— Dėl visa ko, jeigu tu grįžtum. Dešimtą vakaro, Kanbjero gatvėje, prie namo numeris dešimtas.

— Tu žinai, kur Kanbjero gatvė?

— Ne, bet tikriausiai ją lengva rasti.

— Gerai. Tada pusę vienuoliktos. Mašiną paliksi kitoje gatvėje ir ateisi pėsčia. Aš tavęs lauksiu.

— Nedėk ragelio.

Bet jis jau padėjo. Paklausiau telefonistę, iš kur skambino. Iš Marselio. Valandėlę galvojau, kaip man apsirengti: ar mautis kelnes, kuriomis vaikščiojau vakar vakare, ar vilktis balto muslino suknelę. Pasirinkau suknelę, kadangi jis, iš visko matyti, nenorėjo, kad vilkėčiau kaip vakar, kai jį matė su manim "Tenderberde". Jeigu nebūčiau buvusi tokia pasimetusi, šio beširdžio atsargumas man būtų atrodęs tiesiog juokingas.

Susišukavau. Veidrodyje mano atspindys buvo toks baisiai tikroviškas, kad net užsimerkiau.

Marselis — labiausiai išsidriekęs, labiausiai nesuprantamas iš visų miestų, per kuriuos kada nors buvau važiavusi. Gatvelės, dar siauresnės nei Paryžiuje, tiesiasi į visas puses, tačiau niekur neveda, nors iš kažin kurio galo į jas suktum. Keletą kartų sustojau prie šaligatvio ir klausiau kelio, bet iš to, ką man aiškino, supratau tik tiek, kad aš vargšė. Man sakė "Vargšė mergaitė", "vargšė panelė", "ak, vargšelė". O Kanbjero gatvė? Pasirodo, aš važiuodavau vis į priešingą pusę.

Pagaliau netoli Biržos pastato radau didžiulę mašinų stovėjimo aikštę. Užrakinau "Tenderberdą" ir patraukiau nosies tiesumu. Pirmasis skersgatvis, į kurį pasukau, išėjo į plačią gatvę, tą pačią, kurios ieškojau, beveik prieš vietą, kur buvo paskirtas pasimatymas. Namas, pažymėtas dešimtu numeriu, — kelionių agentūra, — stovėjo gatvės gale, prie Senojo uosto. Greta buvo didelis restoranas "Sentra", šaligatviu plūste plūdo žmonės, gatve lėkė mėlyni autobusai, visur plieskė neono šviesos.

Filipo nemačiau, bet žinojau, kad jis iš kur nors mane stebi. Palūkuriavau keletą minučių, vaikštinėdama ten ir atgal, pažiopsojau nieko nematydama į optikos prietaisus vitrinoje, tada pajutau ant savo peties jo ranką. Buvo su tuo pačiu smėlio spalvos drobiniu kostiumu ir juodu kaklaraiščiu. Stovėjome zujančių praeivių minioje ir tylėdami ilgai žiūrėjome vienas į kitą. Pamačius ištįsusį jo veidą, man rodos, aš iškart supratau, kad jis nieko nenužudė ir kad ši istorija jį sukrėtė ne mažiau kaip mane.

— Kur mašina? — paklausė jis.

— Ten, aikštėje.

— Jis vis dar bagažinėje?

— O kur jis turėtų būti?

— Dani, kas jis?

— To klausti reikėtų tave!

— Nerėk. Eime.

Čiupęs už alkūnės, jis mane nutempė uosto link. Perkir-

tome skaisčiai apšviestą aikštę, eidami nuo vienos pėsčiųjų salelės prie kitos, laviruodami tarp mašinų, riedančių ištisiniu srautu. Jis sugniaužė mano dešinę ranką ir nebepaleido. Mes labai ilgai ėjome krantine, kuri vadinasi Riv Nevas. Nė karto nepasukęs į mane galvos, Filipas dusliu balsu pasakojo, kad pavogęs “Tenderberdą”, ketindamas jį parduoti, kad iki Kasiso važiavęs be sustojimo, o Kasise, prieš parduodamas kabrioletą vieno garažo savininkui, norėjęs paskutinį kartą apžiūrėti, atidaręs bagažinę ir pamatęs ten negyvą žmogų. Jis išsigandęs, ėmęs sekti mažąjį Titu, nežinojęs, ką daryti. Pamanęs, kad tą žmogų nužudžiusi aš ir dabar pasinaudosianti galimybe suversti jam kaltę. Buvo įsitikinęs, kad daugiau manęs nematysiąs. Mano atvykimas jį galutinai išmušęs iš vėžių.

Mes sėdėjome krantinės gale, tamsoje, ant jūros vandens apgraužtų lentų rietuvės. Paklausė, kaip aš užtikusi jo pėdsakus po to, kai jis mane palikęs prie Bero tvenkinio.

— Paskambinau į restoraną, kur mes pietavome.

— Matau, kad galvos nepameti.

— Kasise tu mane sekei? Kodėl iš karto nepriėjai?

— Nežinojau, ką tu esi sumaniusi. Kieno ta mašina?

— Mano šefo.

— Jis tau ją paskolino?

— Nepaskolino. Jis nežino, kad aš ją paėmiau.

— Žiūrėk tu man.

Mačiau jo akyse daugybę klausimų. Mano akyse jis irgi tikriausiai matė tą pat. Jis vis dar laikė mane už rankos, bet mudu kaustė nepasitikėjimas. Pirmasis tylą nutraukė Filipas.

— Tu tikrai nepažįsti to žmogaus?

— Tikrai.

— Ir nežinojai, kad jis bagažinėje?

— Tu pats matei, kaip aš atidariau bagažinę Kasise. Ar buvo panašu, kad žinočiau, kas yra viduj?

— Galėjai suvaidinti.

— Tu irgi gali suvaidinti! Juk tu specas, ar ne taip? Vaidini nuo vakar vakaro.

— Aišku, jį ten kažkas įkišo, tik ne aš. Pagalvok bent kiek, Dani. Kai aš tave sutikau, jis buvo jau negyvas!

— Iš kur tu žinai?

— Aš turiu akis! Jis negyvas mažiausiai dvi paras.

— Tu nužudei jį, o bagažinėn įkišai vėliau.

— Pavyzdžiui, kada?

— Šalone, vakar vakare.

— Ne, tu tik įsivaizduok, kiaurą dieną sau vaikštau su lavonu ant rankų po miestą. Netgi po tokį kaip Šalonas. Baik fantazuoti, grįžk į žemę! Beje, baisiai nemalonu tau grasinti, bet, atleisk, aš turiu krūvą liudininkų, kurie gali patvirtinti, ką veikiau vakar ir užvakar. Nesiginčysiu, tampiau lagaminą, bet kas tavim patikės, kad jame galėjau slėpti lavoną! Juokas!

Jis atsistojo ir žengė keletą žingsnių į šalį.

— Maldauju, Filipai, nepalik manęs, — pasakiau vienu atsikvėpimu.

— Aš ir nepalieku.

Atsukęs man nugarą, jis ilgai stovėjo prie sudaužytos valties ir žiūrėjo į juodą Senojo uosto vandenį, išraižytą šviesų dryžiais. Kažkur, rodės, labai toli, gaudė miestas. Pagaliau jis paklausė:

— Kas per vienas tavo šefas? Žudikas iš patiltės?

Aš truktelėjau pečiais ir nieko neatsakiau. Jis atsigręžė įsitempęs iš susierzinimo ir piktai suriko:

— Po velnių, aš nieko nežinau! Galiu pasakyti tik tiek, kad lavonas gal jau buvo ten, kai tu paėmei mašiną!

— Ne. Kai paėmiau mašiną, bagažinė buvo tuščia. Aš žinau, nes buvau ją atidariusi.

— Šit kaip. O kelyje buvai ją atidariusi?

— Rodos, buvau.

— Kur paskutinį kartą?

Aš susimąsčiau. Mintimis nuvažiavau visą kelią šeštąja ir septintąja autostradomis iki Fontenblo. Prisiminiau, kad ten atidariau bagažinę, norėdama įdėti lagaminą, kurį nusipirkau, bet apsigalvojau ir padėjau jį ant užpakalinės sėdynės.

— Fontenblo ji buvo tuščia.

— Fontenblo toli nuo čia. O paskui kur nors sustojai?

— Žuanji. Užėjau į kavinę. Ten ir sutikau tą sunkvežimio vairuotoją, kuris iš manęs nukniaukė žibuoklių puokštelę. Ta-

čiau buvo diena, mašina stovėjo palei duris, ir lavono tikrai negalėjo tada įkišti.

— Tu tikra, kad iki Kasiso nebuvai atidariusi bagažinės?

— Jei būčiau atidariusi, prisiminčiau.

— O už Žuanji kur sustojai?

— Degalinėje, netoli Avalono. Ten mašina stovėjo labai ilgai. Ją netgi į kitą vietą pastatė, kol aš buvau pas gydytoją.

Jis žvilgtelėjo į mano aptvarstytą ranką. Iš jo akių mačiau, kad jis prisimena, ką jam pasakojau — kaip man sužalojo ranką, kaip žmonės lyg susitarę tvirtino mane matę važiuojant anksti rytą Paryžiaus link, o aš, priešingai, dievagojausi tuo metu buvusi Paryžiuje. Bet jis pasakė tik tiek:

— Žinai, ši tavo istorija — kietas riešutas.

Nesumečiau, ką dar pridurti, kad pasiteisinčiau. Nė nenorėjau teisintis. Filipas pastebėjo, kad man šalta vien su suknele, ir nusivilkęs švarką apsiautė juo mano pečius. Prisikišęs prie pat mano veido, jis pašnibždom paklausė:

— Dani, tu sakai tiesą?

— Prisiekiu.

— Net jeigu jį nušovusi būtum tu, aš tau padėčiau, supranti?

— Nušovusi? Argi jis nušautas?

Pati to nenorėdama, aš beveik rėkte išrėkiau šiuos žodžius spigiu, nenatūraliu, juokingu balsu. Kažkodėl iš akių man ištryško ašaros.

— Manau, kad taip, nes jis guli bagažinėje šalia lavono.

— Kas guli?

— Šautuvas, po velnių! Žvilgantis, švarutėlis! Tavo bagažinėje! Šautuvas! Sakyk, bent jau mane tu pažįsti?

Suspaudęs delnais man galvą, jis ėmė ją siūbuoti į šalis, lyg stengdamasis mane pažadinti.

— Palauk! Šautuvo aš nemačiau!

— Įdomu, ką tu iš viso matai! Kilimą matei? Negyvėlį matei? Tai va, ten pat ir šautuvas!

Filipas mane paleido, apsisuko ir nuėjo susikišęs rankas į kišenes, pakėlęs pečius. Tamsoje bolavo tik jo marškiniai. Aš pašokau ir nusekiau paskui jį. Jis pervedė mane per kelią, sa-

kydamas, kad nebeturi nei cigarečių, nei frankų ir nori valgyti. Sausakimšame bistro, kurio sienos buvo nukabinėtos tinklais ir kriauklėmis, aš nupirkau cigarečių "Žitan" ir degtukų. Filipas prie baro išgėrė stiklą alaus ir suvalgė sumuštinį. Jis nekalbėjo, net nežiūrėjo į mane.

Aš paklausiau:

— Kaip tu nusigavai į Marselį?

— O kas tau darbo?

— Kur tavo lagaminas?

— O kas tau darbo?

Kai mes išėjome, jis apkabino mane per pečius ir priglaudė prie savęs. Neturėjau jokio noro jį atstumti. Mes nuėjome susiglaudę šaligatviu, užgriozdintu tuščiomis dėžėmis, nuo kurių sklido dumblių kvapas. Prie Senojo uosto perkirtome aikštę. Kažkokio restorano veidrodinėje vitrinoje šmėstelėjo mūsų veidai, mano balta suknelė, jo švarkas man ant pečių, mes abu, apsikabinę, apšviesti neono reklamų, už tūkstančio kilometrų nuo mano gyvenimo. Sakau tiesą: tai man atrodė kur kas labiau nerealu nei visa kita.

Kanbjero gatvėje į mus ėmė dairytis praeiviai. Paklausiau Filipą, kur mes einame.

— Prie mašinos. Reikia sužinoti, kas ten per tipas. Reikia dar kartą pažiūrėti.

— Prašau tave, nereikia, man neužteks drąsos.

— O man užteks.

Mes prisiartinome prie "Tenderberdo", kurį buvau palikusi stovėjimo aikštelėje, tarp šimtų kitų mašinų, ir keletą minučių nesiryždami stovėjome greta. Ištraukiau iš rankinės raktus, bet Filipas jų neėmė. Pro šalį gestikuliuodamas ir klegėdamas praėjo būrys paauglių, paskui krutindama lūpas, nulenkusi rūpesčių susuktą galvą, prakiūtino vieniša moteris suglamžyta suknele. Filipas liepė man sėsti prie vairo: reikia surasti ramesnę vietą ir ten atidaryti bagažinę.

Mes nuvažiavome Riv Nevo krantine, tuo pačiu keliu, kuriuo ką tik ėjome pėsti. Man besukant į gatvę, kuri per visą miestą kilo į kalną, jis staiga tarė:

— Žinai, Dani, mes, ko gero, turime galimybę išeiti sausi.

Jeigu tau įkišo tą tipą kelyje, tai apie jį niekas nežino, išskyrus nenaudėlį, kuris tai padarė. Tarp jo ir tavęs nėra jokio ryšio. Tada mes irgi panašiai suveiksime. Išmesime jį kur nors ir užmiršime. Mes čia niekuo dėti.

Pasukau į vieną gatvę, tada į kitą, kuri vis kilo į kalną. Paskui Filipas man liepė važiuoti gatve su akmeniniu aptvaru iš šono — į Ruka Blaną. Čia nesutikome nei mašinų, nei praeivių, bet buvo taip statu, taip siaura, kad posūkyje turėjau sustoti ir manevruoti. Su aptvarstyta, skaudama ranka man buvo nelengva, ir Filipas padėjo sukalioti vairą. Dar aukščiau, pro spragą tarp dviejų nusilaupiusių sienų, aš pamačiau toli apačioje miesto šviesas, žėrinčias palei jūrą.

Padėjęs ranką man ant kelių, Filipas davė ženklą sustoti. Palei namą, pažymėtą septyniasdešimt aštuntuoju numeriu. Aš atsimenu todėl, kad prieglaudoje tokiu numeriu buvo pažymėti mano baltiniai. Tamsaus kiemo gilumoj stūksojo naujas namas. Mes truputį palaukėme įsiklausydami, tada tyliai įvažiavome pro vartus. Mašinos žibintai apšvietė blizgančias sustatytų į eilę garažų duris, medžių lapus, laiptus. Viena mašina stovėjo tiesiog kieme. Aš sustojau už jos, išjungiau variklį, užgesinau šviesas. Kiemas buvo tykus, bet ankštas, ir aš su baime pagalvojau, kad jeigu mums dėl vienos ar kitos priežasties reikėtų nešti kudašių, tai čia greitai neapsisuktume.

Grąžinau Filipui švarką, ir mes išlipome iš mašinos. Virš mūsų keli langai buvo apšviesti, viename iš jų pro užtrauktą užuolaidą smelkėsi melsva televizoriaus šviesa. Atidariau bagažinę ir greit atšokau, nežiūrėdama vidun. Neapsakoma smarvė trenkė man į nosį, ir aš buvau kone apalpusi, kai išgirdau Filipą prašant mane nosinės. Jis duso, jo veidas taip išsikreipė, kad net kažkaip nusmailėjo, paseno, tapo neatpažįstamas. Mūsų žvilgsniai susitiko — aš niekada nepamiršiu, kokį siaubą mačiau jo akyse.

Girdėjau, kaip visai šalia jis varto lavoną. Apimta nevilties įsistebeilijau į kiemo vartus, bet visai ne iš baimės, kad kas nors neateitų. Apie tai nė negalvojau. Staiga Filipas sušnibždėjo:

— Dani, žiūrėk.

Jis parodė man šautuvą, ilgą šautuvą juodu vamzdžiu.

— Ant buožės — inicialai.

— Inicialai?

— M. K.

Filipas privertė mane pažiūrėti ir netgi paliesti pirštu išraižytas medyje raides. Nepažinojau jokio žmogaus su tokiais inicialais. Jis taip pat.

— Vinčesteris. Apkaboje trūksta trijų kulkų, — tarė jis.

— Tu išmanai apie ginklus?

— Šiek tiek.

Jis nušluostė šautuvą nosine ir įkišo atgal į kilimėlį, į kurį buvo susuktas negyvėlis. Baltoje bagažinės lemputės šviesoje aš pamačiau jo veidą su atkarusiu žandikauliu. Filipas naršė po jo chalato kišenes. Iš stojusios tylos aš supratau, kad jis kažką rado ir net kvapą sulaikė. Staiga jis atsitiesė. Norėjo kažką sakyti, bet neįstengė pratarti žodžio. Stovėjo it stabo ištiktas iš nuostabos. Spėjau tik pamatyti, kad kairėje rankoje turi kažkokį popierėlį. Paskui jis suriko. Nežinau, ką jis rėkė. Tikriausiai, kad aš beprotė, kad jis susiviliojęs beprotės paistalais; iš tiesų jo žvilgsnis sakyte sakė taip, dabar suprantu. Man rodos, aš pamačiau taip pat iš jo akių, kad jis man smogs. Rodos, net ranką pakėliau norėdama prisidengti.

Tą mirksnį iš skausmo po krūtine man užgniaužė kvapą, ir aš susiriečiau dvilinka. Kai buvau bekrintanti ant žemės, jis mane čiupo ir nutempė prie mašinos durelių. Dar atsimenu, kaip gaudžiau orą ant priekinių mašinos sėdynių, kaip tarkštelėjo uždaromos bagažinės dangtis, kaip tolo Filipo žingsniai. Daugiau nieko.

Daug vėliau, kai atsipeikėjau, visur buvo ramu, aš gulėjau viena, šiaip taip atsisėdau prie vairo, burna gaudžiau nakties orą, verkiau. Mano akiniai buvo nukritę po kojom, ant kilimėlio. Kai juos užsidėjau, prietaisų skydo laikrodis rodė pirmą valandą nakties. Timptelėdama žemyn suglamžytą suknelę, klostėje radau popierėlį, kurį Filipas buvo išėmęs iš negyvėlio kišenės.

Uždegiau šviesą.

Tai buvo telefonograma, užrašyta Orli aerouosto blanke.

Adresuota kažkokiam Morisui Kobui, "Er Franso" 405-ojo reiso keleiviui. Telefonogramą priėmė ir smailia rašysena užrašė stiuardesė liepos dešimtąją, 18 valandą 55 minutės. Gerokai sugaišau, kol paskaičiavau, kad tai buvo penktadienį, prieš dvi su puse paros, bet kai aš suvokiau, viskas, ką veikiau per pastarąsias dvi dienas, siūbtelėjo man į galvą tartum ledinis košmaras, pilnas klyksmų.

Tekstas: *Neišvažiuok. Jeigu manęs nepasigailėsi, aš važiuosiu pas tave į Vilnevą. Esu taip apimta nevilties, kad man jau vis tiek.*

Parašas: *D a n i.*

Skiltyje "siuntėjas" buvo užrašytas mano namų Paryžiuje telefonas.

Kelias vis vingiavo ir vingiavo mėnesienoje virš jūros. Tai viskas, ką aš prisimenu. Nežinau, kaip grįžau į "Bela Vistos" viešbutį. Netgi nežinau, ar supratau, kad ten grįžtu. Buvo šalta. Man buvo šalta. Manau, aš netgi nesuvokiau, kad esu Pietuose. Rodės, važiuoju į Šaloną ir ką tik išsiskyriau su gydytoju, aptvarsčiusiu man ranką, degalinės savininku, policininku. Dabar sutiksiu Filipą Sonos krantinėje, bet šį kartą nesustosiu, ne, nesustosiu, ir viskas bus kitaip.

Galvojau ir apie savo baltąjį kostiumą. "Būtinai reikia jį paimti!" — ši mintis man nedavė ramybės. Važiavau ir galvojau apie šį kostiumą, paliktą svetimam kambary, galvojau apie jį kaip apie kažką, kas man padės atgauti pusiausvyrą: tai mano daiktas, jis man priklausė dar iki to liepos dešimtosios penktadienio, ir, juo apsivilkusi, aš vėl būsiu kaip buvusi.

Kasise, prieplaukoje, dar degė šviesos, pro atvirą baro langą sklido elektrinės gitaros garsai, kažkokie vaikinai ėmė siausti ant kelio prieš mano mašiną, ir aš turėjau sustoti. Vienas iš jų persisvėrė pro dureles ir, kvėpuodamas vynu ir tabaku, pabučiavo tiesiai man į lūpas. Paskui pasirodė paplūdimys, nusėtas baltais akmenukais, ir pagaliau mauriški viešbučio bokšteliai. Pro palmių lapus virpėjo didelis apvalus mėnulis.

Viešbučio budintysis balta uniforma su auksiniais antsiuvais man davė raktą. Rodos, jis kažką kalbėjo apie arklius, apie

tai, kuris iš jų laimėjo lenktynėse, ir aš jam atsakinėjau natūraliu balsu. Tik užsirakinusi savo numeryje, vėl ėmiau žliumbti. Iš akių riedėjo ašaros, ir aš negalėjau jų sulaikyti, lyg tai būtų buvusios ne mano ašaros. Paėmiau nuo lovos kostiumo švarką, prisidėjau jį prie krūtinės ir taip stovėjau. Nuo jo dvelkė kvepalais — jais kvėpinuosi jau daug metų, — mano kūnu, bet tai mane ne paguodė, o priešingai.

Nusirengiau, padėjau kostiumą kojūgaly ir atsiguliau laikydama dešinėje rankoje telefonogramą. Prieš užgesindama šviesą, perskaičiau ją keletą kartų; vėliau uždegiau naktinę lemputę ir dar sykį perskaičiau.

Nepažinojau jokio Moriso Kobo. Niekad nesiunčiau šios telefonogramos. Penktadienį, liepos dešimtąją, aštuonioliktą valandą penkiasdešimt penkios minutės aš buvau Monmoransi viloje su Karavajais ir jų dukrele, tada pradėjau spausdinti straipsnį. Tuo metu kažkas įėjo į mano butą Grenelės gatvėje ir pasinaudojo mano telefonu ir pavarde. Tai aišku kaip dieną.

Ant "Tenderberde" rasto šautuvo buožės išraižytos raidės "M. K." — be abejo, Moriso Kobo inicialai. Šis ryšys tarp šautuvo ir telefonogramos įrodo, kad lavoną į mašiną įkišo neatsitiktinai, kaip buvo galima pamanyti, ir kad jau penktadienį tyčia parinko mane, Dani Longo, ir įpainiojo į šį košmarą. Tai irgi aišku kaip dieną.

Nežinau, ar miegojau. Tarpais kelionės smulkmenos, nuo pat Orli aerouosto, įsiverždavo į mano miegą taip brutaliai ir būdavo tokios ryškios, kad aš net atsimerkdavau. Balta keturkampė kortelė "Renesanso" viešbučio priimamajame. Irzlus direktoriaus balsas: Longo Danjelė Mari Viržini, dvidešimt šešerių metų, reklamų agentūros tarnautoja, argi tai ne jūs? Kažkas mane puola iš užpakalio degalinės tualete. Policininkas naršo žibintuvėlio spinduliu po mašinos vidų. Liepia atidaryti rankinę. Mažoji mergaitė, vardu Morin. Visi tvirtina, kad mane matę, su manim kalbėję, kad šeštadienį auštant aš važiavusi iš Pietų į Paryžių.

Paskui išaušo, aš gulėjau atsimerkusi, žiūrėjau, kaip ryto šviesa pamažu smelkiasi į kambarį, galvojau: "Ne, tai ne kvai-

las pokštas, kurį man iškrėtė atsitiktinai sutiktas sunkvežimio vairuotojas, tai iš anksto apgalvota ir prieš mane nukreipta machinacija. Dievai žino dėl kokios siaubingos priežasties, tačiau kažkam reikėjo įrodyti, kad šeštadienį auštant aš važiavusi autostrada Makonas-Avalonas. Kažkas pasinaudojo ne tik mano telefonu, bet ir išvaizda, juodais akiniais, mano asmeniu. Visi, kurie tvirtino mane matę, nemelavo. Jie tikrai "matė", bet ne mane, o kitą moterį, kitoje mašinoje, kuri...

Ir staiga aš atsidūriau aklagatvy.

Pašokau lovoje, vos nesurikau. Niekai. *Jokios machinacijos nebuvo ir negalėjo būti.* Kad ir ką skiesčiau, bet iš anksto susieti mane telefonograma su kažkokiu nepažįstamu negyvėliu, kurį po dviejų su puse paros kažkur, už kelių šimtų kilometrų nuo Paryžiaus, įkišo man į mašiną, galėjo nebent patsai velnias. Juo labiau niekas negalėjo iš anksto liepti kažkokiai moteriai tam tikrame šeštosios autostrados ruože vaidinti mane, Dani Longo, dvylika ar net penkiolika valandų prieš man tenai pasirodant. Niekas niekas pasaulyje negalėjo žinoti penktadienį, aštuonioliktą valandą penkiasdešimt penkios minutės, nei šeštadienį auštant, kad man šaus į galvą tokia beprotiška mintis ir aš, psichopatė, pagrobsiu šefo mašiną ir tikrai važiuosiu šeštąja autostrada prie jūos. Niekas. *Aš pati to nežinojau.*

Sakiau sau: "Palauk, palauk, dar pagalvok, tam tikriausiai yra — turi būti! — koks nors paaiškinimas. Baisiausia buvo tai — mano galva svaigo iš siaubo, — *jog aš pati nežinojau, kad važiuosiu.* Vadinasi, viskas prasidėjo be manęs ir be kitų, jokia žmogiška būtybė negalėjo pasiųsti šios telefonogramos, negalėjo pasiversti manimi autostradoje. Lieka tik manyti, kad dar prieš parą, iki to laiko, kai aš netikėtai nusprendžiau pasinaudoti "Tenderberdu", kažkokia antgamtinė jėga mane pasirinko ir pajungė savo valiai — ir tada pasaulis apvirto aukštyn kojom.

Pasirinko. Pajungė savo valiai. Sužalojo ranką. Man ją skauda. Skauda ir po krūtine, kur Filipas smogė. Tai bausmė. Už vaikelį, nužudytą prieš ketverius metus mano įsčiose, Ciūriche. Kažkas ne iš šio pasaulio negailestingai ir atkakliai mane persekioja, yra šalia manęs. Ir vėl tas jausmas, tartum gyven-

čiau su visa sąmone kito žmogaus sapne. Ir aš noriu, labiausiai už viską noriu taip pat užmigti arba verčiau kad tas, kuris tai sapnuoja, pabustų, kad būtų tyla, ramybė, noriu numirti, noriu pamiršti.

Pirmadienis. Liepos tryliktoji. Rytas.

Gėlės ant tapetų mano kambaryje. Mėlynos su raudonais kuokeliais. Nešvarus tvarstis. Laikrodėlis ant dešinio riešo tiksi prie pat ausies. Iš po antklodės kyšo mano plikos kojos. Įkaitęs nuo plieskiančios pro langą saulės kilimas svilina man padus. Po mano langu, baseine, ilgais tyliais grybšniais plaukia greta dvi šviesiaplaukės merginos. Liepsnoja dangus pro nejudančias palmių šakas, plyti jūra, kurią norėjau matyti. Viskas taip šviesu, taip šviesu.

Radau ant prausyklės reklaminio muilo gabalėlį ir išskalbiau baltinius, kuriuos vakar nusivilkau. Kuo muilas kvepėjo? Nebeatsimenu. Nebeatsimenu ir to, ką iš tikrųjų išgyvenau. Vieni dalykai staiga iškyla mano atmintyje labai ryškūs, o kiti — kaip į balą nugrimzdę. O gal tie ryškūs prisiminimai — irgi mano fantazijos vaisius? Dabar aš žinau, kad beprotybė yra itin ryškūs vaizdiniai — mėlynos gėlės raudonais kuokeliais, nešvarus tvarstis, saulė pro palmių lapus — tikslios smulkmenos, tarpusavy nesusijusios ir nevedančios niekur kitur, tik į tave patį.

Galėčiau praleisti šiame numeryje nejudėdama visą dieną ir antrą, ir trečią, galėčiau vis skalbti ir skalbti tas pačias kelnaites, tą pačią liemenėlę, kol nebeliktų muilo, kol sudiltų audinys, kol išnyktų viskas — ir vaikas, ir kraujas — ir nebereikėtų sau meluoti.

Retkarčiais su manim kalbėdavo Motinėlė. Tai ji man liepė užsisakyti kavos į numerį, sergėjo mane, kalbėjo mano lūpomis telefonu, buvo tarsi įsikūnijusi manyje. Tai ji man sakė: "Dani Dani, atsipeikėk, pažiūrėk, į ką tu panaši!" Žvilgtelėjau į veidrodį virš prausyklės. Stengiausi suprasti, kas slepiasi už mano akių, kokia paslaptis blaškosi ir blaškosi mano galvoje, mano sielos gilumoje lyg paukštis, pakliuvęs į tinklą.

Paskui išgėriau du puodukus juodos kavos, nusiprausiau po

šaltu dušu, ir man pasidarė geriau. Laikas — geriausias gydytojas. Reikia tik palaukti, nugrimzti lyg povandeniniam laivui; tada vėl išgirsiu Motinėlės balsą, kažkas manyje panyra į kietą miegą, ir aš kurį laiką nusiraminu, man pasidaro geriau.

Apsirengiau baltu kostiumu, persirišau ranką tvarsčiu, užsidėjau tamsius akinius. Ieškodama rankinėje šukų, pastebėjau, kad Filipas, antrą kartą mane palikdamas, pasiėmė ir mano pinigus. Ir vokas, ir piniginė buvo tušti.

Kiek atsimenu, dėl to per daug nesusikrimtau. Galų gale jo poelgis buvo natūralus, aš jį lengvai galėjau paaiškinti. Antra vertus, jeigu Filipas būtų su manim pasilikęs, vis tiek būčiau jam atidavusi pinigus. Jis neturėjo nė skatiko, ir aš džiaugiausi dėl jo. O šiaip tegu jis nešdinasi po velnių.

Kadangi iki šiol vis dar neturėjau jokio supratimo, ką man veikti, — nebent eiti į policiją ir viską prisipažinti ar šokti į jūrą, — ši vagystė man padėjo, tikrai padėjo. Atėjo mintis, kad pirmiausia reikia susirasti banką ir pasiimti pinigus pagal čekį. Motinėlė tarė: "Tai vis geriau, nei sėdėti viešbutyje ir gadinti sau kraują. *Andiamo*[6]".

Nulipau žemyn, paklausiau, kaip rasti banką, ir perspėjau, kad kambarį dar pasilieku. Įkaitęs saulėje "Tenderberdas" stovėjo sode, ten, kur buvau jį palikusi. Supykau ant savęs, kodėl nepastačiau jo pavėsyje, bet sėdusi prie vairo, neužuodžiau kvapo, kurio taip bijojau. Visaip stengiausi negalvoti, kuo gali tokioje kaitroje pavirsti žmogus, nužudytas beveik prieš tris paras. Aš pripratusi slopinti savo mintis. Kiek save atsimenu, nuolat turėdavau vyti iš galvos siaubingus vaizdus. Raudančią motiną, kuriai skuta galvą kelios minutės prieš iššokant jai iš trečiojo aukšto. Jos kūną, tysantį ant šaligatvio. Arba tėvą, rėkiantį po staiga pajudėjusio prekinio vagono ratais. Liaukis, na, liaukis, kvaile, — sakau sau, — bet argi galima ką nors pamiršti?

Saulė. Pastačiau mašiną pavėsyje, pagrindinėje Kasiso gatvėje, vedančioje į prieplauką. Nuleidau viršų, kad vėjas išpūstų

[6] *Andiamo* — eime. (*It.*)

smarvę ir baisius sapnus. Įėjau į banką. Viduje buvo taip švaru, ramu. Man pasakė, kad galiu paimti iš savo, Paryžiaus, sąskaitos septynis šimtus penkiasdešimt frankų, tačiau aš paėmiau tik penkis šimtus, nes daug išleidau apsipirkdama Fontenblo. Motinėlė tarė: "Imk viską, ką gali, šie pinigai prapuls, bėk į užsienį, dink". Aš jos nepaklausiau.

Laukdama pamačiau ant sienos didelį žemėlapį ir prisiminiau vieną sakinį iš telefonogramos: "Važiuosiu paskui tave į Vilnevą". Pažiūrėjau, ar nėra Vilnevo netoli šeštosios ir septintosios autostradų, tarp Paryžiaus ir Marselio. Jų radau tiek, kad iš pradžių nuleidau rankas: Vilnev Sen Žoržas, Vilnev la Gijaras, Vilnevas prie Ijonos, Vilnev l'Arševekas, Vilnev lez Avinjonas ir daug kitų, nepaisant, žinoma, visai mažų Vilnevų, kurie nė žemėlapyje nebuvo pažymėti.

Tačiau pastebėjau, kad Vilnev la Gijaras yra pirmas miestelis už Fontenblo, kur paskutinį kartą mačiau tuščią bagažinę, o Vilnevas prie Ijonos netoli Žuanji — ten sutikau sunkvežimio vairuotoją, kuris nukniaukė žibuokles. Bet greičiausiai šie miestukai neturi jokio ryšio su mano istorija. Motinėlė tarė: "Nė mažiausio, prisimink telefonogramą. Ji buvo adresuota lėktuvo keleiviui. Kas gi skris lėktuvu į Vilnev la Gijarą, juk tai pora žingsnių nuo Paryžiaus, pažiūrėk".

Gavusi pinigus, įsidėjau juos į rankinę ir paklausiau, ar yra Kasise kelionių agentūra. Sužinojau, kad yra, gretimas namas, kad reikia pro vienas duris išeiti, o pro kitas įeiti. Aš tai palaikiau geru ženklu, juo labiau kad beveik vienoduose skelbimuose ant banko ir agentūros durų perskaičiau, jog šiandien, pirmadienį, liepos tryliktąją, dirbama iki dvyliktos valandos. Likimas man buvo palankus, aš gavau pinigus ir turėjau dar visą valandą prieš akis. Motinėlė tarė: "Kam?" Pati gerai nežinojau. Gal tiktai kad judėčiau, kad daryčiau kažką kaip gyvas žmogus, kaip laisvas žmogus, kol mašinoje suras lavoną, suims mane ir įmes į tamsią kamerą, kur aš tūnosiu apglėbusi galvą rankomis, susirietusi — jau kartą taip tūnojau, šilumoje, toli nuo visko, kai mane nešiojo savo įsčiose Renata Kastelani, pagal vyrą Longo, gimusi Frozinonės provincijoje, San Apolinaro miestelyje.

Paprašiau duoti man “Er Franso” aviakompanijos tvarkaraštį ir, išėjusi iš agentūros, ėmiau jį skaityti stovėdama ant saulės spirginamo šaligatvio, kuriuo į paplūdimį traukė minia vasarotojų. Pažymėtu telefonogramoje 405-uoju reisu skrido “Karavelė”. Tai buvo tiesioginis reisas Paryžius-Marselis, kiekvieną penktadienį, išskyrus šventes. Išvykimas: Orli aerouostas, 19 val. 45 min. Atvykimas: Marinjano aerouostas (Marselis), 20 val. 55 min. Man staiga toptelėjo: “Vilnevas, kurio tu ieškai, turi būti Vilnev lez Avinjonas, kadangi kito, dar labiau į pietus, žemėlapyje nėra”. Tuo pat metu man atmintyje sujudo kažkoks nemalonus prisiminimas, tačiau koks — negalėjau suvokti, negalėjau ištraukti jo į paviršių, bet jis man kėlė nerimą.

Akimis paieškojau “Tenderberdo”, jis stovėjo kitoje gatvės pusėje, prie šaligatvio. Staiga mano galvoje šmėstelėjo registracijos kortelė “Renesanso” viešbutyje, Šalone ir aš supratau, kas man kelia nerimą. Juk kaip tik “Renesanse” man pasakė, kad aš, kai neva apsistojusi pas juos pirmą kartą, važiavusi iš Avinjono. Aš jiems atsakiau, kad tai nesąmonė. “Na, matai, — tarė man Motinėlė, — viskas surengta tau pražudyti, viskas iš anksto suplanuota. Ir jeigu dabar tavo bagažinėje ras lavoną, kas patikės, kad tu čia niekuo dėta? Maldauju tave, bėk, bėk kur akys veda ir niekad negrįžk”. Ir vėl aš jos nepaklausiau.

Nuėjau į prieplauką. Vakar, klausdama kelio į viešbutį “Bela Vista”, aš pastebėjau prieplaukos gale paštą. Dabar, eidama pro šalį, prisiminiau, kad šioje vietoje, pora valandų vėliau, kažkoks įkaušęs vaikinas mane pabučiavo į lūpas ir aš instinktyviai nusišluosčiau burną aptvarstyta ranka. Atsakiau Motinėlei: “nesijaudink, palauk truputį, aš dar nepradėjau gintis. Esu vienut vienutėlė, betgi aš visada buvau viena, ir tegu prieš mane susimoko kad ir visas pasaulis, manęs neįveiks”. Žodžiu, drąsinau save, kaip mokėjau.

Pašte buvo tamsu, ypač po tokios skaisčios saulės lauke, ir aš turėjau nusiimti akinius. Prie nuožulnaus staliuko radau pritvirtintas iš eilės departamentų abonentų knygas. Atsiverčiau Vokliuzo departamentą. Kažkoks Morisas Kobas tikrai gyveno

Vilnev lez Avinjone.

Sielos gilumoje, matyt, to nesitikėjau, ir mano širdis ėmė smarkiai plakti. Negaliu paaiškinti. Tai buvo spausdinti žodžiai, bejausmiai, realūs, kur kas realesni už telefonogramą, perduotą iš mano buto, už lavoną mašinos bagažinėje. Bet kuris žmogus — ir ne tik per dvi pastarąsias dienas, o daug mėnesių anksčiau — galėjo atsiversti šią storą knygą ir perskaityti šią pavardę, šį adresą. Negaliu paaiškinti.

Ten buvo parašyta: *Morisas Kobas, inžinierius-architektas, Sen Žano vila, Abeji kelias.*

Ir vėl aš pajutau, kaip manyje staiga sujudo kažkoks prisiminimas ar velniai žino kas, sujudo bandydamas prasibrauti į mano sąmonę. Sen Žano vila. Abeji kelias. Inžinierius-architektas. Vilnev lez Avinjonas. Ne, niekas man nekėlė jokių asociacijų, įspūdis išblėso, netgi nebuvau tikra, kad jis buvo.

Atsiverčiau dar vieną abonentų knygą. Ijonos departamento. Ten perskaičiau, kad Žuanji yra keletas bistro, tačiau palei šeštąją autostradą tik vienas — "Kelio veteranas", savininkas — T. Pozonas. Tai, matyt, tas pats bistro, kur buvau sustojusi ir kur sunkvežimio vairuotojas nukniaukė iš manęs žibuokles. Įsidėmėjau telefono numerį 2-20 — "du minus du lygu nuliui" — ir išėjau.

Kai grįžau prie "Tenderberdo", saulė jau buvo aukštai, ir šešėlis dengė jo tik pusę, bet man nebuvo kada tuo susirūpinti. Prie mašinos stovėjo du žandarai chaki spalvos uniformomis.

Žandarus pamačiau paskutinę akimirką, vos neužlipau ant jų. Eidama visada žiūriu į žemę, iš baimės, kad nepastebėsiu kokio nors dramblio ir ant jo suklupsiu. Iki aštuoniolikos metų nešiojau akinius su stiklais, toli gražu ne tokiais kaip dabar, ir amžinai nosimi ardavau žemę, dėl to ir buvau praminta Kamikadze. Ypač dažnai susiduriu — šis košmaras mane persekioja iki šiol! — su dideliu vaiko vežimėliu, paliktu namo tarpdury. Kartą prireikė net trijų žmonių mane iš po jo ištraukti.

Kai kilstelėjusi akis pamačiau — taip ir infarktą gali gauti — prie "Tenderberdo" du policininkus, vos nepasileidau bėgti

atgal. Motinėlė tarė: "Ar pakvaišai, nesustok, nežiūrėk į juos, eik pro šalį, eik". Bet aš vis tiek sustojau.

— Tai jūsų mašina?

Atsakiau "taip". Tikriau, bandžiau taip atsakyti, bet neįstengiau išspausti nė garso. Abu policininkai buvo aukšti, o jaunesnysis, kaip ir aš, nešiojo tamsius akinius. Jis pirmas ir užkalbino. Liepė parodyti dokumentus. Apsukau aplink "Tenderberdą", norėdama juos paimti iš pirštinių dėžutės. Tuo metu, netaŕdami nė žodžio, žandarai sustojo prie bagažinės. Motinėlė vėl tarė: "Na, ko stovi lyg mietą prarijusi, dabar pats laikas bėgti, dumk, nešk kudašių, daryk ką nors". Aš priėjau prie policininkų ir padaviau janesniajam polietileno krepšelį su mašinos dokumentais. Jis ištraukė juos ir žvilgtelėjo į techninį pasą.

— Prašau vairuotojo teises.

Išėmiau jas iš rankinės ir padaviau. Jis pažiūrėjo į jas, tada vėl į techninį pasą.

— Ką reiškia TKR?

— TKR?

Truputį suirzęs jis vangiai kyštelėjo techninį pasą man po nosim. Grafoje "Pavardė, vardas" buvo užrašyta "TKR bendrovė", aš tai perskaičiau dar Orli. Nežinojau, ką reiškia šios raidės. Nurijusi seiles atsakiau:

— Tai reklamų agentūra.

— O tiksliau?

Atsakiau, kas šovė į galvą:

— Tarptautinė Karavajaus reklama.

— Kas per vienas tas Karavajus?

— Agentūros steigėjas. Bet dabar ji priklauso man. Aš esu jos direktorė, jums aišku?

Jis truktelėjo pečiais ir atsakė:

Man labiausiai aišku tai, kad tiesiai prieš jūsų mašiną yra ženklas, draudžiantis stovėti. Jūs seniai Kasise?

— Atvykau vakar vakare.

— Kitą kartą būkite atidesnė. Ši gatvė ir taip siaura, ir jeigu visi ims statyti mašinas, kaip jūs...

Ir taip toliau, ir panašiai... Pagaliau lengviau atsikvėpiau.

Jis grąžino man dokumentus, nusivožė kepurę, nusišluostė nosine kaktą ir, žvilgtelėjęs į savo draugą, tarė:

— Manote, jeigu jau graži ir dar su tokia ilga mašina, tai jums viskas galima. Tiesa, ar ne?

Tuo pat metu mano akyse vos neatsitiko tai, ko aš labiausiai bijojau: antrasis policininkas, vyresnysis, kuris per visą šį laiką nepratarė nė žodžio, o tik prasišiepęs atidžiai klausėsi ir mašinaliai nykščiu glostė bagažinės užraktą, staiga spustelėjo didelį metalinį mygtuką. *Ir mygtukas pakluso.* Praėjusią naktį, grįždama iš Marselio, aš buvau kaip lunatikė ir pamiršau užrakinti bagažinę. Marselyje buvau ją atidariusi Filipui. Ir palikau neužrakintą.

Mačiau, kaip žmogaus su uniforma nykštys spaudžia, atleidžia, dar stipriau spaudžia. Išgirdau, kaip trakštelėjo užraktas, ir skubiai padėjau dešinę ranką ant bagažinės dangčio. Pernelyg skubiai, nes policininkas su tamsiais akiniais staiga nutilo ir smalsiai pažvelgė į mane. Dirstelėjo į bagažinę, tada į mane, ir nors akiniai buvo tamsūs, puikiausiai pastebėjo, kad aš išbalau kaip drobė.

— Jums bloga?

Aš linktelėjau galvą. Beviltiškai stengiausi ką nors pasakyti, kad tik nukreipčiau jo dėmesį nuo mašinos, į kurią jis vėl ėmė žiūrėti, bet nieko nesumečiau. Antrasis policininkas irgi įbedė akis į mano ranką, prispaustą prie bagažinės. Aš ją nuėmiau. Po begalinės tylos jaunesnysis pagaliau tarė, jau nueidamas:

— Laikykitės. O kitą kartą palikite mašiną stovėjimo aikštelėje.

Jis prisidėjo prie kepurės pirštą, ir abu neatsigręždami nuėjo šaligatviu prieplaukos linkui. Drebančiomis rankomis suradau rankinėje mašinos raktus. Užrakinau bagažinę. Tada sėdau prie vairo, dar keletą minučių luktelėjau, įsmeigusi į priekį nieko nematančias akis, ir įjungiau bėgį. Visa virpėjau. Esu labai jautri psichopatė.

Viešbučio "Bela Vista" numeryje, maišydamas saulės spinduliuose dulkes, burzgė ventiliatorius, bet man vis tiek buvo

tvanku. Uždariau langines, nusirengiau ir atsiguliau ant užtiestos lovos, pasidėjusi šalia telefoną.

Paprašiau telefonistę sujungti mane su Žuanji miestelio 2-20 ir Bernaro Toro butu Paryžiuje. Toras, agentūros dailininkas, man simpatizuoja, be to, jis ne kartą lydėjo šefą į Ženevą "Milkabi" reklamos reikalais ir turėjo žinoti, kokiame viešbutyje Karavajus paprastai apsistoja. Paskambinsiu Anitai, prisipažinsiu paėmusi jos mašiną, pasakysiu, kad įklimpau į bėdą ir man reikia jos paliudijimo. Anita man padės.

Pirmiau mane sujungė su Žuanji miestelio bistro, beveik iš karto. Pasisekė. Paprašiau prie telefono šemininką. Iš pradžių jis manęs neprisiminė. Baltas kostiumas, šviesūs plaukai, tamsūs akiniai, amerikietiška mašina, ne, jam tai nieko nesako. Bet kai pradėjau kalbėti apie vairuotoją, kuris spyrėsi už mane sumokėti, apie jo šypseną, šeimininkas pagyvėjo.

— Jūs jį pažįstate? — paklausiau.

— Brunetas, aukštas, važinėja "Somiua"? Kas gi jo nepažįsta! Tai Žanas, Žanas su "Somiua". Jis užvažiuoja kas savaitę.

— Koks Žanas? Negirdžiu.

— "Somiua" — tai jo sunkvežimis. O pavardės nežinau. Marselietis. Jį pravardžiuoja Džibsu.

Juokinga, mat aš irgi jį taip praminiau. Nusijuokiau. Buvau patenkinta. Sučiupau siūlo galą, ir man jau atrodė, kad visos bėdos dings, lyg mostelėjus burtų lazdele.

— Sakote, jis marselietis? Ar jis dabar Marselyje, nežinote? Kur aš galėčiau jį rasti?

— O, jūs per daug iš manęs reikalaujate! Žinau, kad šeštadienį jis važiavo į Pietus. Bet kur jį galima rasti, neturiu supratimo. Jeigu norite, galiu perduoti, ką reikia, kai jis grįš.

Atsakiau, kad tada jau bus per vėlu, kad man būtinai reikia jį tučtuojau rasti. "Ak taip", — burbtelėjo šeimininkas, o paskui taip ilgai tylėjo, kad aš net pamaniau, ar tik jis nepadėjo ragelio. Bet ne. Staiga jis tarė:

— Luktelėkit, panele, aš šį tą sugalvojau. Valandėlę.

Išgirdau ragelyje žmonių balsus, indų tarškėjimą. Paban-

džiau prisiminti bistro salę, kur buvau prieš dvi dienas. Ilgas medinis baras, sudaužytų sunkvežimių nuotraukos, trispalvė afiša, skelbianti Liepos 14-osios pramogas. Įsivaizdavau užkandžiaujančius vairuotojus, ratiliukus ant klijuočių — vyno stiklinių pėdsakus. Staiga baisiai užsimaniau valgyti ir gerti. Nuo vakardienos buvau išgėrusi tik du puodukus kavos. Ragelyje pasigirdo kažkoks kitas balsas:

— Alio! Kas kalba?

— Aš vadinuosi Longo, Dani Longo. Sakiau ponui, kuris su manim kalbėjo...

— Ko jūs norite iš Džibso?

Jis irgi kalbėjo su pietietišku akcentu, kažkokiu švilpiančiu balsu, kaip niurzglys, kuriam sutrukdė pietauti. Aš viską pradėjau iš naujo, vis kartodama "atleiskite, pone", "suprantate, pone".

— Džibsas — mano draugelis. Taigi norėčiau žinoti, su kuo kalbu. Jeigu jūs jį įsikliopinot, tai pirmyn, bet jeigu čia kažkas kita — iš kur galiu žinoti, ar man paskui nereikės jūsų košės srėbti, — nenorėčiau prašauti pro šikšnelę. Jūs mane suprantate? Įlįskit į mano kailį.

Ir pradėjo... Maniau, gausiu nervų priepuolį. Vis dėlto kalbėjau kuo nuolankiausiai, kai tik man pavykdavo įterpti kokį žodį. Pasakiau, kad jis atspėjęs, kad aš tikrai norėjusi pasimatyti su jo draugu, nes jis man paskyręs pasimatymą, o aš nenuėjusi ir dabar tikrai labai gailiuosi, — taigi jis iš tiesų atspėjęs. Dabar jis pasidarė toks delikatus, kad ir akmenį būtų suminkštinęs; tai buvo tikras telefoninio pokalbio menas.

— Gerai jau, gerai. Jeigu kalba apie pasturgalį, aš nieko nesakau. Aš ne iš tų, kurie draugeliui pavydi malonumo. Tik pasakykit Džibsui, jog aš jus suvedžiau dėl to, kad jums niežti, nes paskui dar prikaišios, jog aš plepys.

Čia tai bent! Gal gale jis man pasakė, kad jo draugas vadinasi Žanas Le Gevenas, kad jis gyvenąs Marselyje, Sent Martos rajone, tikslaus adreso nežinąs, bet aš galinti paskambinti jo frachtuotojui: "Garbadžo transporto kontora, Damų bulvaras, Kolberas 09-10". Būčiau per daug sugaišusi, visa tai užsirašinėdama dešine ranka, todėl jį paprašiau pakartoti, kad ge-

riau įsiminčiau. Maniau, jau viskas, bet jis mane užlaikė dar ištisą amžinybę:

— Tiesa, perduokit jam, kad yra keturios tonos krovinio Luvro gatvėje, tegu paima, jei važiuos atgal. Ir kad tai pasakiau aš. Sardinė. Jis supras. Keturios tonos prekių. Luvro gatvė. Na tai bai, linkiu sėkmės.

Viešbučio telefonistė atsakė, kad Paryžiaus dar negavo. Paprašiau sujungti su Kolberu 09-10 ir atnešti į numerį pietus. Garbadžo kontorą davė iš karto.

— Le Genevas? — paklausė moteriškas balsas. — Ajajai, jis jau išvažiavo! Palaukite, man rodos, jis turi pasikrauti prieplaukoje. Skambinkite Kolberas 22-18, gal jis dar tenai. Bet, žinote, šį vakarą jis dar turi paimti šviežias daržoves iš Pon Sent Espri.

— Jūs norite pasakyti, kad jis važiuoja į Paryžių? Savo sunkvežimiu?

— O jūs kaip norėtumėt? Kad važiuotų traukiniu?

— Ar jis dirba ir Liepos keturioliktą?

— Žinote, ponia, sprendžiant iš jūsų akcento, ne man jus mokyti, bet paryžiečiai irgi valgo. Netgi Liepos keturioliktą!

Užsakiau Kolberą 22-18. Tuo metu, kai mane sujungė, išgirdau beldžiant į duris. Prieš eidama atidaryti, paprašiau pakviesti prie telefono Žaną Le Genevą. Man atsakė be niekur nieko: "Kalbėkite", ir jis paėmė ragelį. Maniau, kad jo eis ieškoti bala žino kur, ir iš netikėtumo net žadą užkando.

— Taip? Alio! Alio! — šaukė jis į ragelį.

— Žanas Le Genevas?

— Taip, aš.

— Tai aš... mes susitikome Žuanji, šeštadienį po pietų, atsimenate? Balta mašina, žibuoklės...

— Jūs nejuokaujate?

— Ne. Atsimenate?

Jis nusijuokė. Aš pažinau jo juoką, net labai aiškiai prisiminiau jo veidą. Į duris vėl pabeldė. Jis tarė:

— O žibuoklės, žinote, nubyrėjo, turėsiu jums nupirkti šviežių. Kur jūs dabar?

— Kasise. Aš ne dėl žibuoklių... Oi ne, kaip tik dėl jų.

Aš... prašau palaukti valandėlę. Jūs galite lukteleti? Nepadėsite ragelio, tikrai?

Jis vėl nusijuokė ir prižadėjo laukti. Šokau iš lovos, nubėgau prie durų, paklausiau, kas ten. Vyriškas balsas atsakė, kad atnešęs pusryčius. Buvau tik su kelnaitėmis. Puoliau į vonią, apsivyniojau rankšluosčiu, grįžau atgal. Praveriau duris, paėmiau padėklą su pusryčiais, pasakiau "dėkui, labai dėkui" ir vėl užtrenkiau. Kai paėmiau ragelį, Džibsas dar laukė. Pasakiau:

— Atleiskite. Aš viešbutyje, savo numeryje. Beldė į duris. Pusryčius atnešė.

— Ko skanaus atnešė?

— Ko skanaus? Oi! — Pažiūrėjau į padėklą. — Keptos žuvies. Atrodo, raudonbarzdės.

— Ir viskas?

— Ne. Dar kažko, panašaus į "ratatuj"[7], salotų, krevečių. Aš... aš skambinau į Žuanji, ieškojau jūsų.

— Man sekasi. Kodėl ? Dėl žibuoklių?

— Ne. Ne visai.

Nežinojau, kaip jam paaiškinti. Tyla užsitęsė. Aš paklausiau:

— Sakykite, ar po to, kai mes išsiskyrėme, jūs nieko bloga man neiškrėtėte?

— Jums?

— Taip. Turėjau nemalonumų kelyje. Maniau, kad su manim kas krečia pokštus, žodžiu, kad tai jūsų darbas. Taip ir pamaniau — čia jūsų darbas.

— Ne, tai ne aš. — Jis kalbėjo ramiai, bet jo balsas pasidarė trupučiuką ne toks draugiškas, ne toks linksmas. — O kokie nemalonumai?

— Negaliu pasakoti telefonu. Norėčiau jus pamatyti.

— Kad papasakotumėt apie savo nemalonumus?

Nežinojau, ką atsakyti. Kurį laiką tylėjome, paskui išgirdau, kaip jis atsiduso ir tarė:

— Jūsų raudonbarzdė atšals.

[7] *Ratatouille* — aštrus Provanso valgis. (*Pranc.*)

— Tegu šąla.

— Klausykit, aš jau pasikroviau, buvau benešąs pasirašyti važtaraščius, ketinau važiuoti. Ar jūsų reikalai negali luktelėti porą dienų? Šį vakarą turiu būti Pon Sent Espri, trūks plyš.

— Aš jus labai prašau.

— Per kiek laiko galite atvažiuoti pas mane į Marselį?

— Nežinau, gal per pusvalandį ar keturiasdešimt penkias minutes.

— Gerai. Pabandykime. Iš čia aš važiuoju į Sen Lazarą, į krovinių vežiojimo stotį. Paklauskite faraoną, kiekvienas vaikas žino, kur tai yra. Aš jūsų lauksiu iki penkiolikos minučių antros. Ilgiau negaliu.

— Aš būsiu.

— Sen Lazaras, krovinių vežiojimo stotis. Ar aš tada, šeštadienį, sakiau, kad jūs graži?

— Ne. Nors, tiesa, sakėte. Tik kitaip.

— Tikiuosi, jūsų nemalonumai nėra labai dideli. Kaip jus vadinti?

— Dani. Dani Longo.

— Jūsų vardas irgi gražus.

Paskui aš dariau viską iš karto. Vilkausi kostiumą, valgiau salotų lapus, aviausi batukus, išgėriau stiklinę mineralinio vandens. Man jau einant iš kambario, sučirškė telefonas. Skambino iš Paryžiaus mano dailininkas. Buvau visai pamiršusi..

— Tai tu, Bernarai? Čia Dani.

— Tu? Na ir uždavei man galvosūkį! O Viešpatie, kur tu?

— Pietuose. Aš tau paaiškinsiu.

— Kodėl aną naktį metei ragelį?

— Aną naktį?

— Na taip. Iš pradžių mane pažadini, tada...

— Kokią naktį?

— Viešpatie, taigi penktadienio! Na, šeštadienio! Buvo jau trečia valanda ryto.

Jis rėkte rėkė. Aš jam pasakiau, kad neskambinau. Atsisėdau ant lovos, pasidėjau ant kelių rankinę. Ir vėl pragaras. Ką tik, kol ieškojau sunkvežimio vairuotojo, kol su juo kalbėjausi, netgi kol užsiminiau apie savo nemalonumus, man ro-

dės, kad nieko per šį savaitgalį neįvyko. Buvau pamiršusi ir lavoną mašinoje, ir šautuvą, ir telefonogramą į Orli, viską. Girdėjau ramų, tokį mielą mano ausiai balsą, mandagiai besiteiraujantį, ką man atnešę pusryčių, buvau kitame pasaulyje, toli nuo žmogžudystės, nuo baimės.

Pasirodo, ne. Netgi Bernaras Toras, mano seniausias ir, be abejo, pats artimiausias draugas, kuris mane pažįsta kaip nuluptą, netgi jis neliko nuošaly nuo šito košmaro. Aš nebesupratau jo. Jis nebesuprato manęs. Kelias minutes šūkalojom į ragelį, kol išsiaiškinom, ką norime vienas kitam pasakyti. Bernaras — kad aš jam skambinusi naktį iš penktadienio į šeštadienį, tačiau gal aš kalbėjusi iš labai toli, o gal telefonas buvęs blogas, bet jau tada jis nieko nesupratęs, nebent tiek, kad jam aš atrodžiusi lyg nesava, ir dar ne viskas — nei iš šio, nei iš to metusi ragelį. O aš netverdama pykčiu jam tvirtinau neskambinusi nei naktį, nei dieną — niekada. Paskui paklausiau:

— Tu tikras, kad tai buvo mano balsas?

— Ar tikras? Žinoma, tavo! Gerai negirdėjau, nes linijoje baisiai traškėjo, bet taip galėjai kalbėti tik tu.

— Tai ne aš skambinau.

— O Viešpatie, matyt, buvai girta! Kas čia dedasi? Kur tu?

— Sakau tau, kad ne aš skambinau!

— Tą truputį, ką tu man pasakei, tik tu viena gali žinoti, nemanyk, kad aš...

— Apie ką aš kalbėjau?

— Apie Ciūrichą! Skambinai tu, ir viskas.

Ėmiau verkti. Taip kaip vakar vakare, grįžusi į viešbutį: ašaros pačios tekėjo iš akių, nepaisydamos mano valios lyg būtų buvusios ne mano. Tai jis, Bernaras Toras, man padėjo prieš ketverius metus, rūpinosi manim, paskolino pinigų operacijai ir klinikai. O juk tuo metu jis man buvo tik paprastas draugas, aš jo nė neprisimindavau. Tik jis vienas žinojo apie mano kelionę į Ciūrichą. Beveik keturis mėnesius aš dvejojau iš kvailumo, iš tuščios puikybės, melavau ir sau, ir tam, kurį mylėjau, gerai žinodama, kad man nepakaks drąsos vaiką išsaugoti. O

paskui buvo taip siaubinga, kad neduok Dieve! Rodos, net pats gydytojas, daręs man operaciją, mane niekino.

— Dani? Dani! Ar girdi mane?

Atsakiau, kad girdžiu.

— Tu verki?

Atsakiau, kad verkiu.

— Dani, kur tu?

— Aš viską paaiškinsiu. Ar tu nežinai, kokiame viešbutyje apsistoja Karavajus Ženevoje?

— Tu juk aną naktį jau mane klausei jų telefono. Vis dar nežinai? Ir pirmiausia pasakyk...

— Aš tau sakau, kad ne aš skambinau! O tu tikras, kad aš?

Visada girdėdavau tą patį atsakymą. Visada. Aš pati turėjusi žinoti, aš mano ranka buvo aptvarstyta, nors aptvarstyta nebuvo. Aš pati turėjusi žinoti, ar nakvojau viešbutyje, kur nė kojos nebuvau įkėlusi. Aš pati turėjusi žinoti, ar skambinau, norėdama paklausti telefono žmogaus, pas kurį kaip tik tuo metu buvau. Visi kalbėjo nuoširdžiai. Vadinasi, man pasimaišė.

Prakeiktos ašaros vis dar riedėjo iš akių.

— Bernarai, kokiame viešbutyje paprastai apsistoja Karavajus?

— Viešbutyje "Bo Rivaž". Dani, paklausyk...

— Ar tu turi jo telefoną?

Jis padėjo ragelį — nuėjo pasiimti užrašų knygutės. Paskui padiktavo man telefono numerį. Atidariau rankinę ir dešine ranka jį užsirašiau popieriaus skiautelėje.

— Prašau, Dani, tik vėl nepadėk ragelio.

— Bernarai, man reikia pasimatyti su žmogumi, kuris tuoj išvažiuoja, aš negaliu ilgiau kalbėti.

— Dieve mano, bet kas gi tą naktį atsitiko?

— O ką tau tada sakė?

— Kas? Tu? Ai, nesąmones, visokius skiedalus, nė nežinau. Kad tau sužeidė ranką, kažką apie Vilnev lez Avinjoną, tada — palauk, palauk! — tu pasakei: "Jis susuktas į kilimą, Bernarai, žinai, jis susuktas į kilimą, baigta su Ciūrichu". Ir, rodos, viskas, tu padėjai ragelį. Oi ne, tu dar pasakei, kad dėl

Ciūricho kaltas aš, kad aš neprivalėjęs... — nė nežinau ko! — skiedei, ir tiek. Visokias nesąmones.

— Bet jeigu aš tiek prikalbėjau, tai tu galėjai pažinti mano balsą!

Aš ir vėl ėmiau šaukti. Mane, ko gero, girdėjo kitame koridoriaus gale.

Tvankioje kambario prieblandoje buvau šlaputėlė nuo prakaito, bet mane krėtė šaltis.

— Dievuli mano, nejaugi tu manai, kad aš dabar pažįstu tavo balsą? — Bernaras irgi ėmė šaukti. — Atrodo, tu jau visai kuoktelėjai! Bent pasakyk, ką...

— Kur tu būsi šį vakarą?

Jis atsakė būsiąs namie. Aš pažadėjau jam skambtelėti. Padėjau ragelį kaip tik tuo metu, kai jis riktelėjo: "Nedėk ragelio!" Vonioje nusišluosčiau veidą ir akis. Nenorėjau galvoti apie nieką. Norėjau tik matyti sunkvežimio vairuotoją. Dabar dar labiau įsigeidžiau su juo susitikti. Kalbėdama telefonu su Bernaru, aš staiga supratau, kad šioje machinacijoje, taip meistriškai prieš mane suregztoje, yra bent viena spraga, viena klaidelė. Nei antgamtinės jėgos, nei velnias, nei šėtonas čia niekuo dėti. Velnias, kiek man žinoma, klaidų nedaro.

Saulėje lyg veidrodis plyti jūra. Žinestrės perėja. Kelintą kartą važiuoju šia asfalto juosta per kaitros išdegintas kalvas? Pažįstu šias vietas, rodos, nuo gimimo.

Važiavau greitai. Kiekviename posūkyje mašina eidavo paskliundom, aš iš visų jėgų užguldavau vairą, ir skausmas iš kairės rankos pasklisdavo po visą kūną. Akimirką tiesiame kelio ruože pamačiau, kad iš jo eina šoninis keliukas ir dingsta uolų ir perdžiūvusių žolių dykynėje. Pristabdžiau. Ant rodyklės buvo užrašyta, kad tai kelias į "Karpiano" karinę stovyklą. Motinėlė tarė: "Pasuk čia, tu rasi vietelę, kur galėsi atsikratyti tos baisybės, gulinčios bagažinėje". Sudvejojau. Nepaklausiau Motinėlės.

Sakiau sau: taip, visi, kurie šeštojoje autostradoje tarėsi mane pažįstą, auštant matė moterį baltu kostiumu, tamsiais aki-

niais, be abejo, šviesiaplaukę kaip ir aš, be abejo, maždaug mano ūgio, bet dviejų tokių pat žmonių nėsti, ir ji tikrai negalėjo būti tiksli mano kopija. Visų dėmesį taip patraukė baltas automobilis ir sutvarstyta apsišaukėlės Dani Longo ranka, kad jie nieko daugiau nė nepastebėjo. Štai čia ir yra spraga. Tvarstis — neblogai sugalvota gudrybė akims apdumti, bet nebuvo suplanuota iš anksto, ji priverstinė, kadangi žūtbūt reikėjo man laužyti ranką degalinės tualete jau *po to*. Taigi dabar ne ta moteris turėjo būti į mane panaši, o *aš* į ją. Todėl ir ranką man sužeidė.

Galėjau kreiptis į policiją ir viską papasakoti. Gal manim ir patikėtų. Karavajai yra mano geri pažįstami, ir jų liudijimas policijos akyse nedaug ko vertas, mat ji gali pamanyti, kad jie nori mane ištraukti iš bėdos, bet aš turiu dar vieną liudininką, kuris viską patvirtins. Paskutinis žmogus, žiūrėjęs į mane daugmaž su dėmesiu dar prieš man atvykstant į degalinę, buvo Žanas Le Genevas Žuanji miestelyje. Jis prisimins, kad mano ranka buvo sveika. Ir visi patikės, kad aš sakau tiesą.

Ir dar aš pagalvojau: galbūt tu ne vienintelė šios machinacijos auka, gal netgi tu ne tikroji auka. Tave stengėsi pamėgdžioti, bet čia yra vienas nesuprantamas dalykas, susijęs su tavim visai atsitiktinai: "Tenderberdas". "Tenderberdas" priklauso Karavajams. Ir svarbiausia štai kas: lavoną įkišo į Karavajų mašiną.

Na, pasuk galvą. Šeštadienį auštant važiuoja šiuo keliu tokios pat mašinos. Jeigu ji būtų buvusi nors truputį kitokia, degalinės savininkas, kalbąs su baskišku akcentu, nebūtų supainiojęs. Ir policininkas Šalono kelyje būtų pastebėjęs, kad numeris kitoks. Ar tik čia nebus tas pats "Tenderberdas"? Naktį išvažiavo iš Karavajų garažo, o rytą pastatė į vietą. Vadinasi, ne ką kitą, o Karavajus norėta įpainioti į šį nešvarų reikalą.

Bet kodėl tada moteris mėgdžiojo ne Anitą, o mane, juk mažiausiai buvo galima tikėtis, kad į Pietus važiuosiu šita mašina aš?

Kažkoks kliedesys.

Sakiau sau: yra dar viena versija. Turiu saugotis visų. Ir pirmiausia pačių Karavajų. Galų gale, norint taip gerai mane pamėgdžioti, reikia žinoti, kaip aš rengiuosi, kad esu kairiarankė, žinoti mano gimimo metus, vietą ir dar daug kitų smulkmenų, reikia, kad netikroji Dani Longo būtų man artimas žmogus. O kam aš dar pasakojau apie Ciūrichą?

Visa tai žino Anita. Tiesa, ji kiek mažesnė už mane ir daro kitokį įspūdį, tačia yra blondinė kaip ir aš, be to, gerai mane pažįsta. Ji galėtų pamėgdžioti kai kuriuos mano gestus, esu tuo tikra, ir net mano labai savotišką eiseną, mat tie penkiolika ar dvidešimt kovos su trumparegyste metų ją visiškai iškreipė. Ji taip pat galėtų pamėgdžioti mano kalbėseną, kai kuriuos mano mėgstamus žodelyčius, ir nors sunku imituoti svetimą balsą, galėtų, pasinaudojusi triukšmu linijoje, sudaryti įspūdį, kad telefonu tikrai kalba Dani Longo, tik kažkokia keista, baisiai susijaudinusi. Be to, Anita pažįsta Bernarą Torą dar iš tų laikų, kai jis dirbo kartu su manim ir ja pirmojoje agentūroje, ir žino, kokie mūsų santykiai.

Iki pernai metų jis man buvo tik šiaip mielas vaikinas, padaręs didelę paslaugą, retkarčiais su juo eidavau vakarieniauti, į kiną ar šiaip kur nors pasėdėti ir paplepėti prie vyno stiklo. Paskui vieną vakarą nusprendžiau nebevaidinti Gretos Garbo prie savo durų: argi tai, ką aš jam atsakydavau duoti, buvo taip jau brangu, kad jis grįžtų namo pažemintas ir truputį liūdnas? Vėl sėdau į jo mašiną ir nuvažiavau pas jį. Manau, kad jis turi ir daugiau moterų, tik man apie jas nekalba, kaip ir apie vyrus, kurių galiu turėti aš. Jis ir dabar labai mielas su manim, ir mūsų susitikimai skiriasi tik tuo, kad pavakarieniavę, pažiūrėję filmą ar paplepėję prie vyno stiklo, mes retkarčiais pasimylime, ir tai labai malonu.

Kartą agentūroje, kai aš stovėjau pasilenkusi prie jo stalo ir žiūrėjau, kaip jis taisinėja reklamos maketą, nejučia uždėjau jam ant peties ranką. Neatsitraukdamas nuo darbo, jis irgi uždėjo ant mano rankos savo kairę — jo mėgstamas gestas — ir laikė ją taip švelniai, draugiškai, kad rodės, mūsų čia nė nėra, mes nuo čia toli toli. Ir staiga mane apėmė toks geis-

mas, kad net pagalvojau: kas buvo — pražuvo, aš iš tiesų įsimylėjau.

Atsimenu, kad tai ir dar daug kitų paikysčių papasakojau Anitai prieš keletą mėnesių, vieną šeštadienį, prieš Kalėdas. Sutikau ją žaislų skyriuje, "Galeri Lafajeto" universalinėje parduotuvėje. Užėjome į bistro prie Operos aikštės išgerti kavos su grietinėle. Anita juokėsi. Ėmė mane traukti per dantį: "Mergele tu nekaltoji, aš buvau Bernaro lovoje dar prieš tave. Bet, žinai, man davei mintį. Reikės jam kurią dieną paskambinti". Man buvo bjauru, bet aš irgi nusijuokiau. Anita pridūrė: "Galėtume pažaisti trise, nes meilei keturiese tu dar nepribrendai". Mačiau iš jos akių, iš juoko, kad ji tyčia aitrina savo seną žaizdą, kad praeities niekad neužmirš, kad amžinai man neatleis. Paskui, lyg norėdama apsiginti, prisidengė veidą ranka ir maivydamasi — toks jos tonas man visada keldavo pasibjaurėjimą — tarė: "Ir vėl mane muši?" Aš pasiėmiau rankinę, paketus su pirkiniais ir atsistojau. Persimainiusiu veidu ji griebė mane už rankos ir išblyškusi taip, kad net pro grimą buvo matyti, sušuko: "Prašau tave, Dani, nepalik manęs taip, visiems matant. Argi nesupranti, kad pajuokavau?" Aš jos palaukiau. Kai išėjome į gatvę, ji vėl su ta gerai išauklėtos damos iš 16-ojo kvartalo šypsena tarė piktai, raiškiai skiemenuodama kiekvieną žodį: "Šlykšti abortininke, tu temoki palikti žmones likimo valiai, gal ne? Tik žiūri, kaip sausa iš vandens išlįsti". Aš apsisukau ir nuėjau. Tik metro, kai jau buvo vėlu, pagalvojau, kad ir vėl jos teisybė.

Vakare ji man paskambino. Rodos, buvo girta ir vienas Dievas žino kur. Ji vapėjo: "Dani, Dani, brangioji, kas buvo — pražuvo, žinau, tu nekalta, nesibarkime daugiau, nemanyk, kad aš tau nebe draugė", — ir taip toliau. Savaime aišku, aš užliejau savo kambarį ašaromis, tirpte tirpau lyg saldainis, buvau sau bjauri. Anita man žadėjo, kad mes greit greit vėl susitiksime, susitaikysime kuo nuoširdžiausiai, kad Kalėdoms ji man nupirksianti didžiulį flakoną mūsų kvepalų — nuo dvidešimties metų aš pradėjau kvėpintis tais pat kaip ir ji kvepalais ir kvėpinuosi ligi šiolei — ir kad mes kartu eisime į "Olimpiją" klausytis Beko, o paskui vakarieniausime japonų

restorane Monparnase, žodžiu, bus tokia taika, kad gegužės aštuntosios ar Retondo vagone pasirašytosios paliaubos — palyginti juokas.

O blogiausia, kad dvi ateinančias savaites, kiekvieną vakarą, išskyrus Kalėdas, kada, žinojau, ji negalės palikti savo dukrelės, aš be kvapo bėgdavau namo ir niekur neidavau, bijodama pražiopsoti jos skambutį. Bet jos nemačiau iki liepos dešimtosios, to penktadienio, kai jos vyras mane pasikvietė dirbti į namus.

Iš tiesų kodėl jis mane pasikvietė dirbti į namus? Kad visai nakčiai mane atskirtų nuo pasaulio, o paskui galėtų tvirtinti, jog aš nebuvusi Monmoransi viloje — važiavusi šeštąja autostrada, štai kodėl. Mano įtarimai vis stiprėjo. Paliko mane vieną nuo devynių vakaro ligi dviejų nakties, o patys — tiek vienas, tiek kitas — turėjo marias laiko atlikti, ką sumanę. Anita nieko nepamiršo, nieko neatleido, anaiptol. Ji man keršijo už tą gegužės naktį, kai...

Nors išprotėk!

Kaip? Nejaugi Anita nušovė vargšą žmogelį tik tam, kad suverstų kaltę man? Nejaugi viską prisipažino vyrui, kad tas jai padėtų atkeršyti man už tai, jog kažkada, kai mums buvo po dvidešimt metų, ji praleido mano kambaryje naktį su dviem girtais tipais, kurie su ja išdarinėjo, ką mokėjo, o aš nesugebėjau sukliudyti, pabėgau iš namų kur kojos nešė.

Na ir vėl ašaros aptemdė man akis, pliaupė taip, kad nebemačiau kelio. Sakau sau: gali verkti, verkti kiek patinka, bet tu kalta, tikrai kalta, kad palikai ją su jais vieną, nes ji buvo girta ir norėjo pasirodyti — taip, tu žinai, kad ji norėjo pasirodyti būtent prieš tave — tu galėjai ją išvaryti, sutramdyti tuos du bernužėlius, pašaukti kaimynus, žodžiu, daryti ką nors. O tu kaip pasielgei? Pabėgai ir dar didžiavaisi pasielgusi kaip dera dorai merginai, tareisi esanti nekaltas, spinduliuojantis angelas kiaulių tvarte. Dani Longo, ašarų ir tyros sąžinės patronas, Judas, baimės kankinamas. O juk buvai už ją atsakinga, juk laikei save jos drauge, tiesa? Taip, taip, nusipelnei bausmės, pačios didžiausios bausmės...

— Liaukis, — liepė man Motinėlė, — liaukis.

Prie pat Marselio aš sustojau šalikelėje ir išjungiau variklį. Laukiau, kol apsiraminsiu. Prietaisų skydo laikrodis rodė pusę dviejų. Žanas Le Genevas jau išvažiavęs, be to, krovinių vežiojimo stotis, ko gero, kitame miesto gale.

Blaiviai protaujant — jeigu tokios vištos kaip aš apskritai gali protauti, — mano prielaidos neatlaiko kritikos. Kaip galima pamanyti, kad Karavajai nužudė žmogų ir, norėdami nuo savęs nukreipti įtarimą, įkišo lavoną nuosavą mašiną? Be to, moteris, kuri dėjosi manim, matyt, tikrai buvo susižalojusi kairiąją ranką, jeigu būtinai reikėjo sužaloti mane, kad būčiau į ją panaši. O Anitos ranka buvo sveika. Tačiau svarbiausia, — štai čia ir yra kiečiausias riešutas, — kaip galima pamanyti, kad penktadienio vakarą ji pasirinks vietą, kur turės dėtis manimi, jeigu aš pati nė žinot nežinojau, kad rytojaus dieną ten atsidursiu?

Taip galėjau kaltinti Bernarą Torą ar dar vieną buvusį draugužį, bet jis grįžo į savo tėvynę, į kitą pasaulio kraštą. Arba tą — kodėl gi ne? — kurį aš myliu. Kiekvieną iš trijų Dani Longo vyrų. Arba, savaime aišku, Filipą — savo ketvirtąją, nevykusią, meilę. Arba laiptinės kaimynę ("Ji nori mane išgyvendinti ir išplėsti savo butą"), arba vieną agentūros redaktorę ("Ji ne tokia graži kaip aš, tačiau, be abejo, nori būti pati gražiausia"), arba visus iš karto ("Jiems taip įgriso ta Dani Longo, kad jie prieš ją susimokė").

Iš tikrųjų kodėl gi ne?

Liko paskutinis aiškinimas, vienintelis, kur viskas, nuo pradžios iki galo, buvo logiška, bet apie jį — ką jūs! — aš nė galvoti nenorėjau. Turėjau laukti dar visą pusdienį ir visą vakarą, kol įsitikinau, kad jis tikrai vienintelis.

Į krovinių vežiojimo stotį atvykau keturiasdešimt minučių pavėlavusi, klausinėdama kelio visus praeivius, ant kurių per stebuklą neužvažiuodavau pėsčiųjų perėjose. Marseliečiai — puikūs žmonės. Pirmiausia, jeigu mėginate juos suvažinėti, jie nesiplūsta labiau už kitų miestų gyventojus, bet netingi žvilgtelėti į mašinos numerį ir pamatę, kad jūs iš Paryžiaus, mano, jog, savaime suprantama, nėra ko per daug iš jūsų norė-

ti, ir pirštu pabaksnoja sau į smilkinį, tačiau be pykčio, be apmaudo, tik šiaip sau, dėl tvarkos, ir jeigu tuo metu išdrožiate: "Aš paklydau, nieko nesusigaudau jūsų bjauriame mieste, kur kas žingsnis — "plyta", o aš ieškau krovinių vežiojimo stoties Sen Lazare, jeigu tokia apkritai yra", — jie ima jus užjausti, sako, kad jums baisiai nepasisekė, apspinta jus ir duoda patarimų. Pasukite dešinėn, tada kairėn ir kai privažiuosite aikštę, kur stovi Triumfo arka, saugokitės troleibusų — tai žudikai, mano pusbrolio sesuo įkišo vieną vairuotoją cypėn, o dabar ją pačią įkišo į šeimos rūsį Kanė kapinėse, taip toli, kad nė gėlių nenuneši.

Džibsas, nors nebeturėjau jokios vilties, manęs laukė. Stovėjo atokiai nuo benzino kolonėlių, atsišliejęs turbūt į savo sunkvežimio bortą, kuris metė šiokį tokį šešėlį, ir kalbėjosi su kažkokiu vyru, tupinčiu prie rato. Buvo su mėlynais išblukusiais marškiniais, atsagstytais ant krūtinės, kelnėmis, kurios kadaise, matyt, irgi buvo mėlynos, ir aukšta, ilgu snapu, raudonais langais kepure, "paskutinės mados" — baisu!

Krovinių vežiojimo stotis buvo panaši į paprastą degalinę, tik gal kiek didesnė, be to, čia stovėjo vieni sunkvežimiai. Staigiai suktelėjau vairą ir sustojau pačioje saulėkaitoje šalia Džibso. Nei pasisveikinęs, nei ką, jis ramiai tarė:

— Žinote, ką padarysim? Mažasis Polis važiuos pirma su kroviniu, o mes jį vėliau pasivysime. Jūs duosite man pavairuoti savo žvėrį. Be juoko, va jau kiek laiko mes čia smirstame.

Mažasis Polis, Žano porininkas, buvo tas pats žmogus, kuris tikrino padangų slėgį. Kai jis, norėdamas pasisveikinti, kilstelėjo galvą, aš jį pažinau. Buvo Žuanji kartu su Žanu.

Išlipau iš mašinos. Išlipusi stabtelėjau, bijodama žingsnį žengti, nes man pasirodė, kad iš bagažinės sklinda lavono dvokas, stabtelėjau, tik valandėlę, bet šypsena Žano veide kažkodėl dingo. Prisiartinau ir akimirką stovėjau greta jo nejudėdama, tada jis ištiesė ranką ir paglostė man skruostą.

— Matyt, iš tiesų jūsų bėdos kaip reikiant, — tarė jis. — Ar suspėjote bent užkąsti?

Atsakiau "ne, ne", iš lengvo purtydama galvą. Jo ranka

nuo skruosto nuslinko ant plaukų. Buvo už mane daug aukštesnis, nosis kažkokia keista, lyg boksininko, akys tamsios ir įdėmios, ir aš pajutau, kad šis vyras turi viską, ko man trūksta: jėgą, ramybę, dvasios pusiausvyrą ir kad jis — supratau vien iš to, kaip mane glostė, iš šypsenos, vėl nušvitusios jo veide, — geras žmogus; tai kvailai skamba, bet nė nežinau, kaip čia pasakius, vienu žodžiu — žmogus. Su ta baisia raudonlange kepure ant galvos.

Uždėjęs ranką man ant peties, jis pasakė Mažajam Poliui "puiku, iki pasimatymo", kad jeigu ant kažkokio tilto mes jo nepasivysią, tegu jis mūsų ten palaukiąs. Apkabino mane per pečius, lyg būčiau buvusi jo mergina nuo senų laikų, ir per gatvę nuėjome į kavinę, kur vairuotojai jau buvo bebaigią pietauti.

Džibsą čia beveik visi pažinojo. Eidamas tarp staliukų, jis spaudė rankas, kartais, stabtelėjęs čia prie vieno, čia prie kito, atsakydavo į klausimus apie tonos kainą, apie viršsvorį ir kitus man nesuprantamus dalykus. Jis tebebuvo apkabinęs mane per pečius, ir iš jo pašnekovų žvilgsnių — aš vis linkčiojau galvą, dėdamasi puikiai išmananti jų reikalus — mačiau, kad jie nė kiek nesistebi, laiko mane jo mergina. Ir, rodos, tai netgi man savotiškai patiko. Esu psichė su vergo kompleksu: mano svajonė — kam nors priklausyti.

Mes atsisėdome vienas prieš kitą už staliuko prie lango į gatvę. Iš už Žano sukvežimio kyšojo "Tenderberdo" uodega, ir aš galėjau matyti, ar niekas neprieis prie bagažinės. Tarp kitko, man buvo vis tiek. Man buvo gera. Ak, kaip aš norėjau, kad man būtų gera, kad man būtų vis tiek, kad viskas būtų tik sapnas. Kažką pasakiau apie jo kepurę — bene tai, kad mačiusi per televiziją prancūzų slidininkes su tokiais galvos dangalais. Jis prajuko, nusiėmė kepurę ir uždėjo man ant galvos. Aš žvilgtelėjau į savo atspindį lange, ar ji man tinka. Buvo truputį nusmaukta ant pakaušio, bet aš jos nepataisiau — bent kartą gyvenim sau atrodžiau "faina".

Visi aplink mus valgė, regis, tą patį patiekalą — veršienos riestinius, kuriuos Džibsas vadino "begalviais vieversėliais". Paklausė, ar aš juos mėgstanti, atsigręžė į barą, už kurio

stovėjo stora moteris juoda suknele ir kilstelėjęs pirštą parodė, kad užsako vieną porciją. Niekas niekada nesužinos, kaip tada pasidarė mano širdžiai lengva, kaip viskas aplinkui pašviesėjo. Bet greit vėl apsiniaukė.

— Kas jūsų rankai?

Apie tai aš ir ketinau kalbėti. Tik norėjau pradėti pati. Norėjau jį pertraukti. Bet jau buvo vėlu. Jis nuoširdžiai pridūrė:

— O tada tai jau buvo?

— Betgi jūs mane matėte! Ar buvo tokia ranka tada? Sakykite. Tai ir norėjau iš jūsų sužinoti.

Verksmingas balsas ir, be abejo, įtampa, atsispindinti mano veide, išmušė jį iš vėžių. Manau, kad jis kuo nuoširdžiausiai stengėsi suprasti, ką aš noriu pasakyti, ilgai žiūrėjo į gulinčią ant stalo mano ranką su purvinu tvarsčiu, pagaliau kaip reikėjo tikėtis, tarė:

— Po šimts, jūs pati turite geriau žinoti!

Kavinė pamažu ištuštėjo. Džibsas užsakė man ketvirtį rausvojo vyno, o sau — kavos. Retkarčiais mane paragindavo: “Valgykit nors truputį, atšals”. Aš jam viską papasakojau, nuo pat pradžių. Kad tarnauju reklamų agentūroje, kad mano šefas nusivežė mane padirbėti į savo namus, o kitą dieną prašė, kad nuvežčiau juos į Orli jų “Tenderberdu”, kad man šovė į galvą jį pasiskolinti ketvertui dienų. Išvardijau visus, kuriuos buvau sutikusi kelyje: porelę restorane, pardavėjas Fontenblo, jį patį Žuanji, senę, tvirtinusią, kad aš pas ją pamiršusi savo paltą, degalinės, kur man sužeidė ranką, savininką ir abu jo draugus, policininką su motociklu, “Renesanso” viešbučio šeimininką. Visa tai jam papasakojau nepraleisdama nė smulkmenos, kaip iš tikrųjų buvo. Nutylėjau tik apie lavoną bagažinėje ir — nemaniau, kad to reikia, beje, ir gėdijausi — apie Filipą Filanterį. Mano pasakojimas nutrūko Šalone.

— O toliau?

— Toliau — nieko. Važiavau iki Kasiso, apsistojau viešbutyje.

— Valgykit nors truputį.

— Nebenoriu.

Jis ilgai į mane žiūrėjo. Aš darbavausi šakute lėkštėje, bet nė kąsnelio neįsidėjau į burną. Jis užsirūkė cigaretę, trečią ar ketvirtą, kol aš kalbėjau. Buvo jau beveik trys valandos, tačiau jis nė karto nežvilgtelėjo į laikrodį. Puikus žmogus tas Džibsas.

Neatsimenu, kaip išėjo kalba, tačiau, vos tik susitikus, jis man prisipažino, kad iš jo menkas galvočius, dar gerai, kad mokąs skaityti ir rašyti, netgi mokyklos baigimo pažymėjimo neturįs, ir taip toliau, ir taip toliau. Bet kai jis vėl pravėrė burną, pamačiau, kad persūdė, nes iš karto suvokė, jog aš kažką nutyliu.

— Aš nesuprantu vieno dalyko. Juk dabar jau viskas baigėsi? Jus paliko ramybėje? Tai ko čia taip jaudintis?

— Noriu išsiaiškinti, ir viskas.

— O kam? Gal jums iš tikrųjų krėtė pokštus — ne aš, garbės žodis, — bet ko čia taip graužtis, nertis iš kailio...

— Aš ir nesigraužiu.

— Ak, atleiskite. Jūs skambinote į Žuanji ir atvažiavote čia tik dėl mano gražių akių. Man labai malonu. — Ir patylėjęs pridūrė: — Geriau išklokit, kas jums ant širdies guli, nebijokite.

Aš truktelėjau pečiais ir nieko neatsakiau. Daugiau nevalgiau, ir jis mane perspėjo, kad jeigu ir toliau marinsiu save badu, subraižysiu kaulais savo vonią, ir užsakė kavos. Kol mums jos atnešė, sėdėjome tylėdami. Tada jis paprašė storulę juoda suknele:

— Klausyk, Ivone, užsakyk man Žuanji 2-20, tik kuo skubiau. Ir atnešk sąskaitą, nes vargšelis Polis įaugs į žemę mūsų belaukdamas — jis jau kadai išvažiavo.

Ji burbtelėjo “oi, vargas” ir dar kažką apie pasivažinėjimus gražiu oru ir nuėjo prie telefono. Paklausiau Džibsą, kodėl jis kviečia Žuanji.

— Taip sau, šovė į galvą mintis. Tas tipas iš degalinės, tas policininkas su motociklu — visa tai tik žodžiai, tušti skiedalai. Netgi kortelė Šalono viešbutyje — skiedalas, kadangi ne jūs ją pildėte. Jums galėjo pripaistyti bet ką. Tačiau pamirštas Avalone, pas senę, paltas — daiktas konkretus, tikras. Nuo jo ir reikėjo pradėti. Tuoj sužinosime, kieno jis. Ir jeigu jis tikrai bus jūsų, vadinasi, jūs paistote niekus.

Paguodė! Jis kalbėjo greitai, raiškiai, jaučiau, kad dabar truputį susierzinęs. Žinoma, jis suprato, kad aš kažką nuo jo slepiu, ir buvo nusivylęs. Aš paklausiau (kad žinotumėt, kokiu verksmingu balsu!):

— Jūs norite pasakyti, kad manote — ne, juk tai netiesa? — manote, kad ta moteris, kurią matė rytą važiuojant, — tikrai aš? Manote, kad jums meluoju?

— Aš nesakau, kad meluojate, priešingai, aš įsitikinęs, kad jūs sakote tiesą.

— Tada manote, kad aš beprotė.

— To irgi nesakiau. Bet aš neaklas ir šį tą matau. Kiek jums metų? Dvidešimt ketveri, dvidešimt penkeri?

— Dvidešimt šešeri.

— Lyg ir per jauna pilti į lempą. O gal iš tiesų geriate? Ne, štai nė neparagavote savo vyno. Tai kas yra? Kai tą dieną jus pamačiau, ir be mokslo pažymėjimo supratau, kad jums kažkas slegia širdį. O dabar dar labiau, tiesa?

Nenorėjau verkti, nenorėjau. Užsimerkiau, nebemačiau jo, stipriai stipriai suspaudžiau vokus. Ir vis tiek pravirkau. Jis pasilenkė per stalą prie manęs ir tarė sunerimęs:

— Na, matot, jūs visiškai nesivaldote. Kas atsitiko? Jeigu aš jus klausiu, tai ne tam, kad sužinojęs mesčiau. Noriu jums padėti. Sakykite, kas atsitiko.

— Aš nesu ta moteris. Tuomet buvau Paryžiuje. Ne aš ten važiavau.

Atmerkiau akis. Pro ašaras mačiau, kad jis į mane žiūri susirūpinęs, įdėmiai, o paskui — aš taip ir tikėjausi — ėmė ir pasakė, o tu suprask kaip nori:

— Jūs labai miela, labai graži, man patinkate, bet trečios išeities čia nėra. Arba ten važiavo kita, arba jūs. Neįsivaizduoju, kaip čia gali būti, bet jūs taip atkakliai stengiatės įtikinti, kad rytą važiavusi kita moteris — vadinasi, širdies gilumoje nesate tikra, kad ne jūs važiavote.

Nė pagalvoti nespėjusi, aš kirtau kaire ranka jam į veidą. Laimė, jis kryptelėjo galvą, ir aš nepataikiau. Ėmiau dar labiau žliumbti, pasikūkčiodama, užsikniaubusi ant stalo. Psichė, baisi psichė.

Žuanji prie telefono priėjo bistro šeimininkas. Žanas pasisakė kas esąs ir paklausė, ar Sardinė dar neišvažiavęs. Sardinė buvo išvažiavęs. Paklausė, ar yra kitų vairuotojų, važiuojančių į Marselį. Neatsirado nė vieno. Tada jis tarė:

— Klausyk, Teo, suieškok savo abonentų knygoje Avalono Dvivakario kavinės numerį ir duok man. — Tada paklausė mane (aš stovėjau greta, prispaudusi ausį prie ragelio): — Kokia šeimininkų pavardė?

— Degalinėje girdėjau sakant Pako. Taip, taip, Pako.

Bistro šeimininkas mums surado numerį. Džibsas šūktelėjo: "Puiku, iki!" — ir iškart užsakė Avaloną Dvivakarį. Kol sujungė, teko laukti dvidešimt minučių. Gėrėme kavą — jau po antrą puoduką — ir tylėjome.

Ragelį pakėlė jauna moteris. Džibsas paklausė, ar ji dar turinti tą pamirštą paltą.

— Ar tos blondinės su aprišta ranka? Žinoma, turiu. O jūs kas toks?

— Tos moters draugas. Ji čia, šalia manęs.

— Bet šeštadienio vakarą ji grįžo ir mano anytai tvirtino, kad tas paltas ne jos. Reikia išsiaiškinti.

— Nesikarščiuokite. Geriau pasakykite, kaip jis atrodo.

— Baltas. Šilkinis. Vasarinis. Luktelėkit valandėlę.

Nuėjo paimti palto. Džibsas vėl apkabino mane per pečius. Už jo nugaros pro restorano langą mačiau stovintį saulėkaitoje "Tenderberdą". Ką tik buvau nuėjusi į tualetą, nusipraususiau veidą, susišukavau, trupučiuką pasidažiau. Grąžinau Džibsui jo languotą kepurę, ir dabar ji gulėjo prieš mus, ant baro. Storulė juoda suknele zujo po tuščią salę, šluostinėjo stalus ir, dėdamasi labai užsiėmusi, klausėsi, ką mes kalbame.

— Alio, jis baltas, pamušalas stambiom gėlėm, — atsiliepė moteris kitame laido gale. — Nedidelė stačia apykaklė. Yra parduotuvės etiketė: "Frankas sūnus. Pasi gatvė".

Vangiai linktelėjau galvą, duodama Džibsui suprasti, kad paltas, galimas dalykas, mano. Drąsindamas jis spustelėjo man petį ir paklausė į ragelį:

— Ar kišenėse nieko nėra?

— Ką jūs, kaip aš galiu žiūrėti į kišenes!

— Nieko, pažiūrėkite.

Tyla. Nemačiau tos moters, bet ji, rodės, stovėjo greta, girdėjau jos kvėpavimą, popieriaus šiugždėjimą.

— Yra "Er Franso" lėktuvo bilietas. Tiksliau tai, kas iš jo liko. Žinote, lyg užrašų knygutės viršelis, o viduje visi lapeliai išplėšti. Ir užrašyta pavardė: Longo, panelė Longo.

— Bilietas iš Paryžiaus?

— Iš Paryžiaus-Orli į Marselį-Marinjaną.

— O data yra?

— Liepos dešimta, dvidešimt valandų trisdešimt minučių.

— Jūs esate tikra?

— Aš moku skaityti.

— Ir viskas?

— Ne, yra dar kažkokių popierių, pinigų ir žaisliukas, vaikiškas. Rausvas drambliukas. Spaudai iš apačios, ir jis kruta. Taip, drambliukas.

Aš visu svoriu atsirėmiau į barą. Džibsas mane laikė kaip įmanydamas. Aptvarstyta ranka jam rodžiau, kad kalbėtų toliau, kad aš jaučiuosi gerai. Jis paklausė:

— O kiti kas per popieriai?

— Argi dar neužtenka, kad ji pažintųsavo paltą? Ką pagaliau jūs norite čia rasti?

— Jūs man atsakysite ar ne?

— Kiti? Ką aš žinau, visokių yra. Yra garažo kvitas.

— Kokio garažo?

— Vensanas Koti, Raspajaus bulvaras, Avinjonas. Septyni šimtai dvidešimt trys frankai. Data ta pati — liepos dešimta. Taisyta amerikietiška mašina — markės perskaityti nemoku — numeris 3210-RX-75.

Džibsas iš pradžių dirstelėjo pro langą, norėdamas pažiūrėti į "Tenderberdo" numerį, bet iš tos vietos, kur mes stovėjome, jo nebuvo matyti, ir jis žvilgsniu paklausė mane. Aš linktelėjau, kad iš tikrųjų tas pats numeris, ir atšlijau nuo ragelio. Šiaip taip nuėjau prie kėdės ir atsisėdau. Kas dėjosi toliau, prisimenu lyg pro miglą. Visame kūne buvo tuščia tuščia. Džibsas dar keletą minučių kalbėjosi telefonu, bet jau ne su ta moterimi, o su kažkokiu automobilininku, rodos, vokiečiu,

kuris ten buvo sustojęs ir užėjęs su šeima ko nors išgerti. Susikalbėjo vargais negalais.

Paskui jis atsirado šalia manęs ir laikė tarp delnų mano veidą. Man aptemo sąmonė. Taip, taip, vieną mirksnį. Bandžiau jam nusišypsoti. Pamačiau, kad tai jį truputį nuramino. Rodės, jį pažįstu nuo seniai seniai. Taip pat storulę juoda suknele, kuri tylėdama stovėjo jam už nugaros. Jis tarė man:

— Aš štai ką galvoju. Jums nesant namie, kas nors galėjo įeiti į jūsų butą ir pavogti paltą. Jis buvo ten?

Papurčiau galvą. Nieko nebesusigaudžiau. Džibsas nebuvo galvočius, tačiau aš bent jau turėčiau liautis save apgaudinėjusi. Mano butas Grenelės gatvėje užrakintas dviem spynom, o durys labai sunkios, labai tvirtos. Nei atrakinsi, nei išlauši, nebent kirviu jas imtum kapoti, bet tada išgirstų kaimynai. Čia jau ne tik paltas, bet ir telegrama Morisui Kobui. Užteks save apgaudinėti.

Kelinta gali būti valanda? Kelinta dabar valanda? Vaikštau iš kambario į kambarį po tuos namus, kur iš tikrųjų viskas prasidėjo, einu, grįžtu atgal. Tarpais praskleidžiu lango užuolaidą, žiūriu į šviesos taškus nakties tamsoje. Buvau netgi bebandanti juos suskaičiuoti. Šiaip daugiausia guliu ant odinės sofos koridoriaus lempos šviesoje, kurią palikau neužgesintą, spausdama prie krūtinės šautuvą.

Motinėlė su manim nebekalba. Aš ir pati su savim nebekalbu. Tik niūniuoju tą savo vaikystės dainelę: “Šviesūs plaukai, tamsios akys, juoda siela, šaltas vamzdis”. Niūniuoju ir niūniuoju.

Jei kas nors manęs ateis, aš gerai nusitaikysiu prieblandoje, tiesiai į galvą, nesvarbu, kas ten bus. Plykst — ir baigta.

Pasistengsiu jį nušauti vienu šūviu, kad veltui neeikvočiau kulkų. Paskutinę pasiliksiu sau. Ir mane čia ras išsivadavusią nuo pasaulio tuštybių, aš gulėsiu be akinių, su baltu kostiumiu, dėmėtu nuo kraujo, švelni, švari ir graži — tokia, kokia visada norėjau būti. Tik porą dienų, tik savaitgalį daviau sau prieš mirtį, norėdama pagyventi kitokį gyvenimą, ir štai — viskas, nepasisekė, man niekada nesiseka. Niekada.

Važiavome labai greitai, šitą kelią jis žinojo kaip savo penkis pirštus. Buvo aiškiai sunerimęs ir sutrikęs po tokio pokalbio su Avalonu Dvivakariu, bet aš taip pat jaučiau, kad jam malonu vairuoti naują mašiną, kad jis džiaugiasi nuoširdžiai, kaip vaikas — net pyktelėjau. Vėl užsidėjo savo kepurę raudonais langais. Beveik visą laiką važiavo didžiausiu greičiu, lengvai ir laisvai, kaip tikras profesionalas.

Važiuojant pro vieną miestelį, rodos, pro Saloną, pasinaudojęs tuo, kad reikėjo sumažinti greitį, jis išsiėmė iš marškinių kišenės cigaretę. Šį tą man pasipasakojo. Kalbėjo apie savo vaikystę, darbą, bet nė žodžiu neužsiminė apie paltą ir mano nuotykius. Tikriausiai norėjo, kad aš bent valandėlę užmirščiau savo bėdas. Pasirodo, jis nepažino savo tėvų, augo prieglaudoje, o kai sukako dešimt metų, jį pasiėmė viena valstietė nuo Nicos, kurią jis vadino "mano motina". Buvo matyti, kad ją labai gerbia.

— Ji turėjo fermą netoli Piužė Tenjė. Gal kartais ten buvote? Liuks pagyvenau. Kaip inkstas taukuose. Kai man buvo aštuoniolika, mirė jos vyras, tada ji viską pardavė, kad pastatytų mane ant kojų. Pradžiai nupirko seną "Reno", ir aš vežiojau mineralinį vandenį į Valį. Kad gerai uždirbtum, reikėjo važinėti dieną naktį ir, manot, kaži kas? Aš, žinote, gal ir atrodau šalaputris, bet kai tik rimtas darbas — ieško manęs. Dabar, be "Somiua", dar turiu "Berlijė", kuria važinėja į Vokietiją mano bičiulis iš prieglaudos. Jis man kaip brolis, nors abi rankas jam nukapotum, nė žodelio neištartų, kas man galėtų pakenkti. Vardu Batistenas, o pavarde — Lavantiuras. Vyras kokių reta! Aš jums nepasakojau? Mudu nutarėm tapti milijardieriais. Jis mano, kad taip būtų geriau.

Ir vėl šimtas šešiasdešimt per valandą. Žanas nutilo. Kiek luktelėjusi, aš jį paklausiau:

— Le Genevas — bretoniška pavardė?

— Ką jūs! Aš gimiau Averone. Mane rado, kaip "Dviejose našlaitėse", ant bažnyčios laiptų. Juk reikėjo kaip nors mane pavadinti. Gal iš laikraščio paėmė ar iš kur kitur.

— O savo tikros motinos neradote?

— Ne. Aš nė neieškojau. Pagimdė, pametė — didelio čia daikto. Visko pasitaiko.

— Jūs dabar nepykstate?

— Ant ko? Ant jos? Žinote, man regis, jeigu ji pametė savo vaiką, matyt, likimas jos irgi neglostė. O pagaliau aš gyvenu, ar ne? Ji man davė gyvybę — tai svarbiausia. Ir aš tuo labai patenkintas.

Daugiau mes nesikalbėjome ligi pat to keliaeilio tilto per Diuranso upę, kuriuo vakar važiavome su Filipu. "Somiua" mūsų laukė šalikelėj, pačioje saulėkaitoje. Džibsas sustabdė "Tenderberdą" už sunkvežimio, ir mes išlipome. Mažasis Polis snaudė kabinoje ant sėdynės. Atidarant dureles, jis pabudo ir ėmė bambėti, kad Džibsas šioks ir toks, kad jie tikrai nespėsią šį vakarą pasikrauti Pon Sent Espri, o rytoj viskas būsią uždaryta.

— Nieko, suspėsim, — nuramino jį Džibsas. — Keturiasdešimt kilometrų iki šeštos galima sukarti, o ten, kad neuždarytų, kyštelėsiu kokį franką. Taigi nesijaudink ir ramiai miegok.

Atsisveikindamas su manim šalikelėj, prie "Tenderberdo", jis tarė:

— Aš telefonu susitariau su vienu turistu, kuris sėdėjo kavinėje Avalone. Jis paims jūsų paltą. Tikisi būti Pon Sent Espri apie devintą, pusę dešimtos; aš jam paskyriau pasimatymą kavinukėje. Paskui, kai pasikrausiu, mes galėsime susitikti čia, Avinjone. Gerai?

— O į Paryžių ar nevažiuosite?

— Kodėl nevažiuosiu? Susitariau su Poliu. Jis važiuos, o aš paskui rasiu kokį nors draugelį ir jį pasivysiu. Bet gal jums bus nuobodu lūkuriuoti čia iki vakaro?

Aš papurčiau galvą, pasakiau, kad ne. Jis paskyrė pasimatymą Avinjone, alinėje prieš geležinkelio stotį, pusę vienuoliktos. Nueidamas įbruko man į ranką savo kepurę. Kad nepamirščiau. "Pamatysite, viskas bus gerai".

Žiūrėjau, kaip jis eina prie savo sunkvežimio. Ant jo nugaros, šviesių marškinių fone, ryškiai mėlynavo prakaito dėmė. Aš jį pasivijau ir griebiau jam už rankos. Nė pati gerai nežinojau, ką noriu dar pasakyti. Stovėjau kaip kvailė ir ty-

lėjau. Jis palingavo galvą ir paglostė man skruostą, kaip tada krovinių stoty, Marselyje. Buvo toks įdegęs saulėje.

— Tai pusę vienuoliktos, gerai? Žinote, ką jums iki tol reikėtų Avinjone padaryti? Pirmiausia nueiti pas gydytoją, kad pakeistų purviną tvarstį, tada į kiną, nesvarbu kokį, o jeigu liks laiko — dar į vieną. Pasistenkit, kol aš grįšiu, apie nieką negalvoti.

— Kodėl jūs toks? Noriu pasakyti, kad manęs nepažįstate, kad aš trukdau jums dirbti, o jūs man toks malonus, toks... Kodėl?

— Jūs irgi labai maloni, tik pati to nežinote. Be to, turite liuks kepurę.

Aš ją užsidėjau.

Kai sunkvežimis nuvažiavo ir dingo man iš akių, aš kilstelėjau aptvarstyta ranka kepurės snapelį ir pasižadėjau vienaip ar kitaip baigti šią istoriją anksčiau, negu grįš Žanas, o paskui — tegu Dievas būna liudytoju — padėsiu jam tapti milijardieriumi, jam ir jo bičiuliui Batistenui Lavantiurui, nors dėl to man tektų visą gyvenią dirbti viršvalandžius.

Avinjonas.

Saulė vis dar spigina man į akis. Dantytos miesto sienos, ilga gatvė su kavinių terasomis iš abiejų pusių, vėliavos, iškabintos Liepos 14-osios proga, — rodės, įvažiavau į begalinį margaspalvį tunelį. Prieš mane stovinėdamos dviem eilėm riedėjo mašinos. Aš dairiausi į praeivius šaligatviuose — vokiečius, anglus, amerikiečius, — iš veidų buvo matyti, kokios tautybės, rankos ir kojos raudonos it plyta, nailoninės suknelės tokios permatomos, kad moterys atrodė nuogos; iš malonaus pavėsio palei namus vėl išlįsdavau į negailestingą saulę — kur aš esu, Motinėle, kur aš esu?

Raspajaus bulvaras rėmėsi į šitą gatvę iš kairės. Kol aš į jį pasukau, mašinos už manęs suruošė tikrą koncertą. Garažo savininko pavardę, kurią telefonu minėjo ta moteris iš Avalono Dvivakario, pamiršau, tik atsiminiau, kaip vadinasi bulvaras. Kokius tris šimtus metrų važiavau įdėmiai žiūrėdama į abu šaligatvius. Pagaliau virš vartų, nudažytų geltona kanarėlės

spalva, pamačiau iškabą: "Vensanas Koti, "Fordo" koncesininkas, užsienio firmų mašinos". Šalia stovėjo viešbutis "Angleter", palei kurį vyras su moterim įsiręžę kėlė iš savo mašinos lagaminus, o šuo nukarusiomis ausimis atsitūpęs į juos spoksojo.

Prie garažo sustojau. Tarpvartėje kažkoks vyras išiminėjo iš padangos kamerą. Jis dirstelėjo į mano pusę, pamatė "Tenderberdą", ir kai išlipau, pašoko ant kojų ir tarė su stipriu provansietišku akcentu:

— Ką? Ir vėl sugedo? Negali būti!

Priėjau prie jo, laikydama dešinėje rankinę, su kepure ant galvos, jausdama, kaip sulamdytas, permirkęs prakaitu kostiumas limpa prie kūno, stengdamasi negalvoti, kokia atrodau apgailėtina, nusmurgusi. Tai buvo nedidukas žmogelis mėlynu kombinezonu su užtrauktuku, užsegtu ligi pat viršaus, išblukusiomis, beveik geltonomis akimis ir vešliai sužėlusiais, dideliais šviesiais antakiais. Aš paklausiau:

— Jūs pažįstate šitą mašiną?

— Ar pažįstu? Taigi ji išbuvo pas mus dvi savaites, išardėme visą motorą. Nedaug mašinų pažįstu taip kaip šitą, galite neabejoti. Kokios dar bėdos?

— Nieko. Viskas gerai.

— Gal blogai traukia?

— Ką jūs, traukia. Aš... ar jūs pažįstate mašinos savininką?

— Poną iš Vilnevo? Nelabai. O kas?

— Jis norėtų gauti sąskaitos už mašinos remontą kopiją. Jūs galite duoti?

— Ak štai kas! Jam reikalinga kopija. O kam? Ar aną pametė? Matote, tas begalinis rašinėjimas tik trukdo biznį.

Jis nusivedė mane per garažą, kur darbavosi keli mechanikai, į stiklinę būdelę. Ten sėdėjo dvi moterys geltonais chalatais. Mes keturiese ėmėme žiūrėti rejestrą. Visi man buvo labai malonūs, labai paslaugūs. Viena iš moterų, kokių trisdešimties metų juočkė baltomis krūtimis, kurios virste virto iš plačiai atsegtos palaidinukės, supratusi "iš akcento", kad aš paryžietė, prisipažino penkerius metus išgyvenusi Paryžiuje, Nasjono rajone, bet jai ten buvę "ne prie širdies", nes paryžiečiai kaž-

kokie laukiniai — nei pakalbėsi su jais, nei ką. Aš pamačiau, savo akimis pamačiau, jog kažkoks Morisas Kobas paliko savo "Tenderberdą" šiame garaže birželio pabaigoje, kad sutaisytų kažkokį svertelį ir pavarų dėžę. Mašiną atsiėmė liepos dešimtąją, vakare, sumokėjęs septynis šimtus dvidešimt tris frankus grynais.

Pirmoji įtarė kažką negero ta pati moteris, kuri su manim plepėjo, kai aš pasakiau norinti matyti tą, kas priėmė mašiną. Jos veidas apsiniaukė, ir papūtusi lūpas ji subambėjo:

— Ko norite iš Rožė? Prašėte sąskaitos, taip? Gavote ją? Tai ko dar reikia? Ir apskritai kas jūs tokia?

Tačiau vis tiek nuėjo ir pašaukė jį. Tai buvo gana aukštas, gana stambus vyriokas tepaluotu veidu. Eidamas šluostėsi jį nešvariu skuduru. Taip, jis gerai atsimenąs poną Kobą, jis atėjęs savo "Tenderberdo" penktadienio vakarą. Gal apie devintą ar pusę dešimtos. Rytą paskambinęs iš Paryžiaus, teiravęsis, ar mašina būsianti sutaisyta ir ar rasiąs ką nors garaže.

— Kiek aš supratau, jis atvažiavo čia praleisti švenčių. Sakėsi turįs Vilneve namą. O ką būtent jūs norite sužinoti?

Aš nesumečiau, ką atsakyti. Jie stovėjo visi keturi aplink mane šioje būdoje, ir staiga aš pajutau, kad man trūksta oro. Juočkė apžiūrinėjo mane nuo galvos ligi kojų. Suvapėjau: "Nieko, dėkui, labai dėkui", — ir skubiai išėjau. Man einant per garažą, jie sekė mane akimis, aš jaučiau jų žvilgsnius ir taip varžiausi, taip norėjau kuo greičiau dingti, kad nepastebėjau gulinčios tarpvartėje padangos ir atlikau akrobatikos numerį — "Tik Dani Longo" — dvigubą salto, nutupiant ant visų keturių. Nulėpausis šuo prie viešbučio "Angleter" ėmė kaip padūkęs loti šaukdamas pagalbos.

Pilkos arkados, siauros gatvelės, grįstos stambiais akmenimis, kiemai su džiūstančiais skalbiniais, o aikštėje, papuoštoje lempučių girliandomis vakaro baliui, — vestuvių procesija. Vilnevas. Pastačiau mašiną kaip tik einant pro šalį vestuvininkams. Jaunoji, aukšta brunetė, vienplaukė, laikė dešinėje rankoje raudoną rožę. Jos baltos suknelės apačia buvo dulkėta. Visi atrodė smarkiai išgėrę. Kai per šią minią broviausi į kitą aikštės

pusę, kur mačiau stovint bistro, pora vyrų čiupo mane už rankų, kviesdami pašokti vestuvėse. Aš pasakiau: "Dėkui, labai dėkui", — ir šiaip taip ištrūkau. Bistro lankytojai išvirto į gatvę ir visaip drąsino jaunikį. Viduje liko tik šviesiaplaukė moteris; ji sėdėjo prie kasos susigraudinusi, matyt, prisiminė savo vestuves. Ji man ir nupasakojo, kaip patekti į Sen Žano vilą prie Abeji kelio. Išgėriau stiklinę vaisių sulčių, nusipirkau cigarečių "Žitan" ir vieną užsirūkiau. Rodos, šimtą metų nebuvau traukusi dūmo. Kasininkė paklausė:

— Jūs draugaujate su ponu Morisu?

— Ne. Tiesą sakant, taip.

— Matau, jis jums paskolino savo mašiną.

— Jūs jį pažįstate?

— Poną Morisą? Šiaip sau. "Sveiki", "viso labo". Kartais jis medžioja drauge su mano vyru. O dabar jis čia?

Nežinojau, ką atsakyti. Pirmą kartą man atėjo mintis, kad nepažįstamasis "Tenderberdo" bagažinėje gali būti ne Morisas Kobas, o kas nors kitas. Krustelėjau galvą, tarsi linktelėdama ar purtydama. Užsimokėjau, padėkojau ir išėjau į gatvę, bet ji mane pašaukė ir priminė, kad ant baro užmiršau grąžą, kepurę, cigaretes ir mašinos raktus.

Sen Žano vila — tai kaltinės geležies vartai, ilga rausvo asfalto alėja, didelis žemas namas čerpių stogu už vynuogienojų ir kiparisų. Palei tą kelią buvo ir daugiau vilų, stūksančių virš Vilnevo lyg tvirtovės sargybiniai postai, bet aš nesutikau nė vieno žmogaus, tik kai jau stovėjau prie vartų, apšviestų besileidžiančios saulės, išgirdau balsą ir atsigręžiau:

— Panele, ten nieko nėra. Buvau nuėjusi pažiūrėti net tris kartus.

Kitoje kelio pusėje, persisvėrusi pro akmeninę tvorą, stovėjo jauna, gal dvidešimties metų, blondinė. Gana gražus veidukas, trikampės formos, ir labai šviesios akys.

— Jūs pas poną Morisą?

— Taip, pas Morisą Kobą.

— Jo nėra namie. (Mergina brūkštelėjo pirštu per savo riestą nosytę.) Bet jūs galite įeiti, namai neužrakinti.

Tai pasakiusi, ji užlipo ant tvoros ir atsistojo. Rausva, pla-

tėjanti į apačią, suknutė neuždengė ilgų įdegusių jos šlaunų. Man einant artyn, ji ištiesė rankas.

— Padėkite nulipti.

Kaip galėdama stengiausi jai padėti — laikiau už kojos ir juosmens. Basomis kojomis ji stryktelėjo žemėn, ir aš — o stebuklas! — neišvirtau. Buvo už manė truputį mažesnė. Saulės apšviesti ilgi plaukai kaip švedų filmuose. Ne, ji nei švedė, nei avinjonietė, o gimusi Kašane (Senos departamentas), studijuojanti Provanso Ekse, vardas Katrina (Kiki), pavardė Opjė. ("Tik prašau nekomentuoti mano pavardės, tie juokai jau taip įgriso, kad vemt verčia".) Visa tai ir dar daug kitų dalykų (kad jos tėvas — architektas, kaip ir ponas Morisas, kad ji "dar nekalta, bet savotiška nimfomanė, o psichologiniu požiūriu tai tikriausiai iškrypimas") ji išpyškino mums einant prie mašinos, neduodama man įterpti nė žodelio. Paskui, kelis kartus atsidususi, pridūrė, kad prieš ketvertą savaičių, birželio mėnesį, ji važinėjusis "Tenderberdu" su ponu Morisu. Jis leidęs jai pavairuoti iki Forkalkjė, buvusi naktis, ir grįžtant, savaime suprantama, ją apėmęs keistas jausmas, galima sakyti, gana nedoras, bet ponas Morisas elgęsis kaip tikras džentelmenas ir nepasinaudojęs proga sutvarkyti jos psichiką. Gal aš ant jos pykstanti?

— Už ką?

— Argi jūs ne jo meilužė?

— Jūs mane pažįstate?

Mes stovėjome visai greta, ir aš pamačiau, kaip jos skruostai truputį paraudo.

— Mačiau jūsų nuotraukas, — atsakė ji. — Jūs man labai labai graži. Tikrai. Žinote, aš buvau įsitikinusi, kad jūs grįšite. Jeigu jums pasakysiu vieną dalyką, ar iš manęs nesijuoksite? Gyva jūs dar gražesnė.

Beprotė. Tikra beprotė.

— Jūs tikrai mane pažįstate?

— Man rodos, mačiau jus ne kartą, kai čia atvažiuodavote. Iš tiesų mačiau. Man labai patinka jūsų kepurė.

Turėjau susikaupti, kad žinočiau, kaip prieiti prie šios merginos. Taigi sėdau prie vairo ir paprašiau ją atidaryti vartus.

Ji atidarė. Kai grįžo prie manęs, aš pasiteiravau, ką ji čia veikianti. Atvažiavusi atostogų pas savo tetą, gyvenanti name, kurio iš čia nematyti, jis už kalno. Tada paklausiau, kodėl ji taip įsitikinusi, kad pas Morisą Kobą nieko nesą. Ji padvejojo, pasikasė pirštu savo trumpą nosytę — matyt, toks įprotis — ir atsakė:

— Man rodos, jūs neturėtumėt pavyduliauti. Kas jau kas, o jūs tai žinote, kas per vienas ponas Morisas.

Šeštadienį popiet ji palydėjusi pas Kobą vieną moterį iš Paryžiaus, tokią rudę — ji kartais kalbanti per televiziją, — na tą, kur sako: "O dabar, ponia, lenksmiau, iš šerdies". Maritė... Maritė... bala jos nematė. Taigi visi namai buvę atrakinti, bet niekur nė gyvos dvasios. Žvaigždė išvažiavo, po kiek laiko grįžo ir vėl nieko nerado. Tada ji visai išsinešdino, panarinusi galvą, krypuodama ant aukštų kaip kojūkai kulniukų, lagaminu iš televizijos žiūrovų odos nešina.

— Tarnų irgi nėra, nė vieno? — paklausiau.

— Ne, šįryt buvau užėjusi į namus, bet nieko nemačiau.

— Jūs buvote užėjusi?

— Taip, man baisiai knietėjo. Ponas Morisas buvo atvažiavęs penktadienio vakarą, tiktai, pati girdėjau. Be to, man baisiai knieti dar vienas dalykas, nors tai, žinoma, kvaila.

— Koks?

— Na gerai, penktadienio vakarą pas jį šaudė iš šautuvo. Aš buvau alyvų giraitėje, už namo. Trys šūviai. Tiesa, jis amžinai krapštosi su tais savo šautuvais, bet buvo jau pradžia vienuoliktos, ir man kilo įtarimas.

— O jūs nenuėjote pažiūrėti?

— Taigi kad buvau ne viena. Atvirai kalbant, mano tetulė jau visai išpendėjusi, ir jeigu aš užsimanau kam nors parodyti kelnaites, turiu bėgti į giraitę. Jūsų tokia veido išraiška, lyg nieko nesuprastumėt. O gal tik vaizduojat šaltą ir abejingą?

— Ne, aš suprantu, labai gerai suprantu. Su kuo jūs buvote?

— Su tokiu vaikinu. O kas jūsų rankai? Tik neatsakykite kaip Beko, nes nusižudysiu.

— Nieko baisaus, patikėkit. Ar nuo šeštadienio niekas ne-

buvo užėjęs į vilą?

— Na, žinote, aš čia visą laiką nestypsau kaip sargybinis. Turiu savo asmeninį gyvenimą, be to, labai įdomų.

Trikampis veidukas, mėlynos akys, rausva suknelė, aptempianti nedideles smailias krūtis. Patiko man jos gyvumas, bet kėlė ir liūdesį, nežinau kodėl.

— Tai dėkui, iki pasimatymo, — pasakiau.

— Žinot, jūs galite mane vadinti Kiki.

— Iki pasimatymo, Kiki.

Važiuodama rausvo asfalto alėja, aš dar mačiau šią basą šviesiaplaukę mergaitę mašinos veidrodėlyje. Ji trynė pirštu nosytę, paskui vėl užlipo ant tvoros, nuo kurios jai ką tik padėjau nušokti.

Kelionė beieškant pačios savęs baigėsi prieš kokias tris ar keturias valandas, nė nežinau dabar. Įėjau į Moriso Kobo namus, durys buvo atlapos, niekur nė gyvos dvasios, tylu. Ir viskas man pažįstama, taip pažįstama, kad aš, vos peržengusi slenkstį, supratau, kas tokia esu. Aš ir dabar čia. Laukiu tamsoje su šautuvu rankose, išsitiesusi ant odinės sofos, kuri vėsina plikas kojas, o kai vieta po manimi įšyla, pasislenku, ir man vėl vėsu.

Viskas, ką pamačiau, įėjusi į šį namą, keistai priminė, kas liko mano atmintyje — o gal vaizduotėje, — Karavajų butą. Lempos, kilimas su vienaragiais vestibiulyje, kambarys, kur dabar guliu, — visa tai man pažįstama. Paskui ant sienos pamačiau matinio stiklo ekraną, ir kai spustelėjau mygtuką, pasirodė žvejų uostas ir dar vienas, ir dar: spalvotos skaidrės. Juk tai “agfa kolor”, tik “agfa kolor” tokia raudona spalva, pernelyg seniai valgau šią duoną, kad galėčiau apsirikti.

Durys į gretimą kambarį buvo atviros. Ten, kaip ir tikėjausi, stovėjo plačiausia lova, užtiesta baltu kailiu, o prieš ją, ant sienos, mediniuose rėmuose kabėjo nespalvota visiškai nuogos merginos fotografija, puiki fotografija — buvo matyti net odos poros. Ši mergina ne sėdėjo ant fotelio ranktūrio, o stovėjo nusigręžusi, tik petį ir veidą atsukusi į objektyvą. Tai bu-

vo ne Anita Karavaj ir ne kita moteris, ant kurios galėčiau suversti visas savo bėdas. Tai buvau aš.

Luktelėjau, kol praeis drebulys, tada pamažu, labai pamažu pakeičiau akinius — mano pirštai buvo tarsi suparalyžuoti, o gerklėje ėmė vartytis kažkoks minkštas ir šleikštus kamuolys. Įsitikinau, kad tai mano kaklas, mano pečiai, mano kojos, kad tai ne montažas. Čia irgi manęs neapgausi — esu specė. Ir apskritai čia viskas taip siaubingai aišku, kad nėra jokios abejonės — tai aš.

Tikriausiai prasėdėjau ten, ant lovos, žiūrėdama į fotografiją, apie nieką negalvodama, valandą ar net daugiau, kadangi ėmė temti ir aš turėjau uždegti šviesą.

Tada padariau vieną kvailystę, man ir dabar gėda prisiminus: atsisegiau sijoną ir nuėjau prie durų, už kurių, žinojau, yra didžiulė vonia su veidrodžiu — ji buvo išklota ne juodais kokliais, o raudonais ir oranžiniais, — norėjau įsitikinti, kad mano kūnas yra tikrai mano. Stoviu nuleidusi ant blauzdų sijoną, nusmaukusi žemyn kelnaites, aplink nė gyvos dvasios, tylu — tikrai kvaila! — ir staiga susiduriu su savo žvilgsniu: pro akinius į mane žiūri svetimos akys, negyvos ir tuščios, tuštesnės nei šis namas, ir vis dėlto tai buvau aš, taip, aš.

Apsirengiau ir grįžau į kambarį su juodos odos foteliais. Eidama pro šalį, dar kartą žvilgtelėjau į nuotrauką. Ji buvo padaryta, jeigu dar apskritai galėjau savimi tikėti, mano bute, Grenelės gatvėje. Objektyvas mane užfiksavo einančią nuo lovos prie drabužių spintos: aš pasukau galvą, ir mano veide sustingo šypsena, kupina švelnumo ar meilės, nežinau.

Uždegiau visas lempas, apžiūrinėjau spintas, užlipau į antrąjį aukštą. Ten, viename iš kambarių, savotiškoje fotolaboratorijoje, radau stalčiuje dar dvi dideles, bet ne tokias ryškias savo nuotraukas; jos gulėjo krūvoje tarp kitų fotografijų, vaizduojančių man nepažįstamas, irgi nuogas, merginas. Čia aš buvau ne visai plika, o tik pusiau. Vienoje sėdėjau ant vonios krašto ir moviausi kojines — krūtys plikos, žvilgsnis įsmeigtas į tuštumą. Kitoje — iš priekio — stovėjau palenkusi galvą, tik su trumpute, iki juosmens palaidinuke, kurią buvau išmetusi bene prieš porą metų. Sudraskiau abi nuotraukas į gabaliukus,

prisispaudusi prie krūtinės, kadangi nevaldžiau kairės rankos. Negalėjau susilaikyti. Netgi manau, kad nuo to man palengvėjo.

Ir kituose kambariuose, apžiūrinėdama spintas, užtikau savo pėdsakų. Radau savo apatinukų, seną megztinį, juodas kelnes, dvi sukneles. O prie sujauktos lovos, kurios paklodės dar dvelkė mano kvepalais, pamačiau savo auskarą, lapukus, primargintus mano rašysena, ir vyrišką odinį labai platų diržą. Diržas man nieko nepriminė.

Surinkau visus savo daiktus (kažkur juos palikau lipdama žemyn) ir grįžau į kambarį, kur esu dabar. Ant sienos, prieš apšviestą ekraną, buvo pritvirtintas specialus stovas su įvairių tipų šautuvais. Ir tada mėlynos grindų dangos viduryje aš pastebėjau didelę stačiakampę dėmę, kur medžiaga buvo daug mažiau išblukusi, tarytum toje vietoje anksčiau būtų buvęs kilimas. Ant kėdės — vyriškas kostiumas, irgi mėlynas, kelnės rūpestingai permestos per sėdynę, švarkas pakabintas. Švarko kišenėje radau Moriso Kobo piniginę. Iš nuotraukos vairuotojo teisėse supratau, kad tai tikrai tas pats žmogus — išsišovę skruostikauliai, lygūs plaukai, — kuris pūva "Tenderberdo" bagažinėje. Kadangi daugiau jokių prisiminimų apie jį neturėjau, tad nė piniginės turinys, kurį kruopščiai apžiūrėjau, man nieko nesakė.

Prieškambaryje mačiau telefoną. Iš rankinės išsiėmiau popieriaus skiautelę, kur buvau užsirašiusi Karavajų viešbučio Ženevoje numerį, ir jį užsakiau. Mane perspėjo: "Reikės valandą palaukti". Aš išėjau, sėdau į mašiną ir pastačiau ją už namo, prie kažkokios daržinės, kur stovėjo traktorius, šakės ir didelis vynuogių presas. Buvo visai sutemę. Man buvo labai šalta. Drebėjau be paliovos. Tačiau šaltis veikė maloniai, o kažkoks įnirtis, atkaklumas, iki šiol nepatirta nervinė įtampa teikė jėgų, nepaprasto pasitikėjimo kiekvienu savo veiksmu. Ir nors galvoje buvo makalynė, rodės, kad mano sprendimai greiti ir tikslūs. Labai keista.

Atidariau bagažinę ir, nekreipdama dėmesio nei į smarvę, tvoskiančią iš ten, nei į skausmą, apėmusį visą kairę ranką, griebiau į glėbį susuktą kiliman lavoną ir ėmiau iš visų jėgų

traukti, truputį kvėptelėjau ir vėl traukiau, kol jis išvirto iš mašinos. Tada nutempiau jį daržinėn. Paguldžiau toliausiame kampe, uždengiau kilimu, paskui ėmiau iš viršaus krauti, ką tik radusi: lentas, pintines, visokius įrankius. Išeidama uždariau dviveres duris. Jos sugirgždėjo. Prisimenu šitą girgždėjimą, prisimenu, kad dešinėje rankoje laikiau šautuvą juodu vamzdžiu, kad nenorėjau su juo skirtis net uždarydama daržinės duris ir apskritai nieku gyvu nenorėjau su juo skirtis.

Vėliau, kai vėl pastačiau mašiną palei namą, — aplink seniai buvo tamsu ir tylu, — suskambo telefonas. Stovėjau šalia aparato, atsirėmusi į sieną, užsimerkus, kaire ranka spausdama prie savęs šautuvą, ir laukiau paskutinio šanso išsigelbėti nuo beprotybės. Moters balsas tarė:

— Jungiu Ženevą. Kalbėkite.

Aš padėkojau. Kalbėti dar galėjau. Kitas balsas. Viešbutis "Bo Rivaž". Paklausiau, ar ponia Karavaj namie. Taip, namie. Ir trečias balsas — nustebęs gyvas, draugiškas — Anitos. Jį išgirdus, man iš akių vėl pliūptelėjo ašaros, ir atsirado viltis, o gal tik vilties troškimas — dar niekad gyvenime taip baisiai netroškau turėt vilties.

Kalbėjausi su Anita taip, kaip būčiau kalbėjusi prieš įžengdama į šį namą ir netgi dar anksčiau, kaip seniai seniai, kai mums buvo po dvidešimt metų, iki tos gegužės nakties, kai pabėgau, nė nepabandžiusi jos gelbėti, nors žinojau, kad ji, beprotė, slysta į bedugnę, iki to gegužės rytmečio, kai grįžusi namo, radau ją išsiblaiviusią, sugniužusią iš pasišlykštėjimo, pirmąkart gyvenime raudančią man matant, iki tos aušros, kai tariausi esanti nė trupučio nekalta dėl to, kas jai nutiko. "Ir kodėl tu mane palikai?" — kartojo ji kaip litaniją. Man netgi jos klausytis neužteko drąsos, ir aš atsivėdėjusi trenkiau jai per veidą, kad nutiltų, paskui išmečiau pro duris.

Ėmiau Anitai pasakoti, — ji nieko nesuprato ir prašė po tris sykius kartoti tą patį, — kad, jiems išskridus, tą dieną, kai dirbau jų namuose, Monmoransi viloje, aš išvažiavau jos "Tenderberdu". Ji neturinti jokio "Tenderberdo". Netgi nežinanti, kas tai per daiktas. "Kaip jis vadinasi? Negirdžiu!" Ji girdėjo tik mano raudojimą ir vis klausė: "Dieve mano, Dani, kur tu?

Dani, kas tau?" Ji manęs nemačiusi nuo tos savaitės prieš Kalėdas, po mūsų ginčo kavinėje prie Operos aikštės. Ji niekada negyvenusi Monmoransi viloje. "Dieve mano, Dani, tu juokauji? Sakyk, kad juokauji! Tu juk žinai, kur aš gyvenu!" Ji gyvenanti Mocarto gatvėje, Mocarto, ir apskritai, jeigu Mišelis Karavajus būtų mane parsivedęs spausdinti straipsnio į namus, ji būtų mane mačiusi, būtų tai žinojusi. "Dani, maldauju tave, sakyk, kas čia dedasi".

Rodos, pro ašaras, pro kūkčiojimą, kuris trukdė man atsakyti, aš susijuokiau. Tikrai susijuokiau, nei šiaip, nei taip. Dabar ji buvo sukrėsta, vis rėkė: "Alio! Alio!" — girdėjau ragelyje išgąstingą jos kvėpavimą.

— Dani, kur tu? Dieve mano, maldauju, bent pasakyk, kur tu esi.

— Vilnev lez Avinjone. Anita, klausyk, aš tau paaiškinsiu, nesijaudink, viskas bus gerai, aš...

— Kur tu esi, kur? Pakartok.

— Vilnev lez Avinjone, Vokliuzo departamente. Vienoje viloje.

— Dieve mano, bet kaip... Dani, kokioje viloje? Su kuo? Iš kur tu sužinojai, kad aš Ženevoje?

— Kad neatsimenu. Gal kas darbe sakė. Tikriausiai darbe.

— Sakyk, ar su tavim nieko nėra. Perduok jam ragelį.

— Ne, aš viena.

— Dieve mano, tu negali likti viena, kai tavo tokia būklė! Aš nesuprantu, Dani, nieko nesuprantu.

Pajutau, kad verkia ir jinai. Stengiausi ją nuraminti, sakiau, kad dabar, kai išgirdau jos balsą, man jau geriau. Ji man atsakė, kad Mišelis Karavajus tuoj grįšiąs į viešbutį, kad jis žinosiąs, kaip man padėti, kad jie man paskambinsią. Galbūt ji atskrisianti pas mane lėktuvu. Aš prižadėjau niekur neiti ir laukti jų skambučio. Nė nemaniau laukti nei jos, nei ko nors kito, tačiau vis tiek prižadėjau, o kai padėjau ragelį, su didžiuliu palengvėjimu atsiminiau, kad Anita iš susijaudinimo užmiršo paklausti telefono numerio ir nežinos, kur man skambinti.

Apšviestas stačiakampis — durys į prieškambarį. Aš tamsoje. Laikas išsitempė it sena spyruoklė. Aš žinau, puikiai žinau, kad laikas gali išsitempti. Kiek išgulėjau be sąmonės toje Avalono Dvivakario degalinėje? Dešimt sekundžių? Minutę? Bet ta minutė buvo tokia didelė, kad joje dingo tikrovė.

Taip, būtent tada, kai aš atsikvošėjusi klūpojau ant grindų plytelių, ir prasidėjo melas. Aš melagė iš prigimties. Tad nieko nuostabaus, kad vieną dieną pati tapau šlykščiausio savo melo auka.

Tikrovė? Aš, Dani Longo, persekiojau mane pametusį meilužį. Grasinau jam telegramoje. Po keturiasdešimt penkių minučių išskridau lėktuvu jam iš paskos. Užklupau jį čia, šioje viloje, tuo metu, kai jis grįžo iš garažo, kur buvo palikęs remontuoti mašiną. Susiginčijom, ir aš, pagriebusi štai iš šio stovo šautuvą, triskart šoviau į tą žmogų. Dvi kulkos pataikė jam tiesiai į krūtinę. Tada, apimta siaubo, daugiau apie nieką negalvojau, tik kaip išvežti iš čia lavoną, kaip jį paslėpti, atsikratyti juo. Nutempiau jį prie mašinos bagažinės, susukau į kilimą ir apdujusi kiaurą naktį dūmiau autostradomis į Paryžių. Šalone prie Sonos bandžiau porą valandų viešbuty numigti. Kelyje mane sustabdė policininkas, kadangi nešvietė užpakaliniai žibintai. Osere, pakelės kavinėje, užmiršau savo paltą. Ko gero, iš šios kavinės ir skambinau Bernarui Torui. Toliau, matyt, pakeičiau planą, kadangi neišmaniau, kaip atsikratyti lavonu, be to, žinojau, kad mane sučiups, kai tik jį ras. Kone išprotėjusi iš baimės ir nuovargio, pasukau atgal. Mano kairė ranka jau tada buvo sužalota. Tikriausiai tai atsitiko ginčijantis su savo auka. Grįžau į degalinę, kur jau buvau sustojusi auštant, galbūt be jokios priežasties, lyg automatas, riedantis vis tuo pačiu keliu ir negalintis niekur iš jo pasukti. Ten, prie prausyklės čiaupo, iš kurio tekėjo vanduo, staiga manyje kažkas trūko, ir aš netekau sąmonės. Tada ir prasidėjo melas.

Kai atsipeikėjau — po dešimties sekundžių, po minutės? — mano galvoje buvo vien įvairūs alibi, kuriuos sugalvojau per naktį. Matyt, aš taip stipriai, taip beviltiškai troškau, jog tai, kas įvyko, būtų netiesa, kad tikrovė man iš tiesų paliovė egzistavusi. Įsikaliau į galvą naivią pasaką, pramanytą nuo pra-

džios iki galo. Tikrus dalykus suplakiau į krūvą su vaizduotės padariniais. Apšviestas ekranas, lova, užtiesta baltu kailiu, nuogos moters fotografija — visa tai buvo. Bet patį Morisą Kobą ir viską, kas su juo siejosi, aš išmečiau iš savo sąmonės ir su bepročio logika stengiausi tą tuštumą užpildyti. Ir vėl, kaip tada, tai viršijo mano jėgas, ir aš norėjau sprukti, tačiau šį kartą nebeturėjau kur, tad bandžiau slėptis savo viduje.

Taip, žinau, tai man labai būdinga.

Kas per vienas Morisas Kobas? Kodėl jis man nekelia jokių prisiminimų, jeigu sutinku su tokiu įvykių aiškinimu? Vienoje nuotraukoje, kurią radau viršuje ir sudraskiau, aš apsivilkusi palaidinuke, kurios jau dveji metai nebenešioju. Taigi Morisas Kobas mane pažįsta nuo dar seniau. Be abejonės, šioje viloje aš ne pirmą kartą — tai įrodo čia palikti mano daiktai, apie tai kalbėjo ir ta šviesiaplaukė mergina, kuri gyvena kitapus kelio. O jeigu aš leidau šitam žmogui save fotografuoti nuogą, vadinasi, mus siejo intymūs ryšiai, kurių taip paprastai neišmesi nei iš atminties, nei iš gyvenimo. Nesuprantu.

Tačiau ką gi aš turiu suprasti? Žinau, kad pamišimas — liga. Žinau, jog tokie ligoniai nesuvokia esą pamišę. Štai ir viskas. Visos mano žinios — kad probėgšmiais perskaitau kokį moterų žurnalą, o ką išmokau licėjuje per filosofijos pamokas, seniai išrūko iš galvos. Nesugebu sau paaiškinti, kokia proto liga man padėjo tokias išvadas padaryti, bet tai, ką aš įsivaizduoju, matyt, ne taip jau toli nuo teisybės.

Kas per vienas Morisas Kobas?

Reikia atsikelti, visur uždegti šviesą ir kuo rūpestingiausiai apžiūrėti namą.

Langas. Atitraukiu užuolaidas. Staiga pajuntu esanti silpnesnė: palikau ant lovos šautuvą. Nesąmonė, kas gali ateiti tokiu metu? Lauke naktis, šviesi naktis, ramiai spindi žvaigždės. Be to, kas manęs ieškos? Tik aš viena. Ciūrichas. Balta balta. Irgi norėjau numirti. Sakiau gydytojui: "Maldauju, nužudykite mane, nužudykite". Jis to nepadarė. Jeigu metai iš metų gyveni įsitikinusi, kad tu nusikaltėlė, galų gale apsipranti su ta mintimi ir išeini iš proto. Tikriausiai taip ir yra.

Kai Motinėlė numirė, man per vėlai davė žinią, aš pavė-

lavau į laidotuves, ir viena sesuo vienuolė pasakė: "Juk reikėjo ir kitoms auklėtinėms duoti žinią, jūs ne vienintelė". Tą dieną aš lioviausi būti kažkam vienintelė, ir daugiau niekam niekada nebuvau. O juk galėjau tapti vienintele savo mažam berniukui. Nežinau kodėl, — gydytojai man nesakė, — bet aš visada maniau, kad kūdikis, kurį nešioju savyje, — berniukas. Širdyje saugau jo paveikslą, tarytum jis gyventų. Dabar jam treji metukai ir penki mėnesiai. Turėjo gimti kovo mėnesį. Juodos akys, burna, šypsena — tėvo, o šviesūs plaukai ir tarpelis tarp viršutinių priekinių dantų — mano. Žinau, kaip jis vaikšto, kaip kalba, ir žudau jį, visą laiką žudau ir žudau.

Negaliu būti viena.

Reikia išeiti, bėgti iš šito namo. Mano kostiumas nešvarus. Pasiimsiu savo paltą, kurį turi atvežti Žanas Le Gevenas. Po paltu kostiumo nesimatys. Mašinos niekam neatiduosiu. Patrauksiu tiesiai prie Italijos arba Ispanijos sienos, pabėgsiu iš Prancūzijos ir su likusiais pinigais išvažiuosiu kuo toliau. Nusiprausk veidą. Motinėlė sakė tiesą — reikėjo paimti iš banko visus pinigus ir nedelsiant bėgti. Motinėlės visada teisybė. Dabar jau būčiau toli nuo visko. Kelinta valanda? Mano laikrodis stovi. Susišukuok.

Išėjau, uždegiau "Tenderberdo" žibintus, žvilgtelėjau į prietaisų skydą — jau po pusės vienuoliktos. Džibsas tikriausiai manęs laukia. Žinau, jis manęs lauks. Važiuoju asfaltuota alėja. Vartai liko atidaryti. Žemai mirga šviesos — tai Avinjonas. Nakties vėjas atneša šventės aidus. Ar reikia paso važiuojant per Ispanijos sieną? Dumsiu iki Andalūzijos, o ten sėsiu į laivą, plaukiantį į Gibraltarą. Gražūs pavadinimai, naujas gyvenimas, toli nuo čia. Šį kartą palieku pati save. Visam laikui.

Jis jau laukia. Ant maršinių apsivilkęs odinę striukę. Sėdi alinėje prie marmurinio staliuko. Greta, ant suolo, guli ryšulys, suvyniotas į rudą popierių. Einu per salę, o jis žiūri ir šypsosi. Niekam daugiau nekvaršinsiu galvos. Laikysiuos.

— Jūs neperrišot rankos?

— Ne. Neradau gydytojo.

— Ką veikėte? Papasakokit. Buvote kine? Geras filmas?

— Taip. Paskui važinėjausi po miestą.

Laikausi puikiai. Jis su Mažuoju Poliu per tą laiką pakrovęs penkias tonas ankstyvųjų daržovių. Vokiečių turistai, atgabenę paltą, pavėžėję jį savo mašina iki čia ir išsodinę palei stotį. Jis užsirašęs jų adresą, kada nors užeisiąs ir dar sykį padėkosiąs. Jie traukią į Korsiką. Liuks kraštas, tik pliažai ir pliažai. Jis sėdi prieš mane ir žiūri patikliomis akimis. Vienuoliktą valandą penkios minutės sėsiąs į traukinį ir Lione susitiksiąs su Mažuoju Poliu. Gaila, turįs tik penkiolika minučių.

— Jums tiek rūpesčių per mane.

— Manęs niekas nevertė. Galėjau nieko nedaryti. Priešingai, aš labai džiaugiuosi vėl jus matydamas. Žinote, Pon Sent Espri kraudamas dėžes, visą laiką tik apie jus galvojau.

— Dabar man jau geriau. Visai gerai.

Jis šyptelėjo ir išgėrė gurkšnį alaus. Paprašė mane atsisėsti šalia jo ant suolo. Aš atsisėdau. Jis uždėjo ranką man ant peties ir, švelniai jį spustelėjęs, paklausė:

— Jūs turite draugų, ką nors, kam galėtumėt pranešti?

— Ką pranešti?

— Nežinau. Visa tai.

— Neturiu nieko. Yra vienas žmogus, kurį dabar norėčiau matyti, bet tai neįmanoma.

— Kodėl?

— Jis turi žmoną, savo gyvenimą. Jau seniai sau prisiekiau duoti jam ramybę.

Jis išvyniojo gulintį ant suolo ryšulį ir padavė man rūpestingai sulankstytą baltąjį paltą.

— Gal šeštadienį jums galvoje viskas apsivertė aukštyn kojom, taip atsitinka, kai esi pavargęs, — tarė jis. — Aš irgi kartą po poros valandų miego, užuot važiavęs į Paryžių, patraukiau į priešingą pusę. Mano porininku tada dirbo Batistenas. Kai jis nubudo, aš jau buvau sukoręs šimtą kilometrų. Ir dar užsispyręs kaip asilas tvirtinau, esą Paryžiuje mes reikalus sutvarkę. Vos susilaikė nevožęs man į dantis, kad atvestų į protą. Gal norite ko išgerti?

Nieko nenoriu gerti. Palto kišenėse randu "Er Franso" kompanijos lėktuvo bilietą, savo rausvą plastmasinį drambliuką, penkis šimtus trisdešimt frankų firminiame algų voke, Avin-

jono garažo kvitą, dar kažkokius, be abejo, savo popierius. Džibsas į mane žiūri, ir kai pakeliu akis, norėdama jam padėkoti ir patvirtinti, kad visa tai iš tikrųjų priklauso man, matau jo žvilgsnyje draugišką nerimą ir dėmesį. Ir kaip tik šią akimirką, nustelbdamas mano širdies plakimą, vėl pasigirsta — toks baisus ir toks nuostabus — Motinėlės balsas.

Motinėlė man sako, kad aš nenužudžiau Moriso Kobo, kad aš ne beprotė, ne, Dani, ne, kad visa tai, ką išgyvenau, — ne mano fantazijos vaisius, o buvo iš tiesų, kad aš tikrai pirmą kartą gyvenime esu šiame mieste, kur viskas dabar tarsi nušvito, kur tarsi užgrojo orkestrai. Ir aš taip staiga suvokiau pastarųjų dienų tiesą, kad net sudrebėjau. Galvoje pašėlusiu greičiu skriejo mintys, matyt, net mano veidas persimainė.

— Apie ką galvojate? Kas jus taip nudžiugino?

O aš nemoku paaiškinti. Tada greit bučiuoju jam į skruostą ir sutvarstyta ranka iki skausmo spaudžiu jo delną. Bet man neskauda. Man gera. Aš išgelbėta. Beveik išgelbėta. Šypsena sustingsta mano veide. Galvoje švysteli dar viena mintis, stulbinanti, kaip ir visa kita: kažkas mane seka, netgi dabar nenuleidžia nuo manęs akių, mane, matyt, sekė nuo pat Paryžiaus, kad viskas taip susiklostė.

“Dani, vaikeli mano, — sako Motinėlė, — yra vilties, kad tave pametė iš akių, kitaip jau būtum negyva. Tau nori padaryti galą, nejaugi nesupranti?”

Reikia saugoti Džibsą.

— Gal jau eikime. Aš jus palydėsiu. Dar pavėluosite į traukinį.

Mano paltas — jis padeda juo apsivilkti. Mano rankinė — atidarau ją, norėdama būti tikra, kad neapsirinku. Ne, dabar aš neapsirinku. Ir vėl mane pagauna baimė, tik kitokia. Gatvėje Džibsas patikliai apkabina mane per pečius, o aš negaliu atsikratyti minties, kad jį irgi stumiu į pavojų. Dairausi, negaliu susilaikyti. Iš pradžių į “Tenderberdą”, stovintį prie alinės, paskui — anapus mūrų, į tą mirguliuojančią šviesomis ilgą gatvę, kuria važiavau šiandien po pietų.

— Kas atsitiko?

— Nieko. Šiaip žiūrėjau. Nieko.

Jis susijuokia, jaučia, kad kairiąja ranka apkabinu jį per liemenį. Stoties salė. Perono bilietas. Požeminė perėja. Platforma. Vis dairausi. Nepažįstami keleiviai, susirūpinę savo reikalais. Per garsiakalbį skelbia Džibso traukinį. Iš tolo girdėti muzika. Jis stovi priešais, laiko mane už pečių. Sako:

— Žinote, ką padarysim? Rytoj vakare aš būsiu Paryžiuje, viešbuty, kur visada apsistoju, Žan Lantjė gatvėj. Duokite žodį, kad man paskambinsite.

— Paskambinsiu.

— Mano kepurę turite?

Ištraukiu iš rankinės kepurę. Jis šratinuku užrašo vidinėje graižo pusėje telefono numerį ir kepurę grąžina. Paskui man už nugaros sušvilpia traukinys, vagonai bildėdami, kad net ausys plyšta, rieda palei platformą, jis kažką sako, bet aš negirdžiu, purto galvą, apkabina mane ir stipriai spaudžia savo didelėmis rankomis. Viskas. Ir tuo metu, kai jis išeina iš mano gyvenimo, kai išsikišęs pro vagono langą moja man ranka, įdegęs, su ta savo nuostabia šypsena, kai jau nutolsta, dingsta, aš prisimenu, kad daviau žodį padėti jam ir jo bičiuliui Lavantiurui tapti milijardieriais. "Nepamesk šitos kepurės, — tarė man Motinėlė. — O kadangi tu taip nori suardyti tai, kas prieš tave sumanyta, paskubėk".

Stovėdama ant šaligatvio palei geležinkelio stotį, aš pradedu nuo bilieto į tą lėktuvą, kuriuo niekada neskridau. Dairydamasi aplinkui, plėšau bilietą į skutelius. Drąsinu save, esą mano pėdsakus jau seniai pametę, bet pati įsitikinusi priešingai. Man netgi rodos, kad jaučiu įsmeigtą į save kažkieno įdėmų, negailestingą žvilgsnį.

Ir vėl "Tenderberdas", paskutinį kartą. "Negrįžk ten", — maldauja Motinėlė. Važiuoju iliuminuotomis gatvėmis, suku aplink aikštes, kur šventės pramogos pačiam įkaršty. Reikės dar sykį klausti kelio į Vilnevą. Veidrodėlyje stebiu mašinas, riedančias iš paskos. Minia, muzika mane ramina. Kol aš tarp žmonių, man niekas negresia, esu tuo tikra.

Vilneve irgi iškilmės. Sustoju palei tą patį bistro, kur buvau dieną. Nusiperku didelį paprasto popieriaus voką ir pašto ženklą. Grįžtu prie mašinos ir, gaudžiant šventės triukšmui, brūkš-

teliu keletą žodžių, kurių prireiks, jeigu aš mirsiu. Užklijavusi voką, adresuoju jį sau, į Grenelės gatvę. Laišką metu į dėžutę čia pat, aikštėje. Man baisu, bet iš minios niekas paskui mane neseka.

Ilgas kelias į Vilnevą. Darydama posūkius, matau užpakaly dvi žibintų šviesas. Vartai vis dar atidaryti. Sustoju alėjoje. Užgesinu žibintus. Šviesos praslenka pro šalį, nutolsta. Laukiu, kol nurims širdis. Važiuoju toliau. Sustoju palei tamsoje dūluojantį namą. Patikrinu, ar nepalikau mašinoje kokio savo daikto. Skarele kruopščiai nušluostau vairą ir prietaisų skydą. Išlipu iš "Audros paukščio" taip, kaip į jį sėdau Orli aerouoste, — apimta baimės, kuri gniaužia man gerklę, kausto visus mano judesius. "Neik ten, Dani, neik", — maldauja Motinėlė. Bet aš turiu įeiti, turiu sunaikinti bent tą nuotrauką ant sienos, pasiimti savo drabužius. Įeinu. Uždegu prieškambaryje šviesą. Dabar jau ne taip baisu. Uždarau duris. Duodu sau penkias minutes viską sutvarkyti ir išeiti. Atsikvepiu.

Stoviu to kambario su odine sofa tarpdury ir girdžiu — kažkas subrazdėjo. Neklykiu. Kad ir norėčiau, neišspausčiau nė garso. Šviesa dega man už nugaros. Priekyje — didžiulė juoda kiaurymė. "Šautuvas! — sako Motinėlė. — Tu palikai jį ant sofos. Jeigu jis laukė patamsy, tai dar nepastebėjo". Stoviu paralyžuota, be žado, kojos tarsi švininės. Ir vėl subrazdėjo, arčiau. "Dani, Dani, šautuvas!" — šaukia Motinėlė. Beviltiškai stengiuosi prisiminti, kur kambaryje stovi sofa. Paleidžiu rankinę ant grindų, kad turėčiau laisvą sveikąją ranką. Staiga visai greta girdžiu — alsuoja, kažkaip baisiai, lyg dustų. Turiu pasiekti...

ŠAUTUVAS

Sėdau į mašiną. Nuvažiavau į Monmoransi vilą. Namas man buvo nepažįstamas. Duris atidarė Anita. Ji verkė. Sakė, kad šovusi iš šautuvo į žmogų. Sakė, kad jis galbūt dar gyvas, tik ji nedrįstanti pažiūrėti. Aš nulipau į rūsį. Ten buvo įrengta šaudykla, stovėjo taikiniai iš kamščio. Ėjau sunkiais

žingsniais. Aš apskritai sunkiasvoris. Vaikštau taip, kaip kalbu, iš lėto, tvirtai statydamas koją. Sako, tokie žmonės labai pasitiki savimi. Bet tai tik kraujas tokiu tempu teka mano gyslose.

Pamačiau gulintį ant grindų vyrą, o šalia jo — šautuvą. Aš gerai išmanau apie ginklus. Kadaise garsėjau kaip neblogas medžiotojas. Tai buvo magazininio tipo graižtvinis vinčesteris, 7,62 kalibro. Pradinis kulkos greitis — daugiau kaip septyni šimtai metrų per sekundę. Vargu ar jis buvo gyvas. Jeigu bent viena iš kliudžiusių jį kulkų pataikė į galvą, vadinasi, jos nebeturi.

Iš pradžių apžiūrėjau šautuvą. Praradau bet kokią viltį, kad grįš normalus gyvenimas. Nors, tiesą sakant, kas gi tas normalus gyvenimas? Jeigu Anita būtų šovusi iš automatinio šautuvo, aš nedelsdamas būčiau iškvietęs policiją. Nelaimingas atstikimas, ir tiek. Bet vinčesterio spyna turi saugiklį. Prieš kiekvieną šūvį jį vis reikia atlaužti. Jūs, Dani, tikriausiai matėte, kaip tai daroma vesternuose. Tikriausiai matėte, kaip gražuolis kaubojus šienauja raudonodžius. Be abejo, Anita irgi matė, todėl ir mokėjo atlaužti saugiklį. Ji šovė tris kartus. Niekas nebūtų patikėjęs, kad tai nelaimingas atsitikimas.

Atidžiai apžiūrėjau tą žmogų. Aš jį pažinojau. Tai buvo Morisas Kobas. Ne kartą buvome susitikę pas pažįstamus. Krūtinėje dvi žaizdos. Praskleidžiau chalatą ir pažiūrėjau. Anita šovė iš arti. Kilstelėjau akis, pamačiau, kur kliudė trečioji kulka. Siauras juodas rėželis betono sienoje, šalia lavono. Kampe radau susiplojusį gabalėlį švino. Įsidėjau jį kišenėn.

Kvailai gokčiodama, Anita vis dar verkė. Paklausiau, kodėl ji nušovė tą žmogų. Ji atsakė, kad jau daug metų jis buvęs jos meilužis, o dabar ją atstūmęs. Susitikdavusi su juo dar prieš mūsų vedybas. Aš kirtau jai per veidą. Ji trenkėsi į sieną. Raudona suknelė su apatinuku užkrito jai ant akių, ir ji purtė galvą, norėdama juos nusimesti. Tarp pražergtų kojų pamačiau kelnaičių kraštelį. Dar labiau įsiutau. Viena ranka griebiau ją už plaukų, kita už suknelės, pastačiau ant kojų ir vėl kirtau. Ji ėmė maldauti. Aš ją vėl pakėliau ir smogiau atsivėdėjęs. Ilgai stovėjau ir žiūrėjau, kaip ji guli prie mano kojų, įbedusi

kaktą į grindis. Nors ir apsvaiginta, Anita nesiliovė verkusi. Čiupau ją už pažastų ir vilkte užvilkau laiptais. Iš nosies jai bėgo kraujas. Prilaikydamas atvedžiau ją į kambarį, kur jūs rašėte mašinėle. Nudrėbiau į fotelį. Ieškodamas vandens, atidariau duris į kitą kambarį. Ten ant sienos pamačiau nuogos Anitos fotografiją. Atsirėmiau į tą sieną ir ėmiau verkti. Galvojau apie savo dukrelę. Dukrelė — tai visas mano gyvenimas. Turėtumėt mane suprasti, Dani. Kai ji gimė, aš pagaliau sužinojau, kas yra meilė, beribė, nedaloma, fanatiška, absoliuti meilė. Ir tik savo dukros labui, tik ją norėdamas apsaugoti, aš nusprendžiau jus nužudyti. Tai pats svarbiausias motyvas, visa kita — niekai.

Mano pasirinkimą nulėmė tai, ką aš apie jus žinau. Stebiu jus seniai, kur kas seniau, nei jūs manote. Nuo tos dienos, kai jus pamačiau pirmą kartą, — tada atėjote į agentūrą pasirašyti sutarties. Atsimenu — nors gal ir klystu, — buvote su šviesia, labai šviesiai geltona suknele, kaip jūsų plaukai. Atrodėte man graži, netgi gundanti. Nekenčiau jūsų. Aš raguotas, bet viską žinau, Dani. Žinau visas savo žmonos ikivedybines išdaigas tame kambario bute, Grenelės gavėje, kur buvau penktadienio vakarą. Žinau viską apie vyrus, grakštesnius ir dailesnius už mane, prieš kuriuos ji išsižergdavo; man ne paslaptis, kad retkarčiais jie smagindavosi su ja lovoje dviese iš karto — su manim ji niekad nėra taip inkštusi, kaip inkšdavo tada su jais. Tiesa, ji daug vėliau man prisipažino išdarinėjusi tokias šlykštybes, kai gerokai ją aptalžiau. Galų gale ji man visada viską prisipažįsta. Bet aš žinojau, kaip jūs paslaugiai užleisdavote jai savo butą, palikdama ją likimo valiai. Pati dėjotės dora, neprieinama, išdidi, ir dėl to aš dar labiau ėmiau jūsų nekęsti. Man jūs nuolat primindavote tai, ką stengiausi užmiršti; aš jus matydavau savo košmariškuose pavydo sapnuose. Man jūs buvote pabaisa.

Aš, Dani, visada į jus paslapčia žiūrėdavau. Žiūrėdavau vogčiomis, bet godžiai. Stebėdavau jūsų kairę ranką. Man visą laiką rodėsi, kad kairiai nenormalūs, pikti ir slapūnai, kaip ir tie, kurie graužia nagus. Tikriausiai, kai mane matydavote, kikendavot į kumštį, prisiminusi tuos niekšus, kurie tvarkė Anitą,

kurie ją mokė visokių šlykštybių. Aš eidavau iš proto. Ji, be abejo, ir toliau mane apgaudinėjo, o jūs tikriausiai tai žinojote. Ji, matyt, jums pasakodavo, ką galima išdarinėti lovoje ir kad aš šiuo atžvilgiu — storas nevėkšla, erotinis atsilikėlis. Jūs nebuvote mano valioje, bet aš svajojau, kad ir jus sumintų į purvą, kad subjurtų ta nuostabi jūsų bruožų, jūsų žodžių, jūsų eisenos harmonija.

Tą šlykščią istoriją, prieš kurią nublanko visa kita, aš sužinojau pernai. Kartą, vėlų vakarą, mudu su Anita restorane sutikome vieną jos amžiaus vaikiną, tokį pat geibų ir save įsimylėjusį kaip visi jie. Be jokio sąžinės graužimo išsmaugčiau juos savo rankomis, jeigu galėčiau likti nebaudžiamas. Visus. Arba priversčiau, kad juos tvarkytų, kaip gatvės mergas, kiti vyrai. Man nėr didesnio malonumo, kaip išgirsti, kad toks ir toks aktorius, kurį Anita ar pati kvailiausia agentūros mašininkė laiko vyriškumo etalonu, yra tik vargšas pederastas. Aš įsitikinęs, kad kiekvienas aktorius į tai linkęs; toks jų darbas — kuo nuolankiausiai visiems atsiduoti. Pamačiusi šį vaikėzą, Anita išblyško kaip lavonas. Drebėjo ir jos ranka, kurią jam padavė, ir jos balsas, kai jam kažką sakė. Pradėjome vakarieniauti. Jis sėdėjo su šutve prie kito stalo, ir aš mačiau, kaip juokiasi, nenustygsta vietoje, vogčiomis žvilgčioja į mūsų pusę, į Anitą. Užsimokėjau už vakarienę, nors jos beveik nepalietėm. Nutempiau Anitą į mašiną, kuri stovėjo Kanten Bošaro gatvėje, beveik prieš pat kino teatrą, kur mes ką tik žiūrėjome linksmą filmą liūdniems žmonėms, ir ten ėmiau ją mušti. Ji man papasakojo apie tą vakarą, dar prieš mūsų vedybas, kai gėrė su jumis ir dviem vaikinais — vienas buvo tas pats tipas iš restorano. Pasakojo, kaip po vidurnakčio, išėję iš kažkokios landynės, visi patraukėte į jūsų butą išgerti dar po stikliuką. Pasakojo, kad tuo metu, kai vienas bjaurybė — ne tas iš restorano, o kitas — jau padulkinęs, ją bučiavo, tasai bandė tą pat daryti jums. Pasakojo, kaip ją išplūdote ir pabėgote iš savo buto, palikusi ten vieną. Verkdama vis kartojo, ir aš žinojau, kad ji nemeluoja: “Aš buvau visai be galvos, nesuvokiau, ką darau. Dani negeria, nesusideda su vyrais, vaizduojasi, kad ji dora, kad jai nieko nereikia, ir palieka draugę pa-

sitaikius pirmai progai. Ji nė mirksnio apie mane nepagalvojo, supranti, ėmė ir išėjo, o aš buvau girta, buvau girtutėlė". Įsodinau Anitą į taksi. Grįžau į restoraną. Vaikinas dar buvo ten. Palaukiau jo gatvėje ir, kaip paprastai, lėtu žingsniu nuėjau Eliziejaus laukais per kokį šimtą metrų nuo jo. Jis manęs nematė. Buvo su tokia blondine, įsimylėjusia kaip jūs visos. Vedėsi ją pas save, į La Boesi gavę. Stodinėjo palei užgesintas vitrinas ir juokėsi arba bučiavosi kaip kiaulės, nepaisydami praeivių. Užklupau juos, kai tik įėjo pro namo duris. Pirma smogiau jam, paskui — jai. Ji krito be sąmonės, nespėjusi nei nustebti, nei surikti. Aš pakėliau ją ant rankų, o jį — jis vos laikėsi ant kojų — stumtelėjau į laiptus. Prisiekiau pasmaugsiąs, jeigu ims šauktis pagalbos. Drebėdamas iš baimės, jis mane įleido į didelį butą antrajame aukšte. Padėjau blondinę ant grindų ir uždariau duris. Dar kartą vyriokui užvažiavau, mat buvo bepradedąs ginčytis. Laikydamas už sudraskyto švarko atlapų, prirėmiau jį prie sienos ir ėmiau be gailesčio mušti. Paskui, visai apdujęs iš pykčio, vienu mostu nuplėšiau jam kelnes kartu su gėlėtomis apatinukėmis ir nutempiau jį į kitą kambarį, ieškodamas, bene rasiu ką nors, kuo galėčiau jį dar labiau pažeminti jo merginos akyse. Rodos, jis vadino mane "ponu", meldė pasigailėti, tačiau neturėjo nė kruopelytės vyriškumo, net nebandė gintis; tai buvo šlykštus kirminas, ir kaip tik tas jo šlykštus silpnumas užgesino mano pyktį. Bloškiau jį ant kėdės virtuvėje. Paėmęs už smakro, kilstelėjau jo galvą. Iš ausų ir nosies tekėjo kraujas. Kažką jam sakiau. Nebeatsimenu ką. Vis tiek jis negalėjo suprasti. Niekas niekada negali suprasti. Grįžau į tą kambarį, kur buvo mergina. Ji irgi vadino mane "ponu". Kairiąja ranka uždengiau jai burną ir, prispaudęs prie tos pačios sienos, kur mušiau jos meilę, nuplėšiau jai iš priekio visus drabužius. Jos plačiai atmerktos, pilnos ašarų akys visai iš arti žiūrėjo į mane. Ji buvo švelni ir persigandusi kaip vaikas. Paleidau ją, Dani. Niekas niekada nesupras. Neatsimenu, kaip vėl atsidūriau savo mašinoje, Kanten Bošaro gatvėje. Sėdėjau uždėjęs ant vairo rankas ir įsikniaubęs į jas verkiau. Neskaitant vaikystės, gyvenime verkiau tik du kartus. Tą vakarą ir praėjusį penktadienį, kai žiūrėjau į begėdišką savo žmonos fotografiją. Ar jūs, Dani,

galite suprasti?

Tą naktį aš sužinojau ir daugiau Anitos šunybių, iškrėstų jau mudviem susituokus, ir apie jūsų kelionę į Ciūrichą. Tačiau apie Kobą ji man nesakė nė žodžio. Ilgai sėdėjau vienas prie savo miegančios dukrelės. Paskui prisirijau migdomųjų ir užsnūdau šalia jos lovutės, ant grindų, ir sapnavau tik ją. Kitą dieną ėmiau ieškoti būdų susitikti su tuo vaikinu, kurį mušiau. Susitikome kavinėje, netoli jo namų. Jis visas buvo sutinęs ir nusėtas mėlynėmis, tačiau siurbčiodamas bjaurias pomidorų sultis, gražbyliavo — žinojo, kad bijau dabar aš jo. Daviau jam čekį. Jis pasakė, kad aš pamišėlis ir mane reikėtų izoliuoti. Netgi juokėsi, nors burna buvo apklijuota pleistru. Aš tiek nusižeminau, kad paprašiau jį papasakoti apie tą gegužės naktį, norėjau žinoti jo versiją. Baisiausia buvo tai, kad jo atmintyje išliko tik nuotrupos, jam visa tai buvo nereikšmingas, eilinis nuotykis. Galų gale, sakė jis, aš jam mokąs už tai, kad jis gulėjęs su mano žmona. Ir garsiai ėmė svarstyti, ar nereikėtų pasidalyti šitų pinigų su draugu.

Tą dieną aš nė sekundės negalėjau dirbti. Visas išmuštas prakaito, tik galvojau ir galvojau apie tai, ką Anita prisipažino. Iš daugelio vyrų, kuriuos ji minėjo, bent vieną aš pažinojau ir galėjau pamokyti. Atsimenate, pas mus dirbo toks juočkis dailininkas, panašus į toreadorą, Vita, Žakas Vita, kuris pateko į automobilio katastrofą ir po to greit išėjo iš agentūros? O iš tiesų tai aš jo irgi palaukiau tą vakarą Buživalyje, prie naujų namų, kur jis gyveno. Buvo septynios valandos. Senoje spindėjo besileidžianti saulė. Netoli manęs žaidė būrelis vaikų. Aš mečiau jiems atriedėjusį prie manęs sviedinį. Juos pašnekinau. Paskui likau vienas. Valandos bėgo, aš laukiau vaikštinėdamas šešėlyje, toliau nuo gatvės žibintų, rūkiau. Buvo jau po vidurnakčio, kai Vita parvažiavo savo "Sitroenu" vienas ir pastatė mašiną aikštelėje. Pamatęs mane ateinant, iškart suprato, ko man čia reikia. Nenorėjo išlipti iš mašinos, sėdėjo, beviltiškai įsikibęs į dureles. Tada griebiau abiem rankom tą jo "Sitroeną" ir apverčiau. Ėmė atsidarinėti namų langai. Nakties tyloje pasigirdo balsai. Ištraukiau Vita iš mašinos — reikia pripažinti, kad jis už tą paršą buvo daug smarkesnis ir vis tai-

kėsi man įspirti į papilvę, — smogiau jam, pakėliau, vėl smogiau, talžiau ant gazono, kol supratau, kad galiu jį užmušti. Grįžau namo. Tą naktį irgi miegojau ant grindų prie dukros lovelės. Po poros dienų Vita atėjo į mano kabinetą su pareiškimu. Išeinąs iš darbo. Čekio jis nepriėmė. Pareikalavo sumokėti tik už mašinos dureles ir sparną, bet už kūno sužalojimą atlyginimo atsisakė. Taip, jis buvęs su Anita viešbuty, Pasi gatvėje. Penketą ar šešetą sykių. Ir, padaręs nepadorų gestą, pridūrė, kad su mano žmona jis pasismaginęs kaip su kekše, kad nė pagalvot nebenorįs apie ją. Ar jūs, Dani, mane suprantate?

Po viso to aš jūsų ėmiau nekęsti labiau už viską pasaulyje. Stengiausi nežiūrėti į jus pirmadieniais, per rytinius susirinkimus. Vienu metu netgi buvau sumanęs atleisti jus iš darbo. Tačiau mane sulaikė dvi priežastys: reikėjo rasti rimtą dingstį, bent jūsų kolegų akimis žiūrint, kokią nors tarnybinę pražangą, tačiau to sulaukti iš jūsų buvo maža vilties; antra vertus, jūs būtumėt tuoj įsidarbinusi kitoje angentūroje, kur aš vėl būčiau jus sutikęs, tik aukštesniame poste, dar įtakingesnę, negu esate šiandien. Tada aš nutariau laukti.

Prabėgo keletas mėnesių. Prižiūrėjau Anitą, man rodės, gerai prižiūrėjau. Aš ją mylėjau. Aš visada ją mylėjau. Žinau, ką agentūroje šneka apie mūsų vedybas. Esą ji, vos tik stojusi dirbti, nusprendė pasidaryti vaiką su šefu ir už jo išekėti. Nesąmonė, Dani. Kad įgytų turtą ir padėtį tame pasaulyje, į kurį taip veržėsi, jai niekas nebuvo reikalingas. Anaiptol. Ji atmesdavo mano pasiūlymus, ir aš jos nedominau. Kartais su manim drauge išeidavo iš agentūros. Pakviesdavau ją vakarieniauti. Pasakodavau apie savo vaikystę, apie tai, kaip manęs bijodavo kiti vaikėzai, stengiausi jai imponuoti prisiminimais, išryškinančiais mano fizinę jėgą. Tačiau ji tiktai galvodavo, kad aš per didelis, per storas, ir nuobodžiai žiovaudavo. Po vakarienės, kuri jai neteikdavo jokio malonumo, aš neišmanydavau, ką veikti. Šokti nemoku. Madingų pasilinksminimo vietų nelankau. Palydėdavau ją pas jos motiną, į Siušė bulvarą. Tada čiupdavau pirmą pasitaikiusią gatvės mergšę ir gaudavau iš jos tai, ką norėdavau gauti iš Anitos. Supraskite mane teisingai,

Dani. Pirmą kartą aš ją paėmiau jėga vieną šeštadienį tuščioje agentūroje, kur mes atėjome padirbėti. Tai buvo mano didžiausia sėkmė, nes kaip tik tą dieną pradėjau Mišelę, o po aštuonių mėnesių vedžiau Anitą. Žinau, kad bent prieš vedybas Anita man jautė netgi savotišką meilę, nors, galimas daiktas, tai buvo tik erotinis potraukis, patyrus, kad aš skiriuosi nuo jos pažįstamų vyrų ne tik ūgiu ir svoriu, bet ir kitais dalykais. Tuo metu, atėjusi pas mane, ji nusirenginėdavo visa virpėdama, tarsi kažkuo abejodama; nežinau, kas ją labiau iš anksto jaudindavo — skausmas ar malonumas. Kadangi darbe visą dieną ji būdavo žvali, savimi pasitikinti, kaip reta valdinga, juo labiau atrodė naivios ir apgailėtinos jos pastangos atsiduoti man kuo nepadoriau, su kažkokiu gyvulišku nuolankumu. Čia ir yra visa Anitos nelaimė. Ji bejėgė atsispirti tam, kas ją prievartauja, kankina. Dėl to ir prie Moriso Kobo buvo taip prisirišusi, kad tas galėjo ją kankinti ir kankinti, gąsdinti, vertė daryti tai, ko nenorėjo (jūsų nuotraukos — tai menkas pavyzdys), — jis niekuo nesibjaurėjo, kad tik ją laikytų savo valdžioje. Vieną naktį Anita man irgi įbruko į ranką odinį diržą, vapėdama, kad aš ją arba plakčiau, nekreipdamas dėmesio į jos riksmą, arba visai užmuščiau, nes jai jau nebesą kitokio kelio. O aš negalėjau prie jos prisiderinti, negaliu tenkinti norų, kurių nesuvokiu. Jūs, Dani, mane suprantate? To žmogaus nužudymas mane sukrėtė — tai buvo grėsmė Mišelės ateičiai. O Anitą mušiau pusrūsy tik dėl to, kad sužinojau, jog dar vienas šunsnukis mane laikė tokiu, koks esu, — raguotu. Tik dėl to. Aš buvau laimingas, kad jis negyvas, buvau laimingas, kad turėsiu nužudyti ir jus, suversti jums visą kaltę už šitą žmogžudystę. Aš myliu Anitą. Myliu ir gailiuosi visai kaip savo dukrelės, kadangi žinau — nors visi mano kitaip, — kad ji tik vargšė paklydėlė mergaitė. Prisiekiu jums, man nė akimirką neatėjo — ir niekada neateis! — į galvą mintis ją mesti, leisti, kad ją pasodintų už grotų, kad ji kentėtų viena.

Kai tada, penktadienį, grįžau pas ją, į tą kambarį, kur vėliau atvedžiau jus, Anita nebeverkė. Mes ilgai kalbėjomės. Ji sėdėjo priglaudusi veidą man prie skruosto, apkabinusi rankomis mano kaklą. Monotonišku balsu pasakojo apie savo ryšius

su Morisu Kobu, kurį po mūsų vedybų matydavusi nedažnai, bet mesti neįstengusi. Šovusi į jį todėl, kad po ranka buvęs šautuvas tuo metu, kai jie barėsi, — jis ketinęs važiuoti į Vilnev lez Avinjoną, kur jo laukusi kita moteris. Klausiausi jos prisipažinimo ir galvojau, kaip išvengti policijos, bet neradau jokios išeities. Anita sakė, kad bijodama manęs, ji susitikinėdavusi su Kobu labai atsargiai. Ateidavusi pas jį tik tarnams nesant namie — taip buvo ir tą kartą, — o jeigu reikėdavo kur nors būtinai prisistatyti, visada sakydavusi svetimą pavardę: jūsų. Taip, Dani. Aš lėtai vaikštau ir kalbu, bet mano galva dirba greitai. Žvilgtelėjau į laikrodį: buvo ketvirtis penktos. Kai Anita verkdama man paskambino į agentūrą, kad aš atvažiuočiau į Monmoransi vilą, buvo trys valandos. Taigi nuo Kobo mirties praėjusi valanda su ketvirčiu. Man prireikė dar kelių minučių nors bendrais bruožais apmesti mūsų išsigelbėjimo planą. Tikriausiai iš mano kalbos puikiai supratote, kad jūsų likimas manęs visai nedomino. Dabar man svarbiausia buvo — laikas. Vienoje knygoje — "Alisa stebuklų šalyje" — sakoma, kad laikas — veikiantis asmuo. Ir nuo šios akimirkos aš visas savo jėgas paskyriau tam, kad jis eitų už mus, prieš jus ir prieš visus kitus; tai buvo mano svarbiausias rūpestis.

Pirmiausia sugalvojau nukelti į priekį Kobo mirties laiką tiems, kurie tardys, ir turėti sau keletą valandų, kur kaip švariame popieriuje galėčiau įrašyti kitokią nužudymo versiją. Taigi pirmoji sąlyga — kad skrodimas būtų daromas praslinkus keletui dienų. Reikėjo paslėpti Kobo lavoną iki tol, kol bus neįmanoma nustatyti jo mirties laiko. Be to, jis turėjo kaip nors dar pagyventi, kol numirs antrą kartą. Todėl aš ir perkėliau nužudymo vietą iš Paryžiaus į Vilnevą. Kobas ruošėsi ten vykti. Tegu vyksta. Jo piniginėje radau lėktuvo bilietą. Žinojau, kad Avinjone jis ketino paimti iš garažo paliktą remontuoti savo "Tenderberdą". Rytą, girdint Anitai, jis telefonu teiravosi, ar mašina sutaisyta. Tegu ją paima. Prašiau Anitą nupasakoti tą Vilnevo namą. Anita ten buvusi keletą sykių, išvažiuodavo sugalvojusi kokį melą, bet aš nebeturėjau drąsos jai priekaištauti. Ji sakė, kad namas stovįs nuošaly, tačiau prie kelio esą ir daugiau sodybų. Buvo įsitikinusi, kad, triskart šovus iš šautuvo,

tik šįsyk ne rūsy betono sienomis, o kambary atvirais langais, kaimynai girdėtų ir vėliau galėtų paliudyti. Man to užteko.

Nedelsdamas ėmiau apžiūrinėti daiktus kambaryje, kur mes buvome, paskui Kobo miegamajame. Man jį parodė Anita. Tuo pačiu metu mano galva karštligiškai dirbo. Susipažindamas su šiuo žmogumi, aš iki smulkmenų apgalvojau, kaip jums suversti kaltę dėl jo mirties už tūkstančio kilometrų nuo Paryžiaus. Anitai nieko nesakiau, kadangi, ją įtikinėdamas, būčiau tik praradęs brangų laiką. Atskleidžiau savo planą naktį — po truputį, tiek, kiek man buvo reikalinga jos pagalba. Kad jūs turite mirti, pasakiau pačiam gale. Įtikinau, kad mano nusistatymas ir mano veiksmai tvirti kaip visada. Kai išėjau iš Monmoransi vilos, man kėlė abejonę tik keletas smulkmenų. Pati rimčiausia buvo ta, kad — nors Anita ir pasinaudojo gana miglotomis aplinkybėmis jūsų pavarde — su Morisu Kobu jus siejo tik vienas ryšys. Tada aš dar nesuvokiau, ko jis vertas. Anita, pasakodama apie savo meilužį, minėjo keletą nuotraukų, kurias ji, Kobo prašoma, slapta padariusi jūsų bute mažyčiu kaip žiebtuvėlis aparatu, pagamintu specialiai miniatiūrinių dalykų mėgėjams. Esą jis buvęs tokių dalykų "specas" ir mokėjęs iš paprasčiausių negatyvų gauti geriausias nuotraukas. Tačiau, kiek ji prisiminė, visos nuotraukos, išskyrus vieną, padarytą rytą, ryškioje šviesoje, kai jūs buvote be akinių ir ji galėjo fotografuoti beveik nerizikuodama, išėjusios arba per tamsios, arba jose buvę aiškiai matyti, kad fotografuota be jūsų leidimo; taigi jos buvo netinkamos ir netgi pavojingos mano sugalvotam planui. Be to, Kobas jas išvežęs į Vilnevą, o gal net sunaikinęs — tuo ji nesanti tikra. O jūs Kobą mačiusi tik vieną kartą, dar prieš mūsų vedybas, tačiau probėgšmiais, koridoriuje — grįžote namo kaip tik tuo metu, kai Anita buvo su juo beišeinanti iš jūsų buto. Jis taip jumis susidomėjo, kad pripraše Anitą padaryti šias nuotraukas, kai pas jus nakvosianti, — jį skatino tik noras ją pažeminti. Tačiau, kiek ji prisiminė, jūs beveik nekreipusi į jį dėmesio.

Palikau Kobo lavoną šaudykloje ir užrakinau duris. Miegamajame surinkau visus drabužius, kuriais tą dieną jis vilkėjo. Pasiėmiau jo piniginę ir įvairius popierius, tarp kurių radau di-

gitalio receptą, Avinjono garažo adresą ir lėktuvo bilietą į Marselį. Paskambinau į telefono stotį, kad abonento nebus iki švenčių pabaigos. Anitai daviau Kobo raktus, kad ji, išeidama iš namų, viską užrakintų. Pasakiau jai, kad čia atvešiu jus visai nakčiai, taip izoliuosiu nuo žmonių, ir paaiškinau, kokia dingstimi tai padarysiu. Liepiau jai bet kaip sukišti į stalčius viską, kas jums galėtų kelti įtarimą, kad tai ne mūsų namai. Ji buvo įsitikinusi, kad žinote mūsų tikrą adresą. Tiesą sakant, man nelabai rūpėjo, ką pagalvosite, nes kitą dieną turėjote mirti.

Perspėjau Anitą, kad po pusvalandžio jai paskambinsiu į Mocarto gatvę. Ji turinti persirengti reklaminių filmų festivaliui, kur mes ketinome eiti. Telefonu jai apibūdinsiąs drabužius, kuriais jūs tą vakarą vilkėsianti, kad ji paruoštų panašius ir sau. Ji nesuprato. Išblyškusiame jos veide ašaros buvo palikusios juodus blakstienų tušo pėdsakus. Buvo kaip apdujusi. Aš pabrėžiau, kad dabar ji turinti atrodyti graži, elgtis laisvai ir linksmai.

Sėdau į savo mašiną, kurią buvau pastatęs Drebulių gatvėje, už kelių dešimčių metrų nuo Kobo vilos vartų. Grįžau tiesiai į darbą. Pakeliui užsirūkiau cigaretę, pirmą nuo tada, kai išvažiavau iš agentūros. Buvo jau beveik penkios valandos. Mano kabinete sėdėjo Miušė, norėjo parodyti keletą skelbimų. Greit juos patvirtinau. Matyt, šiam nevykėliui pirmą kartą gyvenime taip pasisekė. Aš jį stumte išstūmiau pro duris, suradau stalčiuje avialinijų tvarkaraštį ir pasižymėjau, kada išskrenda ir atskrenda lėktuvai, kurių man reikės naktį. Tada vidaus telefonu išsikviečiau savo sekretorę ir paprašiau užsakyti man į namus du bilietus į Swissair kompanijos lėktuvą, skrendantį į Ženevą rytojaus dieną, keturioliktą valandą. Liepiau jai paruošti "Milkabi" firmos dokumentus. Tada išgėriau stikliuką, rodos, rusiškos degtinės ir pasikėliau į kitą aukštą, pas jus.

Nuo to laiko, kai šis kambarys tapo jūsų kabinetu, aš pirmą kartą čia įžengiau. Jūsų nebuvo, ir man iš pradžių šovė į galvą paprašyti, kad jus pakviestų, bet paskui nusprendžiau, kad neverta atkreipti kitų dėmesio. Pasinaudojęs tuo, kad buvote išėjusi, apžiūrėjau kabinetą, dirstelėjau į stalčius, į jūsų ran-

kinę, paliktą ant stalo. Žinoma, aš ieškojau, ką čia dar būtų galima pridurti prie mano plano, bet svarbiausia, norėjau iš daiktų, kurie supo jus kasdieniniame gyenime, pažinti jus pačią. Kuo ilgiau neatėjote, tuo labiau bijojau tos akimirkos, kai jūs pasirodysite. Nebesupratau, su kuo man teks turėti reikalą. Žvilgtelėjau į jūsų baltą paltą, kabantį ant sienos. Pačiupinėjau jį. Kvepėjo tais pačiais kvepalais, kokius vartojo Anita; tai mane iš pradžių nemaloniai nustebino, o paskui pradžiugino. Jeigu, ką gali žinoti, atkreiptų dėmesį į kvapą Monmoransi viloje ar Vilneve — ten Anita buvo su Kobu prieš porą dienų, — tai įtarimas kristų ne vien ant Anitos, bet ir ant jūsų. Tačiau, be jūsų palto, be kvapo, kambaryje buvo dar kažkas, tik negalėjau suprasti kas, bet jauste jaučiau; tai man rūpėjo labiau už visa kita, netgi, sakyčiau, gąsdino. Dabar, Dani, aš manau, kad tai buvo nuojauta to, kas man vėliau nutiko, nors ir dėjau pastangas, — tos ilgos lenktynės be miego ir poilsio, dieną ir naktį, lenktynės iki galo, pilnos košmarų, kurie mane persekioja visą gyvenimą.

Baltaplaukė būtybė, kuri staiga pasirodė tarpdury, buvo man niekad nematyta ir visiškai nepažįstama. Šiame pilname saulės kabinete, kur, rodės, aš užėmiau visą vietą, nė vienas jūsų bruožas, Dani, nė vienas judesys, nė mažiausia balso gaidelė nesutapo su tuo, kokią jus vaizdavausi. Buvote pernelyg artima, pernelyg apčiuopiama, nežinau, nė kaip pasakyti. Ir kartu tokia rami, tokia pasitikinti savimi, kad aš net ėmiau abejoti viso to, kas įvyko, realumu. Sutrikęs vartaliojau plastmasinį drambliuką. Jaučiau, kad matot mano sutrikimą, kiekvieną mano judesį, kad jūsų galva irgi dirba, žodžiu, kad jūs gyva. Disponuoti Morisu Kobu mano plane buvo paprasta. Galėjau jį, kaip daiktą, savo nuožiūra kilnoti iš vienos vietos į kitą ir netgi sugalvoti jam tolesnį gyvenimą, kadangi jis buvo negyvas. Tačiau jūs — paradoksalu, ar ne? — buvote visiška abstrakcija, jumyse slypėjo milijonai neįmanomų numatyti poelgių, ir kiekvienas iš jų galėjo mane pražudyti.

Išėjau. Grįžau, nes užmiršau vieną svarbų dalyką. Jūs neturinti pasakoti savo kolegoms, kad vakare pas mane dirbsite. Nuėjau į buhalteriją ir pasiėmiau storą pluoštą banknotų iš

savo asmeninio seifo. Įsikišau pinigus tiesiai į švarko kišenę, kaip kadaise, per karą, kai man buvo dvidešimt metų. Beje, per karą aš ir atradau savo vienintelį talentą: parduoti bet ką ir bet kam, netgi tai, kas lengviausiai perkama ir brangiausiai parduodama — orą. Naujoji mašininkė, nežinau jos pavardės, kvailai į mane spoksojo. Liepiau jai dirbti savo darbą. Paskambinau sekretorei, kad ji nuneštų į mano mašiną "Milkabi" aplanką, stovą popieriaus rašomajai mašinėlei ir kalkių. Mačiau jus einant koridoriumi su baltuoju paltu. Užsukau į redakciją, iš kur sklido man toks pažįstamas triukšmas. Tai Gošranas dalijo vokus su premijomis. Paprašiau jūsų voką duoti man. Tada grįžau į jūsų kabinetą. Buvau tikras, kad palikote raštelį, pasiaiškindama kolegoms, kodėl išėjote.

Kai pamačiau tą lapuką, pritvirtintą prie stalinės lempos, netikėjau savo akimis. Jūs rašėte vakare išskrendanti, o juk tai atitiko vieną svarbiausių mano plano punktų — jūsų tariamą kelionę lėktuvu. Bet, kaip jau sakiau, Dani, mano galva dirba greitai, ir aš neilgai tesidžiaugiau. Man pasirodė, kad šis pirmas jūsų poelgis pernelyg idealiai atitinka mano planus, kad jis gali viską sužlugdyti. Turėjau sumanęs pasiųsti jūsų vardu į Orli tą garsią telefonogramą, iš kurios būtų matyti jūsų ryžtas skristi Kobui iš paskos į Vilnevą, jeigu tas ketintų ten vykti. Tačiau jūs negalėjote taip nuspręsti dar nežinodama, kad, trims valandoms praslinkus, jis spjaus į jūsų grasinimus ir vis tiek skris. Aišku, kol kas dar buvo mano valioje pasirinkti tą arba kitą raštelį, kurį galėjo perskaityti kiekvienas agentūros tarnautojas, arba savo sukurtą telefonogramą. Bet ne abu. Jeigu nebūčiau apie tai pagalvojęs, sumetęs, kad čia nesąmonė, kuri kristų į akis bukiausiam faraonui, jūs, Dani, būtumėt laimėjusi partiją pirmu ėjimu, netgi mirusi. Pasirinkau telefonogramą. Sulanksčiau jūsų raštelį keturlinkai ir įsikišau kišenėn. Jis niekam nebuvo adresuotas ir, išskridus Kobo lėktuvui, galėjo man netgi labai praversti. Laikas — tai veikiantis asmuo, Dani, ir mudviejų gyvenimas pastarąsias dienas buvo dvikova, kurioje mes stengėmės laimėti jo palankumą.

Susitikome apačioje, tarpdury. Jūsų aukšta figūra ryškiai išsiskyrė šviesaus keturkampio fone. Jus nuvežiau namo ne-

va dėl to, kad pasiimtumėt keletą daiktų, o iš tikrųjų norėjau apžiūrėti jūsų butą, į kurį ketinau grįžti vėliau. Atsimenu jūsų ramų balsą, profilį trumpa nosyte, saulės spindulį, staiga blykstelėjusį plaukuose. Buvau atsargus. Kuo mažiau su jumis kalbėsiuos, į jus žiūrėsiu, tuo mažiau baiminsiuos, kad už tų juodų akinių, už tos lygios kaktos nepaliaujamai rezgasi man svetimos ir neįspėjamos mintys. Pas jus atvykome vėliau, nei buvau apskaičiavęs. Vos peržengus slenkstį, man į galvą plūstelėjo visos Anitos prisipažinimų smulkmenos, visi tie košmarai, kurie mane kankino. Nuėjote į vonią. Aš paskambinau į Mocarto gatvę. Tyliai pasakiau Anitai, kad ji su Mišele mūsų lauktų Monmoransi viloje. "Su Mišele? Kodėl su Mišele?" — paklausė ji sunerimusi. Atsakiau, kad taip būsią geriau. Daugiau nieko negalėjau pasakyti, nes labai aiškiai girdėjau kiekvieną jūsų judesį už vonios durų. Maniau, kad jeigu, įėjusi į "mūsų namus", ten rasite Mišelę, jums viskas atrodys tikroviškiau. Tačiau taip elgtis mane skatino ir kitkas. Norėjau, kad Mišelė būtų šalia. Matyt, bijojau, kad jeigu visa tai pakryps bloga linkme ir jeigu dar turėsime galimybę sprukti į užsienį, jos nebebus su mumis. Tai buvo gera mintis. Anita su Mišele dabar iš tiesų saugioje vietoje.

Blogiausia buvo, kai jūs grįžote į kambarį. Anita prašė paaiškinti, o aš negalėjau atsakyti. Stengiaus, jums girdint, taip jus apibūdinti, kad nesukelčiau įtarimo. Ėmiau kalbėti taip, lyg ji mane klaustų: "Aš jau pusė metų nemačiau Dani, ar ji nepasikeitė?" Jūs sėdėjote ant fotelio ranktūrio. Avėtės baltus batukus — pirma vieną, paskui kitą. Siauras sijonas, trumpas, kaip dabar madinga, toli gražu nedengė jūsų ilgų kojų, ir aš labai nustebau, kad šioje situacijoje į tai atkreipiau dėmesį. Kalbėjau toliau. Mano balsas, rodos, skambėjo kaip visada. Bet mintys išskydo lyg blakstienų tušas Anitai ant veido. Pirmą kartą fiziškai pajutau, kad turėsiu jus nužudyti, nutraukti gyvybę žmogui, sėdinčiam dabar šalia manęs, ne planuose ir mintyse, o savo rankomis, kaip koks mėsininkas. Bjauri akimirka, Dani. Paskui viskas praeina. Ir nors kažin ką man sakytų, nors kažin kaip mane įtikinėtų, kad tai netiesa, aš dabar žinau — tai tik tuščios kalbos. Viskas praeina. Tą šleikštų

nenorą jūs jaučiate vieną kartą, vieną vienintelį kartą, ir stipriau, negu manytumėt, kad mirti turite jūs, bet paskui jis praeina, galutinai, o jeigu ir lieka jo šiek tiek — priprantate. Lengva nužudyti, lengva numirti. Viskas lengva. Galbūt sunku tik viena: bent valandėlę paguosti tą, kurį mes uždarėme savyje, kuris neužaugo, kuris niekada neužaugs, kuris be paliovos šaukiasi pagalbos.

Pakeliui į Monmoransi aš jus pasiunčiau nupirkti buteliuko digitalio pagal Kobo receptą. Iš pradžių pagalvojau jį panaudoti tik kaip dar vieną jūsų ryšių su Kobu įrodymą, bet kol suvaikščiojote į vaistinę, man dingtelėjo mintis, kad atėjus laikui, rytoj rytą, šie vaistai galėtų būti tas ginklas, kurio ieškojau jums nužudyti. Sukūriau štai kokią versiją: atvežusi "Tenderberdo" bagažinėje savo meilužio lavoną iš Vilnevo į Paryžių, jūs praradote bet kokią viltį nuslėpti žmogžudystę ir nusinuodijote. Išgerti buteliuką digitalio — man rodės, gana įtikinamas moters savižudybės būdas. O kad jūs galite prieštarauti — nesukau sau galvos. Jėga būčiau vaistus supylęs, juk žinote, koks aš stiprus.

Kobo vila jūsų nė kiek nenustebino, manėte, kad esate pas mus. Anita, laukusi manęs antrajame aukšte, negalėjo tuo patikėti. O jūs apačioje jau pradėjotę tarškinti senučiu velionio šeimininko "Remingtonu". Mišelė buvo su mumis, sėdėjo fotelyje aukštu atlošu, čia pat, laiptinėje. Dabar, kai ją mačiau šalia, man buvo gera. Anita tarė: "Aš pažįstu Dani geriau negu tu. Esu tikra, kad ji kažką nutuokia. Tik niekada nesupaisysi, ką ji rezga už tų savo akinių". Aš truktelėjau pečiais. Dabar man rūpėjo tik jūsų baltas kostiumas. Į parduotuvę, kur jis buvo pirktas, aš negalėjau skambinti, kad nedelsiant pristatytų tokį pat ir man, nes ją reklamavo mūsų agentūra. Anita irgi turėjo baltą kostiumą, tik jis buvo visai nepanašus į jūsų. Ji mane nuramino, esą, pamačiusi jus, ką nors sugalvosianti. Baltus batelius ji turinti, ir susišukuoti kaip jūs mokėsianti. Išdėsčiau, ką jai teksią padaryti: nuvesti mergaitę pas savo motiną, nupirkti Invalidų aerouoste bilietus į lėktuvą, nueiti į reklaminių filmų festivalį, kur mes turime būti kartu, ir sudaryti įspūdį, kad aš irgi ten, tada važiuoti į Mocarto gatvę, persirengti, dumti taksi į Orli, sėsti į "Er Franso" lėktuvą, kuris išskrenda apie

vienuoliktą valandą ir nusileidžia Lione. Lione mes susitiksią. Aptarėme visas smulkmenas — tiek mūsų susitikimo, tiek vakaro, kurį turėjote praleisti viena šiuose namuose.

Apačioje tarškėjo mašinėlė. Iš to, kiek jus pažįstanti, tarė Anita, jūs nesustosianti, kol jums neįskausią akys, ir jūs esanti ne iš tų žmonių, kurie mėgsta knistis po svetimus namus. Bet aš vis tiek stengiausi laikytis atsargumo. Vyne, kurį Anita atnešė kartu su šaltu užkandžiu, mes ištirpdėme keletą Moriso Kobo migdomųjų tablečių. Kad būtų efektas, reikėjo jų negailėti, mat Anita įspėjo, kad jūs niekada neišgerianti daugiau kaip stiklinę. Įbėriau iš akies. Visa tai darėme virtuvėje, kai jūs manėte, kad aš jau išvažiavęs. O iš tikrųjų tuo metu, kai Anita jums rodė, kur turėsite miegoti, aš grįžau į svetainę ir pasiėmiau iš jūsų rankinės buto raktus, vairuotojo teises ir — ši mintis man šovė staiga — biriuzinę šilko skarelę. Švelniai pabučiavęs užmigusią virtuvėje Mišelę, aš sudėjau į vieną iš Kobo lagaminų drabužius, kuriuos tą dieną jis vilkėjo, ir nulipau į rūsį.

Ryškios lempos šviesoje jis atrodė lyg nuversta statula, menkas ir juokingas. Mintyse jam pasakiau, kad šįsyk ne aš, o jis mulkis. Mudu su Anita giname bendrą gyvenimą, vieną gyvenimą — savo ir Mišelės, — ir dabar ji labiau nei bet kada yra mano žmona. Ką jis galėjo į tai atsakyti? Mulkis, smirdanti dvėsena. Pakėliau vinčesterį, įkišau į lagaminą. Ant staliuko radau šovinių dėžutę (30 x 30), ją taip pat paėmiau. Įsitikinęs, kad viena gilzė liko šautuvo magazine, suieškojau ant grindų dvi kitas. Tada užrakinau duris ir išėjau pro sodą. Anita manęs jau laukė, atsirėmusi į sieną. Daviau jai pinigų. Pasiėmiau Kobo raktus. Visą ryšulį. Neturėjau kada ieškoti, kurie iš jų buvo Vilnevo sodybos. Anita mane pabučiavo. Jos lūpos degte degė. Pasižadėjo būti tokia, kokios aš noriu, ir pridūrė, kad aš ištikimas vyras ir ji mane mylinti.

Kai vėl sėdau į savo "Sitroeną", buvo jau pusė septynių. Paskutinį kartą žvilgtelėjau į namą: pro apšviestą pirmojo aukšto langą šmėkšojo jūsų veidas, jūsų šviesūs plaukai. Nuvažiavau į Grenelės gatvę. Laiptuose nieko nesutikau. Atsirakinau duris, įėjau, vėl užrakinau. Negaišdamas perdaviau į Orli te-

lefonogramą. Į Kobo lagaminą įgrūdau dvi jūsų sukneles, juodas kelnes, šiek tiek baltinių ir dar keletą daiktų, kuriuos radau stalčiuose. Paėmiau taip pat baltąjį paltą ir vieną auskarą — kitas kažkur nuriedėjo. Dešimt po septynių. Kobo lėktuvas skrido be penkiolikos aštuntą, bet aš vis tiek žvilgtelėjau į vonią. Ten dar kabėjo suknelė, kuria šiandien vilkėjote darbe. Pasiėmiau flakoną jūsų kvepalų.

Ir vėl mašinoje, viena rodyklė artinosi prie pusės aštuntos, kita rodė šimtą šešiasdešimt. Palei aerouostą palikau mašiną aikštelės sargui. Atsiprašinėdamas, kad pavėlavau, aš užmečiau ant bagažo svarstyklių lagaminą ir kyštelėjau tarnautojui arbatpinigių. Bėgau kiek įkabindamas. Prie išėjimo į pakilimo aikštelę man įteikė "jūsų" telefonogramą. Daviau tūkstančio frankų[8] banknotą, kad prisimintų. Lėktuve manęs niekas neklausė pavardės, bet aš kažkokia dingstimi dusyk paminėjau stiuardesei esąs Kobas, Morisas Kobas, ir skrendąs į Vilnev lez Avinjoną. Išgėriau stikliuką degtinės, paėmiau siūlomą laikraštį. Skristi reikėjo šiek tiek daugiau kaip valandą. Ėmiau galvoti. Visiškai nesijaudinau, kad aš nepanašus į Kobą. Kas prisimins, kaip atrodė kažoks keleivis tarp daugelio kitų? Gali daugmaž įsidėmėti pavardę ar šiaip kokį žinomesnį žodį, pavyzdžiui, Avinjonas ir užtenka. Ir kaip tik šios kelionės metu pagalvojau, kad Anita irgi turės dėtis kitu žmogumi, tik ji susidurs su daug didesniais sunkumais negu aš, ir man toptelėjo šis grynai reklaminis triukas — aptvarstyta ranka. Ji turi apie save palikti ryškius prisiminimus. O tokias smulkmenas žmonės ir atsimena: "Ta moteris važiavo "Tenderberdu", o jos ranka buvo aptvarstyta". Iš karto sumečiau, ką galima išpešti iš šio inscenizavimo, ypač aptvarsčius kairiąją ranką. Anita apsistotų viešbutyje, bet kortelės pati nepildytų, kadangi jūs esate kairė. Tačiau Anita ne kairė, taigi tvarstis jai nekliudytų. Antra vertus, jau vien savižudybė būtų pakankamas savo kaltės pripažinimas. Ir niekas nė nesistebėtų, kad po mirties nepalikote jokio raštelio.

Marselyje buvo jau tamsu. Gavęs savo lagaminą, aerouosto

[8] Turima galvoje senieji frankai.

salėje nupirkau tvarsčių. Sėdau į taksi ir nudūmiau į Avinjoną. Pasakojau vairuotojui apie savo darbą, sakiausi esąs architektas. Pritariau jam, kad baisiai vargsta tie, kurie neturi buto, ir vėl susimąsčiau. Sustojome palei Koti garažo vartus. Nepašykštėjau arbatpinigių — aštuoniasdešimt kilometrų jis sukorė per penkiasdešimt minučių. Tik vėliau man dingtelėjo, kad nė nežinau, kaip jis atrodo. Netgi kokios spalvos jo plaukai. Nors ir kažin ką jums, Dani, sakytų, bet taip jau yra. Iš tikrųjų niekas į nieką nekreipia dėmesio. Tai buvo pagrindinis mano koziris apmulkinti akis tiems, kurie turės tardyti, ir bent jau čia, man rodos, aš neklydau.

Garaže buvo prieblanda, tylu. Prie stilkinės kabinos mane pasitiko žmogus. Aš jam sumokėjau už "Tenderberdo" remontą. Jis davė man kvitą. Sakiau jam Vilneve turįs namą. "Tenderberdas" buvo pakeltu viršum, ką tik nuplautas. Žmogus nuvairavo jį prie vartų. Sėsdamas į mašiną, stengiausi iš pirmo žvilgsnio atspėti, kaip įjungti bėgį. Tai buvo lengva. Esu tikras, kad palikau garažą nesukėlęs jokio įtarimo.

Paklausiau kelio į Vilnevą. Nemaniau, kad jis taip arti Avinjono. Kai atvėriau Sen Žano vilos vartus, buvo ketvirtis vienuoliktos. Vos tik įėjęs į namus, ištraukiau iš lagamino šautuvą ir triskart iššoviau. Du kartus pro atvirą langą, o trečią — į svetainės sieną. Dėl visa ko, jeigu ekspertas pasitaikytų koks nors knisius, surinkau tuščias gilzes, o ant grindų, po baldais, numečiau atsivežtas iš Monmoransi. Į magaziną įdėjau tris naujus šovinius. Tada įsiklausiau į nakties tylą. Buvau iš anksto nusprendęs, kad jeigu kas ateis, pabėgsiu, palikęs Kobo kostiumą, jūsų daiktus ir "Tenderberdą". Tačiau niekas neatėjo. Per penkiolika minučių padariau viską, ką reikėjo. Didžiąją nuotrauką mediniuose rėmuose, kur jūs esate nuoga, radau viršuje, to pornografo studijoje. Peržiūrėjęs visas dėžutes su fotografijomis, išėmiau jūsų — išskyrus dvi, kurios tiko mano sumanymui, — ir Anitos. Ji, Dani, pozavo savo noru. Nors kauk! Suplėšiau jas ir sukišau į didelį popierinį krepšį, kurį vėliau išsivežiau. Stalčiuje radau negatyvus; jie buvo sunumeruoti ir sukataloguoti — visai kaip pašto ženklai. Ten gulėjo ir plokštelės kontaktiniams atspaudams. Nunešiau žemyn jūsų įrė-

mintą nuotrauką ir pakabinau ant sienos vietoj kitos, kur bjauriai tupėjo ne vyresnė kaip dvidešimties metų mergina. Prieš lipdamas vėl į studiją, pirmą kartą gyvenime į jus atidžiai pažiūrėjau. Negaliu paaiškinti kodėl, bet mane staiga apėmė toks jausmas, kad jūs — mūsų pusėje, kad jums, kaip ir man, mūsų visų gaila. Jūsų veide spindėjo neslepiamas švelnumas tai, kuri šią akimirką jus išdavė, pasinaudojusi tuo, kad jūs beveik akla, kad tik patenkintų to šlykštaus iškrypėlio smalsumą. Ta nuostabi konfrontacija, užfiksuota nuotraukoje, jau buvo pažymėta keistos lemties ženklu. Palikau nuotrauką ant sienos, nors gerai žinojau, koks esu niekingas.

Išdėliojau miegamajame jūsų daiktus, apšlaksčiau jūsų kvepalais paklodes, kurios galbūt dar kvepėjo Anita. Lova buvo sujaukta. Ant grindų gulėjo odinis diržas, ten jį ir palikau. Rodos, mane jau ėmė veikti nuovargis — viską dariau atbukusiais nervais. Odinis diržas manęs absoliučiai nepaveikė. Nunešiau į mašiną popierinį krepšį, jūsų paltą ir kilimą, kuriame vėliau radote Kobo kūną. Be to, dėžutę su šoviniais ir šautuvą. Namų duris palikau atviras. Veikiau kaip robotas, bet padariau viską, kad suklaidinčiau tardymą.

Įjungiau ilgąsias šviesas ir dūmiau didžiausiu greičiu, įsmeigęs akis į kelią, nepaisydamas, kad akinu važiuojančius priešais. Brono aerouoste, Lione, buvau apie pirmą valandą nakties, dvidešimt minučių iki pakylant lėktuvui, kuriuo ketinau grįžti į Paryžių. Tai buvo paskutinis nakties reisas. Anita manęs laukė ne sutartoje vietoje, o truputį toliau, šalia kelio. Žibintų šviesoje pamačiau, kad ji su baltu kostiumu. Atidariau jai dureles, ir mes nuvažiavome. Manęs ten laukusi ilgiau kaip valandą. Visa virpėjo iš šalčio ir baimės. Pasukau į šoninį kelią ir sustojau po medžiais. Paaiškinau, ką ji turinti daryti. Atidaviau jai jūsų vairuotojo teises, skarelę ir paltą. Aptvarsčiau kairiąją ranką. Iš nepanaudoto lėktuvo bilieto, kurį buvo jūsų vardu pirkus į Marselį, išplėšiau vidinius lapelius. Bilieto viršelį, Avinjono garažo kvitą ir voką su premija įdėjau į jūsų palto kišenę. Iš voko dalį pinigų išėmiau — lygiai tiek, kiek kainavo bilietas. Anitos kostiumas buvo naujas, panašus į jūsų. Nusipirko jį nė nesimatavusi, netoli Žvaigždės aikštės, kur vieną

parduotuvę rado dar neuždarytą. Parodė sijoną, užraitotą per juosmenį ir susegtą dviem žiogeliais. Negalėjau susilaikyti jos nepaklausęs apie sujauktą lovą Kobo namuose. Ar tik ne ji su savo meilužiu taip sutaršiusi paklodes? Noras sužinoti smulkmenas buvo toks didžiulis, o laiko taip maža, kad aš net ėmiau mikčioti. Anita uždengė ranka man burną. Prisiekė būti tik mano, nors ir kažin kas atsitiktų. Vėl važiavome į aerouostą. Paaiškinau Anitai, kaip valdyti mašiną. Išsiskirdamas ilgai ją bučiavau.

Ir vėl ji pasakė mane mylinti.

Susitarėme, kad ji man paskambinsianti pusę penkių ryto. Mes pažiūrėjome į Kobo žemėlapį ir paskaičiavome, kad tuo metu ji turėtų būti kažkur netoli Avalono. Popieriniu krepšiu nešinas, nubėgau į kasą ir nusipirkau bilietą Lui Karolo vardu. Ir vėl valanda ore, sraigtiniame lėktuve, skrendančiame iš Artimųjų Rytų. Užsnūdau. Pro miegus vis vaidenosi jūsų nuogas kūnas baltos sienos fone. Orli aerouoste sėdau ne į savo "Sitroeną", o į taksi ir apie trečią valandą jau buvau prie Monmoransi vilos vartų. Ėjau alėjomis — nė viename lange nebedegė šviesa. Kobo sodyboje, Vilneve, irgi buvo tamsu. Įėjęs vidun, tyčia garsiai kalbėjau, lyg aptardamas su Anita tą nuobodų vakarą. Prikišau galvą prie to kambario, kur turėjote miegoti, durų ir tyliai jus pašaukiau. Dar nemiegojote. Butelio su vynu svetainėje nemačiau. Radau jį virtuvėje kartu su jūsų valgymo reikmenimis, kuriuos, deja, buvote išplovusi. Pagalvojau, kad šiuose namuose ir be to liks dar gana daug jūsų pėdsakų, o kai pamačiau, jog iš vyno butelio (buvau paženklinęs) išgerta maždaug stiklinė, su palengvėjimu atsidusau. Žinoma, nuo tokios dozės jūs negalėjote išvirsti lyg kuolu vožta, bet aš neabejojau, kad reikės tik luktelėti.

Aš laukiau sode palei namą. Jūsų langas buvo iš kitos pusės. Rūkiau ir vaizdavausi, kaip Anita dumia keliu nakties tamsoje. Mintyse dar kartą perkračiau kiekvieną žingsnį po Kobo mirties, tikrindamas, ar kur nepadariau klaidos, ar nepamiršau ko. Ne, viskas atlikta kuo tiksliausiai. Apie ketvirtą valandą vėl prisiartinau prie jūsų durų ir tyliai šūktelėjau. Šį kartą neatsakėte. Pirštų galais įėjau. Nuo šviesos, krintančios iš sve-

tainės pro durų tarpą, kambaryje buvo prieblanda. Jūs gulėjote aukštielninka, užsimerkusi, veidu į mane. Dabar, kai buvau tikras, kad miegate, reikėjo kuo skubiausiai važiuoti į Mocarto gatvę. Ir vis dėlto, nors tai buvo neprotinga, negalėjau susilaikyti nepriėjęs arčiau, taip arti, kad girdėjau jūsų kvėpavimą. Pirmą kartą mačiau jus be akinių. Atrodėte man dar labiau nepažįstama negu dieną. Žiūrėjau į jus kokią minutę. Staiga man apmirė širdis. Jūs prakalbote. Aiškių aiškiausiai ištarėte keletą žodžių. Pasakėt per miegus: "Prašau jus, nužudykite mane, nužudykite". Nenuleisdamas nuo jūsų akių, aš atbulas lėtai ėmiau trauktis durų link. Išėjau. Su popieriniu krepšiu rankoje pėsčias nuskubėjau į Mocarto gatvę.

Įėjęs pro duris, suvaidinau tą pačią komediją, kaip ir pas Kobą, šį kartą tarnaitei, miegančiai savo kambarėlyje. Garsiai kalbėjausi su Anita, lyg būtų buvusi šalia manęs. Kaip tik šiuo laiku ji turėjo man skambinti. Laukiau miegamajame. Reikėjo atlikti gausybę reikalų, bet prisiverčiau sėdėti prie telefono, kad nutraukčiau skambutį, kai tik jis pasigirs. Laikrodis jau rodė penkias, pro lango užuolaidas ėmė smelktis ryto šviesa, pasigirdo pirmieji bundančio miesto garai. Kad tik Anita nebūtų įkliuvusi į bėdą. Kuo toliau, tuo labiau ėmiau suprasti, koks beprotiškas mūsų sumanymas. Staiga dzingtelėjo telefonas, beveik nesutrikdęs tylos. Griebiau ragelį ir išgirdau kažkokį gurgėjimą. Tai buvo Anita — toli, taip toli nuo to gyvenimo, apie kurį svajojau, taip toli nuo visko, ką troškau sukurti Mišelei, mums visiems. Suvaidino, kaip buvau jai liepęs, dėl visa ko, jeigu mūsų klausytųsi. Tai kalbanti Dani Longo, dabar esanti su mašina netoli Avalono. Ji pasakė sutartą frazę, kuri reiškė, kad viskas eina pagal planą: "Ponas Karavajau, kilimas bagažinėje". Dar pridūrė skambinusi Bernarui Torui, norėjusi pasiklausti mūsų telefono numerio. Žinau, kad šitas dailininkas — jūsų geriausias draugas, neskaitant to "Gario Kuperio", kuris įtaisė jums vaiką ir nusiplovė.

Baigęs kalbėti su Anita, iškračiau iš popierinio krepšio sudraskytas nuotraukas bei negatyvus ir sudeginau. Pelenus iškračiau virtuvėje į šiukšlių kanalą. Tadą skubiai supakavau tris lagaminus: Mišelei, Anitai ir sau. Paėmiau savo nuožiūra tik

būtiniausius drabužius. Į Anitos lagaminą įkišau jos brangenybes ir čekį visiems pinigams, kuriuos turiu padėjęs Paryžiaus banke. Mano pagrindinis kapitalas guli Šveicarijos bankuose, ir Anitos parašas tolygus manajam. Manau, kad pinigų ir vertybinių popierių turiu pakankamai, kad mano dukra, nors ir kažin kas atsitiktų, galėtų gyventi kaip princesė. Antra vertus, Anita ką jau ką, bet turtą apginti sugebėtų. Kai jau buvau beišeinąs, iš savo kambarėlio, apsivilkusi chalatą, išsliūkino Marija, mūsų tarnaitė ispanė, ir vograudama savo paukštišku balsu, paklausė, ar man ko nereikią. Atsakiau, kad su žmona vykstame švenčių į Šveicariją ir atsiprašęs liepiau jai miegoti.

Du lagaminus paėmiau į vieną ranką, trečią — į kitą ir pėsčias grįžau į Monmoransi vilą. Buvo jau šviesu. Kavinės oficiantai, negailėdami vandens, plovė jiems priklausantį šaligatvio ruožą. Norėjau ir valgyti, ir gerti, bet nesustojau. Pridėjau ausį prie jūsų durų — buvo tylu. Matyt, vis dar miegojote. Užnešiau lagaminus į antrąjį aukštą ir kritau į fotelį snustelėti. Gultis bijojau, kad neužmigčiau kietai. Pusę aštuonių pirmajame aukšte vis dar buvo tylu. Nusirengiau ir nusiprausiau veidą prie prausyklės. Tada iš lagamino ištraukiau savo chalatą ir, juo apsivilkęs, nulipau žemyn. Virtuvėje išviriau kavos. Du puodukus išgėriau pats, trečią nunešiau jums. Buvo jau aštuonios, lauke švietė saulė. Nors pagal planą Anita ir vėluotų, vis tiek ji turėtų važiuoti jau pietine autostrada. Turėtų būti čia ne vėliau kaip po valandos. Labai jaudinausi. Pats būdamas taip pavargęs, įsivaizdavau, kaip turėtų būti pavargusi ji. Išėjau atidaryti vartų ir garažo, kad ji galėtų iš karto įvažiuoti. Tada pasibeldžiu į jūsų duris, ir jūs atsiliepėte.

Buvo jau po pusės dešimtos, kai atvažiavo “Tenderberdas”. Jūs jau seniai tarškinote mašinėle. Atėjau neva pasiteirauti, kaip sekasi, kad nukreipčiau jūsų dėmesį nuo sodo. Anita įsmuko pro užpakalines duris. Užlipęs į antrąjį aukštą, radau ją sėdinčią ant vonios krašto. Iš abiejų čiaupų tekėjo vanduo. Jos veidas, savaime suprantama, buvo sukritęs, bet ji neatrodė tokia pavargusi, kaip tikėjausi. Tvarstį jau buvo nusivyniojusi, tamsius akinius irgi nusiėmusi. Norėjo tik nusiprausti. Sakė: “Nuplauti nuo savęs visa tai”. Akys buvo plačiai atmerktos, įsmeigtos

į vieną tašką. Pasakojo apie tą aštuonias valandas trukusią kelionę ir laikė sugniaužusi mano ranką. Palikusi "jūsų" pėdsakus Makone, Turniu, Šalone prie Sonos, Avalone ir šalia kelio į pietinę autostradą, kur sustojusi įsipilti benzino. Vienintelis nenumatytas įvykis — beje, jis puikiai tiko mano planui — buvo žandaras su motociklu, sustabdęs ją dėl užpakalinių mašinos žibintų. Padėjau jai nusirengti, ir kol ji maudėsi, liepiau viską papasakoti dar sykį. Šalone ji užsakiusi jūsų vardu kambarį, už kurį sumokėjusi iš viešbučio ir nuvažiavusi. Tas nenumatytas susitikimas su policininku įvykęs už kokio šimto kilometrų nuo Šalono, važiuojant Paryžiaus link, netoli Soljė. Jos nervai buvę taip įtempti — o čia dar vinčesteris bagažinėje, — kad ji tikriausiai būtų šovusi į žandarą, jeigu jis būtų sumanęs mašiną apžiūrėti. Tai pasakodama, ji net ėmė virpėti. Aš taip pat. Bernarui Torui, o paskui ir man, ji skambinusi iš pakelės kavinės, kol taisę "Tenderberdo" žibintus; ten ji palikusi jūsų paltą. Iš viso to, ką išgirdau, nusprendžiau, kad ji puikiai atliko savo vaidmenį.

Iš Anitos lagamino išėmiau frotinį rankšluostį ir švarius baltinius, nušluosčiau jai nugarą. Stovėdama tik su baltu apatinuku, ji paprašė cigaretės. Buvo nerūkiusi nežinia nuo kada. Nulipome žemyn. Pasinaudojęs tuo, kad judvi kalbatės, aš sudėjau į jūsų rankinę, ką buvau paėmęs. Išėjau į sodą. Garaže kuo rūpestingiausiai iššluosčiau visą "Tenderberdo" vidų. Kilimą iš Vilnevo, šautuvą ir dėžutę su šoviniais nunešiau į rūsį. Tada užlipau į antrąjį aukštą. Nusiskutau, apsivilkau švarius marškinius, kostiumą ir taksi nuvažiavau į agentūrą. Ten, tuščioje studijoje, radau aplanką su senais "Milkabi" firmos reklamų maketais. Užsukau į buhalteriją. Ant algų voko užrašiau jūsų pavardę, įdėjau vidun premiją ir dar tris šimtus frankų, kuriuos buvau žadėjęs už skubų darbą. Paskambinau kolegoms, pasidalijau įspūdžiais apie vakarykštį festivalį Šajo rūmuose. Prieš grįždamas į Kobo vilą, užsukau pas jus, į Grenelės gatvę. Užlipau laiptais ir prie jūsų durų, matomoje vietoje, prisegiau tą raštelį, kur įspėjote bendradarbius apie savo išvykimą. Netoli Monmoransi vilos, kažkokioje kavinėje, kur atvažiavau kitu taksi, suvalgiau sumuštinį, išgėriau dar du

puodukus kavos ir stikliuką konjako. Jaučiau, kad mano vargai eina į galą. Neabejojau savo pergale.

Grįžau pora minučių po vienuoliktos. Anita buvo pasiruošusi išvykti, jūs — baigusi darbą. Atidaviau jums voką su pinigais, tikėdamasis vėliau atsiimti, kai parvarysite iš aerouosto "Tenderberdą". Man trūks plyš reikėjo jus pasodinti prie šios mašinos vairo, antraip mano planas, kur iki šiol viskas ėjo kaip sviestu patepta, būtų žlugęs. Tardytojai pirmiausia būtų apžiūrėję "Tenderberdą". Nežinau kaip, bet, manau, tam reikalui jie turi gana efektyvių priemonių. Aišku viena: žmogus negali nuvažiuoti kone septynis šimtus kilometrų, nepalikęs kokio nors pėdsako — pirštų atspaudų, siūlelio iš kostiumo, plauko. Taigi, nors aš iššluosčiau paskubomis mašiną, jie būtų galėję rasti Anitos pėdsakų. Apžiūrėdami jūsų kūną, jie lengvai būtų nustatę, kad ant jo iš šitos mašinos nėra nė dulkelytės. Kai įtikinėjau jus sėsti prie vairo, jaučiausi labai bjauriai. Netgi akimirką, rodos, suabejojau, norėjau viską mesti. Suabejojau, ar užteks man jėgų grįžti paskui jus į vilą, sužaloti jums ranką, sugirdyti digitalį ir — svarbiausia — ištverti tas kelias minutes, kol jūs, nieko nesuprasdama, paklaikusi iš baimės, numirsite. Vis dėlto aš nesustojau. Užsukome į Siušė bulvarą paimti Mišelės iš mano uošvės. Orli palikome jus "Tenderberde". Jums sakiau, kad lėktuvas skrenda dvyliktą, o iš tikrųjų turėjau dar dvi valandas jus pasekti, nužudyti, palikti Kobo namuose viską kaip reikiant ir grįžti į aerouosto restoraną, kur manęs turėjo laukti Anita su Mišele.

Užregistravau bagažą. Iki to laiko, iki tos valandėlės, kai su ja išsiskyriau, Anita nežinojo, kad jus nužudysiu. O jeigu ir dingtelėjo tokia mintis, ji, matyt, save įtikinėjo, kad tai nesąmonė, kad mano planas esąs kitoks. Paklausė, ką aš ketinąs daryti. Atsakiau, kad jūs turinti išnykti. Laikydama ant rankų mūsų mažytę, ji tylomis ėmė purtyti galvą ir staiga paplūdo ašaromis. Liepiau jai laukti restorane iki antros valandos. Jeigu iki to laiko negrįšiąs, tegu skrendanti su Mišele į Ženevą. Aš atvyksiąs vėliau. Ji vis purtė ir purtė galvą. Išėjau. Tuo metu jūs jau sėdėjote "Tenderberde". Nubėgau į aikštelę prie savo mašinos. Iš pradžių dingote man iš akių, paskui vėl jus pa-

mačiau už kokių penkiasdešimties metrų nuo savęs — pastatėte "Tenderberdą" kitoje vietoje. Išlipot iš mašinos ir nuėjote į aerouosto pastatą. Nieko nesupratau. Pirmą kartą aš nieko nesupratau, Dani.

Nusekiau paskui jus. Bijojau, kad ten sutiksite Anitą su Mišele. Mačiau jas trečiajame aukšte, bet jūs buvote pernelyg nugrimzdusi į savo mintis. Ilgai sėdėjote bare prie staliuko. Aš stovėjau per dvidešimt metrų nuo jūsų, už fotoautomato kabinos. Įsivaizdavau, kas gali atsitikti, kol "Tenderberdas" jūsų rankose, netgi autoavariją, kur būtinai įsikištų policija. Antra vertus, žinojau, kad, būdama tokia trumparegė, jūs nelėksite kaip akis išdegusi, jūs apskritai viską darote su didele atida; taigi buvau tikras, kad parvarysite mašiną be nuotykių, geriau negu bet kas kitas. Viską, Dani, buvau numatęs, viską. Tačiau dar nežinojau vieno dalyko, o kai sužinojau, vos iš proto neišėjau — pasirodo, nė vieno jūsų poelgio negalima numatyti iš anksto. Jūs kaip tas vėžys, po kurio ženklu esate gimusi.

Dabar jūs suprantate, Dani? Vėl sėdote į "Tenderberdą", o aš važiavau iš paskos savo "Sitroenu". Turėjote sukti į Paryžių, o patraukėte į Pietus. Iš pradžių man dingtelėjo, kad būsite supainiojusi kelią, bet ne, važiavote toliau. Žiūrėjau į jus pro langą, kai pietavote restorane prie Fontenblo. Netikėjau savo akimis, putojau iš pykčio. Grįžau į mašiną, kuri stovėjo truputį toliau, ir laukiau, kada išeisite. Laikrodžio rodyklė negailestingai sukosi. Supratau, kad nebespėsiu į lėktuvą, ir Anita su Mišele išskris be manęs. Beviltiškai stengiausi ką nors sugalvoti. Dar vyliausi, kad papietavusi grįšite į Paryžių, kad čia tik šiaip sau pasivažinėjimas — argi galima atsispirti malonumui pasėdėti prie tokios prašmatnios mašinos vairo? Pašvilpk! Beprotiška karuselė sukosi toliau, o aš buvau jos belaisvis. Įvažiavote į Fontenblo. Mačiau, kaip pirkote drabužius ir lagaminą. Mano nugara žliaugė prakaitas. Kažkoks košmaras. Mes staiga pasikeitėme vaidmenimis. Visą tą naktį aš režisavau spektaklį, nesiskaitydamas su jumis, jūs man buvote tuščia vieta. O dabar traukote už virvutės jūs, turite savo planą ir pagal jį veikiate, į mane nekreipdama dėmesio. Iki Žuanji — va-

žiavau jums iš paskos per porą šimtų metrų, prisitaikydamas prie jūsų greičio, — aš kūriau neįtikimiausias hipotezes. Pati neįtikimiausia buvo ši: Anita vakar vakare sakė tiesą, kad jūsų apgauti neįmanoma; taigi jūs, matyt, tikrai žinote, kad aš važiuoju jūsų pėdomis. Ir tik viena versija man neatėjo į galvą — teisybė. Beje, kuo toliau važiavote, tuo didėjo jūsų pasitikėjimas savimi, ir aš turėjau dėmesingai žiūrėti į kelią, kad nepamesčiau jūsų iš akių. Niekas niekada jūsų taip atkakliai nestebėjo kaip aš, ir vis dėlto jūs nuolat man darėte staigmenas. Pavyzdžiui, Žuanji aš vos nepražiopsojau, kad jūs sustojote prie bistro. Vėliau, kai vėl nuvažiavote, mane kankino mintis: kas per vienas tas sunkvežimio vairuotojas, su kuriuo kalbėjotės. Tuomet, Dani, aš dar nežinojau, kad šis susitikimas, kaip ir visi kiti, atsigręš prieš mane. Vakarop, mums važiuojant autostrada netoli Osero, jūs ėmėte spausti iki šimto šešiasdešimt, ir aš, žinoma, atsilikau. Tada man pasidarė aišku, kad jūsų elgesys, jūsų pirkiniai Fontenblo gali reikšti tik viena: pasilaikėte "Tenderberdą" ne šiaip pasivažinėti, o visoms šventėms ir dumiate tiesiai į man nežinomą tikslą. Būtinai reikėjo jus sustabdyti. Be to, aš staiga supratau, kad jūs tiksliai kartojate Anitos kelią, tik į priešingą pusę, ir tai buvo baisiausia. Dar sykį vos ant jūsų neužšokau ir neišsidaviau, važiuodamas pro tą miestelį, prie posūkio iš autostrados. Kalbėjotės su kažkokia sene, stovinčia šalia "Tenderberdo". Luktelėjau jūsų tolėliau, už kokio šimto metrų nuo degalinės. Ten perskaičiau miestelio pavadinimą: "Avalonas Dvivakaris". Man rodės, kad aš išprotėjau. Anita sakė kaip tik šiame miestelyje palikusi jūsų paltą. Jūs sąmoningai, nuosekliai griovėte visą mano planą. Tuo aš galutinai įsitikinau, kai vėl pamačiau prie "Tenderberdo" vairo jūsų biriuzinę skarelę. Sustojote prie degalinės. Be abejonės, tai ta pati degalinė, kur buvo sustojusi Anita. Kišenėje turėjau sąskaitą už remontą. Patikrinau antspaudą. Apimtas absurdiško pykčio, sudraskiau sąskaitą į skutelius. Tada iš pirštinių dėžutės išėmiau buteliuką digitalio ir, plieskiant saulei, nusėlinau paskui jus per žolę, tarp medžių. Padaręs ilgą lankstą, atsidūriau už balto namuko, kur jūs įėjote. Prie benzino kolonėlių šnekučiavosi kažkokie vyrai. Tačiau aš galvojau tik apie

tai, kaip jus užklupti ir nužudyti, kad manęs niekas nepastebėtų, niekas neišgirstų. Tas nuošalus tualetas, kur jūs įėjote, palikusi neuždarytas duris, tam labai tiko. Staiga aš jus pamačiau iš nugaros, jūsų baltą kostiumą, šviesius plaukus. Stovėjote nejudėdama už trijų metrų nuo manęs. Prieš jus kabojo veidrodis. Atšlijau į sieną lauke, už durų, atsikvėpiau ir šokau. Griebiau jus iš užpakalio ir pakėliau nuo žemės, savo plačiu delnu užėmęs jums burną. Jūsų akiniai nulėkė per visą tualetą. Nesuvokiau, ką darąs, galvoje buvo makalynė. Kairiąja ranka įsikibote į durų staktą. Mačiau tą ranką. Žiūrėjau į ją gal tik mirksnį, bet tai buvo pats ilgiausias mirksnis mano gyvenime. Ir staiga atsitokėjau, kuo blaiviausiai suvokiau, kad pats griaunu savo planą. Moters, kurią matė kelyje, buvo sužeista kairioji ranka. O jūsų — ne. Galėjau jus nužudyti, tačiau jūsų nebūtų palaikę ta moterimi. Griebiau už rankenos ir iš visų jėgų trenkiau duris. Iš jūsų burnos, kurią laikiau užspaudęs savo delnu, išsiveržė nebylus riksmas, ir jūsų kūnas suglebo mano rankose. Atleidau gniaužtus. Jūs parkritote ant kelių, bet nenuvirtote, palikote keistai beklūpanti, įrėmusi kaktą į grindis, išdrikusiais plaukais. Nežinau kodėl — ar išsigandęs sukelto triukšmo, ar balsų, sklindančių iš lauko, ar jūsų rankos, kuri nepaprastai greitai tino, ar suvokęs, kad jeigu pribaigsiu jus dabar, teismo medicinos ekspertui bus aišku, jog ranka sužalota prieš pat aukos mirtį, — bet aš sprukau. Atsikvošėjau tik savo mašinoje.

Galėjau jus ten nužudyti, Dani. Bet būčiau padaręs kvailystę. Jus nužudyti reikėjo šalia Kobo kūno arba nužudžius atgabenti pas jį. Iš šios degalinės buvo neįmanoma jūsų nepastebimai išnešti. Aš pasielgiau teisingai. Kiek kartų paskui gailėjausi tos akimirkos, kai buvote mano rankose, bet esu įsitikinęs, kad pasielgiau teisingai.

Sustojau truputį ir palaukiau vakaro. Atgręžiau mašiną į Paryžiaus pusę. Buvau tikras, kad po to, kas įvyko, grįšite į Paryžių. Nedavė ramybės mintis, ar jūs mane matėte. Norėjau valgyti, gerti ir miego. Keletą kartų išlipau iš mašinos pamankštinti kojų pavėsyje. Dar nežinojau, kokia jūs užsispyrusi, nežinojau, kad nuostabiai greitai atgaunate pusiausvyrą, nors

ir apimta didžiausios depresijos. Dar nesuvokiau, kokių galimybių jums teikia šios savybės.

Vėl sėdote į mašiną, tačiau pasukote ne ten, kur tikėjausi. Buvo naktis. Aš apsigręžiau. Važiavote iš lėto. Ir vėl turėjau prie jūsų taikytis. "Tenderberdo" užpakalinės šviesos man žilpino akis. Soljė staiga pasukote iš autostrados į kažkokią gatvelę, ir aš pamečiau jus iš akių. Išnaršiau visą miestą jūsų ieškodamas. Veltui. Tada sustojau, įsipyliau benzino, išgėriau stiklą vyno, nusipirkau sumuštinį ir nudūmiau toliau, į Pietus. Po mašinos ratais bėgo kilometrai, aš buvau vienas, toks vienišas, kaip niekada.

"Tenderberdą" pamačiau Šalone, stovintį Sonos krantinėje. Sustojau ir aš, truputį toliau, toje pačioje gatvės pusėje. Rodos, garsiai susijuokiau. Tamsoje pamažu nuėjau prie kabrioleto. Jo viršus dabar buvo pakeltas. Staiga mašinos šviesos užsidegė, ir aš pamačiau, kad su jumis sėdi vyriškis. Tą akimirką automobilis pajudėjo iš vietos. Bėgte nubėgau į savo "Sitroeną". Tariau sau, kad išdarinėjate šiuos nesuprantamus triukus grynai iš sadizmo, kad nusprendėte iš pradžių mane pakankinti, o paskui įduoti policijai. Tačiau aš vis dėlto jus pavijau, pamačiau jūsų aprištą ranką, pamačiau, kaip su tuo vyriškiu — jis buvo su pilku megztiniu — įsmukote į "Renesanso" viešbutį. Aš vis tiek būčiau ten ėjęs, mat šiame viešbutyje Anita buvo užsisakiusi kambarį. Dabar man neliko jokios abejonės, kad jūs sąmoningai ir nuosekliai ardote mano planą. Palaukiau, kol išėjote. Netrukdžiau jums išvažiuoti iš Šalono su tuo tipu, kurio geidėte tik todėl, kad jis buvo mano blogio, mano kančių įsikūnijimas. Kad jūs žinotumėt, Dani, kaip aš buvau pavargęs.

Ilgai stovėjau to kito viešbučio sode. Sėdėjote abu prie staliuko tuščioje restorano salėje. Žiūrėjau į jus pro langą, kaip tuomet jums pietaujant. Buvote su kelnėmis, tokios spalvos kaip skarelė, — ta pati biriuzinė dėmė, kurią vaikiausi ištisą dieną. Rodos, tada aš galvojau taip, lyg jūs iš tiesų būtumėt Kobo meilužė; rodos, pats patikėjau ta apgaule, kurią sukūriau kitų akims dumti. Laukiau, ilgai laukiau. Mačiau, kaip lipote laiptais į viršų, prisiglaudusi prie to niekšo, mačiau šviesos

ruoželį, blykstelėjusį pro sunkias užuolaidas, už kurių ketinote praleisti su juo naktį.

Pasukau į Paryžių. Pyktis suteikė man jėgų nugalėti miegą. Ir vėl važiavau uždegęs visas šviesas, nekreipdamas dėmesio į kitas mašinas. Trys šimtai keturiasdešimt kilometrų. Paryžiuje būsiu prieš penkias ryto. Turiu būti. Suvyniosiu Kobo lavoną drauge su šautuvu į kilimą ir išnešiu. Sunaikinsiu Anitos nuotrauką, kurią pamiršau nuplėšti nuo sienos. Nemiegosiu. Būsiu stiprus. Stipresnis ir už nuovargį, ir už sielvartą. Į Šaloną grįšiu jau prašvitus; aš įveiksiu šį kelią, dar kartą įveiksiu, būsiu viešbučio sode anksčiau, nei jūs vėl sėsite į "Tenderberdą". Apie dešimtą ryto. Turiu būti dešimtą. Lig valios pasotinę nešvarius savo geidulius už tų užuolaidų, jūs tikrai dar miegosite, nė neįtardami, kad storasis nevėkšla padarė naują ėjimą. Aš rasiu būdą, netgi dienos metu, pernešti Kobo lavoną ir šautuvą į "Tenderberdo" bagažinę. Tada jus nužudysiu, nesvarbu kur, įgrūsiu buteliuką su digitaliu jums tarp dantų, ir jūsų širdis liausis plakusi mano delne kaip paukščiuko. Dar būdamas vaikas, mačiau, kaip kiti berniukai užmušė paukštelį. Aš rėkiau ir mušiau juos. Visus. Trylikos metų jau buvau aukštesnis už vidutinio ūgio vyrą, buvau storas, ir vaikai mane visaip pravardžiuodavo. Įsiutęs juos apkuldavau. Jie šaipydavosi iš mano neturtingų tėvų. Aš juos kuldavau. Visus. Norėčiau vėl grįžti į vaikystę. Norėčiau... pats nežinau, ko... kad nebūtų purvo, kad viskas būtų švaru, ramu ir pastovu. Nebegaliu šitaip gyventi, Dani.

Atvykau į Paryžių pavėlavęs. Net ir laikas buvo prieš mane. Be to, nebeturėjau raktų nuo Monmoransi vilos. Teko išimti spyną iš užpakalinių durų ir vėl ją įdėti. Nunešiau susuktą į kilimą Kobo lavoną į mašinos bagažinę. Vos ne vos jį ten įgrūdau. Tada grįžau šautuvo. Paskui — sudeginti Anitos nuotraukos ir dar kartą patikrinti, ar nepalikome savo pėdsakų. Žvilgtelėjau į lovą, kur jūs miegojote naktį. Griuvau į ją ant pilvo, ketinau pagulėti keletą minučių. Užmigau. Nežinau, kokia jėga mane pažadino po pusvalandžio. Galėjau taip pramiegoti visą dieną. Šliūkštelėjau ant veido vandens ir išdūmiau atgal.

Už Fontenblo turėjau sustoti šalikelėje. Buvo gal aštuonios

valandos. Lijo. Pro šalį lėkė mašinos, ir mano "Sitroenas" vis krūptelėdavo nuo vėjo gūsio. Vėl užmigau įsikniaubęs į rankas, uždėtas ant vairo. Snustelėjau penkiolika minučių ar net mažiau. Keikiau save, kad išduodu Mišelę kiekvieną kartą, kai tik užmerkiu akis. Dar sykį sustojau netoli Šanjė pakelės kavinėje išgerti kavos. Pamatęs ką nors šalia mašinos bagažinės, visas suvirpėdavau.

Sustojau palei to viešbučio sodą Šalone truputį po dvyliktos. Buvote jau išskridusi, Dani. Nežinojau, nei kur nuvažiavote, nei kada išvažiavote. Galėjau pasiteirauti, bet nenorėjau rizikuoti. Traukiau į Pietus. Valanse praradau viltį jus surasti. Paskambinau į Ženevą. Anita verkė, kalbėjo su manim švelniu balsu, kad ji irgi netekusi vilties. "Ji pagrobė mašiną ir važiuoja į Pietus, — pasakiau aš, — bet fotografas su manim, dar niekas neprarasta". "Kas? Kas su tavim?" — kartojo ji į ragelį. Liepiau jai laukti ir mane mylėti. Prižadėjau vakare paskambinti. Ir vėl važiavau toliau. Nuo saulės ūžė galva.

Vėl jus pamačiau Salone. "Tenderberdas" stovėjo prie benzino kolonėlės. Mašinos viršus buvo nudengtas. Netrukus išėjote iš kavinės apsikabinusi su vakarykščiu tipeliu. Net nepajutau palengvėjimo. Galvojau tik apie tai, kaip perkelti lavoną ir šautuvą į "Tenderberdo" bagažinę. Man pavyko tai padaryti po pusvalandžio netoli Marselio, tuščiame kelyje, kur jūs buvote sustoję. Įsivaizduoju ko. Mačiau, kaip abu dingote ant kalvos, tarp medžių. Negaišdamas laiko, pastačiau savo "Sitroeną" prie pat "Tenderberdo". Dienos akyje atidariau abi bagažines. Švarką seniai buvau nusivilkęs. Šlapi nuo prakaito marškiniai lipo prie nugaros. Mano galva, rodės, plyš pusiau. Perkėlęs lavoną su šautuvu, cikadoms čirškiant, nuvažiavau už posūkio ir ten apsigręžiau. Maniau, kad, pasivaikščioję gryname ore, patrauksite į Marselį. Išlipau iš mašinos ir ėmiau laukti šalikelėje. Akimirką man net dingtelėjo mintis judu surasti ir užmušti, nesvarbu kaip, kad ir kumščiais, ir tegul policija neriasi iš kailio, narpliodama šį galvosūkį. Bet, viską apsvarstęs, supratau, kad ji žūtbūt ieškos žudiko ir aptiks mano pėdsakus.

Mačiau, kaip jūsų draugužis sėdo į mašiną vienas, irgi ap-

sisuko ir, atidaręs jūsų lagaminą, sviedė jį griovin. Taip aš ir vėl jus pamečiau. Kabrioletas nuvažiavo su ta "bomba" bagažinėje, o jūs likote. Nebegalėjau susigaudyti, kas svarbiau — vytis jį ar ieškoti jūsų. Pamaniau, kad jus surasti bus lengviau nei "Tenderberdą", nes likote be mašinos. Pasileidau vaikinui iš paskos ir lipau jam ant kulnų iki Marselio autostrados. Ten jis taip paspaudė, kad mano "Sitroenas" ėmė beviltiškai atsilikti. Bet aš buvau atkaklus. Supratau, kad jis mašiną pavogė. Įvažiuojant į miestą, jis dingo iš akių. Toje vietoje yra žiedas. Apsukau juo keletą kartų, nešamas automobilių srauto, net policininkas, reguliuojantis eismą iš autostrados, atkreipė dėmesį. Galų gale patraukiau atgal. Nuovargis paralyžavo mano mintis, mano valią, aš nebegalėjau veikti nuosekliai, logiškai. Galvojau: "Jos būklė tikriausiai tokia kaip ir mano, rasiu ją suglumusią toje pačioje vietoje, likviduosiu, o tą šunsnukį su "Tenderberdu" tegu rauna velniai. Vis dar blogai jus pažinojau, Dani. Ant kalniuko radau tik jūsų raštelį, porą žodžių, pakeverzotų dešine ranka: "Šį vakarą, dešimtą valandą, Kanbjero gatvė, namas Nr. 10". Bent liko vilties jus vėl surasti. Sudraskiau raštelį ir iš lėto nuvažiavau į Marselį. Galvojau apie jus. Man rodės, kad aš jau pradedu atspėti jūsų nesuvokiamų poelgių prasmę, bet kol kas jie dar labai migloti; turėjau nusnūsti, kad geriau veiktų galva. Prie Sen Šarlio geležinkelio stoties išsinuomojau viešbutyje kambarį. Nenusirengęs kritau į lovą ir užmigau kaip akmuo.

Mane pažadino, kaip buvau prašęs, kelios minutės po devynių. Užsisakiau į numerį vakarienę, išsimaudžiau vonioje. Mano veidas buvo apaugęs juodais šeriais, marškiniai purvini, bet aš pailsėjau, ir prablaivėjo galva. Pagaliau supratau, kad jūs nieko nenutuokiate nei apie žmogžudystę, nei apie tai, kad aš jus persekioju, o mašiną paimti šiaip šovė jums į galvą, ir viskas. Mašinos dokumentai buvo išduoti Kobo bendrovės vardu, sutrumpintai TKR. Tikriausiai jūs to nė nepastebėjote. Važiuodama tuo pačiu keliu kaip ir Anita, užšokote ant pėdsakų, kuriuos ji praėjusią naktį tyčia paliko, bet kodėl degalinės tualete jus užpuolė ir sužalojo ranką — jums, buvau tuo tikras, yra mįslė. O dabar jums rūpėjo tik viena — atgauti mašiną.

Matyt, turėjote man nežinomų būdų savo kadrą surasti. Tada suprantama (be abejo, nereikia pamiršti, kad jūs drąsi), kodėl taip greit dingote nuo kalvos.

Iš viešbučio telefono paskambinau Anitai. Buvo visai ištižusi. Be jokių užuolankų ji man pasakė — juk šioje linijoje mus galėjo girdėti kiekviena telefonistė, — kad geriau nueiti į policiją ir viską prisipažinti. Kaip įmanydamas ją drąsinau, liepiau suimti save į rankas. Įtikinėjau radęs išeitį, sakiau, kad viskas būsią gerai. Išgirdau Mišelės balsą, ji klausė: "Čia tėtukas? Tėtė?" Pažadėjau Anitai, kad rytoj būsiu su jomis Ženevoje.

Dešimtą valandą jau stovėjau Kanbjero gatvėje prieš namą numeris dešimtas. Po pusvalandžio ėjau paskui jus ir jūsų kavalierių, stengiausi iš tolo atspėti, kas dedasi jūsų galvose. Supratau tik, kad judu žinote, jog "Tenderberdo" bagažinėje guli lavonas. Tikėjausi pamatyti jus vieną, be mašinos, netgi maniau, kad visai neateisite, nes jis nieko nežinojo apie jūsų raštelį ten, ant kalvos. Ir kai pamačiau jus grįžtant į Kanbjero gatvę, visai netekau žado — jis ėjo vėl jus apsikabinęs. Savo "Sitroeną" buvau palikęs netoliese. Judu sustojote šalia "Tenderberdo", aš bėgte nubėgau prie savo mašinos ir, žinoma, galutinai jus pamečiau iš akių.

Ant nuomonės pavažinėjau po miestą. Ne todėl, kad vyliausi aptikti jūsų pėdsakus, ne. Šiaip sau. Man prieš akis stovėjote jūs, išsigandusi, aptvarstyta ranka, balto muslino suknele, užsimetusi ant pečių vyrišką švarką. Tik vėliau susiprotėjau, kodėl iki tol nepranešėte policijai apie savo radinį: mašina buvo ne jūsų, paėmėte ją be mano žinios. Pabandžiau įlįsti į jūsų kailį. Ir tada tariau sau, kad šį vakarą arba rytoj jūs paskambinsite į Ženevą ir paprašysite mūsų pagalbos. Turėjote dar vieną išeitį — atsikratyti lavono, nesistengdama išsiaiškinti, kas jį įkišo į bagažinę. Ir vienu, ir kitu atveju būtumėt patekusi į spąstus, kuriuos buvau jums paspendęs. Į Kobo chalato kišenę buvau įdėjęs telefonogramą, pasiųstą jūsų vardu į Orli. Tas popierėlis atves policiją tiesiai pas jus. Man su Anita liks tik neigti, kad matėme jus penktadienį. Mūsų liudijimai atrodys

teisingi, kadangi nei Monmoransi vila, nei "Tenderberdas" mums nepriklauso.

Miegojau viešbučio numeryje ligi vėlyvo ryto. Paprašiau aukšto budintįjį atnešti man elektrinį skustuvą ir vietinius laikraščius. Skusdamasis peržvelgiau įvykių kroniką ir įsitikinau, kad apie Kobo mirtį nieko nėra. Nebuvo jokių žinių ir apie tai, kad Marselio apylinkėse rastas kažkokio vyro lavonas. Paskambinau Anitai. Perspėjau ją, kad lauksiu čia iki vakaro, nes jūs galite jai skambinti. Kad ir kažin kas atsitiktų, sakiau jai, tegu ji laikosi, tegu tik neišsiduoda ką nors žinanti. Daviau jai viešbučio telefono numerį, kad, reikalui esant, galėtų mane rasti. Šitaip kalbėtis telefonu buvo labai rizikinga, bet aš neradau kitos išeities. Po pietų nuėjau į miestą. Nusipirkau marškinius — jais ir dabar apsivilkęs. Krepšį su senaisiais išmečiau į kanalizaciją. Pakėlęs galvą, pamačiau savo atspindį didžiuliame vitrinos veidrodyje. Taip, tai buvau aš, Mišelis Karavajus, klestintis biznierius, jaunos, bet daug žadančios reklamų agentūros direktorius, nepriekaištingas vyras ir tėvas, padorios visuomenės laikomas maloniu žmogumi: žodžiu, aš pamačiau tą, kuris dabar sėdi prieš jus. Nepažįstate jo, Dani, jis pats savęs irgi nepažįsta. Galų gale kas gi mes esame, jūs ir aš?

Anita man paskambino apie aštuntą valandą, tuoj pat po jūsų skambučio į Ženevą. Ji buvo visai pametusi galvą. Verkė. Sakė: "Maldauju tave, nedaryk jai nieko bloga. Ji iš tiesų tiki, kad nužudė Kobą, įsivaizduoji? Tai siaubinga, aš taip nenoriu. Pasakyk jai viską, paaiškink". Nežinau, prie ko Anitą privedė jos mintys, jos baimė per tas dvi dienas ir naktis be manęs. Nežinau, Dani. Girdėjau, kaip verkia Mišelė, kuri išsigando, pamačiusi verkiant motiną. Pažadėjau Anitai, šimtą sykių pažadėjau jums nieko nedaryti. Ji nepatikėjo. Pasakė: "Tegu Dani tuoj pat man paskambina ir pasako, kad viskas gerai. Prisiekiu, Mišeli, jeigu tu padarysi, ką sumanei, aš irgi nusižudysiu, nusižudysiu, girdi? Prisiekiu tau, kad taip padarysiu!" Pažadėjau viską, ko ji norėjo, kad tik nutiltų, kad tik laimėčiau keletą valandų.

Temo. Aš dūmiau kaip patrakęs į Vilnevą. Įsukau į Abeji

kelią ir pamačiau jus — važiavote iš ten. Sekiau jums iš paskos iki tos alinės palei Avinjono geležinkelio stotį. Mačiau tą vairuotoją, mačiau jūsų baltą paltą, kuris čia galėjo atsidurti tik per stebuklą. Ir dabar nesuprantu, kaip jūs tai padarėte. Kas per atkaklumas! Galų gale tai nesvarbu. Mačiau, kaip pasiraususi palto kišenėse, ištraukėte voką su pinigais, nors pirmąjį voką, tą, kurį ketinau iš jūsų atimti, tačiau dar neatėmiau, be abejo, turėjote rankinėje. Įėjau į kavinę. Nesunku buvo atspėti, kad už jūsų akinių įtemptai dirba mintys. Jūs buvote graži, Dani, kai pabučiavote savo bičiuliui į skruostą, kai tiesa lyg žaibas nušvietė jūsų sąmonę ir jūs viską supratote — juk negalėjo būti dviejų vokų su premija už tą patį mėnesį jūsų vardu. Buvote graži, bet tą akimirką vėl man tapote mirtinai pavojinga. Instinktyviai atšokau, kad nepatekčiau jums į akis.

Žiūrėjau, kaip jūs lydite į stotį savo vairuotoją, bet iš paskos nesekiau. Tai buvo man rizikinga, o jums — galimybė mesti "Tenderberdą" ir išvykti su tuo vyru traukiniu. Daviau jums tą galimybę. Pravėriau bagažinės dangtį ir pro plyšiuką pamačiau, kad lavono ten nebėra. Grįžau į savo "Sitroeną", stovintį kitapus miesto sienos. Truputį luktelėjęs, iš tolo pamačiau, kaip išėjote iš stoties, paieškojote manęs akimis, sėdote į "Tenderberdą" ir nuvažiavote. Tada aš irgi užguliau vairą. Įsitikinęs, kad grįžtate į Vilnevą, nukūriau kitu keliu, kad būčiau ten anksčiau už jus.

Jūsų laukti teko ilgiau, nei maniau. Sėdėjau patamsyje, laikydamas vinčesterį, kurį buvote palikusi ant sofos. Įėjote, uždegėte prieškambaryje šviesą. Aš, matyt, neatsargiai žingtelėjau. Jūs apmirėte vietoj. Durų angoje mačiau apšviestą iš užpakalio jūsų siluetą. Manęs jūs nematėte. Bet aš turėjau prieiti arčiau ir iššauti į jus prisikišęs, kad būtų panašu į savižudybę. Žengiau dar vieną žingsnį. Tuo pat metu bandžiau įsivaizduoti, kaip jūs ginsitės, koks bus jūsų tolesnis veiksmas. Buvau tikras, kad pulsite prie sofos paimti šautuvo. Slinkau taip, kad užšoktumėt ant manęs. Iki pat galo, Dani, nesugebėjau numatyti nė vieno jūsų poelgio. Kai jau maniau jus turįs savo rankose, supratau — deja, per vėlai, — kad jūs einate ne prie sofos, o tiesiai prie degančios prieškambaryje lemputės, ir staiga pa-

sidarė tamsu. Dzingtelėjo dūžtantis stiklas, greitai nutapsėjo žingsniai, aš ėmiau apgraibomis ieškoti mygtuko, bet veltui. Vėl pasigirdo kažkoks nesuprantamas garsas. O paskui — jūsų balsas. Aiškus ir ramus, kaip visada. "Nesivarginkite, ponas Karavajau, — sakėte jūs. — Aš ką tik įmečiau į dėžutę laišką, kur įdėjau abu algų vokus ir trumpą paaiškinimą. Laišką adresavau sau, bet jeigu mirsiu, jį atplėš. Nesiunčiau kam nors kitam todėl, kad Anita — mano draugė, aš ją myliu ir noriu jai padėti. Ir nesistenkite uždegti šiame barake šviesos, aš išsukau kamščius". Gal ką užmiršau, Dani? O kaipgi. Liepėte mesti "savo šautuvą", esą bijote, kad jums netektų jo iš manęs atimti prievarta. Aš nė nepagalvojau, kaip jūs tai padarytumėt. Savaime aišku, vėl sumanėt ką nors neįtikima. Bet vinčesterį numečiau ne todėl, kad man grasinote, o kad pasakėte dar vieną dalyką. Tada atsisėdau ant šitos sofos. Kol kalbėjau, mano akys priprato prie tamsos, ir dabar aš matau boluojant jūsų suknelę, matau, kaip sėdite priešais ant fotelio ranktūrio.

Nepertraukėte manęs nė karto, Dani. Norėčiau, kad man pasakytumėt, kur yra Kobo kūnas. Tada susirinktumėt visus savo daiktus ir grįžtumėt namo. Norėčiau, kad tylėtumėt ir sudraskytumėt abu vokus. O aš iš visų blogybių pasirinksiu pačią mažiausią. Sutvarkysiu namus ir eisiu pasiduoti policijai. Visą kaltę prisiimsiu sau. Manau, suprantate, kad už šią žmogžudystę aš sumokėsiu daug pigiau negu Anita. Būsiu įžeistas vyras, kuris, sužinojęs, kad jo žmona turi meilužį, iš nevilties žudo savo gyvenimą. Pasakysiu, kad dvi paras buvau apimtas panikos, bet galų gale laisva valia prisipažįstu nušovęs žmogų. Pasisamdysiu geriausius advokatus, panaudosiu visas priemones, kad biznis išdegtų. O biznierius aš didelis, galit manim tikėti. Ko gero, gausiu tik lygtinai.

Štai ir viskas. Stengiausi, Dani, papasakoti apie save kuo nuoširdžiausiai. Ir jei tas paveikslas, kurį čia nupiešiau, jums nepatrauklus, norėčiau, kad suprastumėt, jog blogis ir gėris — tik dvi vieno medalio pusės. Ilgai jus stebėjau. Ir vis dėlto jūsų nepažįstu. Bet jūs turite mane suprasti, juk buvo tokia akimirka, kai pati tikėjote padariusi tai, ką padarė Anita. O dabar prašau man atiduoti kamščius, tegu "šiame barake" užsidega švie-

sa. Ir dar paskambinkite į Ženevą ir pasakykite Anitai, kad viskas gerai, kad ji manęs lauktų, kad aš pasistengsiu grįžti kuo anksčiau. Taip, Dani. Uždekite šviesą. Dėkoju už šventes. Štai ir viskas.

Jauna moteris su aptvarstyta kairiąja ranka buvo apsigyvenusi aštuonioliktame viešbučio "Noaj" numeryje. Paprašė atnešti kavos ir laikraščių. Nepraleisdama nė žodžio, ji perskaitė visuose Marselio dienraščiuose išspausdintą straipsnį apie tai, kaip žinomas reklamų agentūros direktorius nušovė savo žmonos meilužį ir praėjusią naktį savo noru atėjo pasiduoti Avinjono policijai. Rytui įpusėjus, ta moteris sėdo į taksi ir nuvažiavo į Žoljetės krantinę. Ten palaukė prie užtvaros vieno keleivio, plaukiančio į Kairą, čiupo jam už rankos, pasakė, kad nors ji ir avelė, vis dėlto nereikią persūdyti, privertė jį grąžinti pinigus ir — sudie. Paskui autobusu nuvyko į Kasisą, atsiėmė lagaminą iš "Bela Vistos" viešbučio, užsimokėjo už kambarį ir ta proga baseine "aplaistė" savo purienų spalvos maudymosi kostiumą. Papietavo terasoje, ištiesusi kojas prieš saulę, žiūrėdama į jūrą pro tamsius akinius. Po pietų, laukdama autobuso į Marselį, pamatė savo pažįstamą berniuką. Ėjo krantine įsikibęs tėvui į ranką. Pribėgusi jį pabučiavo, pavadino Titu. Ketverių metų žmogučio atmintis dar trumpesnė nei suaugusio, ir Titu jos nepažino. Ji neiškentė ir kurį laiką ėjo jam iš paskos, atsilikusi per kokia dvidešimt metrų. Jai patiko taip jį lydėti, bet sena moteris, kuri jos niekada nepalikdavo, tarė: "Kvailute, užteks kankintis, gyvenimas gražus". Tada ji sustojo, išsiėmė iš rankinės raudonais langeliais kepurę, užsidėjo ant šviesiaplaukės galvos, truputį nusmaukusi ant pakaušio, ir, nešina lagaminu, ramiai grįžo į prieplauką. Po dviejų valandų Marinjano aerouoste ji pirmą kartą sėdo į lėktuvą. Visą laiką, kol skrido, ją ėmė baimė. Paryžiuje irgi švietė saulė. Gatvės buvo papuoštos vėliavomis. Ji parvažiavo namo, nedelsdama paskambino vienam dailininkui, savo draugui, ir paprašė laikyti liežuvį už dantų, nors ir kažin ką jis perskaitytų laikraščiuose. Tada išsipuošė ir surinko numerį, užrašytą ant kepurės graižo. Po penketo mėnesių ji ištekėjo Marselyje, bet ne

už to vairuotojo, žibuoklių vagies, kaip galima buvo pamanyti (jis tapo jai kaip brolis ir vestuvėse buvo pajaunys), o už geriausio jo draugo, paties nuostabiausio, gražiausio, protingiausio, linksmiausio, patraukliausio, šauniausio, nepaprasčiausio vyro, kokį kada nors buvo sutikusi. Jis vairavo "Berlijė" ir ketino tapti milijardieriumi, nes, anot jo, taip būsią geriau. Tas gamtos stebuklas vadinosi Batistenas Lavantiuras. O ji — Dani Lavantiur. Taigi ant kraičio, kurį su viltimi, primerkusi trumpareges akis, kažkada siuvinėjo prieglaudoje, jai nė inicialų keisti nereikėjo.

Paryžius, 1966-ųjų balandis

TURINYS

Žaprizo S.

Ža52 Pinklės Pelenei: Psicholog. romanas; Moteris su automobiliu, akiniais ir šautuvu: Psicholog. romanas / iš pranc. k. vertė A. Gudaitis. — V.: SATA, 1994. — 331, [2] p.

ISBN 9986-20-001-6

S. Žaprizo — psichologinio romano meistras.

Ir romane "Pinklės Pelenei", ir "Moteris su automobiliu..." pagrindinės herojės — moterys. Asmenybės susidvejinimo efektas, sunkiai numatomi herojų veiksmai, painūs jų santykiai daro romanų veiksmą įtemptą ir intriguojantį.

UDK 84

Sebastjenas ŽAPRIZO

PINKLĖS PELENEI

MOTERIS SU AUTOMOBILIU, AKINIAIS IR ŠAUTUVU

Psichologiniai detektyvai

Redaktorė Jadvyga Barcienė
Dailininkas Liudas Parulskis
Techninė redaktorė Birutė Bansevičiūtė
Korektorė Lolita Varanavičienė

SL 1696. 1994 03 15. 19,27 leidyb. apsk. l. Tir. 10 000 egz.
Užsakymas 450. Išleido "SATA", Gedimino pr. 24, 2600 Viln
Spausdino "Spindulys", Gedimino 10, 3000 Kaunas.
Kaina sutartinė

Sebastjenas ŽAPRIZO
(Jean—Baptiste Rossi)
gimė Marselyje.
Jo knyga "Pinklės Pelenei"
1963 m. gavo
Didžiąją detektyvinio romano
premiją.
Ją ekranizavo garsus
režisierius André Cayatte.
1966 m. pasirodo
"Moteris su automobiliu,
akiniais ir šautuvu".
Už šią knygą jam paskirtos
dvi premijos:
"Prix d'Honneur"
Prancūzijoje ir
"Best crime novel" Anglijoje.
Režisierius Anatole Litvak
pagal ją sukūrė filmą.

